

שב שמעתתא

מאת גאון הנאונים הר מן תקיפי בתראי אראלים ומצוקי ארץ אשר אחזו ונצתו ארון התורה ועשו לה אונים בפלפולם החד והשגון, ניהו כבוד שר התורה ראש גולת אריאל מן אריה ליב הכהן זצ"ל, אשר עשה לו שם בגבורים בספריו הנעלים אשר יצאו מיידיהם שלהם לכבוד ולתפארת בכל מקום אשר דבר המדף עליון ודתו מניע, הלא המה הנקובים בשם עולם ס' קצות החושן וס' אבני מלואים.

הצב אריא רבי עלאי זה שבעה עמודי הלכה ובנה עליהם לתלפיות ענינים רמים ונשאים המכהים נלגל חטה בימים, וחפץ ה' בידו הצליח לצרף לברר וללבן כמח שמות הש"ס בכור ומצרף החכמה העליונה.

ספר זה נרפס כמה פעמים בלבוב וואלקווא ובויארשא ובעודו בכף המדפיסים נכלעו בנעיסות בברכת הנהנין, ועתה נרפס מחדש עם כמה מעלות טובות הנכוחות למבין וישרות למוצאי דעת. א). נרפסו על הרף (ולא בסוף הספר כמו בדפוסים הקודמים) הגהות יקרות רבות האיכות מהגאון המוסמך הרב רבי ברוך תאומים פרענקיל זצ"ל אברק"ק לייפניק בעהמח"ס ברוך טעם ועמרת חכמים והגהות על הש"ס ואו"ח ווי"ד וח"מ. ב). יצא עתה מוקק שבעתים מהמון שניאות אשר כמו פניו כחרולים בדפוסים הקודמים. ג). נגלו אלפי ראשי חיבות אשר בלבלו את המעיין והביאו אנדרלמוסיא בעיוניו. ד). נרפס על נייר טוב ואותיות חדשות מלאות זיו ומפיקות נגה.

ווארשא

שנת "הכס זה היה גבור כארי בכל הלכה" לפ"ק 26012

ברפוס דובערוש מורש. נאלעווקי מספר 34.

Сеферъ „Шебъ Шматесса“

т. е.

СОЧ: АРЪ ЛЕИВЪ

Тип. Б. Туршъ, Варшава Налевки № 34.

ИЗВЕЩАНИЕ

Всего в 1887 году издано в Российской Империи 10,000 экземпляров
 книг, брошюр, листовок, плакатов, а также 1,000 экземпляров
 газет и журналов. Из них 5,000 экземпляров книг, брошюр,
 листовок, плакатов, а также 500 экземпляров газет и журналов
 изданы в Российской Империи, а остальные 5,000 экземпляров
 книг, брошюр, листовок, плакатов, а также 500 экземпляров
 газет и журналов изданы за границей.

Дозволено Цензурою
 Варшава, 25 Апрелья 1895 года.

Всего в 1887 году издано в Российской Империи 10,000 экземпляров
 книг, брошюр, листовок, плакатов, а также 1,000 экземпляров
 газет и журналов. Из них 5,000 экземпляров книг, брошюр,
 листовок, плакатов, а также 500 экземпляров газет и журналов
 изданы в Российской Империи, а остальные 5,000 экземпляров
 книг, брошюр, листовок, плакатов, а также 500 экземпляров
 газет и журналов изданы за границей.

411A
 16280

Gebrüder Schöberl, Buchverleger

Wien, in der Leopoldstadt, unter dem Rindlergäßchen, No. 11

Въ Варшавѣ, у Порта, въ Бѣломъ Мосту, № 11

הקונטרס הזה חברתיו בעודי זימי הילדות והשחרות. ואבני סימניו ערס היותי לאיש ירה ויחי. ומאשר חסתי על מיטב ימי נעורי. וחמלתי על רב ערמי ויגיעי זו בימים אלה וגם כי פעמים הרבה הזכר אזכירנה בקרב ספרי קה"ת. ויעדתי להוליאו לאור עולם. ומאשר יקר בעיני חברי זה נעים לי מאד כי יבכר להדוסי וכי הוא ראשית חברי פרי מזמות לבני. למען אלה הבחתי אל הדפוס לפניו נדרי היום. דברי הקימותי הפעם. אולם מאשר יגורתי מפני השגיאה אשר עלי נתיב מחקר בני הנעורים. ומרשתי הטעוה אשר לפעמו פרוטוה ירה לבי. וגם מפני שנחערבו זו הלכות רבות. ועינים יתבוללו זו מאוד. ועגלותי עשו נפשו על פני כל השים. ולבתי בלולים יעלו על מכנס הדפוס. ויאל חץ כולו. ע"כ לא קדמתי להעלותו לבית הדפוס. עד יחקו מלי בספר. האולתי לפלג כל נתיבותיהם בפלג ומאזני המשפט. ולתור ולחקור ולחפש כל חדריו. מששתי כל כליו. זקקתיו שבעתים ומכסליו הרימותי. לרפתיו ובחנתי ואשר לא ישר בעיני הפעם הבדלתי מחוכו. ועוד שתי עליו נוספות עתה הפעם פי שנים זה. וכאשר מלא ידי הוספתי וגרעתי. וכל העינים אשר נפזרו בקרבו. עתה אקבצם. אל מקום אחד יקוו. וחזנתי עמודיהם שבעה. ואם כי מאשר הוא. יאחזו לאורו רבים ביטע אלקים. כי הוא בית התיבות השים נצב. כולל עינים נרפים צבירים נפגשים בהלכות עמוקות ועלמותו וכן ומאלו בעיני המכסילים בעתה. ואמרו ז"ל בפסחים רבא כפי פתח באגדתא כו', וכן הרימותי גם אני פסחתי. וכפי פרוטות השמים. מקוה ישראל בשמך אשף כפי פסתי ידי אליך וצקודה ובכרעיה אתן הודאה לשעבר אשר עזרני עד כה. והפלטתי להבא להוסיף לי כח ואומץ לעסוק בחורתי ויראתו ולהוליאו לאור שאר חדושי המוסים עמדי אל. נושא היית דבור ודור מאז אותנו לעם לך קנה קנית. רבה צדק ולא לישע עמך לישע משיח :

ארי' ליב באאמ"ו מוה' יוסף הכהן זלה"ה

הקדמת המחבר

מה שמספיעין אותה עד רחוקה הגה ונובעה מעצמות היא בצחינה בחר ויש לה חיות. לזה אמר ויפת בלפיו נשמת חיים, והיינו דעיקר בריאת אדם על הארץ בכדי שיהא הנפש בצחינת בחר ותקרא נשמת חיים, והנה אלה המלות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: בהאזינו ויאמר אליהם שמו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום לשמור ולעשות את כל דברי התורה הזאת כי לא דבר רק הוא מכס כי הוא חייבם, והיינו שלא יאמרו שאין בידם לשמור ולעשות כל דברי התורה ע"ד שאמר אליהם שמו לבבכם לכל הדברים וכדאמרינן פ"ק דבי"ב בראת הדיקס בעצמותיהם, ולזה היה עיקר בידם רק מה שנגזרה ממרום קדשו להשפיע טוב לטוב, לזה אמר כי לא דבר ריק הוא מכס פי' מעצמותיו בבחינת צור שאליו מלך עולמו רק ממלאת מואהרים אבל בדבר הזה חסם בצחינת בחר הנובע מעולמו בשמרס את מצות ד', לזה אמר כי הוא חייבם רק בלשון אלה ופי' אלה הוא חייבם ובידקם בעצמותיהם, ולזה היה עיקר הבריאה שתהא חיים כלכם היום, וזה כונת מאמרים ז"ל את צור בריהם קדושים מהים בלדאם אחד מהלך נברא כל העולם לאות לזה, ולאדם הדיק הכל נברא במים הרבובים. ולוי כח המשקעים העלויים במדברות כו' ע"ש, לפי' הרשע אין לו חיות עצמיות רק חיותו היא חיות האדוק ולכן נקראת מת. גם אמר הקב"ה לאדם ביום ברוה אותו כל הכחות מכל הברואים שבראו מקדם תחתונים ועליונים ועליוני עליונים כולם נאסרו בידו אל אשר יחפזו יעם ואם ידקק וימין אז זכו גם

יתברך האחד וישתנה הבורא בחכמתו ורצונו כל נפש השמים ארץ וימים אלה ואלוים, בהמת ארץ חיותו שדי, ויברא את האדם על הארץ, ויפת בלפיו נשמת חיים. וימשלהו בכל מעשי ידיו וישח כל תחת רגליו, והנה כל היוורים והנבראים אלה הם בכללם איש אחד, וזה מופת על אחדותו ית"ש במים הרבובים כפי המורה ח"א פ' ע"ב. כי האחד אמנם ברא אחד, והנה לזה ראו לכל איש קודם כל מעשה טוב וכל למוד לכיין לשם יחוד כו' ובשם כל ישראל ולקבל עליו מלות ואהבתה לרעך כמותו, וכמו שיבאר :

אמר חז"ל שבעה עשר הקב"ה לברוא את האדם ברא כח מלאכים כו' אמרו מה אנוש כי תזכרנו כו', וכאורה מה האדם להו למלאכים צבירתי אדם, אלא דעיקר בריאת האדם על הארץ, אם כי הנשמה במחשבה היתה מזוי התפארת, וכלום חסר צבית הארץ, אולם גזרה חכמתו ית"ש להורידה לשעה לנסוהה בקיום מצותיו ושמידת תורתיו, וכאשר הוצק הרבה כן הרבה וכן חפרון ותגדל למעלה עד אשר תשוב אל האלמים אשר נתנה ביהר עוז ורב אונים, ובתורה נזרה שמה מים מצורך ונזילים מתוך בלחך, כי בהיות הנשמה למעלה אינה אלא בצחינת צור שאליו נובע רק ממלאת מאחריים ומלד עולמו הוא ריק, וצירידהה אל עולם השפל הזה והשיגה מה שעליה להשיג בצבירת חכמתו ש אזי היא בצחינת בחר הוא מעין המתגבר ונובע מעצמו, וביה לא יהיה הימא דכסופא, ועיקרה דמלתא דכל דליית ליה מגרמיה כלום עני חשוב כמה כמי"ש בגור אלהי דמי בחר קרוין מים חיים לפי שהוא נובע מעצמו משאיכ מי צור, וליה עני חשוב כמה ושונא מתנות יתיה ע"ש, וא"כ כל זמן היות הנפש במקורה והוא בצחינת צור אין לה חיות, כי מעצמה ריקה היא, רק

הקדמה

הוא החלה דיו של אדם, כמיש' פ'ז דשנח, אמר רב
בענה שמביטין אל האדם לדין אומרים לו נשאל ונחם
באמונה, והיינו על פי מה דליתא פס, והיה אמונה
עקיף הוכן כו' אמונה זה סדר זרעים, וכתבו החסו'
בשם הירושלמי שחמין חברי עולמות זורע, והיינו
שחמין עובדים במי' ואומרים כתי ועטם ידי כו',
כי אם זורע משליך זרעו חיו ישדד אדמתו ויכסס פס
יאבדו יפסדו וירקבו, עד ירחם ד' עליו ויריד טללים
ישבי הרוח ברנה יקלור וישא אלומוחיו, ומשי' זרעים
נקרא אמונה, וכמו כן ראוי להיות כל מו'מ באמונה,
היינו שחמין שמה שהוא קונה או מוכר ליה או מלוה,
הוא כמשליך זרעו חיו בחוק הארץ ועי' חסד הבורא
יופלא הפעו, וזה פ'י נשאל ונחם באמונה, עוד שאלין
אחיו פלפלת בחכמה, ומבואר בחובת הלכות שער
החשבון שחשוב עם נפשו בהחזרה מהדין ספר תורה
אלהים ומנוחה נפשו מבטלי עמוד על ענינו ואינו עושה
כן בכפר שגינתו ממך, אם הוא מסופק בהבנתו
מפני הדמות הכתיבה או המלות, או לעומק ענינו
כו', אבל היה טוח כל לבו וטבלו בו לעמוד על ענינו
והיה מאטער לער גדול עד שיצין כוונתו בו כו', כמה
הוא חייב לעשות מפני זה עד שיצין ספר תורה אלהיו
אשר הוא חייב והללו כו', והאידך התרה לעמך אחי
להתעלם ממנו ולהסתפק לך ממנו מה שיהיה קרוב מענינו
וגלה ממשותו וחקל בזולתו עי'ש, ומזה יתעורר אדם
מישראל כמה הוא חייב להשי' על השאלה הנזכרת
פלפלת בחכמה ולא להסתפק בפשיטות, אלא להקדמונים
ביותר פלג האמיתי לא היו לריבים כל דך עמק
הפולס כאשר אנתו פה היום, ואפי' צימי אמונים
אמרו און כאלעב בקרבא לברלא, ומי'ש און יחמו
דתימי כמה אנו לריבים זמן זמנים להדין סברה אחת
מקדמוניו ז'ל ולזה לרין פלפול רב. ומוכר'ים
אלמושינו בדיבורו לם' קרלת זצובי מות יבא'ם יביע
שמן רוקח יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט עי'ש,
שכנז דהי'ריום בשכל'ם אלפי חיפוי'ם יבי, והבריפות
אינו אלא אונן שבשחא, ולפי שאלו שאין שכלם ישר יביע
להם מעט בשכל'ם כאשר יגבר השכל עולה השכל
בחרפות גדול, כאשר אנו רואין בתעברת האש כאשר
יזקק עליו מעט מים אז יתגבר ויחלה האש ביה שאת
ויחד ע' ממוקדה מקדס בלעדי מעט המים, כן הדבר
הזה אם יש בשכל קח מנגד, והוא הסכלות מעט,
ואז יתגבר עליו השכל ויהיה מהודד יותר ויותר עי'ש,
זה יזר טוב, מאד זה יזהיר, והוא לפי שיהיה נקרא
כסול, וי'י'ש נקרא חכם, לזה כאשר יהיה ההנגדות
מגדל הסכלות שהוא יזהיר אל ז'ד הרכמה שהוא י'י'ש
ויתגבר השכל שהוא י'י'ש על הסכלות וייעלה במעלות
ברות מאשר היה מקדס, ומשאי' אלא לא היה יזהיר
מגדל לא היה התגברות, והיה טוב מגדל עלמו אבל לא
מאד, ועי' ה'יהיר המנגד מהגבר הי'י'ש ועשה טוב
מאד, וזה נראה כוונת מאמכם ז'ל אשרי אש יבא
את ה' אשרי אש ולא אשה, אמר רב עמרם איר אשרי
שעשה חטובה שהוא אש, והיינו שיש לו התנגדות
מגדל ה'יהיר ויתגבר עליו, ולא י'י'ש במצותיו חסן
מאד, אבל אם הוא זקן וכלו האותיות ונחלש יצרו,
אפי' דחפן במצות לא יהיה במאודות כיל. וזה

הה היצורים גדולים וקטנים להחלם במעלתם ואם
ישחיל יורע מעשו חיו אז ירדו גם הם במורד אשר
הכין להם, וכן מיניו בדור המבול בחטאת וזדון אדם
ירדו כל הכחות הנבראים והיצורים דרי מעלה ודרי
מטה השחית כל אשר דרכו על הארץ אפילו בהמה וחיה
כמאמרים ז'ל מקאת המלאכים נפלו לרץ והורידו כבודן
לעפר בפשעיהם, ולזה מבואר הלשון מאמרנו אות א'
בשעת הנבירה אמר הקב"ה למלאכים ועשה אדם כו',
והגיד להם כי שם בלל ד' כל כחות הנבראים ומשם
נפלו על כל העולמות והיצורים ולאשר יהיה רוח האדם
ללכת על אופניו ויכו ויבאן ברצונו יעלם וברצונו
יורידם, וגם ספר להם איך הוסיף לו חלק עלמותו
כמאמרים ז'ל עי'ס ויפה בחפיו כל הטופח מעלמותו ופס,
ומבואר בכתבי הארי' כשהאדם פוגם במצות ד' בטהו'ו
חלק האלהי ישבו נקמה הראשון, ולא יקן כבודו
לאחר וסר ללו מעליו, ולזה כאשר אמר הקב"ה למלאכים
ועשה אדם היינו שיחיו לו כולם חלקם להחלמות
בעליהו אמרו לו מה מעשו אמר להם כך וכך, היינו
המעלה והמוריד על ידו ויבאן ברצונו יעלם אלהים
עולים ויורדים בו והשיבוהו מה אונס כי תזכרנו וכן
אדם כי הפקדנו פ'י על טהו'ו, כי אז ותחטרהו מעט
מאלהים פ'י החלק האלהי אשר הפחת בחפיו ישבו א'יך
זקן אנתו ונשאל ברעתו בשעתו נלכד, תמשליו במעשי
ידיך כי נתת לו הממשלה להטות אנתו לרצונו הרע
ולעשות עמנו כחפצו ורצונו כאלה העושה בשלו, על
כן לא הסכימו על בריאתו כי אמרו לא ייטיב לנו אף
לא ייע, עד שגזרה הכתו'ו שיבדך בנבירה האדם
להחיות עם רב כיום הזה המו'י מעלה ודרי מטה
להטות לחיה עלמיות, כי כל מעשה האדם למעשה
ישב, כי בקרבו מפורסם כל הנבראים הניל, ועי'ס
גם הם בנתינת בחר, וזה עיקר הנבירה. דבר זה
נקראו עם רבים מדוע לא ר'ה ד' בחטבת אדם
הראשון ולא השיב חרב המות אל נדנה, וגיל במי'ש
באות ג' בשם כתיבי הארי' דבטוח האדם הרוח האלהי
ישב אל האלהים ועי' החטובה חוזר אליו, וזה כוונת
מאמרים ז'ל בעל חטובה כקטן שגולד דמי ועליו נאמר
ועם נברא יהלל יי, לפי' קודם חטא אדם הראשון
היה הרבנתו מאחו'ו ו'ו' והיה יזיר כפיו של הקב"ה שמתן
לו חלקו, וראוי היה שלא יכלה להתקיים ב'י'ש, אמנם
לאחר החטא כשסתלק חלק האלהי ואחר כך כשחזר
בהטובה והחזיר החלק האלהי והרי הוא כאלו עשה את
עמנו והיה בנתינת ועם נברא ומעשי אדם לא יוכלו
להתקיים ב'י'ש רק בזמן, ומא' עלה מוח בחלונותו,
וזיה ויבן לא דליחא בדרג'ם השיבו'ו ז'ל איך ונשובה
חדש ימינו כקדש, כימי אדם הראשון, והיינו שאנו
רוצים שיהיה מקודס ואתעורחא לעילוי' ויהיה החטובה
עי' הקב"ה ואחרי נשובה, ואז נהיה יזיר כפיו של
הקב"ה ותיחיה ולל' נמות, וזהו כימי אדם הראשון
קודם חטאו, אשר ר'ק בשמרו לעשות מצות ד' ותיק
בקרבו החלק האלהי לעד, ויהיה חמיד בנתינת ב'י'ש
וזיה כוונת מאמרים ז'ל, וז'דיק באמונתו ויחיה, היינו
בשחמונו שאינו עושה ברוב חילו' כי הספק אינו ע'אי
כי אם גדי' נכון לבו ובאמונתו ויחיה, והוא הנקרא
חיות טובע מעלמו, הגם שיש בני אדם שמוכרחין
לעשות ח'י'ש מס'ו לרין כוונתו להיות באמונה, וזה

ועוד אחרת כי נרדף הלימוד להיות מאהבה לבתי ימים
מדקו זאת אל כל דבר מהדברים כי"ח בחזרת ה' פשו, ו
וה' מדרש תמוזא פ' נח לא קבלו ישראל את התורה
עד שכפה עליהן הר כגיגית כו', וזאת על תורה
שכתב והלא נעשה שאמר להם מקבלים אתם את
התורה עמי כלם ואמרו נעשה ונשמע כו' אלא על תורה
שנע"פ אמר להם כו' וקשה בשלל קבלתה ואין לומר
אזתה אלא מי שזוהב הקב"ה בכל לבו כו' שנא' והאבת
כו', ומנין אתה לומר שאין אהבה זו אלא תלמוד, ראה
מה כתיב אחריו והיו הדברים האלה על לבבך, וזאת
תלמוד שהוא על הלבו וכו' ואמר ושמעתי לצניח זו תלמוד
שנרדף שניון, ללמדך שפרשה ראשונה שנקרא אין בה
פ' מחן שברה בעה"ז כמו בפי שניה, והיה אם שמוע
כו' ויחתי מטר ארבעים בעמון, זו מחן שבר עובדים
במלות ואין עובדים בתלמוד כו', שכל מי שזוהב עושר
וח נוג ארנו יוכל ללמוד תורה שבע"פ, לפי שיש בה
לער גדול ונדוד שנה ויש מכלה ומגבל עצמו עליה לפיכך
מחן שברה לעה"ז, שאמר העם ההולכים בחשך ראו
אור גדול כו' ולפיכך קבע הקב"ה ב' יסודות לישראל
שהיו הוגים בחזרה יומם ולילה, ומקבלים ב' פנמים
בשנה, בחדר באהל, ונושאין ונותנין במלחמתה של
תורה עד שמעמידן הדבר על צוריו והלכה לאמתה
ע"ש שהרד"ק, ובמדרש אמרו שהכית הקב"ה אותנו
ע"י כפיית הבר שאל תסור התורה ממנו לעולמים,
דבזונם כתיב לא יוכל לשתה כל ימיו, גם אמר שאכלו
במדבר היה לכוהן זו, כמ"ש בפי המגיד לב"י, שהמן
שאכלו ישראל היה הכרתי לקבל התורה בלי שום בחירה,
ובילקוט רמב"ם פי ב' ב"ל ח"ל יפסיפה גי' ק"ה, הוא
שר התורה, הוא המעורר המן לישראל וכו' אמרו נפשו
ק"ה, להודיע שקלו ומאסה במן ובתורה ע"ש, וזה
היה להם הכרח לקבל התורה, כי המן בא משר התורה
והוא להם אצורים שמלאכי השדת מוה"ן, שוב לא היה
להם שום נתיב ותחלה חומיות, רק תקוע עליהם לבגס
אהבת התורה והמוזא, וזה נאשר לדורות למשכילים,
אשר עליהם נאמר אדם כי ימות באהל, קדושת קשות
לרצו, והיה בפי בהעלותך כתיב, מקבדות התחלה
נאספו העם חרות ויהו צהלה וידבר מרים אהרן
במשה על אודות האשה הנוטת אשר לקח, והקשו
בחוס' יבמות ד' ס"א על מה זה אחרו לדבר במשה
זמן רב אחר מחן תורה ותרילו לפי מאי דליתא בירושלמי
במקבדות התחלה שנבחרו ע"י זקנים ואמרו מרים
לפניהם אשרי לנוטותיהם של אלו שנבחרו וגדולה, אמרה
לפניהם חיו להם שהרי בעלי מיום שהחיל הקב"ה לדבר
עמו פירש ממני ואז נחודע להם הדבר ע"ש, ונראה
בזה דמלנו שם שהתחלו תחלה, ואמרו מי יאכלנו שבר
צרתנו ואת הדנה אשר נאלץ במצרים חנם כו', ועשה
נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עיינו והמן כזרע גד
הוא ועינו עשין הבדולח, ופירש"י מי שאמר זה לא
אמר זה, אלא הקב"ה הכתיב בחזרה והמן כזרע גד
הוא, וכתבי וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו
איש פחה אהלו, ופירש"י למשפחותיו על עסקי משפחות
של עריות שנאסר להם ע"ש, והוא תמוה, דמה ענין
הרעמות המן עם עסקי עריות, ונראה לפי"ס רז"ל
בזה דל"י בגמ' ויחילצו משפחותיהם את התורה מוטע
עליהם הר כגיגית, ואם מקבלים אתם את התורה מוטע

ואם לאו שם חתא קבורתכם דהא חתא כבד נחראו
ואמרו נעשה ונשמע, ופחות נבזר אריות לא יתכן להיות
קבלת התורה ע"י בחירה אם ירצו יקבלו ואם לא ירצו
לא יקבלו, אלא מראה להם הקב"ה שהתורה הוא
הכרחי להם, ודבר הכרחי יש לו קיום לעולם כדל"י
במדרש, דבזונם כתיב לא יוכל לשתה כל ימיו ע"ש,
וכנה מלינו שהתחלו תחלה והיינו שלא להם שום
תחלה חומריית, וכמ"ש בזלתיך שהתחלו שיהיה להם
תחלה ע"ש, ולפ"מ"ש העטם הוא משום דע"י המן שהיה
משך התורה ולחם אצורים היה כל הפלס ומשוקתם רק
לתורה ונפשם יבשה וריק מכל תחלה חומריית וסם
התחלה תחלה שיהיה להם קבלת התורה בחפזם ורצונם,
כמו שאמרו נעשה ונשמע, כי אין אדם חפץ באהבה
הכרחית, ולזה התרעמו על המן והכרחו לאהבת
התורה, ואמרו זכרנו רוק את הדגה אשר נאכל במצרים
חנם, פי' בלי הכרח רק את אשר בחרנו ואשר מלא
חן בעיינינו, כי כן פי' מלת חנם, כמבואר בשמ"י
רד"ק שרש חנן, ועשה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל
המן והכרחו, ולאחרי רוצים שהתורה בחירה בדינו,
אמנם גם ע"י הבחירה לאל המן, כי היה להם
המן טוב למאכל ונחמד למראה היינו לריכין אל ההכרה,
אבל באמת המן כזרע גד הוא ועינו עשין הבדולח,
ובדל"י נאכל ממנו, אך לא יסור מאתנו כל התחלות
ותחיה לנו קבלת התורה בלתי רצונה ובבחירה כמו שאמרו
נעשה ונשמע. פ"ה יקראו וירצו נחפץ קלוס, וכתיב
וישמע העם בוכה למשפחותיו והיינו על עסקי עריות
שנאסר להם, והנה בס' גור אריות פי' ויגש הקב"ה
כיון דירשאל צמתך תורה דין גרים היה להם וכדל"י
ביבמות, דירשאל היו לריכין מילה היה להם ועבולה דין
גרים, וקו"ל גר נושא אחותו משום דגר שנתגייר
קקטן שגולד דמי, וא"כ לאותו הדור היה ראוי להתיר
קרובות ערוה, ויתיר דלא אמרינן גר שנתגייר קקטן
שגולד דמי אלא בגר שנתגייר מדעתו והנה אז הוא
קקטן שגולד, אבל בשעת מחן תורה שהוכרחו לקבלה
שכפה עליהם הר כגיגית בזה לא היו קקטן שגולד ע"ש,
לזה בכו למשפחותיהם על עסקי עריות, כיון שהמן
הכרחים לקבלת התורה, כמ"ש אוח א', ע"כ נאסרו
בקרובותיהם, אבל אם לא היה ע"י הכרח חרש גדול
ובחירה היו מותרים בקרובותיהם כמו שביארנו, והנה
ביבמות דף ס"ו פליגי ר"י ור"ל בכניסי שהיה לו בנים
ונתגייר דר"י סבר קיים פורר שהרי יש לו בנים, ור"ל
סבר גר שנתגייר קקטן שגולד דמי ונרדף לקיים פורר,
ולאחיות יחסי, הא דלאמרו שם ב"מ"ס שפלוגתא דב"ש
וב"ה, ב"ש סברי ב' זכרים, וב"ה סברי זכר ונקבה,
וטעמא דב"ש שם דילפי ממשא שהיה לו שני בנים
ופורר מן האשה, וב"ה ור"ל ילפי מבריות של עני זכר
ונקבה, ואמרינן ב"ה לילפי ממשא, ומשני משה זדעתו
פירש ויהי עסקי הקב"ה על ידו ע"ש, וא"כ לב"ש דילפי
ממשא והי דקיים פורר ב' זכרים, הא שפיר מחן
תורה דין גרים יש להם, ולר"ל צ"ל לקיים פורר דהוי
קקטן שגולד, אלא דלפ"מ"ש בגי' דע"י ההכרח אין
הגר קקטן שגולד יחא גם לר"ל, ובזה תחוישב
קשית החוססות שלא דברו אהרן ומרים במשה עד
אחרי קבורת התחלה, משום דקודם היו סבורים
דגר שנתגייר קקטן שגולד ונרדף לקיים פורר אף
פ"ו

הקדמה

שהיו לו בני מקודם, וא"כ ודאי לא ציעל משה המזוה מדעתו, ואמנם הקב"ה צוה עליו, אולם אחרי רואם בקצרות האור שפאטרו להם עריות, וזה מטעם דבר מוכח לא הוה קטעו שגולד, כמ"ס בסי גור אריה, ובבר קייס משה פיו צבניו הראשונים, ומלאו פתח לחדו שמדעתו פירש כיוון שאינו מבטל מזוה בזה, דגם לביה קייס פיו צבי' ציטס רק שהם מוסיפין דגם ציבר וקבס סני לדעת הירושלמי, ולזה התערמו הלל גס צנו דבר ה', עד שהביי להם הקב"ה פה אל פה חדר בו אזי הסכמתי לדבריו. ישבו העשרים על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, וכתב מהרי"ע בעקידה, שהורה לנו שחלית האדם ופלימיתו לעת קצו יסדרו פני חלקיו אלה זה מזה הפדסה גמורה לית לא לעמו, מפני שאזיז מהם שפירח את רעשו כו', ואמנם זה שאמר החכם בהפדרתם הגה והגה יושלם אליו בהיותו על חלית הטוב בהיותו צחיים חיותו עד שלח התערב נפשו ולא תתקשר עם חנות חומרו ופחיתותו להתעלם בהם כלל, ואם נעם לזה בלד מה שישהלל שיהיו נפרדים עד שלבסוף ישוב העפר אל הארץ כשהיה מפלי ערוב נפשי, והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה מפלי ערוב עפריי כמ"ס תנה לו כמה שנתנה לו, אמנם זה הענין שהפדסה על זה האופן הוא קשה אל אשים, כי הנני יש לנפשו גדולה אל חומרם בהתעסק תמיד בעסקי החומר כו', עד שתקשר נפשו ותחצר בידם לכל מלאכת כבודה כו', עד עד ששהבה אותו אהבה עזומה צחייהם וצמחה לא נפרדו כו', ומשאריו אלה ממנו ענינים רעים ונפסדים כו', ולזה אמר סנפס רשעים קשה ללאת כלמר הגאחו בלחד הקוים כו', כי לא יקוים בהם וישבו העפר על הארץ ע"ס, ובסי' המגיד לבי' כי ג"כ שהוא ענין כף הקלע, שבתות הנופלות שנתקשרו עם הגפס עם החויתיה פעמים לעצירה זו ופעמים לעצירה זו, וכל עצירה יש לה כח ממונה להעניש, ולזה הוא כף הקלע, ומה שליכין אותו זה לזה לכל הכחות הממונים ע"ס, וגם לרעה לשב מ"ס בתדרס כי שם קברו את העם המתאיים יכול עם המאורע ח"ל עם קברו את העם המתאיים ע"כ, ועיין מ"ס בעקידה שהיה לו לומר העם שהיו מתאיים ע"ס, וזה פ"י יכול על עם המאורע שאירע פ"א זה המעשה נאחוו לבשר וטוב הפסוק, אך העם שאר להמקום חתמו הוא, ח"ל עם קברו את העם המתאיים, פ"י עדיין הם מתאיים, ואינו מאורע רק מחוזה בכל עת, וכמ"ס דכל שמתאוה צחיין נקשר בו אחר פרידת הגפס ועדיין הם מתאיים. בפעולות הרי"ן מן משגורו, ומניו שאמרו חז"ל בקברות האויה שהיה להם תחוה זרה שרואים שהבשר ממת, ואע"כ לא עמדו מתאווחם, והוא לפי שהתערמו על המן והכרתו אל החורה כי הפלס בזהבה צחייר ומאמו בזהבה הרי"ן, ולכן נבדחם שם להם, וזה התאוה זרה הניתנת להם הכרתית היתה אף שהמיתה לא נעם מאחריה, ומזה יכל המשביל להבין אם לתאוה זרה כח כפלא כוה להמית עצמו בהם, על אחת כו"כ לחורה ולמאות שפלהב לב עולם תתקשר כפלא ונורא מאד, ולקיים צנפסו אדם כי ימות בזהל, ולא יחוש לקמתיה ולהיות אכזרי על עצמו ויהנה בחורו וימם ולילה ואז יהיה עוב לו בזה ונצח, ולא ידבק מן החרס בידו

לאחר פרידת הגפס, ויהיה חיו בצפ הקלע כמ"ס ולזה אמרו בטובה פ"ב משל לאדם שהיה מהלך בדרך בלשון לילה כו' כיון שהגיע לפרשת דרכים נילל מכלם, מאי פריד, אמר ר"ח זה ח"ח ויוס המיתה, דליון שהוא ח"ח החורה מויתזה את נפשו ומיט שמתה ועיני תשוב היות אל האלהים אשר נתנה עיני שמתה הועפר ישבו על הארץ כשהיה, וזה הוא פרשת דרכים כל איש מאישיו פונה לדרכו, לא יפגשו זה בזה ואז הוא מוול מכל וכל. להשביע נפש הקורא משביל בעיין הפדסה הזאת כי לבאורה יוכל לב אדם על זה אף יתפרדו חברים כמוהם הקבורים בעצבותם ובעיני לגלתי ישאר אף שמן מאי' צרעהו, אומר שזה הענין דוגמתו הראה הקב"ה למשה תחלת דבר ה' בו, דכתיב וירא והנה סנה בוער באש והנה איניו אוכל ויאמר משה חסורה הנה אסנה כו' ויאמר אל תקרע הלום שלעליך מעל רגליך ע"כ, והרבו המפרשים לספר צעטס הרמו זה, ויראה לפי מ"ס בסי' המורה דבמאמר של עליך הזכירו הקב"ה למשה על הפסוק הגמיותו להסיר מעליו כל כחות הנופיות ע"ס ומבואר בכתיב האר"י ז"ל הא דאש של מעלה אינו מבלה ואם של מעלה מבלה כל אשר יפגע בו, והוא משום דאש של מעלה לא יתעלם ויתחבר בשום ע"ס חומרי ולא יתערב בהסיר ולכן לא יפדסוה, משא"כ אש של מעט יתעלם ויתערב בכל החומרים, וכנס בתחיל הען ויתערב עמו ויכלה, ולזה הראה ד' למשה המורה הוא בתצטרות הסנה וזילת האיוול אשר יבין כי כמעט אש עליונה כן מעלת הגפס הפשכלת, ואף אם ירדה לשכון בחור ציח חומר לא התערב בתחיליו ע"ס ויראה בו, אך אם ישמרה בעלה תשאר במעלתה, ועי"ז בכל עת יבא אל הקודם להפשיט בגדיה מעליה, ואמר לו של עליך וכמ"ס המורה, ובה יובן הפירוד החלית כמ"ס בלבד כל אלה שכתבו לאחר כי בראשית בראשית האדם כאשר הרכיב הגורל חלקיו ויעשהו שר נצלו על פקודי הבראים ויחס הגפס המשכלת בחור ציחו לגבחה על פי' יאזו ועל פי' יבאו כל הכחות, ולא התעלמה הגפס הרי"ן כחותיה כוחה כוח מגנד מעלת הגפס לבדנה וכחות החומריות לבדנה רק יסורו למשמעתה אל אשר תאוה, ואינה בגוף רק הרבנה שבועית, אולם האדם הבדראו כי לא שמר את נפשו ויסירה מגבחה אל צמעייו הרעים יתערב כחות נפשויות כחות גופניות, וממנו מזג חדש מעורב הגפס עם החומר ונעשה בריאה חדשה לרעה, וכמ"ס חכמי המחוקק שהרבנה המזינית לא תשאר צמורב צורה מזורה כל אחד מהנפרדים שהורכב זה המורכב מהם, אלא יש לו צורה חדשה ופיס חדשה בלאן, כהרבנת הסבבן שאין בו מזורה הדבס והחומץ כלום אלא מזג חדש הוא נקנה, לפי שאין בו חלק יהיה כולו דבס וחלק יהיה כולו חומץ אלא כל חלקיו הם מורכבים, ולזה כאשר האדם הולך בציחות יותר מדאי חזי תלא מנה הרבנה חדשה וצורה חדשה יוצאת, ואינה חזיה אדם וחזיה חומר אלא מזג חדש, אבל הצדיק מעשיו וע"י החורה מוית אל הגפס מטיח החומר ואינו אלא הרבנה שבועית, וכמי' האברים, הדיס, והרגל, והעינים, והאזנים, וכיוצא, שהם מורכבים מאברים פשוטים, ויש לכל אי עצבו ומזגו הראשון, ואין בו פגע הכלל ולא מזגו

שתקל

שח"ק מהיד אינו חלק מהרגל, ואשפ"י שהם מורכבים
 בקראים הרבכה סנונית, ועיין בחשב"ן חלק
 ס"ב ק"י' ד' י"ט שהפרדה איננה כלים שצ"ש שצאה מסום
 וחמור, ומשום דהוי הרבכה מגזיית והוי זורה חדשה,
 אבל חז"ו עבד וחז"ו בן חורין אינו יכול ליטא אינו
 משום דלחי' נד עבדות ומשמע בלד בן חורין, וזה
 אינו רק הרבכה סנונית נד עבדות לחוד קיימא ע"ש,
 וסבלי' הכוונה הוא שגם השב"ל האלהים כאשר
 נחה, והעפר ישוב כשהיה כמ"ש בלות' בשם העקדה,
 וזה כינת מאמרם ז"ל פ"ק דחולין דכל היכא דכתיב
 אדם ובהמה למעלותא, היינו שיש לו זורח אדם
 ובהמה הנכרת כל אחת לעמה אז עוב לו, כי הנה
 הוא כאשר נחנה הנפש לעמא וחומר לעמא, משא"כ
 אם נחשבו זה בזה אז אין לו זורח אדם היינו הנפש,
 ולא זורח הבהמה הוא החומר, רק בריאה חדשה וזרה,
 ולא כן סבלי' הבריאה, וזהו אדם ובהמה חושבי' ד'
 והוא למעלותא להחירה כתיבתה והבן, 'בקימין ארי'
 אבי חרי לא נפל והא חזינן דנפל האי דאמי' להו
 כבהמה, שנאמר נמשל כבהמות דמו, וי"ל לפי מ"ש
 בזוהר פ' בראשית פקודה חשיגאה למיחן למסכני כו',
 דכתיב נעשה אדם בללמו כדמותו, נעשה אדם
 בשופח' כלול דבר ונוקב' בללמו עתירי, ומסערא
 דנוקב' מסכני כו', הכי 'אצטריך ב"י לתחא לחזי
 עתירי ומסכני דבחבורא חדא כו', רזא דכן חזינן בספרא
 דגמורה מלכא, דכל מאן דחם על מסכני ברעושת
 דלכא לא משחי דיוקניה לעלם מדיוקנא דאדם, וכיון
 דדיוקנא דאדם אחתים ביה שליט על כל ברי', הדי'
 ומוראכס וחתכס יתיה על כל חית הארץ כו', מגיל
 גמורה נדלר' ועיג דחלם האי חלמא בל זמן דהוי מיחן
 למסכני לא איענש וכד חב מה כתיב עוד מלחא פסוק
 מלכא בוי מיד אשתי דיוקניה כו' ע"ש, וזהו ארי' אבי
 חרי לא נפל, פ"י אס הוא בגול מחיין דכר ונוקב'
 עתירי ומסכני כחדא, דיוקניה דיוקנא דאדם קדמאה
 ושלט על כל בריה, אלא דהמקשה לל' הדין לזה פירך והא
 חזינן דנפל. ומשני האי דאמי ליה כבהמה, היינו דלא
 בגול דכר ונוקב' ואש"י מאה מהס כבהמה מהה להס,
 אבל בי חרי בחבורא חדא בללס דמות מקויים בו
 ומוראכס כו', וזה כוונה המשורר חתלים, אך בללס
 יתהלך איש אך הבל יהמיון יצבור ולא ידע מי אוספס,
 פ"י אס רק בללס יתהלך האדם ולא בגול בדמות דהוא
 סערא דנוקב' מסכני איז אך הבל יהמיון יצבור ולא
 ידע מי אוספס ואינו דבר קיוס לו, ס'לולא אורח ישרים
 ההולכים דרך דקה שהוא קיוס העולם אשרי משכיל
 אל דל ופערע ביום משחה ושמחה ויו"ט, כמבואר בזוהר
 ז"ל, ת"ח דכולוהו שאר זמנין וחגיג' צבי' ב"י למחדי
 ולמחדי למסכני ואי' הוא חזו דלחודו' ולא יתב' למסכני
 עושיה סני כו', עליה כתיב זריתי פרש על פניכס
 פרש חניכס, ואי' חזיה בשבחה חדי אעיג' דלא יתב'
 לאחרא לא יתב' ליה עושא' כשאר זמנין וחגיג' דכתיב
 פרש חניכס ולא פרש שבחכס, ומכ"ח דכתיבס ומועדיכס
 שחא נפשי ואלו שנת לא קאמר, ובינן כך כתיב ב"י
 ובין בני ישראל כע"ל, ובעטס הדבר דבחגיג' לריך יתר
 למחדי למסכני מבשבת, גם להגיג' מה דכתיב חדשיכס
 ומועדיכס שגאה נפשי מה עינין חדשים לכאן, ובזוהר
 גל' הזכירו ש"ר ל' למחדי בחדשים, גם מ"ש הדי' צ"י

ובין בני ישראל, ליל דמקראי קודש חזינן אושפיזין
 עילאין קדישין וריך למחדי לאושפיזין, וזו היא
 שמחיה לשמה נפש העינים האומללים הס יקחו חלקם,
 והנה להשגח תכלית העינין אמשול לך משל, למלך שלטון
 שנתארת לבית כפרי אחד אשר תחם ממסלחו ויכירוהו,
 ולא עמו לבו חליו לכבדו כראוי ויתר אף המלך בו,
 וישא עינו והנה איש בא חליו והוא ירר שלוח מכפרי
 אחר לאמור אל על המלך טוב יבא אל המשחה אשר
 אעשה לו, ויבא המלך אל בית האיש והוא והנה גם
 זה האיש לא שח לבו אל המלך ולא כבדו גם הוא.
 ואזינן מלכא בנס וקפף סני ברגו וחמא, אמר הדמין
 יתעבד וביתיה ולי' ישאוי, כי ויהר רעה מעשה זה
 האיש מהראשון, כי אל הראשון מעמא בא חליו המלך
 וזה שלח אחריו גם על השליח קפף כי הוא היה הסבה
 לבשחו, והנה בשבת דקביעי וקיימי ומועמאן באו
 לאושפיזין לאו עוש"י סני, אבל בחגים ומועדי' שהם
 ע"י ישראל כמאמרם ז"ל אלה מועדי ד' אשר תקראו
 אוחס אל תקרא אוחס אלא אחס, ואס אז חז"ו מכבד
 לאושפיזין עושיה סני, לזה אמר דכתיבס ומועדיכס
 שגאה נפשי, כיון דהזמנים נקראים ע"י החדשים, וגם
 על השליח כועס סכס החדשים, לזה אמר הידי אוח
 היא צ"י ובין בני ישראל, ומשום דשבת קביעא וקיימא
 ואחרינן מקדש השבת ישראל והזמנים דשבת הוא אוח
 צ"י ובין בני ישראל, וחגים בין צ"י ובין, ומשום
 דשבת קביעא וקיימא וחגים ע"י ישראל נקראים והבן,
 וגם כיון ש"ר ל' להראות פני אלהים בחגים וחגין ש"י
 יראה כל זכורך, ע"כ לריך שיהיה עיני' בזמנים הללו
 בללס דמות עתירי ומסכני כחדא ולא יתיה חזי כבהמה.
 וזהו ישיביל כל איש ובין נודך האחרון עתירי ומסכני,
 לעשות דקה בכל עת, ובזוהר לעינים ס"ח להחזיקס
 בחורח ס', ואמרו בש"ס כמה טפשי' איני' דקיימי
 מקמי ס"ח ולא קיימי נבדא נבדא דלאו בסי'ת
 כתיב ארבעים יכנו ואחר רבנן ובצרי חדא, והקשו מהא
 דאמרו בקידושין דף ל"ג מהו לעמוד בפני ס"ח, ואמרו
 מפני לומדי' עומדין מפניה לא כ"ש, בפ' כתיב והדרת
 פני זקן, ומשמע מזה דכבוד הסורה גדול משל לומדי',
 וי"ל לפמ"ש בס' ספירת ישראל, דכאשר נתבונן במעשה
 הסורה כל הנבדלים לריבין חיקון ועשיה, כבארת'
 במדרש כל אשר נבדא בשעת ימי המעשה לריך חיקון
 ועשיה אחרת חזין לריבין למחין הסודל לריבין למתק,
 ומפני פי הסורה יתנה מהשי' ע"י נביא ומעלת השכל
 גדולה מנביאות, וכדאמרינן חכס עדיף מנביא, וכמו
 שפעולת השכל גדולה מהטבע כמו דן היא גדולה
 מנביאה, ולכך החכמים הם עיקר הסורה והשלמה,
 ומש"ה אסו רבנן ובצ"רי כל חדא כו', והסורה באה לעולם
 כמו כל הטבעים שלא באו מבורים רק האדם בשכלו
 מבררס והשכל מברר הגבוהה כו', ובמדרש ש"ל
 טריטורופוסם את ר"ע חזיה מעשים נאים כו', הרי
 אשפ"י מעשה הש"י לריך חיקון כו', והל' יפלא בעיניך
 אך יוכל האדם לברר בחכמה דברי הגבוהה, וכמו כן
 איך החכמה הבררת הטבע פגרא חכמי' יתחב' להכלל מספ"י
 הטבע והחכמה והגבוהה הברירה והחיקון ע"ש, וזה
 כוונה ז"ל ה"י עפשא' דקיימי מקמי ס"ח ולא קיימי
 מקמי רבנן, דעיקר חיקון והשלמת הסורה ע"י החכמים
 דבצ"רי חדא, והרי זה כמי' שיש לו כרם מלא נפלים
 נטע

הקדמה

בפנינת ת"ח שיכולים להגות בצורה ה' ולכן אין לומר להשגת אלה על אביו שבשמים, וביותר יזכר האדם מגדר ההבנה והאחרון לבני עשוף רע איש לרעה ואמר זל יתי ממון חזירך חזיב עליך כשליך וכיש שאל יגזלו אחיו. קשה גזל הדיוט מגזל גבוה שזה הקדים חטא למעלה וזה הקדים מעלה להטא, בגזל הדיוט כחזיב נפש כי חטאו ומעלה בו ובגזל גבוה כחזיב נפש כי חטאו מעל והטאה בו והוא מאמר ר' לוי פי הספיקה, וצריך ביאור וכו' משום דהקדים חטא למעלה הוא חמור כיון דבשרווייה איכא חטא ומעלה, וזיל לפימא מהר"ע בעיקרה פי חקת ה' איש אפי' הוהא שלם חוטא בשום דבר מהדברים בו, הגה הוא מוכרס מזל דבצעו כמו שאמר הכבוד כי אדם אין לדיק בארץ בו, אמנם כאשר יהיה בזה האופן, מקלות החטא, או משל יות חטובה ודיל ולא יענש, וכו' שאמר חז"ל אי הוא קודם שיטא אי הוא לאחר שיטא וישו, אמנם מזה לא יקובל שכל חוטא לא יענש כי אם האדם הוא מוכרס לבני יתו או אלו לא הוכרס להיות מעמיק בחטאו ומורגל בו ע"ש, והצדק שלא היה האדם כח"ל יענש על החטא כיון שהוא מוכרס בו ובפנין אס הוא מקלות החטא, אלא שצריך העונש הוא על שמעמיק ומורגל בחטאו ואינו עושה חטובה, וזה יוכל כל אדם, וכדכתיב לא נפלאח הוא ולא רחוקה בו, ואמר חז"ל שהוא על מצות חטובה, ומשום דגוף החטא נפלאח מן האדם ורחוק הוא ממנו, בעבור שאדם אינו אלוה והוא מוכרס לחטאו, ובפנין בקלות החטא, אלא שהאדם אס הוא מוכרס על החטא לא הוכרס להיות מעמיק ומורגל בו, וצריך חרטה וחטובה, ומצות חטובה לא נפלאח ולא רחוקה ומש"ה דן ר' לוי דקשה גזל הדיוט משל גבוה, דבגזל גבוה הקדים מעלה, משום דבעבור קלות החטא אינו נקרא חטא אל האדם כיון דאין לדיק בארץ שיטעה רע עוב, ועיקר החטא הוא מתחת שמעמיק בו ואינו מתחרט ח"כך אחר עשותו, ומש"ה הקדים מעלה לחטא, דהחטא הוא בשאינו מתחרט, לזה ברה וההודו שיטעו חטובה, אבל המעלה בעלמא אינה בגדר חטא כיון דמוכרס הוא על קלות החטא משא"כ בגזל הדיוט שהוא יותר חמור, ויכול האדם לעמוד נגדו אס כי אינו אלוה אינו הוכרס לגזלו חזירו, שהוא מגדר היריעות והאחרים, לזה בגזל הדיוט המעלה ענמה היא החטא ומש"ה הקדים חטא למעלה. רבי שמעון ז"ל אומר כל מי שיש לו מצות ומצוה אחת שלא בריות עליו הכתוב אומר כספו לא תקן בשך וגי עושה אלה לא ימות לעולם, ה' למדת שכל המצוה בריות נכסו ומחמטטין והא ח"ל חזינן דלא מחסי וקא מחמטטין, איד אליעזר הללו מחמטטין ועלין והללו מחמטטין ואין עלין, ופירש"י ז"ל והכי משמע קרא כל עושה אלה לא ימות לעולם, כלומר אף אס ימות אין מוטעו מוטע עולם, אבל המצוה בריות ימות לעולם ע"ש, ולכאורה יפלא דכל שמתקש ובה קא חזינן דלא מחסי ומחמטטין, היך הא חזינן דלא מחסי ומחמטטין ואין עלין, וזיל דליחא בדרש פי' מצוה כי לא ממוא ומתערב ולא מתדבר הרים, לא אמר שאדם יואל למחר ויכרס לים, ולא למי שיזאל למדבר הרים, אלא הי' משפיל אף מרומם ואף שמשפיל לזה מרומם לזה וגלגל החומר, אמרו שם מפני מה נקראים נכסי' שגכסי'.

נפש שורק, ואדם אין לעבוד את אדמתה, הגה כרמו כלא היה, אולם אס ימטר פועלים ויעבדו עבודת הכרס ויעשו ענבים בקרן בן שמן, אז ה"דל ה"דל יקראו הדוכינס, כרס חמד עמו לה. ומי' לא יהיו הפועלים מוטב קרינו כי אס הכרס הוא העיקר, אך הוא לדיק אל הפועלים וצ"ע אס לא יקון, וכמו כן הוא בצורה אס אין ת"ח לברר ולחקן והיה כדברי ספר החתום, שאין לך מצוה מפורשת בחורה השפיל לא נודע כמה פדיונות ומה לכבוד, וכן צ"ע, ומצוה, וטעמו, ורבות כהנה, ובמלקות צברי חטא, ובלעדי הח"ח חתורה כלא היחה, אבל אס כבר החקינו ידי המחזיקים הח"ח המתקנים אותה, וכבר אכלנו את לחמה ויניה שמינו, אז הוא העיקר ולא פועלים, כמו המרגלית בחתלת המ"החה השומה ומכוסה ואינה חטובה מואמה, ובש"ש עבד קו"ק מרגלית אז הוא ישנה ויחטבנה אלא, אמנם לא יחשב העבד לעיקר כ"א המרגלית, וכן בחורה אס מפני לומדה אינו עומדין שיה הפועלים וכבר תקנו אותה והשלימוה מפניה לא כ"ש שהיא העיקר והסן. פדיון נפשו יתן הוא יעניו לעובד סס ח"ח ש"הגה אותם מנכסו כי מזה הוא זוכה להחיות נפשו בעת נפלתו יקומון כמאמר ז"ל פי הנושא אמר ר' אליעזר עמי הארץ אינן חיינן לעשר לזא איל ר"י לא יצא לוי לארצו לזמרת לזו ה"ב א"ל מקרא אי דורס כי על אורה עליך בו' כיון דחיה דהוה קא מצטער א"ל רבי מלחתי ליד רפואה מ' החורה ואח"כ הדקיס ג' וכו' אפשר לידבק בשכניה והא כתיב כי ד' אלהיך ב"א טובה, אלא כל העושה פרקמיו לח"ח וזמנה ת"ח מנכסו כלאו מדבק בשכניה, וכתיב חיים בולבס היום ע"ש הרי שחיות המאוס חיה אלא ע"י על של חורה, רק המהנה ת"ח יס לו שלם, כענין שיכר חובלן, וזה כוונת מאמר ז"ל פי חלק אלו שאין להם חלק לעו"ב ע"ש והאומר אין חתיית החיים מן החורה, ואמרנו בש"ס הוא כפר בתהימא לפיכך אין לו חתיה, פי' אף שמורה צעיק החתיה אלא שאומר ש"הנה מסכת התורה והוא כופר בסבתה אין לו חתיה, כי סבה החתיה אין לה חלק, חורה, ידיה או של אחרים הגהנים ממנו והוא כופר בה ולכן לא חתייהו, אמנם עס אמין כל איש כי זה הוא עיקר החתיה וזו זוכה לקום עס ישיני חברון לשמוח בשמחת יאון חוב"ב. צדקויות וקשורות וגלחות נשפיות אשה בצחוקה כי אין החתיה כ"א ע"י החורה ואס יתקשרו ההמון עס הח"ח מאין יבא עורס וממה יחמו עקבא דנשיחא אמרו שרי חמיחא למתיה כספריה בו' ועמא דארעא אזלי ומללאח ואין דורס כ"ו וזין למ להשגת אלה על אביו שבשמים, וזיל כוונתו כי עיקר הבריאה אינו רק עבור החורה וכל שיהל כ"אש אחד וכו' אברים פנימים וחיונים וכל חיה הוא מהלב וכש"ה אבר מדולדל מנוף אז אין לו חיות מלב וכו' כן ח"ח שבדור עס הלב ובהם משכן החיות ובשחובורים עמא דארעא עס הלב דהיינו לק"ח ע"י שמהי'ס אהם מנכסי'ס אז החיות מהלב זכ"ל אברים אחד הם יריגו'ו איש בדרש רעבו אכל אס פירשו עולם מתורה ומח"ח הם כל אברים המדולדלים שאינם מריג'ים איש ברעבו ולכל הגוף ככללו הוא חסרון כש"ס אבר אחד מדולדל וכן לכלל ישראל חסו עמא דארעא אזלא ומלדללא ואין דורס ואין מבקש

ירח ז"ל ועוד יש לי להפלא וכי משוא פנים יש בדבר
 מה נשחיתו אנשי הנבונה מאנשי סדום כו' והנה
 הרמב"ן ז"ל הלין בעדם וכי אמנם פשט הכתובים משום
 אותם לגמרי כו' ע"ש שהאריך והעלה כי אם העיר
 אוקפת חומת החוקים וגזירות העובות ודמות הישרות
 לא עפ"י שלפנמים ועלו שועלים יפרלו גדלים ויפציתו
 חוקים הנה נא העיר האת קרובה להרפא ולהתקן כי
 יקום אחד בעיר ושנים ממשפחה להביח את העם
 ועורו לבדם וישבו לאיתנים הראשון אמנם אם אין לה
 שום צד לא מתקנה ולא מנהג טוב ומה גם ע"ש לה
 חומה גבוה מנחשים ועקרבים קולים וברקנים חוקים
 לא טובים ומשפטים כל יתיו גם כו' והנה צמחת זה
 היה חז"ח סדום כו' עד אשר הקימו להם דברים
 רעים ומנוגים לחוקים טובים וקבעו בהם מסמרות
 בקנסות שלא יעברו עליהם כו' אבל בנבונה היה להם
 חוקים טובים רק שעברו עליהם לשעה זה יוכל לתקן
 ע"ש, ואפשר שזוהו כוונת ספרי כדלי הוא מינו
 הדיינין היינו המימי' בעלמא חף אם לא יאמעו בעת מן
 העמים לקול המורים קרובים הם להושע בחכמת
 הזקנים כמש' בעקדה על אנשי גבעה, והמקיימים
 משפטי הדיינין הלא הם היושבים רלוונה במלכות
 נחלתם בלי מלרים עין לא ראתה אליהם זולתך:

אמר התחשבו חכמים ס' י' אם לאית גנו ויתקן עמו
 ועם מנאפים חלקך חשב באח"ך חדבר בנן אח"ך
 חתן דופי. יל עפ"י מה דלי' בני' נלח ישראל פי'
 כ"ה שנאלמו איך ישראל משתחוקים לא הרע תמיד כו'
 כי איתו אשר הוא עמיחו חצורה ובמנות מבקש רשותו
 והחורה אמרה והלפת לרעך כמון כו' והשבתי כו'
 אמנם מזה זאת אינה בישראל מלד כינפש רשע אותה
 רע כי ע"ס הקדוש הזה מלד עמאם ראוים לכל החטיות
 והמעלות כו' והחשוב מלד הטבע עלוים יבקש המעלה
 ולא תמא' כפרי יקא' בשר גדול כ"ה חכם בנחש עשיר
 בעשיר גבור בנבור כו' אך הדבר הזה יול' מתכונה
 טובה תכונה החטיות ורואיה לזה כי נראה לחכם בנאבר
 ייזר לאחד מהם כולש כאל לזרה יגנב זה הוא מכני
 כי ישראל עם א' כו' ואפי' מנו מדות חזות כו' ודבר
 זה מורה על פחיתות גדול כו' ויש בהם קושי עיוף
 לחזור בחטובה כו' שהם רחוקים מן החומרים אינם
 מתפעלים רק עומדים בחטובה כו' ע"ש, לזה אמר אז
 ראתה גנב ויתקן עמו ועם מנאפים חלקך והוא מלד
 החומר הגם והוא פחיתת חשב באח"ך תדבר כי הלא
 מלד הורה החטובה וכמש' בני' והם שני הפכים
 בנשוא אחד ולא יהיה באלת בישראל עם הקדוש הבא'ים
 מתכונה טובה ויבואר מזה שפי' נלבים ואמר הדור
 האחרון ביבס אשר יקומו מאחריבם ויגברי אשר יבא
 מארץ רחוקה וראו את מכות הארץ והוא ותחלויה
 אשר חלה ה' בה גפרית ומלח שרפה כל ארזה וגו'
 ואמר כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הארת
 מה חרי האף הגדול הזה ואמר על אשר עזבו את
 ברית ה' וגו' וילכו ויעבדו אלהים אחרים וישתחוו להם
 אלהים אשר לא ידעום ולא חלק להם ויחר אף ה'
 בארץ ההיא כו' וירש"י אשר לא ידעום לא ידעו בהם
 גבורת אלהות ואונקלוס תרגם לא אשכח להון ואוהות
 שבררו אלוה לא חלק להם שום נחלה וחלק ע"ש,
 ולכאורה ידוקקת הא אם יחלקו להם טובה עדיין איסורו
 במקומו

שכסום מזה וגנלים לזה, מפני מה נקראים חזים חזים
 מזה לזה ע"ש, לזה מי שמלה ברבית וכסו מחמוטעין
 ואין עולין בשום מקום, וזה פירש"י והכי משמע קרא
 אין מוחתו מוחת עולם היינו שהיו עולים עב"פ לאיש
 אחר בעולם והנכסים נשארין בעולם לא כן המלה
 ברבית כספו אינו עולה כלל לשום אדם בעולם, וכן
 מבוחר במדרש כספם בחטות השליכו והבס לנדה היחה
 אלו לוי ברבית, עוד שם קראו כסף נמאס משאיב
 בשאר יורדין חף שהם אין עולין הנכסים עולים.
 זשכתי זממתי בשאחי און לי סכל העולם כולו איש אחד
 מהא דלמרו בפשעו'ת אין העולם נדון אלא אשר רובו
 ואם היה כל אחד איש בפ"ע מה עיני הרוב לזה אלא
 ודלי הכל איש אחד, ואיחא במדרש איכה השביעי
 במרוסיה הרוני לענה מה שהשביעי במרוסיה בלילי
 פסח דכתיב על מל'ת ומרוסיה יאכלוהו, הרוני לענה
 בלילי ט"ז, וכל לפי מה דאיחא במדרש איכה בליל
 ע"ב וכנס אברהם אבינו לבית קה"ק, אחוה הקביה
 בידו והיה מעייל עמו ארכות וקראת, אל הקביה
 מה ילרדי בביח, אל רבוי בני היכן הם אל תחלו
 והגליתים בין העו"ג, אל לא היה בהם לדיקים,
 אל עשהה המזמחה, אל היה לך להסתכל בעובים
 שבהם, אל סוגיהן ביטין דכתיב עושהה המזמחה
 הכיבי, אל היה לך להבט בערית מלה שבשכרם,
 אל חייך כפרו בו שיתאר ובשר קודש יעברו מעליך
 ע"ש, וידוקק לכאורה מעיקרש שאל לא היה בהם
 לדיקים, והבינו הקביה עושהה המזמחה, הוסיף
 לשאל היה לך להסתכל בעובים שבהם היה לא היו,
 וכל לפמ"ש בדרשות המר"י מסקאטו בהא דעולם ידון
 אחר רובו, והיינו אם זה רוצה זה גנב חה מקבל
 בחד זה מלה ברבית איסורין מבעלין זל"י כדאמרין
 פיגול וחר עומא שכלן אכלן פסור, וא"כ כיון דרובם
 לאו לוקחי רבית ולאו רוצחי הן מבעלין זל"י ע"ש,
 לפ"י תחילה שאל אברהם אבינו אם יש בהם לדיקים
 ממש, והבינו הקביה עושהה וכו', לזה אל היה לך
 להסתכל בעובים היינו שבכ"א חף שם בידו כמה
 עבירות טובים הם זה גנב זה אנה שם ביח בידו בזה
 ויכול להפטרף לבטל עבירתו חבירו, וכן השני וכן
 השלישי וכן כולם, אל הקביה סוגיהן ביטין ואין
 איסורין מבעלין זל"י אלא הכל הולך אחר הסוג הוא
 הכולל עבירות ואין עבירות מבעלין עבירות, ואמר
 בזבחים שם בהא דאיסורין מבעלין זל"י, ופליגא
 האהל דלמר טורף מזה ומרוב ואוכלן ביחד, דס"ל
 מזה אין מבעלין זל"י ואם מזה אין מבעלין זל"י היה
 איסורין אין מבעלין זל"י ע"ש, וא"כ שפר קאמר מה
 שהשביעי במרוסיה בלילי פסח דכתיב על מל'ת ומרוסיה
 יאכלוהו וא"כ מוכח דלזן מל'ת מבעלין זל"י, בזה
 הרוני לענה בליל ט"ז משום דסוגיהן ביטין אין העבירות
 מבעלין זל"י, תרתי בלוי להבין מי'ם בספרים,
 שופטים ושופטים חתן כל בכל שעריר וגו' כדלי הוא
 מינו הדיינין הכשרים לתחות את ישראל ולהשיבין על
 אדמתם ע"ש, ולשון כדלי הוא מינו הדיינין לתחות
 כו' אינו מוכן דודאי כדלי הוא יותר ויותר דמנין
 שגוף החורה לא יתנה לישראל רק ע"ש, שי'קומו את
 הדיינין כדאיחא במדרש ואלה המשפטים ההיד ועזו
 מלך השפט אהב כו' ע"ש, וכל לפמ"ש בעקדה סי'

הקדמה

במקומו עומד כדדרשנין בגמרא משגורא לגוים ויבאדם
 ושתראה להם שנתרפאו ע"י ע"ז כו' והנה בדור המבול
 חתוב הגני משחיתם את הארץ ודרשו חז"ל ע"ש הארץ
 ב"ש של עומק מחריסה נתקלקל וחתאף הארץ היחיה
 שאמר ה' תולא הארץ נח פרי עשם העץ כפרו ויהא
 עשהה ע"ז עשהה פרי כי היה החומר גם זה גרם
 לגטיית האדם לחומרות ואמר ה' ארורה האדמה
 בעשיותי כי הריק יכר האדם ומשי' הדור המבול
 חטאו ג"כ בחומרות ומס' ובי' ע"ד זה צעון הארץ
 ולכן נעשה וכו' המורה כתב שלא מלינו חרון אף
 וקנאה רק בע"ז על זה ישן אף ה' ע"ש והע"א ע"ז
 הוא מ"ד האורה והוא השכל הנפסד כמי' בגור ארזיה
 לזה אמר הכתוב ואמרו כל הגוים על מה עשה ה'
 בכך לארץ האדם היינו שהיתה שרפה כל ארצה כי אם
 היה חטאם מ"ד האורה לא חטאה הארץ ואם נאמר
 שהיה חטאם מ"ד החומר אכתי חיקשי מה חרי האף
 הגדול הזה דזה לא היו רק בע"ז כמי' המורה והיו
 מ"ד השכל והאמרו על אש כח שלא מלינו חרון אף
 אחרים וע"ז היה חרון אף הגדול אשר לא ידעו ולא
 חלק להם היינו שלא חלק להם שום טובה ולא ידעו
 בכחות האלוות ולא היה זה ע"י השכל משבשם שהיה
 משגורא לגוים רק מ"ד החומר הגם בהפקירה יחיה לנו
 וזהו חטאם הארץ ולכן חטאם כל ארצה אמנם כי ידוקו
 בני אדם מעשההם הארץ הגשמה תעבד . רבי ש"י
 אמר אלו היינו בסויו היו בעיניו חרי פומי חד למעי
 באורייתא וחד למילי דעלמא כדחזינא דנפשי ביטא
 ביטא מאמר בירושלמי לכאורה ירמא ש"ן גנאי אם
 גומד צפה שמדבר במילי דעלמא אלא דחורה שבע"פ
 אי אהה שפאי לכובנה וכחכ' כמי' שפאלתה ישראל כי
 החורה הייתה מוחסנת לישראל דוקא וע"י חורה שבע"פ
 שהוא צפה האדם ממש לא בקלף כו' י' לחורה חבור
 עם ישראל כו' זה אמרם פ' העזוקין לא כרת הקביה
 ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבע"פ שחומר
 עפ"י הדברים כרת ארץ ברית כו' , שדבר זה הוא
 הכרית והצבור שחבר ע"י דברים יחד כי ואלו הייתה
 חורה שבע"פ גם כן כחובה לא הייתה החורה מיוחדת
 לישראל דוקא ע"ש , ולפ"ז הפה הוא הקלף מחורה
 שבע"פ וכמו הקלף של חורה שכתב נר"ך עיבוד לשמה
 דוקא ויהיה חבור ולא עמא כן הקלף של חורה שבע"פ
 היינו הפה יהיה רק לשמה ושפיר בעי חרי פומי חד
 לחורה וחד למילי דעלמא , לפ"ז נר"ך לזכר שלא לדבר
 צפה דברים שאינם מעשדות הבורא , ובמדרש חת"ס
 י"ז הקשיבו רינתי זו רינונה של חורה בלא שפתי
 מרמה זו תפלה ומוספין להם בלא שפתי מרמה בלא
 עמדנו לתפלה לא מחוך דברים בעלים ולא מחוך שפתי
 מרמה אלא מחוך ד"ה ומע"ט , וכל לפמ"ש הרמ"ע
 מוספין תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן דתמידין להם
 נגד חורה שכתב ומוספין הם נגד חורה שבע"פ זה
 אמרו ומוספין כהלכתן שהיא הלכה ולחורה שבע"פ
 נר"ך ויחר פה נקי מלחורה שכתב שבער היא חכובה
 על קלף כשר וזו פ"י האדם קלפה וזה האזינו חפלתו
 היא תפלה ומוספין שהוא נגד חורה שבע"פ בלא שפתי
 מרמה שלא עמדנו להתפלל מחוך דברים בעלים , שומר
 פיו ולשונו שומר מילות נפשו ומלינו שאמר אהרן לשמה
 אל גא השתי עלינו חטאת אשר נאלמו ואשר חטאנו

יעסוק חכם בחורה ומלות אפי' שלא לשמה שמחוך
 שלא לשמה כל לשמה כדאיתא בסי'ם והנה
 צפ' ויחור לו תחינה פירש' לי' לשמי ונר"ך ביאור
 דבחורמה צפ' לשמה יחר מנבשר מ"ה ואדרבה יעסוק
 אפי' שלא לשמה ע"ז מכזר ונראה דצפ' הו"ב פלגי
 רב ולוי בק"ס רב סבר בכליו של קונה ולוי סבר בכליו
 של מקנה וקו"ל כרב והר"ן צפ"ק דקידושין הקשה לרב
 שכל כליו של קונה דוקא ולא של מקנה ואפי' באדם
 חסדו ובקידושין מסוקין דמקודשת אם רינה הוא לאדם
 חסדו כה"ל הנאה דקובל מ"ה , וע"ש שכתב ליישב
 ח"ל דבי אמרין לאדם חסדו כי מקבל מתנה מקרי
 הנאה הני מילי היכא שמקבל מתנה גמורה אבל כשהיא
 ע"מ להחזיר א"ן הנותן מתחשב בשביל כך , ומסו'ם
 דסה"ק ק"ס ע"מ להחזיר הוא דוקא בכליו של קונה
 ע"ש ועי'ן צפ"ה ח"מ ס"ו ק"ל שהול"א מזה דאם נותן
 ע"מ להחזיר לאדם חסדו לא מהני אפי' דמתנה ע"מ
 להחזיר מתנה מתנה א"ן הנותן מתחשב בק"מ ע"ש וכבר
 כתבו בחולדות יתחק ואלשך ויחורו לי' תרומה כי רחוי
 לומר ויתנו וכחצו דבאדם חסדו קבלתו כתינה והנותן
 הוא הנותן כ"ס הבורא ית"ש שמה שנותנים לו כאלו
 לוקחים ממנו ע"ש והנה בכל המלות אם אומר הר"י
 נותן פרועים ע"מ שתינה בני הר"י זה לדיק גמור ומתנה
 מתנה ואף שהיא ע"מ להחזיר והיא כאן בחורמה אף
 אם נותן בשביל ארזה פרס היו נתינה אבל עדיין יקשה
 לנו היה לו לומר ויתנו כמי' בחולדות יתחק ואלשך
 ולא ש"ך לתרץ כמי' שפירש' דתינה לאדם חסדו
 הוי כקבלה כיון שהוא ע"מ להחזיר וכמי' שם הר"ן
 לכך פירש' לשמי ושלא ע"מ לקבל פרס ואז ש"ך
 ויחורו ככל וע"ש צפ' ק"ה ס"ח ס"ו ק"ל סק"ד , מ"מ
 ירמא כל איש שנפשו כי ל"ה הדיק עוד משאש עם
 בוראו ית' , אך יפס' כי יגיע למפלה כאשר נאמר
 בהחלת האות שאחר זה . הנשמה קודם רחמה משביעין
 אותה הוי לדיק ולא תהי רשע ואפי' כל העולם כולו
 ואמרו הג"ק שפחה לדיק הוי בעיניו כרשע והוא
 מאמר ה"מ' בגדה פ' המפלת ולכאורה זה מותר למס'
 שאמרו בחצות אל תהי רשע בפ"ע וכל דבהחלים ס"ג
 כתבו אך השל בני אדם כוז בני איש במזוינים לעולם

המה מהבלי יחד, ויבליקום כדאי הכזבים והבליים
 שישראל עלוים שהם בני אדם בני אברהם שהוא אדם
 גדול בענקים במאזנים עלתו בחדש חשוי שמזלו
 מאזנים עלתו המה מהבלי יחד, ונריך ביאור וכי אין
 למעלה מחשב כזבים והבליים, ובראה ליהיא במדעם
 יוקח נח מעי' ר' אליעזר בשם ר' יומא אמר אמר
 לרבנן אברהם אהה אמרתי ויקח נח מעט מים חיים
 שאני פורע לבניך הי'ד אז יסיר ישראל עלי באר ענו
 לה כו, אהה אמרתי ורחנו רבליכס חייך שאני פורע
 לבניך במדבר ובישוב ולעתיד לבא, במדבר מתי' שנאמר
 ואלרחני במים, בישוב מתי' שנאמר רחנו הזכו, לעתיד
 לבא מתי' כתיב אם רחצו ה' את כו, ולכאורה התשלומין
 האלה לא ישוו זה לזה, כי במדבר ספיר כתיב ואלרחני
 וכן לעתיד לבא אם רחצו ה' כו' ופי' שהקבי' בעלמו
 רוחן משא'כ' בישוב שם רחצו מ' זה השלום גמול אם
 אם רוחא' אי' ש' בלתי גמולוהי, ולעכ'ד ליהיא
 במדעם שה'ם אל תרלוני שאני שחרורתי אר' יחוק
 מעט' בקרית' אחת שהיתה לה שפחה כותי' שירדה
 למלאות מים מן העין ה' והחברה, אמרה לחברה
 למחר אדוני מנש' את אר' אר' וועלני לאש' ח'ל' למה
 בשביל שראה ידיה מפותח' ח'ל' אי' שומה שבעולם
 ישמעו אדוניך מה שפיר' מדבר ומה אם לשח'ו שהבינה
 עליו ביותר את אומרת מפני שראה ידיה מפותח' ענה
 אתה רוצה לגרסה, את שכולך מפותח' שחורה ממעי'
 אהך עאבובי, ששפתי' השמש כו' למה אנו דומין לבן
 מלך שי'א למדברה של עיר וקפתחו המה על ראשו
 ונתחברמה פרו' וכיון שכנסו למדינה ורחן' במעט מן
 אמרי' והלך למדען מן המרחלות חזר ליופיו והרי הוא
 כמו שהיה כו', אבל אחס' שזופים ממעי' אמכם כו'
 ע'ש, ובהו יובן בזכות אברהם נעשו לאלאו' כמותו דך
 ונקי דהאב זוכה לבני' זבוי' כו' וזו בזכות אברהם
 ואף אם נתקבלה' לוחם אח'כ' ע'י' החטאים הנה זה
 כשוי'ה השט' אשר דך את המראה היפה חכמה לעת
 מה ואחר רחיה' מעופה ישבו להדרו לעממותו הראשון,
 וזה היה הבעות הקבי' לאברהם, רחצו פי' שהיו
 יכולים לרחון' והסרה האו'ה מעליהם כקרתיה' זו
 המורה ליוסיה, וזה נראה כוונת המקון, וזו כוונת
 משגל אדמו עלם מפני'ם חשך משחור תוארם, והיינו
 שעממותם יפה ובהו זרע קודם מצבתם והיינו אדמו
 עלם מפני'ם רק חשך משחור תוארם היינו מבחון
 האור, רבי דרבינו, זה כוונת מאמרם ז"ל בצבות אל
 תהי' רשע בפני עמך פי' בעמוקך, כי זרע קודם
 אהמו ולא ישמחה בעממת, וכל עבירות בני ישראל אך
 חומר הוא להם אשר לא יתמיד כו' יעמוד עת מן
 העתים, ומש' אפי' כל העולם כולו אומרים עליך שאתה
 זדיק הוי' בעיניך כרשע פי' במרחך כמו ועינו כעין
 הגדולה, שפירסו' אראה והוא ההוא והו' חוסין אומן,
 חכמה בורית והלבין בגדיך, ותשלים ספן בוראך
 האומר הרחיני את מרחיך, והנה כל מה שאינו בעלמות
 רק בחסד ובאה' אינו אלא מקרה והמורה לא
 יסמיר, לכן זרע אברהם אף אם ידיהם מפותחות
 כשחיות לא תמיד, ובהנה' יתלבנו וישבו ליופוס
 ולעממות, אבל מעשיהם הטובים הם, ועממות, והנה
 דבר שאינו מחקי'ם קרא' כזו כמו ולא יצטוו מתינו,
 וזה כוונת המדע' שאמר כדאי הם כל הכזבים והבליים

שישראל עושין ימיו כל העברות קלות וחמורות כולן
 רק כזב לפי שהן מקרים, כי עלממות דך ונקי כאברהם
 מורשים וכזוכר, וזהו כוונת מאמרם ז"ל במס' ר"ה
 פ"א, אלפא רמי כתיב ורב חסד, וכתיב ואמת מחלה
 אמת ולבסוף ורב חסד, עוד שם ובה' ורב חסד
 מעט כלפי חסד, היינו לפי שהמעט הם עלמיות
 התחקיימים והם אמת והעברות הן כזב וכמו שמעט
 מן האור דוחה הרבה מן החושך כן מעט מן האמת
 דוחה הרבה מן הכזב ולכן מעט כלפי חסד ע"י האמת,
 יראה ה' היא אלוהי, והיינו כמשי' בחיה, והזהר שלא
 יהו ענייך במעשך לאלהים כעניו העוף שאמר עליו
 הבחוב שילדת הבינה ומחמתה אהה על פני הארץ
 ממישעו משיחה אהה עד שיסי'דוהו שאר בעי'ה, ולא
 תעשה אפרוח כמי'ם הבחוב כהך ריני' מעלסה כי תתנוב
 לארץ בזיה' כו' וכמו כו' אפי' עוסק בחורה ומזון גי'ת
 לרץ שמירה והוא היראה, כמו חייטין שצריכין לקב
 חייטין כמבואר בש"ס, וכתיב דבר אהה עמטו ושמעה
 פן תחללנו האש הגדולה, ויאמר אל תיראו כי לבעבור
 נסות תחכם עד אל אלהים ולמען תהיה יראתו על פניכם,
 ולכאורה אינו מובן בחלה אמר אל תיראו, ולבסוף אמר
 למען תהיה יראתו על פניכם, וכל לפי מה שנאמר על אחד
 מהיראים שפלאוהו י'ן בחדש המעברות ואל' האיך ירא
 מן אלהים שאתה י'ן במקום הזה, אל בוש אני
 מאלהים שירלתי ירא ואלו, ובא' בחיה שער האהבה
 פי' ע'ש, וזה כוונת מאמרם ז"ל למען תהיה יראתו על
 פניכם זו הנושה פי' שיבשו מלירא משום דבר ואלו
 ית', וזהו שאמר להם משה אל תיראו היינו שלא ייראו
 מהקלות ומהם כמו שאמרנו ס'ן תחללנו, אבל תהיה
 יראתו ית' לבדה על פניכם וזו הנושה, וכל מי שהו'
 במדברנו זו דתי' כל מעשיו יתחדו לשמו ית' ובהו שמירת
 חורתו ומעשיו הטובים, וכן אמר קהלת אל אלהים
 ירא ואת מזותיו שמור, פי' ע'י' יראתו לבדה ישמרו
 מזותיו כמו החטים בקב חייטין, ולתי' המעירה אין
 קיום להחורה ומזותו וזכור כינה להיראה בשם בת
 ולחורה בשם בן, ואפשר בהו רמזו בש"ס בת חולה פי'
 יפה לבנים דרבי' לבנה עפי' מ'ש' בצבות כל שיראתו
 קודמת לחכמתו וכי' וכל שחכמתו קודמת ליראה תפלו
 כו' וזהו בת חולה היינו היראה סומן יפה לבנים
 היינו חרה דרבי' לבנה, דעי' היראה החורה
 מתקיימת, ובהו יבאר פי' שירת האינו. וירא ה' ויבאך
 מכעס בניו ונתנוחו היינו מה שמקדימין בן לבת פי' חורה
 ליראה ויאמר אראה מה אחרי'ם כי דור התפובות המה
 שמחפדין הסדר, ועי' כך בני' לא אמון בס' פי' גם
 החורה לא תתגלו ותחיי'ם בהם. בעקרב ואהבת אל
 ה' אלהיך היות האהבה הגמורה אינה אלא לאחד אבל
 כשנתפשטה האהבה לבנים אינה שלימה כיב כאשר נוטה
 כל האהבה שלו רק לאחד, ולפי שה' אחד לכן ואהבת
 את ה' אלהיך ע'ש, וזה נראה כוונת הכתוב שאמר
 הקבי' לאהבתם יקח נח כו' אשר אהבת, ואחר עמדו
 בנסיון נאמר לו יקח אשר עשית כו' את יחידיך ממני
 ושוב לא נאמר אשר אהבת, כי יסיר הנסיון היה על
 שראה עשה' שאתה אהב' בני' ש' ליד למאה, ועל זה
 נתפשטה האהבה ולא היתה שלימה עמו ית' לכן אמר
 לו לשחוט את בני אשר אהבת השבית את האהבה מצנו
 ולהשלימה לו ית', ואחר עמדו בנסיון וכבר השלים
 להבחו

הקדמה

אהבתו לו יתי' עד שבאהבתו רצה לשמוע בנו יחידו אז
 כבר שקה האהבה ממנו והשלים כל חלקיו לצורא יתי'
 ולכן לא הזכיר שוב האהבה ליצחק רק יחידו, וצריך ליהד
 היראה והאהבה לשמו יתי' כאשר ציארנו, והנה מחוק
 היראה הטהורה בלא ליד האהבה גמורה, ואמרו בש"ס
 יראת ה' היא אונרו משל לאדם שאמר לשלוחו העלה
 יי חטיין עליה הלא הנהגה לו ח"ל ערכת בהם קב
 חימתין ח"ל לאו ח"ל מועב אם לא העלית ופירש"י
 חימתין משמר את הפירות מהחליע, ובמדעת יראת ה'
 היא אונרו, משל לאדם שאומר לחבירו יש מאה כור
 חטיין מאה חביתין שמן מאה חביתין יין אמר לו יש לך
 אפוחקאות להקים בחובן אמר ליה לאו ח"ל ח"ל לך
 בהם הנאה של כלום, וכחז בעור ברקח לדשים דלן
 הוא משל ליראה פנימית ובמדרש דקרי לה אפוחקאות
 הוא משל ליראה חיצונית ע"ש והנה ודאי מי שיש לו
 חטיין או פירות יוחד הרבה צריך לחימתין והרבה צריך
 אונרות להם בחובן, ולזאת מי שהוא בעל חורג ומזנח
 ומעשים טובים הרבה יוחד צריך לאפוחקאות ולחימתין
 כפי ערך מה שיש לו מחבולה וחביתין יין ושמן, וא"כ
 צריך יוחד יראה דהיא אונרו, וצריך לה אפוחקאות
 והבדות עם הרואים יראו ה' וכמו שהספיקין בזה למי
 שיש לו תבואה ואין לו אונרות למי שיש לו אונרות
 הרבה, ולזה אשפר לפרש חבד חגי לכל אשר יראוך
 ולשומרי סקודך, כי ע"י היראה משתמרות המלות וחס
 אלהים ירא וחס מזנותיו שמור כי ע"י היראה חס מזנותיו
 שמור, וכמו קב חימתין משמרת את הפירות, ובמ"ס
 בראות יי הסמוך דהמלך שעה' אמר עד מחי פחאים
 תאהבו פתי ולזים לפני חמדו להם וכבאורה יממה לב
 ח"ל ומי יא"כ הפתי יוחד משפחים ולזון מהלטים,
 וגרלה לפמים במערכת אלהות פ"ח ח"ל, ויחבון עוד
 שורש מאמנם ז"ל שאתם כל הגדול מחבירו יצרו גדול
 ממנו כי לא דברו בצדק גמור בו כי מלך ה' בראות
 בו' וכן לא דברו ברע גמור בו' ומשל כבהמת וכולו
 יצאה חל דברו בציונים בו' ובאשר חלה גדול
 מחבירו בחורה ובכמה הרומים לבטן כך הרוח הכלול
 בכל מדה אשר ממנו החאה שורה עליו ויחד לדרך
 השלימה, ומאז לא יצרו גדול כי בהיות הרוח כלול
 בקרב האורה הנכבדה מעורר חמיד, לנח מן הכחחל
 הסופר כי רוח אומרו משמרת חמיד, משא"כ במקום
 שאינו כלול כיכ ופועל לעתים, ואינו דומה מי שיש לו
 פח בסלו למי שאין לו עכ"ל, ובפירוט ע"ס ז"ל, אבל
 קשה בעיני המשל הזה כי ידע עם הנמשל אבל
 הוא סוחרו בו' אלא ש"ל שלא הוצא בשכן המאמר הזה
 אלא לומר כי השלים יש לו פח בסלו חמיד בענין ההשגה
 ואינו כן החצר וע"ש, ולי נראה ביאורו דודאי בהא
 לחמו שהיו אומרים לשלתי שהולך השעיר המשלח הא
 להם שהיו אומרו מעולם לא היה צריך חלם לנח
 רק שאין דומה מי שיש לו פח בו' כן נמי כל הגדול
 מחבירו ובפניו כל דלמים סגורות מלגור או"כ עבירה,
 והנה אלנו דבר שא"כ בשום אופן לעבור על מזנה ה',
 וזהו אין לו פח בסלו, כי בשום אופן לא יוכל לנח
 לידו חאה ההיא, ואז יצרו מתגבר ויבלגו עליו משא"כ
 הקטן במעלתו שיוכל לעבור בראות אופן מאופנים על
 המצות ושרי פח בסלו ולא חקף עליה יצירה כיון דאי
 צטי עבד, לזה קאמר דרוח אפוינת ממשכת חמיד הוא
 רחק

חטא לישראל עד לעתיד לבא צ"ב ע"ש, וזהו שאמר יעקב לבניו שמא בשביל שבחם מד' אמהות אי אפשר שהתאחדו ויגרס החטא לחדל לא שריא הלא הלא החד והשניוהו כתיב לביט אבות ואב אחד בולגו, ובלב כולגו אחד ועל ידיו יתאחד השי' ובמש' מהר"א בפ"י פ' והיו לבשר אחד כמו שפירש"י ע"י הולד הנוצר משהיהם וחלק כל אחד צו אברים אברים והולד אמנם אריב אי"ע ע"כ גם האב והאם אריב"ם ז"ל כי העקף מ ליד ארבה בשרשים, וזה כוונת מאמרם ז"ל והאבות כ"י שיהיו שניהם מתאחדים ע"י והיינו הכחות העליונות יתאחדו כי כולם נהנו חלקם אל האדם והוא העקף מהם וימית ארבה בשרשים ולכן יש לכונן קודם כל לימוד ומעט היחוד ההוא בקיום מלות והאבת לרעך כ"י והיה כל ישראל איש אחד וגם מולידים יתאחדו ויתאחדו, ובמש' יובן מאמרם בשליה מסי' עדות אין אליהו בל לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום ביניהם שנאמר הניי שולח כ"י היינו שיקראו על שם אבותם ואב אחד בולגו והעולם יהיה אי ראו לכך ואלו נראה בשמחה ליוון ובנין ירושלים צ"ב אי"ס, ואני חפלה ימחר מעשהו יחסי מפלט לנו לא יוסף עוד ליכרונו חף כי ידענו כי ברחמינו עשה לנו כל אלה כי כאשר ייסר איש את בנו כ"י וכאמר המזמור עיה שכתב הנהו את אל חם קפץ בחף רחמינו ביה פ"י שכתב החנינה הגלגלית והגדלה בעל"ל כי חם העמין הרחמים באפיו וברחמינו יקוץ ליכרונו אמנם כבר לקחנו מוסר לקינו ככלים יוסף ה' לרצות עוד יקרב פזורנו, יבקן גליוחיו, ירחמו במגלגל הזקו והקטן דודיתו ירענו יביאנו אל הר קדשנו תשמח ליוון חגל ירושלים צ"ב אי"ס :

אופן לו יח', וזה פ"י יען בפיו ובשפתיו כדדוני ולבם רחק ממני היינו שלא כווננו אל מה שזכרנו, לכן הגני יוסף כ"י והאבה חמת חמיו, עפ"י מה שאמר בחיוב ההחכמה חיון המלא שפי' שיעקר החכמה על השלילה שמשללים את המעלות ליחוסו אלל אז אבה חמת חמיו, אמנם אי"ס אמונים ישמור בלבו יחכם ויאמר אך חסד אל חתנו כי נשחחו עפ"י מדרגותיו :

דן האדם היה האחד אשר בקרבו משכן אחד כאשר ביארנו ברוב מאמרי הקדמתנו זאת וכדליתא בזהר פ' קרח דלמר לא שריא אלא בחחד ע"ש, ואחדות ע"י המזות משרה השכינה בישראל ע"י כ"ב אחוון דאורייתא דביה כלולין חרי"ג מלות ספיה מי"ע ורמי"ח מלות לי"ח נגד גידי ואברי האדם וכן מצוה בסי' צ"י בפ"י פ"י כי חם ענווהים מצדלים צניעים כי ע"י המלות הם נאחזים ונאחזים וע"י העוונות נפרדים זה מזה וזה היה כוונת הלל שאמר להגר והאבת לרעך כמך ואיך פירושא ז"ל גמור פ"י באר המזות הן פירושים להאחדות אשר על ידם יתלכדו בני ישראל והיו אחד, וזה מצוה ג"כ במדרש דלמר וכי מה איכפת ליה לקב"ה חם שחט כ"י הכי לא יחתו אלא לרף בהן הבריות שנא' אמרת אלוה נרופה פ"י ע"י המלות יתאחדו צ"י, עוד שם במ"ר פ' ויהי אמר יעקב לבניו שמא בשביל שבחם מד' אמהות יש בכס שמו" ע"י א"ל כתיב לביט אבות כסם שאין בלבך אלא אחד, ובעל יס"ח לא ידע פירושו, ועל לפש"ט הגור אריה בסי' נ"י טעם על שמסרה רחל סימנים ללאה היה לפי שידעה שאינו ראוי יעקב להוליד כל י"ב שבניו מאשה אחת שאם היה כן הלא היה זהו ראוי להשפל הזה כי טעמו נוטה מדרך האחדות וזה גורם

שמעתא א פרק ראשון

רחמנא הכא גבי ספק עומאה ברה"י הוי גזירת הכחוב דמסק עמא כ"י, ולי קשיא לך דליף מוטבה שאסורה מספק לא חוקי' ומסק עומאה הכס דרגלים לדבר : והנה מ"ש הפרי"ח דמסק עומאה ברה"ר ליכא למילף דשאי' התם דליכא חזקת טהרה, מצוהר כמנה מקומות בש"ס דבריהר ספיקו טהור ק"ד ע"ג דליכא חזקת פהרה וכו'. מצוהר בחוספות ריש דה ובפ"ק דחולין דף י' ע"י"ש, אלא דגזירת הכחוב הוא בעומאה לטהר ברשות הרבים ואין למדון חיסור מעומאה, ומ"ש וכן מספק עומאה ברה"י לא תקשי להרמב"ם כ"י בל"ה לא קשה לדעיג דכל הספיקות מן החורה מותר גבי כותה אינו משום ספק אלא דהכחוב עשאו ברה"י לספק כודאי והלכתא גמירי לה מסוטה שיהיה עומאה דלית, ומה שכתב ולי קשיא לך דליף מסוטה כ"י דשאי' סוטה דרגלים לדבר, ולפי דבריו תקשי דכל הספיקות שמתאין ברה"י וכולן מסוטה למדנו כדליתא בש"ס והכי מ"י למילף מסוטה כיון דשם רגלים לדבר, אלא דלית' לא ילפינן מסוטה דהתם גזירת הכחוב בעומאה וחסור מעומאה לא ילפינן, והא דכתב הרמב"ם פסק י"י מאבות העומאה מספק מותר

בו יבואר ספיקא דאורייתא באיסורין ומסק עומאה ברשות היחיד ומסק עומאה ברשות הרב"י ומסק ספיקות:

פרק ראשון

נקמינן ספיקא דאורייתא לחומרא, ודעת הרמב"ם בחיבורו הגדול בכמה מקומות דליתו לחומרא אלא מדברי סופרים ודבר חורה כל הספיקות שריא וכן דעת הראש"ד, והרמב"ן והרשב"א חולקין בזה והוכיחו דזה שאמר ספיקא דאורייתא לחומרא מן החורה הוא, והפרי"ח ז"ל האריך בזה ע"י"ש בסי' ק"י :

אכן מ"ש הפרי"ח ז"ל וכן מספק עומאה ברה"י דספיקו טהור ליכא למידק מיניה כסברת הרמב"ם דליכא למימר דשאי' התם דלית ליה חזקת טהרה והעמדתו על חזקתו, וגם ליכא למימר דתיקשי ליה להרמב"ם מספק עומאה ברה"י דספקו עמא דהא חף לדעת הרשב"א חוקשי קרא גבי עומאה למה לי אלא ח"אטריך דלא חימה אוקי אחזקתו וטהור הוא קמ"ל דהוי גזירת הכחוב דלף דליכא חזקת פהרה ברה"י עמא, וא"כ גם לדעת הרמב"ם אפי"ג דכל ספק שריא

שמעתא א פרק ראשון

כי יכי' דספק טהור בנשות הרבים ומהו מפרשי קאח סקמחי דעת הרמב"ם דכניראה ליה ספק מן החורה מותר משום דליף לה מרה"ר אף ע"ג דהוא איבור מטומאה, ויבאר חלנו לקמן פרק י"א ע"ש :

והקטן

להרמב"ם ספק ממזר דכח רהמנא להחריח דלחיהו פרק עשרה וחסדן וקרא למה לי כיון דכל הספיקות אינן אלא מדבריהם, ומהרי"ט סי' ד' שריא רהמנא ממזר לגמרי גריד שיהיה בחורה ודאי ולא בחורה ספק וימי שיהיה מותר בנה ישראל ובמזמרת בנה אהא אפי' דהוי חרתי דספיקו ע"ש, וקשה דאי' חרי קראי למה לי חד למשרי ממזר בשחוקות וחד למשרי שחוקי בישראל ע"ש ספק עשרה יוחסין דהא מחד קרא נפקא ליה כיון דלא לחזיר ממזר בשחוקות או להחזיר שחוקי בישראל קרא לא יריך דכל הספיקות מותר אלא להחזיר בנה ישראל ובמזמרת וא"כ מחד קרא נפיק ליה חרתי וחסתי זו שמענו, ובחי'דושי פני יהושע פרק י' יוחסין כחז ליישב דהא דכחז דרמנא להחזיר ספק ממזר היינו דאפילו היבא דליכא רובא לאיסורא והביא ר"ש אהא ממה שכתב הפ"ח דלא תריך למשרי ספק ממזר אפילו היבא דליכא חזקה כגון בספק גירושין דליכא חזקה אשת איש ואי' היה היבא דליכא רובא ע"ש :

הנא מאשה איש שנחנשה ספק גירושין דליה לה חזקה איבור דבעלמא כה"ג אסור ע"ש ולאו דוקא דלין לריך חזקה ודליה אלא אפילו איהרע ממי בעלמא אסור וכמ"ס דליקבע איבורא ומניחין עלה אשם חלוי וכ"כ חוס' פ"ב דכחזות דף כ"ב ד"ה הנא עלה אשם בנשם חלוי ע"ש דספק גירושין איקבע איבורא :

ובתום

פ' לא יחפור דף כ"ד ד"ה לימא משום דכזר כרי' הניגא זיל וליכא למימר דשרי' משום דספק ערלה בחזן לארן מותר דהא אי' ליה ליה כרי' הניגא אלא רוב קרוב אזלין בחד קרוב אש כן הוי ודאי ערלה עכ"ל, ומזבאר דאפילו היבא דהחורה היורה אח הספק מכל מקום אש הוא קרוב או רוב הוי ליה ודאי וז"ה חזקה, והפרי"ח לא מיירי מחזקה אלא מספק ובעלמא אסור משום איקבע איבורא וכמ"ס, אלא דלפי' ח"כ איבא לתידק כיון דהבן מעולם לא היה לו חזקה איבור ולא איקבע איבורא אלא באמו ומשום דנחנשה ספק גירושין ועד הנה היחה בחזקה איבור הו"ל איקבע איבורא, וא"כ בעלמא אש היחה ודאי בחזקה איבור אשת איש אי' חזקה אשם מועיל לבה וכמ"ס הפרי"ח שם ע"ש אבל אי' נימא דלא מיירי מחזקה ממש אלא מאיקבע איבורא אי' אינו מועיל איקבע איבורא דאש לולדה כיון דליקבע איבורא ה"כ אלא ספק ובדליה דליקבע איקבע ודאי מועיל לבה ומשום דחזקה כדו"ה ליה כוודאי אש כן מהני גם לולדה כיון דעשאו כוודאי מכריח הספק להיות כמותו ובלוה ה"כ אמרו מאן דמכריח בה מכשיר בבה, ונתי"ש בשמעתא ד' פ"ד, אבל אי' נימא דחזקה אשת איש איהרע וז"ה אלא איקבע איבורא וצ"ה גר"ה דליקבע איבורא דאש אינו מועיל לבה כיון דאינו אלא ספיקא לולדה הא לא איקבע ואש כן קרא למה לי, ובפסק עשרה יוחסין דף ע"ג ח"ר גר טשא מותר דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר גר לא ישא ממזרת מיט' דר' יוסי חמש קהלי חתיבי כו' וחד למשרי ממזר בשחוקי וחד למשרי שחוקי בישראל וקהל גרים לא איקרי קהל, ור' יהודה הלמא קראי חתיבי חדא לכהנים לוי' וישראלים ומחד קהל נפקא שחוקי בישראל וממזר בשחוקי וחד מיתיר לקהל גרים ע"ש :

ורענ"ד

היבא דליכא רובא ודאי אזלין בחדה אפילו בספק ממזר, דבפ"ק דחולין שם מלן דלזלין בחד רובא *אחיה ממכה אביו ואמו דלמא לאו אביו הוא ע"ש, הרי דהא דמחזיקין בחד רובא אינו אלא משום רוב או משום חזקה או לימא דרובא וחזקה לא מהני בספק ממזר אי' לא משכחת קהל ודאי, ולכן נראה דהיבא דליכא רובא או חזקה אזלין בחדה והפרי"ח נמי לא מיירי מחזקה גמורה דכל היבא דליכא חזקה גמורה ה"ל ממזר ודאי אלא מיירי בספק גירושין באופן דחזקה אשת איש איהרע וספק זה אסור מן החורה ומשום דליקבע איבורא וכמ"ס הרמב"ם פ"ז משננות דמניחין אשם חלוי על חתיכה משתי חתיכות ועל אשה שנחנשה ספק גירושין ע"ש, ובפ"ק דהס חזקה אשת איש איהרע דאי מיירי באופן דלא איהרע אי' בחפ"ה קאי אלא באופן דליהרע לחזקה אשת איש ומייתי אשם חלוי משום דליקבע איבורא אסור מן החורה, ואש כן שפיר כחז הפרי"ח דמשכחת ספק ממזר מספק גירושין דכה"ג בעלמא אסור משום איקבע איבורא ובספק ממזר מותר אבל היבא דליכא חזקה ודליה עלא נחנשה או רובא כה"ג לאו ספק הוא, ואפי"ג דהפרי"ח נקט בלשונו ספק ממזר

וקשיא

בן דבדרי מהרי"ט שמתרן דלא תריך למשרי ספק ממזר בחורה ודאי וספיקו מותר בישראלית ובמזמרת דאש כן חרי קראי למה להחזיר בישראלית ובמזמרת כיון דמחד קרא חרתי נפקא ליה וכמ"ס יו"ט ליישב דר' יוסי לטעמיה דס"ל בכריתות דף כ"ג

(* הערת הר"ב פרענקול ו"ל המעיין בפ"י יראה בדברי הפ"י אינם רק היבא דליכא רוב מזה רוב פסולין או רוב כשרים דמחשב ככה"ג לשור שחוט לפניו ודבר מוי, ויכונים דבריו לפי"ש באש"מ לבי"מ בסוגיא דה"כ גבי קפן אי' מן הממוים בשם הרא"ש דאף דיניא דאורייתא דלמירין כל דפריש מרובא פריש ממי לא הוי אלא ספיקא, ובכה"ג ממשטיין לבני מעשר מדכתיב עשירי ודרישין עשירי ודאי ולא עשירי ספק, ומזילי היה ככה"ג לענין ממזר וקהל דדרשינן ממזר ודאי קהל ודאי ולא ספק משא"כ כרוב גמור כמו במכה אביו, שעל רוב זה דנין דמי' נפשות ולכל מי' השב כוודאי גמור, משא"כ היבא שחרוב אינו חזק משום דלמירין כל דפריש מרובא פריש, ועד"ז אש גם דברי מהרי"ט דכ' ממזר מותר אף היבא דליכא חזקה היינו דקדושי ספק או בכריתו' ספק בספק קרוב לאו רובו ול' ובכה"ג ליבא עונש הגוף כג"ד על הנא עליה ודא דספיקו על חזקה אינו רק בבנה מורכב על כתיפה וגם בספק בשחיטה אף דליכא חזקה ליכא חזקה משום אכילה נבילה ע"כ ועד"ז הוי בכלל ספק ממזר, ובמ"א י"ש ל' בזה אריות דברים בדברי החוס' בסוגיא דשנים אומרים מה :

חכמים ומשום דלא מכלל שרר ספיקי תורה כיון דמוחר
 אפילו בחיובקע וכמיש, והרין כתב ס"פ האשה נקנית
 בזה דלחרו ערלה בחוץ לארץ הלכה ודאן אסור
 וספיקן מותר, וכתב עלה ז"ל, ויש מי שהוכיחו מזה
 דכל הספיקות מן התורה אסור דלתיב למה לי הלכה
 דספיקן מותר ואינו הוכחה דכחולה ספיקי אף ע"כ
 דמוחר מן התורה מ"מ מי שידע האסור אסור לע"כ
 לחיבורו שאליו יודע, דעובר אלפני עור ובערלה בחוץ
 לארץ הלכה דספיקן מותר ומוחר לספיקי אהדדי גדליהא
 פ' הא"ש מקדש עכ"ל, והיינו דאמרו שם דף ל"ט רב
 אריז ורבה דר רב חנן דמספקי ספיקי להדדי ע"ש,
 אמנם קשיא לי בזה דמספקי אהדדי דהא כיון דודאן
 אסור בהנאה א"כ כי יהיב חד לחבריה אריז ידע
 שערלה אסור לאתהוייב ביה ומידי דאסור בהנאה אסור
 ליתן לחבירו אפילו מותר לחבירו ואפילו בשמנת חנם
 אסור למיחבבי' אפילו בחיוב' פ' כל שעה ז"ל כ"ב
 ד"ה ואבר מן החי לכן נח, ע"ש שכתבו דלחבור ליתן
 דבר האסור בהנאה אפילו בחנם מפני שמקבלו מחזיק
 לו עובה ע"ש וא"כ נהי דחבריה דלא ידע ביה מותרת
 היא לו אלא הנוהג שידעו בודאי שהוא ערלה היכי
 מחבבי ביה וצ"ע :

כ"ג דלא צעין בלשם תלוי החובה א' משתי החובות
 עיי"ש, ומאן דעובר דלא צעין איקבע איסורא סבירא
 ליה דספק אסור מן התורה וכמו שכתב המהר"ש"ט
 דמהלוקה התנאים בלשם תלוי א' צעין החובה משתי
 החובות פליגי בזה דלמ"ד מביאין אשם תלוי על החובה
 אחת סבירא ליה דספק אסור מן התורה ומ"ד משתי
 החובות ובעי איקבע איסורא ס"ל הריב"ז דלא אשכחי
 מותר מן התורה ומ"שה ליכא אשם תלוי כיון דהוא
 מותר לאוכלו עיי"ש ואם כן לרי' יוסי שפיר איצטרך
 חרי קראי דמחד קרא לא נפקא תירוויני כיון דלדידיה
 סבירא ליה דספק אסור מן התורה ואם כן רי' יוסי
 דבעי חרי קראי לטעמיה אילול וכמיש, אלא דאכתי
 הוקשי בזה דקיי"ל כרי' יוסי דגב נושא ממזרת וכמיש
 הרמב"ם פ"ח מאיסורי ביאה ואם כן לדידן נמי לריך
 חרי קראי ולמ"ש המהר"ש"ט מחד קהל נפקא תירוויני
 וזמן שכתבתי הלא לדידן ספק מותר מן התורה ולא לריך
 קרא להחיר בישראלית לחודי' ועמיש בזה שמעתא
 ב' פטו' :

פרק שני

ועיקר נראה דאיצטרך למשתי ספק ממזר בתיבער
 במחצותה ממזר בולד כשר דה"ה בעלמא אסור
 דאיקבע איסורא ובמזר ספיקו מותר ובמשנה למלך פרק
 ט"ו מאיסורי ביאה כתב דאע"ג דספק ממזר שרי מכל
 מקום ממזר שנתערב לא שריא כיון דכשה"י
 גונגא מביאין אשם תלוי ובספק א' אין מביאין
 אשם תלוי ע"ש, ואין דבריו מוכרחין דמה צדק דמביאין
 אשם תלוי כיון דמידי ספיקא לא נפקא והתורה אמרה
 ממזר ודאי ולא ממזר ספק וזה ספק הוא :

והרמב"ם פטו' מא"כ ז"ל. שלשה ממזרים ממזר
 ודאי וממזר ספק הוא מספק קידושין
 או מספק גירושין וממזר מ"ש ע"ש, ואע"ג דבספק
 גירושין מביאין אשם תלוי וכמיש הרמב"ם פ"ו משגגות
 ואפ"ה הו"ל ספק ממזר, ומיהו לפי מ"ש בפ"ה דספק
 גירושין אינו חזקה ודאית אלא באופן דחזקה דשה
 א"ש איתיה ולא הוי אלא איקבע איסורא ונהי דשה
 איקבע בנן לא איקבע ולא מהני איקבע דאם לולדה
 ע"ש, א"כ שפיר י"ש לומר דאיקבע איסורא דבן גופי'
 אסור מן התורה, אלא דמסבירא אית לן למימר כיון
 דאינו אלא ספק אפילו איקבע איסורא כיון דהוא ממזר
 ספק והחובה אמרה ממזר ודאי ולא ממזר ספק, וכן
 מצינו בערלה דהלכה ספיקו בחוץ לארץ מותר ואפילו
 בחיובקע איסורא בגיגיה נמי מותר וכדעתן יורד
 ולוקט ע"ש :

זניהא הא דמקשו בש"ס פ' עשרה יוחסין מפני מה
 אסרו שחוקי, ולהרמב"ם דכל הספק מותר
 מן התורה ואפ"ה חכמים אסרו ומאי קשיא עפי
 בשחוקי, וע"ש בחידושי' הרשב"א שהוכיח מזה דלא
 כהרמב"ם, ולפי מ"ש דלאצטרך ספק ממזר להחיר
 אפ"י בספק בתיבער דה"ה איקבע איסורא וכיון
 דהתורה חתרה אפילו בחיובקע משא"כ בכל הספיקות
 דאסור בחיובקע א"כ מ"ש אסרו שחוקי כיון דזה לאו
 בכלל הספיקות אלא אפילו בחיובקע חתרה התורה
 חזינן בערלה הלכה בח"ל ספיקו מותר ולא אסרו

והרמב"ם והעור לא הביאו כלל הך דיכול לספוקי
 אהדדי וכתב הבי' ב"ד ס"י ר"ל דס"ל
 דהך רבנן דמספקי אהדדי ס"ל כמ"ד הלכות מדינה אכל
 למ"ד הלכה למשה מסיני אסור לספוקי אהדדי ע"ש, ולפי
 מ"ש מוכרח דלדבר דודאי למ"ד הלכה למשה אסור לספוקי
 אהדדי משום דמהני נותן אכל כיון דאינו אלא הלכות
 מדינה הקילו בו, וא"כ לפ"י לדעת הרמב"ם דלא
 הביאו להך דמספקי אהדדי תו ליכא למימר כתי' הרין
 והדרה הקוש"א לדוכתיה דלמה לי הלכה להחיר ספיקו,
 ולמ"ש איצטרך להיבא דאיקבע איסורא אפילו ערלה
 בגיגיה יורד ולוקט כל שהוא ספק :

ועוד דערלה אפילו חתיבה אחת חשיב איקבע איסורא
 כיון דקודם שלש שנים אסור והשתא דמספקא
 לן א"ש הותרו ע"י שלש שנים הו"ל איקבע איסורא וכמו
 בספק גירושין דהבא עליה בלשם תלוי ומשום דעד
 הנה אסור היה, וכמו בן באי"ן קודם שלש שנים
 אסור היה, אלא דלפי מ"ש בפ"ה דנבי בן לא חשיב
 איקבע איסורא ולא מהני איקבע איסורא דאם לבת,
 א"ש כן הכי נמי אלו הפירות לא הוו איקבע איסורא
 דאע"ג דאי"ן דאי"ן איקבע אכל לפירות לא הוקבעו באיסורא :

ורפי' מה שמביאר אצלנו בשמעתא ג' פרק י"ג דספק
 בגיגים הוי ליה חזקה מעילא ואע"ג דעשו
 להשתנות דהא סופו ליגדל מכל מקום מוקי ליה בחזקה
 קטנות וע"ש, וכיון דהיבא דאריה חזקה או רובא לא
 מקרי ספק וכמיש בפ"ה א"ש ור"ש חזקה כיון
 דנחשבתו א"ש היא בה שלג או לא נימא אוקי לחזקתו
 ועדיין אינה בה שלג וכיון דאי"ן אית ליה חזקה מהי
 חזקתו גם לפירות וכמו דמהני חזקה האם לבת ול"ע :

פרק שלישי

אמנם נראה להוכיח כשיטת הרמב"ן והרשב"א דספק
 אסור דבר תורה מהא דפריך פרק קמ"ה
 דמ"ע"א בזה דתנן הספיקות נכנסין לדיד להתעשר
 אילימא

שמעתא א פרק שרישי

אלימא ספק צבורה יהיה קדוש אמר רחמנא ולא
 ספק קדוש אלא ספק פדיון פטר חמור ועיש , ואי
 גימא דספק מותר מן החורה איכ ספק צבור מותר
 בגימא ועבודה כחולין גמור והיכי היל קדוש ואע"כ
 דעשירי ודאי ולא עשירי ספק הא ודאי צבור נמי
 אימי פטור ממעשר אלא משום דבעין יהיה קדוש ולא
 ספק קדוש ואם ספק אינו קדוש מן החורה ויולא
 לחולין ועבודה כחולין ואם כן בודאי חולין הוא אע"כ
 דספק אסור מן החורה והיל קדוש מספק ומשום הכי
 פריך ספיקו יהיה קדוש ולא ספק קדוש וזה ספק
 מספק הוי ליה עשירי ספק וזה נראה ראייה צבורה :
ועיין בחשבוני הר"ן סי' ג' נמי ספק שלא לחיל
 בגדר כלל ולדעת הרשב"א מיקרי חל הגדר ע"ש ,
 ויגיע יום הגדר , ומסתפק אם אס יכול להחיר בזין
 השמטות והערה דחיל במחלוקת הרמב"ם והרשב"א
 דאי נימא ספק מן החורה מותר אס כן עדין לא חל
 הגדר כלל ולדעת הרשב"א מיקרי חל הגדר ע"ש ,
 ואס כן הכא נמי אס ספיקא דאורייתא מותר מן
 החורה איכ אינו חל קדושה כלל והיל חולין גמורים ,
 ואס כן מאי פריך ויהי קדוש ולא ספק קדוש :
זנראה ליישב לפי מה דאיתא שם בשם ספק קמא
 דמזינעא דף ו' בהא דבעי לה אחיל הקפה
 אחד בפנינו אין מוליאין אותה מידו הקדישה בלא
 חקפה מכו כיון דאמר מר אמריתו לגבוה כמסירתו
 להדיוט כמאן דחקפה דמי כו' ופשיט לה מדתנן ספק
 צבורות אחד צבור אדם ואחד צבור בהמה הממעה
 יחתי עליה אסורין בגיזה ועבודה והא הכא דאמר
 חקפו כהן אין מוליאין אותו מידו דקתי הממעה
 יצקי לה אסורין בגיזה ועבודה ודתי לה רבה
 קדושה צבור קא אגריה לעולם אימאך דחקפו כהן
 מוליאין אותו מידו ואפי' אסורין בגיזה ועבודה דקדושה
 הבהא ממליה שאני ועיש בשיעה מקובלת דמפרש לה
 דפסיק מהא דחקפו כהן אין מוליאין מידו דמשי'ה
 אסור בגיזה ועבודה דיון דיש לכתן חלקו בו כל כך
 דאס חקפו אין מוליאין מידו לכך חל ההקדש ואסור
 בגיזה ועבודה ועיש , ודעת הרמב"ם דחקפו כהן אין
 מוליאין וכמ"ס בפיה מהי צבורות ע"ש ומשי'ה אסור
 בגיזה ועבודה מן החורה דהקדש הוי ליה בחקפו
 ואם כן עשירי פריך אלימא ספק צבורות יהיה קדוש
 ולא ספק קדוש , אבל דעת הרמב"ן והרשב"א והר"ם
 וברא"ש דחקפו כהן מוליאין אינו מידו ורא"כ הא אסור
 בגיזה ועבודה אינו אלא משום דקדושה הבהא ממליה
 שאני ואיכ אינו אלא ספק אסור ואי גימא דמן החורה
 מותר איכ אינו קדוש כלל כיון דיולא לחולין ולא הוי
 עשירי ספק אלא עשירי ודאי , ואע"כ מוכרח בשעתם
 דספק אסור מן החורה והוי ליה עשירי ספק דכבר
 קדוש מספק ודויק :

וביבמות דף פ' אחרת אבל חלב מכן י"ב ויום
 אחד עד בן שמונה עשר שנה ויולדו בו
 סימני סרים ולאחר מיכן הביא שתי שערות רב אמר
 נעשה סרים ומפרע ושמואל אמר קטן היה בחוזה
 שעה , והקפו החוי' דהא היל החרימ' ספק וכחבו דלא
 הוי התראה ספק דהשתא מיהא איגלאי מלתא שהיה
 גדול למפרע ועיש , ולפיכח הרמב"ם דספק מותר מן
 החורה איכ היכי משתכח לה למלקות כיון דעכשו

ספק הוא ומותר לאכול חלב מן החורה וזכאי וזכאי
 באכילתו איכ ניה דלחייב איגלאי מלתא שהיה גדול
 למפרע כיון דבדין לא אכל חלב למה למה :
ומירה כס לשטת הרמב"ן והרשב"א דל' אסורין
 כל הספיקות מן החורה נמי קשה דהא דבשר
 רובא ודאי אולין ורוב קמיס לאו סריסין הן ואפילו
 בה ל"ו שנה כל זמן שלא הביאה שערות ואינה בה
 קידושין מן החורה ולא חיישינן לסריס' ואילו אסורין
 כל זמן שלא הביא שתי שערות מותר היה באכילה חלב
 איכ למה יחייבו מלקות כיון דבדין קא אכיל אטום
 הוא ובחוס' ר"פ החולין ד"ה וגמאלת מעוברת זיל ,
 בשולן חוק' ג' דאי רומיא דסיפא דהכונס יצמחו
 דאיידי טוך ג' דאי לאחר ג' אחאי חייב קרבן כיון
 דרוב נשים עוברין ניכר לשלם וזו הוולא ולא הוכר
 עוברת מאי הוי ליה למיעבד ובהי' אמרינן בשבועות
 דף מ"ח פרע לאטום גבי שלא בשעת וסתה עכ"ל ע"ש
 דף ל"ה :

ונראה לפי זה דאי' בפרק יולא דופן דף מ"ז דגבי
 איסור דאורייתא אמרינן משהגיעה לכלל
 שנים הביאה שערות ואפי' לא גמלאו אמרינן שמה שכל
 ע"ש ואיכ לא היה רשאי לאכול דבין הדגיע נכרו
 שנים חיישינן שמה נשרו , אבל לדעת הרמב"ם דספק
 מותר מן החורה וכל שלא בלו השערות אינו אלא ספק
 שמה נשרו , ועמ"ס בשמעתא ה' פ"ג ואיכ בדין קא
 אכיל החורה היתירו ואיכ למה יחייבו מלקות למפרע
 על אכילו ברשות החורה , ואפשר כיון דעכ"פ מדרבנן
 אסור דהא ספק אסור מדברייהם וחישינן שמה נשרו
 איכ י"ל הא דרפ"ג רב ושמואל אס נעשה גדול למפרע
 לאו למלקות הוא אלא לחטאת וכיון דאסור עכ"פ
 מדרבנן חו לאו אטום מיקרי ומחויבו חטאת כשנחבדר
 שהיה גדול למפרע וכדמוכח פי' ידיעות העומאה גבי
 אשה שאמרה שנשאתי דחייב חטאת ופריך והא אטום
 הוא ומשי' כמנחך לוסתה ע"ש וק"ל וסותו דרבנן
 אלא כיון דמדרבנן אסור חו לאו אטום הוא ,
 מיהו לחטאת שפיר מצינו למימר כל שאין אטום
 גמור ועכ"פ מדרבנן אסור חו לאו אטום מיקרי
 וכל כשנחבדר אסורו חייב חטאת אבל מלקות
 לא יכתב לחיובו מלקות על ידי איסורו מדרבנן
 כיון דמ' החורה מותר לו לאכול אס כן אינו
 ראוי לעונש מלקות וכיון דמפרשי חוספות למ' וית
 נראה דס"ל דספק אסור מן החורה ולא היה
 רשאי באכילתו מספק שמה נשרו דהוא ספק תורה ,
 ובת"ש שם בשמעתא ה' פ"ק י"ד ע"ש משום הכי
 כשנחבדר אחר כך לקי עליה ובמורה"ק ופ"ח הקרו
 בדעת חוספ' אי ס"ל בדעת הרמב"ם או בדעת הרשב"א
 והר"ן , ולענין נראה מוכרח מזה דמפרשי ל' ל' וית
 דס"ל דספק אסור מדאורייתא דאס היה מותר באכילה
 חלב מן החורה לא לקי כשנחבדר אח"כ שהיה גדול
 כיון דבדין חורה זכאי ורשאי באכילתו ודוק :

והנה נראה הרמב"ם לשיטתו מוכח דהתנן מן
 החורה שריא , דכתב הרמב"ם בספר השפ"ק
 שרג' אי זיל , כי כל מה שזונו הכמים לעשותו וכל מה
 שהזירנו ממנו כבר אזה משה רבינו ע"ה בסיני
 שזונו לעשותו והוא אומרו עפי' החורה אסור וידיך
 גוי' והזירנו ית' מעבוד דבר מכל מה שהקנו אות
 לו

אלימא ספק צבורה יהיה קדוש אמר רחמנא ולא
 ספק קדוש אלא ספק פדיון פטר חמור ועיש , ואי
 גימא דספק מותר מן החורה איכ ספק צבור מותר
 בגימא ועבודה כחולין גמור והיכי היל קדוש ואע"כ
 דעשירי ודאי ולא עשירי ספק הא ודאי צבור נמי
 אימי פטור ממעשר אלא משום דבעין יהיה קדוש ולא
 ספק קדוש ואם ספק אינו קדוש מן החורה ויולא
 לחולין ועבודה כחולין ואם כן בודאי חולין הוא אע"כ
 דספק אסור מן החורה והיל קדוש מספק ומשום הכי
 פריך ספיקו יהיה קדוש ולא ספק קדוש וזה ספק
 מספק הוי ליה עשירי ספק וזה נראה ראייה צבורה :
ועיין בחשבוני הר"ן סי' ג' נמי ספק שלא לחיל
 בגדר כלל ולדעת הרשב"א מיקרי חל הגדר ע"ש ,
 ויגיע יום הגדר , ומסתפק אם אס יכול להחיר בזין
 השמטות והערה דחיל במחלוקת הרמב"ם והרשב"א
 דאי נימא ספק מן החורה מותר אס כן עדין לא חל
 הגדר כלל ולדעת הרשב"א מיקרי חל הגדר ע"ש ,
 ואס כן הכא נמי אס ספיקא דאורייתא מותר מן
 החורה איכ אינו חל קדושה כלל והיל חולין גמורים ,
 ואס כן מאי פריך ויהי קדוש ולא ספק קדוש :
זנראה ליישב לפי מה דאיתא שם בשם ספק קמא
 דמזינעא דף ו' בהא דבעי לה אחיל הקפה
 אחד בפנינו אין מוליאין אותה מידו הקדישה בלא
 חקפה מכו כיון דאמר מר אמריתו לגבוה כמסירתו
 להדיוט כמאן דחקפה דמי כו' ופשיט לה מדתנן ספק
 צבורות אחד צבור אדם ואחד צבור בהמה הממעה
 יחתי עליה אסורין בגיזה ועבודה והא הכא דאמר
 חקפו כהן אין מוליאין אותו מידו דקתי הממעה
 יצקי לה אסורין בגיזה ועבודה ודתי לה רבה
 קדושה צבור קא אגריה לעולם אימאך דחקפו כהן
 מוליאין אותו מידו ואפי' אסורין בגיזה ועבודה דקדושה
 הבהא ממליה שאני ועיש בשיעה מקובלת דמפרש לה
 דפסיק מהא דחקפו כהן אין מוליאין מידו דמשי'ה
 אסור בגיזה ועבודה דיון דיש לכתן חלקו בו כל כך
 דאס חקפו אין מוליאין מידו לכך חל ההקדש ואסור
 בגיזה ועבודה ועיש , ודעת הרמב"ם דחקפו כהן אין
 מוליאין וכמ"ס בפיה מהי צבורות ע"ש ומשי'ה אסור
 בגיזה ועבודה מן החורה דהקדש הוי ליה בחקפו
 ואם כן עשירי פריך אלימא ספק צבורות יהיה קדוש
 ולא ספק קדוש , אבל דעת הרמב"ן והרשב"א והר"ם
 וברא"ש דחקפו כהן מוליאין אינו מידו ורא"כ הא אסור
 בגיזה ועבודה אינו אלא משום דקדושה הבהא ממליה
 שאני ואיכ אינו אלא ספק אסור ואי גימא דמן החורה
 מותר איכ אינו קדוש כלל כיון דיולא לחולין ולא הוי
 עשירי ספק אלא עשירי ודאי , ואע"כ מוכרח בשעתם
 דספק אסור מן החורה והוי ליה עשירי ספק דכבר
 קדוש מספק ודויק :

וביבמות דף פ' אחרת אבל חלב מכן י"ב ויום
 אחד עד בן שמונה עשר שנה ויולדו בו
 סימני סרים ולאחר מיכן הביא שתי שערות רב אמר
 נעשה סרים ומפרע ושמואל אמר קטן היה בחוזה
 שעה , והקפו החוי' דהא היל החרימ' ספק וכחבו דלא
 הוי התראה ספק דהשתא מיהא איגלאי מלתא שהיה
 גדול למפרע ועיש , ולפיכח הרמב"ם דספק מותר מן
 החורה איכ היכי משתכח לה למלקות כיון דעכשו

שמעתא א פרק שלישי

או גזרו ואמר לא חסור וגו' עכ"ל :

והקשה הרמב"ן כיון דכל איסורי דרבנן בכלל לא חסור הוא אם כן איך הקילו באיסורי דרבנן לומר ספיקא דרבנן לקולא כיון דכל מה שאמרו חכמים הרי הוא מן החורה בכלל לא חסור וע"ש, ובסי' זהר הרקיע כתב ליישב שכך הורשו מלח מחקי התקומה ללכת בהם לקולא כדי להפריש ביניהם לד"ח ע"ש, וזוהי יתיישבו כל הקוסיות שהקשה הרמב"ן שם על והרמב"ן בהשגות שם הזכיר עוד אחת והיא מהא דאמרו בשלוחתא דדבר תורה הגך אחר הממזיר ובדברי סופרים הלך אחר המיקל ע"ש, ובזה אינו עולה דברי זהר הרקיע בדשלתא בספיקא דגזר המעשה איכא למימר דכך הורשו מלח מחקי התקומה שלא יאסר אלא בודאי אבל לא מספק ולא גזרו כלל בספק אבל במחלוקה הסעי' בדברי סופרים ללדברי התמזיר והוא דרש"י הכרזה להקל לזה שיחשבה בדיני כיון דהס' ודע"ס שאפור בודאי ואיך מאן שרי ומאן מחיל איסור לאו דלא חסור, ולפ"ן מוכרח שיעת הרמב"ם דכל הספיקות מדברייהם חל מן החורה על הספיקות מותר משה' כשנסתפק אלם אל חסור חכמים בזה גזר מחלוקה בדברי סופרים לייבא אל חסור כיון דספק מן החורה שריא ומדבנן אל גזרו בספיקות אלא ללא דלאורייתא דוקא ולא דברייהם ודוק :

אינן אלא מדבריהם ומסופה לא יליף אלא לטמא ברשות היחיד אבל טהרה ברשות הרבים אין בדבר שאין בו דעה לישאל דספיקו טהור לאו מסופה גמרינן אלא משום דכל הספק מדבריהם ולא גזרו בהך ובמיש' הרמב"ם פרק ט' מאבות הטומאה ז"ל, ספק עומאה ברשות הרבים דעל הספיקות מדבריהם ע"ש, ומשום הכי הוכיח אב"י דחמירא סכתא מאיסורא דהא ספק עומאה ברשות הרבים טהור ועוד גימ' משום דספק מותר מן החורה ולא היישין שמא יעבור דלפי' אם יעבור ליכא איסור כיון דספק מותר מן החורה אבל בסכתא ספיקו להחמיר דאם יעבור במקום סכנה איך לו מלי' ואיך מוכח דחמירא סכתא מאיסורא, ורבה דחי לה דהס' הלכתא גמירי ובי'ל דספק איסור נמי מן החורה לחומרא ורשות הרבים דספק טהור היינו מסופה ילפינן לטהר וכמו כן הוכיח רב שימי דספיקות מדבריהם מדבר שאין בו דעה לישאל וסבירא ליה דטהור משום דכל הספיקות מדבריהם ומן החורה אינו אלא איסור ודאי וספק מותר מן החורה אבל בסכנה כל ספק סכנה הוא בנפשו הוא אם יעבור ודחי לה נמי הס' מסופה יליף לטהר :

ורפ"ז אב"י ורב שימי בתל' שיטה דכל הספיקות מדבריהם וקיי"ל כצ"י ורב שימי דחמירי סכתא מאיסורא ולא כרבה דהא לרבה בריהא חיישין נמי שמא במקום נקב יקב ולא ס"ל כרבה ואם כן לא הוי גזירת הכתוב בטומאה אלא ברשות היחיד אבל ברב"ר דטהור וכן בדבר שאין בו דעה לישאל הוא משום דכל הספיקות שרי מן החורה ומשום הכי כתב הרמב"ם בפרק ט' מאבות הטומאה דספק עומאה ברשות הרבים דטהור משום דכל הספיקות מדבריהם ולאו מוכחה גמירי לה אלא משום דפוסק כצ"י ורב שימי ובמיש' ויחא בזה ליישב מה שהקשו הרמב"ם דס"ל כל הספיקות מדבריהם מהא דאמרין פרק עשרה יורסין דף ע"ג א"ר רבא דבר חורה שחוקי כשר מכל מקום ממזר וכו' וזמשי מה חורה שחוקי פסול כו' ומאי קושיא בידן דחכמים הוא דהחמירו בכל הספיקות ועמ"ש בפרק ז', ולפ"מ' דרבה ס"ל דכל הספק מן החורה וס"ל דספק ברשות הרבים דטהור אינו אלא משום דיליף מסופה לטהר אם כן ממזר ודאי' ולא ממזר ספק החורה חמרה מה שאין כן בכל החורה ככך אסור לרבה לעמיה ומשום הכי אמר מפני מה אמרו שחוקי פסול : **והרשב"א** בגידושיו פיק דחולין כתב שם בסוגיא המזכר בזה דס"ל לאב"י להוכיח ספק להקל בטומאה ברשות הרבים ע"ש בפ"ז בדב"ו הרב ז"ל דס"ל לאב"י דטומאה ברשות היחיד הוא דילפינן מסופה אבל ברשות הרבים דטהור לאו מסופה גמרינן אלא משום דכל ספיקות מותרין ס"ל לאב"י באיסור שהיו חמרה בעל לו אע"פ שאין שם חזקה צהירה וכהא' דמקולות במקום שנמדד וגמלא חסר על הכרות שנעשו ע"ג למפרע ברשות הרבים טהורות לר' שמעון ואע"פ שאין שם חזקה טהרה שאם אחת אומר העמד מקוה על שחוקו והשתחא הוא דחסר הדב"ב העמד טמא על שחוקו ואומר לא טמא והחובה ספק חלב ספק שומן שהיא אסורה שאין הספק תלוי במעשה אלא מעולם החובה זו היתה או הלב או שומן ולא ידעו לה יהיה מעולם ואינו דומה לספק עומאה ברשות הרבים

פרק רביעי

ואחר העיון בזה נראה דהוא מחלוקת בני אמוראי בשם דילן אם ספק אסור מן החורה בפרק קמא דחולין א' כשי מניה ר' אבה מרב הונא ב"ה זכר וגמל בני מעיים מהו מי חיישין שמא במקום נקב יקב א"ל אין חוששין שמא במקום נקב יקב איחיה רבא לפור המנקב בצנתי' חוששין שמא במקום נקב יקב א"ל מי קמדתת איסורא לבכחה סכנה סכנה א"ל רבא מ"ש סכנה לחומרא ספק איסורא נמי לחומרא א"ל אב"י ולא שאני בין איסור לבכנה והא אלו ספק עומאה ברה"ר ספיקו טהור ואלו ספק מים מגולים אסורין א"ל ההס' הלכתא גמירי לה מסופה מן סופה בדי' ע"ש עומאה כרה"י, ופירש"י הלכתא גמירי לה מסופה דברה"ר ספיקו טהור וגזירת הכתוב הוא דהא ברשות היחיד לחומרא אזלינן וכל ספק דאיסורא נמי דאי למיזל לחומרא שמא יעבור עכ"ל, מחזי רב שימי בר רב אבה ברי' ע"ש חוללה וחוללה מהלכ' ע"ג ככר'ש"ל תרומתספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור ואלו ספק מים מגולין אסורין ההס' נמי הלכתא גמירא לה מסופה מה טובה דבר שיש בו דעה לישאל אף כהא נמי דבר שיש בו דעה לישאל, וכל הרוחה יחסלה כמה דרשו אב"י ורב שימי להוכיח דחמירא סכתא מאיסורא מהא דספק עומאה ברשות הרבים ידר שאין בו דעה לישאל דכל כרהך אינו אלא מ"ד יצרת הכתוב דהי לאו מסופה גמירי אם כן ודחי לר' וליהי' להי' אמוראי וליהי' להו הך דספיקא דלאורייתא לחומרא :

רב נראה דלפי' ורב שימי סוברים דכל הספיקות

שמעתא א פרק רביעי

כדבריו לפרש פליגי אבי ורב שימי ורבא בספיקות
 דאורייתא ולא דוקא בספק הבא מחמת מקרה דלי
 נימא דלא פליגי אלא בספק שנחמד מ ומה מקרה
 אכל ספק הבא בחולדה לכיע אכור, איכ חוקשי למיד
 ספק הבא מחמת מקרה שנחמד מותר מן החורה הא
 דתניא פ"ק דדה ד' ע"ו נמצא על שלם לאחר זמן
 טמאין מספק וחייבין בחשם תלוי וזמרון עלה והנא
 דידן מיט לא תני אשם תלוי בעיני חתיכה אחת משתי
 החיכות, ואי נימא דספק הבא מחמת מקרה מותר מן
 החורה ואפילו היכא דליכא חזקה א"כ הא דתני וחייבין
 בחשם תלוי אמאן דתמימי הוא היול ספק הבא מחמת
 מקרה שנחמד ומותר מן החורה וע"כ החם ליכא
 חזקה לנזמאח דל"כ בחמתא קאי ע"כ ליכא לא חזקה
 טהרה ולא חזקה טמאה וספק מותר ואפילו אמאן דסובר
 דלא צעי חתיכה משתי החיכות מיל דלא מחמת
 מקרה מותר אלא משום דחתיכה א' היול ספק בחולדה,
 ולכן נראה כמו שכתבתי בשיטת הרמב"ם דפליגי בכל
 הספיקות אס מותר או אכור ומאן דסובר דמותר סבירא
 ליה למיגד בעיני חתיכה משתי החיכות וכמיס מותרים
 דהתיראנא דפליגי בחשם תלוי בחתיכה א' פליגי בזה
 ומאן דאכור מיל דאפילו להך תנא דצעי חתיכה משתי
 החיכות מודה לאסורא בחתיכה אחת, ואיכ הא דתני
 וחייבין בחשם תלוי דתני כהני תנא דלא צעי מחמת
 משתי חתיכות ולהאי תנא ספק אכור מן החורה וביין
 דק"ל ככאבי ורב שימי ודלא כרבא איכ מוכח דכל
 הספיקות מדבריהם :

והפריה הביא ראה מדברי רש"י דמיל כהרשב"א
 וכתב שכן הוכיח המהררי"ם מדברי רש"י
 פ' עשרה יוחסין ד' ע"ג ע"א וכן מוכח עוד ביהודא
 מדבריו ר"פ האשה רצ"ה בזה דתני דאמי וקדשו בעיב
 וסדך ר"פ דכתב רש"י ז"ל היני דמי דאמי כדאיכור
 מפורש ואפילו כדאיכור ספק לא איצטרך קרא דודאי
 כייסין ליה עביל, ולהרמב"ם לא מוקי ליה כדאיכור
 ספק דרמנא שריא, וכיכ רש"י בפי' דחולין דף כיג
 ז"ל וביין דלא פשיטא לן לא הא ולא הא מהיכי ספק
 אדעתא לאכסרינהו עביל וע"כ, ולפי מ"ס דפליגי בזה
 אבי ורבא וס"ל לרבא דספק אכור מן החורה והתם
 כפ' האשה רבה שם רבא הוא דמתיב וקדשו ע"כ
 ולכא דמיל ספק אכור ומייה כהב רש"י ודאי ע"כ
 ספק לא יריך קרא, ובחולין דף כיג גמי רבא הוא
 דמתיב שם ע"כ אמר רבא ת"ש פרט לתחלת ה"הוב
 בזה ובוה שפסול ואי אמרת בגלגא ברי פסיר אלא אי
 אמרת ספיקא איצטרך קרא למעמיס ספיקא ופי' רש"י
 וביין דלא פשיטא לן לא הא ולא הא בוי גמי רבא
 לטעמיה וכמיס דרבא הוא דמיל כל הספיקות מן
 החורה אכור :

ומיש רש"י פ' עשרה יוחסין דף ע"ג דאיצטרך קרא
 לספק ממזר דהואי כדו בכל החורה ודאי
 למלקוח וספק לאסורא ע"כ, גמי י"ל כמיס ליישב
 אליבא דהרמב"ם דמייירי בספק דאיכבד ובגון שנחמד
 במחנאה דכיה בגלגא אכור מן החורה ע"כ פ"ב,
 עוד כתב שם הפרי"ם ליקטות לדעס הרמב"ם מהא
 דאמרו פ' המקשה כל בהמה לרבות את השליא יבול
 אפילו יאחא מקשה מיל אחא ולא שלייתה, ופריך
 מכדי אין שליא בגלא ולד למא לי קרא ופירש"י למא

הרבים שאנו מסתפקים אם נחמדה שם טומאה וכן
 במקרה שאנו מסתפקים בשעה שטפו הפרוח על גביו
 אם כבר נחמד שם מקרה וחסר ואמר ליה רבא החם
 ספק טומאה ברשות הרבים דהואר אע"פ שאין שם
 חזקה טהרה לאו מדינא הוא אלא מהלכתא גמירי לה
 מסוטה ע"כ

ומבואר מדברי הרשב"א דגם הוא מפרש פלוגתייהו
 בספיקא דאורייתא אם אכור מן החורה
 אלא דהוא מפרש לה בספק הבא מחמת מקרה אכל
 בספק שהוא בחולדה לכיע מודה דאכור מן החורה
 דאשם תלוי הבא על הספק מוכח דאכור וס"ל להרשב"א
 דתנאי דפליגי בחשם תלוי לא פליגי אלא לאשם אם
 בעיני חתיכה אחת משתי החיכות אכל לאיסור מן
 החורה לכיע אפי' בחתיכה אחת, וגמינו למדן כלל
 מחודש מדברי הרשב"א דלעיג דהוא ס"ל דכל הספיקות
 אכור מן החורה היינו דוקא ספק הבא בחולדה אכל
 ספק הבא במקרה שנחמד אע"פ דאין לו חזקה גמי
 מותר מן החורה, וכבר כתבנו דק"ל ככאבי ורב שימי
 ודלא כרבא דמיל כריאה גמי חוששין שמה במקום
 נקב יקב :

זניחא שם ליישב מה שהקשה המהררי"ם לשיטת
 הרשב"א דספק אכור מן החורה מהא דתניא
 בריכ לה יעמא מטמא רובא על הודאי וחזקא וטמא על
 הספק ואיצטרך קרא למעוטי ספיקא הא בלא"ה כל
 הספיקות אכורין מן החורה ע"כ :

והפריה תיבן דאיצטרך קרא לספק מגורסה דאית
 לה חזקה אשת איש מהו דחומא ליטמא לה
 ע"כ, וכבר כתבנו בפ"א דכל היכא דאית חזקה או
 רובא או קרוב היול ודאי ולא ספק, ולפי מה שכתב
 מייירי בזאופן דליכא חזקה אשת איש והיול דאיתרע
 חזקה אחת איש ע"כ גט ספק קרוב לא אכור דאיתרע
 הבא מחמת מקרה שנחמד דכיה ספק מותר קמ"ל
 גבי כהן לה יעמא ואינו מטמא על הספק, אלא דליכא
 לתיירק לפי' בדברי הרשב"א שכתב להוכיח דספק אכור
 מן החורה מהא דאמרו פ"ק דחולין מיל דאזלינן בחר
 רובא וצעי למיפשת מפתח ועולה ויחזק שמה יקב
 קרוב של מוח ואי נימא דספק מותר מן החורה אינו
 מוכח דאזלינן בחר רובא ע"כ בחידושי פ' עשרה יוחסין :

ואפשר דהתם קאמר ויחוס שמה יקב קרוב של
 מוח בחולדה והיול כמו חתיכה ספק חלב
 דאכור מן החורה לדעת הרשב"א, אך קשה בזה דמיייתי
 שם מפרש אדומה דאזלי בחר רובא הא פרה בה שתיס
 וע"כ דלא נולדה עריפה מבטן מדחיתה שתי שנים
 וע"כ ל"ך לומר אומר א"כ ע"כ ע"כ עריפה ואי היול
 ספק הבא מחמת מקרה שנחמד זה מותר מן החורה,
 מיהו יש לומר כיון דכפרה איכא חזקה טומאה ודאי
 לומר העמד עמא על חוקתו וחזקה פרה שתייה שתי
 שנים לאו חזקה הוא וכמיס תוי' שם דרל חזקה מלא
 נחבררה ואי לא אזלינן בחר רובא היול בלא
 אפי' לספק הבא מחמת ומקרה ומשום דליכא חזקה
 טומאה ודוק :

פרק המישי

איברא לשיטת הקלושה והרעושה נראה מוכרח

ביוחסין וכדלמרינן פ' עשרה יוחסין ופ' הוהיל
 ולא בני אלוהי ניהו לא עשו מעלה ע"ש, אלא דכבר
 העלה ס' בחשובת רב בשם רב אחד לחלק גיב ביוזא
 בזה והשיבו מלשון הרמב"ם שכתב הוהיל ואסור לבא
 בקהל לא גזרו בו על הספיקות ולא זכר כלל ה"א
 טעמא דלאו בני אלוהי ע"ש בחשובת המזכרת וזוה
 חיקי' נמי על דברי ס' ב"מ מאיר :

ורבן

נראה לפע"ד בזה שהקשה בחשובת הג'ל דהיכי
 מותר פ"ד בספיקות כיון דממזר' אסורה היא
 לו הן ממזרת הן ישראלית ואפילו לדברי מוכרי' א"ט
 אלא בזה אחר זה, ההע"ן במוהרי"ט יראה דכפ' ה
 התורה התייר' בחורת ודאי ולא בחורת ספק דליהוי
 מותר בממזרת וב'שראלית אי' מן התורה מותר פ"ד
 בספיקות דאם היא ממזרת הרי יאמזר' ספק התורה
 התייר' דכתיב ממזר ודאי ה' ספק יבא ולא ה' היא
 ישראלית כיון דבעינן קהל ודאי ולא קהל ספק אי' כ
 קהל ספק התורה התייר' והכל בחורת ודאי ואפילו
 חתרי' דסתרי' ואין חילוק בין בזה אחת בין בזה אחר'
 כיון דבחבור' ודאי התייר' התורה ולא בחורת ספק,
 אלא דה' קשיא מה שהקשה ה"ט' דלאמאי מותר :

בספיקות יוחר ממזר' דאסור ע"כ' מדרבנן :

ונראה

דכיון דלאמרו בש"ס פרק עשרה יוחסין שחוקי
 מ"ט אסור ומסיק משום דמעלה עשו
 ביוחסין, ומעלת יוחסין אינו אלא בקהל ישראל' נגד
 פסולי' קהל, ומש"ה הספיקות כיון דיש בהם ספק
 ישראלי' עשו מעלה שלא יתערבו בפסולי' משפחה
 והמעלה אינו אלא נגד פסולי' קהל, אלא פלוג דבא
 כהן לדעת הרמב"ם פ"ד בקדושתיה קאי ואסור
 בממזרת וה' דלא יבא בקהל ד' אינו אלא מש"ס פסול
 הגוף אי' הו"ל כמו שאר איסורין ולא שייך בזה
 משום מעלה כיון דגם פלוג דבא בחבותיה קאי וכיון
 דלא שייך בזה משום מעלת יוחסין קאי דלאמרי' א
 דמותר' בספיקות ואפילו בחתרי' דסתרי' אהדדי וכמ"ס
 ואע"ג דבעלמ' התמיירו רבנן יח' בשאר איסורין
 בספיקות גבי ממזר' ספק כיון דהתורה התייר' בחורת
 ודאי ואפילו חתרי' דסתרי' לא הו' חכמי' ממזרי' אי'
 לא משום מעלת יוחסין וכדליתא' בש"ס מ"ט שחוקי
 פסול משום מעלת יוחסין, ופ"ד דבחיובתיה קאי לדעת
 הרמב"ם דס"ל בקדושתיה קאי אי' לא ש"ס נגדו
 מעלת יוחסין, אלא דלא חיקי' נהי דהספיקות מותרין
 בפלוג דבא ולא עשו מעלה לפ"ד כיון דליהוי לקדושתיה
 קאי ואסור בממזרת ואי' בספיקות היה נו לעשות
 מעלה ביוחסין בלא ישא' אה הספיקות, לזה כתב
 הרמב"ם כיון דאסור לבא בקהל לא גזרו בו על
 הספיקות והי"ט דאע"ג דבקדושתיה קאי ואינו אסור
 בקהל אלא משום פסול הגוף אפי' כיון דהתורה
 הרחיקתה מקהל לא עשו בו מעלת יוחסין, ואי' לא
 שייך מעלת יוחסין כן מדידה לדידה כיון דליהוי גיב
 מיוחס ובקדושתיה קאי וכמו כן מדידה לדידה כיון
 דכוף סוף הרחיקהו חתרי' מקהל לא החשיבו במעלת
 יוחסין וזה נכון ודויק :

וניחא

בירושלמי דלר' ירמיה דס"ל פל האסורין
 לבא בקהל מותרין זה בזה היינו פלוג דבא, ואי'
 לר' ירמיה דלאו בקדושתיה קאי משי' ודאן בספיקן
 אסור

לי קהל לנ' מר ולא שליחה פשיטא דאסור דשמא יא'
 הולד נאסורה מן החורה וע"ש שמישב לדעת הרמב"ם
 משום דהו"ל ספק ספיקא לאיסורא, ואינו קושיא כלל
 דהתם הו"ל חיקבע איסורא כיון דא"ט רוצין להכשיר
 הולד בשחיטה אמו ואם היא אז אינו יותר בשחיטה אמו
 הו"ל ספק בשחיטה ולא גרע מספק בירושין, וז"ל
 דש"י ס' פשיטא דאסור דשמא יא' הולד ורבי הו"ל
 כילוד ושליח בתריה אזיל ולא שריחיה שחיטה עכ"ל,
 והיינו כיון דה"ל ספק בשחיטה ודאי איסור מן התורה
 ואפילו חזקה איסור מקרי חזקה שחיטה וזוה' ואפילו
 יאמא דלא הו' חזקה לאיסור ומשום דלייבער ליה חזקה
 ע"כ' חיקבע איסורא מיהא הו' כיון דקודם שחיטה
 אסור היה ועכשיו נסתפק אם שריחיה שחיטה :

פרק ששי

הרמב"ם פ"ז מהלכות איסורי ביאה ז"ל, פ"ד וכ"ט
 אסורים לישא' ישראלית ומותרים בגיורת
 ומשוחרתת ואפי' בהן שהו' א"ט מותר לישא' גיורת
 ומשוחרתת לפי שאינו נקדשו ואפילו נתינה או אחת
 מהספיקות מותרת לו הוהיל ופ"ד אסור לבא בקהל לא
 גזרו בו על' ההתיי'ם ולא על' הספיקות אלא אסור
 בממזרת ודלית' שהרי אסורה מן התורה עכ"ל, והב"ת
 שמואל באהע' ס'מן ה' כה' עלה ז"ל, לכאורה הימה
 למה מותר בספיקות הא קי"ל ממזר ודאי אסור בספק
 ממזרת ולמה ספק ממזרת מותרת בפ"ד אע"ג דליתא
 בפי' עשרה יוחסין קהל ולא יבא הא ספק יבא
 היינו מדאורייתא ומכל מקום קי"ל ספיקות בודאי
 אסורין עכ"ל :

ירבשי"ת נודע ביהודה חלק אה"ע הוסיף להקשות
 על דברי הרמב"ם דכיון דסביחא ליה
 להרמב"ם פ"ד אסור בממזרת וגם ב'שראלית אסור
 אי' הי' מותר בספיקות כיון דהיא ממזר' אסורה לו
 אם ממזרת אסורה היא לו ואם ישראלית אסורה היא
 לו ואפילו ג'מ"ס המוהרי"ט דספק ממזר מותר לישא'
 ישראלית ודלית' וגם ממזרת ודלית' מן החורה היינו בזה
 אחר זה אלא כדחא ביה' כיון דממזר' אסורה הי'י
 מותר' בה, עוד הקשה מהא דאי' בירושלמי פ' עשרה
 יוחסין דתני כל האסורין לבא בקהל מותרים זה בזה
 ואי' ליגו' שם אמוראי דר' ירמיה סבר דפ"ד אסור לבא
 בקהל ומותרין זה בזה ומותר בממזרת ור' בון אחר'
 פסול הגוף שאינו והיינו דפ"ד אינו מפסולי' הקהל אלא
 בקדושתיה קאי ואסור לבא בקהל ממזרת פסול הגוף
 ימשי' אסור בממזרת ואי' לר' ירמיה דלא כל האסורין
 לבא בקהל מותרין זה בזה ככלל גיב פ"ד, והנן שם
 במתניתין ודאן בספיקן אסור ואי' לר' ירמיה מוכח
 דס"ל פ"ד אסור בספיקות, ואי' נהי דלמאן דפליג
 עליה לא מיירי מתניתין מפ"ד אלא בזה דלא פליג
 דאסור בספיקות, עוד הקשה שם דבא דכתב הרמב"ם
 בטעמא הוהיל ופ"ד אסור לבא בקהל לא גזרו בו על
 הספיקות דהא ממזר ודאי נמי אסור לבא בקהל ואפי'
 גזרו בו על' הספיקות וע"ש שהאריך ליישב דברי
 הרמב"ם אמרס בליור רמון, וכס' בימ' ראויה שכתב
 גמ"ס' פ"ד מותר בספיקות משום דמן התורה ודאי
 אסור ולא ספק אלא מדרבנן ומשום דמעלה עשו

שמעתא א פרק ששי

היחר לבטלה ואפי' ברה"י ספיקו טמא וכוון דמסופה
 כתיב ונמאחא ונמאחא ב' פעמים א' לבטל וא' לבעול
 אי' ילפינן שפיר דברשות הרבים ספיקו טהור אפילו
 היבא לליכא חזקה עברה דהא חזקה לבטל לית לה
 חזקה היחר כיוון דטולד הספק דברשות איסור אלא א"ת
 ואפי' ברשות הרבים ספיקו טהור וא"כ שפיר ילפינן
 ספק עומאה ברה"י דמאח אפילו היבא חזקה היחר
 מצטל דלית ליה חזקה היחר וסבך עומאה ברשות
 הרבים דטהור כיוון אפילו ליבא חזקה היחר מצטל לית
 ליה חזקה היחר דטולד הספק בעידן איסורא דליא וס"ל
 לרבא דלא מהי חזקה היחר דבעל לגבי בעל כמו דס"ל
 לר' אליעזר פ"ב דכתובות מאן דמכשיר בה פוסל בנתה
 ולא מהי חזקה האכ לגבי בת :

ובהא דאמרו בפ"ק דמגילת דף י"ו והא אלו ספק
 עומאה ברה"י ספיקו טהור ואלו ספק מיס
 מגולין אסורין א"ל ההם הלכתא גמירי לה מסוכה מה
 סוכה ברה"י א"ף עומאה ברה"י פירש"י ז"ל מה סוכה
 סקילא לה בטלה אל הסתרי עם פלוני וסחרה כתיב
 ונמאחא ב' פעמים א' לבטל כו' ולבארה הך דרשה
 דעמאה ב' פעמים אינו ענין לכוניא שם ולפמ"ש
 יחא דעיקר עהרה ברה"י דילפינן מסוכה אפילו היבא
 לליכא חזקה עברה מצוטל הוא לדין א' לבטל א"ת
 ליה חזקה היחר וכמ"ש ולפי דעת הרמב"ם פ"ט
 מהלכות אבות העומאה שכחז דספק ברשות הרבים
 טהור משום דכל הספיקות מדבריה ע"ש, אי'כ הא
 דליכא הלכתא לעבר דברה"י אינו אלא דלא יומא כיוון
 דגלי קרא לעמא ספק עומאה ברה"י בכוסה יומא דהיה
 ספק עומאה ברה"י להכי אח"י הלכתא למתן רשויות
 וכמ"ש החוספות ר"פ כ"ט ע"ש, וא"כ מליזי לומר גבי
 סוכה ברה"י חזקה היחר ומש"ה שפיר ילפינן לעמא
 ס"פ סוכה מסוכה אפילו היבא דליכא חזקה עברה
 והא דטהור ברה"י אפילו היבא לליכא חזקה עברה,
 היינו משום דכל הספק מדבריהם כמ"ש הרמב"ם, אלא
 דלפי מ"ש צ"ה דלכ"י ורבא פליגי בזה וס"ל ללכ"י
 הכי דברה"י דטהור לאו מסוכה גמירין לה אלא משום
 דכל הספק מדבריהם והיינו נמי מהך קא"י לליכא
 למימר דילפינן ס"פ ברשות הרבים מבטלה כיוון דסוכה
 א"ת לה חזקה היחר, ע"כ משום דכל הספק מדבריהם,
 ורבא דמי לה דהוא משום הלכתא גמירי אלא דילפינן
 ברשות הרבים מבעול לגבי בעול ליכא חזקה כיוון דטולד
 הספק בעידן איסור א"ל, והכי ס"ל ללכ"י ורבא בפ"ד
 אחין וכמ"ש הש"ך, ולרבא דסבירא ליה צ"ה אחין
 דאפילו טולד הספק בחיי הבעל נמי מוקי לה בחזקה
 היחר אי'כ הרבא הקושיא לזכותי' דהיינו ילפי' דהיי'כ
 היבא לליכא חזקה מסוכה דלית לה חזקה היחר ע"כ
 רבא נמי ס"ל ללכ"י ורב' שמי' דעמא דברה"י טהור
 אפילו היבא לליכא חזקה לאו מסוכה גמירין לה אלא
 משום דכל הספק מדבריהם :

פרק שטיני

כתב הרי"ש פ"ה דמהרות בזה דתנן שם עד אומר
 נטמא ועד אומר לא נטמא שנים אומרים לא
 נטמא ושנים אומרים נטמא ברה"י טמא ברה"י טהור,
 ובתנן שם הרי"ש ז"ל ברשות הרבים ספיקו טהור משום
 סכא

אסור ומשום מעלה ויחסין דידה דאפשר ישראלית אריה
 זהרל מעלה יחסין נגד פלוג דכא כמו נגד אהד
 ספסולי קהל כיוון דלאו בנדקושה קאי אבל לדידן
 דקו"ל דבקדושה קאי ואסור במזמרה אי'כ חו"ל
 מעלה יחסין לודיה נגד פלוג דכא כיוון דאריה
 ביהסותיה נמי קאי ולדידיה לא ש"ך מעלה יחסין כיוון
 דהסורה הכחיקו, אי'כ אע"ג דמיתוס הוא לא עשו
 בו משום מעלה יחסין וכמ"ש, וא"כ הא דמבואר
 בירושלמי לר' ירמיה פלוג דכא אסור ביהסותיה היינו
 משום דלדידיה לאו בנדקושה קאי ועשו מעלה יחסין
 לדידה נגד פלוג דכא אבל לדידן דקו"ל דבקדושה
 קאי ליכא מעלה יחסין נגדו כיוון דאריה נמי מיתוס ודיק:

פרק שביעי

הלכתא גמירי לה מסוכה דספק עומאה ברשות
 היחר ספיקו טמא וברשות הרבים ספיקו
 טהור והוא בשם כמא מקומות, והוכיחו בחובסות
 חולין דף י"ו ובריש גדה דברה"י ספיקו טמא ואפילו
 היבא לליכא חזקה עברה וברה"י ספיקו טהור ואפי'
 היבא לליכא חזקה עברה, והקשו ה"מ שם בחולין
 ובריש גדה כיוון דלא למדו להכי כולא אלא מסוכה
 וסוכה אי' יומא דלית בה חזקה עברה משום דליהרע
 חזקה כיוון דקרא לה וסחרה אי'כ הכי יליף מיה
 לעמא ברה"י ואפילו היבא לליכא חזקה עברה כיוון
 דסוכה א"ת בה חזקה עברה, וא' יומא דכוסה חזקה
 עברה קאי ולא ליהרע חזקה אי'כ היכי יליף מיה
 לספר ברה"י אפילו ליכא חזקה עברה כיוון דכוסה
 א"ת בה חזקה עברה ע"ש בחוס' :

זנראה לפמ"ש דרבי טק ב"ד ס"י ז"ל מעשה
 בא לדינו פה חזק קראקא פגרא בזהם
 שיהיה זה מים וקודם שידעו הריעותא חתבו הגלגלת
 לשנים ומקצת המה מן הגלגלות ולא היה נודע אם
 המה מקיפו או לא ואסרוה, וע"ש שהיו רואים
 להכשירה מהא דתראו ששעה הותרה יש שידע לך
 כמה נערפה ולא דמי דהואיל ויש כאן ריעותא בריר
 מחיים אין להכשיר משום זה וכן שמע בחו' פ"ד אחין
 ד' לא עביל, ומשורר'ס לובלין בתשובותיו השיג דמבואר
 בתוס' והפירש שכהנו דהוי חזקה היחר אע"ג דטולד
 מחיים, והביאו רמיה לזה מהא דאמרו א"כ אשה זו
 בחזקה היחר לשוק עומדת ואע"ג דהתם נמי בשעה
 שגולד הוי יהיה אסורה משום אשת איש וא"כ הי'
 כשגולד הוי מחיים אע"ג דהוא אסורה מחיים משום
 שא"ת צורה היחר לשוק והיינו חזקה היחר, כבר כתב
 הס"ך צו"ד ס"י כ' ליישב דברי הרמ"א והוא דחוס'
 לא כתבו דמתי חזקה היחר היבא דטולד הוי מחיים
 א"ת לרבה שם אבל ללכ"י ורבא דלא ס"ל הוי חזקה דאשה
 זו בחזקה היחר לשוק והיינו משום דס"ל ללכ"י ורבא
 דכיון דטולד הספק בחיי בעלה דהיתה אסורה משום
 אשה איש לא הוי חזקה היחר וא"כ היה בספק טריפה
 שגולד מחיים בעידן איסורא שאינו זבוח לא הוי חזקה
 היחר ע"ש :

ורפ"ז י"ל דכוסה לא ליהרע חזקה היחר דידה וא"כ
 ברה"י דעמא אפילו א"ת צ"ה חזקה עברה
 שפיר ילפינן מסוכה כיוון דכוסה נמי א"ת צ"ה חזקה

דאזי חלא משום דספיקות מדבריהם איכ בשנים אומרים
 נטמא ושנים אומרים לא נטמא דהויל איקבע איסורא
 כהיא עמי' העדים וכן צעד אומר נטמא דהויל איקבע
 ואיכ קשיא משנתנו פיה דטהרות עד אומר נטמא עד
 אומר לא נטמא שנים אומרים נטמא כו' ברה"ט טהור
 ואחמי' כיון דבריהם אינו חלא משום דספיקות מדבריהם
 ואיקבע איסורא מדאורייתא ולדברי הכסף משנה אפילו
 ברחיבה אחת הי"ל איקבע :

ולכן נראה לעיני' מוכרח מזה דבתיבה אחת לא
 חשיב איקבע לעי' דעד אומר אסור ועי' אומר
 מותר, והרמב"ם פ"ח משגגות מיייר' בחתיבה אחת
 משתי חתיבות ובמי' מסקף משנה דאפשר לומר שלכך
 נכתבין רבינו, ובכתובות פ"ב דף ק"ב בה' דחגי שנים
 אומרים מה כו' משפלת לא חלא ופי'ך עלה הבא
 עליה בחאשם תלוי קאי וכתבו שם החוס' ז"ל אפילו למי' ד
 צעין בחתיבה אחת משתי חתיבות הבא לא צעין דתמן
 דמפרש בפי' ספק חלא דף י"ז טעמא דצעין בחתיבה
 אחת משתי חתיבות משום דאפשר לברר איסורו פי'
 אפשר לברר עי' נקי שיביר חתיבה הנשאר'ת אם חלב
 הוא אם שומן הוא הי' אפשר לברר עי' הזמה ולמל'ך
 דמפרש משום דבשתי חתיבות אחת טל חלב איקבע
 איסורא הכי נמי איקבע איסורא שהיתה בחזקת אשת
 איש עביל, ומדבריהם נמי מוכח דתרי ותרי לא חשיב
 איקבע איסורא, מדכתבו דאיקבע שהיתה בחזקת אשת
 איש ותיפוק ליה דאיקבע עמי' עדים דמטי אומרים
 לא מה, חלא דאכתי' חיקשי' למי' דפי' ספק חלא
 בעטמא דצעין חתיבה משתי חתיבות משום דאפשר
 לברר איסורו, וכיון דבתי' ותרי נמי חשיב אפשר
 לברר עי' הזמה ובמי' תוס' איכ עי' ספיקא דעדים
 חשיב פתיבה משתי חתיבות והיכא דמייתי' אשם תלוי
 ספיקו אסור מן החורה לפי'ת הרמב"ם ומבואר שם
 בצהר"ט ופרי'ח, דהא מה'ט בעי חתיבה משתי
 חתיבות משום דחתיבה דחתיבה מותר מן החורה ואיכ
 לדידיה חיקשי' משנתנו דעד אומר נטמא או שנים
 אומרים נטמא כו' דטהור ברשות הרבים דאזי חלא
 משום דספיקות מדבריהם וזה הם' עי' ע"א או עי'
 תרי ותרי סו' ליה אפשר לברר והויל ליה כמו חתיבה
 משתי חתיבות ואיכ אחמי' ספיקו טהור ברה"ט :

ולכן נראה מוכרח מזה דגם למי' דמשום אפשר לברר
 סיל דוקא בחתיבה אחת משתי חתיבות דחתיבה
 הנשאר'ת עי' בקי ודאי יכירו' אם חלב לא שומן חלא
 עי' הזמה אפשר שיביר' דאפשר לא יבוא' ליד' הזמה
 וכיון דחשיב' לא אפשר משי' משנתנו דעד אומר נטמא
 כו' ברשות הרבים טהור משום דהויל כמו חתיבה אחת
 ומותר מן החורה, וינא'ח צוה' הא' דכתב הרמב"ם פ"ח
 משגגות דבעי' אשם תלוי בחתיבה משתי חתיבות ומשום
 דאיקבע איסורא, והקשה הכסף משנה כיון דרי' נתמן
 ורבי' וי' זירא יביו' טעמי' אחרינא אחמי' שביקיה ועי',
 ולפי' מי' איכ מוכח משה' דמטמר' דמסק' טומאה
 ברשות הרבים בספיקא דעד נגד עז' דבספיקא דתרי
 ותרי איכ מוכח דעי' עדים לא חשיב איקבע, ואיכ
 הק' סוגיא דפי' דכתובות הבא עליה בחאשם תלוי וכן
 צ"ל האשה רבה דאמר' הבא עליה בחאשם תלוי עי'כ
 אפ'ל' כמא'ן, דלאור איקבע איסורא והתם חתיבה אחת
 חשיבא איקבע משום שהיתה בחזקת אשת איש, ומשי'ה

הבא דבתי' ותרי' נמי ברה"ט ספיקו טהור וקשה דלא
 יתעסק' בפי' בכל מערבין דף ל"ז גבי' הא' דתמן חרומה
 ונשפחה ספק מצעדו וכן ספק משפחה רי' מאיר אומר
 הרי זה חמר גמל, וברוך עלה מהא' דנטי' בחדל בלילה
 דרי' מאיר מטרה ברה"ט כדפרישית לעיל, ומשני רבה
 וכן יוסף דמחוי'ן דהתם בשתי כותי' עדים אחת
 אומרה מצעדו וי' ופי' אומרה משפחה עי' דבי הי'ג
 לא מטערין ברה"ט, ופי' דרי' נמי משמע דתרי ותרי
 לכל הפחות הוי ספיקא דרבנן עכ"ל :

ונראה לפי מה שהשרישנו בעלי' חו' דל'ין דנין
 בספק טומאה דלמפרע מסוטה דכל ספק
 טומאה דילפי'ן מסוטה היינו בטומאה להבא דוקא
 דומיא' דסוטה פי'ין בדבריהם ריש נדה וכי' הרמב"ן
 ביהרדושו' שם, ואיכ הא' דמטרי' רי' מאיר בנגט בלי'
 בלילה לחו' מסוטה הוא דולי'ף לא כיון דהיא
 טומאה דלמפרע ואין למידון מסוטה חלא טומאה להבא
 חלא דהוא משום חזקה קמייתא והשתא הוא דאיתרע
 וכי' רש"י שם בעירובין בנגט בחדל בלילה משום
 דמוקמי'ן אחזקה חו' והשתא הוא דמה ע"ש ולא חשיב
 משום הלכתא דולי'ף מסוטה לטהר ברשות הרבים אפי'
 היכא דליכא חזקה חלא משום דמסוטה לא ילפי'ן
 טומאה דלמפרע ואיכ אינו חלא משום חזקה ומשי'ה
 בשני כותי' עדים דתרי ותרי עדים ספיקא דרבנן הוי
 וכיון דליכא חזקה עי' תרי ותרי דמטע' חזקה ממי'לא
 ספיקו טמא חלא דל'ין למידון' בטומא' לפטר' אפילו
 היכא דליכא חזקה בטומאה דלמפרע, חלא משנתנו
 דטהרות למייר' מטומאה להבא דהא' חילוק רשויות
 רה"ט לרה"ט אינו חלא בטומאה להבא ומסוטה
 ילפי'ן אפילו היכא דליכא חזקה ומשי'ה אפילו דתרי
 ותרי דליכא חזקה דהויל ספיקא דאורייתא או ספיקא
 דרבנן מכל מקום ספיקו טהור ברשות הרבים דילפי'ן
 מסוטה לטהר אפילו ליכא חזקה, ואמש' הר"ם דבפי' ד
 אחין נמי משמע דתרי ותרי לכל הפחות ספיקא דרבנן,
 לא יענא מאי קוש'א דהתם לא אמרי'ן חלא לענין
 חזקה דספיקא דתרי' ותרי' מפקי' ליה מחזקה ולא אמרי'ן
 טרי' ותרי' כמא'ן דליהא' ולוקמה' חזקה חלא כמא'ן
 דאיתיהו' ותרי' משום מחזקה קמייתא חלא בספק טומאה
 ברה"ט דטהור דלאו מחזקה חזקה דהא' אפילו ליכא
 חזקה ברה"ט טהור ומסוטה גמרי'ן כדאיתא בש"ס
 ובתוספות ואיכ אפילו בתרי ותרי טהור ומי'ו דוקא
 בטומאה להבא חלא בטומאה דלמפרע דאזי חלא משום
 חזקה דלא ילפי'ן מסוטה לימערע ובמי'ש בתרי ותרי
 ספיקו טמא דוק :

ואיכא למידק במי' הרמב"ם פ"ח משגגות ז"ל, האוכל
 חתיבה ועד אומר לא אחד אומר לו זה שבלתי חלב
 ועי' אומר לא אכלתי חלב ורואיל' חתיבה אומר כו'
 הרי זה מצי' אשם תלוי עי'כ, ובתב' בהשגות ז"ל לא
 ידעתי הי'ך נקבע האסור בכל'ן איכ מעיד העד
 חתיבה חלא שהיתה עם השומן אכלת והאחר יאמר לא
 אכלתי חלא השומן עי'כ, ובתב' שם הכסף משנה אפשר
 לומר שלכך נכתבין רבינו ויור' נראה לומר דשפיר מיקרי
 איקבע איסורא עמי' ע"א ואפי' שאל'ן שם חלא
 חתיבה אחת עכ"ל, והרמב"ם שכתב פט"ז מאבות
 הטומאה דמסק' טומאה ברה"ט דטהור משום דכל
 הספיקות מדבריהם ועי'ן בצהר"ט ח"ב סי' א', וכיון

שמעתא א פרק שמיני

פרק עשירי

כיון דסוגיות הש"ס אולא כהך מ"ד לפעמא משום דליקבע איבורא פוסק הרמב"ם כמתתה הש"ס :

פרק תשיעי

ואבתי היכא למידק מהא דתנן בטהרות פ"ה השרץ והפטרדע בשמות הרבים וכן כוזה מן המת וכזית מן הגבלה כו' וחכמים מטהרין ע"ש, וכיון דספק טומאה ברה"ר דטורר אינו אלא משום דכל הספיקות מדבריהם, וכמו שבחב הרמב"ם פ"ז מאבות הטומאה ושרץ ולפטרדע וכו' כוזה מן המת וכזית מנגילה ודאי איקבע איבורא והוא התיבה אחת משתי התיבות ואמאי טורר ברה"ר, ולפי מ"ש הש"ך ביו"ד ס"ו ק"א במ"ש בש"ע וכן הדיו חס על הים כהן אלא קדירה אהת של בשר שחוטט וכו' בלא אחד מאלו שתי התיבות ואינו ידוע איזהו חולין של היתר נפלה, וכחב עלה הש"ך ז"ל נראה דשתי התיבות הוי יבדין כפי עממ קודם שפיתחן איזה מהם של היתר דאי נחשבדו מהפלה חד צדח אי"ב כיון דלחחוק איבורא שתי התיבות דיינין ליה כגופו של איבור וכו' לא אמרין ספיקא דרבנן לקולא עביל, ומשמע מדבריו דאם יבדין כפי עממ לא מקרי איקבע איבורא ואיכא למידק השרץ ולפטרדע היה כל אחד ניכר כפי עממו ואינו ידוע בראיו מהם שפ"ד דכה"ג לא הוי יבדין כפי עממ, שבחב פ"ח התיבות הפרי"ח שם והוכיח דכה"ג נמי מיקרי איקבע איבורא, מדמייטי אשם תלוי בני אשמו נאחורו עמו בבית כדליתא פ"ד דכריהות וע"ש, ועוד מלשון הרמב"ם משמע שרץ ולפטרדע לא הוי יבדין כפי עממ, שבחב פ"ח מאבות הטומאה ז"ל השרץ והלפטרדע ברה"ר ואינו ניכר אורחן ונגע בלחם מהן טורר ע"ש, וכיון דלית ניכר ודאי מקרי איקבע איבורא :

ורבן

נראה דהר דטורר ברה"ר בספק דליקבע לאו משום האי כללא דספק טומאה ברה"ר טורר כיון דאינו אלא משום דכל הספיקות מדבריהם ואיקבע הו"ל ספיקא דאורייתא ומן החורה אסור אלא משום דמוקי לבבדא הנוגע בחזקת טורר, וברה"ר דטמא משום דבריהם אפי' איכא חזקה טורר ספיקו טמא וכה"ג כתבו חו' ריש גדה דכשני זיזירי דאי אפשר למילף מכוטה ומשום דאי אפשר להיחן שניהם טורים אפי' ברשות הרבים טורר, ולאו מכוטה יליף אלא חזקה דמוקי לכל חד בחזקת טורר ע"ש, ואי היה בספק דליקבע נמי דטורר לאו משום דכל הספיקות מדבריהם אלא משום חזקה טורר, והרמב"ם שבחב בטעמא דרה"ר דספק טורר משום דכל הספק מדבריהם משום דברה"ר טורר, מוכח בש"ס דלפילו היכא דליכא חזקה טורה טורר ברה"ר, וכמו שהוכיחו חוס' מ"ש ע"ן דבבב"ס בחולין פ"ק דף " ובריש גדה, לזה הוא דכחב פ"ז מאבות הטומאה משום דכל הספיקות מדבריהם, ובהרי וברי דליכא למימר משום חזקה דהא חרי חרי או ספיקא דאורייתא או ספיקא דרבנן, אס כן ע"כ משום דכל הספיקות מדבריהם וספיקא דחרי וחרי לא מקרי איקבע ועמ"ש כפ"ח ידוק, ועמ"ש בשמעתא ג' פ"א :

חמן חנין ריש גדה שמאי אומר כל הנשים דיון שעתא הלל אומר מפקדיה לפקדיה ומסקינן בגמלא דחומרל דהלל אינו אלא לקדשים ולתרומה אבל לחולין מודה הלל דיה שעתא ומשום דמוקי לה בחזקת טורה, והקשו יוספות שם דאמאי לא הוי טומאה ודלית גס לחולין כיון דכל ספק טומאה ברשות היחיד ודאי טמא אפילו היכא דליכא חזקה טורה דילפינן מסופה, והעלו דלא ילפינן מסופה לטומאה למפרע אלא לבבא, וכו' הקשו יוספות שם בדקדקו"ס לתרומה מחמרו בית הלל ואפילו ברשות הרבים ואמאי הא ספק טומאה ברשות הרבים טורר אפילו היכא דליכא חזקה דילפינן מסופה, והיר לו כיון דהשתחא טמאה ודאי חזקה דומה לסופה ע"ש, והמורה"א בחידושי' כתב בדברי יוספות דאפי' דלא ילפינן מסופה לטומאה למפרע שיהיה בו טומאה ודלית היינו דוקא היכא דליכא חזקה טורה אבל היכא דליכא חזקה טורה ספיר ילפינן מסופה שיהיה טומאה ודלית אפי' בטומאה דלמפרע ע"ש :

ומורה"ם לזבלין שם כתב דלפילו היכא דליכא חזקה טורה לא ילפינן כלל טומאה דלמפרע מסופה לטומאה ודלית ואינו אלא ספק כיון דלא ילפינן מסופה לטומאה למפרע ע"ש, ומה שהביא למהרש"א בזה דילפינן טומאה למפרע מסופה היכא דליכא חזקה לטו"ס טומאה ודלית היינו מהא דלאמרו שם פ"ה דתנן מקוה שנמדד וגמלא חסר כל שטרות שנעשו ע"ג כיון דליכא חזקה ביה ברה"ר בין ברה"ר שמוחות ר' שמעון אומר ברשות הרבים טהורות ברה"ר חולין ושניהם לא למדו אלא מסופה דרבנן סבירי כי כוטה מה כוטה ספק ועשאוהו כודאי כו' אי מה כוטה ברשות הרבים טורר כו' כיון דליכא חזקה לריעותא כודאי טומאה דמי ור' שמעון סביר כי כוטה מה כוטה ברה"ר טורר הי' ברשות הרבים טורר אי מסופה מה כוטה ברה"ר טמא ודאי הי' ברשות היחיד טמא ודאי הכי השתחא ההם רגלים לדבר שרה"ר יקנא לה ובתורה הכא מה רגלים לדבר איכא ואבע"א היינו טמא דרבי שמעון נמר סוף טומאה מחללת טומאה ע"ש בסוגיא :

זכתב שם המורה"ם לזבלין דלהירין ראשון לריעותא גס לריבין אנו להבין לפעמא דחרתי לריעותא גס ברה"ר דאפי' דרבנן סבירי בעלמא ברשות היחיד טמא ודאי מכל מקום בטומאה דלמפרע הא לא ילפינן מסופה ע"ש, ובפ"ח מורה"א דלחן או לריבין דרבנן טמא דחרתי לריעותא רק ברשות הרבים אבל ברה"ר ילפינן מסופה לטומאה ודלית יאף ע"ג דלא ילפינן מסופה לטומאה דלמפרע היינו היכא דליכא חזקה אבל היכא דליכא חזקה וכמו במקוה שנמדד וגמלא חסר דאי ימא העמד מקוה על חזקתו דאדרבה העמד טמא על חזקתו וכל היכא לטומאה ודלית ילפינן מסופה לטו"ס טומאה ודאי גס בטומאה דלמפרע ע"ש, והמשנה למ"ך הסכים לזה ע"ש פ"י מהל' מקואות והאריך שם להשיג על הרב המנהיר ועיקר חמיהו דאי"ב למה הורכבו לומר לה' שמעון ללא יליף מסיפא משום רגלים לדבר לה' חסיוק ליה דהו"ל טומאה למפרע ולא ילפינן מסופה

וכחירה דמאימנ דל אחד התם ודאי איכא רגלים לדבר אבל הכא ילפינן מסחירה דבחר קימו גרידא לייכא למיפרך שכן קינא לה דקימוי לא חשיב רגלים בלא סחירה דהא ברית מסכת גדה דמיימי תהם מקוה שממדד וממלא חסר כל הטהרות שגששו ע"ב בין ברה"ד בין ברה"י טמא ר' שמעון אומר ברה"י טמור ברה"י חולין ומיטה לא למזיה אלא מבטא , רבנן סברי כי טוטה מה טוטה ספק ועשאו כודאי אף כו' ופרך אי מבטא מה טוטה עמא דדאי הכא נמי עמא דדאי הכי השתא תהם רגלים לדבר שהרי קינא לה ובסחירה בלא מחי רגלים לדבר איכא , אלא אע"ג דמסחירה דבחר קימוי ילוף כי הכא פריך ואמאי לא פריך הכא וייל דסחירה ע"י קימוי בטוטה הוי כספק מגע שרץ שהרי בלא קימוי לא היה שום ספק בסחירה גרידא דלא נחשדו על העריות הלכך קימוי גורם הספק והכי פו' במ"ג גדה תהם גבי טוטה ואפק שרץ ריטוחא דהיינו השרץ והבועל קמן אלא הטהרות והאשה אבל גבי מקוה קודם כ"ה לא ראינו שום ריטוחא דאיכא לספקוי על ידו ועל ספק קודם העדאה עדים לא היה שום ריטוחא ע"כ :

והיינו

נמי עממא דגדה דאינה ממטאה למפרע לא ילפינן מבטא משום בלא ילפינן מבטא אלא עומאה דלהבא דהוי ליה רגלים לדבר שהשרץ לפיטו וכמו בטוטה הדבועל קמן וכמו כן כל עומאה דלהבא הו"ל רגלים לדבר משא"כ עומאה דלמפרע בשעת הספק ליכא רגלים לדבר וכמ"ש חו' פ' כסס , ומש"ה במקו שממדד כו' זריבין ג"ו . לטעמא דחרתי לריטוחא דבחר ברה"י כיון דהיא עומאה דלמפרע והיא קינא ומשום דלחוי דומה לטהרות דהתם רגלים לדבר וכמו כן כל עומאה דלהבא וכמ"ש , וכיון דטעמא דלמפרע לא עממא לאו מד גזירה אלא משום קילחא דלמפרע דליכא רגלים לדבר מש"ה חזרו והקשו קילחא דלמפרע גבי תרומה וקדשים וכו' ליכא לתרץ משום דרשות למפרע דהשתא דמאור ברה"ד בטומאה דלהבא דרגלים לדבר מ"ש למפרע ליכא רגלים לדבר , ולזה חירוי דבחד דלמפרע חמירא ומשום דלהבא אין כאן דל עומאה כלא משא"כ למפרע שהרי לפיטו ודאי טמאה עכשיו , וכו' לא קשה מידי מה שהקפס במשנה למלך לשיטת הרב המנהיר דלמה הוצרכו לומר בטעמא דרבי שמעון משום דטוטה רגלים לדבר וגבי מקוה ליכא ותיפוק ליה דמקוה הוי ליה עומאה דלמפרע ולא ילפינן מבטא אלא להבא דלפי מ"ש הא דלמפרע לא ילפינן לממא אינו אלא משום דטוטה רגלים לדבר והיה כל עומאה דלהבא משא"כ למפרע ליכא רגלים לדבר , וא"כ היינו הך דקאמר מה לטוטה שכן רגלים לדבר , ורבנן נמי סברי דלא ילפינן למפרע ומשום דטוטה רגלים לדבר , והיה כל עומאה דלהבא אבל למפרע ליכא רגלים אלא דטעמא דרבנן ברה"ד וגם ברה"י משום דחרתי לריטוחא הוא וכמ"ש הרב המנהיר ודוק :

פרק יב

ורשיטת מוהרש"א דהיכא דליכא חזקה למהר ילפינן ספיר מבטא למייע לטומאה ודאית , איכא למדק בזה דתקן פ"ב דגדה דף י"ד הלמל

מטוטה אלא להבא ולכן ס"ל לר"ש ברה"י חולין אע"כ ליכא דליכא חזקה ספיר ילפינן מבטא אפי' בטומאה דלמפרע להיות טמא ודאי ע"ש , ולעמוד על בירור שיטת מוהרש"א ומוהרים לזבזן זריבין אלו בחתלה לפרע לשון החוסי' ומשם נובל לעמוד לעניד על בירור שפסח הגיל :

והנה

בחוס' ריש גדה בתחלת דברייה הקשו שיהיה טמא ברשות היחיד אפילו לחולין כיון דברשות היחיד לא מהי חזקה והטלו ללא ילפינן מבטא לטומאה דלמפרע , וחזרו והקשו דלאמי מחמירין בקדשים ותרומה אפילו ברשות הרבים כיון דברה"ד ספיקו טמור אפילו ליכא חזקה ומאי ז"ו קושיא כיון דבכר כתבו חו' דלא ילפינן למפרע כיון דלא דמי לטוטה וכי הכי דלא ילפינן למפרע ברשות היחיד ה"י לא ילפינן ברשות הרבים כיון דלאו דומה לטוטה , והרבנן בחידושי' כוללם יחד שהקשו קושיות הגיל ברשות היחיד אמאי טמור לחולין וברה"ד דטמא לתרומה וקדשים כיון דילפינן מבטא איכ' ברשות היחיד עמא אפילו איכא חזקה וברשות הרבים טמור אפי' ליכא חזקה , והרץ לפי שאין דעין עומאה דלמפרע מבטא בין ברה"י ובין ברה"י ע"ש , הרי שכלל תירוץ זה דלמפרע בין לרה"י ובין להרה"ר ובחוס' כתבו לנבי רה"י בעינן אחר וברה"ד כסגנון אחר ומה זה חילוק קשיות :

ולכן

נראה לשיטת מוהרש"א יתא כהבז דאע"כ דלא ילפינן מבטא עומאה דלמפרע היינו דוקא היכא דליכא חזקה אבל היכא דליכא חזקה ספיר ילפינן מבטא אפילו בטומאה דלמפרע , וכדמוכח לה מהא דלחמירין במקוה שממדד , וממלא חסר דברשות היחיד עמא ואע"ג דהוי למפרע דלא אמרו עממא דחרתי לריטוחא אלא ברשות הרבים , ומש"ה ספיר קשיא להו ברשות הרבים אמאי עמא להקומה וקדשים נהי דלא סמכו בקדשים ותרומה על חזקה פטרה כיון דע"כ ברשות הרבים אפילו ליכא חזקה והי אפי' למפרע לא ילפינן מבטא דהא היכא דליכא חזקה ספיר ילפינן גם עומאה דלמפרע וכיון דליכא חזקה עומאה ולא חזקה ספיר ילפינן מבטא גס עומאה דלמפרע דהא ברה"י כה"כ היכא ז"ל כה חזקה נמי ילף מבטא להיות עומאה ודאית וא"כ הספק ברה"י ילוף לטהרה ודאית גס בטומאה דלמפרע , ומש"ה חירוי דכיון שפגשו ודאי עמאה דדאית לא ילוף מבטא ודוק :

פרק יא

ורשיטת הרב המנהיר , הא דחזרו והקשו דרשות הרבים , היינו משום הא דכתבו בחתלה דלא ילפינן מבטא עומאה דלמפרע לאו מד גזירה הוא דכתבו לומר דוקא בטומאה דלהבא הוא דמימא הכחוב ולא למפרע דמ"ש אלא מסביר הוא דלחמירוי דש פנים לתקן ולומר דלמפרע קילחא מעמאה דלהבא : **ורפי** מ"ש חוספוח פ' כסס דף כ"ח דיה אינו דין שפשה בו ספק כודאי ז"ל אבל הא איכא למיחמה אמאי לא פריקו מה לטוטה שכן רגלים לדבר שהרי קינא לה ובסחירה דמפריך לעיל ברשיק דף ב' אין לומר משום דלעיל דמ"ש עומאה דבחר קימוי

שמעתא א פרק יב

נמאל על-שנו טמאין וחייבין בקרבן נמאל על שלה אחר זמן יום טמאין וחייבין בקרבן נמאל על שלה לאחר זמן טמאין ומספק ופטורין מקרבן חיזוהו אחר זמן כדי שחרד מן המטה וחדים פניה ואח"כ מטמאה אדם לעת, וזכרתי שבה ואמרו שם בנמאל הנא וחייבין אשם תלוי ומתא דידן מי"ט לא תני אשם תלוי בעינן החיכה אחת משתי חתיכות ע"ש, וכיון דחייבין אשם תלוי ע"כ חזקה שטרה איתרע כל האי שיטורא כבדי שחרד מן המטה וכיון דחזקה איתרע שבהי שיטורא, איכא לחייבי אשם תלוי דלא כיון דליפניו נמאלה לטומאה למפרע כל היכא דליכא חזקה דליהוי טומאה ודאית למפרע, ועיין בתוספות סוטה ר"פ כ"ט דגדה ספק רחצה כיון דהוא מקום סתם כגלם שרות היחיד הוא ואפילו עומדת ברה"ר ובפרט דמשנתו נמאל על שנו סתמא רשות היחיד דנשים סתירה היה הניאה, ונראה לפני"ש חוס' גרים נדה ד"ה א"כ וז"ל, וא"כ והיכי ילפינן דבריה"י ספיקו טמא אפילו איכא חזקה הא כבוטה איתרע חזקה כו' וי"ל דילפינן מסוטה שעשה הכתוב ודאי טומאה אע"ג דאית לה חזקה שאינה טמאה ודאית ולא איתרע אלא חזקה טהרה ודאית עכ"ל וע"ש, וא"כ היה בנמאל כגלם שחרד מן המטה היה דאיתרע חזקה טהרה ודאית כיון דנמאל חך האי שיטורא וטמא אכל חזקה שאינה טמאה ודאי לא איתרע והיכא דאיכא חזקה לא ילפינן לטמאה למפרע טומאה ודאית אכל במקוה שגמיר ונמאל סתם דקם לא איתרע חזקה טמא שיהי טמא ודאי אלא שהחזקות מנגדות דאיכא כנגדו חזקה מקוה ג"כ חזקה טובה ומשי"ה הו"ל כאלו ליכא חזקה כלל וילפינן מסוטה לעומתה טומאה ודאית למפרע ובנמאל כבדי שחרד מן המטה דלייכא חזקה טהרה למחול אלא דלייכא שבהי שיטורא ולא איתרע אלא חזקה טהרה אכל חזקה שאינה טמאה ודאי לא איתרע ומוקי אחזקה שאינה טמאה גדלי ועדיין אינה טמאה ודאי היתה בשעת זיהא ונגד חזקה לא ילפינן למפרע ודוק :

ועוד נראה ליישב לכמי"ש חוס' פ"ק דצ"ק דף י"א ד"ה דאי מקל"ט שליל בלא ולד ז"ל וא"כ ול"י אליעזר דאמר חוששין משום דאין מקל"ט שליל בלא ולד אכל אש היה מקל"ט שליל בלא ולד לא היתה עומדת היכי דמי אי ברה"ר אפילו בחד ספיקא מטהרי ואי ברה"י אפילו בספק ספיקא גמי' טמא. דהא חזן כל ספיקות שאינה יכול להרבות ברשות היחיד אפילו ספק ספיקא טמא וי"ל דשמתמין חיירי לענין לאוסרה על צעלה עכ"ל, וביאור הדברים דלא עשה החורה ספק כודאי אלא לטומאה ברה"י וסוטה דכתיב בה ונמאלה ויהו"ל איכור טומאה ועשה הכתוב ספק כודאי וילפינן מינה לכל הספיקות ולחלק ברשויות בין רשות היחיד לרשות הרבים, אכל ספק איכור אין חזן חילוק רשויות, ומשי"ה לענין ספק נדה למטא טהרות כיון דהו"ל ספק טומאה אחרת בה ספק טומאה ברה"י עמא וס"י ספק ספיקא ועשה הכתוב לענין טומאה כודאי אכל נדה לצעלה אינו משום איכור נדה שבה, ומשי"ה כל לצעלה הוי ליה כמו שא"כ איכור חורה ואין בהם חילוק רשויות ובספק איכור ובספק ספיקא מותר, ופח"דשי מוה"ר סי' פ"ק דצ"ק שם כב"ז על דברי

פרק יג

בסוטה ר"פ כ"ט, אי"כ ג"כ טומאה אחרת נמאלה נמאלה חס נמאלה נמאלה ונמאלה נמאלה א"י לצעל וא"י לצעל וא"י לתרומה דברי ר' עקיבא אמר רבי ישמעאל אז ומומר ומה גרושה שמתרת לתרומה אסורה לכהונה וזו שאסורה בתרומה אינו דין שאסורה לכהונה וספ"ד עלה ור' ישמעאל דאמר ר' עקיבא חרומה ומתרת ליה אינו כהונה וסו"ל לר' עקיבא כהונה מנא ליה ובי"ת כהונה לא לריכא קרא שהרי עשה בהן ספק זונה כהונה חרומה גמי' לא הנבי קרא שהרי עשה בה ספק זונה כהונה דאל"כ ר' עקיבא ארבעה קראי כתיבי א"י לצעל וא"י לצעל וחד לכהונה וחד לתרומה כו' ע"ש, ובריה"י ובי"ת כהונה לא לריכ' קרא שהרי עשה בה הכתוב כבוטה ספק סוטה כודאי זונה לאוסרה הלכך לגבי כהונה גמי' ספק דכתיב זונה לא יקחו וזו בחזקה זונה היא אי הכי לתרומה גמי' לא היבטי קרא כו' ובהרומה הא ידעינן דזונה אסורה דכתיב כי תהיה לאיש זר כו', ובתוס' ד"ה שכן עשה ספק זונה ז"ל, תימה דאמאי לא אמר כיון דשטמא הכתוב מספק מהיכי חייב ומתרת בתרומה ולכהונה וי"ל אי לאו קרא איכא למימר דלא מימא אלא לצעלה דאיכא ספק חייבי מיתות ז"ד על ידו אכל לענין תרומה וכהונה הוי אמינא אוקי אחתה אחזקה אכל בירושלמי רפ"ק מתוך קושי' זו דרש' מר' מה"ק תלחא קראי ליב"ש וע"ש :

ורפ"י מ"ט פ"ב דלא עשה הכתוב ספק כודאי כבוטה אלא באיכור טומאה שבה ומשי"ה סוטה לצעלה דאית בה איכור טומאה דכתיב חס נמאלה נמאלה אסורה לצעלה כודאי ומשום ספק טומאה ברשות היחיד ספיקו קרא וס"ל ונמאלה וא"י לאו קרא' ונמאלה ונמאלה לתרומה ולכהונה אלא הוי כתיבי חרי קרא' ונמאלה אי נבאל וא"י לצעל, ואם כן לכהונה ולתרומה לא הוי ידעינן

נמאל על-שנו טמאין וחייבין בקרבן נמאל על שלה אחר זמן יום טמאין וחייבין בקרבן נמאל על שלה לאחר זמן טמאין ומספק ופטורין מקרבן חיזוהו אחר זמן כדי שחרד מן המטה וחדים פניה ואח"כ מטמאה אדם לעת, וזכרתי שבה ואמרו שם בנמאל הנא וחייבין אשם תלוי ומתא דידן מי"ט לא תני אשם תלוי בעינן החיכה אחת משתי חתיכות ע"ש, וכיון דחייבין אשם תלוי ע"כ חזקה שטרה איתרע כל האי שיטורא כבדי שחרד מן המטה וכיון דחזקה איתרע שבהי שיטורא, איכא לחייבי אשם תלוי דלא כיון דליפניו נמאלה לטומאה למפרע כל היכא דליכא חזקה דליהוי טומאה ודאית למפרע, ועיין בתוספות סוטה ר"פ כ"ט דגדה ספק רחצה כיון דהוא מקום סתם כגלם שרות היחיד הוא ואפילו עומדת ברה"ר ובפרט דמשנתו נמאל על שנו סתמא רשות היחיד דנשים סתירה היה הניאה, ונראה לפני"ש חוס' גרים נדה ד"ה א"כ וז"ל, וא"כ והיכי ילפינן דבריה"י ספיקו טמא אפילו איכא חזקה הא כבוטה איתרע חזקה כו' וי"ל דילפינן מסוטה שעשה הכתוב ודאי טומאה אע"ג דאית לה חזקה שאינה טמאה ודאית ולא איתרע אלא חזקה טהרה ודאית עכ"ל וע"ש, וא"כ היה בנמאל כגלם שחרד מן המטה היה דאיתרע חזקה טהרה ודאית כיון דנמאל חך האי שיטורא וטמא אכל חזקה שאינה טמאה ודאי לא איתרע והיכא דאיכא חזקה לא ילפינן לטמאה למפרע טומאה ודאית אכל במקוה שגמיר ונמאל סתם דקם לא איתרע חזקה טמא שיהי טמא ודאי אלא שהחזקות מנגדות דאיכא כנגדו חזקה מקוה ג"כ חזקה טובה ומשי"ה הו"ל כאלו ליכא חזקה כלל וילפינן מסוטה לעומתה טומאה ודאית למפרע ובנמאל כבדי שחרד מן המטה דלייכא חזקה טהרה למחול אלא דלייכא שבהי שיטורא ולא איתרע אלא חזקה טהרה אכל חזקה שאינה טמאה ודאי לא איתרע ומוקי אחזקה שאינה טמאה גדלי ועדיין אינה טמאה ודאי היתה בשעת זיהא ונגד חזקה לא ילפינן למפרע ודוק :

ועוד נראה ליישב לכמי"ש חוס' פ"ק דצ"ק דף י"א ד"ה דאי מקל"ט שליל בלא ולד ז"ל וא"כ ול"י אליעזר דאמר חוששין משום דאין מקל"ט שליל בלא ולד אכל אש היה מקל"ט שליל בלא ולד לא היתה עומדת היכי דמי אי ברה"ר אפילו בחד ספיקא מטהרי ואי ברה"י אפילו בספק ספיקא גמי' טמא. דהא חזן כל ספיקות שאינה יכול להרבות ברשות היחיד אפילו ספק ספיקא טמא וי"ל דשמתמין חיירי לענין לאוסרה על צעלה עכ"ל, וביאור הדברים דלא עשה החורה ספק כודאי אלא לטומאה ברה"י וסוטה דכתיב בה ונמאלה ויהו"ל איכור טומאה ועשה הכתוב ספק כודאי וילפינן מינה לכל הספיקות ולחלק ברשויות בין רשות היחיד לרשות הרבים, אכל ספק איכור אין חזן חילוק רשויות, ומשי"ה לענין ספק נדה למטא טהרות כיון דהו"ל ספק טומאה אחרת בה ספק טומאה ברה"י עמא וס"י ספק ספיקא ועשה הכתוב לענין טומאה כודאי אכל נדה לצעלה אינו משום איכור נדה שבה, ומשי"ה כל לצעלה הוי ליה כמו שא"כ איכור חורה ואין בהם חילוק רשויות ובספק איכור ובספק ספיקא מותר, ופח"דשי מוה"ר סי' פ"ק דצ"ק שם כב"ז על דברי

תמה בזה שהרי דברי רבינו כהן אינה שגאנסה ולא הוציר כהן אונם כלל ואפילו באונם אין דברי הרמב"ם ז"ל מחוורין לפסוק כלישנא בחרח דרבה כו' ע"ש, גם במגדול עוז האריך בזה והביא לזון הש"ס פרק הבא על יבמתו דף ב' דקיימא לן דלשה איש שגאנסה אבורה לזון משום זונה ב"י ונחה ובהגונן כי בלשון גנאי לא הוזכר עד אחד ולא שייך כלל לגבי אבורה והוא דין בפני עצמו והלכה פסוקה ברבא וכא"כ דלמרי ופסקה ודרשה וכתבה הרמב"ם ז"ל פי"ח מהל' אלו, וחסמה מה ענין זה לגבי עד אחד אומר שנעמאה כי לדברי הכל היא אבורה הואיל וקדם הקיטוי והעומאה לנביטתו אין ספק שבעל זונה הואיל והיתה אבורה עליו וע"ש שאמרך בזה :

ורפי מש נראה דזאה היא כוונת הרב"ד דבעד אחד לא קרינן בה זונה, והיינו דמשי' איש לוקה משום זונה אלא משום עומאה-לטעומאה הוא דהימני' רחמנא ולא לשאר איסורין דבדבר שבערה ומ"ש דכל אונם בעד אחד לא קרינן ביה זונה ולא השיגו בזה פי"ח ע"ש, נראה דהרב"ד בזה להשיג על הרמב"ם דסבירא ליה ללוקה משום זונה אבל משום עומאה ס"ל דאינו לוקה ומשום דהוי ליה לאו שבכללות, והרב"ד ס"ל דבעד אחד אינו לוקה משום זונה אלא משום עומאה וזה היות רחיה ללוקה משום עומאה, בלשונם ללישנא בחרח דרבה אין לוקין משום זונה אלא משום עומאה אלא ללוקין משום עומאה ויהי' ללא סבירא ליה כלישנא בחרח דרבה היינו בזה הוא ללא ס"ל כלישנא בחרח דרבה ס"ל משום עומאה אין לוקה זונה לא דבאונם לא מקרי זונה ורבא ס"ל דבאונם נמי הוי זונה באשת כהן אבל בהא מיהא לית דפליג על לישנא בחרח ללוקין משום עומאה :

ורשין הרב"ד לעי"ד דהכי קאמר אינו לוקה משום זונה אלא משום עומאה ובע"ה עומאה לא קרינן ביה זונה אלא משום עומאה דכל אונם לא קרינן ביה זונה אלא משום עומאה, והכי איחא ביבמות כלישנא בחרח דרבה, והיינו דמוכח ללוקין משום עומאה ועיקר כוונת הרב"ד להשיג על הרמב"ם דבע"ה אינו לוקה משום זונה, ומשום דלא מינינו דהימני' רחמנא לע"ה אלא בפרשה האמורה דכתב והיא נעמאה, ולעומאה הוא דהימני' דספק עומאה ברשות יהוד ודאי עמא וע"י שתי מ"ס המריס עמורה היא, וכשבא עד אחד הו' אינה שוקה והי"ל עומאה ודאי' דרינא דספק עומאה ברה"י, אבל לחיסור זונה דספק מותר לא הימני' לע"ה, דאע"ג דע"ה נאמן בראסורין היבא ללא אחזקו האמרה ולא איסורה כמו בחתיכה ספק הלב ספק שומן, וזנה דהי"ל דבר שבערה אין עד אחד מהימן בה ואינו לוקה אלא משום עומאה, וכמו בפר' דינא דלישנא בחרח דרבה דאין לוקין משום זונה אלא משום עומאה הי' בעד א' אפילו ברבין אינו לוקה משום זונה דלא מהימן עד אחד אלא משום עומאה, וס"ל להרב"ד ללוקה משום עומאה ודוק :

פרק יד

ובשיטת הרמב"ם דס"ל דבע"ה כשהעיד שנעמאה לוקה עליו משום זונה, נראה דהרמב"ם לשיטתו

ידעין כלל לחיסור עומאה אלא לחיסור זונה, ולשיטת הרמב"ם דכל הספקות מדבריהם ודוקא בעומאה ברשות היחיד הוא דספיקו עמא, אי' לכהונה ולחרומה דליכא לחיסור עומאה ומשום לחיסור זונה אין הספק לחיסור דכל הספקות מדבריהם, ולדעת הרמב"ם והרב"ם דכל הספקות אכורין מלאווייתא אבל אינו אלא משום ספק, והשחא דכתוב חרי קראי עומאה לכהונה ועומאה לחרומה הוי ליה ודאי דהא בעומאה ברשות היחיד עשה הכתוב ספק כודאי ומשום הכי אינטריך קראי לכהונה ולחרומה ונעמאה ונעמאה, והיינו דפרקי' בש"ס ורבי עקיבא כהונה מנא ליה וכו' כהונה לא לריך קרא שהרי עשה בהם ספק כזונה וימא כיון דגלי קרא לעיני' בעל ובעל שיהיה ספק שלה כודאי היה לחיסור זונה הוי כודאי אי' חרומה נמי לא חשבי קרא, ואי' מדרבנן לחרומה לריך לומר לחיסור זונה אינו נלמד מאיסור עומאה ודוקא בעומאה עשה הכתוב כודאי ולא כן בשאר איסורי חורה, והיה בחיסור זונה, אי' לכהונה מנא ליה דלוינו, ומשום הכי מסיק רבא בזה לרי' עקיבא ארבעה קראי כתיבי לבעל ולבעל לחרומה ולכהונה דהשחא בכולהו איכא לחיסור עומאה מלבד לחיסור זונה דהיא לחרומה ולכהונה ומשום לחיסור זונה שבה אינו כודאי דהוי ליה כהונה אכורין וכה"ג בנדה לפרהו דהיא עומאה הוי ליה' ברה"י כודאי ולבעלה דאינו משום עומאה הוי ליה ספק, החי'ש' היע'ק'ש'ית החי' דהא כריך קרא לחרומה ולכהונה דאי לאו ונעמאה לא היה אלא לחיסור זונה ולא עשה הכתוב יבדאי אלא בעומאה אבל בשאר איסורין אינו אלא ספק ולדעת הרמב"ם מותר מן החורה ולדעת הרמב"ם והרב"ם אינו אלא ז"ל עסק' ולא ודאי ודוק :

וכהב הרמב"ם שפ"ח מהל' איסורי ביאה ז"ל המקרא לאשמו וספורה ובה עד אחד והעיד שנעמאה והיה בעלה כהן ובה עליה אחר כך הרי זה לוקה משום זונה ואע"פ שיערק טעדות בעד אחד כבר הוחזקה בה זונה עכ"ל, וס"ל להרמב"ם דמשום עומאה אין לוקין דהוי ליה לאו שבכללות וכ"ש הרב המגיד שם דמשום הכי לא החזיר הרמב"ם משום עומאה אלא משום זונה הוא ללוקה עליה וע"ש, ולפי מ"ש דהא דעשה הכתוב בסוטה ספק כודאי אינו אלא לנעמאה שבה אבל לחיסור זונה הרי הוא כשאר איסורין שנעמאה, ואי' הא דכתוב ועד אין בה דמינה יליף בש"ס דעד אחד נאמן בסוטה היינו דוקא לחיסור עומאה ומשום דספק עומאה ברשות היחיד ודאי עמא כל זמן שלא חשבה ועד אחד נאמן בה עשה אלא לחיסור זונה שבה כיון דאין הספק בה כודאי ומן החורה ספיקו מותר לן דעד אחד נאמן בה לחיסור זונה כיון דעד אין בה לא כתיב אלא שנעמאה דכתוב ברש"ה הוא נעמאה וכיון דמשום עומאה אין לוקין דהוי ליה לאו שבכללות לחיסור זונה שבה מגיל דעד אחד נאמן :

וידעתי הקלושה נראה דבר זה בכוונת הרב"ד שכתב שם ז"ל, אינו כן דאינו לוקה משום זונה אלא משום עומאה דכל אונם בעד אחד לא קרינן בה זונה אלא משום עומאה והכי איחא ביבמות כלישנא בחרח דרבה עכ"ל, וכבז עליו הרב המגיד ז"ל, ואי

שמועתא א פרק ד

לשיטתו, שכתב בפי' ע"ז מכוהדרין ז"ל, ואין לריך שני עדים הלא בשעת מטשה אבל האיכור שבו בע"א יוחזק, כיצד אמר ע"א חלב כליות הוא זה, כלאי הכרס הם פירות חלו, גרוטה או זונה אשה זו, ואכל או צעל בעדים אחר שהתרה בו הרי זה לוקה אפי"י דאיכור האיכור בע"א עכ"ל, ומבואר מדבריו דס"ל דשפיר זונה לכהן לאו דכרז שבטריה הוא אלא כמו שאר איכורין, וע"א נאמן בה כמו דנאמן ע"א בשאר איכורין וא"כ בע"א שהעיד שנתמאה והיה צעלה כהן לוקה עליה משום זונה דע"א נאמן באיכורין ודוק, ועמ"ש בשמעתא ו' פ"ד, וזנה נראה לע"ג ליישב מה שכתבו קתה מגדולי קמחי בהא דכתב הרמב"ם דכל הספקות מדבריהם יליף לה מספק עומאה ברה"ר דספיקו עהור ואפילו ליכא חזקה עתרה והוא תמוה לדליליף מרשות הרבים לקולא יליף לחומרא מרה"י דספיקו עמא ואם איכור מטומאה לא ילפינן היכי יליף מרה"י:

ורפי' מ"ש יחא, דהא חזינן קתתא או ארבעה קרתי כתיבי חד לבעל וחד לבעול, חד לתרומה, וחד לכהונה, וגלי קרא ברה"י וספיקו עמא לכל הך, וברה"ר עהור לכל הך, לבעול ולבעול וכתרומה ולתרומה, ואפי' במקום סחירה וכמ"ש חוס'ר"ם נדה כגון במבואות האפילוס ע"ש וכתורה ברה"ר היא לכל הך, וא"כ היכי מותרת ברה"ר לכהונה ולתרומה כיון דלכהונה ולתרומה מלבד איכור עומאה שבה לכהונה ולתרומה, וכמ"ש בפ"ג, עוד אית בהו איכור זונה לכהונה ולתרומה ואיכור זונה לריבון הלך והיכי מותרת ברה"ר לכהונה ולתרומה, ע"כ מוכח דספק איכור מן התורה לקולא, ומש"ה ברה"י כיון דאית צלה נמי איכור עומאה וכמ"ש פ"ג ספק כודאי וברשות הרבים עתרה לכל הך משום דספק עומאה שבה עהור ברה"ר וספק זונה שבה נמי מותר דכל הספקות אינו אלא מדבריהם, וא"כ מזה נראה ברורה לדברי הרמב"ם דספק מותר מן התורה ודוק:

פרק טו

ובעיקר קושיית החוס' שזכרנו פ"ע בהא דתנן כל הנשים דיון שעתן וז"ה נהי מודו לחלוין ודוקא לתרומה וקדשים מתמרי וברה"י דספיקו עמא אפילו איכא חזקה סתרה איכא אמאי דיה שעתה דהא בספק עומאה ברה"י אפילו איכא חזקה ספיקו עמא ע"ש:

ונראה לע"ג לפי מה למבואר בסוגיית הש"ס ס"פ המדיר דף ע"ה אמר רבא לא חימא ר' יהושע ולא אזיל כלל בחר חזקה דגופא אלא כי לא אזיל ר' יהושע בחר חזקה דגופא היבא דליכא חזקה דממונא אבל היבא דליכא חזקה דממונא אזיל ר' יהושע בחר חזקה דגופא, דהניא אם ברה"ר קדמה לשער לבן עמא אם שער לבן קודם לברחה עהור ספק עמא ר' יהושע אומר כהה מאי כהה אמר רבא כהה וטהור, וכדכו ש' חוס' בש"ס ר"ת דמייירי בזנקה לפומאה כו' וקודם שנטהר מולד זו ספק כו', והשקא מייחי שפיר דלזיל ר' יהושע בחר חזקה דגופא דהעמידנו בחזקה שלא היה בו גנע, אפי"ג דליכא חזקה דהעמידנו בחזקה

ואין להקשות דהא בסופה נמי איכא חזקה בשורה דזה נמי מיקרי חזקה הגוף, וזה ליחא כיון דקיימא לה וסתרה ויחוד אכור הן התורה איכא חזקה כשרות דידה איתרע ואין לה אלא חזקה היחר לבעלה וזה לינו חזקה הגוף ומש"ה בחזקה הגוף דלא שפעני מסופה פורא אפי' ברשות היחיד, והמורה"ש בחדושי' בדה"ר דף ע"ט שם בתה שהקשה בש"ס ר"ת בהא דהניא אם ברה"ר קדמה לשער לבן כו' ספק עמא והקשה מי"ט דרבנן דמתמחי ולא מוקי לה אסתקתיה, ותי' ר"ת דמייירי בשמקל לפומאה ע"ש, והקשה המורה"ש מאי קושיא הא ספק עומאה ברה"י ספיקו עמא אפילו איכא חזקה ע"ש שמחזן עפי"י מ"ש חוס'ר"ם נדה דלא נגרינן מסופה אלא ספק מגע ולא ספק ריחיה ע"ש ז"ל אך גבי משארתתי נאנסתי דלזיל ר' גמליאל בחר חזקה דגופא ואמאי הא הוי ספק עומאה ברה"י וזה הוי ספק מגע עכ"ל והיחא צ"ע, ולפי מ"ש דחזקה הגוף מהני אפילו ברה"י יחא, דגבי משארתתי נאנסתי ה"ל חזקה הגוף כדליחא פ"ק דכתובות דף י"ב, אלא דקושיא זו מעיקרא לא ידעתי דספק עומאה ברה"י דכפיקו עמא היינו אם טולד הכפק ברה"י אבל ספק שאינו ידוע אימת ומתי ונחלוזו מקום אם ברה"י אם ברה"ר בזה לא אמרו ספק עומאה ברה"י ספיקו עמא וזה הוי ליה ספק רשויות, והי"ג במשארסתתי נאנסתי דהזנות אינו ידוע אם ברה"י אם ברה"ר, הנה, איכא חזקה דה"ל ענין לספק עומאה ברה"י וזה ברור דכתיבות דף ר"א אמר אברה דשמואל אשה ישראל שנאנסה אכורה מיישיבן שמא חתלה באונס וסופה ברליון, והקשה דף פ' יהושע בחדושי' שם לפי מ"ש חוס' פ"ק דכתובות דף פ' גדי' ואבטי"א בלשנת ישראל דקביל ביה אבות קידושין פחות משלש שנים ז"ל, ואם האמר וטוקמה לחזקה היחר לבעלה ויש לגומר דלואנסא קלא אית לה והשקא דליכא קלא הוי ליה רלון רובא ואונס מיעוש ע"ש, וא"כ בלשנת ישראל שנאנסה אמאי השו' שמא סופה ברליון וטוקמה בחזקה

ברשות היחיד, וטעמא דטועה אינו אלא משום דספק עומאה ברה"י ספקין עמא זוחא הקטנה כיון דליון צב דעת הרי חנן תשו' שנמאלו במצוי הרי אלו בחזקת טהרה ומצד רבן דקמן חשיב ליון צב דעת לשאלו וצ"ע: **נאפשר** ליישב לפי מה שאמרו פ"ק דגרי דף ה' אמר ר' יוחנן ספק עומאה הבאה בידי אדם כשאליו עליו אפילו בכלי המונח על גבי קרקע עיי"ש, וא"כ הי' כיון דהבועל גדול דיימו מתי שמקנין אותה הוי ליה ספק עומאה הבאה בידי אדם דהבועל שהטומאה בזה על ידו הוי ליה יש צו דעת לשאלו אלא דלפי' חס זה שמקנין אותה ממנו הו' קטן בן ט' שנים שביחורו ביאה, ומדברי הרמב"ם פ"א מסוטה משמע שמקנין לקטן ז' לין מקנין לקטן פחות מכן ט' ע"ש, ומשמע על מכן ט' מקנין, וא"כ הו' הוא קטן והיא קטנה לא נאסרה דהוי ליה דבר שאין צו דעת לשאלו לא מקנין ולא מקטנה, וא"כ הי' ספק הרמב"ם בקטנה שנאסרה על בעלה כיון דמשכת לה בבעלה שלא דקטנה על בעלה, ועוד היא גופא קט' דהי' למדין מסוטה דבעין דוקא אשר יש לה שכל כיון דקטנה נמי נאסרה, וא"כ דלמא סוטה מיירי נמי מדבר שאין צו דעת וכגון כטמן וקטנה וכמ"ס, ובזה אפשר ליישב כיון דפרשת סוטה ודאי מיירי בגדולה דוקא דקטנה נמי דנאסרה על בעלה אבל אינה שוחה אלא בגדולה דוקא, ולפי' קטנה שמקנין אותה מקטן בן ט' מותרת לבעלה דהו"ל דבר שאין צו דעת לשאלו וכהאי דחש"י שנמאלו במצוי הרי אלו בחזקת טהרה ואכתי צ"ע:

פרק יז

בפי' דמיר חנן שני מיריס שאמר להם אחד ראייתו אחד מכס שנעמא וריזי יודע איזה הוא מכס מגלחין ומביאין קרבן עומאה וקרבן טהרה כו' ופריך עלה בגמ' שני מיריס והאי דקאי גביה הו' תלחא הו"ל ספק עומאה ברשות הרבים וכל ספק עומאה ברה"י ספקין עובד אמר רבה רב דב ספק בואמה ראיית עומאה שמרקה ביניהם, והקשו חוס' ז"ל והיא איכ' יביא כל אחד קרבן עומאה ודאי דכל ספק עומאה ברשות היחיד שורפין עליה תרומה, ויש לומר דלא גמירי מסוטה אלא דבר דאפשר להיות כסוטה דאפשר שנעמאה אבל הכא לא אפשר לעשות שיהיה ודאי דלחך עבור, ואם האמר איכ' מתי פריך מעיקרה והא ספק עומאה ברשות הרבים כלומר ראייתו נמי מסוטה גמריקא ולא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא בודאי אחד עמא, וי"ל דספק עומאה ברשות הרבים לאו מסוטה גמריקא אלא כל חד וחד מוקמיקא אחזקיה עכ"ל, וכ"כ תוספות בחולין וצ"ע נדה ע"ש, ובתוספות ישי"ר ריש נדה כתבו עלה דשני מיריס ללא ילפינן מסוטה ברה"י אלא דבר שיכול להיות כו', מיהו הא גופא חזינה, כיון דלא גמר מסוטה מ"ש דברה"י עבור משום דמוקמיקא אחזקיה וע"ש, ולענין נראה דכיון דילפינן מסוטה לא ספק עומאה ברה"י דאפילו איכא חזקת טהרה נמי עמא ומשום דכסוטה נמי איכא חזקה שאינה עומאה ודאי ע"ש ברש"י נדה אלא דלא ילפינן מסוטה רק דבר שיכול להיות, אבל דבר

בחזקת היחיד לבעלה והיה סופה בלחום ובזה לא שייך תירוט' שתי' שם בחוס' וע"ש: **ונראה** לפי מ"ס תוספות בסוטה ר"פ כ"ש לעיון נדה דלפלו עומדת ברה"י הוי ליה דין רשות היחיד כיון דהדס שבמקור הוא מקום סהר ולעולם אינה לה רה"י וע"ש, ומ"סיה ינחא דחיישינן שמה סופה ברעון ואע"ג בזה לה חזקה היחיד, דברה"י עמא אפי' איכא חזקה וספק רעון הו"ל רה"י דהרעון בזה הוי ליה מקום סהר, ומסיק ע"ס אליבא דשמואל א"כ דהו"ל רחמנא בלחום מתחלה ועד סוף איכ' הרבא דלאו מסופקין א"כ בלחום היינו שזוהה מתחלה ועד סוף איכ' חו' לא הוי מקום סהר, ומ"סיה גבי משארכמי נאכתי לא הוי ספק עומאה ברשות היחיד כיון דלא נודע אזהרה בלחום מקום ולימר היה ברה"י דהו"ל מתחלה ועד סוף והו"ל ספק רשות, וכן לדין דק"י"ל כל שמתחלה בלחום אפי' סופה ברעון אינו אלא לחום, איכ' כשלאו מסופקין שמה החלה בלחום היינו שזוהה איכ' הר"ל ספק רשות, אבל לשמואל דחייש שמה סופה ברעון הו"ל ספק עומאה ברשות היחיד דהאי רעון הו"ל מקום סהר וספקין עמא ברשות היחיד אפי' איכא חזקה היחיד ודוק:

פרק טז

כתב הרמב"ם פ"ב מהלכות סוטה ז' וקטנה שהיא חזיה חס זינחה ברעונה נאסרה על בעלה לפיכך מקנין לה לא להסקותה אלא לפוסלה מכתובתה ע"ש, וכ"כ שם ברש"י פרק הנזכר ז' ואלו הן הגשים שאינן ראויין לשחות כו' אלא יואחות בלא כתובה משיבאו עדי סוטה הנסר עדי קינאו ויחסרו על בעליהן לעולם, וחמס עשרה חסר הן ואלו הן ארוסה כו', וקטנה אצל הגדול ע"ש, וקש"ל לי בזה דהא בטהרות פ"ג משנה ל' חרש טוטה וקטן שנמאלו במצוי שיש צו עומאה הרי אלו בחזקת טהרה וכ"כ שם הרמב"ם בפי' ז' כבר ביארנו פעמים רבות ספק עומאה ברשות היחיד ספקין עמא וברה"י ספקין עבור ידענו מסוטה, שאם נאסרה עם איש ברה"י נאסרה על בעלה, והענין ספק לפי שהוא לפעמים בעלה או לא, והוא אומרה ונאסרה והיא נעמאה הנה זה מלמד שכל ספק עומאה ברשות היחיד עמא, ובתנאי שיהיה זה אשר נחחדס לו יש צו דעת לשאלו ויש צו במאמר, חמס מי שאין לו דעת לשאלו אפילו יהיה ברה"י ספקין עבור לפי שאנחנו ידענו ספק עומאה ברשות היחיד ספקין עמא ספקין עמא יש לה שכל ואפשר לשאלו פ"י ויאמר אליה אם נבעלה ותענה ענה, ואז נדון בספיקא שחוב עמא, וכל מי שיש לו שכל ואפשר לשאלו א"כ נעמא א"כ לא הו' אשר ספקין ברשות היחיד עמא, ולזה בעיקר אמר שחרש שועה וקטן חס ומלאים במצוי שיש בהם מומאה ידענו ספקין ואע"פ שהמצוי רה"י ולאנחנו לא נדע א"כ נגענו בעומאה א"כ לא לפי שאין בהם דעת עכ"ל, וכן הו' דברה"י בכמה מקומות דילפינן דבר שאין צו דעת לשאלו דספקין עבור ברה"י מסוטה, ומדלמריקן בכוסה דף כ"ח, ובחולין דף ז' ע"ש, וא"כ קטנה אהר קינאו וסחירה נמה חמסר על בעלה כיון דהו"ל ספק א"כ בעלה או לא, ובדבר שאין צו דעת לשאלו ספקין עבור אפי'

שמעתא א פרק ז

שקלין, גראה דודאי בעינן שני הספיקות שוין להיות שקול, דודאי מהא דליחא בגדה ריש האשה, איבעיא להו איש ואשה יושבין מי לי אמר ר' שמעון, כי אמר ריש עומדה דחיק לה עלמא ויושבה דחד ספק אבל בספק ספיקא לא אמר או דלמא לא שגא, תיש ביה דלמר ריש חזקה דמיס מן האשה ליש ומדיון ולא שוין יושבין עיש שבי רשמי מדקמי חזקה אלמא לא מספקא דס בלית כלל עיש, ואי נימא דמיטעו מומיקר לספק השקול איב היכי מוכח מהא דתנן חזקה דמיס מן האשה, ותי דחזקה הוא כך אבל מיטעו עכ"פ איבא דלתי דס מן האיש, אע"פ דמיס שמינו שלם בלדדיו לא הוי ספק ספיקא :

א"נ לר"ך הנתונן בזה דכתיב הישגיא בתשובה סי' ת"א דלמי ספק ספיקא אפילו נגד חזקה, והיכי מהי הא ספק אחד איש שקול כיון דליבא חזקה נגד ספק אחד, וגראה דודאי בכהאי גוונא שכתבו רובי' סי' דנימא סי' ספק תחתיו ודחיל תחתיו לימיר בלוגס, וכיון דרובא ברזון אס היה רוב גמור איב ספק אונס כמאן דליחא והוי ליה כללו אין כאן רק ספק אחד ספק תחתיו, אבל בסי' נגד חזקה ולדמיון נגד חזקה שמינו זכות או נגד חזקה שיש איש וכיון דמיס רוב רבי בליון שני הספיקות יחד שהס להחיל, ולהילוי הדבר מחזקה ליסור, ורובא חזקה רובא עדיף, אבל ספק אונס כיון דרובא ברזון וספק לאו תחתיו אינו מוגבר שיהיה בלוגס, ואיב קס ליה ברזון אלף ספק אי' נשאר ספק לאו תחתיו וספק אי' לתומא, וסי' נגד חזקה שני הספיקות בליון להחיל הדבר ולהילויא מחזקה ליסור, דהא שני הספיקות מוכיון להחיל, ונגד חזקה ליסור שני הספיקות אלימא להילויא מחזקה ליסור, אבל ספק אונס אס הוא נגד רוב רבי' ספק אונס כמאן דליחא דהספק לאו תחתיו אין מסייע לספק אונס ואי' ליכא אלף ספק אחד ודוק:

ובשי"ך בכללי ספק ספיקא סי' ק"י סיק' לי ז"ל ויאל לנו הדיון דאס יש חתימה שיש בה ספק אס היא מכשרה או מבטלה שחירע לה ספק בשחירה אע"פ דתערובת דהא צבמות מתחלה חד בחד חזקה דהוי סי' בכה"ג וכמו שנתבאר בס' ד' הכא כיון דליבא חזקה ליסור אסור עכ"ל, ונפי' מיש גראה כגון זה גי' מודו דלפולין נימא דמהי סי' נגד חזקה ליסור היינו דוקא כשבליון שני הספיקות יחד להילויא הדבר מחזקה ליסור, איב ליכא חזקה ליסור כלל, דרובא עדיף, משאיב בזה שחירע ספק בשחירה בבהמה איב זאת הכהמה ודאי בליסורא קלוי, כיון דליבא חזקה ליסור הו"ל כמו ספק שמינו שקול ואלו ספק הוא וספק השני שיש ע"י תערובות אינו מסייע לספק בשחירה שחירע בבהמה, וכיון דבהמה בליסורא קלוי הו"ל ספק אי', וספק שחירע

דבר שאי אפשר להיות אין למדין מסומה, ומשנה שיהיו ודאי אי אפשר להיות, כיון דע"כ אחד מהן סבור וזה יכול להיות שיהיו שניהם מלאין מספק, איב ספיר קס ליה אריעה דכומה דבריהו אינו מועיל חזקה שבה, ואין מוכיון בזה הוראה ודאי שיהיו מלאין רק שיהיו מלאין מספק וזה יכול להיות :

פרק יח

הלכה מלוותה דספק ספיקא לקולא, ואגס כתבו הפוסקים דבעינן שיהיו שני הספיקות שקולים, אבל אס ספק אי' אינו שקול הוי ליה כמאן דליחא, ובמזוזאר בתוספות פ"ה דכרובות ד' מ' ד"ה ואבע"א, שהקבו אכחו טוקמה שחזקה הו"ה ונימא בלוגס, ותייראו דלוגס קלף אי' לה ורובא ברזון, והקטוי דאיב בסי' גמי חילאס, דספק אונס כמאן דליחא, ואומר רבי דהאי רובא דרזון לא הוי רוב גמור אלף מדרבנן עיש, ומזוזאר דהיבא דהספק אינו שקול לא הוי בגדר ספק, ובחידושי פני יהושע הקשה לפי מיש הרשב"א בטעמא דסי' לקולא משום דלזילינן בחד רובא, ואיב היבא דספק אחד שקול כגון הכא ספק תחתיו ספק אינו תחתיו הו"ל פלגא ופלגא, אע"פ דלוגס הוי מיעוטא אפיה מוציק מיעוטא לפלגא, והו"ל רובא להחילא ועיש סוף דבריו ז"ל, ולא הבנתי טעמו של דבר, דכיון שספק אחד שקול אפילו אס השני לא שכיח ספיר מקרי ספק ספיקא לפעם הרשב"א חז' דהוי ליה רובא וע"פ עכ"ל, ובקונטרס אחרון כ"ז הפני יהושע בזה וז"ל, וכמדומה לי בזה ששראתי בכמה פוסקים ראשונים ואחרונים דהיבא דספק אחד שקול אע"פ דמי אינו שקול אפיה שבעינן ליה ספק ספיקא מיהו אפסב דתוספות כ"ל דמיטעו לגמרי כמאן דליחא לרבין דפלגי' אדרי' מאיר, משאיב לשיבת ר"ה שספק בתמי' כרובות ד' כ' ע"פ בדי' הלז פוסק דקיי"ל ברשב"ג דהיבא דמיטעו מסייע לחזקה הו"ל פלגא ופלגא וכמי' שגהה ש"ע י"ד, איב הי' י"ל דהמיטעו מספק שני מסייע לפלגא דספק דלמאן הו"ל רובא, והדבר ר"ך תלמוד עכ"ל :

והנה מאי דה"ל לה כפלוגתא דרבי מאיר ורבין כמאן מיעוטא (* לחזקה, לא אדע, דהא מאי דכשרי דלא אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה היינו משום דכשרי רובא וחזקה רובא עדיף, ואיב אע"פ דמיטעו מסייע לחזקה כיון דרובא עדיף הוא עדיף מן המיעוט עם החזקה, אבל כאן בסי' כיון דספק אחד שקול דהו"ל כמחלה מן מחלה, למה לא יסייע המיעוט מן ספק שני כבדי שיהיה רובא טובה להחיר, אלף דעשיקר הדיון אס בעינן שני הספיקות

(* חערת הר"ב פרענקיל ז"ל. לקמי דהא דלזילינן בחד חזקה היא מחק תורה אבל אין השכל שופט לומר כיון שהחזקו כך עד כה מסתמא לא נשתיה ויהי' כנטי' לתלות יותר שלא חירע דבר להילויא מכפי שהיה מוחזק עדי"מ בכה"ג שאלו מאוסקים על מיהא בעלה ויש לפנינו דדדי הספק היכי נאמר כיון שבוהוקה ללאו עם אותו הבעל או כיון שהחזקו אותו בעל בחזקה עם יתרה בעלה ויש לקבוע יותר לומר שלא מת הבעל, רק בזה שיהספק שקול הוא נשאר כל אי' מלדדי הספק ביוקפי שיקול שיה יכול להיות כך או כך מי' מל שלא נהוסף עוד ספק שורת הדיון וחוקי תורה להחיר או לאסור כפי החזקה הקדומה אבל כשי' עוד ספק וחשבינן שני הספיקות לרוב דהא על ידי אלוסן שני ספיקות יש נפיה יותר ל"ד אחד מלגטות אחר רובא עדיף, ומלאתי און לדברי הי"ל מדברי רובא עדיף, ומלאתי און לדברי הי"ל מדברי רבינו יונה המובא באסי' מ' ב"ב ד"ק :

לן למימר סמוך מיטעט דאונס למחנה דאונס תחתיו
 והויל תחתיו ברזון מיטעטא איצרא ודאי אפילו לרבנן
 אמרין סמוך מיטעטא למחנה דהא האי דפי כפרא
 דיבמות דיאחא שלימה חוששת מפרש בזכורות טעמא
 דרי' יהושע משום סמוך מיטעטא דמפילות למחנה
 דנקבות והויל זכרים מיטעטא ולמיטעטא לא חיישין
 ומיהו היינו תם למחנה זכרים ומחנה נקבות הוא ודאי
 ובבבבא כי כן יסד המלך מלכו של עולם לקיום המין
 וא"כ ע"כ הזכרים הטולדים מן המעוברת מיטעטא בינה
 שהרי מעט מפילות ואין להמלט מזה בשום פנים, אבל
 כלו אינו חייב אומרים שהעבלות צמות מחנה תחת
 בעליהן ומחנה בלתי תחתיהם, כי היכי דנימא סמוך
 מיטעטא למחנה ותיורה דמנין לנו זה שהיה מחנה על
 מחנה, אבל אינו אומרים שהדבר בצפון שזה אפשר כמו
 זה, ואף אם נאמר סמוך מיטעטא דאונס לחין תחתיו
 אכתי לא היו תחתיו ברזון מיטעטא בזדאי, אבל עדיין
 נאמר שאפשר זה כמו זה, וגרסא לי שזה קרוב לדברי
 הרב ר' יעקב ב"ר אלה שרוא אומר דלית להו לרבנן
 סמוך בני האי גוונא, ואני אומר דאף אם נבא צדק
 סמוך אכתי לא היו תחתיו ברזון מיטעטא אבל עדיין
 הספקא במקומו עומד עכ"ל, הנה הריב"ש האיר עינינו
 דיאחא לדון בחבורת רוב דאם אפילו הרדין אינו שקולין
 מאטרף למחנה והויל רובא, וימינו דוקא היכא דייטע
 בעצמו של עולם מחנה על מחנה מאטרף גם הדיעט
 דליהוי רובא, והיכא דאינו בעצמו של עולם אלא דלפשר
 זה כמו זה אינו בחורה ס"ס אינו דנין ובעיני שהיו
 הספיקות שניהן שוין ושקולין ודוק:

פרק יט

בפ"ק דכחצונות דף ע' בחומ' ד"ה אי למיחז לה
 כחצונה וז"ל, וקשה דלאמי מפסדה כחצונה
 והא הוי ספק ספיקא, ספק אם הוא צדק צדפי אם
 לאו ואח"כ פ"ם הוי ספק באונס ספק ברזון דאפילו
 אשת כהן צאינס לא מפסדה כחצונה, ואין לומר דאפי'
 צדפי ספקי כחצונה משום דמוקמינן ממונא בזחוקתיה,
 דהא לקמן ג' ג' מפסדהני נאנחסי והוא אומר לא כי
 אלא עד שלא ארסתיך נאנחסי והיה מקמי מקח טעות
 כו', אבל מנה חית לה, אלמא משום דבחוורו מנה הוי
 ס"ס כו', וי"ל דלא חשיב ס"ס כה"ג משום דהאי ספיקא
 שמה באונס לא חשיב ספיקא גמורה למיחז לה כחצונה
 דאימר קודם שנחארסה נאנחסי, והשתא אי"ש הא דחנן
 היא אומרת מוכת ע"ן אינו והוא אומר לא כי אלא דרוסת
 אי"ש את וקאמר רבי יהושע ע"ינא נאנחתי ומאנחתי
 בחובתה, אי לבי יותנן מנה אי לבי אינעונו ולא כלום
 ואע"ג דהוי ס"ס ספק מי"ע ויש לה כחובה אפי' אח"כ
 דרוסת אי"ש אימר תחתיו נאנחסי ונסתפפה שדרי ויש
 לה כחובה, אלא ודאי ספק באונס לא חשיב ספק דאימר
 קודם שנחארסה נאנחסי עכ"ל, ודברי חוספוט אריב"ן
 ביאור גמ"ש דאימר קודם שנחארסה נאנחסי משה
 יכחא ס"ס, ואמאי דהא אכתי איכא ס"ס אימר אינו
 צדקי, ואח"כ צדקי אימר תחתיו באונס, וכן במ"ע נמי
 אימר מי"ע, ואח"כ דרוסת אי"ש אימר תחתיו באונס
 ובחידושי פני יהושע כתב וז"ל דלא מוקרי ס"ס
 נראה לי בצונחם דכי היכי דלית לדודה חרי ספיקי
 ליעול

שתייה אינו מסייע כיון דאיכא חזקה איבור הויל ספק
 שאינו שקול ואינו מסייע ודוק:
אך קשה מהא דלחמרינן בבהמה המקשה דף ע"ז
 המבכרת שהפילה שליו ושלכנה לכלבים, מי"ש
 אמר רב אילא כרייה דרב אפי' רוב בהמות יולדות דבר
 הקדוש בצבורה ומיעוט בהמות דבר שאינו קדוש בצבורה
 ומאי טוהו נדמה, וכל יולדות ויולדות מחנה זכרים
 ומחנה נקבות והויל זכרים מיטעטא, וכדב רש"י ז"ל
 דרכן לילד מחנה זכרים ומחנה נקבות הלך ולד זה
 ספק זכר ספק נקבה ונקבה לא קידשה, ואח"כ זכר
 שמה נדמה הוא עכ"ל, ומבאר דמאטרף לס"ס אע"ג
 דספק א' והוא ספק נדמה אינו שקול, דהא נדמה
 אינו אלא מיטעט מיהו גרסא דהתם לאו בחורה ס"ס
 ארינן עלה אלא מבום רוב ממש, כיון דזכרים ואינו
 נדמה הויל מיטעט גמור נכל מחנה נקבות מיטעט ואינו
 ולרוב ספק, אבל בס"ס אע"ג דעדיף מרובא
 מכל מקום כל שהוא דרך ספק ספיקא אינו מועיל אלא
 בלדנין השקולין, והתם ודאי בחורה רובא ארינן עלה,
 וכן מוכח מלשון הש"ס פ' אלמנה לכ"ג דף ס"ז גבי
 עובד אלו פועל, ואמרנו דה"ל ספק הכהן חוששין למיטע
 קא מפלגי ופירש"י דשמה י"ב"ה היא ואין לה חלק
 במקום נן, ואח"כ זכר שמה חטיל, שכל היולדות מחנה
 זכרים ומחנה נקבות, ויש שהמפילות סמוך מיטעט
 דמפילות למחנה דנקבות ולי זה זכרים מרחוין לירש
 מיטעט ולמיטעט לא חיישין ע"ש, ומשמע להדיא דמטעם
 רוב ארינן עלה, וכ"כ רש"י שם ז"ל אין חוששין למיטעט
 לשמה אלא זכר ויש לה חלק בהן דבחר רובא ארינן
 ורובא יולדות או נקבות או מפילות עכ"ל, וצ"ב בהמה
 המקשה נמי איכא רובא דיוולדות דבר שאינו קדוש
 בצבורה נקבות ונדמה, והויל דבר הקדוש מיטעט,
 ורש"י כדכח שם דרך ספק ספיקא גרסא דלאו דוקא
 אלא משום רובא הוא דארינן עלה, וכן מוכרח מנה
 דלחרי שם פ' אלמנה, והכא בחוששין למיטעט קמפלגי,
 ואי נימא דספק שאינו שקול נמי מאטרף לס"ס, איכא
 היה מועיל ס"ס אפילו למאן דחויש למיטעטא, דהא ר'
 מאיר ס"ס דחוששין למיטעט, ואנו ר"ש האשה נבדה
 שם רבי מאיר מפרש, ואמרנו צדפי ס"ס ס"ס, הרי
 דאפילו לרי' מאיר מהני ס"ס, ואיכא היכי אמרו צדפי
 אלמנה קמפלגי בחוששין למיטעט הא ס"ס אמרין אפי'
 למאן דחויש למיטעטא, אלא מוכרח דבחורה ס"ס לא
 שמה כלל ומשום דאין הרדין שקולין אלא בחורה רוב,
 ובחומ' פ' אלמנה לכ"ג דף ס"ז צד"ה אין חוששין
 למיטעט ז"ל, ומיהו י"ע כריש המוכר פירות דאילן ר'
 יוסף בחר רובא דארינן להו"א ממון אלמא לא חייש
 רבי יוסף למיטעט ועיין ממונא ויש לעיין אסורה ע"ש,
 הרי דאחי עלה בחורה רובא ואע"ג דמשיעת חוספוט
 נראה דאי"ס דמי"ע עדיף מרובא מכל מקום לא הוי
 מקשו בפשיטות מס"ס לא רובא אלא ודאי דהתם נמי
 הורת רוב הוא, ולפי' כהאי כללה דספק ספיקא שאינו
 שקול בכל לדיו לא מהני צדקי ההבונות, ולפעמים
 מהני בחורה רובא, ובדמוכח האי דפי בהמה המקשה
 והאי דפי אלמנה לכ"ג:

וראייתי בש"ס הריב"ש פ' אי"ל, עוד ראייתי
 מה שכתבתי למוריני הרי יעקב ב"ר בבוביית
 פתח פתוח כו', ומה שהקשית על החומ' דלדבריה אית

שמעתא א פרק יט

ליטול כחובתה, היג איה לדידיה חרי ספיקי להפסידה
 כחובתה שמה ברזון ואחיל באונם שמה קודם שנהארסה
 וזויה מקח פטוח, וכן בסמוך במיטע כן גיל עביל, ד
 ואכתי אינו מובן דהכי יומא ספק דידיה שמה ברזון
 ואחיל באונם שמה לאו תתקו, כיון דליכא ספק שמה
 אינו בקי כלל בפנים, ולא היה כאן לא אונם ולא רזון
 בזמנו ברזון, וכן במיטע כיון דליכא למימר אימר מיטע
 ולא היה זמנה כלל, ואיך ודאי לדידה הוא דליכא
 חרי ספיקי וכמיטע שמה אינו בקי ולא היה זמנה כלל,
 ואחיל היה זמנה שמה תתקו באונם וכן כהיג במיטע:
ורבן נראה כבונה לפי מיטע פטיו דהיבא דליון
 הספיקות שוין לא מטערף למיטע, והיג נהי דספק
 אינו בקי הוי ספק שקול, אבל ספק השני ואחיל בקי
 אימר תתקו באונם, דהא אה הוא בקי חו ליכא ספק
 שקול לומר אימר תתקו באונם, דהא בזה לדידיה
 איכא חרי ספיקי שמה ברזון ואחיל באונם שמה לאו
 סתחיו ותו לא הוי תתקו באונם ספק שקול דהא מיטע
 הוי כרוב, ולבעל איכא חרי ספיקי דאם חיל בקי חו
 ליכא למימר שמה תתקו באונם, כיון דליכא מיטע
 שמה ברזון, ואחיל באונם שמה לאו תתקו, והיג כמו
 רובא לזה הלך דלא היה תתקו באונם, ותו לא מטערף
 למיטע, וכן היג כבונה עין דאם חיל דרובת איש חו
 לא מטעו למימר שמה תתקו באונם כיון דליכא מיטע
 לבעל שמה ברזון, ואחיל באונם שמה לאו תתקו, ויהיג
 והיג מיטע נגד הסכך של תתקו באונם ודוק, אך
 קשה לפי מיטע שפרקין דלעיל דעממא דאונם ורזון לא
 מטערף למיטע אפי' דליכא ספק אחד שקול וכיון דליכא
 לטכוקי בספק השני אפי' במיטע אינו רובא, הלא מיטע
 דספק תתקו ספק לאו תתקו אינו מטייע ודאי רובא
 דרזון, דאפילו אחיל לאו תתקו נמי יומא שהיה ברזון,
 כיון דרזון רובא, וכיון דליון שני להקימו תו לא הוי
 ספק כלל, וכיון דנשאר בדעתנו שהיה ברזון, אבל
 בספק ספיקא נגד חזקת איכור אפי' דבזה נמי אין
 הספק שקול, דהא נגד ספק הסקול איכא חזקת איכור,
 ואפי' מטערף לכיס משום דכל שהספיקות מטייעין
 שהדדי והלויא הדבר מחזקת איכור והוי ליה כמאן
 דליה' לחזקה כלל, דרובא עדיף מחזקה ומטייעין
 אהדדי והלויא הדבר מחזקהו, ואיכא הכא נמי כיון
 דספק אינו בקי הוא ספק שקול וספק השני דלמא
 תתקו באונם נהי דליון שקול דליכא ספק ספיקא נגד
 זה לומר שמה ברזון ואחיל באונם שמה לאו תתקו,
 מכל מקום מיטע מיהו איכא לומר ספק תתקו באונם,
 וכיון דליכא ספק אחד שקול לומר אינו בקי מטערף
 נמי המיטע שמה תתקו באונם להיות כרובא, וביזה
 הספיקות מטייעין שהדדי, דעיי' בסים דשמה אינו
 בקי ואחיל בקי שמה היה תתקו באונם חרי נשאר
 בדעתנו שלא היה רזון ולא היה נמי תתקו, וכל
 כהיג מקרי שפיר סים ודוק, ולקמן כפי' כיב יסייעב
 דכר זה עיי' :

פרק ב

למדנו מדברי תוס' דסיל דבסיס מוליאין ממון
 וכי מוהר"ן לב בסי' גי' סי' י"א כ"א בשם
 החוספות פיק דכחובות דבאי כוביא דפי' מלאחי ועיי' ,

תשיב

אליעזר, דעל הק משנה שלישא שיאחא מקאחא קאמר ר' אליעזר ליש אלא בשאינה קשורה בולד אכל קשורה בולד אין חזקין לולד אחר, ובשאינה קשורה ע"כ לא היו אלא ס"ס, בדקתי בצרייתא דהני חכם שמח נימוח ספיר של שלישא כו', ואיכ בשאינה קשורה השתרי דשמח רובו ע"כ, ולפי מ"ש יוחא דלר"א חברי ספיקי אסור בשליה, ומשום דכ"ל ספק בשחיפה ר"י שריח' חזקת חמימי' דכה"ג הו"ל חזקת אסור, והא דפרקי חמימי' סו' ולד צבהמה היינו משום דלר"א מיירי אפילו יש ס"ס ולד אחר אלא שאינה קשורה בו, וכדאיחא ס"ס צבהמה המקשה תניא כותי' דר' אליעזר המפלח מין צבהמה ריה ועוף וט"ל וט"ל שמהן בזמן שקשורה בהן אין חזקתין לולד אחר אינה קשורה הריני מטיל עליך חומר שני ולדות, שאני חומר שמח נימוח ספיר של שלישא, וכן ספק הרמב"ם כ"ר"א בפי'ק ממאכלות אסורות, ואיכ ספיר פריז מתי קפ"ל ר"א דאין מקאח שלישא בלא ולד חנינא כו', ולר"א מיירי אפילו יש ס"ס ולד אחר אלא שאינה קשורה בו, ואיכ ע"כ דאין מקאח שלישא בלא ולד, דחס' יש מקאח שלישא בלא ולד איכ חנינא חלקא ספיקי, שמח' און בשליה זו בלא כלל אלא הוא מולד שבפנים, ואחיל' יש בה ולד דלמח' יש מקאח שלישא בלא ולד, ואחיל' יש בו ולד שמח' לא יאל' רובו, ואי' הלחא ספיקי דמהני אפילו צכ' בשחיפה, אע"כ דאין שלישא בלא ולד וליכא אלא חרי ספיקי, ולא מהני נגד חזקת אסור שהוא ספק בשחיפה, ותפיישב בזה קושי' חוס' ד"ה שלישא שיאחא מקאחה דלפי מ"ש חברי ספיקי אסור ר"א ומוסר דלא מהני מ"ס נגד חזקת אסור, ר"א ד"ה דאין מקאח שלישא בלא ולד הוי ליה הלחא ספיקי ודוק: **ועיין** חוס' ב"ק דף י"א ובפי' צבהמה המקשה דף ע"ו, דלא הקשו חוס' אלא על אסור אכילה ע"ש חירוש' שכתבו משום דגזירין מקאחה אמו רובת דאיני אלא אכילה ודוק, ועיין פריח' י"ח סו' כ"י ק"י שהשיב על דברי הש"ך, וכבר דאין חילוק בין חרי ספיקי לחלחא ספיקי, אך כבר כתב מוהרי"ן לב בחיג' סו' ל"ג וז"ל דבהלחא ספיקי ל"כע' מפיקין מיד המוחזק, ובכנה"ג ח"מ צדיק ק"ס ל"ז ע"כ דברי מוהרי"ן לב הגזבר וכבר עלה וז"ל, ולא נהדרר אללי מ"ש שלישא ספיקות משני ספיקות ע"ש, וכבר אסברה ל"ה בשי"ב לעיני חזקת אסור, ומשום דכפך הראשון הו"ל כגוסו של אסור ע"ש, ואיכ היה לעיני' ממון משום חזקת ממון הו"ל ספק הראשון כמאן דליתיה סתמח חזקת ממון, והיך חרי ספיקי חשיבי ספק ספיקא ודוק:

פרק כב

בשי"ך יו"ד סו' ק"י הביא צכס' השוכח הרשבי"א לזמות ולהשווה ספק ספיקא בחזקת אסור לספיקא דרבנן בחזקת אסור, ואי נימח' ס"ס לקולא נגד חזקת אסור בצירוס' חזקה איכ היה בכפיקא דרבנן מני לקולא אפילו נגד חזקת אסור וע"ש, ונראה דלא מהני ספיקא דרבנן לקולא נגד חזקת אסור, משה דלמרינן פ"ב דמולין דף ק"י, איל' רבי אחא ברבי דרבא לרב אשי הא דתני רמי בר יוחנאל אין עיקור סו' בש"ן, לא אמרן אלא למ"ד און שחיפה לעוף מן ההורה

חשיב ליה הכא עכ"ל, והיינו דהח' נבי' חיוק' שנמא' צ"ל העיטה המיעוט כנגד הרוב ע"ש, ואיכ ה"ז צכ"ס כיון דס"ס הו"ל כרוב ומשום דספק אה"ל מחלה זכנסק השני הו"ל רובא להחירא, ואיכ אע"כ דל"י גמי' כל לאיסור כיון דהוא מיעוט העומד נגד הרוב אינו כלום, ומה דקשיא ליה חברי ודאי' דהו"ל ספק ספיקא אימר כשרין ואחיל' פסולין שמח חממו אמת ע"ש, ולענין און זה נגדר ס"ס ודאי' צהדי סהי שפרי' למה ל"י, ובע עמך דאי דתרי ודאי' סהי הפיסה לדעת הרבה פוסקים, ואלו פכולי' עדות בודאי' לא מצינו לחד לומר דמהני הפיסה דלמ"ד אמת חממו, ולשיטה הרמב"ם מהני הפיסה צכ"י אלא ודאי' כל שחממו בו עדות פסולים אינו נגדר ספק וז"ל חוס' ע"כ דף י"ג ואיכ היה נגדר ספק ספיקא אינו, ומאי דקשיא ליה משובג' דר"ס המוכר פירות דעומח' ס"ס ספק קודם שנגחה ילדה, ואחיל' לאח' שנגחה אימר מביעוחחא: **המע"ן** ע"כ צכ"ס יבבאר וז"ל חוס' ע"כ דף י"ג ד"ה איכא למימר מקאח' אחא דמביעוחחא הפילה ז"ל וכמוך מיעוטא דמפלותא למיעוטא דמביעוחחא הפילה ואיחיער ליה רובא, דרוב מהעברות ויולדות והא סתמח' נביחה הפילה והו' מהרה עכ"ל, ומבואר דהך ספיקא דאימר קודם שנגחה ילדה ואימר מביעוחחא הך סתרי' אינו אלא ספק אחד, דהני סתרי' מיעוטא נינהו דרוב מהעברות ויולדות, וגם רוב אין מפילות מביעוחחא אלא דהני סתרי' מיעוטא ומטרפין למשו' ספק ואינו אלא מחלה על מחלה וכו' ליכא ספק ספיקא ח"כ, אמנם צהא דמהני ס"ס נגד חזקת אסור, נראה ראהי' סתמ' דל"י פ"ק דב"ק דף י"א אמר עולא איך אליעזר שלישא שיאחא מקאחה ציוס' ראשון ומקאחה ציוס' שני' און הן הראשון כו', מחי קמ"ל דאין מקאח שלישא בלא ולד, ופרש"י דאי הוי מקאח שלישא בלא ולד לא הוי תיישינן לעמח' סתרות דהוי ספק ספיקא דלמח' און צו ולד, ואחיל' יש צו ולד דלמח' לא יאל' רוב, חנינא שלישא שיאחא מקאחה אסורה באכילה סו' ולד באשה סו' ולד צבהמה ע"ש, ואי נימח' דס"ס לא מהני נגד חזקת אסור איכ היכי מוכח דל"י חזקת שלישא בלא ולד דלמח' יש מקאח שלישא בלא ולד, ונראה טומאה און לעמחה בבב"ל ס"ס, והא דשלישא שיאחא מקאחה אסורה באכילה, החס' ס"ס לא מהני דהו"ל ספק בשחיפה דחס' באלו להחיר הולד בשחיפה אמו הוא נגד חזקת שאינו זכוח דהיינו אפילו קודם שנוולד, ומש"ה אסורה באכילה, ואע"כ דהני חס"ס וולד באשה סו' ולד צבהמה, החס' לא מיירי משלישא שיאחא מקאחה ובכ"ש רש"י ע"ש וע"ש, ומוכח מזה דס"ס אמרינן אפילו נגד חזקת אסור:

פרק כא

מורה לפי מ"ש הש"ך צכ"י ק"י דתרי' ספיקי הוא דלא מהני בחזקת אסור לספק הראשון נגד חזקת הו"ל כנופו של אסור אכל חלחא ספיקי מהני ע"ש, והחס' מני איכא חלחא ספיקי דבחוס' ע"כ ד"ה שלישא שיאחא מקאחה ז"ל חיימה דשובג' דהכא מוכח דשרי ר' אליעזר בשלישא שיאחא מקאחה און הו' ס"ס באכילה, ובכ"ש צבהמה המקשה משמע דאפילו צכ"ס אסור ר' אפילו נגד חזקת אסור:

שמעתא א פרק כב

עליה הרי נעקר הקדש מעיקרה, דתבס עוקר הגדר מעיקרו, ואיכ ליכא חזקה איסור כלל ודלמי להוית לאתני בה עד אחד, ולומר דאתכל מארי עליה ע"כ לריך לומר כיון דע"כ קודם דאתכל עליה הרי היה בחזקה איסור ומיקו לה בחזקהו סתיה קודם, ואיכ הספק הכא בזוגה ספק בשחיטה במיעוט צהרא חף ע"כ דאם סתיה, לחזקה איסור כיון קודם שחזקהו הספק כבד וסתיה מוקי לה בחזקהו שהי קודם שזוגה הס' ודוק;

פרק כג

והא דמזבאר מדבריו תוסי' דמהי ספק ספיקה להוציא ממון, כבד כבשו במה דקס' ליה להפני יהושע נהי דנימא דספק ספיקה הויל כמו רוב אבתי תוקפי בממון היכי מהי סיס, כיון דלין הולכין בממון אחר הרוב, הובא פ"ב ע"ש, שהעלה דהחוס' לול כבשו דמוליאין ממון בסים' אלא גבי צרי ושמה ובקונטרס אחרון הוספו לפרש דבריו וסוף, דלע"כ דפלוניא דלין הולכין בממון אחר הרוב הוא צמוכר שור לחצירו ונמלא נגחא ורובא לרדיא ורהסא פוטנ' הלוקח צרי שלקחא לרדיא ומוכר דמא ואפיה לה ס' מהי וכתב דכיון דלין הולכין בממון אחר הרוב היה לו לפרש דזינן לרדיא עיין ס' :

אבנב אבתי אינו עולה לחלק ציה, דהא בחוכמות כחובות דמי י"ב דיה וניחוש שמה תחתיו זינתה כבשו וזיל, אין לומר דפרין אחריו אינו יכול לטעון פענה בחולים לאוברה עליו יתחב בשלש כהן שמה תחתיו זינתה דליכא אלא חדא ספיקה ספק תחתיו דהא מלי לשנויי דהא דלמינו יכול לטעון היינו להפסידה מכתובתה דלמי' סיס' דלפילו תחתיו בלואוס הוי עכ"ל, ופענה בחולים ע"כ מייירי במכתביתו או בשוקתה דהא בלואומה משארסחני נאנסיחי נאמתי וכתב' הר"ש פיק דכחובות ושאר פוסקים, ואיכ וליכא צרי ושמה ואפיה כבשו דמוליאין ממון בסים', ואתקפו כהן שמה דצרי מוהרי"ן לב וע"ש שכתב דכיון דלין הולכין בממון אחר הרוב היה סיס' אין מושיל, ומדברי חוספות בכתובות פיק אין רחיה דהסכ כיון שהוא רוצה להפסיד כחובתה מעטם דלומר שהיא אסורה לו, א"כ פסיקא דבסים' כיון דמותרת לו, דהא סיס' צרי לול דוכתי ואיכ מותרת לו לגמרי, איכ היכא שייך לומר שמפסיד כחובתה, ואדרבה יש לקדק מדברי החוס' להיפוך מדכתבו ואין לומר דלמי' צמים' מפסדה כחובה משום דמוקמה' ממונא בחזקהיה, אלא דעמא דמקמינ' ממונא בחזקהיה מהני אפילו בסים', אלא שמקשין על זה מהא דאמרין לקמן גבי משארסחני נאנסיחי כו' דהיא לה מנה אע"כ כו', והיינו מטעמא דפרשית, דכיון דמותרת לו היחר נמור מעטם סיס' לא מפסדה כחובתה אצל בעלמא קיימא הך סברא דמוקמינ' ממונא בחזקהיה אפילו היכא דלמי' סיס' עכ"ל :

והנה מדברי החוס' הנזכר מ"ש דלמי' י"ב דסם מייירי בשלש כהן דאסורה הוא לו כדפי' בלואוס וע"כ סיס' מוליאין הכתובה ע"ש, ועוד דבעיקר דבריו תורה לי מאד, דמיש' כיון שהוא רוצה להפסיד כחובתה משום שהיא אסורה עליו כו', ולמה לא יוכל להפסיד כחובתה מספק לאו תחתיו, ולמי' כנסה בחזקה בחולה ונמלא בעולה מהא ספק עטות אין לה כלום, ולמי' מהא ספק עטות ממנה

החורה, אצל למיד שחיטה לעוף מן החורה יש עיקור, א"ל אדרבה איכא מסבכרא למיד שחיטה לעוף מן החורה איכא למימר דהכי אמרי' דלין עיקור ואפי' למיד כפתמה, לעינן עיקור לא ליהוי כפתמה אלא למיד אין שחיטה לעוף מן החורה אלא כפתמה סופרים מתיבא נמר לה מכהמה כולא מלחא כפתמה וכתב רש"י ז"ל וליח הלכחא פתמי' דרמי' ברי' יוחקאל דהא עשה בצרקין ולקמן ד' כ"ח, שעת' אה הושט' ואחיב' בשמט הגרנרת כשר, נשמט הגרנרת ואחיב' שעת' אה הושט' פסול שעת' אה הושט' ומאלא הגרנרת שמוטה ואינו יודע אם קודם שחיטה נשמטה או לאחר שחיטה זה היה המטה ואמרו כל ספק בשחיטה פסול אלא יש עיקור בעוף כו', ואי קשיא מהניחא אמתי' דהא דמי' ברי' יוחקאל שמוטתא היא, התיך הא כמיד' יש שחיטה בעוף מן החורה, וכיון דלא איפסק הלכחא קיי' בל תורה הלך אחר המחמיר עכ"ל, ואיכ לרב אפי' דאמר איכא מסבכרא ואוקי' ברייתא דמי' ברי' יוחקאל כמיד' יש שחיטה לעוף מן החורה, איכ ע"כ אפי' מהניחא דשעת' אה הושט' כמיד' אין שחיטה לעוף מן החורה ואפי' הכי מני' עמיה כל שספק בשחיטה פסול אלא דלפילו באיסור דרבנן ספיקו לתחמיר במקום חזקה איסור :

והא דכתב רש"י כיון דלא איפסק הלכחא קיי' בל תורה הלך אחר המחמיר ותיפוק ליה דלפילו בדרבנן הויל ספק בשחיטה ומשום דלא אמרי' אוקי' אחזקה איסור אלא בספיקה דגוף המעשה ואפי' באיסור דרבנן הויל ודאי איסור אצל בספיקה דדינא דאמרו בשל סופרים הלך אחר המיקל אין חילוק דלפי' בחזקה איסור הלך אחר המיקל, ומשום דלין החוקה מרביע הלכה, ומש"ה כתב רש"י בשל תורה הלך אחר המחמיר, וכתב רש"י לדעת הפוסקים דבחזקה איסור לא מהני סיס' והיה צמי' בשחיטה לא מהני ספק ספיקה, והיכא דליכא ספק שתייה בשחיטה צהרא כו', ע"כ דברים הפסולים שחיטה דפסולין אפי' במיעוט צהרא, וכמבאר בש"ע י"ד ס' כ"ג ע"ש, וכיון דמכי שעת רובא הרי כשעתה וחתרה דרובו סגי לה, ואם נסחפק במיעוט צהרא א"כ נחתה צה מהדברים הפסולים ואיך צמי' סיס' תו יוכא חזקה איסור כיון דכבד ואלתה מחזקה איסור מני' שעת' לה רובה או דנימא כיון דאי הו' צה מהדברים הפסולים שחיטה דפסול אפי' במיעוט צהרא ודילגא' מלחא למפרע דבחזקה איסורו הרחשין אפי', דהא שתייה או חלדה פסולין אה שחיטה והויל' בלא נשפתה, ונראה דכל כה"ג כיון דבשחיטה רוב היחר אע"כ דהדר כשזוגה צה ס' במיעוט צהרא ואם שיה במיעוט צהרא הויל' אצלו לא נשפתה כלל, מכל מקום מוקי' לה בחזקה שתייה קודם שמתהוה במיעוט צהרא דהוי בחזקה איהר, דמי' שביק לה אחר שחיטה רובא וסתיה ור"ה לזה מהא דאמרין ר"פ האשה רבה, אלא סברא הוא מידי דהוי אחתיכה ספק חלב ספק שומן ואחא ע"כ ואמר צרי לי' דשמן הוא במיעוט, מני' דמי' הסכ' לא אחזק היסוריה הכא אחזק איסורא כו', מידי דהוי אהקדש ויבבל וקונמות כו', הקדש נמי אי קדושה דמיס' משום דבידו לפדונו, אי קדושת הגוף אי דרייה משום דבידו לאחשוי' עליו, אלא דאחר ואמר ידענא ציה דאתשל צמיס' עליה היא גופא מייל, והסכ' כי אתשל מאריה

שמעתא א פרק כג

ממנה יפסידנה מנה, וא"כ מאי מקשו חוס' דהוי ס"ס, דנתי דמלד ספק רלוון לא יוכל להפסידה כיוון דסוף סוף מותרת היא לו משום ס"ס, אבל מס' לאו תחתיו יוכל להפסידה מנה, או הכל לדין דקיי"ל כנסה בחזקת בחולה ומלאה בחולה מקח טעות לגמרי ונכסו חפילו מותרת הימא לו כיוון דמקח טעות הוא, ועוד דהא בחוס' שס דף ט' שהקשו והא הוי ס"ס אימר בקי אימר אינו בקי, ומייתי ראייה לדברייהם דבס"ס לא מפסדה בחובתה מדאית לה בחובה מנה מטעם ס"ס וע"ס, ומאי ראייה היא, דהא תתא חזי בל להפסידה אורח מנה רק שספק רלוון וזבה שפיר מהני ס"ס כיוון דמותרת היא לו מטעם ס"ס ועממא דרלוון אין לה בחובה כדי שתהא קלה בעיניו להו"יאה, וכיוון דמותרת היא לו טוב איתא בתקנת המימא שלא חתא קלה בעיניו להו"יאה, אבל גבי ס"ס יוכל להפסידה דאימר לאו תחתיו, וזבה חו לא שייך טעמא דש"ך כיוון דמותרת היא לו ביון דאס לא היה תחתיו הוי מקח טעות לגמרי או להפסידה מנה, היא חזי ודאי דכרי קני' משמע בל להפסידה ממוון וזה ברור, ושם בספר תקפו כהן הביא ראייה מדברי הר"ש ש' כי"ד הרגל וז"ל ודברי האומר דכל סיקו דאס תפס לא מפיקין מיניה ה"י אס תפס בהמהה משלם ממנה לאי נזק, ואש"ג דיש ס"ס ותי' נזק דלמא אורחיה ופטור לגמרי, ואח"ל השתא דביעו עק אחי דלמא יש שטיי בלרובות לרביע נזק ע"כ אלמא דאפילו תפס שלא ברשות לא מפיקין מיניה משום ס"ס כ"ס בחזקת אס שיקרו בע"ל, ואפשר דס"ל להראש' דלא מהני ס"ס אלא כספק בגוף המעשה, אבל בספיקא דדינא הו"ל כמו חד ספק וכמ"ס בחטובת מוהרי"ן לב דבספק פלוגתא דרנבוואחא לא עבדין ס"ס דהו"ל כהאי דשם אונס חד הוא, ועמ"ס שמעתא ד' פט"ז:

פרק כד

אמנם לע"ד נראה דהתוס' שכתבו דמו"יאין מוון ע"פ ס"ס לא כתבו אלא גבי בחובה דגם רובא והני ביה, וכן הוא במדרכי בהגהות פרק אלמנה יונתא וז"ל תשובות רבינו מרדכי, על שאלת ראוון לך דעולמו בלא גנים והיני אח קטן ואשה מעוברת אפר פטירתו ילדה ונת הולד תוך שלשים יום והיא נזבעת מזונות ממה שהכרסה, ועוד טוענה כיוון שאינו יול לביס כשיגדיל דשמא בן קיימא ילדה שיפקדו וכנסו עליה בלא איש נכנס עד שיגדיל ויחלוץ או חו אי ימות תיבתה כיוון תשובה, וגם אמר דבכחוסם שאין שייך שר משמיה קנסוה אלא היכא דודאי היא נזוקה, אבל נה שייקיי"ת לא ע"כ, תשובה, מתיבוחיה דמר גראה דמזונות ע"ה כלל אלא שלשה חדשים הראשונים, כדאי' בפי' דהא זאת נראה לו שטענה בחובתה לאחר זילין בחר רוב המזני בהן, ורוב נשים וכל מעליא

ילדן, ומלא הגיש עשה לגבות בחובתה אין להקשות לכשתנשא לאחר חטלי מה שכתב לוי' דאטו חיה שכל בעלה למיס שאין להם סוף ובי לא הגבה בחובה לעולם, וכ"כ ה"י א"כ כ"ש שאין האחין יורדין לנחלה ומלא המון מונח עד שיבא אהיוו כו', דכמים שאין להם סוף ודאי מגבין בחובה ומחלקין החלה לורשין וכו', ה"י רובא דנשים ולד מעליא ילדן, ושכיה טובא ומאי להו"יא, (*) ממון חפילו למ"ד אין הולכין צממון אחר הרוב, כדאיחא שלהי פ"ק דתובות, אס רוב ישראל למאי הלכתא להחזיר לו בחובה שלא בחטובה לורשין וכו', מיד ישראל הזוכה בו וכ"ש הכא להתחוק שטר העומד לגבות כג"ו דמי, ועוד ראייה דגבי בחובות אזלין בחר רובא מפי' הבא על יבמתו שלשים לא פסח ואס נשאה למי שאין לו גנים חאל שלא בחטובה, אבל משא אית לה בחובה, אלמא אש"ג דלגבי איסורא מחזיקין בחרו יזמני הוי בחזקת עקרה לגבי ממוון לא הוי מחזיקת עד תלתא זימני ועממא כדפי' ר"י ז"ל, ההך דלזילין בחר רובא ורובא נשים שאין יולדות בתי זימני ובחובה היינו טעמא דלמים מעשה ב"ד דכחובה ובחזקתה היא בע"ל, הרי דבכחובה דהוי כגבי אזלין ביה בחר רובא, והיה דס"ס מהני ביה דהוי כ"כ כוב מהני ביה להו"יא כחובה, והיני שכתב חוס' ואין לומר דאפילו בס"ס מפסדת בחובה משום דמוקמינן ממונא בחזקתיה והיינו דלומר גם בחובה דמוקי ממונא בחזקת אמרי', והוכיחו בע"כ דס"ס מהני מהא דאמרינן לקמן גבי משארכתי נאנסתי ע"ס דבדריהם דף ע"ו, וא"כ מוכח דבכחובה לא אמרינן אוקי ממונא בחזקתי ומשום דמחזיקת ע"י מעשה ב"ד דהוי ליה כגבוי, ואש"ג דמדברי חוספות פ' הבא על יבמתו דף ס"ה משמע דלא ס"ל לחלק בהכי דניחו שם בתימא דהשתא לענין איסורא לא סמכוין ארוב נשים וצמינן ממוון סמכינן ארוב נשים ובעלמא אמרינן איפכא דלזלינן בחר רובא בריסורא וענינן ממונא לא אזלינן, ע"ס הרי ללא מחלקי בחובה משהר ממוון מכל מקום לפי' ר"י שם שכתב דלענין ממוון מחדר רבי' דלא הוי חזקה, א"כ ע"כ לריך לומר דלזלינן בחר רובא להו"יא בחובה, וכמ"ס במדרכי אלא לפעמים החזיקו בסיסור שלא לירך אחר הרוב, וא"כ ע"כ לומר דס"ל לחוס' דוקא בחובה הוא דמהני ספק ספיקא להו"יא דהוי ליה בחזקתו דהולכין אחר הרוב בכחובה וכדמוכה מהאי' דפ' הבא על יבמתו דמשי' אית לה בחובה :

ונראה מזה דה"ב דעממא היכא דאי' שטרא נמי מהני רובא וה"ה ס"ס דהוי ליה כגבוי וכמוחק, ואש"ג דקיי"ל שטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי דהא בכחובה נמי לא כגבוי, דשיקר פלוגתא דב"ס וביה חי כגבוי או לאו בכחובה הוא דפליגי בסוטה, ואש"ה הולכין אחר הרוב בכחובה ומשום דאש"ג דשטר העומד לגבות לאו כגבוי אפי' לכמה דברים

(*) הערת הר"ב פרענקיל ז"ל. ז"ל דנחיה לסברה התי' שם ב"ה להחזיר דלא אמרינן אין הולכין כיון רק בא שמדעוון נתן המטעה ליד הלוקח או שסובר כשיטת הסוברים דשם לא הוי חזקת ממוון למולא האבידה וגם הוי חזקתו לא יבס בשם מחזק דע"ז פנו דין אס הוא יבס או לא ספיקא בזה שטר כחובה לזה יבס וכ"ש הכא להתחוק שטר כיון שזה הוא כחוספת טעם אבל בראשית דבריו עיקר יסוד הטעם כמ"ס ואחר זה נחיה טוב לסברה זו דגבי בחובה אזלינן בחר רובא חללים מעשה ב"ד ושטר העומד לגבות כיו' :

(ג)

שמעתא א פרק בד

דברים הוי ליה כנבוי, וכדאשכחנא נמי לעינן מנו להוויא דלא אמרי' ואלו בשטר אמרי' מנו להוויא ומוהרי"ן לב הקשה בהא דאמרינן מנו להוויא בשטר וקרייל לאו כנבוי, וכבר השיב עליו בחקפיו כהן סוי ק"ל דכל שיש שטר בידו אינו יקרר מוויא, והביא ראיה מהשואב הרמב"ן סוי ז' וז"ל, ולא מרענא לשטרך בחשש כזה לפי שהשטר מוחזק הוא ביד המלוה וכלו הממון הכתוב בו מוחזק בידו, כדמשמע בהאי דשבוועת הדריגין דסטרלו יתקו ג"כ, ואע"ג דקרי"ל במנו לחפוקי ממונא לא אמרינן, וטעמא דמלתא משום דשטרך מוחזק הוא וכלו ממון הכתוב בו מוחזק ביד המלוה ואקרי ממונא הוא כו', ולא כמי שבבבא משם קאמר ליתבא למימר דשקב ביה ועבד כבשם אלא כדאמרינן עכ"ל הרמב"ן, וא"כ כי היכי דהתיי שטרך למנו להוויא ומשום דהוי ליה ממון מוחזק ביד המלוה ה"ה לעינן רובא מהני שטרך והי"ל כמוחזק לעינן זה, ובר"ס האשה שנחארמלה פריך הש"ס וכיון דרוב נשים בחולות נשאות כי לא אחי עדים מאי הוי וכחצו חוס' שם ז"ל לרב פריך דלתי' דהיינו ממונא אחר הרוב ע"ש ועמ"ש

שמעתא ב

כי יבואר חוקת הגוף וחוקת בטון וברי ושמא

פרק א

תמן תיגין סוף פרק המדיר דף ע"ה היו בה מומין ועודה בבית אביה האב לריך להביא ראיה שמשנארכסה היו בה מומין הללו ובסתתפה שדרי נכנסה לרשות הבעל הבעל לריך להביא ראיה שעד שלא נחארסה היו בה מומין אלו וזהו מקחו וקח עשות ואמרי' עלה בגמרא טעמא דמיייתי האב ראיה הא לא מיייתי האב ראיה בעל המימון מי רבי יהושע היא דאמר לא מפיי אלו חיינן אימא סיפא נכנסה לרשות הבעל לריך להביא ראיה טעמא דמיייתי הבעל ראיה הא לא מיייתי הבעל ראיה האב מימון אחתן לרי' בגמ"ל דאמר נאמנה בעל אלעיזר חברא-מי שנסה זו לא שנה זו, אמר רבא לא יומיא ר' יהושע לא אזיל כלל בטר חזקה דגופא אלא כי לא אזיל ר' יהושע בטר חזקה דגופא היבא דממונא חזקה דממונא אבל חזקה דליבא חזקה דממונא אזיל רבי יהושע בטר חזקה דגופא דמיייתי אס בדרת קדמה לשטר לכן עמא אס שטר לכן קודם לזכרת סהור ספק עמא, ר"י אומר כהה מאי כהה חזר רבא כהה וכהה, ומפריי תוספות דהי' לייבא חזקה דממונא וז"ל, היינו אפילו היבא דליבא חזקה אחרת כנגדה כי הכא דבבלו חזקה ממון איבא חזקה פנייה קמי' רבא דרי' יהושע נמי מודה דחזקה הגוף אלימא משטר חזוקתו לבי היבא לריבא חזקה ממון ע"ש, ובחסו' שם דהי' ספק עמא וז"ל הקשה ריש מ"ש דרבנן דאמרי' עמא אמאי לא אזלינן בטר חזקה, דפסיק דחולין מיייתי לה מקרא, ואומר ריש דבבא מייירי בזקק לטומאה, סהיה בו נגע אחר שחין או מסיק קודם ויהי מוחלק ממנו וקודם שנסבה נולד בו שם זה כו', והשתא מיייתי ספירי דלזיל ר"י בטר חזקה דגופא דהעמיד' בחזקה שלא היה אע"ג דריבא חזקה דהעמיד' בחזקה טומאה כנגדה, והי' חוסי' אמרי' לעיל אי לאו חזקה דממונא עכ"ל, ודברי חוסי' נכחו דס"ל דמחזיקין מחיסור לחיסור דלס' חין מחזיקין מחיסור לחיסור אי"כ אפילו זקק לטומאה חין מחזיקין

דברים הוי ליה כנבוי, וכדאשכחנא נמי לעינן מנו להוויא דלא אמרי' ואלו בשטר אמרי' מנו להוויא ומוהרי"ן לב הקשה בהא דאמרינן מנו להוויא בשטר וקרייל לאו כנבוי, וכבר השיב עליו בחקפיו כהן סוי ק"ל דכל שיש שטר בידו אינו יקרר מוויא, והביא ראיה מהשואב הרמב"ן סוי ז' וז"ל, ולא מרענא לשטרך בחשש כזה לפי שהשטר מוחזק הוא ביד המלוה וכלו הממון הכתוב בו מוחזק בידו, כדמשמע בהאי דשבוועת הדריגין דסטרלו יתקו ג"כ, ואע"ג דקרי"ל במנו לחפוקי ממונא לא אמרינן, וטעמא דמלתא משום דשטרך מוחזק הוא וכלו ממון הכתוב בו מוחזק ביד המלוה ואקרי ממונא הוא כו', ולא כמי שבבבא משם קאמר ליתבא למימר דשקב ביה ועבד כבשם אלא כדאמרינן עכ"ל הרמב"ן, וא"כ כי היכי דהתיי שטרך למנו להוויא ומשום דהוי ליה ממון מוחזק ביד המלוה ה"ה לעינן רובא מהני שטרך והי"ל כמוחזק לעינן זה, ובר"ס האשה שנחארמלה פריך הש"ס וכיון דרוב נשים בחולות נשאות כי לא אחי עדים מאי הוי וכחצו חוס' שם ז"ל לרב פריך דלתי' דהיינו ממונא אחר הרוב ע"ש ועמ"ש

ורפי מ"ש דבכתובה הלך אחר הרוב אס כן לשמואל נמי פריך, משום דהאס כיון דלא ידעינן אס בחולה אס אלמנה ולא נודע מעשה ביה דידע כמה הוי אס במאחיס אס בבנה בזה ודאי לא הוי כמוחזקת, אכל היבא לדודע ש"ס לה כתובה מחסו' אע"ג דשקמוען ס"ס ובסתפקנו אימר לאו חתונו אי"כ לא היה לה כתובה מאחיס, מכל מקום כל סהיה לפיטו קודם שנגלד הספק בחזקה כחובת מאחיס כמו כל הנשים, אי"כ השתא חף על גב דנולד הספק מוקי' לה בחזקה חזקה מאחיס ע"י הרוב דמסייע לה, דהא הראיה שהביא במדרי' דהלך בכתובה אחר הרוב מהא דלתי' לה כתובה משני וסוף משום רוב המסייע לה דרובא ילדן בתי' זימני וחשיבין לה מוחזקת על פי תנאי ב"ד, ואע"ג דסתפקנו אימר עקרה היא ולא היה לה כתובה כלל מזה אע"כ כיון דבשעה שנשאה היחה בחזקה כתובה הי"ל כללו אחזקת בידה שטר כתובה ומש"ה אע"ג דשהתה עם השני ולא ילדה ונולד ספק שמה עקרה הי"ל כמוחזקת ע"ש מעשה ב"ד, והי"ה נפיש נמי כה"ג הוא בשעה שנשאה בחזקה שיש לה כתובה ואז"כ כשטול הספק רובא מסייע לה הולכין בכתובה אחר הרוב, אבל בהאי דרי' האשה שנחארמלה דלא נודע אס בחולה אס אלמנה לא היחה מעולם בחזקה מאחיס ודוק :

ובחגהת מדרי' ריש מע"ש ז"ל, ובמקום שיש חזקה או ברי עם והגנו אמרינן מנו להוויא, כדאיתא בכתובות גבי משארכסתי נאכסתי דנאמנת במנו אפי' להוויא מה"ט עכ"ל, ובבבא עלה הש"ך י"ב דקדק אמאי לא חירלו דהאס י"ש שטר כתובה בזה אמרינן מנו להוויא ואפילו לית לה כתובה הרי מעשה ב"ד כמאן דנקט שטרך כו', וגרסה דהא דאמרינן בשטרך מעליא מנו להוויא היינו כשהלוה יודע בודאי שחייב לו והשטר מעליא מלך שהממון שלו בידו, מה שאין כן האשה לא הויתרה כלום לבעלה, ואי לא שחייב לה משום כתובה שחייב להא כתובה לאשתו לא היה חייב לה כלום, והלכך אי הוי בעל נמי שוטן ברי

חומן אמרו שם כל שלשה ימים הראשונים ודאי מיכן
 וליך ספק, ופריך מי ש גבי מקוה דהויל ודאי ומסקינן
 חבית מני ר' שמעון, והכא גבי חבית אמרינן שעמד
 טבל על חזקה ולא אמרינן בעמד וין על חזקה משום
 דהוי ליה תרתי לריעותא, ואע"ג דחזקה טבל לא הוי
 חזקה הגוף דגופא לא אשתני אללא כמו חזקה חיבור
 וחזקה פטוי' ואלו היין ודאי הוי ליה חזקה הגוף דע"י
 שנעשה חומן הרי אשתני גופא וחזקה הגוף עדיף ולא
 מהני תרתי לריעותא נגד חזקה הגוף ואם כן הויל
 להיות ודאי תרומה :

ונראה כיון דלמרינן פרק איזרו נשך דף ע"ב
 מעיקרא דחמרא חמרא דחלא חלא ופירש"י
 קלקולו בתרובא הוא אללא שאינו ניכר וכיון דהחומן לפניך
 הרי מעיקרא חלא הוי אללא שאינו ניכר, וכל זמן שלא
 החמין נשאר להפרישו תרומה, אבל חזקה הגוף הו
 לא הוי כיון דמעיקרא דחלא חלא הוי וקלקולו בתרוב
 אללא שאינו ניכר, אבל גבי מומין קודם שגולו בתרוב
 שלימה היחה ומש"ה הויל חזקה הגוף עדיף מכל
 החזקות ואפילו חסר לפניך לא הוי תרתי לריעותא,
 ובמקוה נמי לא הוי חזקה הגוף ולמרינן גבי מקוה שנמדד
 ומלא חסר דהוי מקוה תרתי לריעותא חזקה עמא והרי
 חסר לפניך ולא הוי מקוה חזקה הגוף כיון דהמקוה לא
 נשתנה גופה אללא שנחסר מעט מים ממנה אבל היכא
 דחזקה הגוף חיבא אפילו חסר לפניך לא מקרי תרתי
 לריעותא נגד שאר חזקות:

פרק ג

רבא אמר רישא כאן נמלא וכוון היה, איחביה אביי
 כנסכה לרשות הבעל וכוון נריך להצטא רביה
 שעד שלא התארחס היו בה מומין אלו ויהי מקוה נוקח
 עשות עד שלא התארחס אין משתארחס לא ואמאי לימא
 כאן נמלא כאן היה, ה"ל משתארחס משום דליכא
 למימר חזקה אין אדם שותה צבוס אח"כ שדוקו והוי
 תרתי חזקה העמד הגוף על חזקתו ויחזקה אין אדם
 שותה צבוס, ופירש"י רבא מהדר לאוקומי טולה כרי
 גמליאל כל לשולס חזקה דגופה עדיפא ורישא עממא
 משום דכיוון דצבית אביה נמלאו המומין ואחרע חזקה
 האב דליכא למימר כאן הויל קודם אירעין ובפיק נמי
 פלוגתייהו בנכנסה לרשות הבעל ובה אמר ר"ג דלא
 הורע חזקה האב בכך וע"ש, רב אשי אמר רישא מנה
 לאבא בידך סיפא מנה לי בידך, ופירש"י רישא דכחובתה
 לאב לבן לא מהני חזקה לגבי אב, איחביה רב אחא
 בריה דרב איזא לרב אשי עודה ר' מאיר במומין
 הראויין לבא עמה מצית אביה על האב להצטא רביה,
 ואמאי מנה לי בידך הוא, ופירש"י קס"י בכל מומין
 שיש לספק ולומר נשצית אביה בזו אירעין האב להביא
 רביה ואע"ג שנכנסה לרשות הבעל ואמאי מנה לי בידך,
 פירש"י וימא העמד הגוף על חזקתו, ומשני חבית
 ביחרה ע"ש בסוגיא, וגואמרו ונאטנו בזו הסוגיא שני
 שימות אשך עוליסה כל הסוגיא צנוי, והנה פירש"י
 ותוספות דלרבא ורב אשי ליכא חיבור בין צרי ושמא
 או שמא ושמא, אללא בין לבבא בין לג"ב אשי ברישא
 דמשתארחס נולדו המומין על האב להביא רביה כיון
 דאחרע רשות האב ואפ"י טוען האב צרי והבעל שמא
 אפילו

טומאה נטומאה, ומבואר אללנו בשמעתא ה' בהריכות
 להוכיח דאין מחזיקין מאיסור לאיסור, וכן הוא שיעת
 חוס' פ"ד אחין דף י"א דאין מחזיקין מאיסור לאיסור,
 וע"ש בשמעתא ה' פ"ד ופ"ה, וביר"ש פ"ד דנגעים
 דוחה שם פ"י ר"ת וריכות דלא מיירי בנזקק לטומאה,
 וכחז שם טעמא דרבנן משום דס"ל דרוב קודמת בהכח
 לשער לבן ע"ש, ולפ"ז התעורר קושיית חוס' דמאי
 קמ"ל רבא דאזיל ר' יהושע בשר חזקה דגופא היכא
 דליכא חזקה המגדה ודאי אזיל בשר חזקה כיון דמייתי
 לה מקרא פ"ק דחולין, וליכא למימר דקמ"ל דאפילו
 איכא חזקה אחרת כנגדה והיינו חזקה פטוי' וכמיש
 דאיכ היכי מוכח לה מהך דבהרת דרבי יהושע ס"ל
 טעור כיון דלא מיירי כלל בחזקה לטומאה איכ ליכא
 חזקה אחרת נגדה :

ונראה לפי מ"ש לעיל שמעתא א' פלפ"ן בהא דלמרינן
 נגדה דיה שעתא ומשום חזקה אמרינן השתא
 הוא דרחה, והקשו חוס' ריש גדה דהא ספק טומאה
 ברשות היחיד פיקוק עמא אפילו איכא חזקה טהרה,
 וכחצוה שם ליישב דטעמא דלא מהני חזקה ברשות היחיד
 היינו משום דילפינן מכוונה דבסוטה נמי איכא חזקה
 טהרה ואפילו הכי עמא, וכיון דחזקה הגוף עדיפא
 מכל החזקות ואם כן לא ילפינן מכוונה אללא שאר
 חזקות אבל חזקה הגוף עדיפא, ולפי מ"ש הפני יהושע
 בתירושו בסוגיין עדיפא ליה חזקה הגוף מרובא ע"ש,
 ובספק טומאה ברה"י בפי' לפרדעים ושרן אחד צנייהס
 דטהור ומשום דמהני רובא אפילו ברשות היחיד,
 כדאיתא פ"ק דחולין דף י' ע"ש גבי לוחית, ואיכ ה"ה
 חזקה הגוף כיון דעדיפא מכל החזקות אין למדין
 מכוונה לעמא נגד חזקה הגוף, והנה בהא דר' יהושע
 ס"ל ספק טעור המגה בתירושו מוהרש"א צנדה דמשמע
 אפ"י ברה"י דלא מהני חזקה טהרה ע"ש, ולפי מ"ש
 יתחא דחזקה הגוף דעדיף משאר חזקות מהני שפיר
 ברשות היחיד ולפ"ז יתיישב דאמר רבא לא יומא ר"י
 לא אזל בשר חזקה הגוף בכל אללא דנגד חזקה אחרת
 עדיפא ליה לר' יהושע מכל החזקות דהתיא אס בהרת
 קדם כו' ר' יהושע אומר כהה וטהור ומשום חזקה,
 וברה"י הא לא מהני חזקה, אע"כ משום דחזקה דגופא
 עדיפא גס לר' יהושע וע"כ לא קאמר ר"י אללא משום
 חזקה דמומנה דהוא אלים עמי אפילו נגד חזקה דגופא
 אבל נגד שאר חזקות מודה ר"י דחזקה דגופא עדיף
 וכמיש ודוק :

פרק ב

ובתוס' שם ז"ל ומיהו תינה לר"י דהיכי מצינו למימר
 דאי לאו חזקה ממון דהכא הוי אזיל ר' יהושע
 יהושע בשר חזקה הגוף וכהו' אין דהא בתקום תרתי
 דהעמידנה בחזקה פטוי' וכ"ה אדרבה בעמד אוחה
 דחזקה שלימה ושפחה הוא דנעשה מוס הרי מוס לפניך,
 דכי ה"ג חשבין תרתי לריעותא גבי מקוה שנמדד וגמלא
 חסר כו', והרבה לרשב"א דחזקה פטוי' לא חשיבא כלל
 חזקה לגבי חזקה הגוף עכ"ל, ומשמע מדבריה דכיון
 דחזקה הגוף עדיפא מכל החזקות משיה אפילו חסר
 לפניך לא חשיבא חזקה פטויה לגבה למטוי על ידה תרתי
 לריעותא, וקשה דהא שם בריש גדה גבי חצית וממלא

שמעתא ב פרק ג

בהאנרפוטו צרי ושמה וברוצא אפילו צרי ושמה לא מהני
 אצ"כ מוכח דהחזקה צפוי עממה בלא ריב המגדל הוא
 עדיפא במעלה מרובא , ואפשר ה"ך בחזקה לחד בלא
 טענת צרי מוזיאין מומן כמו שפי' ר"י לקחן בלא אלו
 נערות דף ל"ח ובס"פ המדיר עכ"ל עיין פס':

אמנם לענין נראה דבחזקה לחד בלא טענת צרי
 אין מוזיאין מומן , דכיון דאפילו עפי' ריב
 אין הולכין בממונא אלא לטעמיא דכל מי שטולד הסי'
 ברשותו עליו הראיה ומפקא מומן אפי' בשמא וכמו
 גבי מהט , נראה טעמא דהך מלחא הוה , דודאי היכא
 לדיכא ריעושה ואין מקום להחזקה ודאי לא נחתינן
 לספיקא , וכיון שבה שלקח בהמה ונאדפא והובע המוכר
 הדמים ודאי לא מני לוקח טעין אימר טריפה היתה
 והיה מקחי מקח טעות ואין הולכין בממון אחר הרוב ,
 דכיון לדיכא מקום ריעושה לספק ודאי לא נחתינן
 לספיקא , והא דאין הולכין בממון אחר הרוב היינו
 היכא דהספק לפינוי ויש בהם להסתפק , ואיך בהמש
 שמאלא הריעושה לפינוי שגורס הספק לומר אימר טריפה
 היתה מקודם ויזהר אמרו הך כלא כל מי שטולד הספק
 ברשותו עליו הראיה , ומשום דאין מחזיקין ריעושה
 מרשות לרשות , וכיון דריעושה לרשות זה לא מרע
 לרשות אחרת הוי ליה רשות הקודם כאלו אין בו
 ריעושה וכל שלא נולד ריעושה הוי ליה כנאכדה הבמה
 דלוקח לא מני טעין אימר טריפה היתה , ומש"פ חייב
 הלווקח לשלם למוכר :

וכן נראה מדברי הרשב"א בחידושיו בחולין דף י"א
 ע"ש שכתב שאין לאסור הנביעות דוקא בערפות
 שאפשר לומר דהשחא סנווך לשחיטה נולד בה , אבל
 בעריות שריבא שא"ל לתלות בשעת שחיטה בזה ודאי
 אכורין , דהא איא לומר העמידה על חזקה דהא
 ודאי נפקא לה מחזקהה ואי אהא יודע מתי נטרפה
 ומתי יאלחה מחזקהה , וכיון דודאי יאלחה מחזקהה
 ואי אהא יכול לברר מתי ולא תלחה בזמן ידוע אוסוקה
 ואזה להפסיק ובענין שאלמו גדה גבי כתיבס כיבוס רלחה ,
 טמאה משעת כיבוס כיון דכהא זה יבש ועל כרחק לא
 רלחה עכשיו אלא מכבר לא אמרינן בה העמד אשה
 על חזקהה ולא נחזיקנה טמאה למפרע אלא כבדי שיוכל
 הפסח להפסיק אלא אמרינן בשעת כיבוס רלחה ,
 ואע"ג דגבי מומין אמרו העמד אשה על חזקהה ,
 ובחזקהה הבעל נולדו ואעפי' שהמומין הללו שטולדו בה
 אי אפשר שטולדו בה עכשיו ממש , ההא הוא דמכל
 מקום ברשות הבעל נמלאו ואין לנו להחזיקה מרשות
 לרשות אלא אמרינן כהן נמלאו ובחלן הוי , כלומר ברשות
 זה נמלאו וברשות זה אלו מחזיקין שהיו , כי"כ רבינו
 ז"ל ע"ל , ומבואר להדיא ללא משום חזקה הגוף
 אחי' ע"ל דהא בזמין שא"ל שטולדו עכשיו משת' אלו
 חזקה הוי , אצ"כ כמ"ס ללאו בחזרת חזקה ארינן ע"ל
 אלא משום דאין מחזיקין ריעושה מרשות לרשות , והיול
 כאלו לא נולד ריעושה כאלו ברשות המוכר , וכנאכדה
 הבמה דאין מקום ספק לומר אימר טריפה היתה וזה
 כבירא דהך מלחא אדוק :

ובהאי דכל מי שטולד הספק ברשותו עליו הראיה
 והוא בסוף פרק המדיר בחמליף פריה בחמור
 ומח החמור דבעל החמור לריך להביא ראיה שהיה
 חמורו קיים בשעת מניחת הפרה , ונזהר דעת הרמ"ף
 והרמב"ם

אפילו הכי על האב להביא ראיה , והוכיחו בחוספות
 מדחתי על האב להביא ראיה משמע דלא מהני ליה
 אלא ראיה ולא מהני ליה טענת צרי , ולהכי הוכיחו
 לומר דהא דהקן צפ"ק גבי משארתמתי נאנסתי היינו
 צמי שהיה עופנת משכנסתני נאנסתי ע"ש , ומשמע נמי
 מדבריהם דאם טוענת משכנסתני נאנסתי אפילו בלא
 טעמא דצרי ושמה ויבואר לפינוי , וטענת הר"ן הוא
 דודאי פלוגתא דמשארתמתי נאנסתי מיירי כפשוטו
 מאירוסין אלא כיון דטוענת צרי מהני לה חזקה הגוף
 צ"דירוף צרי ושמה , ומש"ה נולדו מומין מן האירוסין
 האב לריך להביא ראיה ומשום דאין טוען צרי לא
 תהני ליה חזקה הגוף לחודיה אבל נולדו ברשות הבעל
 על הבעל להביא ראיה , וכמו שאלמו גבי מחליף פריה
 בחמור דקיי"ל כל הטולד ספק ברשותו עליו הראיה
 ואפי' טוען שמה , ובהיריולא דרב אפי' ע"ש מפרס הר"ן
 רישא מהני לי בידך דמיירי שהאשה טוענת צרי והאב
 אינו יודע , ולכן צפ"ק שהחזקה לאב זה מהני טענת
 צרי דאשה לגבי אב , ובסיפא דכתובה לעממה הבעל
 לריך להביא ראיה דהוי צרי ושמה , זה המתבאר
 משעת הר"ן :

והנה לפי שיטת רש"י וחוס' תהום מאל סוגיית הש"ס
 ר"פ האשה שנהארמלה דלמרו שס ע"כ לא
 קאמר ר' גמליאל ההא אלא צרי ושמה ולפי שיטתם
 דפחתינן מיירי באומרת משכנסתני נאנסתי אין לריך
 צרי ושמה דהא שיהא דכל מי שטולד הסי' ברשותו
 עליו הראיה אפילו בשמא ושמה הוא , וכי צפ"ק דכתובה
 דף י"ב משמע דטעמא דריג' משום צרי ושמה
 ע"ש , וכן כמה שפירשו רש"י וחוס' בחיריולא דרב אפי'
 דמן האירוסין לא מהני חזקהה לגבי אב כיון דהכתובה
 לאב , ובס' תהום דלמתי לא מהני חזקהה לגבי אב ,
 דהא בכל דוכתי מהני חזקה האם לגבי בת , וכבר
 הקשו גבי על רש"י הר"ן והרשב"א ע"ש , וביותר תהום
 לי דהא גבי מחליף פריה בחמור מהני ליה חזקה החמור
 לבעל החמור וחזקה הבת לא יועיל לאב , ובחוספות
 שס דהו פי' ר"י דמפרס טעמא דרב אפי' דצרי שלה
 לא מהני לגבי אב , מדקאמר על האב להביא ראיה
 ומשמע בלא ראיה אינו טוען אפילו טוען צרי , ועוד
 דמשמע מהאי דשמואל דנכנסה לרשות הבעל ולא
 הבעל להביא ראיה אפילו טוען האב והבנה שמא כו' ,
 ומשמעא רב אפי' לא פליג עליה דשמואל דקיי"ל כותבי'
 ונראה לי פי' הקו' עיקר דרישא מהה לאבא בידך ולא
 מהני חזקה האשה לגבי האב עכ"ל , ואפי' מדחתי
 לשמואל חזקה החמור דבעל החמור :

פרק ד

והנראה לענין בעקדם לבאר הא דקיימא לן כל
 מי שטולד הספק ברשותו עליו הראיה ,
 ומשום דמוקי החמור בחזקה חזקה חי והשחא הוא
 זמנה ויכתי מפקין ממונא ע"י חזקה כיון דקיי"ל אין
 הולכין בממון אחר הרוב וריבא עדיף ממונא ומש"ס
 דלא נופקי בחזקה , וכבר עמד בזה הגאון בעל פני
 יהושע והעלה בזה חששות והוא דחזקה עדיף מרובא ,
 ובקוגענטס אחרון פ"ק דכתובות דף י"ג הוכיח גם כן
 דחזקה עדיף מרובא , דלריג אזלינן בחר חזקה הגוף

זהרמב"ם דחליא ברשוותי ממש, דאם עומדה הפכה
 ברשות מוכר אש"ג דכבר יאלה מרשותו צמה שמכרה
 ללוקח בקנין חליפין מכל מקום כיון דאיתרע רשותו
 ממש לריך המוכר להביא רחיה, ולא אמרו בטבח דלריך
 להביא רחיה אלא משום דעומד בטבח לוקח והוא
 הטבח אבל עומד ברשות מוכר אש"ג דכבר הקימה היא
 ללוקח כיון דרשותו איתרע לריך להביא רחיה, ובעומדה
 באגס נמי לריך הטבח רחיה כיון דקנה אותה ע"י קנין
 ואינה עומדה ברשות המוכר ממש, וכמבואר בש"ע
 ח"מ סי' רכ"ד וע"ש בסמ"ע ובע"ז, ודעת הר"ש הוא
 דאש"ג דהבהמה עומדה ברשות המוכר ממש, ומ"מ כיון
 שכבר קנה אותה הטבח באחד מדרכי הקנייה יאלהה
 מרשות מוכר ויכנסה לרשות לוקח כל היכא דליריא,
 וכבר דעה דלמרינן בגולדו מומין ברשות האב לריך
 להביא רחיה, ומכרם דבא משום כחן מאלו ואלו היו
 אין הטעם משום דעומדה ברשותו ממש אלא כיון דמכר
 הכי יאל מרשותו לגמרי, אלא דבגולדו מומין ברשות
 האב לא הוי יאלה מרשותו לגמרי כיון דעדיין היא
 ברשותו לכמה דברים, אבל שפוטגכה או בגרה אש"ג
 דעומדה ברשותו כיון דכבר יאלהה מרשות האב ע"י
 קידושין ושוואין הבעל לריך להביא רחיה וע"ש, וא"כ
 לשיטת הרי"ף והרמב"ם טעמא דרבא בגולדו ברשות
 האב דעדין האב להביא רחיה מוכר דטולד ברשותו
 ממש, ולשיטת הר"ש משום דכל זמן שלא נכנסה לחופה
 עדיין היא ברשות האב לכמה דברים שזוכה בבתו.
 ומשיה לריך האב להביא רחיה:

פרקה

ורפי זה נראה במאי דקשיא לן בטעמא דרב אשי
 דרישא מנה לאבא בידך ומשום דלא מהני חזקה
 גבה לאב, ואמאי לא מהני כמו דמהני חזקה האם
 לבת או כמו דמהני חזקה החמור לבעל החמור נראה
 לשיטת הרי"ף והרמב"ם דאלו בחר רשותי ממש וזן
 האירוסין דעל האב להביא רחיה אש"ג דנקיטה לבעל
 ע"י קידושין, מכל מקום כיון דרשותו ממש איתרע
 וכא"ג בטבח נמי אס הבהמה עומדה ברשות מוכר
 ממש לריך המוכר להביא רחיה אלא דבעומדה באגס
 כיון דאינה עומדה ברשות מוכר אלא באגס ונקיטה
 ללוקח בדרכי הקניה הו"ל רשות לוקח, וכמבואר בסמ"ע
 סי' רכ"ד ע"ש, ומשיה אחי שפיר דכשנכנסה לרשות
 הבעל לריך הבעל להביא רחיה שעד שלא תחחרם היו
 בה מומין אלו ולא סגי ליה ברחייה שראו מומין אלו
 באירוסין דכיון דהכחובה לעמיה לא מרת דלדידה רשות
 האב צמה שהיתה ברשות האב כיון דאב ליל בכחובה
 והל"ל לדידה כאלו עומדה באגס דלמרינן כיון דנקיטה
 ללוקח בדרכי הקניה לריך הלווקח להביא רחיה וה"ל
 בקידושין נקיטה היא לבעל דהר"ל ה"ל כאלו
 עומדה באגס או ברשות אחרת, כיון דלא נולד ברשות
 מוכר ממש, והנה שעומדה ברשות האב הו"ל כאלו
 עומדה ברשות אחרת ובת"ש, כיון דאין הכחובה לאב
 הו"ל כבשר, אבל ברישא דהכחובה לאב והכי היא
 עומדה ברשות האב ואיתרע רשות האב כיון שהאב
 הוא המוכר וברשותו ממש נולד הספק, אבל כשהכחובה
 לעמיה כמו בסיפא לא מרת לדידה מה שנגמלו המומין

פרק ו

ומאי דקשיא לן בפ"ג בשעת רשי' וחסוי דמפסטי
 מהתיקין דמשחרסתי נאכתי היינו משכנסתמי
 וא"כ תו לא לריך טענה כרי כמו בטבח, בסוגיית
 הש"ס פ"ק דכחובות דף י"ב משמע טעמא דרי"ג משום
 ברי ושמא, וכו' בפ"ג דכחובות טעמא דלריכא
 עדים הא ליכא עדים בעל מהותן לימא חנן
 סהמא דלא כריג דאי ריג הא אמר אימי מהימנא
 אפילו תימא ריג ע"כ לא קאמר ריג ההם אלא בברי
 ושמא ע"ש, ומבואר דהוא משום ברי ושמא, ונראה
 בזה

שמעתא ב פרק ו

ובחזקת מעבורת עד עתה ובהשפחות ברי ושמה, ולא מהני אפילו עומדת בלאם נגד חזקת מרא קמא, ומכ"ש דלא מהני נגד חזקת ממון מאם :

וכן

מוכח מדברי הרמב"ם פי"ג מהל' שאלה שכתב בשאלת חז' יוס ושכרה חז' יוס, המשאל אומר בשעה שהיתה שאלה מתה והלה אומר חז' יודע חז'י, כש"ש עסק שבועה ביונים ע"ש, והוא מסוגיית הש"ס פ' השואל דף ז"ח, ומשמע דאילו להיפוך בשכרה חז' יוס ושאלה חז' יוס נמי כפזר א"ש לא היה עסק שבועה, והתם נמי איכא חזקת הגוף ולומר השתא הוא דמתה בעידן שאלה וברי ושמה כו', וכל"ה משתא הוא מפרש להאי דינא דהרמב"ם דפזר באין עסק שבועה ואח"כ שכרה אפילו אין עסק שבועה ביונים חייב ומכ"ש דהו"ל חז' יודע א"ש פרעתיך ע"ש, וא"כ בשכרה ואח"כ שאלה הו"ל חזקת הגוף ולומר השתא הוא דמתה בעידן שאלה ובהלטרף ברי ושמה, ובימיוקין יוסף שם פ' השואל הקשה בהא דקאמר בגמ' הא"ה דתני שאלה חז' יוס ושכרה חז' יוס והשואל אומר חז' יודע חז'יב לימא תיבוי תיובתא דרב נתמן ור' יוחנן, ומאי קושיא הא שאלה חז' יוס ושכרה חז' יוס הו"ל חז' יודע א"ש החזרתו להך לישנא דפ' הגוף בכתב דשומר מחייב

מעידן משיב, וע"ש שכתב משום דשמע מחייבין דה"ה להיפוך נמי דהיינו שכרה חז' יוס ושאלה חז' יוס דכ"ה הו"ל חז' יודע א"ש תחייבתי, וזוה תיבוי תיובתא דרב נתמן ורבי יוחנן וע"ש, וא"כ עיקר תיובתא חז'י אלא משכרה ואח"כ שאלה, וכה"ג אית ביה חזקת הגוף ולומר השתא הוא דמתה בעידן שאלה וחזקת הגוף בהשפחות ברי ושמה מהני, אש"כ דלא מהני ברי ושמה אפילו היכא דליכא חזקת הגוף, מהו לפי מ"ש הבי"ד כ"י ט"ז, דבמת לא אמרינן חז'י חזקת חי ובהשתא הוא דמת, ומכ"ש דסופי לך ע"ש א"כ שכתב לא שייך חזקת הגוף ולומר השתא הוא דמת, אמנם בשמעתא ג' פ"ח שם הוכחנו דגם בחזקה העשויה להשתנות אפילו בבת נמי חז'י בחזקה דמעיקרא ואמרינן השתא הוא דמת ע"ש, ולפי שם הלחם לומר א"כ הא דפזר הרמב"ם באין עסק שבועה חז'י אלא בשכרה והדר שאלה ע"ש פ"ג משאלה :

פרק ו

ג.ד.א דנראה לענ"ד דמסתמא לשון הרמב"ם משמע שם דבשאלה ואח"כ שכרה נמי כפזר לחם משנה השואל חז' יודע, ומאי דקשה ליה בעל לחם משנה, דהא שאלה ואח"כ שכרה הו"ל חז' יודע א"ש החזרתו, נראה דטעמא דחז'י יודע א"ש פרעתיך דחז'י הוא משום דברי ושמה ברי עדיף, ובא"י א"ש תחייבתי דפזר היינו דחז'י ממונא בבתו מאח"י וחזקה דמכ"ש ליה עדיף ליה השמא כזו הברי, ובא"י א"ש פרעתיך ליה דחז'י א"ש חזקת ממון דהא כבר נתחייב ומשי"ה אמרינן ברי ושמה ברי עדיף, דחזקת ממון איכא, וכיון דליכא חזקה המכ"ש לשמא משי"ה ברי ושמה ברי עדיף, ובשאלה ואח"כ שכרה כיון דמכ"ש חזקה דגופא לומר השתא הוא דמתה, חו"ל אמרינן ברי ושמה ברי עדיף, כיון דחזקה דגופא לומר השתא הוא דמתה וכל

זוה לפי מ"ש כפ"ד דהא דאמרינן שבועה דלריך לשלם דמיס למוכר לאו משום חזקה הגוף דע"י חזקה לחודיה אין מוחיין ממון והחקה לא עדיף מרובא אלא משום דאין מחייבין מרבות לרבות וא"כ ליה ריעושתא שגויה ברבות זה לא מרע לרבות הקודם והו"ל כאלו לא היה שום ריעושתא לפנינו דודאי לא נתחייב לסיפיקא שמה עריפה היתה וכמ"ש ע"ש, ותימה ביה דמשארסתי נאכסתי דהוא משכנסתי א"ש כן איכא רשות האשה, אבל ביה מחייבין דהיא חוננת מוכח ע"י והוא אומר דכוכח א"ש א"ה, התם ע"כ משום חזקה הגוף חז'י עלה, וליכא למימר משום דלא מחייבין ריעושתא מרבות לרבות, כיון דלפי דבריה נמי כבר היתה מוכח ע"י קודם גישוין, ואומר דכוכח א"ש היתה וכוון דבמוכח ע"י ע"כ משום דחייב מהימנא, וא"כ מהניוין דלא כ"ה דא"כ על צד ההבטל אומר אלמנה נאכתי וטעון ברי וליה הגורם ספק לפנינו, הא ר"ג כבר חייב מהימנא, לזה משני ע"כ לא קאמר ר"ג דמהימנא בתורת חזקה אלא בבדי ושמה, אבל ברי וברי לא אמר, וכן לפי מה שמבאר לקמן פ"ח שם בחתימת דמשארסתי נאכסתי זריכין לפענת ברי א"ש עפי דאכולה מלחא דר"ג קמי, אלא דבמוכח ע"י חז'י אלא משום ברי ושמה :

והנה

לפי מהבאר משיבת הר"ן למפרש בטעמא דרבא דמייורי שטעוניה שניהם שמה, ובמתני' דמשארסתי נאכסתי היא נאמנת משום דטעונית ברי וכן בחירו"א דרב אשי דרישא מנא לנכא בידך הו"ל משום ברי וידה לא מהני לגבי אב כו', ומבואר דס"ל דחזקה דגופא בהשפחות ברי ושמה מהני, וזוה וטע דעת הרשב"א, וכ"כ הרמ"א בזה"ע כו' קי"ז סעיף ח', דא"כ מאלו מומין ברבות האב כשטוען ברי מחייב ע"ש, וא"כ ידעתי מיעוט ערכי וחז'י כדאי להרהר האחריבם אף לעורר המעין בזה"י, ונראה לענ"ד מוכח דלא מהני חזקת הגוף אפילו בהשפחות ברי ושמה, ראייה דאמרינן, מהא דאמר ר"פ הפרה שור שנגח את הפרה ומנאל עוברת בלדה ואינו יודע א"ש עד שלא נגחה ילדה א"ש משנגחה משלם ח"י לפרה ורביע נזק לולד וכן פרה שנגחה את השור, ומנאל ולדה ואינו יודע א"ש עד שלא נגחה ילדה א"ש משנגחה ילדה משלם ח"י נזק מן הפרה ורביע נזק מן הולד אומר רב יהודה א"ש חז'י שמואל זו דברי ר' עובדא אבל חכמים אומרים זה כלל גדול בדין הממעי' למה ליה למימר זה כלל גדול בדין, אינרריך דאפילו נזק אומר ברי וזקן אומר שמה הממעי' ע"ש, והתם נמי איכא חזקת הגוף לומר השתא הוא דילדה, ובכ"ו דמשארסתי נאכסתי וע"ש בחוספות ד"ה מידע ידע בכ"ו מ"ו שם ואפ"ה אמרינן המעי', ואש"כ דנזק אומר ברי וזקן שמה וחזקה הגוף בדין ברי ושמה לומר השתא הוא דילדה וכ"כ הרי"ף דכ"י נזק אומר ברי וזקן שמה ע"ש ב"פ הפרה, וא"כ הרמב"ם פ"ט מנזק ממון ע"ש, וכן בעור ושע ח"מ ס"י ט"ז, ראייה שניה מדברי הרי"ף פ' השואל גמי מחליף פרה בחמור שזה אומר עד שלא מכרתי ילדה חז'י אומר משלקחתי ילדה ילדתי, ובה"ש הרי"ף דאפילו לוקח אומר ברי ומכר שמה ע"ש, וכ"כ הרמב"ם פ"ב ממכירה, ובטור ושע ח"מ ס"י רכ"ג, והתם נמי איכא חזקת הגוף לומר השתא הוא דילדה

וכל היבד דמסייע חזקה נענעת שמח הוציא כמו טענה
 צרי ומשיה בשאלה ואח"כ סברה ליתכא חזקה ממון
 כיון דכבר נתחייב אית ביה חזקה אחרינא והוא חזקה
 הגוף וכמי"ה ומשיה פסק הרמב"ם כל שאין עסק שבועה
 בתיבה לפטור ובשאלה ואחר כך סברה דהו"ל
 כמו ח"י אם פרעתיך דתו ליכא חזקה ממון
 אית ביה חזקה הגוף המסייע לנצטע ובסברה
 ואח"כ שאלה חזקה ממון מסייע לחובע נגד זה אית
 ליה לנצטע חזקה הגוף והוא עדיפא מחזקה הגוף
 ומשום לנצטע ברי ושמה נגד חזקה ממון ואח"י אית
 ליה לחובע מסייע חזקה הגוף אפילו חזקה ממון עדיפא ,
 ולנצטע מזה דכיון דכבר נצטע ואח"כ שאלה נמי פטור
 בציני יודע א"ע ליכא חזקה הגוף לומר השתא הוא
 דמתה ופולדי כרי ושמה ואח"י לא יתלוקי ברי עדיף ,
 ותייבב דזה קושיית תו' פ' השאלה דף ק' ושם הוכיחו
 דסומכוס מודה היבד דא"י טרי חזקה חזקה הגוף וחזקה
 ממון , והקשו דהא במתניתין דשאלה הו"י חזקה
 תו' וס' זה אומר ח"י זה אומר ח"י יתלוקי ואוקמינא
 כסומכוס והא מודה סומכוס היבד דא"י טרי חזקה
 חזקה ממון וחזקה הגוף לומר השתא הוא דמתה בעידן
 שכורה וע"ש , ובתו' ר"פ הפרה , ופי' מ"ש יתח
 דלעולם ליכא טרי חזקה דבשאלה ואח"כ סברה ליכא
 חזקה ממון כיון דמותר בעידן משיה מתחייב וא"כ
 כבר נתחייב ואחרת לחזקה ממון וכאזני יודע אם
 פרעתיך ליכא אלא חזקה הגוף ובחדא אית ליה לסומכוס
 יתלוקי , ובסברה ואח"כ שאלה אית ביה חזקה ממון
 דהו"ל ח"י ח"י מתחייבתי ליכא חזקה הגוף , דהא
 אדרבה חזקה הגוף למשאל הוא דמסייע וחדא חזקה
 אית ליה לסומכוס יתלוקי :

ועוד נראה ראה לשיטת רש"י ותו' ללא אמרינן ברי
 עדיף ואח"י היבד דמסייע ליה חזקה הגוף מהא
 דאמרו שם בסוגיא אלא כי אחי רמי בר יוחנן קאל אמר
 לא תתייבבנה להני כללי דכיל יודא אחי משמיה
 דשמואל הכי אמר שמואל כל הולד ספק ברשותו עליו
 הרחיה והוא חונק כלה ע"ש , וע"כ היינו נראה עליו
 אחיה דבעל זריק להביא רחיה ומשום גוולד הספק
 ברשותו ולשיטת הרשב"א והר"ן אליבא דמאן אמרו ותנא
 חונק דהא לרי אליעזר דאמר תברא מי ששנה זו לא
 שנה זו ורישא כתי' הוושע ורישא כתי' גמליאל איב משום
 ברי ושמה הוא דהויאמנא לריב ולאו משום האי כללא
 דכל מי שגולד הס' ברשותו , ולרבה דאמר סיפא משום
 דהוי חזק במקום תרתי חזקה און אדם שותה כו'
 וחזקה דגושא נמי לאו משום האי כללא דכל מי שגולד
 הס' ברשותו אלא משום דהו"ל חזק ממון מתקום תרתי ,
 ורב אשי דאמר רישא מנה לאבא צידק סיפא מנה לי
 צידק איב סיפא נמי משום ברי ונאו משום האי דכל
 מי שגולד הס' ברשותו , וא"כ אין לר"א בין לרבה ובין
 לרב אשי ליכא סיוע מכלה , והר"ן נראה דמפרש ותנא
 חונק כלה היינו כלה צביה דמתחייב הקידושין
 ש"מ דכל מי שגולד הס' ברשותו עליו הראיה :

אמנם לא נראה לשיטת הר"ף והרמב"ם דמפרשי
 כל מי שגולד הס' ברשותו עליו חזקה רחיה דתילא
 ברשותו משום ואם נולד הס' בהיות הדבר עומד ברשות
 המוכר על המוכר להביא רחיה ובהיות הדבר עומד
 ברשות הלווקח על הלווקח להביא רחיה היכן נמי לפרש

ותנא חונק כלה דהיינו כלה צביה אביה ומשום דהספק
 נולד משום ברשות האב הוא זריק להביא רחיה ומשיה
 מחזיר הקידושין , אבל לשיטת הר"ש והטור דס"ל דאין
 הכלל תילא ברשותו משום אלא כיון דכבר נקנית ללווקח
 על הלווקח להביא רחיה וצביה אביה עשמה כיון
 דמאירוסין עדיין היא לכמה דברים ברשות האב ועדיין
 לא יאלתה לגמרי מרשותו משיה לא אמרינן ביה כל מי
 שגולד הספק ברשותו עליו הרחיה , וא"כ מהך דכלה
 צביה אביה ליכא סיוע להאי כללא דכל מי שגולד הס'
 ברשותו , כיון דצביה אביה אינו ענין לכל כללא דהא
 אדרבה הוא ברשות אביה לכמה דברים וכמי"ה הר"ש ,
 וע"כ מכלה צביה חמיה הכיוע להאי כללא , ואליבא
 דמאן אמרו , כיון דלרי אליעזר דאמר תברא , ולשיטת
 דרבה דאמר כמי"ה משום קרתי חזקה , ולרב אשי משום
 מנה לי צידק , ולבולה אינו משום האי כללא אלא
 משום ברי ושמה וכמי"ה , אע"כ לשיטת רב אשי הוא
 משום האי כללא דכל מי שגולד הספק ברשותו ובסיפא
 דממון דהכובה לעלמה הו"ל נולד הספק ברשותו בעל ,
 וברישא כיון שבכחובה לאביה לא הוי נולד הספק ברשות
 הבעל וכמי"ה צביה , וכיון דכבר פסק הרמ"א בח"מ
 כיון רכ"ד כדעת הר"ש דלפיו מאלא החמור מוח ברשות
 בעל החמור נמי בעל הפרה מייחזי רחיה אלא דכבר
 נקנית ללווקח , א"כ ע"כ זריק לפרש ותנא חונק כלה
 היינו כלה צביה חמיה , והרמ"א בזה"ש כו' ק"ז פוסק
 דמהני ברי בנאחרתה ובעדת הרשב"א והר"ן וזה נראה
 תרתי דסחתי לפי מ"ש דאי נימא כדעת הרשב"א והר"ן
 דמהני ברי ושמה זריק לומר כדעת הר"ף והרמב"ם
 ודלא כדעת הר"ש ודוק היטב :

פרק ח

מיהו כל זה נראה בחזקה דהסד לפניך הוא ללא
 מהני ברי ושמה וכמי"ה מכל הך דאיות דלעיל ,
 אבל בחזקה שלימה מהני שפיר ברי ושמה , דגבי
 משארתהי נאנסתי מצינו לפרש משארתהי וכמו שכתב
 רש"י וימעט כל מי שגולד הספק ברשותו , אבל בהך
 דמוכת עך דס"ל לר"ג נאמנת דבזה ע"כ אינו אלא
 משום חזקה הגוף , וא"כ מוכח דבחזקה דאינו חסר
 לפיך מהני ברי ושמה , ובפ"ק דכתובות דף י"ב אמרו
 שם לימא דר"ג ור"י פליגי בברי ושמה ודחי שם ע"כ
 לא קאמר ר"ג ההא אלא דא"י מגו איב ע"כ לא קאמר
 ר"ג ההא אלא דא"י חזקה הגוף וע"ש , ונראה דקו"ל
 בהך תירוולא תברא דהוא משום מגו , וכדמוכח ר"פ ב'
 דכתובות גבי מודה רבי יואבע בשדה זו של אביך
 דקאי על האי דמשארתהי נאנסתי דלית ליה מגו והכא
 מודה כו' , מ"ש מהאי מגו האי מגו כו' ההא שור שחוט
 לפניך , ומבואר דטעמא משום מגו הוא , וזה נראה
 לענין בכוחות הוספתו בסוגיין שכתבו רש"י ומתחייבין
 דמשארתהי נאנסתי היינו היבא שיכול להיות שנבעלה
 לאחר נישואין עכ"ל :

והקשו הרא"ה והר"ן דבמשתחונו שנו משארתהי ע"ש
 ולפמ"ש י"ל דולא משתחונו משארתהי
 קאמרה אלא כיון דיכול להיות שנבעלה לאחר נישואין
 נאמנת לומר משארתהי נאנסתי במגו דמשארתהי
 ולאפוקי היבא דא"י אפטר לומר שנבעלה לאחר נישואין
 וכגון

וכוונן שגא עליה אחר החופה יחזק דחו ליכא מגו, והא
 דמשמע ברפ"ז דכחצות דפעמא דר"ג בני משאכסחתי
 במגו דבעי אמרה מוכח ע"ן אזי, וכן שם בפ"ק דכחצו"י
 דף י"ב, מ"מ הדבר מוכרח כן לפרש אליבא דרבא בסוגיין
 דמקוי מהני? דהו"ו בה מומין כר"ג משמע דס"ל לר"א
 משום מגו דמי"ע ס"ל לר"ג דנאמנה, דמי משום מגו
 דמי"ע א"ס כן מאי עיני דר"ג להו"ו בה מומין, כיון
 דהסא לא הו"ו שום מגו ומשום חזקה גופא בהגטרפות
 ברי ושמה נמי ליכא למימר כיון דרבא ס"ל דעל האב
 להביא ריהא דק"ק, ולא מהני ליה טענה ברי לפי שיטת
 התוספות ולבן דר"ק לומר דאליבא דרבא מפרש טעמא
 דר"ג משום מגו דמשאכסחתי, ומגו דמי"ע לית ליה לרבא
 דנאמנה מגו כי ה"ל לא מליבו בסי"ס, כיון דלא מהימנא
 משאכסחתי אלא במגו דמי"ע ומי"ע חתח"ד גופא
 לא מהימנא אלא משום דהיא טענה מעלי טפי ללא
 פסלה נפשה מכהונה אמרינן מגו כל דהוא בהגטרפות
 ברי ושמה, וכמו שפירש"י שם פ"ק דכחצו"י ורבא ס"ל
 אליביה דר"ג דמגו בעינן סיהיה נאמן בטענה שיטעון,
 ומס"ה במגו דמשאכסחתי דהיא נאמנה משום דכל מי
 שטולד הספק ברשותו עליו הראיה ומס"ה במומין דנמי
 שייך ביה האי כללא דכל מי שטולד הספק דמייה לר"ג,
 אבל במגו דמי"ע גופא לא מהימנא לא הו"ו מגו:

ותתיישב בזה קושייה ה"ל"נ מאי דפירשו
 רש"י ורובספות משאכסחתי נאנסתי היינו
 משאכסחתי נאנסתי, א"ס כן מאי פריך לרב יהודה אמר
 שמואל מהך מהני? דעבד, נימא דרך דעבד אחיא כרבי
 יהושע ולפי ס"ל הך כללא דכל מי שטולד הו"ו ברשותו
 ע"ס, ולפי מ"ס דמשאכסחתי ודאי אירוסין קאמרה
 אלא לר"ג נאמנה במגו דמשאכסחתי ור"י יהושע לית
 ליה מגו, וכדאיתא רפ"ז דכחצו"י, ומשום דשור שחוט
 לפניך, משום הכי אינה נאמנה לר"י יהושע אבל בטענה
 משאכסחתי ממש נ"ל לר"י יהושע אית ליה האי כללא
 דכל מי שטולד הספק ברשותו עליו הראיה:

פרק ט

איתבייה רב אחא ברביה דרב אחא לרב אשי מודה
 ר' מאיר במומין הראויין לבא עמה מבית
 אביה בעל האב להביא ריהא הבמי"ע ביהרת, ופחצו
 החוס' וז"ל, הימא אמאי מקשי לרב אשי טפי מכלל
 הני אמוראי? דלעיל, דלמ"ד תברא הו"ו מאי לאקשויי
 מאי חילוק י"ס בין בית אביה לבית בעלה, ולמ"ד נמי
 כאן נמא"ל כאן היה אמאי על האב להביא ריהא הא
 הו"ו חדא בתקום תרתי, ולא מאי למימר דס"ד דמקשה
 דראויין לבא עמה משמע חס"ס אינן ויכירם שוממין
 אלו באלו מומן ארוך מקודם אירוסין ואיחרע חזקה
 הגוף לפיכך על האב להביא ריהא, דאי"ז מאי פריך
 לרב אשי הא רב אשי לא אמר סיהא נאמן אלא משום
 חזקה עב"ל, והנה מ"ס חוספס אינן לומר דס"ד דמקשה
 דראויין לבא מבית אביה היינו שה"ס ישי"ס ויכירם שוממין
 המומין מומן ארוך קודם אירוסין, דאי"ז מאי פריך
 לרב אשי כו', והנה דמריך לרב אשי היינו משום דראויין
 לבא מבית אביה והא משמע אלא מירוסין אבל ביהרת
 ממילא המה קודם אירוסין:

והנראה לעי"ד בזה לפי מ"ס לעיל פ"ד דהא

דאמרינן כל מי שטולד הספק ברשותו עליו הראיה
 ומפקינן ממונא על ידי חזקה הגוף אפי' בשמא ושמה,
 ואלו רובא דעדיר מחזקה לא מהני דהא א"ל הולכין
 בממון אחר הרוב, ושם ביארנו דהיינו משום דל"ן
 מחזיקין מרשות לרשות והי"ל כאלו לא היה שום ריעושה
 ברשות המוכר ואלו מנוב"ל או מחב"ר ודאי לא מני' אחר
 הלוקה אימר עריפה ביהת כיון דליכא ריעושה, וצ"ח
 אפי' דיעושה לפנינו שררי לר"מ סריפה לפנינו כיון
 דל"ן מחזיקין ריעושה מרשות לרשות הרי לא איחרע
 כלל רשות המוכר, ושם הוכחנו כן מדברי הרשב"א
 בהירושוי לחולין שכתב אפי' כחמים דמשמאל למפרע
 ולא אמרינן חוקי אחזקה והשחא הוא דראיה הכחם
 אלא כיון דל"י וחס"י ישי"ס דודאי לא נעשה עשה
 וה"ו נודע אימתי ומאי ולא תוכל להגביל הזמן לומר
 אימת ראהה תו לא הו"ו חזקה, והקשה הרשב"א שם
 במומין שכנסתה לרשות הבעל והש"ג דיתכר שלא היו
 המומין עבדיו ואמאי הו"ו חזקה, והיר"ן משום דל"ן
 מחזיקין מרשות לרשות ע"פ פ"ד, וזה דלא כדברי ר"מ
 יהושע דסבור דהו"ו משום חזקה הגוף ולפי' דל"ן
 הולכין בממון אחר הרוב חזקה עדיפה כל שלא בלא
 בבה אחת הרוב עם החזקה וע"ס דמוחיב לנפשה
 הלכתא להלכתא, דהא קי"ל בר' יעקב בפי' מי שמח
 דא"ס טוען שכיב מרע היתיר נאמן ואינן מוליאיו ממון
 ע"י חזקה הגוף וע"ס:

ורפי' מ"ס דחזקה הגוף לא מהני לאסוקי ממונא אלא
 משום דכל מי שטולד הו"ו ברשותו עליו להביא
 ריהא משום דל"ן כאן ריעושה וכמ"ס, ואי"ז כל זה
 כשטוען שמה דל"ן הספק אלא משום שהגרופו לפנינו,
 וכיון דל"ן מחזיקין ריעושה מרשות לרשות הי"ל כאלו
 אין כאן שום ריעושה אבל כטוען ברי זה גופא הו"ו
 ספיקא דאימר טוען אמת כדבריו ושהיה שכי"מ חזקה
 הגוף לא מהני לאסוקי ממונא, וכן א"ס בעל הטעם
 ברי שהיו בה המומין קודם אירוסין הו"ו ספיקא אלא
 דלא משכחה לה משום דסבור וקובל כל שידע בה,
 וכן מוכח מדברי הגהה אשר"י פ' האומנין וז"ל ראובן
 שמכר סוס לשמעון ונמאל"ו בו מוס ואחר שמשכו וכו',
 וא"ס אינן עדים שראו המוס קודם שמשכו, כך הדיון
 ששמעון נריך לברר שהיו בו מומין קודם שמשכו כיון
 שאינו ידוע לטעיהם שח"ס היה ידוע לשמעון סבור
 וקובל ושהשחא שאינו ידוע על שמעון לברר וא"ס לא
 בירר הפסדי ויפרע כל המעות לראובן אפילו א"ס לא
 נתן עב"ל, והיינו משום דכל מי שטולד הספק ברשותו
 עליו הראיה, ומשמע דאלו משכחה טענה ברי שהיה
 בו קודם היה פשור והיינו כמ"ס, דכיון דמשמאל משום
 דל"ן מחזיקין ריעושה מרשות לרשות והי"ל כאלו אין
 כאן ספק אבל כשטוען ברי הספק לפנינו ע"י טענה
 ברי אימר כדבריו וחזקה הגוף לא מהני לאסוקי ממונא,
 ומס"ה כשטען ברי שהיה שכי"מ הי"ל ספק, וכן א"ס
 טוען הבעל ברי שהיו בה מומין קודם אירוסין נמי הו"ו
 ספיקא אלא דלא משכחה לה ומשום דסבור וקובל כל
 שידע במומין, וכן מוכח מדברי הגהה אשר"י פ'
 האומנין וז"ל ראובן שמכר סוס לשמעון ונמאל"ו בו מוס
 אחר שמשכו בו וא"ס אינן עדים שראו המוס קודם
 שמשכו כך הדיון ששמעון נריך לברר שהיה בו מוס
 קודם שמשכו כיון דל"נו לטעיהם שח"ס היה ידוע
 לשמעון

לשמעון סבור וקבל והשחא שאינו ידוע על שמעון לברר
 ואם לא בירר הפסיד יפרע כל המעות לראובן אפילו
 עלם לא נתן עכ"ל, והיינו דכל מי שגולד הסי' ברשותו
 עליו הראיה וכמו שכתב, ומשמע דאלו משכחא מענת
 ברי שהיה בו קודם היה פטור, ואשי' דכל מי שגולד
 הסי' ברשותו עליו הראיה ומשום דאינו אלא משום
 דאין מחזיקין מרשות לרשות והו"ל כאלו אין כאן ריעותא
 ברשות ומכר ואין מקום להספק, אלא ע"י טענת ברי
 יש לפנינו מקום להספק אלא דלא משכחא ע"י ומשום
 דסבור וקבל, ובש"ך ח"מ סי' ל"ב גבי גבינות שהחליעו
 דלא אמרינן ביה כל שגולד הספק ברשותו עליו הראיה
 כמו דאמרינן גבי עבד, דהתם איכא חזקה ובי' רוב
 בהמות ואין טריפות משאי"ב הכא ודוק וע"ל :

ולכאורה דבריו אינן מבוררין, ולפמי"ש ניחא,

כיון דשיקר טעמא משום דאין כאן
 ריעותא וכל שאין ריעותא לפנינו חו לא נחתינן בסיפיקא
 כיון דרוב בהמות שכרות ואשי' דאין הולכין במומין
 אחר הרוב היינו נש"ש מקום ריעותא אבל היכא דליכא
 ריעותא וכיון שצדקה הבהמה ודאי לא מצי טען לוקח
 אימר טריפה היתה, וכיון דגבינות דרנן להחליע ומאוי
 בהם החלטה, איכ נהי דריעותא דעשוי החליע לאו
 ריעותא, ומשום דאין מחזיקין מרשות לרשות ואפי"ה
 חיישינן לעלם החלטה דשכיח טובא בגבינות ומשום
 חזקה או רוב אין מוילאין ממונן כל מקום שיש אינו
 ספק שראוי להספק, ולזה דוקא בטבח שרוב בהמות
 אינן טריפות ואין ספק אלא ע"י הריעותא שגולד עשוי
 וכיון דאין מחזיקין הריעותא מרשות לרשות הו"ל רשות
 ומכר בלא ריעותא, משאי"ב בגבינות דהריעותא הוא
 בעלמא ואין אפי' אית ביה רובא או חזקה לא מהני
 לאפוקי ממונא ודוק :

כיון דשיקר טעמא משום דאין כאן
 ריעותא וכל שאין ריעותא לפנינו חו לא נחתינן בסיפיקא
 כיון דרוב בהמות שכרות ואשי' דאין הולכין במומין
 אחר הרוב היינו נש"ש מקום ריעותא אבל היכא דליכא
 ריעותא וכיון שצדקה הבהמה ודאי לא מצי טען לוקח
 אימר טריפה היתה, וכיון דגבינות דרנן להחליע ומאוי
 בהם החלטה, איכ נהי דריעותא דעשוי החליע לאו
 ריעותא, ומשום דאין מחזיקין מרשות לרשות ואפי"ה
 חיישינן לעלם החלטה דשכיח טובא בגבינות ומשום
 חזקה או רוב אין מוילאין ממונן כל מקום שיש אינו
 ספק שראוי להספק, ולזה דוקא בטבח שרוב בהמות
 אינן טריפות ואין ספק אלא ע"י הריעותא שגולד עשוי
 וכיון דאין מחזיקין הריעותא מרשות לרשות הו"ל רשות
 ומכר בלא ריעותא, משאי"ב בגבינות דהריעותא הוא
 בעלמא ואין אפי' אית ביה רובא או חזקה לא מהני
 לאפוקי ממונא ודוק :

ובזה נראה ליישב קושיית הסו"ס שהקשו בראובין בהא

דאמרינן כל מי שגולד הספק ברשותו עליו
 הראיה מהא דתנן המחליף פרה בשמור זה אומר
 משלקחיה ליה כו' ואמאי נימא לא כי שגולד הספק
 ברשותו עליו הראיה וברשות לוקח יודה וע"ש, ולפי
 מ"ש ניחא דבפרה מעוברת כיון שהגיע ימי לידה חייב
 היא בכלל ספק אימר לידה, ואיכ דאין דאין מחזיקין
 מרשות לרשות מכל מקום ברשות ומכר ממילא היה
 הספק כיון שהגיע ימי לידה, ולא גרע מגבינות
 שהחליעו דספק גבי' ח"מ סי' ל"ב דלא אמרינן ביה
 כל מי שגולד הסי' ומשום דדרנן להחליע, והיה בפרה
 מעוברת לידה כיון שהגיע ימי לידה דרבה להוליד ודוק,
 ובהא אפשר לישב קושיית חוסי' שהקשו דמאי פריך לרב
 אשי' טפי מכלל הוי אמוראי, ונראה לפי מ"ש דכל
 שגולד הספק ברשותו לאו משום חזקה הוא, וכדמוכח
 לה מדברי הרשב"א דליכא דאי אפשר להגביל זמן לומר
 השחא הוא לזמן חזקה היא, ובמומין ישי"ט משום
 דאין מחזיקין מרשות הוא, וכמבואר לעיל פרק ד'
 ע"ש היטב :

ורפ"ז לרי"א דאמר תברא מי ששנה זו לא שנה זו

וכיפא אחאן לרי' גמילא ומשום חזקה הגוף
 וכן לרבא דאמר רישא כאן נמלא וכאן היה וכיפא משום
 דהו"ל חרתי במקום מרד חזקה דאין אדם שונה ביום
 וחזקה הגוף, ואיכ שפיר י"ל דברייתא הכי קאמר מודה
 ב' מאיר במומין הראויין לבא מבית אביה והיינו שהיו

פרק י

גריסינן בכחובות פ"ק דף י' אהמר אומר רב נחמן
 אומר שמואל מבי' : יש בן אליעזר הכמים
 תקנו להם לבנות ישראל לבחולה מאתים ולאמנה מנה
 והם האמיטוהו ששם אומר פ"ס מאתאי נאמן, איכ מאי
 העילו חכמינו בהקנתן, אמר רבא חזקה אין אדם טורח
 בסעודה ומפסידה, והקשה הרמב"ן דגם אם חס כחובה
 דאורייתא למה לא יהיה נאמן אטו מאן דמפיק סערא
 בתנאי מי לא אמרינן ליה זיל קיים הגוף, וה"ל כיון
 שהוא אומר שמו"ס בעולה למה לא יהיה נאמן אפילו
 בלא טעמא דאין אדם טורח בסעודה, וכן הקשה
 הרמ"א, ובחוס' שם ז"ל, תימה תיבא נאשח כהן או
 בפחותה מבח שלש דמיחסר עליה הלכך כיון דמפסידה
 נאמן ולמ"ד מצי לקמן כוסה בחזקה בעולה ומאמנת
 בעולה ואין לה כחובה כלל ניחא דהשתא גמי מפסידה
 שהרי מקח טעות הוא אבל למ"ד יש לה כחובה מנה לא
 מפסיד מידי אלא שבא להפסידה מכחובתה מנה אבל
 הסעודה לא מפסיד אמאי מרימן עכ"ל, חו הקשו
 בחוס' שם דמשמע מכלל דכחובה דרבנן ואנן היגי'נן
 לכחובי בכחובה כסף חזי דחזי ליי' מדאורייתא וע"ש
 שהעלו דלמאן דאמר כחובה דאורייתא אינו נאמן לומר
 פ"ס והוא נגד פסק דידן, דכ"ל כחובה דאורייתא
 וקיי"ל גמי דאומר פ"ס נאמן, ועינן ג"ש בזה"ש סי'
 ס"ז ס"ק י"ד מ"ש בזה :

וליישב

וריישב כל זה דע דכתבו הראש והרין דמומרא
 זו דרב נחמן דהאומר פ"ס נאמן מיירי
 בשוקת או במכוישתו ואומרת בחולה הייתי אבל באומרת
 משארסחתי נאכסתי דקיייל כריג דלאחר לאמנת אבל
 במכוישתו או בשוקת ליכא ברי ובמא אלא גבי
 וע"ס והא דלא מהימנא במכוישתו ואומרת בחולה
 הייתי עמו דאי גבי אמרה משארסחתי נאכסתי כנר
 כתבו חוסי פ"ס דהוקל מגו להוי"א וברין כהב משוס
 דהוי"א מגו דמקוס חולין לוי"א אדס עורח כסודיה
 ומפסידה וע"ס ואיכא למידק לפי מה שמבואר בש"ס
 דכל מי שגולד ה"ס ברשותו עליו הראיה ובטבת שמתלח
 לבינה נריך הלווקא להביא ראיה ובלא ראיה נריך
 ליתן דמי המקת ומהני אפי' בשמא ושמא ולין נריך
 המוכר עמית ברי ובמבואר אלאמי בפרקים הקודמים
 וכ"כ חוסי ב"פ אלו עברות דף ל"ו ב"ה הרשע והטובה
 חין להם טענת בחולים ומוקי לה כריג פרישי דאי
 הוי פקת הוי טענה משארסחתי נאכסתי ופקה לרי
 היכי שטענין לה הכי מספק לאפקרי ממונא כיון דאיהי
 לא טענה ומיהו מביא כ"י כהנה לפיכוח הקין דאמר
 ב"פ המדיר לא הוולד פי המכה המימ ע"ה ומפסק
 דלפילו לא יבד עבד נמי נריך על"ס וע"ס שביא
 ראיה שברשות מוכר ערפה עכ"ל וע"ס וביון דאפי'
 בשמא ושמא ולין זו טענת ברי נמי נריך ליתן דמיס
 ומשום ואי כללא דכל מי שגולד הספק ברשותו עליו
 הראיה ואי אפי' בשוקת ובמכוישתו ליכא טענה ברי
 ושמא כיון דנגד ברי דידיה שמוכחיה בחולה הייתי הוא נמי
 טוען ברי אכתי נימא שזינתה תחתיו אחר הטעוהין מהך
 כללא דכל מי שגולד הספק ברשותו דוראי אי אמרי' טעמא
 משוס ברי ושמא וסוקתת או במכוישתו ליכא טענת
 ברי ושמא אבל משוס ברי כללא חך שגולד דכל טענה
 ברשותו דאין היא דקטעין הכא חך כללא דכל טענה
 ה"ס ברשותו עליו הראיה ואפי' דאיהי לא טענה חן
 נימא הכי דתחתיו זינתה ולין מתיקון מרשותו ברשות
 ולין נאמר אלו תחתיו זינתה היתה טוענת דהא כנר
 כתבו החוסי פ"ק דכתובות דף ט' בהא דלא עבדין
 ספק ספיקא כ"י מוכח ע"ן וחילוי' שאם היתה מוכח ע"ן
 היתה טוענת לפי שאין גנאי לה ע"ס ומבואר דבזנתה
 כיון דגנאי לה אינה טוענת ומש"ה מילוי למימר כך
 זינתה ואיכ נימא תחתיו זינתה ואפי' ליכא ברי ושמא:
אנ נהא כיון דאפי' פתוחה מני שניס דודאי
 תחתיו זינתה אפי' מספקת כחובתה בחומר
 פ"ס ושוקת או במכוישתו ונאכסתי ואומרת בחולין זינתה
 ולא אמר ר"ב משארסחתי נאכסתי נאמנת אלא משוס
 דאיהי טוענת ברי והוי"ל ברי ושמא ובספק איני יודע
 אם החזרתיו מהני ליה ברי ושמא כתיב משהיריט
 בחדושי פ"ק דכתובות דף י"ב בהא דאמרנן ע"כ
 לא קאמר ר"ב אלא משוס חולין דגוספא והמנה אכתי
 אימר ברלון וכחב משוס דרלון הוי"ל כאיני יודע אם
 ברי עדיף וע"ס וא"כ הכא במכוישתו או בשוקת
 דליכא ברי ושמא איכ נרי דנימא תחתיו זינתה ומשום
 חך כללא דכל מי שגולד ה"ס ברשותו אומר ברלון
 דלפילו בא"י אם החזרתיו בעיני ברי ושמא ודוק:
זינתה בזה ליישב קושיית הרמב"ן והרא"ה דהא אפי'
 כחובה דאורייתא חזמינן ליה זיל קיים תנאי

דכיון דמגד ספיקא דלא תחתיו אינה מספקת כחובתה
 דהא אמרינן כל מי שגולד ה"ס ברשותו עליו הראיה
 ואיכ ודאי תחתיו ה"ס אלא דאמרין אימר ברלון ואיכ
 כיון שפקינן התנאי אינו נאמן לומר שזינתה ברלון
 ומש"ה נריך לטעמא דה"ס אלא וחס האמינותו ודוק
 והנה בחוסי פ"ס חזמינן ד"ה כל שגולד ספק ברשותו עליו
 הראיה זיל ואחיל הא דפרקי דבבב. הובאל גבי מחליף
 פרה בחמור וילדה ונחיו ברשותו דמאן קיימא וכו'
 אריך המעשה ומשני כיון דקיימא צלמס ואחיל הא
 אחר שמשך בעל הפרה את החמור וילד הספק ואריך
 לחלק בין ספק שגולד לשיבוטא פי' החס לנפק שגולד
 לגריעותא פי' החס עכ"ל החו' ואיכ ברבי"ש ס"י טע"ג
 כחב זו דברי החוסי המוכר וזיל וי"ל הטעם דכל
 שגולד הספק ברשותו לגריעותא כמו בהך דשמואל י"ט
 לנו לומר שגל בעל הפרה שגולד הספק ברשותו עליו
 להביא ראיה לפי משפטי ספק זה הוא ב"א לבטל קטין
 שבי"ה ומקוסין כמיני וכו' שגולד הספק ברשותו
 עליו להביא ראיה אבל בהאי דהה"ס חין הקטין מהכפל
 מפני הספק שאין דמין אלא על הולד ומשני זה חין
 הולכין אחר מי שגולד הספק ברשותו אלא אחר הממע"ה
 וזהו מה שגולד לי צביוור לשון החוספות ובכונתם עכ"ל
 וכן נראה מדברי חוספות חולין דף י"א ד"ה הממע"ה
 וזיל פי' על הלווקא להביא ראיה שברשות מוכר נכרסה
 כ"י והקשה הר"ד וי"ט דכנדה פי' הראיה היא בדיקה
 ע"מה ולחוקק והשיללה להצטרחה היא טענה והצטרחה
 תולה ומפסק ר"ב ששה דלענין דינא תין דלא מחייבת
 הצטרחה לכנס הבגד ואחיל לא אמרינן כאן נמצא וכו'
 היא כמו גבי בהמה דהכא וגבי מומין דסוף המדיר
 וי"ל דלא דמי דודאי כדי לקיים המכר ובקדושתין סנדא
 הוא דאמרין הכי שאומר המוכר ללווקא חך ספק
 שברשותך נטרפה והכא אומר לבעל קח אשהך שברשותך
 גולד המוס ואין לנו לבטל המעשה הזה אבל גבי חלוק
 ליכא למימר הכי עכ"ל ומבואר דלא אמרו האי כללא
 דכל שגולד הספק ברשותו אלא שגל לבטל הקטין והצטרחה
 ומש"ה במחליף פרה בחמור ח"ע"ג שאנו באין לבטל
 מכירת הולד מגל מקוס חין הביטול בעיקר הקטין
 אלא בגוד חו' לא שייך האי דכל מי שגולד הספק ברשותו
 עליו הראיה וכמ"ס ברבי"ש וע"ס ברבי"ש ס"י חזקת
 במ"ש בכנינת החוסי' כחב שם להר"ב ר' חסדאי ז"ל והא
 כיוצאי אל האמת ימין בגלך הסעדני והא י"ט חולין
 כמ"ס מבואר ג"כ בתוספות חולין המוכר דלא אמרו האי
 כללא דכל שגולד הספק ברשותו אלא שגל לבטל הקטין
 ולפי' למיד כנסה בחזקת בחולה ונמצאת בעולה י"ט לה
 כחובה מנה להפסידה ממנה שפיר יכול להפסידה מהך
 ספיקא דאימר לאו תחתיו וליה לה אלא מנה ואיכ חייט
 ע"ג דכחובה מן החורה מני אמר קיים תנאי וייט
 ברי שאם בחולה ובקושיית הרמב"ן והרא"ה ופי' משוס
 דלא מני למימר לאו תחתיו ומשום דכל שגולד הספק
 ברשותו דהא למיד כנסה בחזקת בחולה ונמצאת בעולה
 לאו מקה טעות הוא ויסיבא דלא מבעל המקת לא
 אמרינן האי כללא:

והתיישב בזה קושיית התוספות שהקשו חומה חיה
 בשא"ח פ"ה כ"י ולמיד כנסה בחזקת בחולה
 ונמצאת בעולה מקה טעות ואין לה כחובה כלל נ"מא.
 אבל

י' המדיר דכל חנאי' שהו' למוכרו ולא נקיים החנאי ויכל למחול חנאו' וכן פסק בש"ע אה"ע סי' ל"ח ע"ש. וא"כ להפסידה מנה ודלוי יכול לממור קיים חתוך וכקושיית הרמב"ן, או לומר מוכח ע"ן, או לומר בעולה היסה ולהפסידה רק מנה ולא לבטל המקח דכה"ג"ל אמרין כל מי שגולד הספק ברשותו עלוי הרחיה ויכול לומר בזה אימור לאו חתיו, אלא אם הוא ב"ה להפסיד כל כחובה מזד' לאו חתיו ובע"כ נר"ך לבטל המקח. וכל היכא דהמקח בטל אמרין האי' כלל' דכל מי שגולד הספק ברשותו כ"י, ולא מני' להפסיד כל כחובה אלא מחשב אימור ברזון וכיון שאימור ב"ה אלא מבח חשב דרזון, אי' כבר נקיים החנאי ואינו נאמן אלא חשב הם אמרו והס' אמרו האמינוהו ומשום דלזין אדם עורח בסעודה וכמ"ש :

והנה אפילו למ"ד כחובה דלורייחא היינו כחולה דוקא שכתובה מה חתים דכתיב כמוהר הגבולות אבל כחובה מנה אליבא דכ"ע אינו אלא מדרבנן וחתיישב בזה קושיית חוסי' דהא' א"ן קי"ל כחובה דלורייחא וא"כ היכי נאמן לומר ס"פ ע"ש, וכן ברא"ש שם וז"ל ותימה דקי"ל כרשב"ג דלמר כחובה דלורייחא קי"ל כר"ב נחמן בדיני ור"ב נחמן דלמר ס"פ נאמן ע"כ סובר כחובה דרבנן, ולפ"מ' דאפילו למ"ד כחובה דלורייחא א"ס ב"ה להפסידה מנה ולטעון אימור אי' יכול לומר קיים חתוך שכתולה א"ת וזאת לך מאתן אי' נאמן בזה אלא שהוא ב"ה להפסידה כחובה נגמרי ומזד' לאו חתיו ולבטל המקח אינו יכול משום האי' כלל' דכל מי שגולד הספק ברשותו כ"י אלא מזד' חשב זניח ברזון בזה לא היה נאמן או לאו משום דהס' אמרו הם האמינוהו, וכיון דמ"ס מדינא מפסדא דבמע"ל לא מיעבט המקח וכמ"ש, או שאינו רוצה לבטל המקח אפי' לטעון בעולה לאו חתיו ולהפסידה מנה נמי נאמן מדינא ומשום דמני' אמר קיים חתוך וכמ"ש, וא"כ כיון דאינו אלא כחובה מנה ודלוי מדרבנן ומשום הכי הם האמינוהו דזוק :

פרק יב

כ"ב אלו נערתו דף ל"ו, רמי בריהא אהדי דחדא תינה החרש והשועה והאילנות י' להס' קנס י' להס' טענת כחולים ובחדא תינה החרשת והשועה הבוגרת ומוכה ע"ן א"ן להס' טענת כחולים, אמר רב ששה לא קשיא הא ר' גמליאל הא ר' יהושע אימר דשמעת ליה ל"ג היכא דקא' טענה אימי היכא דלא טענה אימי מי שמעת ליה, א"ן כיון דלמר ר"ג מהימנא כגון וז"ל, פתח פ"ך אלא' הוא, ופירש"י הא ר"ג דלמר בפ"ק היא אומרת משארסתני נאנסתי נאמנת הי' א"ן להס' טענת כחולים דלמרין או היו פקחת לטעון רמי טענת משארסתני נאנסתי ע"ש, והרמב"ן בסי' המלחמותין כתב וז"ל, והיעקר כפירש"י וכן כ"י הגבולים והסוף שם מדלייה וז"ל דטענין ליה מוכח ע"ן ואפי' כשקידש ובעל לאלתר אפי' א"ן להס' טענת כחולים דטעינ ובעדייהו מוכח ע"ן וזאת ליה מאתן א"ף דמוכח ע"ן א"ן כ"י אלא מנה כיון דחרשת ושועה א"ן להס' כחובה א"ס לא רצה לבטל חתיו דוקא בזה לבטל המקח, אבל א"ס חשב אינו רוצה לבטלמקח לא היו מקח טענת, וכמבואר בר"ן מקח

אבל למ"ד כנסה כחזקה כחולה ונמנאח בעולה י' לה כחובה מנה דלא מפסדי מידי אלא שבה להפסידה ממנה כ"י ע"ש, ולפ"מ' יוחא דל"כ לא הוצרכו להס' טעמא דלזין אדם טעמא בסעודה ומפסידה אלא למ"ד כנסה כחזקה כחולה ונמנאח בעולה מקח טענת דלא מני' להפסידה משום לאו חתיו ככדי שלא לבטל המקח הא אמרין כל שגולד הספק ברשותו עלוי הרחיה וא"כ ודלוי חתיו היה אלא משום רזון, ובזה בעל לא מהימן כיון דודלוי חייב הוא לה וכמ"ש אבל למ"ד כנסה כחזקה כחולה ונמנאח בעולה כחובה מנה דלא מיעבט המקח, וכ"ה"ג לא אמרין כל שגולד הספק ברשותו עלוי הרח"ה, וא"כ נאמן בלאו האי' טעמא דלזין אדם עורח כ"י, אלא משום דהוא מוחזק מני' אמר כ"י, והביא רחיה שכתולה א"ת וברי' ל' שבעולה היסה, וכמ"ש הרמב"ן והרא"ה. דלעו מאן דמפיק שערך שכתולה חתיו ליה קיים חתוך דזוק :

פרק יא

ובטור וש"ע אה"ע מחלוקת הפוסקים באומר ס"פ מנאחי א"ס נאמן להפסידה חוספת כחובה, ודעת הרמב"ם כיון דלאמנות הבעל אינו אלא משום הס' אמרו והס' האמינוהו, וחוספת כחובה חיוב גמור שבעל עלמו מחייב, ודעת הרמב"ם באומר ס"פ נאמן להפסידה אפי' חוספת כחובה, ועיין בש"ע אה"ע סי' ס"ז ובכ"ש שם ולפ"מ' וז"ל דעת הרמב"ם דלזמן להפסיד א"ף חוספת אפי' דיה אינו מדבריה משום דכתוב בלטי' גבורים ע"ש אפי' דלס' בעולה אפילו חתיו קודם שזאון מפסדא כחובה שלא הוכיף אלא שחיה כחולה בשעת שזאון ע"ש, וא"כ לענין חוספת מני' להפסידה בטענה דזניה קודם השזאון, וכ"ה"ג לא מיעבט המקח ואמרין לה קיים חתוך, ונחמן אפי' בלא חזקה דלזין אדם עורח כיון דהוא מוחזק, וכמו שהקשו הרמב"ן והרא"ה :

אמנם כל זה כשבה הבעל להפסיד כל כחובה לר"ך טעמא דחזקה דלזין אדם עורח ומשום הס' אמרו והס' האמינוהו, דליכא למימר טיבה נאמן משום מוחזק ולומר אייתי רחיה דכחולה א"ת וכקושיית הרמב"ן והרא"ה ומעמא שכתבנו, כיון דלא מני' להפסידה משום לאו חתיו דכל שגולד הספק ברשותו עלוי הרחיה אפילו בשמא ושמא וכמ"ש הפ"י, ולא מני' להפסידה אלא משום קפיקא דרזון ובזה לא מהימן כיון דחייב הוא בודלוי והחנאי' כבר נקיים אבל א"ס ב"ה להפסידה מנה ספיר מהימן אפילו בלא טעמא דהס' האמינוהו, כיון דהמוחזק הוא מני' אמר חתיו מוכח ע"ן היסה קודם אירוסין וכנסה כחזקה כחולה ונמנאח מוכח ע"ן כחובה מנה ולא היו מקח טענת, ומני' אמר קיים חתוך ואימר מוכח ע"ן היסה וזאת ליה אלא מנה הי'ג דהמקח לא מיעבט לאו אמרין האי' כלל' דכל מי שגולד הספק ברשותו עלוי הרחיה וקי"ל כהכמיס ד' מאיר בכנסה כחזקה כחולה ונמנאח מוכח ע"ן כחובה מנה, וכן באומר להפסידה מנה ודלוי מוכח ע"ן חתיו, ואינו רוצה לבטל המקח דלפי' למ"ד כנסה כחזקה כחולה ונמנאח בעולה מקח טענת אינו דוקא בזה לבטל המקח, אבל א"ס חשב אינו רוצה לבטלמקח לא היו מקח טענת, וכמבואר בר"ן

שמעתאב פרק יב

מקח טעוה הוא, ואיכ כשאתו טעוין כדדייהו מ'ע
 איה לכו מאתן כיון שהוא כתב מדעתו ע"ג, וכוונתו
 בפקתה כיון דאיה לכו בהנאי ב'ד איכ כשכתב לה לכו
 דרך מחנה אלא מוהר הבחולות הוא דיהב לה ובשנמלח
 מ'ע ליה לה אלא מנה אבל הרב וטעה ליה לכו
 בחנאי ב'ד ואינו אלא מחנה איכ אפילו מ'ע נמי כל
 דלא הוא מקח טעוה איה לה מאתן ופטמה למך פ'יא
 מה' איחוס מ'ע חקר וכוונן בדעת רש"י מ'ע נמי דפליג
 כסברת הרמב"ן כיון דכתב דטעוין לכו משארסחתי
 נלכסתי ומשמע דקודש ובעל לאלתר דלא מזינן למיטען
 משארסחתי נלכסתי הו לא טעוין מוכת ען מדלא פ'י
 רש"י דטעוין מ'ע ויהיה ככלל אפילו קודש ובעל
 לאלתר וע"ש :

ב'יהו נראה דרש"י נמי מודה כסברת הרמב"ן דכיון
 דאינו אלא מחנה בעלמא איה חפ'י נמלחא
 מ'ע כיון דליכא מקח טעוה איה לה מאתן שכתב לה,
 והא דפירש"י משארסחתי טעוין לכו ולא פ'י מ'ע
 היינו משום דבתי' שם כתבו חז"ל, וקשה לר"י היכי
 טעוין לכו הכי מספק לאפוקי ממונא כיון דאיהי לא
 טענה ומיהו מביא ר"י ויהיה כפ'י הקו' דלמרו כס"ג
 המדיר לא הוגלג כי המכה הממטיה, ומפרש דאפ"י לא
 יהיב טענה דמא דרין פלגס הדמיס עד שיביא רביה
 כשרשות מוכר נטרפה כ"ו, ואיך דוקא בטענה זו
 דמשארסחתי הווא משום האי כללא דכל מי שגולד הסי'
 ברשותו כ"ו אפ"י בשמא איה מוילאין ממונא אבל
 בטענה מוכת ען אינה נלמנת אלא מחורר בר'י ושמא
 בהטרפות חזקה הגוף, ולא טעוין לכו מספק לאפוקי
 ממונא, והרמב"ן שכתב אפילו בקודש ובעל לאלתר
 טעוין לכו מ'ע קודש אירוסין, ומ'ע ודאי דרין טענה
 כרי וכמ"ס, ונראה לפי מ'ס בשפיה מקובלת שם כתב
 חז"ל, ויש פירוש דהכא טעוין ליה מ'ע ובעטנת כרי
 שייבא כיון דרגינה דמחבטה כדאי' בשמך עכ"ל וע"ש,
 וצוה הוא דחלק רש"י וס"ל דמוכח ען כדמי ברבי
 ומספיקא לא מסיק ממונא אלא בהאי כללא דכל מי
 שגולד הסי' ברשותו, וכמו בטענה וכמ"ס חו', אבל
 בעיקר הדין מודה רש"י דבחרשה וטעה מ'ע ען להן
 מאתן וכמ"ס הרמב"ן :

ז'ניהא צוה דלא חיקשי לפי מ'ס בפרק י' וי"א דהיכא
 דלא מיבטל התקח לא אמרינן האי כללא דכל
 מי שגולד הסי' ברשותו, ואיכ אכתי ניהו שמא מ'ע
 היסה קודם אירוסין וליח לה אלא מנה, וכדיה נמי
 מיבטל המקח וכמ"ס לעיל, אבל אי ניימא דרש"י נמי
 ס"ל כסברת הרמב"ן דחרשה וטעה במ'ע כחובתן מאתן
 כמ"ס לה איכ איש דלדרוסת איש לא חיישינן כיון
 דהוי מקח טעוה וטלא לבטל המקח אמרינן כל מי
 שגולד הסי' ברשותו כ"ו ואמרינן משארסחתי וכמו בטענה
 זלמ'ע ג'יכא חשש כיון דיש להן מה שכתב ורב ששת
 דלמר כגון זה פתח פ'ך לאלס לא אמר אלא למיד
 כנסה בחזקה בחולה ונמלחא בעולה מקח טעוה, אבל
 איכו לדידיה ס"ל פ'ק דהונוט ד"י י"א דלא הוי מקח
 טעוה איכ בלתי' נייחא דכל היכא דלא הוי מקח טעוה
 איה לכו מה שכתב וכמ"ס הרמב"ן, ולמי' נמלחא בעולה
 מקח טעוה איכ כגון זה פתח פ'ך וטעוין משארסחתי
 כמו בטענה שלא לבטל המקח, ובשפיה מקובלת שם צוה
 דאמרו כגון זו פתח פ'ך לאלס חז"ל פירש"י וטעוין

לה משארסחתי נלכסתי, והקשו עליו בחו' דהאי טענה
 טענה שמא לדידן ואזן בעינן טענה כרי לר"ג כדאי'
 כפינן ולא קשיא דמי אחיה לדינא בי דינא קושמא
 דמלחא בעינן דטעין כרי אבל השתא דאיהי לאו בת
 טענה אהן טעוין לה אפילו בשמא כגון כל מקום
 שטעוין ליוורס וללוותא עכ"ל, ומדברי חוספות נראה
 דכתיב לא טעוין לא ליהויא מספק וטעוין ליוורס וללוותא
 היינו משום דאי הוי בעל דבר קיים הוי טעין כן
 כברי', אבל כדע"ד עלמא היכא דלא טעין איהו גופי'
 אהן לא טעוין מספיקא, ומש"ה כתבו חו' דאיהי כה
 דינא דכנה, דאפ"י כספק מוילאין ממון ועמ"ס בקל"ה
 סי' פ"ב סק"ה :

אמנם לפ"ז קשה בהא דפירש"י ותי' כסוגיין דהוי
 כה מומיין דמשארסחתי נלכסתי היינו
 משכנסתי, ואכתי נייחוס שמא מוכת ען היסה קודם
 אירוסין וכדיה לא מיבטל המקח ולא אמרינן הך כללא
 דכל מי שגולד הסי' ברשותו וכמ"ס לעיל, ואי משום
 חזקה דגופה איכ באומרת משארסחתי נלכסתי נמי איה
 לה חזקה דגופה דהיי דהך כללא דכל מי שגולד הסי'
 ברשותו לא פ'יך באירוסין וכמ"ס הרמ"ה שם, ומשום
 דלכמה דבריה עדיין היא ברשות האב, אבל חזקה
 הגוף איה לה ולפי מ'ס חוספות שם מדתקן על האב
 להביא רביה ומשמע דוקא רביה אבל בעיני חזקה
 מהי רש"י ומוכח דס"ל דלא מהי כרי טענה חזקה
 הגוף, ואיכ אפילו בשארסחתי נלכסתי דמפרש רש"י
 ותי' משכנסתי אכתי נייחוס שמא מ'ע וכמ"ס ויש
 ליישב דזק :

פרק יג

אמר רב יהודה אמר שמואל המחליף פרה בחמור
 ומשך את החמור עד הפרה ולא הספיק על בעל
 הפרה ללשוך את החמור ע"ה שמה החמור על בעל
 החמור להביא רביה שהיה חמורו קיים בשעת משיכת
 הפרה והנא קוואל כלה, הי כלה אילימא כלה צביה
 אביה מי דמי התם מיייתי אב רביה ומפיק הכל מיייתי
 בעל החמור רביה ומיזוק, אמר רבי אבה כלה צביה
 חמייה ואכתי לא דמי התם בעל מיייתי רביה ומרע ליה
 לחזקה דאב הכא בעל החמור מיייתי רביה ומיזוק חזקה
 בידיה כ"ו, ובתוס' שם כתבו חז"ל על כן נראה שעתא
 דשמואל לא אמשום חזקה מר'א קמא אלא איה לן למימר
 כיון דלשכתה החמור דמת י' היכי דעבשויה מה כן י'ת
 לנו להחזיקו שהיה מה גס קודם דכל הטומאה כשעת
 מליאתן דוקא כיו צבי מיתח חמור וצבי מוס וצבי התם
 שנמלאת צביה הככות איה לן למימר הכי' ר' והא דכלה
 צביה חמייה על הככות לא בעל להביא רביה משום דעל נמי
 אמרינן כמו שאלו מולאין מוס טעה כן היה קודם
 כביסה, אכתי איה לן למימר דמשארסחתי גולד כה
 מוס והלכך איה לה כחובה דכולי האי לא אמרינן דקודם
 אירוסין דהיינו קודם שני רשויה הוי כה מוס על ידי
 מה שאלו מולאין עכשויו אבל צביה אב אימא קודם
 לכתיסה רבות זה היה כמו שהוה טעה עכ"ל חוספות,
 ודברי חוספות לרבינו ביאור ממש' דלא אמרינן כשעת
 מליאתן ואחאי לא ניימא כשעת מליאתן עכשויו כן הוי
 באירוסין והדר ניימא כמו שהיה באירוסין כן הוי קודם
 אירוסין

אירוסין כיון דעל רשות אחד מהני חזקה דכשעת
 מיאחזן, ונראה כיון דחזקה שלא נתבררה לאו חזקה
 וכמיש חוס' פיק דחלוין דף י"ג נבי פרה אדומה סתיה
 בה שמים ולא הוי חזקה כיון דכשעת אריה חיה משום
 דהויל חזקה שלא נתבררה דכשעתה אלא לאחר כך
 שמיחה י"ב חודש איגלאי מתחא למכרע שלא היה
 טריפה קודם י"ב חודש ומסי' חייב'י שמה חזק י"ב
 חודש נטרפה כיון דחזק י"ב חודש לא נתבררה חז'י
 ע"ש, וה"ל חזקה דכשעת מיאחזן נתי רהו חזקה מעליה
 כמו חזקה דמטיקרא כל חזקה שלא נתבררה לא הוי
 חזקה ואי'תו לא מינו למימר כשעת מיאחזן דאירוסין
 כיון דכשעת אירוסין לא נתבררה החזקה אלא בתר
 נישולין שנאלו המומין בבית חמיה אמרינן מהמזן חזקה
 דכשעת מיאחזן שהיה כן באירוסין, ואי' כשעת אירוסין
 לא נתבררה בשעתו ושוב אין לומר כשעת מיאחזן עכשיו
 כן היה קודם אירוסין ועל שתי רשויות לא אמרינן :
אמנם דברי הש"ס תמוה מאלו לפי מה שפי' חוס'
 במה דקאמר ר' אבה ונחא תונא כלה בבית
 חמיה כיון דבכלה בבית חמיה לא אמרו כשעת מיאחזן
 וגיה דהס' טעמא משום דלא אמרו חזקה דשעת מיאחזן
 על שני רשויות, על כל פנים בכלה בבית חמיה לא
 אמרו כשעת מיאחזן, והכי מיידי ראי' מכלה בבית
 חמיה לומר כשעת מיאחזן, ובש"ס דדחי ואבדו לא
 דמי משמע דחיה ביה דמיון הוול אינו דומה ודאדרבה
 בכלה בבית חמיה לא אמרו כלל ביה כשעת מיאחזן
 ועמ"ש בחידושי מהרש"א, והנראה לענין בזה לפי
 מ"ס לעיל פ"ד ופ"ה בשם הרשב"א בחידושי דבמומין
 היכא דמכריס שלא נולדו עכשיו ואי אפשר להגביל
 זמן ידוע לומר ג' ימים או ד' ולפניה שני ימים או
 יותר וכד"ג לאו חזקה היא וכדמוכח לה ס' הרשב"א
 מהתמים, והא דאמרינן בכלה בבית חמיה על הבעל
 להביא ראי' הס' משום דאין מחזיקין מרשות לרשות
 וע"ש, וא"ל לפי הס' דבש"ס דליח'ן האי כללא דכל
 מי שנוול הספק כדשמו' עליו הריא' ואי' כלה בבית
 חמיה משום חזקה הגוף הוא, ומשמע נמי אפי' במומין
 ישנים דאי אפשר להגביל זמן ולומר עכשיו והיכא דליכא
 זמן להגביל לאו חזקה הוא, אלא דלפי דאמרו בחתלה
 זמן רב היודע לומר חזקה כשעת מיאחזן ואי' כי
 היכי דבהגולד פי המכה דידוע היה שלשה ימים דנוכל
 להגביל זמן דהא אי אפשר בפחות משלשה ואמרינן אוקי
 החזקה שה' שלשה ימים הוא דנטרפה, ואי' היה בכלה
 בבית חמיה כיון דאמרינן חזקה כשעת מיאחזן על רשות
 אחד אלא דעל שתי רשויות לא אמרינן כשעת מיאחזן
 ואי' במומין ישנים שנאלו בבית חמיה עכשיו אמרינן
 כשעת מיאחזן והיו בה מומין אלו עד שעת אירוסין
 ולא קודם אירוסין דעל שתי רשויות לא אמרינן :
ורפ"ז נוכל להגביל זמן ולומר חיפ' אחד אירוסין
 נולדו המומין וכל שאנו יכולין להגביל זמן הוי
 חזקה שלימה וכמו בהגולד פי המכה כיון דלפניו זמן
 ידוע להגביל מהי, אבל אי לא נימא חזקה דכשעת
 מיאחזן אי' במומין דליכא זמן כלל בלא עכשיו הו' ליכא
 שום זמן להגביל, דאם האמר ג' או ד' ימים קודם
 האמר שני ימים או עשרה ימים, אבל ע"י חזקה
 דכשעת מיאחזן לא נוכל לומר בפחות כיון דעד שעת
 אירוסין ודאי הוי המומין משום חזקה דכשעת מיאחזן,

וכיון דנוכל להגביל זמן אמרינן שלא היה קודם אירוסין
 מכה חזקה הגוף ואחר האירוסין נולדו ע"י הגבלת זמן,
 דהא ברשות אחד אמרינן חזקה דכשעת מיאחזן ואי'
 אמרינן שבאי' אחד אירוסין, ואי' מכלה בבית חמיה
 מוכח חזקה דכשעת מיאחזן, דאי' לאו חזקה דכשעת
 מיאחזן אי' לא חוכל להגביל זמן וליכא חזקה הגוף
 במומין ישנים ודוק, ודחי לה בש"ס מי דמי הס'
 בעל מיידי ראי' ומרע ליה לחזקה דאז' הבא בעל
 מיידי ראי' ומיקום חזקה בהדיא, והוא לפי'ם כשמיחה
 ג' פט"ז דחזקה דכשעת מיאחזן לא הוי חזקה אלא
 לחומר הפומה וקדשים אבל בעלמא חזקה קמייתא עדיפ'ת'
 ואמרינן השתא הוא דאדרש' אבל היכא דליכא חזקה
 קמייתא ספיר מהני חזקה דכשעת מיאחזן וע"ש שבהבני
 ד"ז היא נעטת רש"י, ואי' בכלה בבית חמיה לעולם
 על הבעל להביא ראי' דממי'ס אס הוא מומין חדשים
 שנוכל לומר השתא הוא דחיי' אי' ודאי כיון דנוכל
 להגביל זמן ולומר השתא הוא נולדו המומין אי' חזקה
 הגוף ודאי עובא והיא חזקה דאז', ואס הוא מומין
 ישנים ואמרינן כשעת מיאחזן עד אירוסין כדדי שנוכל
 להגביל זמן הס' נמי ראו' למיזל בתר שעה מיאחזן
 כיון דבמומין ישנים ליכא חזקה קמייתא דהא לא נוכל
 להגביל זמן ואי' ודאי אזלינן בתר שעה מיאחזן עד
 אירוסין דעל קודם אירוסין לא אמרינן כשעת מיאחזן
 דעל שתי רשויות קודם לא אמרינן כשעת מיאחזן,
 ואי' חזקה דשעת מיאחזן אינו אלא היכא דליכא חזקה
 קמא ובתר דאמרינן כשעת מיאחזן ויכול להגביל זמן
 דהא ע"כ באירוסין הוי חיפ' משנהארכסה והוי ליה כמו
 הגולד פי המכה דהיכא דלא נוכל לומר בפחות הוי
 ליה חזקה שלימה, ואי' קודם אירוסין חזקה הגוף
 בשלימות ומסי' בעל מיידי ראי' ומרע לחזקה דאז',
 ולעולם איכא חזקה לאז' בין במומין ישנים בין בחדשים
 וכמיש חוס' דספיר מהני כשעת מיאחזן היכא דליכא
 חזקה דמטיקרא, הבא בעל החומר מיידי ראי' ומיקום
 חזקה בהדיא, דהא חזקה חזקה בגדעו ונגד חזקה
 קמייתא חזקה דכשעת מיאחזן לאו כלום הוא ודוק,
 ולמסקנא דמסוק כל מי שנוול הספק ברשותו עליו
 הראיה אי' כלה בבית חמיה אפי' דאי אפשר לתלותו
 בזמן ידוע אפי' טעמא אחרינא אי' בגוה, ומשום
 דאין מחזיקין מרשות לרשות ולא משום חזקה הגוף
 לחזין עלה וכמיש בפ"ד :

פרק יד

בפ"ק דכחובות דף י"ג הן ראי' מדברת עם אחד
 ואמרו לו מה עיבו של איש זו איש פי' אחד
 הוא ר' גמליאל ור' אליעזר אומרים ואמרת ור' יהושע
 אומר לא מפייה אתי חיין אלא הכי זו בחזקה בעולה
 לנחין ולממזר עד שהביא ראי' לדבריה, ויהיה משוברת
 ואמרו לו מה עיבו של עובר זה האיש פי' ודכן הוא
 ר"ג וריא אומרים ואמנת ורבי יהושע אומר לא מפייה
 אתי חיין אלא הכי זו בחזקה משוברת לנחין ולממזר
 עד שהביא ראי' לדבריה, ובגמרא מאי מדברת ועירי
 אומר נסתרה רי'א אומר נבעלה כו', בשלמא לעירי
 היינו דקתני תרין מדברת ומשוברת, אלא לרב אבו
 תרתי לל, חאל להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה כו',
 מיחב'י

שמעתא ב פרק ד

מן החורה בישראלית דהא קי"ל הלכתא כר"ג ואפילו ברוב פסולים ודבצג מן החורה אסור בישראלית וכדא לייבש משום דלכתיה אינו חלה על ספק דלומר אזלא אידי לגבייהו והו"ל קבוע ודאמרה על מהרה , ואפי' דבצג הטור סו' ו' מסתמא הלך הבעל אלא היינו לקולא דוקא ע"ש , וקשה דאי' הדרא קושייה ה"ש לדוכחיה בהא דמקשה הלך דרבי יהושע דמדמה מעוברת לשבייה ותיפול ליה דהתם רוב פסולים אלא ומוסיק כרבי' דאמר מאן דמכשיר מכשיר אפי' ברוב פסולים וכוון דמספקא לן דלמא אזלא אידי לגבייהו איכ' לעולם ליבא רוב , וגבי שבייה רוב פסולים בודא' , וגם מי' דבצג דהטור לא כתב מסתמא הבעל הלך אלא אלא לקולא לא נהירא , וכמ"ש בשמעתא ד' פ"ב , ולכן גדלה לעיני דלפי מי' שבייה מקובצת פיק' דמיינע' דף ז' גבי ספק אחד מן המטוין לחובו דטפור מן המעשר דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק , והקטו דהא כל דפרים מרובצ פרים ותי' משום דכל דפרים מרובצ פרים אינו ודאי והחורה אמרה עשירי ודאי ולא עשירי ספק וע"ש , והיינו דלפי' דלמא הולכים בחד דפרים מרובצ פרים בין להקל ובין להחמיר , ואינו אלא מלך הלכה , אבל אינו ודאי , ואינו מסבדא לומר דפרים יחד מרובצ ויכול להיות דפרים מן המיעוט כמו מן הרוב ומי' שבייה עשירי ודאי ולא עשירי ספק כיון דלמד עלמו ספק שקול אלא דהחורה החיה משום דכל דפרים מרובצ פרים אבל מידי ספיקא לא נפקא , והחורה אמרה עשירי ודאי , ואי' ה"ה במזמור דהחורה אמרה מזמור ודאי ולא מזמור ספק איכ' אפילו היבא דפרים נמי לא נפיק מבבל , ספיקא מותר מן החורה לבא בקרבא ואפי' ברוב פסולים וידעינן שפירש דזוק :

ובתום ס' ד"ה השבחנו על המעוברת וז"ל , פי' לדין יחא דאשה מזנה בודקת וזמנה ולא דמי לשבייה אלא לדין דליה לך האי סבדא חינה מעוברת אבל מדברת מא' אפי' לפי דבצ"ג יש הפרש לזו יש עדים ולזו אין לה עדים אמר להם אף לזו יש עדים שהרי כרייה בין שניה אמרו לו רוב ישמעאלים פרוצים בעריות הם , אמר להם אין אפטרופוס לעריות כו' , מאי קאמר להו ומאי קמהדרו ליה , הכי קאמרי ליה השבחנו על המעוברת מה חשיבנו על המדברת , אמר להם מדברת היינו שבייה אמרו ליה שאני שבייה ברוב ישמעאלים פרוצים בעריות הם , אמר להם הא נמי כיוון דאסתהר אין אפטרופוס לעריות כו' , ותיפוק ליה דהתם רוב פסולין אלא והכא רוב כשרין אלא , מסייע ליה לרבי' דאמר ר' יהושע בן לוי לרבני המכשיר מכשיר אפי' ברוב פסולים לדברי הפוסל פוסל אפילו ברוב כשרים :

מיתני זו עדות שהאשה כשרה לה ורבי אומר אינה זאלמנה , אמר להם ר' יהושע אי חסם מודים בשבייה כשנתיב יש לה עדים כשנתיב והיא אומרת שבורה אני שאינה זאלמנה , אמרו לו מה הפרש יש בין זו לזו , לזו יש עדים ולזו אין לה עדים אמר להם אף לזו יש עדים שהרי כרייה בין שניה אמרו לו רוב ישמעאלים פרוצים בעריות הם , אמר להם אין אפטרופוס לעריות כו' , מאי קאמר להו ומאי קמהדרו ליה , הכי קאמרי ליה השבחנו על המעוברת מה חשיבנו על המדברת , אמר להם מדברת היינו שבייה אמרו ליה שאני שבייה ברוב ישמעאלים פרוצים בעריות הם , אמר להם הא נמי כיוון דאסתהר אין אפטרופוס לעריות כו' , ותיפוק ליה דהתם רוב פסולין אלא והכא רוב כשרין אלא , מסייע ליה לרבי' דאמר ר' יהושע בן לוי לרבני המכשיר מכשיר אפי' ברוב פסולים לדברי הפוסל פוסל אפילו ברוב כשרים :

ובתום ס' ד"ה השבחנו על המעוברת וז"ל , פי' לדין יחא דאשה מזנה בודקת וזמנה ולא דמי לשבייה אלא לדין דליה לך האי סבדא חינה מעוברת אבל מדברת מא' אפי' לפי דבצ"ג יש הפרש לזו יש עדים ולזו אין עדים ואיכא מגו כו' ע"ש , וקיי"ל הלכתא כר"ג דאלמנה אפי' ברוב פסולים , מיהו לבתלה בעין רוב כשרים , ועמא דר"ג מסיק בש"ס דף י"ד ע"ש , דפרך דר"ג אדר"ג ורבי יהושע אדרבי יהושע דאלמנה עיבה , ומסיק דר"ג אדר"ג לא קשיא התם כרי' הכא שם , דר"ג אדר"ג לא קשיא התם חד ספיקא הכא תרי ספיקא הלכך לר"ג אליה ליה כרי' דאפי' בחד ספיקא נמי מכשיר וקול ליה שמה דאפי' בספק ספיקא נמי פסול ורבי יהושע אליה ליה חד ספיקא דאפילו כבדי נמי פסול וקול ליה הכא ספיקא דאפי' בשמא נמי מכשיר :

וכתב הרמב"ם פ"ז מ'אסורי ביאה ה"ז ח"ל פ"ה פ"ה שניחה והאמר בן זה בן פ' ביאה אם אוחו פ' כשר הרי הבן כשר כו' ואם אוחו פ' ממזר אינה זאלמנה להיות הבן ממזר ודאי על פיה כמו שביארנו אלא יהיה ספק ממזר עכ"ל , ועמא דאלמנה להכשיר ולא לפסול פסח הרב הגדול ע"ש , וז"ל מפי שאין האשה זאלמנה לפסול אלא היא בלבד ואע"פ' שנאלמנה להכשיר והיא כראש שכל שכן לפסול ולא היא להכשיר דבר חורה אין אלו נזירין לה דהא מדינא לא היו אלא ספק ממזר וספק ממזר מותר גמור לבא בקרבא אלא דרבי' גזרו עליו והאמרינוהו בשל דבריהם , אבל לפסול כיון דמדאורייתא מותר לבא בקרבא ואסור במזמרת ודאי' ואם היו האמינים אוחה ומחירין במזמרת ודאי' היו מקולין בשל חורה ולא נהנה חורה זאלמנה אלא לבא כו' , ואע"פ' שהינה זאלמנה כל שלא קרא עליה ערער כמזר בפרק זה שאני הכא שאין אדם משיב עלמו דשע ועוד שהיא קרובה לו , וזוהי שבגמרא לא אמרו בודקין את אמו אם אמרה לפסול נבעלתי , ולא אסוריהו אלא האומרת לבשר נבעלתי עכ"ל :

פרק טו

ולפי' ע"ש דבמזמור אפי' היבא דאי' רוב פסולין ופי' דבגל איסורין שבתורה אמרינן מלך הלכה לה כ"ג דפרים מרובצ פרים ואפי' במזמור מותר , איכ' גם תכמים לא היה להם לאסור כיון דאפילו מאי דודאי לנו מלך הלכה במזמור מותר וכמ"ש , והא דאמרנו דבר חורה שפולא כשר מי' רוב כשרין ופי' מ"ש לא אמרו כלל במזמור כל דפרים כו' היינו כמה דלא אסיק אדעתין

זבית שמואל הקשה בדבדי הדין בע"ש דלהכשיר האמינו משום דבלא דקשה ספק ממזר מותר

לגבייהו , ותינת מעוברת אבל מדברת דמוקי רב אפי
דהיינו כבעלה ורחימו דאלו הבעל לגבה וברבו פסולים
דבזה הויל רוב ודאי , טוב ראייתו טעמד בזה בסי' בים
מאיר ע"ש :

והנה גם בשיטת החוקים נכתבו כפעמא נלמנת
אפי' ברוב פסולים ולומר לכשר גגד הרוב ,
ואילו בשבועה כיון דרוב פרושים חזיק נלמנת נגד הרוב
וכתבו משום חזקה דלשה בנדוקת ומזנה , וכתב בחידושי
הרא"ה הא דלא חייטין שנאנסה וחו לא שייך דהך
חזקה בנדוקת ומזנה היינו משום דסתם דליכא הוא
ברלון וכי' בשיטת מקובלת ע"ש , וקשה לפתים חוס'
בפי' דכחובות דף ע' דיה ואכתי' בלשח ישראל דקביל
בה אביה קדושין פחות מבת שלם וזיל , ואי' ומוקפה
בחזוקת היסר לבעל , ואומר ר"י דהא רובא דברלון אינו
כדאמרינן בירושלמי אונסא יש לו קול והשאה דליכא קול
הויל רלון רובא ומיעוט אונס ורובא וחזקה רובא עדיף ,
ואי' ח"כ בספק ספיקא נמי חיסר , דספק אונס
כמאן דליחיה וכזו , ואומר ר"י דהא רובא דברלון אינו
רוב גמור אלא הוי מדריגתו והלכך במקום ביס' שרי
ובמקום חד ספיקא חשבי דבגן רלון לגבי אונס רובא
עכיל וע"ש , ואי' הוי סמכין בך חזקה בדנדוקת
ומזנה וסמחא ברלון כיון דהך רובא דברלון אינו אלא
מדריגתו ולא מהני דבריהם אלא להחמיר ולא להקל ,
ואי' הוי מקלין ע"י דהך רובא דברלון , ולהכשיר הולד
מיעוט למימר כיון דבלא עדותה מותר מן החורה וכמי'
בפס'ו דלפי' ברוב פסולים מותר מן החורה ואינו אלא
מדריגתו ואם חזרו רובא ברלון וסמכו על דהך חזקה
בנדוקת ומזנה בדבריהם וכמי' , אבל בהכשיר אלא
דסמכין על דהך חזקה בדנדוקת ומזנה כיון דלהכשיר
לכהונה הוי חיסור חורה והיכי סמכין על דהך חזקה
בנדוקת ומזנה כיון דרלון לא רוב מן החורה , ואי'
חומר בלוגס וליכא חזקה בדנדוקת ומזנה :

ונראה ליישב דבשבועה רוב פרושים חזיק נלמנת
נגד הרוב , וברוב פסולים כיון דמדי' ספיקא
לא נפקא דלימיר ברלון ובנדוקת ומזנה , ובספק שקול
מהי טענה ברי' דידע' ודוק , וגיחא בזה ליישב הא
דאמרו בשם הלכך רובא אלים ליה ברי' אפילו בחד
ספיקא בשם מכשיר והויל ללימיר דאלי' ליה ברי' דמכשיר
אפי' ברוב פסולים , ואלי' ברי' אפילו נגד רובא ועוד
כיון דטעמא דרי' משום בנדוקת ומזנה היכי קאמר אלים
ליה ברי' כיון דעיקר טעמא דידיה משום חזקה בדנדוקת
ומזנה , ולפתים יחיא דמשום בנדוקת ומזנה לא נפיק
מידי ספיקא דלימיר בלוגס דרובא ברלון לא מן החורה
הוא , אלא דבספק שקול פהי ברי' דידה , ומשי' אמרו
אלי' ליה ברי' דלפי' בחד ספיקא נמי מכשיר , וגבי
רוב פסולים נמי אינו אלא ספיקא כיון דחזקה בדנדוקת
ומזנה הויל ספק חומר ברלון ובנדוקת ומזנה מהי אפי'
ברוב פסולים :

ועוד נראה לעני' דהך חזקה בדנדוקת ומזנה אינו
עושה אלא מהל' דליהוי רוב פסולים כמהל'
על מחלה ע"י חזקה ה"ל ומשום דהך חזקה דליהי מוסרת
פנחה לפסול לא ליה מיעוט כשירים כמהל' על
מחלה , ומלחתי סווע לזה מדברי הרשב"א בחידושו פ'
עשרה יוחסין דף ע"ג וזיל מנ"ל שמעיה וז נראה שלא
אמרו ממזר ודאי אמרה חורה ולא ספק אלא כשמחלה
מיהא

לדעתיה מהך דממזר ודאי ולא ממזר ספק ואי' הוי
כמו בשאר איסורי חורה דמנד הלכה אזלינן בחד פירש
מרבא , אבל בחד דמתיק משום ממזר ודאי ולא ממזר
ספק ח"כ אפי' היכא דפרים מרבא נמי לא נפיק מכלל
ספיקא , ויחיא בזה ליישב מה שסקנה הפני יהושע
בחידושו פ' י' יוחסין בזה דסיל לר' אליעזר גבי
שחוקי ספיקן בודאן מותר דהא שחוקי רוב כשרין אלא
זאי' הכי מותר שחוקי בממזרה ודאי' כיון דהוא ישראל
גמור דכל דפרים מרבא פרים ע"ש , ולפתים כיון
דרי' סיל קהל הוי ודאי ולא קהל ספק ח"כ אפילו ברוב
כשרין ופירש נמי הויל קהל ספק וכמו בעשירי ספק
ודוק , והפני יהושע בחידושו ע"ס כתב ליישב גי'כ
משום דממזר לא אזלינן בחד רובא ומשום דקמי' שמו'
גלי' ולא הוי קהל ד' ברלון ע"ש , ויחיא ח"כ אלא
רובא דליחא קמן וכמו בחד דלמא לאו אביו הוא רובא
דחיל' כבשרא אבל בחד רוב דכל דפרים מרבא פרים
זה הוא רוב דלא חילא כבשרא אלא דהחורה חזקה כן
אבל מידי ספק לא יא , ורוב כשרין דלמרו כשחוקי
היינו מקמי דמתיק ממזר ודאי ולא ממזר ספק ולא
גרע משאר איסורין ומותר , כ"ס ברוב כשרין וכמי' ,
ובחד דמתיק ממזר ודאי ולא ממזר ספק ח"כ הספק
בקהל ודאי ולא קהל ספק לא מהני רוב כשרין או רוב
פסולין לומר כל דפרים , דלכתי הויל ספק וכמו בעשירי
ודאי אלא עשירי ספק ודוק , ובמי' הרב המגיד וחק'
עבי' שחי' נלמנת כו' , שאני הכא שחי' אדם מסי'
עלמו רשע איכא למידק דהא כיון דלדעת הכותבים
פס'ו מאיסורי חורה ודאי בכל חייבי' לאון בעל ולא קודם
אינו לוקה וע"ש שכתב הרב המגיד דלינו לוקה משום
ממזרות אבל לוקה משום פניה ע"ש , ואי' החיסור
אינו חמור יותר בחייבי' לאון משאר פניה , ואי' בין
בדבר בין לפסול היכא דלא קודם אינו אלא משום לא
סהיה קדשה וכיון דכריסה בין שיניה וידוע שנבעלה
ואמרה לפסול היכי שייך בזה טעמא דלין אדם מסי'
עלמו רשע כיון דליכא איסור יוחר בפסול מבשר ,
ובחימוקי כיון ס'א לאמנה לרב כח נמי בפניה שילדה
דלין לה נלמנת אלא שנבעלה לכשר לה משום דמסייע
לה חזקה דגופה וכן בארומה שעבירה נמי אין הולד
ממזר ודאי על פיה שלא האמינתה לפסול אלא להכשיר
דמשעי על חזקה דגופה ע"ש , ומכאן דלין הכונה
חזקה דגופה חזקה כשרות ודקת דלכשר נבעלה ,
דבנטיה שילדה כשר ופסול שוין הן באיסורין לשיטת
הרמב"ם דבחיובי' בעל ולא קודם אינו לוקה וכמי' ,
אלא חזקה דגופה היינו חזקה היסר דידה , ומסייע
לה נמי לבנה , דחזקה האם מועיל לבח וכמי' הר"ן
ס"פ המדיר ע"ש :

פרק טו

אמנם מ"ש הרב המגיד דלא האמינו חורה אלא
להכשיר דבלא עדותה ספק ממזר מותר מן
החורה קשה עובא דתינה לולדה , ובס"ס אוק' לה רישא
להכשיר בה סיפא להכשיר בחד ומכשור רי' ג' להכונה
ובספק זה אסור מן החורה לשיטת רוב הפוסקים , דספק
אסור מן החורה בשאר איסורין וגם לפתים ב"ס דברוב
פסולים נמי הויל ספק ממזר ומשום דלמא אלא אי' חורה

שמעתא ב פרק טו

מיהא כשרים דכל כי האי הוא דהוי ספק, אבל היכא דהוי רוב פסולים כמזר ודאי משוי ליה דרובא דאורייתא זאיב דדקו את אמו ואמרה לכשר נפעלתי כריג וריא זאבא שאול, וארופה שעיברה שהולד שתוקי אשיג דרוב פסולים שאלי ארופה דהלין כפרום והוי כמחאה על מחאה עביל, ובארורם הויל היחר גמור לדידה ואסיה נגד רוב פסולים אינו אלא כמחאה מכיש מיעוט כשרים דלאו היחר גמור הוא כמו ארום דאינו אלא כמחאה על מחאה, ובפיק דכחכות דריג ייג ברחי עובדא דארום דאמרה מיניה וזמרו הלכה כריג, ופריך והא אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כריג והא לא תעביד עובדא עד דאיכא רוב כשרין והכא רוב פסולין אלאה עיש וברי מדמה בשם ארום להאי רוב פסולין, וכיון דגבי ארום אינו אלא כמחאה נגד רובא דעלמא, ומשום דארום היחרא וכמיש הרשבא, והיה ברוב פסולים ע"י חזקה בודקה וזמנה ואינה מוסרה עמנה לפסולים הויל כמחאה, ומשה פריך כיון דברוב פסולים לא עבדין כריג אשיג דע"י חזקה וזמנה וזמנה הויל כמחאה והויל ספק שקול ולא שרי עד דאי רוב כשרין, ואיכא בארום נמי דהויל כמחאה לא עבדין עובדא, וזמיק משום דהויל כדעבד, וכיון דע"י חזקה בודקה וזמנה אינו אלא כמחאה והויל ספק השקול נגד רוב פסולים, משה אמרו בשם לריג אליו ליה ברי דאפי' בחד ספיקא נמי מכשיר, דע"י חזקה דבודקה הויל ספיקא והא אינה טוענת ברי וכגון שאינה פסונו, אפי' ברוב פסולים לא הוי אלא ספק ומשום דע"י חזקה דבודקה הויל ספק שקול והויל מחאה על מחאה דוק:

אמנם מדברי הרשבא בחידושו שכתב וז"ל אבל היכא דרוב פסולים כמזר ודאי משוי ליה ברובא דאורייתא זאיב דדקו את אמו ע"י עשרה יוחסין בחידושו, וכיון דסיל דאיכא לא דקו את אמו הויל ממזר ודאי ומן החורה אסור בישאלית ע"כ ז"ל דלא סיל כסברה החוס' דחזקה בודקה דאי נימא הך חזקה איכא אפי' לא נבדקה אמו מידי ספיקא לא נפקא אביהם, וזכ"ל בסיל הרשבא דאפי' לא נודע אי אלא אינה לנבייהו דהויל קבוע נמי הוי ממזר ודאי ומשום דמשוי ליה ברוב פסולים לספק ספיקא, ספק דלמא אלו אינה לבנה והויל כל דפרים מרובא פריש זאליא אלא אינה לנבייהו שמה לפסול נבעלה וכריג נמי ברוב כשרין סיל להרשבא, והרשבא דהויל סיס ע"ש פי עשרה יוחסין בדבריהם דף ע"ד, ולפי דברי הרשבא דאיכא דלא נבדקה אימי' ברוב פסולים הויל ממזר ודאי, ואיכא ז"ל ליה ליה הך חזקה דבודקה וזמנה וכמיש ומהני בדיקה אמו אפי' נגד רוב ממש, ואיכא מ"ש גבי שבויה דאינה נאמנת משום דרוב פרוניס בעריות, ומ"ש האי רובא מהאי רובא, ואיכא מ"ש הירץ לריג מ"ש מעוברת משבויה ובהוי מ"ש סבדא ברוב פסולים משום דחזקה בודקה, ולהרשבא דליל הך חזקה איכא מ"ש השבויה דלא נאמין לבני דידה וברוב פסולים נאמין לבני דידה ואפשר לחלק בין דריש דכל דפרים כ"י דאינו רובא דתלוי סבדא אלא דהחורה אמרה לילך בחד רובא ולומר כל דפרים מרובא פריש, ויכול להיות דפרים מן המועט כמו מן המרובה, משאיכא שבויה דרוב שמעאלים פרוניס הויל רוב על כל עריג ופריג, והויל רובא דתלוי סבדא ובהכרח שנבעלה לא

יש מקום עיון מזה דאמרו בשם פי' האשה רבה דף ל"ד א"ע פריך סד"א הויל ואמר ר' עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא חיישא לקלולא דזרעה ודייקא קמ"ל דלקלולא דידה חיישא לקלולא דזרעה לא חיישא ע"ש, ומשמע דלא חיישא לקלולא דזרעה וע"ש בפירוש"י דלא גרס הך גירסא אבל פיעטא ליה לרשי"ם לא חיישא לקלולא דזרעה דהוי אינה נאמנת לומר מהא אחותה שתכניס לביתו ע"ש, והרשבא שכתב משום לקול זרעה נאמנת להנשא לבתן ולא נקט משום לקול דידה אפשר כיון דמכשיר בה מכשיר בבתה ולהני קאמר משום לקול זרעה, ובשם הגמרא מוכח דלא חיישא ר"ש לקלולא דידה שלא תאז מזה ומזה אבל לזרעה לא חיישא וע"ש:

פרק י"ז

הדרן לדברי הרב המגיד בשם דנאמנת להכשיר משום דמן החורה בלא עדותה הויל ספק ממזר ומזר מן החורה, וקשיא לן חינת בבתה זה מאי איכא למימר דאם נבעלה לפסול לה אסורה לבתן מן החורה, ובספק מן החורה לחומרא ע"ש מ"ש בפ"ז ובחידושו פני יהושע פי' עסקה יוחסין כחד דלפישת חוס' שכתבו בעמא דריג דנאמנת הוא משום חזקה דבודקה וזמנה, איכא י"ש לחלק בין להכשיר לא לפסול דלהכשיר מסייע ע"י בודקה וזמנה משאיכא לפסול ע"ש ולפ"י"ש דגב ע"י חזקה בודקה וזמנה מידי ספיקא לא נפקא אי שמה אוסא או משום חזקה בודקה אינו אלא כמחאה על מחאה, וכמבואר לעיל בפ"ז ע"ש, ואיכא מוכח דאלו לריג ברי בחד ספיקא, ואיכא בחומרא לפסול נבעלה ואיכא רוב פסולים נהי דע"י חזקה בודקה הוי ליה ספק שקול הא לריג מהימנא בב"י בספק השקול ואיכא גס לשיטת החוס' לריבין אנו לחלק בזה דנאמנת לכשר אפי'ו ברוב פסולים ואינה נאמנת לומר לפסול לה:

ורבן נראה לענין דהאי טעמא דריג אמרו בשם משום דאלו ליה ברי וסיל לריג אברי ושמה קרי

שמעתא ב פרק יז

הוא משום דבלא עדותא כשר מן החורה וכמש' הרב המגיד, אבל משום כרי לא מהני לולד, והכשרא דבה דספיקא מן החורה אסור כשאר איסורין שבחורה, דבמזרז הוא דאמר רחמנא ממזר ודאי ואי הכשרא דבה מטעם אחר הוא, והוא משום דאליס ליה כרי ואיש לריכא חדא להכשיר בה וחדא להכשיר ביה, והא דהקשה ה"ש על דברי הרב המגיד, דהא כי ריבי דספק ממזר מותר מן החורה לשראליית הי"נ מותר במזמרת דהו"ל קהל ספק, ה"טוב אשר דיבר בזה בס' בית מחיר הוא דס"ל להרב המגיד כשיטת הירושב"א פ' משנה יוחסין דף ע"ג דרבא לית ליה הך דרשא בקהל ספק יבא אלא הך דרשא דממזר ודאי ומש"ה ספק ממזר מותר מן החורה בישראלית ואסור במזמרת, ואיש דליתא נחמת אלא להכשיר ולדה ולא לפסול ע"ש, אלא דאכתי אינו עולה לשטת הרמב"ם דכל הספיקות בכל איסורין מדבריהם, ואיש נרי דלית גיה הך דרשא בקהל ודאי לא גרע במש"ר איסורין דספק מותר מן החורה, וגראה כיון דבאיובע איסורא ודאי אסור מן החורה בשאר איסורין והוא אשם חלוני דמרייתא בחתימה משתי חתיכות ובספק ממזר אפילו איובע איסורא נמי מותר מן החורה, וכמש' בשמעתא אי פ"ב ע"ש, וכיון דרוב פאוליס מידי ספיקא לא נפקא דנהי אלא ליה לגבייה ודאי קבוע ע"פ איובע איסורא מוקרי כיון דהפסוליס לפיטו והכשרים ג"כ לפיטו הוי ליה איובע איסורא ובממזר ודאי ולא ממזר ספק מותר מן החורה אבל בקהל ספק אסור מן החורה כמו בשאר איסורין, ואיובע איסורא אסור מן החורה וכן באיסורא דבה לכהן נמי אסור מן החורה כמו בשאר איסורין והו"ל איובע איסורא וכמש' :

אך קשה לפ"י הא דאמרנו שישם בזה דאמר רבי אליעזר מאן דמכשיר בה פוסל בבה, מה דריש בשלמא אידי חית לה חזקה כשרות אבל מה לית לה חזקה כשרות והו"ל למימר אידי עעה כרי בבה אינה עועת כרי כיון דכרי דידה לא מהני לבת, וגראה כיון דמאן דפוסל בבה פוסל אפי' ברוב פשריו ולדעת דעה"מ פ"ק דכחוצות ברוב כשרים אפילו לא בדקו אימי' נמי כשר לריג ע"ש, ואיש או ליבא למימר משום דאינה עועת כרי, דאם כן ברוב כשרים דאי' כרי מיט' דפוסל בבה טפי מדידה כיון דאידי נמי אי' עועת כרי, לזה קאמר אידי חית לה חזקה כשרות, ולדעת הרמב"ם פ"ח מאיסורי ביאה דבחד רוב כשרין לריבין עועת כרי עד דאיכא חרי רובי, כבר שם ב"ק פ"ג משנה ג' לדרידה הא דאמרינן לא טעניז עובדא עד דאיכא רוב כשרים היינו כרי רובי ע"ש, ואיש למימר דפוסל בבה היינו נמי אפילו ברוב כשרין ורוב כשרין היינו חרי רובי ודאי אי' כרי, משה קאמר אידי חית לה חזקה כשרות :

פרק יח

בתשובה רמ"א סי' י"ק הקשה בזה דלא כתב הרמב"ם בגלותו הכשרא דבה לכהונה כיון דאין קו"ל כרי יוחנן לדברי המכשיר בה מכשיר בבה וע"ש, לפי מה שכתב בדבריו לעיל איך עועת כרי דלמה לא מהני כלל לבת והכשרא דבה :

כרי עדיף, והיינו כיון דאין לא ידעין ואידי אמרה כרי הו"ל כרי ושמה, אלא דטענת כרי לא מהני אלא רבעל דבר עמו, וכדליתא פ' המדיר כד ע"ה רישא מנה לאבא בידך סיפא מנה לי בידך ע"ש, ואינו מועיל טענת כרי שלא לגבי אביה, ואע"ג דהספק מומין הוא זה מכל מקום בשלח הכחונה לעמה אלא לאביה לא מהני טענת כרי דידה לאביה, ואיש להכשיר עמה לכהונה מהני טענת כרי דידה, אבל לולדה לא מהני כרי דידה, ולזה נריך לומר הא דלמחנת להכשיר בבה לאו משום דאליס כרי דידה כיון דכרי לא מהני אלא לדידה שהיא בעיד ולא לולדה, משום דלולדה אינו משום כרי ושמה אלא כמש' הרב המגיד וספק דבלא עדותא מותר מן החורה ואפילו ברוב פאוליס אינו אלא ספק לפ"ש ה"ש, דאמר אלא אידי לגבייה והו"ל קבוע או לפ"ש פ"ז דאפי' פירש נמי מותר מן החורה דהו"ל ממזר ספק וכמו בשערי ספק ע"ש, או משום חזקה בדוקא ומוני הו"ל כמחלה על מחלה, וכמש' פ"ז ע"ש, אבל לפסול אח הולד אינה נחמנת אבל הא דלמחנת על עמה להכשיר עמה לכהונה וספיקא דידה אסור מן החורה מהני לה כרי ושמה אבל לולדה לאו משום כרי ושמה חתינן עלה דברי דידה לאו מהני אלא לעמה, ולולדה אינו אלא משום דספק ממזר מן החורה מותר ע"ה עדותא מותר מן החורה וכמש' הרב המגיד :

וראיה לדברינו דטענת כרי דידה לא מהני לולדה ממש' הריב"ש בסו"י מ"א בנחת שבעה אח שמעון ר"ך רחמנא מבעשין ותבעה אוחי שבר הנקה ומזונות הולד ושמעון חומר להד"מ, והעלה דשמעון פטור משבעה היסח לפי שזה זכות העובר לאחר שיוול ולא זכות האשה ואין טענת כרי של האשה מועיל כלום על זכות הולד, וטענת הולד אינו אלא ספק ואין שמעון על טענת ספק ע"ש, ולפ"י הכשרא דידה היינו משום טענת כרי ואליס ליה כרי, אבל הכשרא דבה אינו אסור טענת כרי דידה, דאינו מועיל כלום טענת כרי דידה נולדה אלא משום דבלא עדותא פטר מן החורה, כמש' הרב המגיד לולדה ספק ממזר מותר מן החורה, כן גראה ראייה ממש' בנימוקי יוסף סי' אלמנה לכ"ג עובדא דארום, דהיא אמרה מיניה ע"ש היבא דאידי מרה מיניה והארום מכתישה הולד ממזר ודאי משום אב נחמן לימר כרי זה ממזר, אבל אינו נחמן לפוסלה וכהונה כיון שטוענת כרי ע"ש, וכן ספק בשע' ר"ע סי' ד' ועיקר טעמא דר"ג דלמחנת משום דאליס ליה כרי והרי הארום מכתישה וטוען ג"כ כרי והו"ל ע"ה וברי, ואיש כמש' דכרי לא מהני אלא לבעד ומה אידי לעמה מהני לה כרי דידה, וארום דטוען הו"ל כרי דאחר ולאו כלום הוא, וה"נ טענת כרי האשה שהיא בעיד עמה לא מהני נגד הולד וכאחר דמיה :

תיישב בזה הא דאמרנו שם בסוגיא דף י"ג חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבה חבו מוס' דרישא להודיעה כמו דרבי יהושע וסיפא או דר"ג, ודקדק רש"י בזה דרבי דאי לא הו"ל ללמיר חדא להכשיר בה אלא הל"ל חדא לפסול וליבא דרי יהושע ע"ש, ולפ"ש בטעמא דר"ג שברה דבה אינו מטעם הכשר בבה, דהכשרא דבה (ד)

שמעתא ב פרק יח

בבבילה לישמעאל או לישראל, כיון דמיירי סס הרמב"ם
 באשחא איש, ומאי חזקה דנפשה יתנו באשחא איש בין
 נבעלה לישראל או לפותי, וכן ספק בשיעו אהי"ע סי' י"ד
 דבאיחא באמנתא לומר מכוחו נחשבתי להכשיר הולד, הולד
 ואמאי הא בכו שהיא איחא ליכא שום חזקה דכשרות
 לומר שבעלה לישמעאל יותר מישראל איש:
אמנם לפעמינן נראה לדכאשירי הולד לקהל איחא
 חזקה דכשרות לולד עממו לפמי"ם בשמי"ם ריש
 אלו נערוח בנחמי' דתני הנה על הכותית וזיל קנס
 בתום' לרבה דאמר בפי' עשרה יוחסין דפסול טוה
 משום דעבד וטפה נעמעו בהם, אמאי יש להם קנס
 נימא לה אייתי ראייה דלאו שפחה אח וסקילי כו',
 אבל הראש"ש ז"ל כתב וזיל, ויזיל משום דכל חנה וחדא
 מוקמינן לחזקה אביה, דשפחה שנחשבתי בהם למוח
 בשחח מוקמינן לה בחזקה אביה, וכן עבד שנחשב
 בהם נשא כותית מוקמינן לה לחזקה אימה חף עמי
 שפסולו לרבה משום איסור שפחה לענין קנס לא
 ממוקינן לה בשפחה כדי שלא יבא חוטא שכתב עבד,
 ואיכא נראה דהיא בספק ממזר מוקמינן לה בחזקה
 אימה דכשרה היא לקהל וסי' ודה, ודך חזקה דלית
 גרחה מוכח מהא דאמרין בפ"ב דכחובות דף כ"ז ע"ס
 ונחא עד אחד ואחסינן כו', אהן אחסינן ואהן אחסינן
 ליה, וכבז רשי"י ז"ל ואי קאיש חרי ותרני ינינה אהן
 חרי לדה חרי ואוקר לחזקה קמייתא דלחסינן עמי
 עד ראשון שהיה נאמן עמי, והרמב"ם כתב עלה וזיל
 משמע מכלל דבריו דחזקה אבהתא לאו חזקה היא לגבי
 דידיה כיון דפסדי לא מסהדי אבהו ועל חזקהיה אלה
 עליו הוא דמסהדי כו', ולא אסתהורא לי האי בשרת
 דכיון דהאי חזקה באה מכה עדות של עדים אלו הרי
 היא בעדות ואין כהן חזקה כו', ולדברי רשי"י ז"ל
 איכא להימר דחזקה דאבהו ודאי מ. ג. ליה לאסתמוס
 גבי סהדי עמי, ובחידושי הראש"ש כתב דעוקר חזקה
 דמוקי להאי לחזקהיה דמוחק לן באבהו דהאי דתני
 הוא, וכיכ בחידושי הרשב"א ז"ל דחזקה דמוקי להאי
 לחזקהיה היינו בחזקה אבהו ולא חזקה דעדים דחזקה
 הבאה מחמת גופא של עדות לאו חזקה היא עמי,
 ואיכא הוה לענין ספק ממזר מוקמינן לולד בחזקה אימה
 שכשרה לקהל, דמה לי חזקה אבהו או חזקה דאימה,
 וכיון דמסויע על חזקה כשרות והיינו חזקה דאימה
 ומיה מתימא לומר מכוחו נחשבתי כדי להכשיר הולד,
 דכתיב הנה על ישראלית הולד כשר, ובחידושי הראש"ש
 יאושע ראיתי שכבז בפי' עשרה יוחסין דף ע"ג ע"ס חו
 למכחי ממזר בשחוקי וחד למשחי שחוקי בישראל וזיל
 לכאורה נראה דלאו דוקא שחוקי נקט כו', אלא דעיקר
 קרא לשאר ספיקי ומזריש אחא, ובגוון באשחא שנחשבתי
 ספק קידושין או ספק גירושין וחינהו וילדה הולד ספק
 ממזר כו' כך הוא נראה לכאורה:
ארא דלאחר העיון היטב ואחר שדקדקתי בלבו
 הרשב"א והרמב"ם ז"ל שהקשו קרא למה ל
 והא הוי ספק ספקא דלמא אזלו הך גבנה והוילן כ
 דפרים מרובא פרים, ולחיל אולא איחי לגבייהו שמי
 לשכר נבעלה, משמע לכאורה דשמיחא להו דעיקר קרא
 לספק ממזר דמינו דוקא בשחוקי, ויש לי ליתן חזקה
 בדבה, דכלל הך שכתבי איכא לאוקמי לחזקה
 וחזקה דאבהתיה שאניו של הספק ממוחק בכשרות
 משא"כ

בבבילה לישמעאל או לישראל, כיון דמיירי סס הרמב"ם
 באשחא איש, ומאי חזקה דנפשה יתנו באשחא איש בין
 נבעלה לישראל או לפותי, וכן ספק בשיעו אהי"ע סי' י"ד
 דבאיחא באמנתא לומר מכוחו נחשבתי להכשיר הולד, הולד
 ואמאי הא בכו שהיא איחא ליכא שום חזקה דכשרות
 לומר שבעלה לישמעאל יותר מישראל איש:
אמנם לפעמינן נראה לדכאשירי הולד לקהל איחא
 חזקה דכשרות לולד עממו לפמי"ם בשמי"ם ריש
 אלו נערוח בנחמי' דתני הנה על הכותית וזיל קנס
 בתום' לרבה דאמר בפי' עשרה יוחסין דפסול טוה
 משום דעבד וטפה נעמעו בהם, אמאי יש להם קנס
 נימא לה אייתי ראייה דלאו שפחה אח וסקילי כו',
 אבל הראש"ש ז"ל כתב וזיל, ויזיל משום דכל חנה וחדא
 מוקמינן לחזקה אביה, דשפחה שנחשבתי בהם למוח
 בשחח מוקמינן לה בחזקה אביה, וכן עבד שנחשב
 בהם נשא כותית מוקמינן לה לחזקה אימה חף עמי
 שפסולו לרבה משום איסור שפחה לענין קנס לא
 ממוקינן לה בשפחה כדי שלא יבא חוטא שכתב עבד,
 ואיכא נראה דהיא בספק ממזר מוקמינן לה בחזקה
 אימה דכשרה היא לקהל וסי' ודה, ודך חזקה דלית
 גרחה מוכח מהא דאמרין בפ"ב דכחובות דף כ"ז ע"ס
 ונחא עד אחד ואחסינן כו', אהן אחסינן ואהן אחסינן
 ליה, וכבז רשי"י ז"ל ואי קאיש חרי ותרני ינינה אהן
 חרי לדה חרי ואוקר לחזקה קמייתא דלחסינן עמי
 עד ראשון שהיה נאמן עמי, והרמב"ם כתב עלה וזיל
 משמע מכלל דבריו דחזקה אבהתא לאו חזקה היא לגבי
 דידיה כיון דפסדי לא מסהדי אבהו ועל חזקהיה אלה
 עליו הוא דמסהדי כו', ולא אסתהורא לי האי בשרת
 דכיון דהאי חזקה באה מכה עדות של עדים אלו הרי
 היא בעדות ואין כהן חזקה כו', ולדברי רשי"י ז"ל
 איכא להימר דחזקה דאבהו ודאי מ. ג. ליה לאסתמוס
 גבי סהדי עמי, ובחידושי הראש"ש כתב דעוקר חזקה
 דמוקי להאי לחזקהיה דמוחק לן באבהו דהאי דתני
 הוא, וכיכ בחידושי הרשב"א ז"ל דחזקה דמוקי להאי
 לחזקהיה היינו בחזקה אבהו ולא חזקה דעדים דחזקה
 הבאה מחמת גופא של עדות לאו חזקה היא עמי,
 ואיכא הוה לענין ספק ממזר מוקמינן לולד בחזקה אימה
 שכשרה לקהל, דמה לי חזקה אבהו או חזקה דאימה,
 וכיון דמסויע על חזקה כשרות והיינו חזקה דאימה
 ומיה מתימא לומר מכוחו נחשבתי כדי להכשיר הולד,
 דכתיב הנה על ישראלית הולד כשר, ובחידושי הראש"ש
 יאושע ראיתי שכבז בפי' עשרה יוחסין דף ע"ג ע"ס חו
 למכחי ממזר בשחוקי וחד למשחי שחוקי בישראל וזיל
 לכאורה נראה דלאו דוקא שחוקי נקט כו', אלא דעיקר
 קרא לשאר ספיקי ומזריש אחא, ובגוון באשחא שנחשבתי
 ספק קידושין או ספק גירושין וחינהו וילדה הולד ספק
 ממזר כו' כך הוא נראה לכאורה:
ארא דלאחר העיון היטב ואחר שדקדקתי בלבו
 הרשב"א והרמב"ם ז"ל שהקשו קרא למה ל
 והא הוי ספק ספקא דלמא אזלו הך גבנה והוילן כ
 דפרים מרובא פרים, ולחיל אולא איחי לגבייהו שמי
 לשכר נבעלה, משמע לכאורה דשמיחא להו דעיקר קרא
 לספק ממזר דמינו דוקא בשחוקי, ויש לי ליתן חזקה
 בדבה, דכלל הך שכתבי איכא לאוקמי לחזקה
 וחזקה דאבהתיה שאניו של הספק ממוחק בכשרות
 משא"כ

פרק יט

ובנימוקי יוסף ס"פ אלמנה לכיכ כתב בארוסה
 שנחשבתי אין הולד ממזר על פיה
 שלא האמינו לפסול אלא להכשיר דמסויע לה חזקה
 דנפשה עמי, והיינו חזקה כשרות דלכשר נבעלה ובס'
 בית הקשה מהא דכתב הרמב"ם פס"ו דאם היא
 אומרת מכוחי נחשבתי דלמנת, והרי י"ט נבעלה
 לבתי או לישראל תומר האיסור שום וגם נפסלה לכהונה

ארא דלאחר העיון היטב ואחר שדקדקתי בלבו
 הרשב"א והרמב"ם ז"ל שהקשו קרא למה ל
 והא הוי ספק ספקא דלמא אזלו הך גבנה והוילן כ
 דפרים מרובא פרים, ולחיל אולא איחי לגבייהו שמי
 לשכר נבעלה, משמע לכאורה דשמיחא להו דעיקר קרא
 לספק ממזר דמינו דוקא בשחוקי, ויש לי ליתן חזקה
 בדבה, דכלל הך שכתבי איכא לאוקמי לחזקה
 וחזקה דאבהתיה שאניו של הספק ממוחק בכשרות
 משא"כ

הודאין, ואי משום שהאב נאמן על בנו כרב יהודה
איכ לענין חליצה נמי יהא נאמן כו ע"ש :

אמנם נראה לפי עמך בעטמחא דהרמב"ם דס"ל כיון
דהאב נאמן על בנו דקיי"ל כר"י ומשום

דכתיב יכור, וא"כ יריד געדי' בעלמא היכא דמאמין
לאחד וסומך דעתו עליו הו"ל כאלו ידע זהודה בעלמא
והיה ח'פסיה חד"ל, א"ע"ג דהוא עצמו איי' אבל כסומך
דעתו בזה שמגיד לו אזר הו"ל כהורה בעלמא, וה"ה
בזב לנבי' א"ע"ג דא"ע"ג בעלמא כסומך דעתו על
אחר ומאמין לדבריו הו"ל כידוע ומגיד בעלמא והו"ל
חורת יכור בזה דיכירו לאחרים על ידי סמיכת דעתו
לאחר, וכן מובאר בדברי' הב"ש סי' ק' ס"ק כ"ז,
באשה כהן שהורה לבעלה נאמנה דמותרת לבעלה
ואחר מיסה בעלה אסורה לכהן שהרי הודיה שזינה,
וכתב הב"ש חו"ל, נראה אם נשאל לכהן גביה פשרים
דאינה נאמנה לפיכא בניה, ודוקא לאב נתינה חורה
נאמנה ולא לאם, ואם האב אומר שמתין לדבריה
יכול לעשות לבניו חללים כמו שנאמן לומר בן גרושה
הוא ע"י, ומובאר דבחורת יכור א"ע"ג דאב אינו יודע
בעלמא אלא שמאמין לאחר וסומך דעתו עליו ודומה לו
לאמת נאמן בזה לעשות הבן לחלל על ידי זה והו"ל
יכור יכירו לאחרים זה נראה לי ודוק, ומש"ה לענין
ידועה כיון דסומך על דבריה שהוא מינה הו"ל יכור
דאב נאמן לומר זה בני בחורה יכור לה לירושא וכן
לפוסלו, אבל לחליצה דאינו ענין הטוע גנוף הבן
ואומר י' על בניו דנאמן אינו אלא משום מגו דבידו
לגרסה, כדאיכא פי' יש נחלין אבל אינו בחורת יכור
כיון דאינו טועג לבנו אלא לנשה אם זקוקה לחליצה
או לא, והיכא דהוא עצמו אינו יודע דלא שיק' ביה
חורת מגו דא"ע"ג דקושאף קאמר שמתין לדבריה כיון
דאין זה בחורת יכור איכ נאמנה שניתן לאח לאו כלום
הוא, אבל לירושא כל כסומך דעתו כולל חורת יכור
דנאמן, וכמ"ש הב"ש לענין לפוסלו הו"ל, והרא"ש
ילעמיה דס"ל דאב אינו נאמן בחורת יכור לומר זה
בני בכורי' אלא היכא דמוחק בבני' לומר שהוא בכור,
אבל אם אינו מוחזק בבני' אינו נאמן לומר שהוא בנו
בחורת יכור אלא בחורת מגו דאי' בעי היב' ליה
כל נכסיו וכן הוא דעת ההוס' והרשב"ם, הובא אגלינו
בספר קצה"ח סי' ע' סק"א ע"ש, וכיון דהו"ל ספק
שמה זינתה עם אחרים, איכ חו' ליתא בחורת יכור
ומשום מגו נמי ליכא כיון דהוא עצמו אינו יודע וכמ"ש,
ומש"ה קה"י א"ע"ג דהרא"ש מש' לירושא או לחליצה,
והרמב"ם דס"ל דאפי' אינו מוחזק בבני' נאמן בחורת
יכור לומר שהוא בנו וכמובאר בש"ע ח"מ סי' רע"ז
ע"ש, מש"ה לירושא הוי בני' כיון שהוא סומך דעתו
עליו ומאמין לדבריו, ולג' דיה' דומה לאמת דענינה
הוא הו"ל חורת יכור, אבל ליבוס כיון דאינו טועג לבני'
לי' ב"י חורת יכור, ומשום מגו דבידו לגרסה ליכא
כיון שהוא עצמו אינו יודע וכמ"ש ומ"ש הרא"ש ואי'
משום שהאב נאמן על בנו כרי' יהודא איכ לחליצה נמי,
אינו מכיון שפיתו, דלא אמרינן יכור אלא בידוע
שהוא בנו, ואיכא אפי' לרי' יהודא אינו נאמן וכו' :

ניקה

בזה דברי הר"ר יוסף הלוי דאינו מודה היינו
שאומר אינו יודע שמה הבקרי' עצמה לאחרים,
וכי מודה היינו שמאמין לדבריו הו"ל חורת יכור,
ובחורת

משא"כ בשחוקי' לית' ליה חזקה דלצהתיה כלל דלא
ידעינן אצויה מניה ואפשר דלצויה גופיה ממזר עכ"ל,
והרי עמד בחזקה' דלצויה לענין ספק ממזר, אלא
שהבבא דקא חזקה דלצויה וכבר קבא השקיעה מקובצת
החזקה וגם לצימה, וכמו דאמרינן חזקה דלצויה כמו
כן אמרינן חוקי' בחזקה דלימה, וילפ"ז כיון דמהני
לולד חזקה דלצהתיה וגם חזקה דלימה' איכ קשה עובא
הא דלכשר דחמתא ספק ממזר משום דממוז' ודאי אמר
רמתא ולא ממזר ספק קרא למה ליה חזקה' ליה דאמר
מוחר' לישא ממזר ודאי ל"ל וכהבנו ע"ש דאשטריך קרא
שהיא כשרה לקהל, ואפשר לומר כגון באשה שנתגרשה
ספק גירושין וילדה דהאי"ג מוקמינן לה לנשה בחזקה
שלא נתגרשה וא"כ הו"ל ממזר וולד גמי חזקה דלימה
שאינו ממזר והו"ל חזקה נגד חזקה והו"ל ספק ממזר,
ולפ"מ' בפט"ו דעיקר קרא דספק ממזר לא לריך אלא
ברוב פסולים דבמתנה על מתנה להרמב"ם כל הסיפיקות
מדבריהם וא"כ קרא למה לי, וכמו שהקשו עליו הרשב"א
והרי"ן קרא דממזר ודאי ל"ל וכהבנו ע"ש דאשטריך קרא
להיכא דרוב פסולים, דכל כה"ג נמי ספק הוי, וכמ"ש
בשיטה מקובצת בפ"ק דמעינא גבי עשרי' ספק דכל
דפרים מרובא פרים נמי ספק הוי, אלא דהחורה אמרה
ליק' אחר פרים מרובא, ורי"ו דקרא א"י לאשטעינן
ברוב פסולים וידעינן דאי' הבו' אלה, דכה"ג ספק
דפרים לרובא פרים וא"כ חזק' דלימה לא מהני דהא
רובא חזקה רובא עדיף ודוק :

ניקה

בפריק דכחצוה דן י' ואי ארום וארוסו דלחאי'
לקתיה דרב יוסף, היא אמרה מיניה והוא
אמר אין מגלי', אמר רב יוסף למאי ירושם לה חדא
דהא קא מודה, והו' אלא אמר רב יהודה אמר שמואל
הלכה כרבי, ובשיטה מקובצת ז"ל כתב הרמב"ם ז"ל חדא
הא קא מודה ועוד הלכה כרבי פירוש לאו ז"ל חדא
מכחיש' כר' קאמרי', דאי' מכחיש' לה בני' ובני' הוא
ושניה' אשפיה חתיכה דליסורא, אלא הכי קאמר אפי'
אי' ליתיה קמן נמי מסימנא, וי"א היכא דאמר צדאי'
שפתי' עליה אבל אינו יודע אם הפקירה עצמה לאחר
כמו שהפקירה עצמה לי, כך פי' הפקירה יהוסף הלוי' ו'
מיגב ז"ל, ואינו מכיר בלשון הזה, דכי מודה מי ידע
בה דלא הפקירה עצמה לאחר, וכי טועג דלא הוא
בפניה, והא דרב יוסף אחי' כלישנא בתרא פי' אלתנה
כי, אבל ליישנא קאמ' דאמרינן א"ע"ג דלא דיימא
העלמא ומשום כ"י היכי דאפקרה נפשה לבני' ארום כו',
ודלחא דלרום לאו כלום היא, אלא דהתם אצ"י הוא
מדחי' ולא קיימא הכי, אי נמי לגבי' ולג' חזקה
אבל היא שריה לבעלה עכ"ל הרמב"ם ז"ל, ולג' עדי' נראה
לייבש דברי' הר"ר יהוסף הלוי' מיגב ז"ל, והוא לפי
מ"ש הרמב"ם פיג מילכות יבוס חו"ל, מי שזינה עם
סוניה' או עם אשת ח'לוקה עכ"ל, ואמרה זה העובד
ממנו הוא, ואפי' הוא מודה לה, אשפ"י שהוא בנו
לירושא הרי זה ספק לענין יבוס, שכמו שזינתה עמו
כך זינתה עם אשת אחר כו' ע"ש, ובתשובת הרא"ש כלל
פי"ב סי' א' כתב על זה שדברי' תמוהין מאחר שקוראנו
ספק למה נהב שיושב ועומד עמון מחזקת היושבים

שמעתא ב פרק ב

לו בעמנו, ולפי מ"ש היה לירושל, ובמ"ס פ"ג דף קל"ז דפריך לרבנן יכיר למה לי ומשני בצריך הכירא, ופריך וחיפוק ליה מנו דאי בעי יהיב ליה כולי נכסיה ע"ש בפ"י רשב"ס, ולפי מ"ש שמעתי לה שפר' בצריך הכירא אלא שהאב בעמנו אינו יודע רק שסומך דעמו ומאמין לאשמו או לאחר והו"ל יכיר ומשום מנו ליכא כיון דהוא גופיה אינו יודע ליכא מנו ובמ"ס ובעת כ"ע, ואפשר לדרידיה דקיי"ל כ"י יהודא לזב נאמן על בנו אפי"י נגד חוקה והו"ל בע"ד נמי לזה לומר שסומך דעמו על אחר וכמו בע"ד שנאמן בפק שסומך דעמו על זה אצל לרבנן כיון דאינו נאמן נגד חוקה שאל אינו מוחזק בבכור אינו נאמן להחזיקו בבכור אלא בצריך הכירא דנאמן אינו אלא משום דליכא חוקה להכחישו, איכ כיון דאינו נאמן אפי"י נגד חוקה היה דאינו כמו בע"ד לומר שסומך דעמו על אחר, דסמכינה דעת אינו אלא לבע"ד דין, שהוא עלמנו הנאמן עליו, ואכתי כ"ע :

שמעתא ג

בו יבואר חוקה דמעיקרא והיקה דהשתא והוקה העשויה להשגנות.

פרק א

גריסינן בריש נדה, תנן מקוה שנמדד ונמלא חסר כל הטהרות שנטשו על גביו למפרע בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד עומא"ל, לשמאי קטיף למפרע, להלל קטיף ודאי, דאלו מעת לעת שבגדה חולין לא אובליגין ולא שורפינן ואלו הכא עומאה ודאי, התם משום דאיכא למימר העמד עמא על חזקתו ואימר לא עבל, אדרבה העמד מקוה על חזקתה ואימר לא חסר, הרי חסר לפניך הרי דם לפניך, השחא הוא דחזאי, היג השחא הוא דחזאי, הכי השחא התם איכא למימר חסר ואחא, הכא מי איכא למימר חזאי ואחא, ומאי קטיף דלמלא הגם הגם חזיתי, התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לרעותא, ומ"ש מהגיה דתנן היה בודק את ההגיה להיות מפרש עליה תרומה והולך ואח"כ נמלא חומץ כל ג' ימים ודאי מכאן ואילך ספק קטיף לשמאי כו' התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לריעותא, ורמי חבית אמוקא, ה"ש הכא ודאי ומ"ש הכא ספק, אמר ר' חנינא מסורה מאן חנא חבית ר' שמעון היא דלגבי מקוה נמי ספקא משוי ליה דתנן מקוה שנמדד ונמלא חסר כל הטהרות שנטשו על גביו למפרע בין ברה"ר בין ברה"י, עמא"ל, ר' שמעון אומר ברה"י הטהרות בבתי חולין, ושייחא לא למדוהו אלא מסוהו רבנן בבתי כי סוטה מה סוטה ספק ועשאוה פודאי היג ספק עשאוה כודאי אי מסוטה מה סוטה ברה"ר סהור אף היג ברה"ר סהור, כיון דאיכא תרתי לריעותא כודאי עומאה דמיא ר' שמעון סבר כי סוטה מה סוטה ברה"ר סהור אף היג ברה"ר סהור, אי מסוטה מה סוטה ברה"י עמא ודאי אף היג ברה"י עמא ודאי, הכי השחא התם רגלים לדבר, שהרי קינא לה ונפחרה הכא מאי רגלים לדבר איכא, ואבע"א היינו נעמא דמיס גמר סוף עומאה

ובתורת יכיר נאמן להכשירו כמו שנאמן לפסולו וכמ"ס ה"י ס"פ אלמנה דאם הארום טוען מיניה והיא מכחישו ד"א דהו"ל ספק ממזר דהו"ל בני ובתי, וי"א שאם היה טוען שלא זה ידה מוחך יוד שהיא נאמן להכשירו דכיון שהאמינו החורה לפסולו כ"ש שנאמן להכשירו, דלית לאמו חזקה דכשרות בוי, וכתב הרשב"א שהיא עמא דמחבר ע"ל, וכיון דנאמן להכשירו בתורת יכיר, איכ כי היכי דנאמן לפסולו בתורת יכיר היכא שסומך דעמו על אחר ובמ"ס ה"ש איכ מכ"ש להכשירו ודוק, ותיחא בזה מה דקטיף להו לראשונים בזה דלמרו ע"ש ה"י מילי לכתחלה והא כדיעבד דמי, דתיקא בלשה עמא הו"ל כדיעבד אבל לולד הו"ל לזה לא דלשה שכבר נתארכה לזה הו"ל דיעבד, ורש"י טעם דעובר כיון דסבליה ליה לקהל הו"ל דיעבד ובשיטה מקובלת כתב ט"ס אחרת דאין היג ללא מהי הך עמא דהלכה כר"ג דיעבד אלא נאשה אבל לא לולדה ע"ש :

ר"שי מ"ש נראה דהך הרי עמי שאמרו חדא דהא קא מודה ועוד הא אמר רב יהודא אמר שמואל הלכה כר"ג, דלפ"מ"ש הך עמא דקא מודה אינו אלא בתורת לאמוטו וכמכת דעת על האשה שהיא מיניה ונאמן בתורת יכיר, אבל הארום אינו יודע בבירור, דכ"ש שהפקירה לזה כן הפקירה לאחרים, ואינו אלא משום שמאמין לדבריה, והיינו דקא מודה לה ומאמין לה, וכל שמאמין נאמן הוא בתורת יכיר יכירנו ויכירנו מיניה כיון שהוא סומך דעמו על זה שאומר ובתורת יכיר נאמן להכשיר הולד כ"ש שנאמן לפסולו בתורת יכיר ובמ"ס, אלא דהך עמא דייכר לא מהי אלא לולד אבל לאמה דלית בה תורת יכיר וארום בעמנו אינו יודע אלא מהי דאפשר הפקירה עמא לאחר, ולזה קאמר לגבי אשה ועוד הא אמר רב יהודא הלכה כר"ג, והא דיעבד דאשה ודאי כדיעבד ואיכ הך הרי עמי לייבי אהדרי להכשיר בין לאשה בין לולדה ודוק, ותשייב בזה קושיית תוס' פ' אינו נשך דף ק"ג ד"ה אחא מחריב ע"ש שהקשו בזה דפריך ב"ש"ם ובהא כי לא מודה מכשיר ר"ג והא הו"ל רוב פסולים כו', ומשני הא נמי כדיעבד, ומאי דפריך גימא דהך ועוד הלכה כר"ג אטעמא קמא קא יסמך דהא מודה דכ"ג אמרינן נבעט ב"פ איזהו נשך חדא דקא יהיב סימנין ועוד הא לא אמיד דהך עמא לא אמיד אלא מהי כלום אלא בצירוף עמא קמא דהא יהיב סימנין והך עמא עיקר ע"ש, ולפ"מ"ש ינחא דהא כיון דאמר רב יוסף למאי עיקר לה כו', ומשני בין לולד בין לאשה והך עמא דקא מודה לא מהי כלל לאשה ובמ"ס, דאי אפשר לידע בבירור דאפשר הפקירה עמא גיב לאחר ולא מהי הך עמא אלא לולדה בתורת יכיר, ואיכא להכשיר את האשה לא מהי יכיר, וכיון דאין הארום יכול לידע בבירור איכ להכשירא דאשה משום דר"ג, ומ"ס"ה פריך והא אמר כו' את לא פ"י ב"ד ועבדא עד דאיכא רוב כשרים ומשני הא כדיעבד דמי ודוק, והא דכתב הרמב"ם ע"מ מאיסורי ב"מ"ה ז"ל או שחמרה לפי הממזר נבעטלי או לפי החין אפי"י חותו פ' מודה שהוא ממנו הרי זה הילול ספק כ"ש שינחה ע"ש זה כך זינחה ע"ש אחר ע"ש, אפשר דמייירי שאינו מאמין לדבריה, ואיכא למידק לפי מ"ש יב"ש דבתורת הכרה מהי היכא דנאמין אפי"י לא נודע

עומאה מחילה עומאה מה חלה עומאה ספק נגע
 סי' לא נגע ברה"ט טהור, אף סוף עומאה ברה"ט ספק
 טבל ספק לא טבל טהור, ורובן ה"י השתא תהא גברא
 בחזקה טהרה קאי ומספק לא מחזיקין ליה לעומאה ה"א
 נבדל בחזקה עומא קאי מספק לא מפיקין ליה מעומאהו :
והרמב"ם כתב בפ"י מה"י מקולות דכל המטרות
 שנעשו ע"י למפרע בין ברה"ט בין ברשות
 היחיד עמאות לפי שהטמא בחזקתו ע"ש, והרי זה
 כרבנן דר"ש, וגבי חציה בפי"ה מחזמות דשלשה ימים
 הראשונים ודאי מלאן וליך ספק וע"ש, והרי זה
 כר"ם והקשו עליו בזה דסחרי אהדי הנך פסקי ה"ה
 הרשב"א והריטב"א סי' עשרה יוחסין ע"ש, ור"ח"י במשנה
 למלך פ"י ממקולות שהאר"ך בזה והעלה ב"ש"ב הרמב"ם
 וכו' כהך חירואל בתרא ואבע"א, והטעם הוא משום דהוי
 סוף עומאה, ולכן דוקא גבי עומאה דלשבת דעשאו
 הכתוב ברה"י ודאי עומאה ולכן אף ברה"ט עשאוהו
 כודאי גבי סוף עומאה, אבל גבי חציה דליכא חזקתו
 חזקה אלא ספק, ולפי שהוקשה לחוס' בת"י ואבע"א מה
 חילוק יש בין חלה עומאה לסוף עומאה, הא ק"ל
 ברה"ט טהור אפילו ליכא חזקה ולזה פירשו הבא סוף
 עומאה והוי חרתי לריעותא וסמיך אחירואל קמא,
 והוא עמו דאי"ט מה זו הוספה שמוסיף ואבע"א, ולזה
 הביא א"ט המ"ל פ"י חלק ג"ס הרשב"א דלך ת"י
 ואבע"א אין הטעם אלא משום חרתי לריעותא אלא
 הטעם לרבנן דכיון דלשבתן בעומאה דברה"י עשאו
 ה"י ודאי אף שאינו אלא ספק, כן בסוף עומאה אמרו
 שיהיה ודאי עומאה, ולא משום חרתי לריעותא, ולכן
 פסק הרמב"ם אין מקום דעמא בין ברה"י בין ברה"ט
 ובה"ט ספק דאינו אלא ספק עכ"ל וע"ש, ואכתי
 תמוה דכיון דאינו אלא ספק דהא להך ואבע"א חו"ל
 אמרינן הך סברא דחרתי לריעותא ואי"ט אינו אלא ספק,
 יכמו בחציה אי"ט ה"י דברה"י עשה הכתוב ספק כודאי
 עומאה, הא ברה"ט עשה הכתוב גמי ספק כודאי
 לטהרה, אי"ט בסוף עומאה ברה"ט ימא טהור ודאי
 ובקשיו החוס' כיון דברה"ט טהור אפילו ליכא חזקה
 טהרה, אי"ט מה לי כהך עויאה או החלתו כיון דאינו
 אלא ספק, דנגד חזקה עמא איכא גמי חזקה מקום,
 ולזה הוכרחו החוס' לפרש דסמיך אח"י קמא דה"ל
 חרתי לריעותא אבל אי ימא דספיקא הוי אי"ט להוי
 טהור ודאי ברשות הרבים ובקשיותי' החוספות :

איקבע איסורא כמ"ש הרמב"ם פ"ז משגוגה ומצי"ן
 אשם תלוי על אשה שנחרגה ספק גירושין והוא מוכח
 בכחכות פ"ב דף ק"ב דפריך ה"א עליה באשם תלוי
 קאי, וכתבו החוס' שם דה"ל איקבע איסורא כיון
 שהיתה בחזקה א"י, ואע"ג דאיירע חזקה דלשם אי"ט
 משום דיקא ומסבא וכמ"ש החוס' שם ע"ש, ואי"ט
 ה"י נהי דליכא חזקה משום דנגד חזקה עמא אי"ט
 חזקה מקום מ"מ איקבע איסורא אסור מן החורה,
 ורה"ט דטהור אינו אלא משום דספיקות מדבריהם,
 וכה"ג דאסור בכל איסורין ברה"ט גמי עמא, ומש"ה
 לא ילפינן סוף עומאה מחלתו, ובחוס' דקשיא להו
 מאי חילוק יש בין חלה עומאה לסוף היינו משום
 דחוס' ס"ל דספק אסור מן החורה וליקבע איסורא
 דבעינן אשם תלוי אינו אלא בעינן אשם תלוי אבל
 איסורא אין חילוק, ומש"ה קשיא להו מאי חילוק יש
 בין חלה עומאה לבסוף, והוכרחו לפרש דסמיך אחירואל
 קמא דה"ל חרתי לריעותא אבל לשיטת הרמב"ם דספיקות
 ל"ה דס"ט ברה"ט דטהור אינו אלא משום דספיקות
 מדבריהם ובכוף עומאה וכה"ג הוי ליה איקבע איסורא
 דאסור מן החורה גם ברה"ט עמא ודוק, עמ"ש בשמעתא
 א"י פ"ז וחי, ומש"ה ס"ל לרמב"ם בחזקה בין ברשות
 היחיד בין ברה"ט עמאות משום דבעומאה הלכה ע"ה
 ספק כודאי, וברה"ט ספיקו כודאי לטומאה, וברה"ט
 ספיקו כודאי לטהרה והיכא דליקבע איסורא דברה"ט
 ה"ל ספק וכל ספק כודאי והוי ליה ודאי עומאה, וזה
 על דרך הרשב"א שהביא המ"ל, ויחר נראה דהרמב"ם
 שכתב בין ברשות הרבים בין ברה"ט עמאות היינו
 שמתמלא הן מכפק ברה"ט, ולשון עמאות אינו מורה
 דוקא ודאי עומאה וכן משמע מדברי רש"י ז"ל שפ"י
 בגמרא ספק דפריך דאלו מעת ל"ה שבגדה תולין ואלו
 הכא עומאה ודאי ופרש"י מדקתי ברשות הרבים עמאה
 אלמא כודאי משוי ליה ע"ש, ואי"ט בנצר דמשני ליה
 דלא ילפינן סוף עומאה תחלתו ואי"ט בסוף עומאה
 ראי' להיות ברה"ט עמא ואי"ט איכא למימר דעמאות
 ברה"ט היינו מספק :

פרק ג

כתב הרמ"א ב"י"ד סי' א' וז"ל, ואם צדקו איזו
 שוחט ובודק ונמא שאינו יודע, אש נטל פ"י
 קבלה אין מעריפין למפרע מה ששחט דאמרינן השחט
 הוא דליירע, אבל לא נטל קבלה מעולם כל מי
 ששחט לריבין הכשר, הרשב"א סי' רי"ח עכ"ל, ובפ"י
 האר"ך להשיג על דין זה ומוקי דבריו דפיק דולין
 פליגי רב הונא ורב חסדא בשוחט בסכין צדוק קודו
 שחיטה ולא צדקו אחר שחיטה מיד ונמא פגום דר
 הונא פסג' אפילו שיצר בה עצמות אחר שחיטה דלמ
 צעור נסמנה ורב חסדא ס"ל דשחא במסרתה נסמנה
 וגו"ל כר"ה בש"כ בה עצמות, ופריך לר"ה מטב
 ועלה ונמא עליו דבר חוץ אשפ"י שנחטק באותו מ'
 כל היום עמא, אלמא סי' ה"ל"ה מניחא מידו ודר
 בעילה, ומש"ה סכין איירע בהמה לא איירע, והק'
 בחוספות מ"ש ממקום שמעמד ונמא חסר, דאמרינ'
 העמד עמא על חזקתו והרי חסר לפיך, ולא אמרינ'
 מקום איירע בהמה לא איירע, וסורנו בזה שלש
 חירואים

פ"ק ב

מיהו נראה לפי מ"ש הרמב"ם פ"ט מהלכות אבות
 העומאה דס"ט ברשות הרבים טהור לפי שכל
 הספיקות מדברי סופרים ע"ש, והוא שיטתו בספרו
 ה"ד, ומזכיר אלגנו בשמעתא א' ע"ש, ואי"ט עיקר
 הלכה בספק עומאה אינה אלא לגשות ס"ט ברה"י
 כודאי, אבל ס"ט ברה"ט דטהור אינו אלא משום דכל
 הספיקות מדברי סופרים, ובאיסור גמי ספק מן החורה
 מותר, ואי"ט היכא דליקבע איסורא בזה מייחא אשם
 תלוי ספק זה ודאי אסור מן החורה, ומש"ה אחי שפיר
 דלא ילפינן סוף עומאה מחלתו עומאה דכחלתו עומאה
 אפילו היכא דליכא חזקה טהרה טהור ברה"ט ומשום
 דכל הספיקות נחזרות, משא"כ בסוף עומאה דהרי

שמעתא ג פרק ג

ירושלים, אי שאני מקוה דחסר ואחרי משאכי בסכין, בי דהכא טעמא דעמא דרזא פומס, ובני מקוה אין לומר ודאי עבול דהא שמה פבל במקא ה חכר, ג' דלון חילוקי זין רישותא דסכין לריעותא דבהמה אלא הטעם הוא משום ספק ספיקא, ואי כנעל קבלה אמאי מהני ביה חזקהו כיוון דביה גמי סייך חכר ואחרי' דלון דרך לשכות בבה אחס, ועל דרזא פומס גמי לא סייך ביה, ואם סוף חזקתו בבה אלא הוי ספק ספיקא שמה בשתא הוא דשכח, ואחרי' מקודש שמה אפשרי דאפיה שחט שפיר, איכא קבא הא און קיייל כרז הוא בלא שפיר עממות ודוקא ככסיביר עממות הוא דקשר משום דעלם ודאי פומס ואפי' דליכא סיס אפילו בלא שפיר עממות, אפי' משום דלא מהני ספק ספיקא משום דבהמה בהיי' בחזקה איסור עומדת ולא מהני סיס, ועוד אי מהני סיס איכא אפיו בלא נטי' קבלה וכסיביר מטעם סיס דלמא השתא בכה ואחרי' מקודש שמה שפיר שחט עביל ועלם:

והשיך זיקודא הכסף זיל דעי' לא מלרבינן ההס שיביר בה עממות אלא משום דשמה לא שחט במקום הפגומה לאו ה' הוא דדרך הסכין להולין כבולו, אלא הכא יזל דסי' הוא שמה ידע ולא היל לא ידע שמה שחט שפיר עביל, ואכתי חיקאי קושיה הפיו דליכא אפילו בלא נעל קבלה נכסיר מטעם סיס זה שמה ידע ואחרי' לא ידע שמה שחט שפיר, ועוד דהיכי עבול דסמוך על סיס כיון דהאחרונים הכריעו דלא מהני ספק ספיקא בחזקה איסור עומדת לענין ספק שחיטה, וגראה לעי' דודאי שיטה האבודה שהוא מקור הדין שכתבו הרמב"ם סיל מטעם סיס, דהא האגודס לא הביא אלא תירווא בשרא שנתוס' שהוא מטעם סיס וכמי' הפיו, ומה דקשה לן דהא ספק ספיקא אינו מועיל במקום חזקה איסור גראה למי' הרמב"ם פ"ה ה' מהרומות חבתיא מלאן ואלין ספק ע"ש ועל כ"י שמעון דתתרי לריעותא לא הוי כודאי אלא כספק ועל כ"י פ"א ופתי' היכא סיס שפיר מהני כיון דנגד חזקה איסור דבהמה איכא גמי חזקה השוחט ואמרין השתא הוא דשכה ולא הוי אלא ספק דהוי ליה חזקה נגד חזקה ואפי' שפיר מהני סיס, ומיהו גראה דאפי' לשיטת החוס' והרשב"א דתתרי לריעותא השיב כודאי וברי הוא החזקה ודאיה, מכל מקום גראה בזיה מהני סיס למי' הש"ך בכללי סיס כסי' ק"י זיל מי' היכא דליכא סיס בלא הספק הראשון ודאי דשרי דלא יאה אלא גופו של איסור דמותר מסי' כו', וכן משמע מהפוסק הרשב"א שבהלכות לעיל דסי' דחזקה איסור לא גרע מגופו של איסור והוא פשוט צעני עביל, בקיבור כליוס כהז' וזיל דבר שיש לו חזקה איסור אפי' שיש ע"ש ב"ה גומר הרי זה איסור שחטו בספק הראשון אנו עומדין אחריו על חזקהו חזקה איסור, אי' אין כאן אלא ספק איסור כו' היה כאן שלש זיקות ומותר ש"ך אם העמידנו על חזקהו חזקה יסור יש כאן סיס לא יאה זה חומר מודאי איסור שאין חזקה איסור גדול, מזה ומותר בספק ספיקא עביל: **בבב** כחבנו בשמעתא אי פי'ע דזה הוא ג"כ דעת מוהר"ן לב לענין ממונה לרלק בין הרי ס' זלחא ספיקו ע"ש, וכיון דמהני ספק ספיקא בבה פק הראשון גדול, בחזקה איסור אי' היה היכא יכא אלא הרי ספיקו בחזקה איסור אי' ספק הראשון

הויל כגופו של איסור וספק השני משוי ליה לספיקא. ואין החזקה מכריעו לודאי כיון דליכא מבי ספיקות להחירא והויל ספק שני ספק, ובריש גדה מוכח דהיכא דליכא תתרי לריעותא ודאי אמרין חוקי אחזקהו והשתא הוא דאחרת כדלמרינן בגדה דיה שעתה משום חזקה והשתא הוא דלחמה אלא היכא דליכא תתרי לריעותא כמו במקום שנמדד דליכא חזקה עמא וחדל לפיך ציה הוא דהויל תתרי לריעותא והויל כודאי לשיטה החוס' והרשב"א, ואפי' בזה השוחט שנעל קבלה דאיה ציה חזקה ורזאי לומר בו השתא הוא דשכה, וכמו שאמרנו בגדה דיה שעתה, וכיון דליכא סיס נגד חזקה איסור דבהמה דשמה ידע ואחרי' לא ידע שמה שפיר שחט, ואפי' כיה דזה הספק ואחרי' לא ידע שמה שפיר שחט לאו ספק הוא, דמחמת חזקה איסור הויל כודאי אלא הך ספיקא שמה ידע נשאר בספיקו ואין חזקה איסור דבהמה מכרעת בו דלא ידע כיון דככה אמרת דספק שמה שפיר שחט לאו ספיקא משום חזקה איסור, ואפי' נשאר בספק שמה ידע, וכיון דליכא חזקה איסור נגד ספק דידע הרי אנו מוקמינן השוחט בחזקהו דהיכא דליכא חזקה הנמדד ודאי אמרין השתא הוא דאחרת, וציה חזקה איסור דבהמה אינו ננגד כיון דככה שחיטו כגופו של איסור לספיקא דשמה שחט שפיר, ומשי' בלא נעל קבלה דליכא חזקה השוחט לא סמכינן על סיס גרידא דספק שמה שפיר שחט לאו ספק והרי הוא כגופו של איסור וליכא אלא הך ספיקא שמה ידע וחד ספיקא איסור, ויבולו של דבר דנגד שמה ידע לא מצינו למימר חוקי הבהמה בחזקה שאינו זכות ועדיין אינו זכות כיון דאפי' לא ידע אכתי איכא לספיקו שמה שחט שפיר, ואפי' הוא עצמה, אלא דחזקה שאינו זכות אחרי' בשר דקימא אם תמלא לומר לא ידע שמה שחט שפיר וכיון דלא ידע נגד שמה שחט שפיר וליכא חזקה שאינו זכות ופיקו חזקה איסור דבהמה שאינו זכות ואפי' חוקי השוחט בחזקהו דהא היכא דליכא חזקה לריעותא שפיר מהני חזקה השוחט אפי' דהשתא לא ידע אכתי בגדה דלמרינן דיה שעתה למולין אף ע"ג דהשתא אפילו ודוק היבז, ובגי' סי' ק"י דליו מוחלק בין הרי ספיקו לתלחא ספיקו וחזקה איסור מהני אפילו נגד תלחא ספיקו, אי' חזקה איסור דבהמה שאינו זכות מהני אפילו נגד ספק דלא ידע, וספק דשמה שחט שפיר, ואמרין מהמת חזקה איסור דלא ידע ולא שחט שפיר, וכיון דליכא חזקה איסור טוב לא מהני חזקה השוחט, כיון דליכא חזקה איסור דבהמה הויל תתרי לריעותא ודוק היבז:

פרק ד

כתב הפיו כסי' דקד הדין סי' ק"ט וזיל כתב אי' כשם החוס' דאפי' מי שהמיר אינו חסוד למפרט שאם שחט או יניק חלב ואחרי' המיר בואותו יוס הכל כשע"ל, ובתשובה הגאונית בתרלי"ב פ"א רחמי' כהוב תשובה איהא להמירי ציה בשוחט, ומשי' דמוקי בהמה בחזקה איסור והרי הרשיע לפיך, וכמו במקוה שנמדד ע"ש, ובתהולא שור ספק ג"כ להמיר ציה בשוחט שהמיר כיון דהרי הרשיע לפיך וע"ש כסי' ז' וזיל הדין כסי' ק"ט ס"ל בדבשותו ובודאי איסור היכא כשע"ש השוד, וכן דעת הפיו סי' ק"ט, ואגס הש"ך

סי' א' ופרה כחבו בפשיטתא לעולם אין לאסור
 למפרע דחוקי גבדא לחזקתי ועד אחיה שעה כשר
 היה ולענין דינא תמיה ליה עובא אחיה דפשיטא ליה
 להשיך להקל הא אין קו"ל כרב הוה לאסור בשוחט
 בסבין בדוק ומנא פגום לאחר שחיטה דלא אחי חזקה
 דסבין דליטרע ומולאי מדי חזקה איסור דבמהה
 וע"ש שהביא דברי חוספוט בחולין בפלוגתא דרב הוה
 ורב חסדא ומה שהקשו חוס' שם, והעלה דכאן לא
 שייכי כל היתרונים שבחוספות, וא"כ דומה למקוה
 שנמדד ומנא חסר דבזה נמי שייך חסר וחסאי דרשיע
 וחסאי, וע"ש בחב"ש כמה שדה רחית הפ"ח מס"פ
 השוחט גבי שחט ואחר כך חשב כו' וסוף דבריו וז"ל
 ואע"ג דהביא מוהרש"ל פ' גיד הנשה תשובה א' שם
 להקל, הדברים סתומים ולא לחיפזים עממא דלא
 דחין כל הא דלעיל דאיסורא דחרייתא מקמי הא
 עכ"ל החב"ש ע"ש:

ואחר העיון נראה בזה כדברי הש"ך שטעה אחרי
 דברי הבי' להכשר הגמיה בהמיה השוחט
 ואין לפסול שחיטתו למפרע ורחיה לזה מהא דקו"ל
 עד זומא למפרע הוא נפסל ואינו נפסל אלא משעה
 שהעיד עדותו השקר אבל עדותו שהעיד קודם כשר
 חליב"ה לדיע, ובפ' מרובה ד' ע"ב פליגי רבנן ור'
 יוסי בעדים שהעידו על הגניבה ואח"כ על הענינה
 דסביר רבנן חכ"ד לאו כדביד דמי, דלא הוזמו על
 הענינה לא נפסל במה שהעידו על הגניבה ולא אמרינן
 כיון שהוא עכשיו חשוד שמה הרביע קודם, ואי נמא
 דגבי שחט אמרינן הרשיע וחסאי ונפסל שחיטתו
 למפרע משום דהעמד בהמה בחזקה איסור וזית ליה
 דינא דמקוה שנמדד כו' כמו שעלה על דעת חב"ש,
 אי"כ מכ"ש עדותו שהעיד בממון דלמרינן חוקי ממונא
 בחזקה מארי', וחזקה ממון עדיפא מכל החזקה,
 כמבואר בסוגיא דהו' בה מומין, ועמ"ש בשמעתא ב'
 פ"ב, וכיון דמוכח בש"ס דעדותו שהעיד בממון כשר
 במה שהעיד קודם שנעשה חשוד, מכ"ש עדותו שהעיד
 באיסור וכן מבואר בערו וע"ש ח"מ סי' ל"ד דעד זומא
 אינו נפסל למפרע אלא משעה שהעיד לעד שחוס,
 וכל מה שהעיד קודם עד אחיה שעה כל שלא היה
 חכ"ד כשר כמבואר בפ' מרובה בפ"ד גיבנה ועד
 ענינה, ועוד רחיה מתוספות פ"ק דחולין ד' י"ב
 שהקשו בשבט דמוקי לה במזיד אי"כ הוי מומר
 לחלל שבח ושחיטתו פסולה, וסירטו דבאחותי פעם לא
 חשיב מומר למיפסל שחיטתו ע"ש (* והרמב"ם בפ'י
 האשניות כתב דכיון דקודם ששחט הרוב מקולח הוא
 ולא נעשה מעשה אלא כי גמר להשחיטה ומשיח שחיטתו
 כשריה ע"מ, ואי נימא ל' שהשחיט לפיך דמרינן
 אימר הרשיע קודם ושחיטתו פסולה, אי"כ כיון דלפנינו
 חילל שבח אימר הרשיע קודם וא"כ הו"ל מומר כבר,
 מכל זה מוכח שפוע דאין מחזיקין אותו ברשע למפרע:
וב"ש בחב"ש על מ"ש מוהרש"ל להקל דהדברי' סתומים
 ולא לחיפזים עממו ע"ש, אי אפרש בע"ד
 דלא חיקמי ממקוה שנמדד כו', והנה נראה דלשיטת

רש"י פ' האומר דף ס"ו גבי פלוגתא דר' טרפון ור'
 עקיבא במקוה שנמדד ומנא חסר דר' טרפון יליף מכן
 גרושה וחלוזה דלא חילל עבודה למפרע ורש"י יליף
 מבעל מום, ואמרנו עממא דרש"י דלא יליף מכן גרושה
 שפסולו בשנים, אבל מקוה ובעל מום פסולו ביחיד
 דלגיה ואחוי לך וע"ש, וא"כ לפ"י בחשוד דפסולו
 בשנים אין ופסולו למפרע, וגם בחב"ש סי' א' לא חסר
 בשוחט שנמנא אינו יודע אלא משום דהסם נמי יטולין
 לומר חא וחסאי לך עממא ע"ש, אבל חשוד ודאי פסולו
 בשנים, אלא דבחוס' שם פ'י' בזה פ"י אחר וכתב שם
 דפלוגתא דמקוה שנמדד אינו שייכות לבין קודם וע"ש
 שכתבו דפליגי בתרתי, וא"כ לריך עממא בחשוד למא
 לא נפסל למפרע וכמו דלמרינן במקוה שנמדד כיון
 דשייך נמי הרשיע וחסאי, ובממון הו"ל חרתי לריעותא
 חזקה ממון ורשיע לפיך, וכמו כן בצממה חזקה
 איסור, ולכן עיקרא דהך מנחא דאין מחזיקין למפרע
 אלא כמו במקוה שנמדד ומנא חסר דלסתפקו אימתי
 נעשה החסרון הזה אם עכשיו או קודם, וכן בסבין
 שנמנא פגום ולא נודע אינו שייכות הפסד הזה אלא
 מנאנו עכשיו, וכן בשוחט שנמנא ריק מכל אימת נעשה
 הריקות הזה אם קודם אם עכשיו, אבל בשוחט שהמיר
 ועשה עבירה לפניו וחסיה רואה לספק עליו אימר גם
 קודם לזה עשה מעשה רשע זה לא חשיב ספק, ואין
 המעשה רשע עשה לפניו גורם לספק בצמעה רשע
 גם קודם, כיון דאין לנו מסופקים על עבירה זו אימת
 נעשה אלא על מעשה רשע אחרת ונכף על זה, ואין
 לנו יכולין להוסיף, ומשי' מוקי לה בחזקה כשרות,
 ועמה הו"ל דנעשה רשע זה ברור ודוק:

וכן מוכח מדברי חוס' ריש נדה דף ג' בדי' לאבי
 איבא מוך וז"ל הו"ל למימר דאיבא בימייהו שטעה,
 דלישנא קמא דאשה מרגשת מודה שחאי בשועה, דאין
 לומר דלישנא דאי הו' דם שיעקרה הו' חתי מודה נמי
 בשועה דשמא דם אחר נפל קודם בדיקה משום דמשמע
 דגל דם שנמנא עכשיו קאמר עכ"ל החוס', ומבואר
 דחפי' לבית הלל דלמרי' מהפקידה לפקידה ומחמרי'
 לקדשים ותרומה לומר כשעת מליאתן אין לנו חושבין
 לדם אחר אלא על דם הגמאל אימר זה הדם כבר היה
 צבית החיון, אבל אין לנו מוספין מהפקידה עוד דם
 אחר, וכן בהרשע לפיך אין לנו מוספין מהפקידה
 עוד רשע אחר, ומשי' כל עדותו שהעיד מקודם אין
 עדות איסור אחי' בגד חזקה עדותו כשר זה כיון,
 אלא דלפי זה היבא דבאו עדים והעידו בלא עשה
 עבירה שנפסל על ידו לשחיטה או לממון ואין יודעין
 מתי אם קודם זמן מריבה או היום, בזה ספיר דומה
 למקוה שנמדד כיון דאין מוסופים על אותו עממה
 אימת נעשה, וא"כ הו"ל חרתי לריעותא ממון או
 חזקה איסור והרשיע לפיך, והקשיתי בזה בס' קה"ח
 סי' ל"ד סק"ה במ"ש הרמ"א וחסאי פסול מהיה אין
 לפסולו אלא ביודאי אבל לא מספק כגון שהעיד בגיד
 ואח"כ באו עדים והעידו עליו בעבר עבירה שנפסל
 בה מן החוסה אבל אין יודעין אם עבר קודם שהעיד
 או

(* הערת הר"ב פרענקיל ז"ל. בפ"י האשניות מבואר להיפוך וסבירא זו מוזכרת בחידושי הר"ן ומה שהקשה
 אימר הרשיע קודם וכו"ל מומר י"ש כיון דכפעם א' לא הו' מומר ממילא לא אחא לפנינו מעשה מומר ואם
 נחשוד שגם כבר חלל שבח עשה עתה מעשה מומר ומתי' ינחשוד אדם מקל על חמור:

שמעתא נ פרק ד

ראוי שחזיק באיסור ג"כ ממקום למקום, כיון ללמדו איסור טומאה, ובחשבות מוהרים לזבילן כהב דלם נמלא חטא בקשרה מהירין את ההבנה לפי שאין מחזיקין במקום למקום ע"ש, וצוה לאפשר להקל לפי מ"ש הראב"ד שם פ"ז מאבות הטומאה על מ"ש הרמב"ם מעברה חבלי אל כלי ומלאו בלי מהור מפני שאין זו דעה לשאלו, וכאב עלה הראב"ד ז"ל הא הוי טומאה שבהא ע"ש אדם ובשאליו עליה, אלא העמם משום דאף המחזיקין טומאה במקום למקום אבל מכלי אל כלי ודאי לא מחזיקין עביל, וא"כ לדברי מוהרים לזבילן לפי להם סמוכה לדברי הראב"ד, אבל לדברי סמ"א שבהא חס עלטלוהו במקום למקום דאין מחזיקין במקום למקו ע"ש דהא אין ק"ש כ"י יוחנן דאבוי שכתבתי: **ובספ"ר** תורת השלמים שחבר בעל הק יעקב כהנא שם בס"י י"ז תשובה בעמם שמאלא בחבשיל של חלב ולא היה עליו בשר שאלו מוספקים אם היה עליו בשר בשעה שגפא לקדשה, ודן צוה כל הטומאות כשעת מציאתן והביא ראיה מהא דהקן מהם שמאלא חלודה או בצורה טהורה. אבל הטומאות כשעת מציאתן ע"ש שהאר"ק, וכבר בארנו דהך חוקה דכשעת מציאתן מהם אינה אלא לחומר הרומה וקדשים, וא"כ לאמרינן מהם שמאלא מלאה חלודה וכו' כל הטומאות כשעת מציאתן ומשמע אפי' לקולא וכבר כתבו החוס' שם פ"ק דגדה דף ד' דיה שכל הטומאות כשעת מציאתן ח"ל פ"י היינו דוקא לקדשים, וסא דמתח שמאלא חלודה טהורה דכל הטומאות כשעת מציאתן ואפי' להקל לאו משום דהוי כשעת מציאתן דאורייתא אלא משום דמוקמינן הטהרות אחזקין עביל, ומבואר דהך חוקה דכשעת מציאתן לקולא ודאי לא אמרינן ליה ואפי' להחמיר אינו אלא בקדשים הרומה, מיהו אפשר להקל נמי להאי טעמא בעמם שמאלא בחבשיל משום חזקה היהו דאוקי חבשיל בחזקתו חזקה היהו, אלא דגדלה דגם כשעת שמאלא חלודה נמי אין החיוב משום חזקה טהרה דהא ברבא היהו דקמי' קמי' דספיקו עמא, ואפי' היכא דליכא חזקה טהרה, אלא עיקרא דמתח שמאלא חלודה היינו משום דהוי' דבר שאין בו דעה לשאלו דטהור אפי' היכא דליכא חזקה טהרה, וכן משמע מדברי רש"י פ"ק דגדה דף ע"ב, בהא דפרקי' בגימ' מכדי האי כבר הוי ס"ס ברשות היחיד וכל ס"ס ברשות היחיד ספיקו עמא, ומפני מבי' דהוי דבר שאין בו דעה לשאלו, וכבר רש"י ז"ל דכי היכי דפרקי' אכבר מ"י למפדך אמתח ומעילת ולטעמי דמשמי עביל יהי מבואר דיעקב דמתח שמאלא חלודה משום דבר שאין בו דעה לשאלו הוא, דאלו משום חזקה טהרה הא ברשות היחיד ס"ס אפי' היכא דליכא חזקה טהרה:

ונראה דגם חוס' ס"ל דטעמא דמתח חלודה משום דבר שאין בו דעה לשאלו הוא אפי' ליכא חזקה טהרה, אלא דאי לאו חזקה טהרה דהרבה הוי חזקה לטמא דמין דכשעת מציאתן לאו חזקה הוא כלל אלא לחומר הרומה וקדשים וא"כ מוקמינן מתח בחזקה טהרה שלימה וכשחל חלודה דכבר לא נהדר אפי' ודאי עמא, לזר כתבו החוס' דליכא חזקה טהרה, ואם כן אע"ג דליכא נגדה חזקה המתח שיהיה שלימה הוי ליה חזקה נגד חזקה ובספ"ר שמאלא בחבשיל דעה

או אח"כ מוקמינן נגדה לחזקהה וכל מה שהעיד כבר עד דיעינן שעבר קודם לכן ע"ש והוא מדברי הר"ב"ש ס"י ד"ס, ושם קשיא לן דזה דומה למקום שנמדד נמלא חסר והחיל חבלי לריעותא חזקה ממין והרשע לפניך, וע"ש שכתבנו דמוכה כדברי הר"ב"ש מ"מ"ש הרי"ף פ"י ז"ב גבי עדי שטר שהוזמו דבעינן ראו החימתן, דא"כ אמרינן שכתבו הוא דחממו עבר וע"ש ומורה דלי' דבר דלא ידעין מתי שטר מוקי בחזקהה וע"ש מ"ש צוה, ואפשר דהרי"ף א"ל כשעת רש"י ס' האומר דלפניו ר"י מרסון ור"ע במקום שנמדד דר"ע דלא יליף מכן גרושה משום דכן גרושה פסולו בשנים אבל מקוה ובעל מוס פסולו ביחוד, וא"כ שטר דפסולו בשנים אין לפסול למפרע וכמ"ש לעיל, אבל לשעת חוספות אינו ענין מקוה שנמדד לכן גרושה אי"כ היכא דאלו מסופקין על אוחה עבירה מתי נעשית ראו לומר אוקי ממונה בחזקה מהירה והוי ליה חרתי לריעותא ודוק:

פרק ה

מבואר מסוגיא רפ"ק דגדה דע"כ לא פליגי צ"ש וצ"ה בנדה דצ"ש סברי דיהשעתה וצ"ה אמרי מקדיה לפקידה אלא לקדשים והרומה אבל להולין ר"ע מודו דלמרינן דיה שעתא דמוקי בחזקהה דהשתא הוא דרשעה, וכתיבו סג החוס' דהא דלמרינן כעמם ב"א בליה כל הטומאות כשעת מציאתן דאינו אלא להרומה וקדשים אבל להולין לא אמרינן כשעת מציאתן ודברא מוקי לה בחזקה דמעיקרא, וכ"כ חוס' בעירובין דף ל"ג דהך דכל הטומאות כשעת מציאתן לא אמרו אלא להחמיר גבי קדשים הרומה, וכ"כ חוס' ס"ס המדיר וע"ש, ומזה אינו תמה כמה שראיתי גדולי חקרי לב שהשתמשו בחזקה זו דכשעת מציאתן עד שגלו בה אפי' לקולא והוא נופה אינה חזקה אלא לחומר הא בהרומה וקדשים דוקא, וא"כ בליה ס"י תמי' ע"ה א"י וי"ב כהב הרמ"א דאם נמאלת כשיתה חוסרין הכל דלמרינן כהן נמלא וכהן היה, וכבר שם הע"ז דליף איסור טומאה דלמרינן נגע א' בליה ואינו יודע אם היה חס ממנה וממהר מלאו מת ר"י מ"יר מטהר וחכמים שממלין שכל הטומאות כשעת מציאתן עביל, וכבר נחבאר דלא אמרינן כשעת מציאתן אלא לחומר הרומה וקדשים אבל בעלמא אמרינן שעתא הוא דנחתה ואפשר דמדמינן חומרא דהמן לחומרא וקדשים, אף בגימ' לא הושר חומרא או גבי חמץ:

ובמגן אברהם פקדים ס"י הנז' הביא שם מעשה ואל' שנטל לתוך פיו חתיכת מלח והחזיקה חרנגול ואל' שניהם יחד והרגיש בפיו כו', ועינן בנדה דף ג' ע"ב בקובה שנמלא בה סרן, למשמע ששם כשלו חבשיל בקדירה וסלקוה מהכירה למקום אחר ולטעמה ומלאו ע"ג חסה דלמרינן עתה נכלה דלא מחזיקין איסור ממקום למקום ע"ש, ומשמעו אחרותם לזה ע"ש, ולרד"י ע"ע דהא שם במחלוקת פנייה, קופה שנתחממו טהרות בזווית בית זה ובלטלוהו בזווית אחרת ומלאו סרן בזווית אחרת, חזקה סבר לא מחזיקין טומאה ממקום למקום ור"י יוחנן סבר מחזיקין ופסק הרמב"ם פ"ז מהלכות שאר אבות הטומאה כ"י יוחנן שם, וא"כ

דעת לשאל ספיקו כבוד היכא דליכא חזקה למפלו ,
 ואם כן לפי זה בעטם שמאלא צו הכשיל לא מינין
 למסמך על חזקה החבשיל בחזקה היחר דנגד זה איכא
 גמי חזקה דעלם ואם כן בךך דעלם שמאלא בחבשיל
 ים להחמיר :

פרק ו

ובתוס' ר"ד פ' עשרה יוחסין דף ע"ח ע"ב שם
 דהרי הוא בוגרה לפניו דלפניו רב ושמואל
 כחז שם וז"ל עוד ר' אחי שמקשים מהא דהרי"א נגע
 בא' בלילה ואינו ידוע אם חי אם מת ולמחר השכים
 ומלאו מת , ר' אחי מפרש והכחשים ממלאין שכל
 הטומאות כשעת מליאתו , איכ לימא רב ושמואל כגמלי ,
 ובראש י"א שפ"ח זה דומה לזה כו' , דהתם אהילב כשפיקא
 בטומאה גופה , דבעידנא דנגע לא ידעינן אי הו"ה
 טמאה או לא , והלכך אמרינן כשעת מליאתו צ"ל להקל
 ב"ן להחמיר , שהרי גבי מחט שמאלתא מלאה חלודה
 או שבורה כהאי עמי אמרינן כל הטומאות כשעת מליאתו
 להקל , אבל הכא גבי נדה הדם המטמא ברוב הוא
 שהוא טמא ואין בו ספק אלא שלא דענו מחי נעמלת
 האשה כמנו , וכן סימני בוגרת ברובין ומזוין הן אלא
 שלא ידענו מחי נטדו בלשם הלכך אין לדמות זה לזה
 ולא של נדה דומה כשעת מנע שהטמאה ברובה הוא
 ואחרו שנגע במת הרי ודאי נגע וספק טומאה ואין
 להקשות מזה על זה עכ"ל , ובראש מדברי חוס' ר"ד
 דחזקה דכשעת מליאתו הוי חזקה גמורה בהלכה להקל
 ובין להחמיר , ומזה נראה לדברי חרות השלמים כחזקו נמי
 חזקה דשעת מליאתו להקל ומאי דמחט שמאלת חלודה :

אמנם

נדה לחמור דיה שעתה ובענין בא' בלילה
 אמרו כשעת מליאתו , ומשום דגדה הו"ל כספק מנע
 כיון דהדם המטמא ברוב הוא ונגע בא' בלילה חשיב
 ספק טומאה גופא ע"ש , וקשה דהא ברוב נדה גבי
 קופה שהשתמשו עהרות בזוית זו ומלא שכן בזוית
 אחרת דפהרות הראשונות טמאות , ומדמה לה בש"ס
 שם דף ד' להאי דנגע בא' בלילה וע"ש , והרי קופה
 ספק מנע דהרפך המטמא ברוב ומדמה לה להאי דנגע
 בא' בלילה דהתם חז"ל בטומאה גופא , ואיכ ע"כ
 לריך לומר כמי' ש' , ונגע דהך דקופה הו"ל כן
 דנגע בא' בלילה שניהם אינו אלא לחומר חרומה
 וקדשים , וכן דעירובין דף ל"ב פריך הש"ס דרי' מאיר
 חרי' מאיר דסובר בעירובי' נעמלתא סמוך
 לחשיכה הוי חמר גמל , ונגע בא' בלילה סובר ל'
 מאיר דטורח ע"ש , ומשמע לחכמים דסברי' נגע בא'
 בלילה כשעת מליאתו , בעירוב' נמי אמרינן כשעת
 מליאתו , והע"ז דבעירוב' הוי ליה ספק מנע , ופ"ג
 דטהרות התנן כל הטומאות כשעת מליאתו אי טמאות
 מליאות אם טהרות טהרות אם מכוסות מכוסות אם
 מגולות מגולות מחט שמאלת מלאה חלודה או שבורה
 טהרה שכל הטומאות כשעת מליאתו , ומפרש לה הר"ם
 אם מכוסות מכוסות אינו גזון כלי חרס מוקף למיד
 פתיל דלא אמרינן שמה כשעת שניה המת היה מגולה
 ועכשיו הוא מכוסה , או אם מלאו מגולה לא אמרינן
 כשעת שניה המת מכוסה היה מוקף למיד פתיל ע"ש ,

מיהו אפשר ליישב דברי ר"ד דמפרש לה משום
 חזקה וגבי נשות היחיד אינו מועיל חזקה
 טהרה ומשום דליחיא חזקה אחת דכשעת מליאתו וחזקה
 טהרה ג"כ והו"ל שתי חזקות דהו"ל כמו רוב , וכמי' שם
 בחשבות רבי' ש"ס כ"ו ע"ה , ורוב מהני אפי' ברה"י
 כדאיחא בחולין דף י' גבי גלוהי' ע"ש , אמנם קופה
 חוביה דהיא ספק מנע ואפי' מדמה לה בש"ס להך
 דכשעת מליאתו , ואיכ בעי' אינו אלא לחומר חרומה
 וקדשים כשעת חוס' , ובתשובת מוהרמ"ע מפלנו ס"ו
 י"ז כחז בע"מ ששברו גרלו ולא נודע אם קודם
 שחיטה או אחי' אין להחיר מטעם ס"ס אי משה
 שאינו מחפך וחי' משום דליכא לאוקמי דהשתא
 דכל האיסורין כשעת מליאתו דומיא דנגע בא' בלילה
 ולא ידע אם חי אם מת ולמחר השכים ומלאו מת שהוא
 טמא מתך טמא , דה"נ אמרינן הכא דהוי כמו כן
 מעיקרא כמו שהוא לאחר שחיטה וע"ש , ובתשובת
 משאח משה ר'אחי' שחולק עליו צ"דן זה , וכזה שם
 דלא דמי הכא להאי כללא דכל הטומאות כשעת מליאתו
 והוא דנגע בא' בלילה הטומאה הוא הגורמת כשנגע
 רק דכשעת הוא אם מת היה אי לא לכן אמרינן דטמא
 היה כשעת הנגישה ומת היה כשעת הנגישה כשעת
 מליאתו וזמא מקוימין מתחי' , גם חזקה י"א דקודם
 נגישה באמת אפשר שהיה חי , כיון דאין נפקותא על
 קודם נגישה , אבל הכא אי נישא קודם שחיטה נמי
 שבור היה לא תמלא בגול לימא וחי' דבאמת שבור
 זה זמן רב אי אפשר כיון דודלא היה לו חזקה שחיטה
 שבור , וע"ש שהביא ר'אחי' לדבריו שהרי בהמה שנגלצה
 ונעשה הימנה גבירות ואחי' כשחמה ומלאה טריפה
 אם יש לתלות ערופות שנעשה לאחר שחיטה , כיון
 יקב קרום של מוח ויכולא תלין דהשתא אריע , כגומרי
 ס"י פ"ח ב"ד מטעם ספק ספיקא אפשר אינו ערופה
 ואפשר קודם שחיטה ואי' כדברי מוהרמ"ע מפלנו לא
 היה לנו להחיר מטעם ס"ס , כיון דזה הספק טמא
 חשיב ליה ספק כלל , דכל הטומאות כשעת מליאתו ,
 וע"ש בחשבות משאח משה חלק י"ד ס"ו אי' שהאריך
 בזה , ואנו בענינותינו לא לדברי מוהרמ"ע ולא לדברי
 החולק ירדנו דכבר כתבנו דהך חזקה דכשעת מליאתו
 אינו בגדר חזקה ואינו אלא לחומר חרומה וקדשים ,
 וכמי' חוס' ולא לבשר איסורין :

והפרי"ה ב"ד ס"ו מ"א הביא שם תשובת אמת זקק
 ששאל על מעשה שכליל שח מצאו בחתיכה
 כבד לאחר שגלחו ובעלו וחתם תחובה , וסוף דבריו
 דלעולם יש לתלות ולהקל כיון דלא מלאה המת
 בכבד מיד לאחר שחיטה אלא אחר שהלקו הכבד להרבה
 חתיכות והביאה החתיכה לביתה וסדירותה וצלוה ובעלוה
 ומשמשו

שמעתא ג פרק ו

ומשמעו זה הרבה אמרין כאן נמאל וכן היה שגפלה לחתיכה הכבד צבית האשה, וגדולה מזו כתב מוהר"ם לובלין בחשבוה ס"י ע"ה בחצית מלאה כרוב כנעם שלקחו ממנו בפסח ובאשר הביאה לבית וכלנו ממנה מאלו נרעין של שנות שובל, ופסק שאין לאסור הכרוב שבחצית משום טעם זה דכ', וכ"ה וכחב עלה הפר"ח וז"ל, ולאחורה יראה דלא שפיר הורס, דבשמאל בעובדא דמוהר"ם לובלין כיון שהקונה קנה מהכרוב שבחצית והניחו בכלי והוליתו לבית ואח"כ נמאל שם גרעין אחד מסתמא אמרין בכלי זה כאן נמאל וכן היה ולא בחצית, אבל בהמשך הזמן ראוי לומר שעכשו נפל ולא מקודם, ועיין כאן נמאל וכן היה אין לו שייכות לזה, וכתיב צבאורי לאיח ס"ה טע"ז עכ"ל, והנה לפי מ"ש הגמ"א בסי' י"ח דלא מתיקוין מילין מקודם חצית איב ודאי שפיר הורה ה"ה, דהא תסח הוי ליה ממוקם למקום ולא מתיקוין אותה שהיתה המעט החובה בחיים, אלא דגם לפמי"ש בפי"ה דקיי"ל כר' יוחנן דמתיקוין ממוקם למקום כל ז"ה אינו אלא לחומר קדשים אבל בעלמא לא אמרין כשעת מציאתן ואדרבה אמרין אוקי אחזקה והשתא הוא דאחרע :

פרק ו

כתב הרמ"א בי"ד ס"י ק"ה ז"ל, ופסק כנוס אסור בלבד בכשר בחבל דלזילין לקולא דמן החזירה אינו אסור רק בנישול ממש ע"כ, ובסי' כחב ז"ל וגראה לדמיה זו ולספק אם היה ששים נגד האיסור שנשקף בסי' ז"ח, אלא דל"ע דשאני תסח שהאיסור הוא ברור אלא שהשפירה ספק משאי"כ כאן, ויש ראייה ברורה להחיר מסי' י"ח סעיף ה' במקוה שלא הוזהק להיות ימינו שמתעטין, דאשמי"ל שפעמים אמתעט אל' לחזור ולטב ל מן הדיון, ק"ו לכאן דמה תסח שיש ודאי עמא אפיה חלין לקולא מתמת חזקה המקוה ק"ו לכאן דאין כאן רק חזקה טובה לאוקמה חזקה כשרה לבית חלין דלא נזיזי ריעוזה מספק עכ"ל, ובנקודה הכסף כתב דק"ו פריבא הוא דתסח העמד מקוה על חזקה והרי שלם בפנינו אבל הכא אחרע ליה חזקה כשרה דרדיה כיון דנשרה בו עכ"ל :

ולפי מ"ש לעיל לחולין מוקי חזקה המיערקא והשתא הוא דאחרע ואפי' בנדה ודדאי ראה אמרין דיה שעתה לחולין ולא אחרע בכך מה דעכשו ראה, איב בספק כנוס דלא אחרע מה דנשרה לפיט ואמרין השתא הוא דנשרה וכן עתה עדיין אינו כנוס, ואפשר דבספק תערובות כוונתו שאין האוסר אלא מחמת תערובות האיסור שבו איב לא אמרין בזה חזקה הישר, דלא שייך חזקה הישר אלא היבא שהאיסור צנופו, וכמו שפסק עריפה אמרין אוקי בזהמה בחזקה הישר ועדיין הישר הוא וכן בספק האוסר שייך חזקה פהרה, אבל בזה שאין האיסור צנופו אלא התערובות שבו איב הוא האיסור דלא אמרין חתיכה נעשה גבילה אלא בכשר בחבל ולא באשר איסורין, ואיב גם אחר שפגל האיסור אין היתר כאשר אלא שהאיסור שבו איב אסור ולא שייך בזה חזקה הישר דאיסור שבו איב אסור היה והיתר לא לאסר, וכיוצא בזה כתב הרמ"א פ' גיד הנשה במי שניקר את הגיד ולא ידענו אם ניקר

כזה בביקור הגיד :
ולפי יתייבש מאי דקסי"א לן בפי"ה בדברי הרמ"א בפי"ה ס"ה טע"ז, דאם נמאלת בעיטה א"סרין הכל דאמרין כאן נמאל וכן היה ע"ש, וקשי"א לן דהא לא אמרין כשעת מציאתן אלא לחומר תרומה וקדשים אבל בעלמא מוקמינן על חזקתו אפי' דליחע השתא ע"ש, וא"י נמאל דבספק תערובות לא אמרין חזקה הישר, והיבא דליבא חזקה אלוין דבר שעת מציאתן לפמי"ש בפי' י"ד, אלא דל"ע בעירובין דף ל"ג ושם משמע בספק אם נדמיה תרומה בחולין דאסר ר' יוסי ספק עירוב כשר, ומשמע שם משום חזקה הישר אלתא אפי' בספק תערובות מהני חזקה הישר, ואפשר דהתם מוקי בחזקתו דכשר לעירוב קודם שנדמעה ואמרין דגם עכשו כשר לעירוב :

פרק ח

כתב ה"ה בי"ד ס"י ט"ז ז"ל, כתב מוהר"ם מו"נ ס"י ז"ה מי ששמע שחל לו מת ואינו יודע אם הוה שלשים אם חייב להתאבל, והאריך בזה פ"י אך מטעם חזקה ג"ל להתמיר, דהן בפי' כל הגט המביא גט והניחו זקן או חולה וטעה לה בחזקה שהוא קיים כ"י והביא הרבה ד"ים שהולין בתר חזקה, ע"כ י"ל העמד המת על חזקתו והשתא הוא דמת ולא מהאי דפי' כל הגט וכן פסק מו"ה ז"ל כאן, ולפע"ד לא נראה כן מכח ראיות ברורות כאשר אבאר בסעיפתא דשמי"א, ראשונה דאמרין בהשנה בפסחים דף ז"ל האוין והמפקח את הגל מעל האדם ואינו יודע אם ימאלו

דאי לאו הני עמימי גם רב היה מודה ללא אזלין בחר
השחא ואע"ג דמועדה לכך ובודאי היום תבואה סיי
בגרות, ועוד קשה לפימי' הני' עממא דשמואל על
בעל החמור להביא רחיה דאזלין בחר השחא ומשום
דעומד לכך דאי תיסקי דשמואל אדשמואל דסילי בפי
עשרה יוחסין חוששין לקידושי שניהם ולא מוקי לה
בחזקה דשעת מליאתו ואע"ג דעומדה לכך ואפי' ביומא
דמשלם היה דליכא חזקה נערה כלל וכמי' רשי' פס
ומכ"ס במת דאיכא חזקה חי כל זמן שלא מה ללא אזלין
בחר השחא, וכן מוכח בתוס' פי' גיד הגשה דף ל"ו
דרכומו בש"ס פס דעביע עדיף מסוי' דלאו ארו בי
תרי ואמרי פליגי דהאי סיי' והאי סימנא קטל נשפח
לא קטלין ואלו אמרי אית מן נבשי בגייה קטלין ליה.
וכתבו חוס' זיל וזית והלא משיאין את האשה ע"פ
סימן לך לישנא דאמר רבא סימני' דאורייתא בפי'
בחרה דבמותא ואם לאחר נשאתה בלו עדים שינתה
קטלין לא דמכין אסימנין להחזיקה בלשחא אש מן
השני, ואפי' נהדררה בעדים שבעלה הראשון כבר הי'
מה בשעת היזון, ולא אמרינן שמה בעלה היה חי
בשעת קידושין ואין קדושי קידושין, וייל דבכתבי
נמי לא מביטין אסימנין למיפקליה ולהחזיקה בלשחא
אש מן השני אלא אמרינן שמה בעלה היה חי ולא
היה קידושין קידושין וכן אש נשאת ע"פ ע"א ווינתה
לא קטלין לה אע"פ שבעלה הראשון כבר היה מת
בשעת היזון דלאו לכל דבר נקטליה ולהחזיקה בלשחא
יורדין לנחלה על פיו וגם זרחה אסורה עכ"ל, ואי
ימא דמתא אזלין בחר השחא ובשעת מליאתו איכ
אמאי לא קטלין לא כשתבחר שבער היה מה בשעת
היזון, אלא דמספקא אש מה היה בשעת קידושין
דשני או חי היה או ביון דאלות בחר שעת מליאתו במת
איכ כי היכי והשחא מה כבר היה מה בשעת קידושין
דשני, ומוכח מזה דבמת נמי לא אזלין בחר השחא.
ולכן נראה דכדרי השיך בנקודת הכסף דהוא סותר
שם כל ראויה הני' ע"ש, וכן נראה מהא דהו' ס"פ
מי שחזו, כתבו לאחר שנים עשר הדג ונתנו לאחר
שנים עשר חדש ומת אש הגט קודם למיתה הרי זה
גט ואם המיתה קדם לגט אינו גט, ואם אינו ידוע זו
היא שחזרו מגורשת ואינה מגורשת ע"ש, ומוכח מזה
דגם במת לא אזלין בחר' ש"ז דאי ימא בשעת
מליאתו הו' ליה מיתה קודם לגט ואינה מגורשת ודאי:
אלא דלכאורה קשיא לפימי' דבמת נמי אזלין בחר
חזקה חי ואמרינן השחא הוא דמת, איכ ליהוי
מגורשת ודאי, והרין כתב שם בפי' מי שחזו ת"ל
ואם אינו ידוע לא מוקמינן בחזקה חי כיון דמת לפנינו
ע"ש, ומי בצד דמת לפנינו כיון דאמרינן השחא הוא
דמת משום דהאש איכא כנגדו חזקה אשחא ולא
נהגרשה ומשה' הוי' ספק, ומזה נראה רחיה למי'ש
הרמב"ם פ"ה מהרומות גבי חזית דחרתי לריעותא ללא
הוי' אלא ספק וכמי'ש בפי' ע"ש, דאי ימא דחרתי
לריעותא הו' דאי ודאי איכ חיובי אינה מגורשת ודאי כיון
דהיא בחזקה אשת איש והרי מה לפניך והו'ל כמו
מקוה שמדד וע"ש מי'ש פ"א, מיהו אפשר ליישב גם
לדעת החוס' ורשב"א דסילי בחרתי לריעותא דהו'ל
ודאי היינו משום דבמקוה שמדד ומאלא חזקה חזקה
עמא הו'ל חזקה שלימה לומר דהוא עדיין עמא וחזקה

כאילו חי או מת שוחטין עליו את הפסח, חזן מן
השחא ופסקה בגל ומאלא המת חתויה שחיבי בפסח שחי שהוא
למיתא מתחלתו שהרי האהלי' את הסומאה משעה שהחזיל
הי' שחא, והכחו החוס' חומא לרי' מפקה בגל נמי
היה כשהחזיל לפקה, וי"ל כיון שנמאלא מת אית לן
ומת שמתחלתו היה מת, שכל הסומאות כשעת מליאתו
החזיל, הרי לפניך ללא אמרינן אוקי אותו בחזקה חי
בשעת מליאתו הוא דמת כו', שנית מפי' המדיר דף ע"ד אמר
החזיל יהודא אמר שמואל הכחילי' פרה בחמור ומשך בעל
החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את
החמור על בעל החמור על בעל החמור להביא רחיה
מיה חמורו קיים בשעת משיבת הפרה, וקשה לה
השחא רחיה לזה אמרי' לא נוקים אותו בחזקה שניה חי
לה והשחא הוא דמת, וכן במסקנא דאמר רמי בר
אבא קאל על בעל הפרה להביא רחיה שהספק כל דברשותו
עוק ליה דלוקי החמור בחזקה שניה חי כהאי דפי'
הגט דלעיל, מי'ש בחזקה אשחא חי או בשעה חי'
שית ממ"ש הטור ושי' אה"ע סיי' י"ז מאלו הרוב
הרין אותו בעבי' ואין יודעין מהי הכרג י"א שחזלין
הרין בך ד' ימים ומיעדין עליו ויש אסורין ומבואר
בשם הרשב"א דאזלין לחומרה שמה כבר נהג,
זה אע"פ לא ימא השחא הוא דמת דוקמיה בחזקה
עד השחא, כהאי דפי' כל הגט, וע"כ לתרן הוי'
זה קטויה אלימותא דע"כ לא אמרינן בפי' כל הגט
וקמינ ליה בחזקה חי אלא כל שלא ידענו עדין
ת משאיכ' בתי' תלת מילי דהשחא ודאי מת שפיר
רינן דכבר היה מת וכמשמעות לשון החוס' בפסחים
בבאי, ואין להקשות ממי' משאר חזקה דאמרינן
זה אפי' בכמה כיון דמקוה דפריך ברש' נדה ימא
אף הוא דחסר, וכן בפי' פ"א בגבינות דאמרינן
אף הוא דנערה, וכן בכמה דוכתי, וראה לעני' ד
ר דשאי עמיתה לא חי עומד למות והוא מועד
בשעת משיבת שפיר אמרינן ודאי כל זמן שאינו
בר שמת אזלין בחר חזקה חי, אבל כשנבחר שמת
ה החזקה לומר השחא הוא דמת, דאדכר' אמרינן
שמעיקרא מה כיון שעומד לכך כו' עכ"ל וע"ש:

עב"ד כל זה הוא גנד דברי אסופות שכתבו בפ"י
בריש גדה ובעירובין דף ל"ב המדיר דף
דמאי דתנן נגע באל' בלינה וכו' והכמי' מממאין
הסומאות כשעת מליאתו אינו אלא לחומר קדשים
, ומבואר דשפי' במת לא אמרינן כשעת מליאתו
א לחומר קדשים, וכן משמע מרי' נדה דלארזי דיה
מה ומשום דמוקי לה בחזקתה והשחא הוא דמת
ש שמבואר בגמ' ריש גדה, ואע"ג דקדה עלולה
עדה לכך דלאות, ואפי' הלא דשובר מפקדה לפקדה
א אלא לחומר קדשים וכמי'ש חוס' פס, וכן מוכח
דאלפגי רב ושמואל בפי' י' ויהסין גבי קידשה
הי' בדרך וקידשה היא עמיה בעיר דאמר רב הרי
בוגרת לפנינו, ושמואל אמר חוששין לקידושי שניהם
, ומדלמ' שמואל חוששין לקידושין ולא מוקי לה
חזקה דכשעת מליאתו אע"ג דעומדה לכך ביומא דמשלם
, ואפי' ר"ג דלית ליה הוי' בוגרת לפנינו כבר
רשי' בטעמא משום ביומא דמשלם היה ליה לה
החזקה, והחוס' פ"ה שם דרוב עמי' רגילות
הוי' מפסרה, וכ"כ חוס' ריש גדה ע"ש, ומבואר

שמעתא ג פרק ח

המקוה אינה שלמה כיון דעכשוו חסר לפניך משה
 הויל ודאי , אבל הכא כשם דחזקה חי חסר לפניך ,
 היג חזקה אשת איש חסר לפניך להשתא מיהא פנויה
 היא , ומשה אינה ודאי והויל ספק מגורשת , אלא
 דאכתי תקשי ודוקי לה בחזקה זקוקה ליבס ובהזקה
 היתר ליבס , וכדאמרין פ"ד חמין דף ל"ג ע"ג , וזה
 כיו חזקה שלמה דעדין בחזקה היתר ליבס היא
 וחזקה חי חסר לפניך ועמיס שמעתא הי פ"ז :

פרק ט

כתב בחזוקת מוהרי"ט היא סיי ירא וזיל לאה
 שנתקדשה לראובן ומילאה זו , ועמדה והתקדשה
 לשמעון , וכת אחת מעידה שהיתה קטנה בשעת קידושי
 ראובן וכת אחת מעידה שהיתה גדולה , ורמי המורה
 לזדקא אם היא אסורה לפני מעמיס שפתי כהות
 המכחשות זו את זו , או אם נאמר יגרש ראובן וישא
 שמעון , או אפי' איפכא , תשובה ריש מס' גדה שמאי
 אומר כל הנשים דיון שעתן הלל אומר מפקדה לפקודה
 ע"ס , ומסוגיא דהסם משמע בין לשמאי בין להלל היכא
 דליכא ריעותא בגופה אזלינן בחד חזקה קמייתא ,
 ידוקא הסם בגדה משום דאית לה ריעותא בגופה ואף
 ע"ג דהשתא היא עמאה לפניו אמרינן העמד דבר על
 חזקה , וכך הם דברי החוס' סס , ומיהא לג"ד איגי
 דאשה זו הכי היא גדולה לפניו אמרינן העמד דבר
 על חזקהו שהיתה קטנה בשעת קידושי ראובן בחזקה
 קמייתא וכו' , אלא מיהו ביבמות פ' אלמנה לכ"ג טיטו
 העובר ויבס והאיכוסוס והחרש ובן ט' טיטו וי"א א'
 פוסלין ולא מאכילין , ומסריס ספ"א דמתייתין ספק בן
 פ' ספק אינו פוסל ואינו מאכיל , והקשו סס התוספות
 ולמה לא נעמידה בחזקה הראשונה שהיה פחות מבן
 ט' ויתירו דכיון דהשתא דלתי קא הוא ודאי בן ט'
 אעפי' שהיה ספק כשכא עליה לא מוקמינן החזקה
 דחזקה קמייתא איתרע לה , ומיהו דברי החוס' דיבמות
 אינן סותרים מי"ג סס בגדה , והדברים פשוטים
 ומבוארים למבין דהסם בגדה לא הורעה חזקה כלל
 שהרי לא באנו לבלל ספק עד שראינו ודאי עמאה מהך
 דיבמות בשעה שבא עליה פסול זה היינו מסופקים אם
 היה בן ט' או לא ובאותה שעה הורעה חזקה הראשונה
 אעפי' שאם היינו גרים אז על הדבר היינו מעמידין
 ארוה על חזקהו הראשונה השתא כשכא לפניו כשהוא
 ודאי בן ט' לגבי השתא חזקהו הראשונה הורעה , ואין
 לטעות ולומר דהא דאמרינן ספק בן ט' פוסל היינו
 מספיקא דאזלינן לחומרא דאי מספק הויל לאוקמי אחת
 בחזקה כשרות ולמה נפטלה , א"כ נכ"ד כיון דהשתא
 היא גדולה לפניו בשעת הקידושי לא הספק אם
 היתה קטנה או גדולה אזלינן בחד השתא שהיא גדולה
 ולא בחד שמיקרא דחזקה קמייתא איתרע לה , כההיא
 ספק בן ט' דסחם מתייתין היא וליכא מאן דפליג
 עלה , אך בקידושי פ' האומר גבי יגלו כו' , ופירי'
 דהרי ותיי ספיקא דרבנן היא , וכיון שכן השתא בנידון
 דיון נמי כיון דתיי ותיי הוא לא אזלינן בחד השתא
 ויחוש לקידושי שניה , ולאפשר דבהא אזלינן בחד
 השתא לפי'ו בכל חורה ולא אמרינן דמחמירין אלא
 ידוקא היכא שהספק בא אחר החזקה כי הויל דהסם

חזקה כשרות אחת ופלי הו' ומרע לה להאי
 כשרות אבל היכא שהספק קדום ועכשוו הרי
 גדולה לפנינו לא אחי ס' ומרע לה להאי דהשתא
 הלכך דאפי' בכל החורה אזלינן בחד השתא ע"כ
 דברי מורי הרב זלתי'ה שמאלתי כחזו בני'
ובמהרי"ט סס האריך להשיב על דברי הרב
 ומוקף דבריו בישוב קיומיה דב
 יבמות לחוס' גדה ז"ל מעתה לריך ליישב הך דיני'
 דלא חקשי אכולהו סוגיא דאמרי בתלמודא דתי'
 מינייהו דאזלינן בחד חזקה קמייתא אלא היכא דתי'
 חרתי לריעותא כו' , וגראה דהך דיבמות דמיה לתי'
 דמטמאה מעה לעת ולא אזלינן בחד חזקה כדתי'
 עממא בגמרא , כיון דמוכח קא חזיא אחרש
 חזקהו , ופי' רש"י כיון דמגופה קא חזיא מוש'
 ועלולה היא לכך ואין לה חזקה טרה , אלמא
 שהיא מעושתת ומועדת לכך דאין לה חזקה דמתי'
 נמי להכי קיימא והיג בסי' בן ט' אין זו חזקה
 שמתקלה קען היא דמעיקרא נמי להכי קאי ובג'
 גדול ואחתי , ומיהו אם השתא דלתי לקמן נמי
 ידעין כי הוא בן ט' אי לאו ודאי עפי' הויל לאו
 אחתא בחזקה כשרות , להכי כחזו חוס' כגון דתי'
 דאחא קמן הוא ודאי בן ט' וכיון שכן הורעה
 הראשונה חזקה כשרות נמי הורעה שנאמר כמו ש'
 עכשוו אפטר שפיה בן מקודם ויפסלה צביליה
 ובהא דכתבתי יוחא ל' הא דאמרינן ר"פ האשה
 גבי החזקה ליהוה משילין את האשה עד משיג'
 אשה , דסברת הוא מדי דהוי אחתיכה ספק חזק
 שומן וחתא ע"ז , ואמר דבר ל' דשומן ספק דמיה'
 ודתי' תלמודא מי דמי הסם לא אחזק איסורא דמיה'
 אחזק איסורא דאשת איש אלמא דע"א לא תתי'
 היכא דאחזק איסורא , ובה דע"א לאמן דאפי'
 מגדה ילפינן לה כדאמרינן ופי' המדיר כו' והסם
 דאחזק איסורא אלא שיש עליה נומר דהך חזקה
 לאו חזקה היא שיודעים אנו שלסוף ימי' ישלמ'
 ימי' טומאתה , הלכך כי אמרה נמי שלא דתיה'
 ולא סתרה מינה מהימנה אבל חזקה דאיסורא דתי'
 איש אינה עדייה להבטל וחזקה אלימתא היא , ומ'
 לכל חזקה דתלייה בזמן כגון זו שהשיט גורמים
 חזקה מיקרי , וכיון שהעלתי שאין כאן חזקה הייא'
 ה' אחתא דגנב ספיקא וזאלינן בה לחומרא , דתי'
 דמעת בשעת דחולין לא אזלינן ולא טורקי'
 חלינן נש' ומיישינן לקידושי שניה , ע"כ חוס' דתי'
 מוהרי"ט , והמוהרי"ט סס סו' מ"א סוג' הוג'
 קוטב סברא זו דס' קטנה לאו חזקה היא דתי'
 גדה כיון דמגופה קא חזיא אלמא כל שהיא מוש'
 לכך לאו חזקה חקרי , והבי' סס רתי' מהא דתי'
 בפי' בחרת דנזיר , אהא דהנן שחזקה הטמא
 וחזקה הטמא סבור , דאמרינן הסם נזיר ויגשה
 שכלכו בקרב תשבוש וצבטיה שלהם טעוריס , ותי'
 רבא מרימא לך בשעת כשהי' דלא מחוסר כלום ,
 אביי הא מחוסר הערב שמש , א"ל שמשא ממילא ערב
 מוכח לה דכל חזקה השוויה להשתתות אינה חזקה ותי'
 דבמעת לעת שבגדה לא מטמאה לה אלא לקודם
 לא לחולין , אלא היינו משום דמוקי לה אחזקה
 בדכחהו חוס' ברש' גדה דלא ילפינן מחוסר
 למפרע

ז מחאר דבאחו טעה עדיין לא היה שום ספק
 טומאה לא ממאין למפרע וע"ש :
 מצונו במהרי"ט סי' י"א ושם האריך הרחיב
 להחכם בשלם כמהר"ר משה קאשמעליץ ז"ל שם
 כמה על מה שכתבתי דהא ללא ממאין בנדה
 מולין לאו משום דמוקף לה אחזקה אלא משום
 ילפינן מסוטה דעמאה למפרע, ואמר שהעלמתו
 חוס' שכתבו אבל לחולין אוקמה אחזקה כו'
 חרד עליוו חז' כל הכרדה הוה, כי אני אמרתי
 לאו מטעמא דהך טומאה דמעת לעת קיל טפי
 דלמפרע הוה לא הוה סמיכין אחאי חזקה דלאו
 היה אלא משום דטומאה קלה היא, כדאמרינן
 מעת לעת דרבנן דמדאורייתא ליכא למיקף מסוטה
 יוקף אחזקה, ובקונטרס שלי הבאתי היא
 מעת לעת דרבנן שהביא הוא אחרי' כמה שהקשה
 עלמו, ועממא משום דלא ילפינן מסוטה הוא
 כדכתבתי עכ"ל מוהרי"ט :

דברי חוסי' בספק בן טי', ומשום דחזקה קטנות לאו
 חזקה כיון דסופו ליגדל, ועיקר ראיותיו מנדה דמטמאה
 מעת לעת ולא הוי חזקה כיון דעולוהו לכך לא הוי
 חזקה, והא דטוהרה לחולין לאו משום חזקה אלא משום
 דלא ילפינן מסוטה טומאה דלמפרע, המעיין בחוסי'
 יראה דע"כ אינו אלא מטעם חזקה טהרה, וע"ש דקשיא
 להו אחאי טהרה לחולין אפי' ברשות היחיד דהא
 ברשות היחיד ספיקו עמא אפי' היכא דליכא חזקה
 טהרה, וכחצו בחירוטם משום דלא ילפינן מסוטה
 טומאה דלמפרע ע"ש, והיינו כיון דאינו דומה לסוטה
 דהוא להבא משום סמיך עמוד משום חזקה ולי לאו
 משום חזקה נהי' דלא יליף מסוטה טומאה דלמפרע
 לטומו ממילא כמו כל הספיקות היכא דליכא חזקה
 ספיקו להחמיר, ומוהרי"ט נראה דמפרש דילפינן מסוטה
 דומיא דסוטה שהוה להבא אבל למפרע טהור, וכמו
 דיליף דהרי למפרע לפי שאינו דומה לבוטה שהוא
 ברשות היחיד דוקא וכמו שאמרו לענין דבר שאר בו
 דעת לישאל דומיא דסוטה וכל שאינו דומה לבוטה
 הלכתי גמירי בטומאה דספיקו להקל :

ובצאתי כמה בחידושי' הרין רפ"ק נדה וז"ל,
 והלג אומר דמפקידה לפקידה כו', והלג כי
 אמרו העמד דבר על חזקהו ואפי' לחרומה וקדשים
 היכא דליית לה ריעותא מנופה, והך אשכ כיון דמנופה
 קא חייל לא אמרינן אוקמה אחזקה אלא חיישינן להך
 בחולין דע"ג דליכא מליחא במלחא כיון לא מברעת
 מלחא דעמאה מוקמינן טהרות אחזקתיה כו', ויש
 מפרשים דע"ג דליכא חזקה מינה רז"ל ספק טומאה
 ומסוטה גמרינן מה החס מכאן ולהבא ולא למפרע אף
 כל ספק טומאה לא ממאין למפרע אלא משום מפלה
 לקדשים עכ"ל, ואי' דמדין מוהרי"ט נמי על דרך זה
 דילפינן מסוטה לטהר טומאה דלמפרע וכמיש, אמנם
 מדברי' החוס' נראה דלא ילפינן מסוטה דעמאה למפרע
 אלא לא לטהר לטהר, אלא משום חזקה וכמיש, וראיה
 בכורה לה דמבטוי' שם ריש נדה הקשו דנדה ברשות
 הרבים אחאי עמא לקדשים כיון דילפינן מסוטה לטהר
 אפי' ליכא חזקה, וכמו דמפרש בנדה לקדשים בדבר
 שאין בו דעת לשאול, ותי' דלא ילפינן מסוטה לטהר
 ברשות הרבים היכא דהיא עכשו עמאה משא"כ דבר
 שאין בו דעת לשאול דלאו מסוטה יליף אלא מדבר
 גידל וע"ש בדבריהם, ואי נימא דיליף מסוטה לטהר
 בטומאה אי' בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים אחאי
 עמא לקדשים, דהא כיון דיליף מהלבא אי' אפילו
 לקדשים לחרומה טהור אפי' מוכח דלא יליף כלל למפרע
 מסוטה לא רשות היחיד ולא רשות הרבים, וכיון דלא
 ילפינן לא לטהר ברשות הרבים ולא עמא ברשות היחיד
 אוקף דאינא לטהר משום חזקה, ולקדשים החמירו דלא
 ליהוי חזקה אלא היכא דילפינן לטהר פי' ליכא חזקה
 אפי' לקדשים טהור כמו בדבר שאין בו דעת לשאול :
ועוד נראה דר"ה בכורה דע"כ מעת לעת שבגדה
 מדין חזקה הוא דלא מסוטה יליף לטהר טומאה
 דלמפרע אי' לאוסרה על צבא דזו אינו ענין לטומאה
 אחאי טהרה, דהא כתבו חוסי' פיק דביק דף י"א
 דיה אינן מקצת שליח בלא ולד, והקשו היכי דמי אי'
 ברשות הרבים אפילו חד ספיקא טהור ותי' ברשות
 היחיד אפילו סים עמא, ויתרנו דשמעתין איירי
 לאוסרה

נה אחרי עיוני בדברי הרב רבו של מוהרי"ט וגם
 כמה שכתב מוהרי"ט מדפוסיה ליישב דברי
 יבמות בס' ב' ע"ן לפי מה שיבאר לקמן דלפי'
 דליכא חזקה דמשיקרא אפי' לא אזלינן בתר
 אפי' לאו למחור קדשים ושם יבאר דהוא שיטת
 ע"ש פי"ד, אי' חו ליכא לפרש כמו שמפרש רבו
 הר"ם ע"ש מוהרי"ט שם ספק בן טי' חזקה דמשיקרא
 היכא דפילו היכא דליכא דמשיקרא נמי לא אזלינן
 גס מ"ש רבו דמוהרי"ט צענין חרי ודרי
 ע"כ ספיקא דרבנן דהיינו דוקא בחזקה דמשיקרא
 בחזקה דהשתא מוקף לה בחזקה זו אפי' דליכא
 חזקה דהשתא, דהא היכא דליכא חזקה דמשיקרא
 חזקה דהשתא ולי' בתרה ולא בתר השתא, וכיון דתי' מפקר
 חזקה קמייתא מ"ש מפקד השתא חז' נראה ר"ה
 מדין מדרבי וסופוה חז' דבחוטו ע"ש דף י' דיה
 חז' אמר רב נתמן אוקף חרי כדתי' חרי, ואי' ולרב
 נתמן אמאי לא מגבינן ביה בשתרא הא סבר רב נתמן
 הוה כתי' עדים המאכתיים אפי' לזו בזה
 עמא ומעודה וזו בזה בפני עמא ומעודה כו',
 דהתם בזה כל אחת בפני עמא ומעודה משום
 דמוקמה כל אחת בחזקה בשות' אבל התם שאומרים
 קמי' חז' או קרובים משולדו ע"ש שנתרחקו עתה
 ליכא למידק אוקף אחזקתיה דפלי משטולדו
 פכ"ל, והא עכשוו נרחקו וקדשים לפנינו וכמיש חוס'
 ע"ש עתה שנתרחקו, וכי' חוס' שם ד"ה ושם כתי'
 יואל ממקום אחר דעתה מודים שהם כשרים, דאלי' כ
 אחי לא נאמרי' ע"ש, ואי נימא דכשרי ותי' אזלינן
 בהת' השתא אי' כיון דלפנינו כשרים ניזול בתר השתא
 אלא מוכח דלא אזלינן בתר חזקה כלל בתרי ותי' ודוק,
 וגם מוהרי"ט השיב על סברת רבו דיוחא עדיפא כתי'
 דחזקה דמשיקרא מחזקה דהשתא :

פרקי

ובעיקר סברה מוהרי"ט כמה שהעלה דחזקה העשויה
 להשתנות לאו חזקה היא וכתב לפרש בזה

שמעתא ג פרק י

לאוסרה על בעלה ע"ש :

ומבואר ללאוסרה לבעלה לא יליף מסוטת לא לרשות היחיד ולא לרשות הרבים ועיין מ"ש בשמעתא א' פרק י' וא"כ יוקמי הא דחנן פ"ק דנהר דף י"ד כגמיה שם נמאל לאחר זמן מציאין אשם חלוי אחר אחר פטורין מן הקרבן ע"ש, ולאמאי הא כגדה אמר דליכא חזקה ומשום דלגולה לכך ומכוסה לא יליף אלא עומאה ולא איסור גיה כבעלה א"כ אפי' באחר אחר נמי יבואו קרבן, ע"כ מוכח דכגדה נמי איכא חזקה, ואף ע"ג דלגולה לכך ועשויה להסתות, ומש"ה באחר אחר מוקי בחזקה טברה ולאחר זמן כיון דנמאל בכדי חזקה מן המטה איחטע חזקהה מש"ה מציאין אשם חלוי, וזה רואה ברורה ודוק :

פרק יא

ומ"ש מוהר"ט ראה לדבריו מהא דאשה נאמנת לספור ז' נקיים דכתיב וספרה לה וא"כ היא נאמנת כיון דל"ח חזק איסורא, וע"כ כיון שיודעין לכוף בשלמו ימי עומאה, אמנע כבד הקפו חוספות קושיא זו ברש גיטין שבעה ומחרלו לא גדיה ע"א נאמן באיסורין, וא"ת מניל דע"א נאמן באיסורין, וי"ל דליפניו מנדה דדרשינן ס"פ המדיר וספרה לה, וא"ת איכא אפילו אחזק איסורא, וי"ל דאינה בחזקה טהרה רואה כל שבעה וכשעברו שבעה טמורה ממיאל ולא אחזק איסורא וגם בידה לטבול, וכ"כ חוספות פ' האשה רבה דף פ"ח ד"ס ברי ל' דשומן מהירין, וז"ל יש מפרשים דגמרינן מנדה דאמר בהמדיר וספרה לה לעמא, וא"ת איכא אפילו אחזק איסורא נמי ואומר ר"י נדה שטכשו רחאה מכל מקום לא אחזק איסורא שחראה כך לעולם עכ"ל, והיינו דאפי' דהחזקה להיות רואה ג' או ד' ימים לא החזקה שחראה כך לעולם, ולכן כי אמרה שטכשו מלראוה אינו נגד חזקה ולאמנת, והיינו דבחזקה אשם אינן כיון שנתקדשה ובכר היתה אשם איש עדיין בחזקה זו קיימת עד שיבזר לך ש"אחיה מחזקהה הראשונה אבל כגדה זה לא היה חזקה כמה שראתה ויס אחד שחראה עוד, כיון דלמחר הוא ראייה אחרת ולא היו חזקה איסור ומש"ה נאמנת, אלא דאב"י יוקמי מטבילה דהיא בחזקה עומאה הראשונה דכל זמן שלא טבלה בעומאה הוא לזה כיצו רחוס' דהטבילה בידה, ועיין חידושי מהרש"א רפ"ק דגיטין ע"ש, ובחידושי הרמב"ן רפ"ק דגיטין כתב ז"ל ע"א נאמן באיסורין, ויש מפרשים משום דכתיב וספרה לה, וקשיא לי ההא אחזק איסור אשמי פרכה גדה עמו כגמיה או שילדה וספרת לעמא ולאמנת על טבילהה אנגמור מנייה דע"א נאמן באיסורין ואפי' אחזק איסורא וכתובי חריו דהסס בידה להקן שהספור וחטבול אעפי' שאין בידה להקן עכשו אס לא שלמו ימיה מי יוכלה היא לספור ולטבול, וכל ש"ה להקן ע"א נאמן אפי' דלחזקה איסורא כדאמרינן פ' האשה רבה עכ"ל, ולבאר דברי הרמב"ן עמ"ש בשמעתא ו' פ"ח, והרי מבואר מדברי יחוס' הרמב"ן דחזקה העשויה להסתות הו"ל חזקה, דהא אפי' ידוע שגמיה ממי עומאה אשה היא חזקה ולזה כתבו עמשים חרשים לישב הא דלמנת בכפרה : **זבמוהר"ט** שם ס"י מ"א הביא עוד ראה דהסק

קטנות לא היו חזקה כיון דכופו ליגדל, מהא דכתב רמב"ם בחטובותיו במקוה שהחזקן להיות מימיו מהמטע ולעמוד על פחות מהרבעים סאה, וטבילה בו דליף לחזור ולטבול כל זמן שלא ידענו בודאי בשבעה טבילה היה זה ארבעים סאה, אלא דחזקה העשויה להסתות לא היו חזקה, וא"כ מ"ש חזקה קטנות ע"ש, וא"ו ראה לעיני דהסס במקוה כבר הוחזק להיות מחזק מחטעטין כפחות מהרבעים סאה א"כ חיישינן שמו בשעה שטבל כבר היה נאמנת ע"א חזקה מהרבעים סאה כיון דדרכו כבר כזה, ועוד עשויה להחטעטן כפחות מהרבעים סאה, אבל בספק קטנות עדיין לא הוחזק מעולם להיות גדול בן ט' וכיון דמעולם לא היה ט' מוקי לה בחזקה שיעדיין אינו בן ט', והכי ל"ל כהב אלא במקוה שהחזקן להיות מהמטעטן כפחות מהרבעים סאה אבל במקוה שהחזקן להיות מימיו מהמטעטן וחוסרין והולכין אבל לא הגיע מעולם לשיטתו פחות מהרבעים סאה לא חיישינן לה, ואפי' דרוו דרכו להיות פוחת והולך ומוקי המקוה בחזקהו שלא נפחת משיעור ארבעים סאה אפי' דדרכו להיות חסר וא"כ היה בן ט' אפי' דדרכו מעולם להיות גדול והולך כיון דלא היה בחזקה גדול בן ט', מוקי ל"ל ספיר בחזקהו דעדיין אינו בן ט' וי"ע :

ועוד דהמטעטין כהשונת הכין וראה דהסס טעם אחר איכא בנזיה ע"ש הובא בב"י הר"ן ז"ל כהב הר"ן שפ"ח על מקוה שהחזקן להיות בו ארבעים סאה וטבולו נשים בחוכה ולהמחה נמדד ונמאל כשעטין מבין כ"ו אס הוחזק להיות מימיו מהמטעטין ולעמוד על פחות מהרבעים סאה קרוב הדב"ש שאין לסמוך על חזקהה הראשונה ואפי' שטכשו ג"כ נמאל שם ויריבה לחזוה ולטבול ואפי' מדגריסין פ' עשרה ויחוסין, אחרת קדשה אשה בדרך וקדשה היא עמיה צעיר ונהרי הוא בוגרת רב אמר הרי היא בוגרת לטבול ושמואל אמר חוששין לקדושי שיהיה, ואמרינן עלה לימא ככחאי מי מוציא אשה מי' הוא מוציא מידה בלי ראייה וכן אין מוציאין מידו בלא ראייה דברי ר' יעקב, ר' נתן אומר אס בריא הוא עליו להביא ראייה שהיה שכימ ואס שכימ הוא עליהם לקבוי ראייה שבריה הוא יומא רב דאמר כ"י נתן ושמואל דאמר כ"י יעקב, אמר לך רב אהא דאמרי כ"י יעקב ע"כ לא קאמר רבי יעקב הסס דאיכא לומר העמד ממון על חזקהו אבל הכא מי יומא העמד גוף על חזקהו קיי"ל כ"י יעקב, וטעמא משום דכיון דאיכא למימר העמד ממון על חזקהו לא אמרינן העמד אדם זה בחזקהו חזקה בריא כמו שהיה מההלל ואעפי' שטכשו ג"כ ברי', לפי שאו"ת חזקה עשויה להסתות שהרי החול מצי, ולפיכך אפי' עכשו נמי בריא אין אומרים חזקהו מבפלה חזקהו חריו אס מקוה זה הוחזק להיות מימיו מהמטעטין ולעמוד על פחות מהרבעים סאה אין חזקהו הראשונה שהחזקן להיות בו ארבעים סאה מוציא אשה מחזקהו ואיכא למימר העמד עמא על חזקהו ואמר לא טבל, ולפיכך אס הוא מוחזק להיות מימיו מהמטעטין ולעמוד על פחות מהרבעים סאה כ"י, אבל אס לא הוחזק להיות מימיו מהמטעטין כל כך שיעמדו כפחות מהרבעים סאה אעפי' שפעמים מימיו עולין ופעמים מהמטעטין מה כ"כ עכ"ל :

ומבואר

ראיה דברי ר' יעקב ר' נתן אומר אם בריה הוא עליו להביא ראיה כו'. ימאח רב דאמר כר' נתן ושמואל דאמר כר' יעקב, אמר לך רב אלא דאמרי אפי' כר' יעקב ע"כ לא קאמר הכס דליכא למימר העמד ממון על חזקה אבל הכס מי ימאח העמד גוף על חזקה, וכחצו הו' ריש דהא בטעמא דרב דאמר הרי בוגרת לפינו דהיינו משום דרבינוהוין לבא מאפסא, והא דליכא חזקה עמא אפי' אין לר' עבילה אחרת את דלא חזקה להיות הפחה בפחות מארבעים סאה, וא"כ חזקה קטנה דלא הוחזק בגדלות של ט' וגם אין חזקה כנגדה הו' דלא חזקה מעילא, ובמרדכי פ' מי שמת כתב וזל, נשאל לרבינו מאיר על ראובן ששכר את שמעון ללמד את בנו וא"ל אני עם הארץ ואני יודע את הדע ללמוד את בני לך אלא קרובי לוי שינסה אוהך ואם יאמר שאתה יודע בן שלי ללמד את בני, ושוב בל ולימד את בנו ואח"כ יודע לראובן שלא הלך שמעון רבינו, עד שלבסוף ירד עמו לרין שבו ודחתו יידיהו הוא עממא אלא משום שהיה לי לילך אלא לוי לבסותי את בני יודע ללמד את בנך אתי רועה להוכיח עכשיו שאני יודע ללמד את בנך ולראובן היה לו עד אחד שאמר שאל היה יודע ללמד את בנו בחזקו עשה, והשיב נראה לי שהדין עם שמעון, והבאהי ראיה מכאן דכי הרי דאמר הכס את בריה הוא עכשיו עליו להביא ראיה שכי"מ את הרי דכי הרי דהוי עכשיו אמרינן מעיקרא את הרי הוי אפילו לאפוקי ממונא א"ל דהיון זה, כיון דהשחא ידע יל מעיקרא נמי הוי ידע דלהלכתא כר' נתן דהוי דייגא נתיח לעומקא דלינא, כדמשמע פ' מי שמת, ואפי' למאי דחיי תלמודא דכ"ע בחזקה בריאים הי' נימא דכ"ע המשפירי עמא ללמד יודעין, כ"ש זה שהנה מעיקרא ע"מ שידע ללמדו, דמלמא דעבידי לגלוי לא מקפירי אינשי הלכך לא אמרינן שוב למד אלא כי הרי דהשחא יודע הי' מעיקרא נמי יודע עכ"ל, והרמ"א בחי"מ סו' שמה פסק שם כן במלמא ע"ש:

ומבואר מדברי הר"ן דלא אתי עלה אלא משום חזקה עמא והוא נמי טעמא דר' יעקב משום חזקה ממון, כיון דעשויה להשחנות הו"ל כמו שהס דברי יעקב דהחוליה מנזיה, ומבואר דהיכא דליכא חזקה כנגדה הו"ל חזקה מעילא א"ע"ב. דעשויה להשחנות והיכא דלא הוחזק להיות טחמטעין בפחות מארבעים סאה אפי' דפטמים עלוין ופטמים טחמטעין א"ע"ב דליכא חזקה עמא אפי' אין לר' עבילה אחרת את דלא חזקה להיות הפחה בפחות מארבעים סאה, וא"כ חזקה קטנה דלא הוחזק בגדלות של ט' וגם אין חזקה כנגדה הו' דלא חזקה מעילא, ובמרדכי פ' מי שמת כתב וזל, נשאל לרבינו מאיר על ראובן ששכר את שמעון ללמד את בני וא"ל אני עם הארץ ואני יודע את הדע ללמוד את בני לך אלא קרובי לוי שינסה אוהך ואם יאמר שאתה יודע בן שלי ללמד את בני, ושוב בל ולימד את בנו ואח"כ יודע לראובן שלא הלך שמעון רבינו, עד שלבסוף ירד עמו לרין שבו ודחתו יידיהו הוא עממא אלא משום שהיה לי לילך אלא לוי לבסותי את בני יודע ללמד את בנך אתי רועה להוכיח עכשיו שאני יודע ללמד את בנך ולראובן היה לו עד אחד שאמר שאל היה יודע ללמד את בנו בחזקו עשה, והשיב נראה לי שהדין עם שמעון, והבאהי ראיה מכאן דכי הרי דאמר הכס את בריה הוא עכשיו עליו להביא ראיה שכי"מ את הרי דכי הרי דהוי עכשיו אמרינן מעיקרא את הרי הוי אפילו לאפוקי ממונא א"ל דהיון זה, כיון דהשחא ידע יל מעיקרא נמי הוי ידע דלהלכתא כר' נתן דהוי דייגא נתיח לעומקא דלינא, כדמשמע פ' מי שמת, ואפי' למאי דחיי תלמודא דכ"ע בחזקה בריאים הי' נימא דכ"ע המשפירי עמא ללמד יודעין, כ"ש זה שהנה מעיקרא ע"מ שידע ללמדו, דמלמא דעבידי לגלוי לא מקפירי אינשי הלכך לא אמרינן שוב למד אלא כי הרי דהשחא יודע הי' מעיקרא נמי יודע עכ"ל, והרמ"א בחי"מ סו' שמה פסק שם כן במלמא ע"ש:

פרק יב

והר"ן למ"ש מהר"ט ראיה מהא דאמרינן פ' בחרא דמזיר גבי מזיר ועושה פסח וא"ל רבא מודינא בעושה פסח דלא מחוסר כלום, וא"ל אביי הוה מהוסר הערב שמש אלא שמשא ממילא ערבא ומוכח דכל חזקה העשוי להשחנות לאו חזקה הוא, הנה בריהו זו סובב הולך על שיפתו שהעלה מוהרי"ט בח"א סו' פ"ב שם דמפסח שחזקת הטמא עמא הוא מחורח חזקה משם ומה הוכיח שם דאמרינן, מאיסור לאיסור ע"ש, ובשמעתי ד' פ"ב שם הוכחנו בראיות מוכרחות דהא דהקן שחזקה עמא עמא לאו מחורח חזקה ארינן עלה ע"ש וכיון דהוא בחורח חזקה אלא מחורח רגלים לבד שלא עיבר הלכה למשה מסיני עומאת החטום להם שהוא עמא כבר עומאת מה ומ"ס"ה א"ורו נמי מבשרא דזה שהוא בשביעי שלו כיון דשמעתי ממילא ערבא לאדם כזה הותר מהלכה למשה מסיני עומאת החטום, וע"ש בשמעתא ד' פ"ב ופ"ג או פ"ג:

ובעיקר סברת מוהרי"ט שהעלה דגדה לית לה חזקה משום דעשוי להשחנות והא דטהורה לחולין היינו משום דליפינן לה מסוטה אהו למפרע וכבר כתבנו בזה פ"ב הוכיח שם דע"כ אינו מסוטה אלא מחורח חזקה וע"ש, ועוד אני מוסף דהא בדיא עמינו בגדה פ' כל הוד כל הנשים בחזקה טהרה לצבעיהן ואפילו נשים שכל להם וסת בין עתה ובין ימינה וע"ש בגמרא, והרי אפיה שאין לו וסת הו"ל כמו מקוה שהוחזק להיות מימיו טחמטעין דכבר היחה גדה וסופה ועלולה בנך להיות עוד גדה, ואפ"ה מוקי לה בחזקה טהרה דהא קרי לה חזקה, וגם לצבעה אינו עינין לבוטה וכמ"ש בפרק י' שם, אש"כ כמ"ש בפי"א דטעמא דהר"ן אינו אלא משום דבמקום איכא חזקה עמא וא"ל לאו חזקה עמא אפי' היכא דמקוה הוחזקה להיות פוחח מארבעים סאה אחתי בחזקה קא"ו:

ועוד בעיקר הסברא שבה המוהרי"ט הוא דטהורה היא לחולין לאו משום חזקה הוא אלא משום דליפינן לה מסוטה לטהר עומאה דל"פ"ה, אי נ"ל דליכא חזקה כלל בגדה ומשום דעלולה לנך איכא אפי' בלא ראיה דלפינו ראוי להסתפק אם כבר ראה והדס בריה החולין וא"כ אין זו עומאה דלמפרע אלא עומאה דלפניא

והא דפסק הרמ"א דכדרי במרדכי א"ע"ב דחזקת קו"ל כר' יעקב כמבואר בש"ע סו' רמ"א סעיף ב' ברימ"א שם, ולפ"מ שם חזקת חזקה עמא דר' יעקב אינו אלא לפי שאותה חזקה עשויה להשחנות שהרי החוליה מנזיה ולפיכך אפי' עכשיו נמי בריה רובן אומרים חזקה מבטלת חזקה ממון, ובמלמד כיון דרוב המשפירי עמא ללמוד יודעין הן אמרינן שפיר למיזל בחר השחא כיון דליכא נמי רובא בדיה דרוב המשפירי עמא ללמוד יודעין הן, וכמהי דרוב מנזיין אלא שחטיטה ומנזיין הן, והך רוב אינו מנזי להשחנות, ומ"ש חזקת חזקה בחר השחא, אפילו לדין דקו"ל כר' יעקב, ומשום דע"כ לא קאמר ר' יעקב אלא בשכי"מ ומשום דלע"ג דרוב בריאים הם מכל מקום כיון דהחוליה מנזיה ועשו להשחנות לא מהי רובא, ומ"מ בחטות הרין הן אפי' ברוב, ובפ' עשרה יוחסין דף ע"ט בשליגתא דר' ושמואל דסבר רב הרי היא בוגרת לפינו ושמואל סבר חושפין לקידושי שניהם, נימא כתנאי דתימא מנזיא מיד מי, הוא מנזיא מהס דלא ראה וכן אין מנזיאין מירו בלא

שמועתא ג פרק יב

להבא אש"כ דכדא חת להו חזקה מעליה ואש"כ דעשוי להשתנות, וכל זמן שלא רצתה ליהא ספיקא כלא שמה טרחה והדס בצית החיזון, כיון דכל הנשים בחזקה טרחה ואש"כ ברשות יהודי דלא מהני חזקה כל זמן דלא איתרע לא ממזיקין רישותא, ואין רישותא אלא משום ראייה דעשוי נסתפק שמה אורחו פריה ככר היה בצית החיזון שפיר הויל למפרע אבל אי נימא כיון שעלולה לכך לא היו חזקה ומפרע אורחו מוהררי"ט למקוה שדרכו להיות פוחת והולך, והתם בדין דתשובת הר"ן אש"כ המקוה עכשוו שלם נמי היו ספק, וכעבור שם בתשובת הר"ן אי"כ אש"כ עדיין לא ראהה וי"ל ספק, וכמו במקוה והוצא השוכה הר"ן פירא ע"ש, ואי"כ הויל עומאה להבא, אש"כ כמי"ש פירא דהר"ן לא חתי עלה אלא משום חזקה עמא אבל היבא ליהא חזקה המנגדה שפיר היו חזקה אפילו עשוי להשתנות וליבא רישותא כלא בצדה קודם שראתה ואש"כ ככר ראהה ואין להוסיף, ואין הספק אלא מחמת ראייה שראתה עכשוו משיה הויל ספק למפרע ודוק היטב :

פרק יג

ובתום פ' האומר דף ס"ד בהא דתימא בני זה בן י"ג שנים ויום אחד בתי זו בת י"ב שנים ויום אחד ואמן לנדדים דע"א נאמן באיסורין, תימא הא אינו נאמן אלא בצדכר שבידו, וכ"ן כיון דעשוי לגדל עשאוהו כדבר שבידו ע"ש, ומזה נראה נמי מבוואר דחזקה קטנות היו חזקה דלי לאו חזקה קטנות ומשום דעשוי להשתנות אי"כ אחי קוביא כיון דהיבא ליהא חזקה נאמן אש"כ אינו בידו, וכן בחיובים שכתבו דעשאוהו כדבר שבידו, וחיפוק ליה דלא צעי כלל בידו כיון דליבא חזקה אש"כ דאש"כ בקטנות ובשנים נמי היו חזקה, ולפי"ז נריך ליישב דברי החוס' פ' הלמנה לכ"ג ששקבו בספק בן ט' לוקמה אחזקה ותיירו כיון שעכשוו בן ט' כיו' ומה בכך כיון דחזקה קטנות הויל חזקה מעליה אי"כ אוקמה אחזקה דמשיקרא והשתא הוא דנעשה בן ט' והיטב היטב בעיני מה שמאר בזה אחי הרב המופלג והמורה יהודה כהנא ש"ן בזה שנתחבטו ומתלמטו בצדכרי חוס' הגמ"ר רבו דמוהררי"ט ומוהררי"ט, והוא דכתבו חוס' שם דף ס"ח דיה רישא פסולי כהונה חז"ל וי"ח וספק בן ט' היאך פוסל צביאחו טקמה חזקה קמייתא דהוי פחות מעון ט' ונקוי אחתה בחזקה שבוט, ומיירו לכהונה יתאל ללא אזלינן בחר חזקה ליוחסין, כדקאמר ר' יהושע פיק דכתובות דף י"ג לא מפ"י אלו חז"ן אלא הרי היא בחזקה בעולה לבחין וממזר ואש"כ ברוב כפרים אלאה כדאמר התם וילא טוקמינן לה אחזקה חוס' ר' ל"ג ור"א דמכשרי היינו משום דאמרה לכשר נבעלתי, אבל הכא דלא ידעה אם הוא בן ט' לא, אבל לתרומה קשיא אמאי לא מוקמינן לה חזקה, דאש"כ לעינן תרומה איירי כמו עובר ויבס לתרומה מוקמינן אחזקה, דהא בכתובות פ"ב דף ק"ו מוחזק לן בצדכרי דהאי דכ"ן הוא כו', וי"ל דהכא כגון דהשתא דאחי קמן הויל דהאי בן פ' אשפ"י שהיה ספק שבבא עליה לא מוקמינן לה אחזקה קמייתא אלא אזלינן בחר השתא שהוא ודאי בן פ' בחזקה קמייתא איתרע לה עכ"ל וכיון דקושינן

החוס' אינו אלא לתרומה, דהא לכהונה כבר כתבו ליישב דהוא משום מעלה ביוחסין, ומשום שפיר מחתינן לה כגון דהשתא ודאי בן ט', דהריג בתרומה וקדשים אזלינן בחר שעת מליאתן, דהא בפרה ובקופה וקדשים מתמרי למיזל בחר שעת מליאתן, וחזקה קמא איתרע לחומר תרומה אבל בעלמא אזלינן גס בחר חזקה דקטנות ואש"כ השתא לפנינו גדול אמרינן השתא הוא דנעשה גדול, ע"כ דברי הרב נרי' והוא נכון :

ורפי מ"ש דחזקה קטנות היו חזקה אש"כ דעשוי להשתנות לגדל והולך אפ"ה היו חזקה מעליה יש מקום עיון בהא דמשמע דע"א נאמן באיסור חדש ובמבואר בחוס' פ"ב דכתובות דף כ"ד דיה שלי חדש ושל חברי ישן ע"ש, וכיון דע"א אינו נאמן במקום חזקה אי"כ נוקי אחזקה ולומר השתא הוא דנשרש אחר הפסח והכי נאמן ע"א נגד חזקה ולומר שהוא קודם הפסח נשרש, וכמו ששקבו חוס' פ' האומר גבי בני זה בן י"ג לנדדים דהא אינו נאמן אלא בצדכר שבידו ומשום חזקה קטנות, והחוס' שחירטו כיון דעשוי לגדל עשו כדבר שבידו ע"ש, משמע דלוינו אלא מדבריהם להחמיר עשאוהו כדבר שבידו, ואי"כ להקל היכי נאמן, מיהו לפי מה שכתבו בשעתה"ו פ"ה דכל שעה"ד לגדל הויל כדבר שבידו מן התורה ומהני אש"כ להקל אי"כ ואכתי ז"ע, אך בהא דכתב הטור בשם הרא"ש פ"ד ס' ה"ג בשה"ש הנזאה דשרי לאחר הפסח יבא ספק ספיקא ספק שמה הוא משנה שצדקה ואח"ל משנה זו מי"א אימר נשרש קודם העומר ע"ש וכ"כ הרמ"א שם ע"ש, וכיון דכתבוהו ליהא חזקה לומר השתא הוא משנה זו דהויל כמו קטנות כשנסתפק אם שתי שנים או שנה אחת ורואי לומר דאוקי אחזקה והשתא הוא דנשרשה בשנה זו אחר העומר ולא א"כ ספק ספיקא כיון דעטלו הסוסקים דלא מהני ספק ספיקא נגד חזקה, ואפשר בחדש הקולו וז"ע :

פרק יד

כבר ביארנו צפרקים הקודמים דלא אמרו בשעת מליאתן אלא לחומר תרומה וקדשים אבל בעלמא לא אזלינן בחר השתא אלא בחר חזקה דמשפיקא ופ"ב דגיטין דף י"ז אחרת מפני מה חיקנו זמן בגיטין ר' יוחנן אמר משום שם אחרותו כו' אי"ל אש"כ לרבי יוסף שלמה גיטין פסולין וכן ניסת הולד כשר מה רעוילו תמיים תקנתן, ואחי דלכתולה לא תנשא, וירוש"י וכיון דהכי הוא אי צעי לכחוב גט בלא זמן לחפות על בה אחרותו לא כתבי לה ספרי דהיינו ולא תמי' עלה סהדי עכ"ל, ובספר האי"ע ס' קכ"ז משום בה אחרותו שפסמיים אדם נאמר קרובותו ותזונה תחתיו וירלה לחפות עליה נוחן שם אחר הזנות ולא יכתוב בו זמן ר"ח אחרת קודם הזנות והגדשה, אבל כיון שחיקנו לכחוב הזמן אם חלמנו כן לריבה להביא ראייה ע"ש וכתב הב"י לומר אם חלמנו קודם הזנות והגדשהי' בנש זה לפי שאין בו זמן מדריבין פסול אבל לא חמורה כשר ואם חשבונו שהזנות היה אחר נתינת הגט אינה חייבת מיחה וכו' כפרים ולא נאכרה עליו, והוא שחזרר בעדים שקבלה הגט קודם הזנות ע"ש, והקשה בזה הבי"ח דאכתי היכי קלינן לה מספיקא אם לא חזרר בעדים, וע"ש שחזר

לא חזר קטלין לה מחמת חזקה אשת איש, ונגד חזקה כשרה דאשה איכא חזקה כשרה דעריה דלא חתמו על גט בלא זמן והסתא הוא דחתמו ודוק.

פרק טו

כתב בש"ע י"ד ס"י כתיב וזיל השועת חיה לא וכסה עד שיבדוק הריאה ואם נמצאת ספק ערישה מכסה בלא בררה, והיה לכל פיסול שהוא מחמת ספק כגון האי דחייטין שחא בעור נפגמה וכן כל כיוצא בזה עביל, והבייח חולק בזה וכחז דבני חשש שחא בעור נפגמה מחזיקין אותה כבילה גמורה לפעור בלא כיסוי ולא דמי לספק ערישה דהכסה בלא בררה כיון דאירע הכספ כשחטה נפגמה כ"ו ע"ש, והפריי חזש כ"ו זיל, והבייח חולק בזה דבדברים שאינם נכונים, דהכא מחזיקין כבילה גמורה כ"ו, ודברי ח"מה הן דלפילו בספק הקטול פשיטא דלירך לכסות מחספ דהויל ספיקא דלורייחא לחומרא וסחיטת חש"י שאני דר"י מאיר היה מחייב על שחיטתן משום "בילה הואיל דרוב מחזיקין מקולקלין, וחדע דלא רבנן דפליגי אדר"י מאיר ומחייבי לכסות מחספ כדמסיק ה"ם אלאא דלספק שחיטה מחייבי לכסות, וכבר השיגו הש"ך וברור הוא עביל, וז"ל הש"ך ג"ס מה שחילק בין ספק ערישה לספק שחיטה לא נהירא כלל, והכי מוכח להדיא בש"ס פ"י כיסוי הדם דף פ"ו גבי חש"י דאי לאו דרוב מעשיהן מקולקלין אזילין לחומרא להלירך כיסוי מחספ ע"ש:

ורענ"ד דברי הב"י נכונים דולאי ספק שחיטה שאני דבמהה בחזקה שאינה זבוחה והויל דאי כבילה משום חזקה וכדלמרינן בחולין דף י"א לא בדק בסמינין הויל "בילה וממאהו במשא, וכיכ הרי"ף והרא"ש, והוא משום חזקה איסור שאינו זבוח כדלמרינן בש"ס פ"י, והוא הפריח ראי' מדרבנן דר"י מאיר וחי"ש לפמ"ש חו"ס' שם דף פ"ו ד"ה מ"ט דר"י מאיר הואיל ורוב מעשיהן מקולקלין וזיל והקשה הר"י שמואל מוורדין ורבנן מ"ט ח"ס רוב מעשיהן מחוקקין אי"כ יהא מותר לאכול משחיטתו רוב שחיטתן משום "בילה, וי"ל דמספקא להי את הארבעים ואי פלגא ופלגא אי"כ סמוך פלגא דמקולקלין לחזקה דעומד בחזקה איסור ואיחדע ליה מחלה דמחוקקין אי"כ יהא מותר לשחוט אתחריהם וגם יתחייבו על שחיטתן משום "בילה, וי"ל דמספקא להי לרבנן אי רוב מעשיהן מקולקלין אי רוב מעשיהן מחוקקין והסתא לא מהני חזקה מיד וז"ל מאיר פשיטא ליה דרוב מעשיהן מקולקלין עביל, וכיון דמספקא להי לרבנן אי רוב מעשיהן מחוקקין וזי לא חזקה איסור דרוב עדיף מחזקה והויל כספיקא דחרי ודאי דלא מהני חזקה כיון דחרי מקין מחזקה, ואפי' למיד חרי ודאי ספיקא דרבנן אכל מן החורה אויף חזקה אכתי י"ש

שחירן דקאי הטור על שאר דברים דהיינו בניה היא כשרים דמחזיקין בהו וזריכה לברורי סיהיו כשרים, ולזה כתב הטור שאם חלמך שזינתה אחר גירושין לריכה נבזיא רחיה ולזה מועיל חיקון הזמן שחוקו חכמים בנת, והמעשין באשרי יראה לעיקר חקנה זמן משום גט לחוחו לעושין ע"ש וז"ל, ואף בזמן הזה לריכה למיחש לחיפוי פסלנין בגט בלא זמן כ"ו, דאיכא למיחש שחא מחסה על בני' ממזרים כ"ו והני עעמי לא מחזיקין ר' יוחנן לומר משום גט לחוחו דהני עעמי שייכי בכל הגסים כ"ו, ואפסך דהני עעמי פסעו הס לטעמא דחסידי, ור' יוחנן עיקר טעמא נקט עביל וכיון דעיקר חקנה לעושין אי"כ היכי כתב הטור דלירך לברר כיון דלא קטלינן מספקא, ועוד קשה דלמאי הוסיף הטור עעם אחר דהא בש"ס כבר אמרו אהני דלכתולה לא תנשא וי"ש ב"מ':

ונראה כמה ספקא הב"י והב"ז אם לא חזרר היכי קטלינן מספיקא, דבכוס' שם ד"ה משום גט לחוחו ו"ל שלא יחפה עליו כשחזן זמן דלא אמרינן חוקמה לחזקה אשת איש והסתא הוא דליגנשה כיון שהיא גרושה לפניו, ועוד אדרבה חוקמה בחזקה כשרה שלא נבעלה כשהיא אשת איש עביל, וע"כ דלא תירוצו הוא דמה שחא גרושה לפניו כיון דלא אזלינן כלל בחד השתא וחזקה קמייתא הוא העיקר, אלא כיון שהיא גרושה לפניו ועוד חזקה כשרה דאשה הויל כמו חרתי לרעועה וכדלמרינן במקום שמועד ומלא חסד מוציא לעיל כשפיקא הקודמין, וכ"כ בחידושי' פני יהושע דהך ועוד הוא חד תירוצ' ע"ש האי דגרושה לפניו ע"ש, והריב"ש כתב בס"י רס"י בעדים שהעידו ב"ד ובלו עדים והעידו עליהם שבערו עבירה ולא נודע מתי מוקי לעדים בחזקה כשרה ואמרינן השתא הוא דנפסלו, וכ"כ הרמ"א בחי"מ ס"י ל"ד ע"ש, וא"כ בגט בלא זמן דהעדים * נפסלו כיון דאין ראוי לחתום עליהם גט בלא זמן, וכמו שחתמו על מוקדם דנפסלו העדים הי' כשהתמו בלא זמן, כיון דחכמים חיקונו שלא יחתמו בלא זמן וא"כ כשנסתפק מתי כתב הגט אם קודם הזנות או לאחר הזנות ראוי לומר חוקמה חזקה אשת איש, ואי משום דגרושה לפניו הא חזקה קמא עדיפא עפי וכת"ש, ואי משום חזקה כשרה דאשה כיון דכבר חזקנו זמן בניעתי ואהני דלכתולה לא תנשא, וכיון דלכתולה לא תנשא אי"כ אין העדים נשחין לחתום בלא זמן, וכמו שפירש"י, ואם חתמו הויל פסולין כמו במקום, וא"כ נגד חזקה כשרה דאשה איכא חזקה כשרה דעדים דהשתא השתא הויל יחתמו על גט בלא זמן והסתא הוא דנפסלו ומשיה פ"י מה שחמרו בש"ס אהני דלכתולה לא תנשא אי"כ ועדים חתמו כפסול ומשיה ממילא לריכה וז"ל ואם

(*) הערת הר"ב פרענקול ז"ל. לע"ב מה"ח שיופסלו ע"ז הוא לא חתמו שקר ולא דמי למוקדם דהחתימה שקר ודע שלפי פ"י הח"י והרא"ש מובא בטור אה"ע ס"י קל"ג דהאן דפסקין כר"א אם נמסר בגט בלא זמן עדיי בירה לאו כלום הוא ובגטל ופועלה עדי החתימה דכשרותאין אותו חתום חולין שזולין נמסר בעדי מסירה, וע"כ איכא שזינתה האשה ואח"כ יוצא מתי' גט בעדי החתימה וליכא עדי מסירה אך מעכשיו אין להחזיקה בחזקה ודאי וזכרתי דאין הכרע שזולאי נמסר בעדי מסירה דהא חיי"י לחפה עלי' מסר לה הבעל הגט בלגעה וממילא כיון אין חזקה שהיא גרושה לפניו עתה בזולאי מוקמינן לה בחזקה אי"כ להורגה על זנותה שזינתה קודם שיאל גט זה מתי':

שמעתא ג פרק טו

היה דלון לריך כיסוי אלא דהשע אילן בשעת הרמזים נהרי לרעוהא אילן אלא ספק, ומשה כתב בשע כנון האי דחיישין שמא בעור נפגמה וכן כל כיוצא בזה, והיינו דלא ליהוי ביה חזקה שאינו זבוח ודוק;

פרק טו

ראוי לספק היכא דאיתרע חזקה דמעיקרא בלופן דליכא חזקה דמעיקרא אי אזלין בתר שעת מליאתן, דאפשר עיב לא חמרין ללא מהני חזקה דהשחא, וזמן שמוחר בפרקים הקודמים, אלא משום חזקה דמעיקרא עדיפא אבל היכא דליכא חזקה דמעיקרא אזלין בתר חזקה דהשחא, אז דלמח חזקה דהשחא ללא כלום הוא ולא אמרו בשעת מליאתן הוי חזקה אלא לחומר תרומה וקדשים הקודמים, אלא משום היא כלל, ולכאורה נראה מהא דחמרין במקוה שגמד וימלא חסר דכל הטהרות שנעשו עיב טמא בין ברהי בין ברהיר ומשום חרתי לרעוהא חזקה טמא והרי חסר לפניך והיול ודאי טומאה ומשמע משום דנגד חזקה מקוה איכא חזקה טמא ושאר חזקה דהשחא ללא חזקה לפניך ומשה הויל ודאי דאזלין בתר השחא, ואפשר דהסם שאני דאיכא חזקה טמא איעיב דאיכא נגדו חזקה מקוה, מימ חזקה טמא עדיק שיהא שלימה דחמרין עדיין הוא טמא אבל חזקה מקוה עדיק עיב בין דחסר לפניך

אבל היכא דליכא חזקה כלל לא מהני חזקה דהשחא: **ונראה** דבר זה במהלוקה שמים. רש"י וחסופות פי עשרה יוחסין דף ע"ג אחר קידשה אביה בדרך וקידשה עומה צניר והרי היא בוגרת רב אמר הכי היא בוגרת לפנינו ושמואל אמר חוששין לקידושין שיהיה בו, לא לריכא דקידש ציומא דמשלם שיהי רב אמר הכי בוגרת לפנינו מדהשחא בוגרת שפירא נמי בוגרת ושמואל אמר השחא הוא צננה בו, ימלא כהניו מי מוילא מיד מי הוא מוילא מהם בלא רחיה והן אין מוילאין מידו בלא רחיה דברי ר' יעקב ר' נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא רחיה שיהיה שכימאם שכימא הוא עליהם להביא רחיה, ימלא רב דאמר כר' נתן ושמואל דאמר כר' יעקב, אמר לך רב אלא דאמרי אפילו כר' יעקב עיב לא קאמר ר' יעקב הסם דאיכא לימיר העמד ממון על חזקתו אבל הכא מי לימיר העמד גוף על חזקה, וכבר רש"י ז"ל מי איכא לימיר העמד גוף על חזקה ותיבוי נערה יומא דמשלם שיהי הכי בה לא חזקה נערוה ולא חזקה בוגרת שהיום הוא עומדה להשחיות עכ"ל, ומבואר משיעור רש"י דסיל דמין דליכא חזקה דמעיקרא אזלין בתר השחא ומשה סיל לרב הכי בוגרת לפנינו קיילי כרב וכמיס הרמזים פיג מאימות ובעור ושיע אהיע סי' ל"ז:

אמנם מדברי חוספות משמע דאם היה ספק שקול ציומא דמשלם שיהי לא היו אזלין בתר השחא עיב בחוס' ד"ה מי איכא לימיר העמד גוף על חזקה וזיל פי ותיבוי נערה יומא דמשלם שיהי הכי הוי הוי עשויה להשחיות, ואיך אין בה חזקה דנערוה ולא חזקה דבוגרת, ור"י פי' דמנילוס הן נגבא מאפריא עיב, וכי סוספוא ריש נדה דיהא השחא הוא דלמחי חיל וכן דאמר בפי עשרה יומא הכי בוגרת לפנינו כר' ציומא דמשלם שיהי ולא קאמר דהשחא היא דבגרה היינו משום

יש לחלק בין ספיקא דחרי וחרי לספיקא דדינא, וכמיס ומספיקא נהרי צבוח מעשיהן הוי ספיקא דדינא וכמיס אדם בפי חזיה דף ל"ב דיל הגחא כרבה בחרעא וכרבי יוסף בחזי דטעמא משום ספיקא דדינא, והקשו מנכסי דבר שטרא וכחבו לחלק בין ספיקא דחרי וחרי לספיקא דדינא ע"ש והני כיוון דלרבנן ספיקא הוי הויל ספיקא דדינא ע"ש רוב מחזיקין ומשה לא מוקי לה בחזקה איסור והויל ספק לכיסוי, ואפילו למאי שכתבו האחרונים בחשבונייהם דאפילו בספיקא דדינא חמרין אוקי ארעא בחזקה מאלתא קמא וכמבואר בחשיבה מוהרי"ן לב חד סי' ל"ב חיל וזכרתי שיש שם דיבור חוזר בו וע"ש, מימ נראה דהיינו דוקא בממוגא דלון מוילאין ממון אלא ברציה ברובה אבל באיסורא לא מהני חזקה לכרעיה ספק שיהא ספק דדינא: **ומ"ש** הש"ך דהיי מוכח להדיא דאי לרוב דרוב מעשיהן מקולקלין אזלין לחומרה להרריך כיסוי

מס' החס לר' מאיר הוא דליל דסיל רוב מקולקלין דאי פלגא ופלגא איכ כיון דר' מאיר סיל דחייס לימעוט במקום רוב לאי כמיס דחייס פלגא במקום חזקה, מחוקקין וז' שמה רוב מעשיהן מקולקלין דהשחא הויל רוב וחזקה וזוה מודה ר' מאיר, וכיכ בחידושי מוהרש"א שם ע"ש, ובדברי החוס' שדברנו ש' לדקדק כמה שבי דחכמים מספקא להו שמה רוב מעשיהן מחוקקין וז' שמה רוב מקולקלין ואמאי לא סגי להו לימיר דמספקא להו שמה רוב מחוקקים ושמה פלגא ופלגא דהוי נמי כבילה משום חזקה איסור, ואפשר דהפיג הוי שרי לגמרי משום ספק ספיקא שמה רוב מחוקקין ואחיל פלגא אומר ספיר שחש, מחוקקין סיס זו כבז הריעביא פי' עשרה יוחסין גבי שחוקי דרוב כשרין אלה ומספקא לן דיעמא אלא אינה לגבייהו וזויל קבוע וכחמלה על מחלה, וכבז ש' להקשות דהויל סיס מודא דילמא אלא אינהו נגבא הויל רובא דכל דפריס מרובא פריס, ואחיל דאלא אינה לגבייהו אכתי הויל פלגא ופלגא וזימא לכשר נבעלה, ועמיס שם בזה, ולהכי כתבו דמספקא להו שמה רוב מעשיהן מחוקקין וז' שמה רוב מקולקלין דהשחא ליכא כיון דלית ספק השקול, ולמטה כבילה דלא אלא חמרין סיס נגד חזקה איסור אכתי הוי סגי בשמה רוב מחוקקין ושמה פלגא ופלגא וכמיס:

ובדברי השע דכתב ספק בשחיותה מכסה בלא ברהה נראה לרבינו דוקא בספק שמה בעור נפגמה ודא חזקה איסור שאינו זבוח איכא נגדו חזקה הספין והשחא הוא דנפגמה במפרקת, וסיל כספק הרמזים פיה מפרומות בני חבית דליתו אלא ספק דחתי לרעוהא לה הוי כודאי, ועמיס פ"א, ומדוקדק בשע שכתב וז' הוי לכל פכילס כהרו מחמה ספק כנון האי דחיישין שמא בעור נפגמה בו, ולכאורה ספק בשחיותה יצויר בכמה גווי ספק דכהה שיהיה חלדה אלא משום דשאר ספק שחיותה הויל כבילה ודאי משום חזקה איסור וכמיס ומעמאה במשא כבילה ודאיה אלא דוקא בענין ספק שמה בעור נפגמה דהפיג הויל ספק וכמיס, מיהו לדעת חובי ורשבי"א והריעבי"א דחתי לרעוהא הויל ודאי ומשום דחזקה טמא וחסר לפניך הויל ודאי איכ הוי הויל ודאי נבילה דספין ואיתרע ופגוס לפניך ובהמה בחזקה איסור אינו זבוח, וזוה אילן שיעת

דכגילות בשערות לבא מפרא כו' והא דקאמר התם
 לימא רב דאמר כר' נתן כו' אשיג דרב דוקא בשערות
 קאמר הווס נמי רוב העולם כריאים ורית ל' ימימר
 דכריא היה כמו שהוא עכשיו עכ"ל, ואיכ משמע קא
 תמוס דרובא יניהו רוא אי הוי ספק שקול אשיג דחוקה
 איתרע אפיה לא אזלינן בחד השתא אלא היכא דנוסה
 לרובא כמו בשערות אז ברוב כריאים אז הוא דאזלינן
 בחד השתא :

ד"ש מקום עיון לפי מה שכתבנו בשעת רשי' דהיכא
 דליכא חוקה קמא אזלינן בחד השתא, וקסה
 בהא דתנן פ"ב דגדה דף י"ד נמאל שבו שלו עמאין
 וחייבין קרבן נמאל על שלה אות' ווס עמאין וחייבין
 קרבן, לאחר זמן עמאין מספק ופטורין מקרבן, איהוה
 אחר זמן כרי סהד' מן העסק ויחדו פניה ואח"כ
 מטמאה מעת לעת ואיהוה מעמאה אח בושלה כו' ואמרו
 סס בגמ' תנא וחייבין אשס תלוי, ותנא דידן מיט לא
 הני אשס תלוי סבר צעינן חתיכה משחי חתיכות ע"ש,
 והתם ע"כ ככדי שיעור הנה ליכא חוקה קמא דאס
 היה חוקה לא היה אשס תלוי, וציון דאיתרע חוקה
 קמיתא ככדי האי מעמאה איכ ליחייבי קרבן ודאי,
 דניזיל בחד השתא כמו גבי בוגרת לפנינו וצ"ע :

פרק יז

דנראה לפימ"ש תוס' ריש גדה דף והלא חיל ורית
 ורסי' ילפינן מטוסה לטהר כהרבי אפילו
 יהיבא דליכא חוקה לא כוסה אית לה חוקה עברה,
 וייל כיון דקרינא לא ובסתרה איתרע חוקתה כו' ורית
 איכ היכי מניין למילף דכרה"י ספיקו עמא אפי' איכא
 חוקה הא ככוסה איתרע חוקתה כו', וייל דילפינן
 מטוסה עשה הכרוב ודאי עמאה אשיג דאית לה חוקה
 שאינה עמאה ודאי ולא חוקתה אלא חוקה עברה ודאי
 עכ"ל וע"ש, ולפי' י"ל דהיה בנמאל לאחר זמן ככדי
 שחד מן המשה איתרע חוקה עברה ודאית ומשיה
 עמאין מספק ומציאין אשס תלוי לתנא ברא, אבל חוקה
 שאינה עמאה ודאית לא איתרע חוקה לא אזלינן בחד
 השתא ולומר דכשם שהיה עכשיו עמאה ודאי כן היתה
 קודם כיון דחוקה שאינה עמאה ודאי לא איתרע
 איכ אזלינן בחד חוקה דמעיקרא שאינה עמאה ודאי
 דחוקה דמעיקרא עדיף מחוקה דהשתא, וכבא דאמר
 רב הרי בוגרת לפנינו התם י"ל דאיתרע אפילו הך
 חוקה שאינה בוגרת ודאי, דכיון דיומא דמשלם שיה
 עשייה ועומדה להשתנות בודאי נמערות לבגרות איתרע
 לבגריה חוקתה הראשונה ואפילו חוקה שאינה בוגרת
 ודאי נמי איתרע ומשיה אזלינן בחד השתא, ואמרינן
 כיון שהיה בוגרת לפנינו מעיקרא נמי בוגרת ודאי כיון
 דליכא חוקה כלא דוק :

ובתוס'

פ"ב דחזונו דף י"ט גבי שים חזומין על
 השער ומחו וכו' ובאו שים מן השוק ואמרו
 אנוסים היו כו', ופרדן ומגבינן ביה ואמאי חרי ורתי
 יניהו וקבוס חוס' וייל ורית' אמאי לא מגבינן ביה האי
 שני כתי עבדו המכחישים וצ"ל כל אהה כבא פני
 עמאה ומעידה, אשיג לפני עדותן כל אי חנתרה
 פסולה, היג כיון דאין מחזיקין לומר שלא ליה אלא
 אומרים איגס נאמיים דפסוליה הייס, וי"ל דהתם

פרק יח

כתב בשע' סו' פ"ו עמ"י ג' ספק אם היא צינח
 נבילה או אם היא צינח שחושב ומותרת וע"ש,
 והוא משום דצינח נבילה כל כסומה נמכרת שוק אינו
 לאו מדרבנן וספיקו לקולא, וכתב שם הס"ך ז"ל אפי'
 אם ידענו בודאי מאיזו חרנגולה אלא שספק הוא אם
 היא נבילה או לא כגון ספק שחושבה דקיי"ל שחול
 פסול הבינה ומותרת עכ"ל, וכתב עליו כספר פנחת
 יעקב ז"ל וצ"ע דהא הס"ך בסו' ק"י דגריי ספיקות
 פסק דאפילו איסור דרבנן כל שיש לו חוקה איסור
 איסור בספק, ואיכ כיון דקיי"ל כל ספק בשחיטה פסול
 דבהמה בחייה בחזקת איסור ועומדה ואיכ ביאה זו יש
 לה חוקה איסור דנבילה קחצי איכ יס לאיסור בספק
 עכ"ל, ובסו' פרי מגדים כתב עלה וי"ל אמאי לא הוקשה
 לו אפילו למאן דמחיר ספיקא דרבנן באתחוק איסורא
 אמאי לא נגבר הבינה אחר העוף, עיין סו' אי' דפי'
 בשו"ס שלא נעל קבלה עכ"ל ועג"ד נראה צמ"ז סו'
 אי' שם כתב דאין להחיר הכלים דלאקמיהו בחזקת
 איסור כו', כיון דאי' רישותא במקום ובטבל שם היג
 כן הוא כאן ע"ש, וסיימו כיון דאין הספק בעצמותו על
 הכלים

שמעתא ג פרק יח

מהכא דרוב ומאזי הוא דלמא לאו משום דרוב ומאזי קאמר ר' חייל דשורפין עליו אח התרומה אלא משום דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב כרי חנינא וע"ש :

ונראה ליעבב דאביי ראה להויתא דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב משום דמחזיקין קרוב במקור

אע"ג דעליה מקרבתא עמי, אע"ג דרובא עדיף במקור ויחר מדם שבעליה ורבתא דמי לה הם משום דהוי רוב ומאזי, והיינו חדא דמקור ויחר דמים מדם שבעליה ועוד מאזי לזוב ויחר דם המקור מחיבת דם העליה וכמו שתבאר מפירשי הנזכר, והנה קי"ל כשמואל

דלמר צפי הרוחה כחם דלין אשה עמאה מן התורה עד שחרגים צבשרה, וע"ש דפר"ך ממתינתו טובא, ומסיק מדרבנן וכן מצוהר בש"ע י"ד ס"י קפ"ג אשה שי"א דם ממקורה בין בלאוס בין ברזון עמאה והוא

שחרגים בלאחא, ומיהו משחרגים צו שערך ממקומו וי"א עמאה אפי' לא י"א לחון ע"ש, ומדברי סופרים הוא דעמאה בלא הרגשה, וכל קבוע כמחלה על מה"ה

ואם נולד הספק במקום הקביעות כגון שראינו שלקח עכו"ם לפנינו מלחת התניות הו"ל גמי קבוע וכמ"ס חוס' פ' גיד הנשה דף ל"ה, וכן כתב שם הרשב"א

והר"ן, וכן בעור ס"י ק"ו, וכן פסק הרמ"א שם וע"ש וקבוע כמחלה מן מחלה בין להקל בין להחמיר, ואפי' מהא דחני ר' חמא דם שנמלא בפרוזדור חיבין עליו

על ביאת מקדש וקדשו ע"כ עומאה דאורייתא היא דבעומאה דרבנן ליכא חיוב קרבן בעומאה מקדש, ובין דסובר ר' חייא דמחלה מן התורה הו"ל יפ"א למימר

משום רוב וקרוב ומשום שיחר דמים במקור מבעליה דכיון דעומאה דאורייתא הו"ל אפשר בלא הרגשה, ובין שחרגים בי"א דמים מבשרה אלא שלא נודעה אם

מן המקור אם מן העליה הו"ל נולד הספק במקום הקביעות וכל קבוע כמחלה על מחלה, אע"ג משום דמאזי לזוב ויחר מן המקור, ואפי' היה במתינתו דקחני

שחרתו מן המקור טעמם משום רוב ומאזי, וזהו שפיר הוכיח מדחני ר' חייל דממתני' דקתי שחזקו מן המקור מלינו לימור משום דרוב דמים במקור וכלא

הרגשה ומדרבנן וכדמוקי כמה מתינתו צפי הרוחה כחם מדרבנן, אבל בדרי' הייח דעי' מדאורייתא כיון

דחני חיבין עליו על ביאת מקדש ואפי' ע"כ בהרגשה והו"ל נולד הספק במקום הקביעות, וע"כ משום דמאזי לזוב ויחר, וצוה לא שי"ך קבוע והו"ל רוב ומאזי וליכא

למחן דלמר, ואע"ג דרובא לא מהני ביה כיון דבהרגשה הו"ל קבוע כמחלה מן מחלה מי"מ כהדי מאזי מלרפין

נמי אח הרוב, וכענין זה ש"ך י"ד ס"י ק"ו ע"כ ש"ך ז"ל, ואע"ג דלא מהני ס"י הריכא דספק א"י בגוף וספק

א"י בהערוכות כיון דספק הראשון אסור מן התורה דהכא דין קבוע חידוש הוא דככל דוכתי אולינן דביר רובא

וכמ"ס הר"ן, ואפי' לך צו אלא חידושו, והיינו כשהו"ל דבפי עמא ולא כשהחבד ע"ש, והיה הכא אע"ג דרובא לחוד" לא מהני משום דקבוע כמחלה על מחלה, כיון

ועיקר הוכחת רבא דלינו משום רוב דמים וכפכרת אביי אלא משום רבא ונכדי' מאזי מלרפין נמי רוב דמים אע"ג דהו"ל קבוע וכמ"ס דוק :

ובזה יתיישב הטובא שם דלמר רבא ש"מ מדרי' חייל תלת ש"מ רוב וקרוב הולכין אחר הרוב וס"מ רובא

הכלים אלא על הטובל וכיון דהטובל עמא מחמת הרחי לרישוחא ואוקי הטובל צחוק עמא א"כ ממילא כל

הטובע צו עמא, והספק בשחטת אם הבהמה אסורה עמילא כל הכלים א"כ לא מלינן לאוקמי בצחוקיהו

צבחה אסורה ממילא אסורין הכלים, אבל הכא הבי"ה שיהא צחוקיהו והספק אם הוא שחוט או לא א"כ

ואינו הספק שנו"ל בצחוקיהו אם נבילה היא או לא אורה הספק בעלמאיה על הבי"ה אין ספיקו נגדר אחר

הצחוקיהו כיון דספיקו מחמת עמא, והצחוקיהו דהוא דאורייתא ספיקו אסור והבי"ה דהוא מדרבנן וספיקו

אינו נגדר אחר הצחוקיהו כיון שהספק בעלמאיה צוה כמו צוה, ומה שהקשה בספר מנחת יעקב דהא ספיקו

בשחיטה דהו"ל חזקה איסור אסור ספיקו אפילו בדרבנן, נראה כיון דעמא דספק בשחיטה פסול היינו

משום דמוקי לה בצחוק שחטו זבוח, ובי"ה זו אם יסרה יולאח קודם שחיטה היחה מותרת דלין צבי"ה

משום דהוא כל שרי"ה נגמרה ואין איסורה אלא משום צי"ת נבילה ולא משום אינו זבוח, א"כ אין החזקה

אלא בצחוקיהו דהא לא נגמרה אסורה ודלי' כמו הצחוקיהו ואם נגמרה לא שי"ך אסור א"כ או אינו

זבוח כיון דלא היה יולאח קודם שחיטה אין בה משום אינו זבוח וכמ"ס, ואין איסור כלל רק מלד בי"ה נבילה

מדרבנן וספיקו להקל וכו"ל להשי"ך דאע"ג דספק אחד על הצחוקיהו ועל הבי"ה, והצחוקיהו ש"מ בה חזקה

שחטו זבוח אסורה ודלי', והבי"ה שחטו צוה חזקה וכמ"ס מותרת הוא לגמרי ודוק ועמ"ס שעתא ד' פ"ג :

שמעתא ד

בז יבואר דיני רוב וקרוב רוב בסמון ודיני סחוקי .

פרק א

נקטינן רוב וקרוב הולכין אחר הרוב צפי' דבי

דף כ"ג, אמר ר' חנינא רוב וקרוב הולכין אחר הרוב ואע"ג דרובא דאורייתא וקרובא דאורייתא

אפי' רובא עדיף, אמר אביי אף אן נמי חנינא דם שנמלא בפרוזדור ספיקו עמא שחזקו מן המקור ואף

ע"כ דליכא עליה דמקרבא ע"ש פירשי' ספיקו עמא, ספק זה עומאה דלית' מדקמי' שחזקו מן המקור

מה ספיקא ע"כ כאן ברישא דמתינתו כמ"ס גדה משלו ע"כ אפ"ה החדר ופרוזדור ועליה דם החדר עמא הוא

המקור, ומפרש בגמ' החדר מצפנים בעובי גופה ללד א' וריה והפרוזדור מבחוץ ללד פניו והעלים כמ"ס על

גבי שניהם דם העליה סבור וולו פתוח מעליה וצ"ל בפרוזדור, וקמי' נמלא בפרוזדור חזקו מן המקור צוה

י"א לחון הואיל ורוב דמים מאזי"ם בו ולא אמרי' מן העליה נטף דרך הלול ואע"ג דעליה קרוב לפרוזדור

שכל צבו, א"ל רוב ומאזי קאמרת רוב ומאזי ליכא למ"ד, ופירשי' רוב ומאזי דמי רבים יותר מעל עליה

זיעד סהן דחייבין ללאח בהא ליכא מאן דפליג על ר' חנינא ע"ש, דחני ר' חייל דם הנמלא בפרוזדור חיבין

דבוא דאורייתא ושמי אחיה לדר זדא כו' זהא רבא הוא דאמר רוב ומי ליכא למיד הדר ביה רבא מהאי , וכחזו חוסי' עס זל שמי רובא דאורייתא חשיב ליה דבוא דליתיה קמן דכרובא דליתיה קמן לא לריך דקרא חביב אחרי רבוס לטעום ע"ש, ואיכא למידק דהיינו מוכח מדרי' חייא רובא דליתיה קמן כיון דמדי' החדר מרובין מדמי עליה דר' הויל רובא דליתיה קמן זלפמי' נראה דבאר הדדר רבא מסברא זו רוב ומי' ליכא למאן דאמר דבאר ליה דלפי' ברוב ומי' אי נימא דקרוו עדיף מרוב לחודיה עדיף נמי מרוב ומי' , ואיכא ספיר הוכיח מרבי חיי' דרוב וקרוו הלך אחר הרוב אלף דס"ל דרובא דמקור חיינו משום רוב דמי' , דכיון דר' חייא עיב דלרגשה הויל' ספירא לפיטו דהויל' כמהה על מהה , ואין הרוב משום דמאי' יוחר לזוב מן המקור וזה הויל' רובא דליתיה קמן דהויל' כמו רוב דהמות חיינ' טריפות וכיו"ל מהך רובא דליתא קמן ודוק :

פרק ב

פ"ב דנדה דף י"ח אמר ר' יוחנן בשלשה מקומות הלכו בו חכמים אחר הרוב ועשאו כרודאי מקור שלא חסיה , ופרין דל' ליכא והא' איכא חשע הגויות מוכרות בשר שחוטא ואחת מוכרת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהם לקח ספיקו אסור ובגמלא הלך אחר הרוב , וכחזו חוסי' דיה' אחר הרוב וזיל , הכא איכא חזקה כנגד הרוב דבמהה בחזקה איכא עומדה , דל' ל' הו' חזקה כנגד הרוב לא הו' פרך מידי , דמנינו לומר דבני דבני יוחנן לא חשיב אלף הויל' דליתא חזקה כנגד הרוב עב"ל , ומבואר מדבריהם דכ"ג הויל' חזקה איכא ש' חזקה כיון שאנו משפיקים שמה נבילה היא זאת החזקה והיא היתה בחזקה שאינו זבוח אלף משום דרובא עדיף מחזקה , ואיכא לפי' שני החזקות א' שחוטא ואחת נבילה שנתערבו הד בחד הויל' ודאי איכא משום חזקה איכור : ואינו זבוח דליתא בכל חסיכה וחסיכה , ובמהות דף ב"ג אמר רב חכדא נבילה בעלה בשחוטא שאי אפשר לשחוטא שחטעה נבילה ושחוטא אינה בעילה כנבילה שאפשר לנבילה שחטעה שחוטא , דלכי' מסכרה פרה לסומחה ופירש' שחוטא אינה בעילה כנבילה אם שני החזקות נבילה ואחת שחוטא בנייה אינה בעילה ואם נגעה אחת מהן בהרומה אינה נשרפת עליה , וחוי' פירשו היכא דקבני ברה"ר ואינו יודע באיזו מהם נגע ספיקו טעור ע"ש :

וקשה לפי מה שמבואר דחסיכה נבילה שנתערבה חד בחד עם חסיכה כשירה הויל' כל א' ודאי איכור ומשום חזקה איכור שאינו זבוח וכו' כן קי"ל בשני כתי עדים המכחישות זאי' דכל כח וכן מוקמינן בחזקה כשרה דמיקרל' , איכא מ' נפקא ל' דשחוטא אינה בעילה כנבילה כיון דאפילו חד בחד הויל' ודאי נבילה מתחת חזקה שאינו זבוח , ואין לומר דחזקה שאינו זבוח לא מהני אלף לאיכור אינה אכל לעומתה ליכא חזקה , דהא בתולין דף ג' נביל' דכל בסימני' דפליגי אמוראי' עס בחזקה איכור אמרינן בחזקה שומאה לא , ואין קי"ל כמ"ד עס דמטמאה במשא

וכי' הרי"ף עס ע"ש , ואפילו למ"ד עס דליתיה מטמאה במשא כחזו חוסי' זל משום דרוב פעמים שחוטא ספיר ושריא מדאורייתא לכן לא החמירו בו לשחוטא נבילה ע"ש , ומבואר דאם היה ספק תורה היה מטמאה לכ"ע במשא ומשום חזקה שאינו זבוח , וכל שאינו זבוח מטמאה במשא ואיכא מ' ימ' דשחוטא אינה בעילה כנבילה ואפי' ברה"ר כל שחוטא ודאי משום חזקה הרי' היא מטמאה :

ורבן נראה דלא כחזו חוסי' דכ"ג הויל' חזקה שאינו זבוח אלף בפירש' אחת מהם , וכיון דבבתיכה זו פסיקא מעולם לא אהברר אס' יאלתה מחזקה שאינו זבוח מוקמינן לה בחזקה קמיהא , אבל בבתיכה נבילה שנתערבה הד בחד עם שחוטא כיון דנתברר שאלת מן החזקות כבר נשפעה ויאלת מחזקה איכור שאינו זבוח אלף שאינו ידוע איזו זבוח לא מוקי לה בחזקה שאינו זבוח כיון דלחת מן החזקות בודאי יאלתה מחזקה וכמ"ש , ואש"נ דבשני כתי עדים הנבחישות זו אח זו מוקי כל כח בחזקה כשרות וזו באה בפני עצמה ומעידה כו' והעס נמי כח אחת מהן בודאי יאלתה מחזקה כשרות העס כיון דמעולם לא נפסלו ולא נתברר פסולה משה' כל כח וכה מוקי בחזקה כשרות אבל הכא שידוע מלחת מן החזקות כבר נשפעה ונתברר שכשירה היתה , ואיכא נשפעה זבוח לא מוקי לה בחזקה שאינו זבוח אלף הו' טערוכות ומידי ספיקא לא נפקא ודוק :

ורבין בשחוט שני בהמות אחת בסכין בדוק ואחת בסכין פגום ולא טוע' איזו בסכין בדוק ואיזו בסכין פגום , כיון דלא נתברר בלל מעולם אס' יאלת מחזקה שאינו זבוח הויל' כל אחת נבילה ודאי וכמו בשתי כתי עדים דמוקי כל אחת בחזקה כשרות אלף דגם בפירש' אחת מן החזקות שאנו דנין עליה לבד אס' נבילה אס' שחוטא שחוטא מדברי חוסי' דכ"ג הויל' ודאי חזקה שאינו זבוח והויל' ודאי איכור אינו נראה כן מדברי הפוסקים , דבש"ע י"ד סו' ק"י פסי' ד' כתב רוב הגויות מוכרות בשר שחוטא ומיעוט בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזו מהם לקח ונתערבה בלחרות ואינה ניכרת בעילה ברוב משום ספק ספיקא ע"ש , ואי נימא דכ"ג הויל' חזקה איכור משום חזקה שאינו זבוח , ובחזקה איכור לא מהני ס"ס , ומיהו הך דיקל' דש"ע רובא כפור בשם הרשב"א ע"ש , והרשב"א בחזקותיו סו' ת"א ס"ל דמהני ס"ס בחזקה איכור ואכתי קשה דל' נימא דכ"ג דבספק נבילה הויל' ודאי איכור משום חזקה שאינו זבוח ומשום דל' דנין עליה בפני עצמה איכ' דל' ומר כ"ג דבספק טריפה דלמטה הוחרה ובחזקה היתר קיימא , ובפוסקים מבואר בפשיטות כבור ובש"ע י"ד דבספק טריפה כ"ג שלקח מן הקבוע דספיקו אסור , וכמו כן דבספק טריפה שנתערבה הד בחד עם שחוטא דהויל' איכור הוחרה ולא מוקי לה בחזקה היתר דהא ל"ל נולדה טריפה , וכן סוגיא דפ' הטערוכות גבי טור הנסקל שנתערב באלף מול' וימותו ופרין ונכשניהו דעיד' , וימא' כל דפריש כולן אפריש ע"ש , וחזוקא ליה כל דפריש ודנין עליה בפני עצמה מוקי ל' בחזקה היתר איכ' לריך לומר דכל שנתערבה אפי' פירש תו

שמעתא ד פרק ב

לית בה משום חזקה היתר וכמו כן לית בה משום חזקה איסור :

ועוד קשה דלי ניתא דעל החזקה שהיא שפ"י אלו דנין איסור ודאי משום חזקה החזקה שפ"י אלו דנין הניית מוכרות בשם שהוסה וז"ל בשם נבילה דקיי"ל דכל דפרים מרובא פרים וליהסר מדרבנן על כל פנים דהא לדעת כמה ראשונים אמרין סמוך מיעוטא חזקה וקיי"ל פלגא ופלגא מדרבנן, ולפמי"ם מיעוטא חזקה שפ"י ע"י ליישב דבר זה ע"ש, אמנם לולי דברי חס"י נראה כהא דהקשו חס"י בדה דרבי יוחנן לא השיב אלא רוב שהוה נגד חזקה, נראה כיון דלמר ובמלא הלך אחר הרוב משמע אפילו נמלא קרוב לחיות נבילה וכמי"ם חס"י שפ"י לא יתביר דף כיג טס בשם ר"י דלא קיי"ל ר"י חיינא דרוב וקרוב הלך אחר הרוב אלא אפילו בקרובה דמוכה, אבל קרובה ללא מוכה שפיר מוכה כבר מהאי דנמלא הלך אחר הרוב דמשמע שפ"י נמלא קרוב לנבילה ע"ש, ואיכ"ש כשם דמהי רוב נגד חזקה דקרוב וחזקה נראה דשקולים האה, ולא אמרו אלא דרוב וקרוב רובא עדיף אבל חזקה לא עדיף מקרוב וכהלכא נינהו :

החמיר ררי זה עבל וכיון דאין הספק אלא מחמת המקוה וכיון דאיכא חזקה במקוה ממילא הטובל בו טהור, וכמו כן בעבל וחבית אם החבית בחזקתו חו ליכא ספקא בעבל, אבל כאן שולד. ספק טריפות בכל הבטחה העצמית בכל הבטחה כולו ואין ספקות של חזיה הנשאר בחיות מחמת חזיו. שפירש אלא הספק מחמת עצמו אם כשירה אם טריפה, ומש"ה חף ע"ג ואלו נגד כולו, וכמו כן ברובו בה מומין דעת הר"ן והריטב"א שם בסוגיא דמהי חזקה הבת לאכ אע"ג דהקבוצה לאכ משום דעיקר הספק אינו אלא מהמה מומין שבתה, וכיון דהבת אינה לה חזקה ממילא אינה לה חכונה ולאכ משאי"ב הלא דכסוף מחמת עצמו וכמי"ם, ואיכ"ש מה שהותר ע"י רוב הותר והשאר בספקיו ודוק :

וראיה לזה מהא דאמרין פ"ק דחולין דף י"א לא דקור מאי ר"א בן אנטונינוס משום דרף ברי' ינאי אמר פרישה ואסורה באכילה צמחיתה חיי נבילה ומעמאה במשא, במאי קתפליגי דדרב הוגא דלמר בהמה בחיים בחזקת איסור עומדת עד שיוצא לך כמה נשחטה, מר בכר בחזקת איסור קיימא והשתא מהה ומר סבר בחזקת איסור אמרינן בחזקת עומדה לא אמרינן וקיי"ל כמי"ד דמעמאה במשא וכמי"ם הריי"ק שם ע"ש, וחמ"י מעמאה במשא כיון דאין החזקה אלא מחמת איסור שאינו נצוח ומעולם לא היתה סמאה, וכלוי לומר בחזקת לא מהי אלא לאיסור ולא לעומאה ואפילו מ"ד אסורה באכילה כחזו חס"י שם משום דרוב פעמים שוחט שפיר ושירא מלאווייתא לא החמירו לעשות נבילה ע"ש, ולפמי"ם יתחא דההס אין הספק בא אלא מתמתן שחיטה אם נשחטה כהונן או לא, וכל שלא נשחט כהלכתא ממילא מעמא במשא כדון חמ"ה, וכיון דעל ספק שחיטה אלו דנין שלא נשחטה מחמת חזקה שאינו נצוח ממילא מעמאה במשא ומש"ה קאמר מי"ם בחזקת איסור קיימא והשתא מהה, והיינו כיון דקיימא בחזקת שאינו נצוח ואינו יתחא שלא נשחטה כראוי איכ"ש השתא מהה ומעמא כדון חמ"ה, אבל נדון דידן דספק העצמית אם כשירה אם טריפה בכל חלק וחלק, ולכן אינו מרביע הרוב שבמקלחו שפירש להתיר הנשאר אלא דבמקלחו הנשאר גיב ספק מחמת עצמו, וכל זה לדעת הפר"ח :

פרק ד

אמנם אחר העיון בואה חיי אה דברי המחמירי"ם הכל גם חלק הנשאר בחיות קרוב, מהא דסגן פ"ק דבבבבב דף י"ג ר' הוה מדברה ע"י וחמרו לה מה עיבא של איש זה איש פ"י וכן הוא ר"י ור"א חומרים נאמנת ור"ה יושע אומר לא תפיה אלו חייא אלא הרי זו בחזקת מעוברת לנפון ולמחזור עד שהצ"ח הליה לדבריה, ואמרו בש"ם ההם חדא להכשיר בה וחדא להכשיר בבתה, ואיכ"ש מ"ד ההם מאן דמכשיר בה פוסל בבתה ע"ש, אלא דאין קיי"ל כמי"ד מאן דמכשיר בה מכשיר בבתה וכמי"ם הרמב"ם פ"יו מ'אוסורי ביאה וכוהו משום דמהי חזקה האם לכה וכמי"ם חס"י פ"י האומר, ובדין שם פ"ק דבבבבב ע"ש, וברי ההם הספק

פרק ג

כחוב בחסותה הגאונים בתרתי שללה מהגאון מוהר"ם בעיקר חילגא להגאון מוה"ר העשיל באלה ששטח שבעה בהמות ואח"כ באלה שיקרב בית הפסוח ונתערבו הפסיות בכשירות וקודם שולד הספק גמבר ה"י של בהמה אחת בחזקת כשרות, מי ניתא דבש חזי השני מותר מאחר דחזיו הנמכר מותר במשם כלו דפרים מרובא פרים, ואנו יודעין בודאי שזה חזי השני, ואיכ"ש איך לחלק בהמה אחת לומר שחזיו מותרת וחזיו אסורה וע"ש מי"ם בזה הגאונים שם, והובא דין זה בפרי"י סוף הספר, וכתב עלה ז"ל ואיכ"ש הרואה בשום אחד מהם לא היו"ל להלכה פיה, וכל שכל זה הולך על עטותא שכבה שפירש אחד אינו בדין שיהיה מקלחו מותר ומקלחו אסור, ולפיכך אלו חמ"ם מקלחם אסורים הכל ומקלחם חמ"ם הכל, וכבר כתבתי בפנים שזה הוא עטות גמור ביד הב"י וביד כל החמ"ם כן, וכן המנהג פשוט חף בכנס אחד להתיר מה שנמכר בכר ופירש ולאסור מה שנשאר בחנות שעדיין לא פירש, וכל שיעורי חמ"ם כך הוא ומי שאינו מורה כן לא ידע באיסור והיתר כיון ימינו לשחלו בעיל הפר"ח :

ומבואר דעת הפר"ח דהך רובא שאנו דנין על מקלחו שפירש לא מהי אלא לגבי עצמו אבל לא לחתיכה הדבוקה עמה, והנה גבי חזקה אשכתן דמהי חזקה מקוה לגבי עמא דכיון דמקלחו בחזקתו ובי עבל במקוה שלם עבל וכדליתא ריש גדה חזי לאו משום חס"י לרשותא וכמו כן גבי חבית מהי חזקה החבית לגבי עבל ע"ש, ואיכ"ש הלא גבי בהמה דלחת היא חמ"י לא ימא דמהי רוב שבמקלחו שפירש לגבי מקלחו הדבוקה, כיון דחזקה כמי"ם חמ"י נגד כולו, ונראה דההם גבי מקוה וחבית אין הספק בעמא ובעבל מחמת עצמו אלא הספק בא מחמת המקוה, דאם המקוה חסר ררי זה עמא, וכמו כן גבי עבל אם החבית

הספק בטעמיהו אס נבעלה לנתין ולמזמר. הוי הולד
 ממזר והאס נפסלה לכהונה, ואיב הספק העלמיית
 ממילא באס ובולד, ופסול הולד לאו מחמת פסול האס
 בא אלא כשנבעלה לפסול לנתין ולמזמר הולך אחר
 הפגום שבשניהו והוי ספק עלמיית לנן ולאס, וחזיקן
 דמהי חזקה האס לבת, ואמרין כיון דהאס בחזקה
 כשריה שלא נבעלה לפסול לה מהני חזקה האס להכריע
 גם לבתה וכשרה לקהל, וכיוון דחזקה מהני לחייה
 שאין לו חזקה דמיא דאס לבת ואמרין דמהי חזקה
 נגד כולו, איב רובא לבת, ומחזקת כמיס דמהני רובא
 של החייה שפירש להכריע חיי השני דמוחר, ומזה
 נראה ראייה ברורה כפסק של הגאון מוהר"ר העשיל
 זל"ה דמחיר אס כולה, אלא דלאס המזכר לא אחי
 עלה אלא משום דהוי דרבנן ע"ש, ולפי מ"ס אשילו
 בדאורייתא כמיס דמהני רובא כנגד כולו וזה ברור:

ובטהרות, פ"ו נראה דאלפגי תנאי בזבונן זה ע"ס
 המסובין ברה"י והוליו לא להר"י והחזירוהו
 לרה"י כשהוא ברה"י פסיקו עמא כשהוא ברה"י פסיקו
 טהור, ר' שמעון אומר דהרי מפסקת וכתב ע"ס
 הרמב"ם בפ"י ז"ל מאחר שאמרנו שאשר שנגע בו ברה"י
 טהור לפי שהיה שם בחזקה חיי היה מן החלוי שיהיה
 טהור אשר נגע בו לפני זה והוא ברה"י כי איך יאמר
 שהוא עשה ברה"י חיי ולפני זה כשהיה ברה"י חיי
 זה יהיה שקר, וזהו ענין אמרו רה"י מפסקת ר"ל
 ויסור משפט הספק הקודם ברה"י, ולשון החוספתא
 בזבואר מאמא ר' שמעון בן הור"ש מטעה שהיה
 כ"י אומר רה"י מפסקת למפרע שאינו יכול לומר מה
 היה ברה"י וחי ברה"י ואין הלכה כרבי שמעון עכ"ל,
 הרי מבואר דל"ר שמעון מכריע קאחו אס קאחו כיון
 דקאח הזמן שהיה ברה"י חיי היה מכריע אס קאח הזמן
 דל"ר, וכתב ברה"י שהיה אז חיי, אבל תחת סבדי דל"ר
 קאחו מכריע קאחו אע"ג דחסרי אהדדי אלא כל חדא
 והחד כהלכתו וכדיו, ומ"ס"ה סבדי דברה"י הוא עמא
 ואמרין מה היה ואח"כ ברה"י אמרין שם חיי הוא,
 וכיון דקא"י הלכה כחכמים איב ר"י כ"ד א"י קאחו
 מכריע קאחו וכל חדא כהלכתו דה"י, ומה שהוא פ"י
 ג' דרוב ומה שנשאר בחנות ג' דן כקבוע ואסור
 מספק, וזה היסוד ממה שזכרנו דחזקה האס מהני לבת:

ויתכן בזה מאמר ר"ש רשות הרבים מפסקת ולאורה
 מפסקת לה נמי רשות היחיד וכיון כספק
 שלן ספק לפרדע דברה"י טהור וברה"י עמא וכדחנן
 בטעמיהו פ"ה ע"ש ומשכחת לה כשהיה ברה"י והוליו
 לרה"י דל"ר יהיה רה"י מפסקת דל"ר אפשר להיות ברה"י
 שלן וברה"י לפרדע, ולפי מ"ס יחא דוקא רה"י
 מפסקת, ומשום דברה"י טהור ודל"ר ולר"ש ברה"י אינו
 אלא ספק עומאה, ומש"ה הודאי מכריע אס הספק
 להיות כמותו אבל רה"י אינו אלא ספק ואינו מכריע אס
 הודאי, ולר"ש כמיס גבי ס' ס' שלן ח"י היה בחמלה
 ברה"י ואח"כ ברה"י הררי מכריע אס רה"י וכמיס
 דוק, ובס' כרתי ופלתי ס' ק"ו הביא בשם גאון אסד
 שבען בזה הידון דפירש מקאחו ושאר מקאחו בחנות
 לפמ"ס בשיטה מקובצת פ"ק דמ"ע"ה גבי נפל אחד מן
 המנוין לחובה משירי ודל"ר ולא עשירי ספק, והקשו
 בחוס' דליבטל ברובא וחזיקן בש"מ דכל דפריש מרובא
 פ"י אינו ודל"ר בן אלא שהחורה החירה ואח"כ הול
 עשירי ספק ע"ש, ומש"ה גם בזה מה שפירש מן החורה
 מזהר אבל לחובה משירי ודל"ר ומש"ה קאחו כק"ו בספיקו,
 וע"ש שקילס את דבריו, ולפמ"ס ראייה מהך דר' שמעון
 דרה"י מפסקת ומכריע אס הספק בברה"י וספק עומאה
 בברה"י טהור אינו ודל"ר אלא שהחורה החירה ואפ"ה
 מכריע אס הספק, ואיב ס' כל דפריש מרובא פריש
 אע"ג דאינו ודל"ר כל שמוחר מן החורה מכריע אס
 הספק להיות כמותו מותר ודל"ר, ואפ"י רבנן דל"ג
 על ר' שמעון אינו אלא משום דברה"י נמי ודל"ר עומאה
 עשאר תורה ואין הודאי יכול להכריע אס הודאי דמה
 ודל"ר וזה ודל"ר, ומש"ה כל חדא תיקום בזבונן ונמי
 אבל היבא דמוחר ודל"ר מכריע הספק להיות כמותו,
 וזה ברור ונטון דוק:

איברא כ"ד דייקין אשכחן פירוקא בהך מלחא
 ואדרבה ראייה מזה לדברינו להכריע קאחו
 אס קאחו ומד"י שמעון נשמע לדרבנן דהא חזיקן דר"ש
 סובר בן ונמיס, אלא הא דלפניו ר"ש ורבנן נראה
 דר"ש לטעמיהו וחכמים לטעמיהו, והוא דקא"ל ספק
 עומאה ברה"י פסיקו עמא ודל"ר, וכמו כן ספק עומאה
 ברה"י טהור ודל"ר, וגמרין לה מסועה מה סועה
 ספק ושאלוהו גודאי, וכמבואר בש"ס בכמה סוגיות
 ועמ"ס שעתא ח' פ"ו, ומיהו ל"ר שמעון שמעיין דס"ל
 ספק עומאה ברה"י טהור ודל"ר וספק עומאה ברה"י
 עמא מספק ואינו ודל"ר, וכמבואר רפ"ק ג' דגדה גבי
 מקוה שמתדד ומאלא חסר דסבר ר"ש ברה"י טהור ודל"ר
 וברה"י חולין, ומסייע לא ל"ג דמה לטועה שכן רגלים
 לדבר, וכתב שם שהיה אז ד"י ז"ל ע"ש דקסבר בשאר
 ספק עומאה דלעמא נמי ברה"י חולין דהא ח"י רגלים
 לדבר עכ"ל, ובהו יבואר עממא דר"ש ורבנן, והוא
 דסבר רבי שמעון כיון דברה"י טהור ודל"ר איב רה"י

פרק ה

הרמב"ם ספק צם' צבור דאס חפסי ככהן אין
 מויליין מידו, ותמהו עליו שהוא נגד
 מסקנת סוגיית הש"ס פ"ק דמ"ע"ה דף 4 א' אחר דבה
 לעולם אימא לך תקפו כהן מויליין מידו כ"י א"ל אבי
 תיחא דמטייע לך הספיקות נכנסין לדיר להשתער ואי
 אמרת תקפו כהן אין מויליין אורו מידו, ומאלא זה פוסק
 ממונו בממונו של כהן ע"ש בסוגיא, ומוכח דמסקנתא
 דלא מהני חפיסה בספק צבור:
ובני הכהן מוהר"ר יוסף דובער נ"י הכהן ש"ן כתב
 א"י בזה וז"ל, ואשר אמנה לי ניטוב דבריו
 והוא

הוא

שמעתא ד פרק ה

רובא נרדיא לאו רוב מעליא, לפי שבגד אדם אחד שקוה מאה שורים לרדיא יש מאה בני אדם שקוין עשרה שורים לשחיטה וע"ש, וכבר הסונו אחי הרב המוסלג מהר"ר יהודה כהנא ש"ן בק"י הכלבין כלל ו' ס"י א' ע"ש, ונראה לפרש לפי"ל הרמב"ם נ"ס האלהמות פ"ב קידושין גבי סבלנות דאמרין דרובא מסבלי ואח"כ מקדשי, והקשו בזה כיון דרובא מסבלי והדר מקדשי אמאי חוששין לסבלנות הא בכל דוכתי אזלין בחד רובא, ופסה עלה הרמב"ם ז"ל אבל הטעם לשאלה זו שאין רוב צ"ל דומה לפלוגתא ד' מאיר ותכמים דהתם רוב חיוב וטעם הוא וז"ל אפשר אלא בן אכל כחן אינו אלא כמנהג ופעמים הרבה שאדם ענה כמנהג המועט, הלכך במקום איסור אשה איש החמירו עכ"ל :

ובריטביא שם פ"ב קידושין דף נ"א לא לריבא דמסבלי והדר מקדשי, מהו דתימא לא ניחוש למיעוטא וז"ל, ואי קשיא לך והא קיי"ל כרבנן דלא חישי למיעוטא ואפילו לחומרא, דהתם הוא דרובא דבחיוב וטעם שאינו חלוי ברבון, כגון האי דקמן וקטנה שחולצין ומייבמין ולא חישינן לטריס ואיילנות וכהאי דאמרין רוב נשים ומעוברות יולדות ומיעוט משיחות, אבל ברוב החיוב צמחה חלוי חיוב וכל אדם שרואה יכול לנהוג כמנהג המועט ודאי חוששין למיעוט לחומרא, שהרי כיון שהדבר חלוי דעת פעמים שאדם נוהג כמנהג המועט עכ"ל ע"ש, וזה בדברי הרמב"ם אלא שגראה מדברי הרמב"ם דגם רוב כהאי שהלוי ברבון ובמנהג נמי מדינא רובא הוי, אלא דנמקום איסור אשה איש החמירו דרובא כהאי, דאי לא משום חומרא דאשה איש היה מהני רוב כהאי, וביה ניהא דברי חוס' לרובא לרדיא לא חשיב בהך רובי, והיינו משום דרובא לרדיא חליא דעתא וברבון בני אדם ופעמים שאדם רואה לקנות לשחיטה, רוב כזה נמי רוב מעליא הוא, אלא כיון דאינו כמו שאר רובי ס"ל לשמואל דהני מילי בחיסורא אכל צממוגל לא מהני רוב כהאי, אבל בשאר רובי דהוא בחיוב וטעם גם צממוגל מהני, ובחוס' יומא דף פ"ה ד"ה לא לריבא דננחי' תורא דידן ע"ש שכתבו דברוב ישראל היבא דננחי' תורא דידן לתורא דדיה לריבין גלסל לו וע"ש, והוא תמוה הדין קיי"ל אין הולבין צממון אחר הרוב, וכן דעת הטור ושי"ע אה"ע ס' ד' דלחזקין פטור אפילו ברוב ישראל כיון דאין הולבין צממון בחד רוב, ובג"פ שמואל שם סקבי' ז"ל ואם נגחי' תורא דידן לתורא דדיה כתבו חוס' ביומא משלם לו נזק שלם, ואיני דצממון אין הולבין אחר הרוב, היינו נשכח א"ל מדעת בעל"ש עכ"ל, ודבריו תמוהין דודאי מוחזק מעיקרו עדיף ע"פ מצא לידו מדעת בעל"ש, ורואה מהא דקריך בש"ס ד"ס המוכר פירות לרב דס"ל הולבין צממון אחר הרוב משום שנגח את הפרה ומאלא עוברת בגלגל ח"י נזק לפרה ורביע נזק לולד, ואמאי לימא הלך אחר רוב פרות ורוב פרות מתעברות ויולדות ע"ש, ומשמע לשמואל יחא וז"ל ימא דשמואל לא קאמר אלא במוכר פור דבא ליד המוכר המעות מדעת בעל"ש והתם גבי פור שנגח את הפרה לא בא מדעת בעל"ש וכן כולה סוגיא שם דקריך לרב חיוב נשים בחילוקי נפשות התם נמי לא בא לידו מדעת בעל"ש וא"כ לשמואל נמי תיסקי

הוא, דיש להקשות מאי מדמה הש"ס ספק צבור לספק פדיון פטור חמור דבספק צבור ליה להו לבעלים חזקה מרא קמא שהרי מיד שנוולד ספיקו עמו אם של כהן או של בעלים אלא בסדיון פטור חמור אינו להו לבעלים חזקה מרא קמא וזהו דספיקות נכנסין לדין להחשער מוקי לה בש"ס בספק פדיון פטור חמור, ואע"ג דגם בצבור אינו ביה חזקה מרא קמא והוא משום דבמעתי אמו חולין שאין הצבור קדוש עם טי"א לאחורי העולם מימי לאו חזקה בעלים ממנו חשיב כמו בדפיון פטור חמור דמעתי אמו הו"ל דשלגל"ע וכמ"ש בש"ע ח"מ ס"י ר"ט, וא"כ לא הוי דבעלים אלא אבז אמו, וגם בחידושי פני יהושע לא בסוגיא הניבא בשם הרשב"א בחזקתו ודבני צבור לא חשיב חזקה מרא קמא ע"ש :

ורבן נראה לדעה ולטעמיה דס"ל במסכת חולין דף ע"י צבור מכאן ולהבא קדוש דהיינו משעת יציאת רובו המיעוט טי"א חולין גמורים, וא"כ עכ"ס חזקה בעלים ממנו אינו להו ביעוטא אשר יא' וממילא כולו נגדר אחרי"ו ק"ש שאי אפשר לחלקו ולומר מקפתו צבור ומקפתו אינו צבור, וכמבואר כיו"א בזה בהשקפה הגאונים בחר"י ז"ל בפירוש מקפתו ובשאר בחותו מקפתו קבוע הדכל מותר כיון דאי אפשר לחלק, אבל רב הו"א דהכל למפרע קדוש א"כ אם הוא צבור מעולם לא היה לו חזקה מרא קמא דבשעה שנוולד ספיקו עמו, וא"כ ליבא דר"ה מהפך פטור חמור לספק צבור, ומש"ה יחא הא דאמר רב"י תנא דמסייע לך והיינו לשיטתך יבא מכאן ולהבא קדוש פטור יש להב"א ר"ה מקד דספיקות נכנסין לדין להחשער, והרמב"ם דפוסק בר"ב הו"א דלמפרע הוא קדוש במ"ש בפי"ד מבכורות ליבא דר"ה מספק פטרי המורים וכמ"ס והר"ש והטור ב"ד ס"י ט"ז דספקו כרבה ומכאן ולהבא לאו קדוש איב שפיר מוכח מן דספיקות נכנסין לדין להחשער, ומש"ה פסקו הר"ש והטור דאם תקפו כהן מולין מירו, עכ"ד הנחמדים ודוק :

פרק ו

קייבא לן דאך הולבין צממון אחר הרוב ר"פ המניח ור"פ המוכר פירות, המוכר שור לחבירו וממלא נגחן רב אמר הרי זה מקח עשות ושמואל אמר יבא לומר לשחיטה מכרתיו כו' רב אמר היז מקח עשות ביה רובא אזלין ורובא לרדיא זכני ושמואל אמר לך כי אזלין בחד רובא בחיסורא צממוגל לא ע"ש ובחוס' פ"ק דמנהדרין דף ג' ד"ה מה דמי נפשות ודכמ"ס אזלין בחד רובא דמי ממונות לא כ"ס וז"ל, קימא דבריש המוכר פירות קאמר שמואל דאין הולבין צממון אחר הרוב ואמאי לא גיליף בק"י מדיני נפשות, ואין לומר דדיני נפשות גופיה לא אזלין בחד רובא ברובא דליחא קמן לאש חרובא דליחיה קמן דהא בר"ש פ"י בן סורר דף ס"ט משמע דבכל דוכתי אזלין בחד רובא דדיני נפשות כגון רוב נשים לנ"י ילדן ורובא דליגטי דטעו בעיבורי דירחא, וז"ל דרובא לרדיא זכני לא חשיב בהך רובי הלכך לא מסבין אהך רובא דדיני ממונות עכ"ל, ור"ך ביאור במ"ש חוס' דרובא לרדיא לא חשיב ולא כתבו מאיזה טעם לא חשיב רובא בהך רובי ור"ב בח"מ ס' ר"ב כתב לפרש דבריהם דמשי' ר"ה

דאין דריבין לשלם לו ומשום דאין הולבין בממון אחר רוב סילי נמי דאין הולבין כלל אחר הרוב בממון אפי' ברוב מעלה, אולם מי' הרב המגיד וברוב עכ"ס כ"י לריב לשלם כ"י לפי שאין לו חזקת ממון כ"י כי' הרשב"א ג"כ בחידושי ספ"ק דכתובות ע"ס, ומהר"ט בחידושי ספ"ק דכריתות הקשה דהא כיון דהוא מוספק אם נחתיב או לא הו"ל איני יודע אם נחתיבתי ע"ס :
והמעין בחידושי הרא"ה מובאר שם ש יורד וז"ל דוקא מחלה על מחלה אבל רוב עכ"ס משלם נזק שלם ותימא אכתי לימא להו אייתי ראי' דלאו ישראל אלא, דהא אין הולבין בממון אחר הרוב אירב למימר דכיון דהא אירח דהוי עכ"ס לית ליה חזקה דממונה והשתא מספקא לן בגופי' אי הוי עכ"ס לא אמרינן כ"י הא אין הולבין בממון אחר הרוב, דלא אשמר אלא להוציא מחזקתו עכ"ל ע"ס, וכן הן דברי הרשב"א ודברי הרב המגיד, וכיולא בזה כתבו הרבה מהמסתמשים בדגל ק"ס לי בענין חזקה חנות דהוא ספק אם הוא קרקע או משלטין דלא מצי למימר ק"ס לי כיון שיהא עצמו מספק אם הוא מוחזק או לא וק"ס לי לא אשמר אלא למימר, והוא מובאר בחשו"מ מוכרינן לב ספר א"ו כלל י"ג ס"ו ע"ד דהיבא דהא ספק אם הוא מוחזק לא מצי טעין ק"ס לי ע"ס, והרבה מאחרונים בחשבונותיהם שחזרו להביא ראי' לך דמוהרי"ן ו' ז', ועי' בהשבות מוהרי"ט ח"א ס"י קרי' ושם הרי"ך להביא ראי' לזה דהיבא דהוי ספק דבפשי' עצמה אם נקראת הפיסה או לא אי הוי מוחזק מספק לעטון ק"ס לי וע"ס, הרי לפנינו ראי' ברורה לך דמוהרי"ן ו' מדברי הרשב"א והרא"ה והרב המגיד, וע"ס בס' קה"ת ס"ו ע"ס ו' רי"ח סק"א, ותימא בזה כוונת הש"ס דכתובות, מחלה על מחלה ישראל למאי נכתבה אמר ריש לקיש למזקין, דננתי' תורא דידה לתורה דידן כלנא משלם ואידך כלנא אמר להו אייתי ראי' כ"י, ובתוס' שם וז"ל תימא דה"נ הוי מצי למימר מחלה על מחלה עכ"ס ובגנה תורא דידן לתורא דידה ע"ס, ולפמי' הרשב"א והרא"ה והרב המגיד תימא, דלא מצי למימר למזקין דננה תורא דידן לתורא דידה דאי' לנאי' למאי קאמר מחלה על מחלה, דהא כה"ג אפי' ברוב ישראל פטור דאין הולבין בממון אחר הרוב אבל בגנה תורא דידה לתורא דידן אם היה רוב היו הולבין אחר הרוב ומבואר בטעמים, ינחא דנקט מחלה על מחלה ודוק ;

תיקשי, אלא ודאי דמוחק בהיתר מעיקרו אין לך חפיסה גדולה מזה וזה פשוט ובלבו, ודעת הרב המגיד פטיו מאיסורי ביאה שברוב ישראל אם נגח תורא דידן לתורא דידה אין נריך לשלם דאין הולבין בממון אחר הרוב, וברוב עכ"ס אם נגח תורא דידה לתורא דידן נריך לשלם ולא אמרינן אין הולבין בממון אחר הרוב לפי שאין לו חזקה ממון כיון שהוא מוספק אם הוא עכ"ס עכ"ל, ונראה דבשם חז"י' צומא לתבטו ברוב ישראל ונגח תורא דידן לתורא דידה דלריבין לשלם אפי' דאין הולבין אחר הרוב בממון וכמי' הרב המגיד, היינו דלז"ל לשיטתיהו שכתבו ר"פ דסנהדרין דהא דכבר שמואל א"ו הולבין אחר הרוב היינו דוקא ברובא לרי' דאינו רובא מעלי' וכמי' ביאור הדברים, אבל בעלמא אזלי סת' רובא אפילו בממונא :

פרק ז

אבות כולה סוגיא דרי' המוכר פירות משמע דשמואל לא אזיל בחר רובא בממונא ה"ו ל' ברוב מעלי', וכדמשמע דלדארו שם מיחייב האשה שנתאלמנה או שנתגרסה כ"י אם יש עדים שנתאלמנה בהיותה וראשה פרועה כחובתה מאתי', טעמא דאי' עדים הא ליכא עדים לא ואמאי הלך אחר רוב נשים ורוב נשים בחולות נשאות ומשמע דלשמואל ינחא, והנה רוב נשים מעלי' הוא, וכן מהא דפריך שם משור' סגגה את הפרה ואמאי לימא הלך אחר רוב פרות כ"י חס המי רוב מעלי', מיהו ברפ"ב דכתובות דפריך שם טעמא דאי' עדים ואמאי לימא הלך אחר רוב נשים ורוב נשים בחולות נשאות וכבש שם חז"י' לרב פריך, והבעל המאור כתב שם דקשי' נמי לשמואל ומשום דמודה שמואל להביא דאי' נמי חזקה הגוף בהדי רובא ע"ס, ומבואר לדברי בעל המאור דמפרש דלשמואל ע"ס קשה אי' ע"כ דלאמר שם מיחייב האשה שנתאלמנה כ"י ואמאי הלך אחר רוב נשים, ומשמע לרב הוא דפריך היינו משום לרב פריך בפשיטות ע"ס ולקושטא דמלתא דשמואל נמי קשי' ואי' לשיטת חז"י' ספ"ק דסנהדרין דשמואל מודה בשאר רובי דתימא סוגיית הש"ס ר"פ האשה שנתאלמנה דפריך ואמאי הלך אחר רוב נשים דפריך נמי לשמואל ומשום דמודה בשאר רובי, אלא דהתם בש"ס ר"פ המוכר פירות בהא דאי' שם לימא כהנא, שור שהיה רועה ומנאל שור הרוב בלדו אפי' שז' ממונא וזה מועד ליגח אין אומרים צידוע שז' נגחו וזה נשכו, ר' אחא אמר גמל האוחר בין הגמלים ומנאל נמל הרוב בלדו צידוע שז' הרגו, סברו קרובה וחזקה כי הדדי נינהו לימא רב דאמר ר"י אחא שמואל דלמך כתי' אמר לך רב אלא דאמרי אפילו כתי' כ"י ושמואל אמר לך אלא דאמרי אפי' לרי' אחא ע"כ לא אמר ר' אחא אלא דאזלינן בחר חזקה דליהו גופי' מנחוק אבל בחר רובא לא אזלינן ע"ס, ומזה משמע דלשמואל לא אזלינן אפי' בחר רוב מעלי' דל"כ הוי מצי למימר אלא דאמרי כ"י אחא ע"כ לא אמר ר' אחא אלא בחר חזקה מעלי' דהוא בטעמא אבל רוב לרדיא אינו בטעמא אלא תליא בריון, מזה משמע דשמואל לא אזיל בחזקת כלל בממון, ודעת הרב המגיד שזכרנו דס"ל בגנה תורא דידן לתורא דידה

פרק ח

איברא שיטות הלוקות במת' דמדברי חז"י' ר"פ המנח' מובאר כדברי הה"מ דלפילו ברוב מעלי' נמי ס"ל לשמואל דאין הולבין אחר הרוב ע"ס וז"ל תימא מי' אין הולבין בממון אחר הרוב לית בק"ז מדתי נפשות כדאמרינן פרק קמא דסנהדרין ו'י' יאשיהו מיימי לה בחר ופילו רובא דליהי קמן אזילנ' בדיני נפשות בחר רובא כדאמר ר"פ סוחר ומורה, וי"ל דהתם גבי דיני'ם שא"י דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו וליבא למימר התם חזרי ממונא בחזקת מארי' דהא ב"ד מפקי מויהי, אבל גבי שאר ממונא דליכא מיעוט וחזקה לא אזיל בחר רובא עכ"ל, ומבואר דאפי' ברוב

שמעתא ד פרק ח

ברוב מעליא לא אזלינן במזמן בחר רובא ואפי' דיינים
 אי לאו דמיטעו דידהו חביב כליוו דלוינהו מקפין לא
 הוי אזלינן בחר רובא, וזה נמי טעם הרשב"א והרא"ה
 והס"מ וכמ"ס :

ואחי הרב המופלג מוהר"ר יהודה כהנא ש"ן הקשה
 דהיבא אזלינן בדיוי נפשות בחר רובא ואפי'
 ליחא קמן וכמו שהוכיחו חוס' מר"ס בן סורר ומורה
 מ"ס ממון דאין הולכין אחר הרוב משום דמסייע למיעוט
 חזקה ממון דלויס עובא ולמה לא יומא כן בדיוי נפשות
 כיון דמסייע לזב חזקה גופי', ואם גופו ידון ליהרג
 ע"י רובא ממונו לא כ"ש, והיא קושיא עזומה, ונראה
 בזה והוא דהתם ר"ס בן סורר דף ס"ט א"ר כרוספדאי
 כל ימיו לא בן סורר ומורה אינו חלל ג' חדשים בלבד
 כו', ואחרי כ"מ ערבא בן ואלא הראוי לקרות אב, פירש"י
 והיינו לחארר ב' חדשים שראוי להיות העובר יוכר אם
 היה בא על האשה משהביא שתי שערות כו', ש"מ
 מדר' כרוספדאי יולדת לבטעה אין עוברת יוכר לשליש
 ימיה דאין ס'ד עולם יוכר לשליש למה לי ג' חדשי
 זחילתא סגי עולם אימא לך עוברת יוכר לשליש ימיה
 זיל בחר רובא, ופירש"י דאזלינן בחר רובא שולדות
 לט' יאין עוברת יוכר בפחות מני' חדשים, אמריה
 קמיה דרב הונא ברבי רבבי יהושע זיל ובדיוי נפשות
 מי אזלינן בחר רובא ואחריה אמריה ופסטי העדם והילוו
 העדה ואלא אמרת זיל בחר רובא אהדרוה קמיה דרבינא
 זיל ובדיוי נפשות לא אזלינן בחר רובא והתנן אחד
 אומר בשנים שחודש וא' אומר בשלש עדותן קיימה שזה
 יודע זיל עיבורו של חודש וזה אינו יודע בעיבורו של
 חודש, ואי ס'ד לא אזלינן בחר רובא יומא הני דוקא
 קא מסהדי ואכתישי הוא דקא מחשבי אהדדי, אלא
 לאו משום דאזלינן בחר רובא, אמר רב ירמיה מדפתי
 אף קאן נמי הינא בחר שלש ע"ס מתקדשה
 צביאה כו', ואם בא עליה א"י מכל הערות האמורות
 צהורה מומחין עליה והיא פטורה ואמאי אימא לילוינהו
 היא ואלתתא דהבי לל קידשה אלא לאו דאזלינן בחר
 רובא ורוב נשים לאו לילוינהו ינהו, ואפי' הוא דוכיחו
 בתוס' דאזלינן נפשות בחר רובא ואפי' ליתיה קאן;
אמנם לענין נראה דבדיוי נפשות ובדיוי ממונות לא
 אזלינן כלל בחר רובא ודוקא עפי' שנים עדים
 יקום דבר ולא רוב ולא חזקה, והא דסוקלין על החזקות
 וכדא"י ב"י עשרה ויחסין גבי בנה כרוך ע"ס, נראה
 לפי מ"ס הרמב"ם פט"ז מהל' סנהדרין דאין לר"ך שני
 עדים למנותא אלא בשעת מעשה אבל האיסור עזמו
 בעד אחד הוחזק, כי"ד אמר עד אחד חלב כליות הוא
 זה נרשע או זוה אינא זה או זאבל או בעל בעדים אחר
 שהתרו בו הרי זה לוקא אעפי' שיעקר האיסור בעד
 אחד עכ"ל ע"ס, ומש"ס סוקלין על החזקות דכיון
 דבבב הוחזק ע"י החזקה שזה בנה, ומש"ס אחר שהתרו
 בו לוקין וסוקלין על החזקות שיעקר האיסור גם בעד
 אחד הוחזק, וכשם שאינו קם ע"ל עון ולכל חטאה
 ואפי' האיסור הוחזק עפי' ע"ס, כמו כן החזקות אינו
 אלא לקצוע האיסור ע"י החזקות אבל לאחר מעשה לא
 מהני חזקות ליקבל על ידו, דהא ע"ס משמע מדברי
 הרמב"ם ערדקי מחזקה דהא משמע מדבריו פ"ט
 מניזירות דע"ס נגד חזקה ע"ס, וכיון דע"ס אינו קם
 לכל עון ולכל חטאה היה חזקה אינו קם לכל עון אלא

האיסור הוקבע ע"י ע"ס וגם ע"י חזקה, א"כ כיון
 דבבב הוקבע האיסור ממילא כשהתרו בו אח"כ סוקלין
 ע"י וכמו צ"ל ורוב נמי כה"ג הוא אם הוקבע האיסור
 ע"י הרוב ממילא דיון אח"כ מלקוח ומיתה, ואפי' חש
 בבח שלש שנים ויוס א"י דמחקדשה צביאה ואיסור אשה
 איש הוקבע ע"י הרוב דרנב נשים לאו איילנות ינהו
 והיל אשה איש גמורה וכשהתרו בו מומחין כיון דבבב
 הוקבע איסור וכמו כן במכה אביו דאמרו פ"ק דחולין
 דף י"א דלמא לאו אביו אלא לאו משום דאזלינן בחר
 רובא חתם נמי כיון דליקבע אביו ואיסורא ע"י הרוב שהוא
 ודאי אביו ואח"כ מומחין על ידי הרוב, וכן דא דבן
 סורר ומורה נמי הרוב בא קודם ירמיהו, ולפי שרוב
 נשים לתקעה ילדן ואח"כ עד תלתא ירחי איח ליה דין
 בן סורר ומורה, וממילא כשפשה מעשה בן סורר אחר
 שהוקבע בו כבר דין בן סורר ממתיין אותו, דכה"ג
 אפי' ע"י ע"ס הוקבע איסור ודאי ומומחין על ידו, ואם
 בא העד אחר המעשה ואמר שזה שאכל חלב ליה אינו
 קם לכל עון ולכל חטאה, ומש"ס בבב רובא דאחרי
 צבי אינן הולכין במזמן אחר הרוב כיון דהרוב בא אחר
 מעשה אין דיון דיון ממון עפי' רובא, והא דאזלינן
 בדיוי נפשות בחר רובא צבן סורר, וכן גבי אשה
 מחקדשה בת שלש ולא חיישין בל' לילוינהו היינו משום
 דהרוב בא קודם מעשה ובדיוי נפשות דאזלינן בחר רובא
 היינו משום דגבי דיני ממונות נמי דיינים אזלינן בחר
 רובא ומשום דהמיעוט כמי שאינו, ובמ"ס חוס' פ'
 המניח, וכן בטעו בעיצורא דירחא דאזלינן בחר רובא
 בדיוי נפשות היינו נמי משום דגם בדיוי ממונות מהני
 רובא דעדקי, ובמ"ס בטור וש"ע ח"מ ס' ל' ובבב
 כחב התם מוהר"י חביב בסוף הספר גט פשות בכללים
 שם דברא דסמכ"י אעדים בחר רובא דלוינהו טעו
 בעיצורא דירחא דהוא נמי משמעא שכתבו סמכ"י בדיוי נפשות
 ומשום שהם מקפין הממון ומיעוט כמי שאינו הינן סמכ"י
 על עדים והמה המוסיפין אה הממון ע"ס ועיין בקי'
 הספיקורא כלל ז' ס"י א' :

פרק ט

רפ"י מה שביארנו דיני נפשות ודיני ממונות שיון
 והיבא דמהני רובא בדיוי ממונות כמו דיינים
 ובעדים. טעמו בעיצורא דירחא מהני גבי בדיוי נפשות
 ובא דאזלינן בחר רובא בנפשות גבי בת שלש היינו
 משום דהרוב בא קודם ולא ירע מע"ס הוקבע האיסור
 עפי', וכיון דמהני רובא בציבורין הרי הוקבע האיסור
 ואח"כ ממתיין הן ע"י ע"ס הן ע"י חזקה ורוב ובמ"ס
 בפי"ז, והיינו דאמר שמואל כי אזלינן בחר רובא
 בציבורא אבל בממונת לא, ומשמע דוקא בציבורא
 אבל בדיוי נפשות נמי לא, דל"כ הל"ל כי אזלינן בחר
 רובא בציבורא ובדיוי נפשות אבל על חזקה ולפמ"ס
 יומא דלא אזלינן בחר רובא אלא בציבורין אבל לפמ"ס
 ובדיוי נפשות צבין קרא כדכתיב ע"ס שנים עדים
 יקום דבר, אלא היבא הוקבע האיסור ע"ס רוב או
 חזקה מומחין על ידו וכמ"ס :

ותתישב בזה קושיית חוס' בפי' דסנהדרין דף ג'
 בהא דא"י שם שנים אומרים זכאי וא'
 אומר חייב כו' אזלינן בחר רוב דיינים וייתיי לה שם
 בק"ץ

מעשה והקובץ איכור אשה איש ע"י סימנין דלא גרע מע"א
 כך כשהתרו בו מומתין ע"י סימנין דלא גרע מע"א
 ובמ"ש וכן במשיחין האשה עפ"י ע"א כיון דכבר הימטרו
 הכמים לע"א, וז"ל כמ"ש תוס' ר"פ האשה רבה דכדבר
 הגון יש כח לחכמים לעקור דבר חורה בקום ועשה
 ע"ש, איכ לא גרע מהוקבע איכור אשה איש עפ"י
 ע"א אח"כ כשהתרו בו מומתין על ידו וכמו שבארשט
 עב"ל דרוק :

פרק י

תנן פ' השואל דף ק' המחליף פרה בחמור וילדה
 וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא
 מכרתו ילדה וזה אומר משקחתי ילדה יחלוקו ובמ"י
 שם וליחזי ברשותא דמאן קיימא וליהוי חיידך הממעה
 אמר ר' חייה בר אבין אמר שמואל צעודק בלגס
 שפחה נמי דקיימא בסימנא ועוקמה אחזקה מר"א קמ"א
 וליהוי חיידך הממעה הא מני סומכוס היא דלמר ממון
 המועל בספק חולקין, ובתו' שם ד"ה וליחזי ברשותא
 דמאן קיימא, וא"ת וכי נמי הולד ברשות הלווקח אין
 זה הוכחה דקנאה דהא אמרינן בתו' הגודרות אין
 להם חזקה כו', וי"ל כיון דאיכא דררא דממונא ויש
 ספק בדבר בלא טעמיהם וטעמן כרי הלווקח א"ס הוא
 ברשותו אין להוציא מידו, אבל א"ס היה עושה שמה
 סכרה הוא חזקה דהא חזקה מוסק ולא דמי לאחד
 שהפקיד טלה חי אלל בעה"ב ויש לבעה"ב כמו כן טלה
 חי ומה אחד מהן דלמרינן בכבורות דף י"ח דהמפקיד
 הוי הממעה ומעלה חזקה בעה"ב אעפ"י טעונן ספק
 דהס הוי מוחזק בודאי בעה"ב ויחזיקה אלל כן
 לא הוחזק מעולם לוקח בולד זה בודאי, אבל מוכר כן
 הוא מוחזק מועיל אפילו טעונן שמה שהיה מוחזק בודאי
 מהחחילה קודם המכירה כשהיה מעוברת ואלע"ג דלא
 דמי ממש לראי' דכבורות דהס היה מוחזק בודאי ולד
 אחר שגולד אלל בעובר, ולפי מה שפ"י שחזקה לוקח
 מועלה כשעוין כרי אחי' ספיר דמשי' דקיימא בלגס
 ולא משי' דקיימא ברשות לוקח עב"ל תוס' :

ובבואר מדכריה דמהי חפיסה היכא דליכא
 דררא דממונא הינו בלא טעמיהם יש
 ספק לב"ד, והוא פלוגתא דסומכוס ורבנן גבי ספק
 דררא דליכא דליכא דררא דררא סומכוס דהממעה
 וריכא שמוכר מוחזק ממי' אפילו בשמ"א לחפיסת
 הלווקח לר"ך כרי, ובתוס' שם ד"ה הא מני סומכוס
 וז"ל מדלא קלמר אלל הא מני סומכוס משמע דלא
 דרר ביה ממה דלוקמה כשעומדת בלגס ומודה סומכוס.
 היכא הוא מוחזק ממי' וקשה לרי' ללשיל
 אמרי' ז"א איי' א"ס שאולה א"ס שכורה וז"א איי'
 יחלוקו, ואוקמה כסומכוס, ואלע"ג שהשובר מוחזק
 במעותיו, וי"ל ההס שהמוחזק טעונן שמה אין חזקהו
 מועלה אבל לא אוקמה שמועדת בלגס כדי ללשיל
 אפילו כדרי' וברי' דא"ס היה מוחזק חד מיניהו היה
 חזקהו מועלת עפ"ל, וקשה לפמ"ש תוס' דכריה המוכר
 מהני אפילו בעוין שמה כי האי דכבורות איכ' בזה
 אומר שאולה וז"א שכורה אעפ"י דכבורות טעונן שמה
 אמאי לא מהני חפיסה מספק כיון דהוא מוחזק ממי'
 והס

בכ"ז, ומה דיני נפשות דחמירי אמר רחמנא זיל בתר
 מיטות וגם כדרי' מהני, ואפשר דה"ל בזמון כרי'
 היכא דליחמירי דהרוב בא קודם מעשה וכגוונא דרוב
 ישראל שרלא דכבר הוקבע האיסור להיות הטרובו הייב
 מיתה אחר שהתרו בו כיון דהוקבע להיות ישראל קודם
 מעשה, ואיכ' ליה לענין ממון וליחזי בלגס על שו"ו
 גדול וזמון כיון דכבר הוקבע בישראל קודם מעשה
 ממילא חייב בזמון :

בזה יחא תוס' בזמנא דף פ"ה מ"ש דכרוב
 ישראל א"ס נגח תורא דין תורא ידיה חייבין
 גלס, והוא תמוה דק"י"ל אין הלוכי' בזמון אחר
 רוב, ועמ"ש בזה פ"ו, ולפמ"ש אפשר כיון דכבר
 אכל דבזה א"ס חלקו דלענין מיתה ספיר חייבין עליו
 לפמ"ש כיון דע"ל רוב הוחזק לישראל ועשה איכור
 מנקין והרגין אחר שהתרו בו כיון דהרוב מהני לקבוע
 איכור ולא גרע מע"א ובמ"ש, אבל לענין ממון לא שייך
 מצינה איכור, וארווחתא בזה ליישב קושייה תוס'
 דתמיס ר"פ התערבות שהקבא בהא דלמרינן הסקלין
 בשרפין ידונו בקלה ואמאי יגזל בתר רובא ע"ש, ולפי
 יש יחא' ללא אזלינן בתר רובא היכא דהרוב בא
 אחר מעשה, וכה"ג לא אזלינן בתר רובא כדניי נפשות
 אלא גרע דיני נפשות מדניי ממונות דלא אזלינן בזמון
 אחר הרוב אלא א"ס הרוב בא קודם מעשה נקבע
 איכור ע"י הרוב וסקלין בשרפין הרוב הוא אחר
 המעשה ודוק :

הרציתו דכרי אלה לפי אחי' הכב המופלג מההרר
 יסודא כהנא ש"ן חפ"י לבי שחתייבב ב"ס
 קשיית תוס' פ' גיד הגשה דף ל"ו ושם אמר רב יתכן
 דכרי' דרב משרשי' חדע דאלו אחו' בתרי' ואמרי' פליגי
 דהאי סימנא והאי סימנא קטל נפשא אלו קטלינן ואלו
 דמי' א"ס לן טעמיה עינא כגויה קטלינן ליה, והקשו
 דא"ס שם והא משיחין א"ס האשה ע"פ סימנין להך
 שמה דלמר רבא סימנין דאורייתא, וא"ס לאחר ששפאת
 דא"ס עדים מצינה קטלינן לך דסמכינו אסימנין להחזיקה
 ע"פ חזקתן מן הש"י, ולפי' נכבד ר"ל עדים קדושין
 דלמ"שן כבד היה מה בשעת הזנות, ולא אמרינן שמה
 ע"פ טעלה היה מה בשעת קידושין, וי"ל דכבד' נמי לא
 ק"י"ל דמכרינן למי קטלה ולהחזיקה בשמה איש מן השני אלא
 ע"פ חזקתן שמה בעלה היה חי ולא היה קידושין קדושין
 ע"פ חזקתן א"ס נפשא ע"פ ע"א ע"ש, ואמר אחי' הג"ל דהיישב
 זה האמור דאיכא למימר דסימנין לא עדיף מרובא
 והוא יוכן היכא דלחו בתרי' ואמרי' פליגי דהאי סימנא כו'
 ע"פ חזקתן בבבא לא קטלינן ליה ומשום דלא מהני סימנין
 ויחייב לידון דיני נפשות אחר מעשה אבל סימנין הבאין קודם

שמעתא ד פרקי

והתם בשאלה וזיא שכורה נמי הוי דררא דממונא
 דלמירין עלה דרתי כסומכוס וכומכוס לא אמר אלא
 דדררא דממונא , וזיל דהתוס' לא כחבו דמהני תפיסחו
 של מוכר אפי' בטוען שמה אלא לרצון דס'ל הממעה ,
 ומאי דלמירין בזכורות דאין מויליין הטלה מצעה'צ לפי
 מה שהוחק הוא נמי לדידן דקיי"ל כחכמים דפליגי
 עליה דסומכוס אבל לסומכוס אפי' בזמוןק מעיקרא
 כמו זיא שאלה וזיא שכורה לא מהני מוחקו אלא
 כשטוען זרי , ומדברי הש"ע ח"מ סי' רכ"ג סעיף א' **א'**
 משמע דאפי' טוען לוקח שמה נמי מהני תפיסחו , פכתב
 ואם לוקח מוחק על המוכר להביא ראייה מלדל חילק
 בין זרי לשמה משמע דלעולם מהני תפיסחו אפי' בשמה ,
 וכן משמע ויהי בש"ע בסעיף ז' זיא א' זיא א' **א'**
 זארי' זכרות אחד מהם על הלוקח להביא ראייה , ומשמע
 דאפי' טוען לוקח אינו יודע כשהוא זכרות לוקח אין
 מויליין מידו , ונראה דהוס' לשיטתייו שכתבו זכ"ק
 דמליעא דמחקה הוא תקפו כהן מויליין מידו , והא
 דלמרו זכ"ק השאל גבי סוכר מרחץ דבה כסוף החדש
 כלו לשוכר משום דהתם בהיתר נכנס אבל בתקפו כהן
 לאו בהיתר תפיס' , והכל אם טוען זרי מהני תפיסח
 וכמבואר בתפוס' ק"ו ז' ד"ה פוער ממונו וע"ש
 באשרי' , ומס'ה נמי ס'ל דדררא דממונא דמהני תפיסח
 דליו מהני אלא מוחק היתר ותפיסח מוכר מהני אפי'
 טוען שמה , אבל תפיסח לוקח שהוא זכירות אינו מוילי
 אלא בטוען זרי אמר דעת הש"ע דאילו בשית הרמז'ס
 דס'ל בתקפו כהן אין מויליין מידו ומהני תפיסח בשמה
 ואפי' בזכרות וכמ"ש בש"ע י"ד סי' שצ"ו ע"ש , ומס'ה
 דדררא נמי תפיסח מהני אפילו תפיסח לוקח ואפילו
 בטוען שמה :

פרק יא

זאיכא למידק זמ"ש חוס' דמהני תפיסח כספק
 דררא דממונא , מהא דלמירין סי' המניה
 שם דבה זר נתן טענו חטון והודה בשעורין פטור אף
 מן השעורין , חטן היו המזקין שנים אחד גדול ואחד
 קטן כו' , הא לא מייחס ראייה שקיל כדלמך מו"ק אמאי
 דבשעורין ינהו , ומשי ראייה לירדה ואין לו ,
 והתניא הרי זה משתלם הקטן מן הגדול ולגדול מן
 הקטן ומשני דהתם , והתם ע"כ נמי הו"ל דררא
 דממונא דא"י שם בגמרא על משנה זו זאה אומרת
 הולוקן עליו הירירו על סומכוס ע"ש , וסומכוס לא
 אמר אלא דדררא דממונא , ואיכ ע"כ התם נמי הו'
 דררא דממונא ואיכ דהתם אמאי לא שקיל כדלמך
 יצק , והתם נמי ע"כ . כשיצק טוען זרי דלם יצק
 טוען שמה לא הו' דין טענו חטון והודה בשעורין ,
 דהא בזומר יצק אינו יודע ע"כ גדול אם קטן לא
 מיסטר מדין טענו חטון והודה בשעורין וכמבואר שם
 בש"ס ובש"ע סי' פ"ח , ונראה לפי' הרב"ד זכ"ק
 מהלכות גליצה בהנחה על הרמז'ס שכתב נגד וקטע
 ממנה אבר ואיכ'ס מכרה או שמכרה חוץ ממלאכה או
 שמכרה חוץ ללי' יוס און מויליין ממנו שלטומי ד' וה'
 ואם התם הניח אין מויליין מידו , וכחז עלה הרב"ד
 ז"ל לא מוחקו ולא תפיסח מהני דהא כיון דיותר ממה
 שהיק אין כח לחייבו אלא זכ"ד וזדין פסק בלא ספק ,

וזה כיון שספק הוא אלא אף גמרו את דיו ע"ש
 וכ"כ הרב"ד פ"ח מעדנים והיינו משום דקנס לא
 מחייב אלא אשר ישיעין אלקים וכל אשר דדיעין
 מחייבים אותו או כו' חוב כלל , ומשי' כבסיקא דדיעין
 זכ"ד אין מחויבין אותו לא יוכל למיעבד דינא לנפשי
 ולחוספו ומשי' ריחא בחד גדול ואחד קטן דלא מהו
 תפיסח כדלמ' , מו"ק דכסיקא הוא ואין זכ"ד מחייבין אוח'
 מספיקא דלגנא זוקא קנשא , וכל שאין זכ"ד מחייבין
 אותו לא מהני תפיסח , ואפילו לדעת הרמז'ס דס'ל
 דמהני תפיסח מספק זקנה נראה דהיינו דוקא כבסיה
 דדינא כיון דא"י עדים על גוף המעשה אלא דסני
 זדינא מני למיעבד דינא לנפשיה כיון דאלו מוכח דיו'
 דדאין הקנס וסבר שראוי לחייבו מני למיעבד דיו'
 לנפשיה אבל היכא דליכא עדים בגוף המעשה דלמ'
 ז"ד אין מחייבין קנס בלא עדים ודא"י לא מהני תפיסח
 ז"ד עדים על גוף המעשה , דומה לזה מניו היריד
 דלא דייעין דינא דקנשא ומשום דליכא מומחין שראוי
 לדון דיו' קנסות והתם מהני , וכדלמך בש"ס
 החובל וכו' הוא בטור ושי' ח"מ סי' א' ע"ש ,
 ליכא עדים על גוף המעשה ודא"י לא מני' תפיסח וכל
 איה ליה מנו דכתיב במזון מהני ליה מנו , אבל בק' **א'**
 דעת כמה מרבוואחא דלא מהני זקנס מגו כיון דלא
 עדים על המעשה , ועיין מ"ש בז"ק"מ סי' א' סק'
 אלא דלמך תיקי' מנבא דהיה א' תם וז' מועד
 גדול וא' קטן יצק אומר מועד היק כו' ומתוך
 זש"ס הא דתיא הרי זה משתלם לקטן מן המועד ולגו'
 מן התם דמיידי דהתם והתם הדרא קוש'א לדומ'
 כיון דזקין מועד ממונא ואיכ אמאי לא מהני תפיסח
 כדלמך מו"ק ליטול לגדול מן המועד :

ונראה לפי'ס מוהרש"ל זי"ש פ' המית דכל הוי
 דמהני תפיסח כיון כספק איבעיא או כיון
 ל"מ תפיסח אלא היכא שלדבריו הוא זוכה בגוף התם
 וזכ' לטעון על גוף התפס' אבל היכא שסתקן כו'
 ולא ישאר ח"י רק זכ' לתפוס עבור חובו זכ"ד
 מהני תפיסח עיין שם וכל כך בתשובה מוהר"ח
 ח"א סי' ע"ב וז"ל יש לנו לחקור זאה הכלל שסתק
 זדינו ומדברי החלוקים י"ז דכלל מלמך דהו' פלוגתא
 דבשעורין אין יכול להניח מיד המוחק וזכ"ד המוחק
 לומר קיס לי כהני דמזכי לו כו' , או דלמא לא זכ"ד
 אמירין הני אלא כשהוא מוחק בדבר שלדברי חו'
 תפוסק הוא' שנו וזיה' שלו מעולם אבל זכ"ד שהו'
 תופס תפוס' לדבריו אין לו זכ"ד כו' חסן לו כלל
 אלא שהוא תפוס זכ"ד שיהיה נאמן על דבר אחר
 מקרי הולאה מיד המוחק וזה ימי' שעמדי על זכ"ד
 זה ובעניויה נראה בעיני בכל כה"ג מסקינן מיד התופס
 ע"ש כספק זכ"ד ממלוק פרה בחמור וכן בתקפו כהן
 דאין מויליין מידו משום דהתם תופס עבור גופו של
 חסן וע"ש , ומשי' במועד כיון דמשתלם מן העלי' לא
 מהני תפיסח וכמ"ש , ונראה דאפי' לדעת חז"ק כספק
 ח"כ כספק זכ"ד מוהרש"ל והטלה דאפי' זכ"ד טוען
 על גופו של חסן אלא עבור חובו נמי מהני תפיסח
 נראה דהיינו דוקא כבסיקא דדינא שהספק אס מני'
 ע"ש הדין אי לא אבל כספק דררא דממונא דמהני
 כהספק לזכ"ד בלא עמוותים לא מהני דררא דממונא
 אלא לגופו של חסן , ומס'ה במועד לא מהני תפיסח

ואינו ידוע אם קודם נגיחה ילדה ואם משנגחה ילדה
 הממשיה, והחס נמי איכא חזקה מעוברת לומר השחא
 ילדה נגד חזקה מרא קמא, דהחס ספיקא אחרינא
 הוא לזיכא כדאיכא ריש המוכר פירות דפריך לרב
 דלית ליה הלכין במזמן אחר הרוב ואמאי לימא רוב
 פרות מעוברות וילדות והאי ולג מהמא נגיחה הוא
 דמא, ומשני החס משום דליכא למימר מקמא אחא,
 ומחמא ביעותחא הפילה ואיכא למימר מאחוריה אחא
 והיול ממון המוטל בספק וחולקין ע"ש, ואיכ לדין
 דקיי"ל כחכמים ומוקי לה בחזקה מרא טוב לא מהני
 חזקה מעוברת, דהא חזין דלרב אפי' רובא לא מהני
 ומשום דליכא ספיקא שמה מקמא ומביעותחא הוא
 דהפילה אבל היכא דליכא חזקה מעוברת נגד חזקה
 מרא קמא חולקין אפי' לדין דקיי"ל כחכמים דוק:
ומיהו מ"ש הרמב"ם והאפי' עושן הלוקח ברי והמכר
 שמה נראה דלא קאי ארישא דמלחא לומר
 דלאו נוטל כלום, דהא כיון דהמוכר עושן שמה איכ
 אפי' היה לוקח עושן שמה חולקין, וביר לא גרע אלא
 כמו שפירש לה הרב המגיד דקאי בלידך פלגא דיומא
 נוטל לוקח אפי' עושן ברי אבל מדין חלוקה לא מפסיד,
 ואין להקשות כיון דחס היו עושנין שניהם שמה היו
 חולקין ומשום דליכא חזקה מעוברת נגד חזקה מרא
 קמא איכ כשעושן הלוקח ברי יומא ברי ושמה ברי
 עדיף, דהא ע"כ לא אמרינן בבבא ושמה הממשיה אלא
 משום חזקה ממון וכיון דשניהן שקולין בחזקות איכ אם
 הלוקח עושן ברי יומא ברי עדיף, דכבר כתבו חו"ס
 ר"ם הבית והעלי' דף קפ"ז בזה דפריך הסי' למא
 תיהוי קיובחא דרב נחמן ור' יוחנן דאמרי פטור, וכתבו
 שם חו"ס חז"ל אע"ג דטעמא דידהו משום דאוקי ממונא
 בחזקה מארי' והבא אוקמה דקיימא בחזר שאינו של
 שניהם כו', ועוד דבפ' השאל פירשתי דכל ממון
 המוטל בספק חשבו כאלו שניהם מוחזקים בו עכ"ל,
 ואיכ לעולם אין מוציין בבבא ושמה אפי' היכא דניכא
 בשניהם שמה יתלוקו:

פרק יג

כבר העלו הפוסקים הלכה מרווחת דק"ל כחכמים
 דהממשיה ואפי' קיימא בלגס נמי אמרינן
 הממשיה, ומשום דמוקי לה בחזקה מארי' קמא אלא
 דבש"ך כו' י"א שם סותר במקצת להך כללא ע"ש שבי
 ולענין דינא של המ"ג כו' איכ לדינא י"ע אי יומא
 דגב בזה אוקי בחזקה מארי' קמא, דהא דלא מצינו
 כן אלא בעומדה בלגס שהוא מקום הראוי לקנות שניהן
 אבל לא בחזר של שניהם, וכ"כ כשניהן אדוקין כו',
 ואף במונח הדינא ברשות הרבים י"ע דש לומר דוקא
 פפרה ושפחה וכה"ג י"ל מוקמי לה בחזקה מארי' קמא
 משום דכל היכא דאי' ברשותא דמארי' קמא איכיה,
 אבל דינר כיון דלהוואה ניתנה, איכ לא שייך לומר
 מרא קמא וכו' ונראה דאם שניהן אדוקין בדינא יתלוקו
 בשבועה כדון שנים אוחזין בעליה כו' ואם הדינר מונח
 ברה"ר כל דלמי' גבר כהאי ארצא דלון שום אי'
 מוחזק עכ"ל:

ונראה מדבריו דלא אמרינן אוקי בחזקה מאריה
 קמא אלא בעומדה בלגס ובסימטא אבל בחזר

אין י"ד דררא דממונא כיון דמאד דררא דממונא אינו אלא
 חז"ל י"ד דררא דממונא, ודוקא בספיקא דדינא דהספק לב"ד
 ג"כ נשתעבדו נכסיו או לא בזה שייך חסיסה אפילו
 בור חובו אבל בדררא דממונא בעינן בגופו של חפץ
 דוק, וכבר האריך והרחיב בזה אחי הרב המופלג בקו'
 הספיקות כלל ב' ע"ש:

פרק יב

כתב הרמב"ם פ"ך מהל' מכירה ח"ל המחליף פרה
 בחמור ומשך בעל הפרה את החמור ועדיין
 נפרה בביתו וילדה ועשן בעל הפרה שילדה קודם שמשך
 החמור, ובעל החמור עושן אחר משיכת החמור ילדה
 על הלוקח לביא' דלית אפילו לין הפרה והשפחה
 ברשות מוכר אלא עומדה בלגס, ואפילו אם הלוקח
 עושן ברי והמוכר שמה, זה אומר אינו יודע מה אומר
 י"ד ואינו ברשות שום אחד מהם יתלוקו עכ"ל, והקשו
 וזה דהא בשי"ט מוקי לה למחיתין כסומטוס ואנן קיי"ל
 דרבנן דסומטוס דאמרי הממשיה, וע"ש בהרב המגיד
 שהקשו מדבריו בשי"ט מוקי ממון ושם פסק כחכמים
 והיחיה בשי"ט, ונראה דבפי' השולל דף ק' בזה דפריך
 שם ומוקי בחזקה מרא קמא וליהוי לידך הממשיה,
 הקשו חו"ס שם דלמא הכא היינו טעמא דחולקין משום
 דליכא חזקה ללוקח חזקה מעוברת והשחא הוא ילדה,
 וי"ל דחזקה מרא קמא חשיבא עפי' עכ"ל, ודבריהם
 לריבין בילור כתיב' חזקה מרא קמא חשיבא עפי'
 ואף ע"ג דחזקה ממון חשיבא עפי' מכל החזקות, דהא
 בכל דוכתי רובא וחזקה רובא עדיף, ובמזמן קיי"ל
 דלון הולכין במזמן אחר הרוב משום דחזקה ממון שאני
 דהוא מוחזק עכשיו במזמן, ומשאי"ל חזקה אסור אינו
 אלא חזקה קמא ואיכ חזקה מרא קמא דלית מוחזק
 עכשיו במזמן לא עדיף משאר חזקות וכמו שיבאר
 לקמן פ' י"ד ע"ש:

זרכן נראה לפי מה שאמרנו רפ"ק גדה גבי מקוה
 שנמדד וממלא חסר כל הערותו שנעשו ע"ג
 טמאות בין ברה"י ובין ברה"ר, ומסיק שם בגמ' משום
 דהוי תרתי לריעותא חזקה עמא והרי חסר לפיך ע"ש
 וה"ג כיון דחזקה מעוברת איתרע דהרי ילדה לפיך
 וחסר לפיך וחזקה מרא קמא לא חיתרע משי' חזקה
 מרא קמא עדיף, והרמב"ם לשיטתו דפסק בשי'ה
 מתקומות בני חבית דאם בידק החבית להיות פורס
 עליה טרומה ואיכ' נמלאת חומץ דהוי ספק, וכתבו
 שם בספק משי'ה דהממשיה דמי' לסוגיא דריש דה
 דחשיב לנו ודאי מכה תרתי לריעותא וסמך על סוגיא
 דפי' הספיקה דשמעו שם דלית אלא ספק ע"ש ועמ"ש
 בשמעתא ג' פ"א, וכיון דסמך הרמב"ם על סוגיא דפי'
 הספיקה דהתרי לריעותא אינו אלא ספק משי'ה מחליף
 פרה בחמור נמי הו"ל ספק דנגד חזקה מרא קמא דלית
 אלא כמו שאר חזקות איכ נגד חזקה מרא קמא איכא
 חזקה מעוברת, ומשי'ה יתלוקו אפילו לרבנן, והך
 סוגיא דפי' השולל דמ"ל דחזקה מרא קמא עדיף ומשום
 תרתי לריעותא וכמ"ש נדחית מהך סוגיא דפי' הספיקה
 דתתי לריעותא ספיקא הוי, והא דכתב הרמב"ם בשי"ט
 מוקי' ממון פפרה מעוברת שנגחה ומלא עוברת בזה

שמעתיא ה פרק יג

של שניה יתלוקו, ובמטב כיון דמטוב להוואה יתנה
 אפילו בלגס וסימטא לא שייך ביה חמיק, והיה מי
 בש"ך דבחר של שניה לא אמרין אוקי בחמיק הוא
 לשיטתו, טכחז בסי' קל"ח ע"א או יושבין בלד עירומה
 של חטים כו', הסור כחז בסי' קל"ט דין זה ע"כ
 הרמב"ם, נראה דס"ל לדיון פשוט מונח בסימטא
 הוא מקום הראוי לקנות לשניהן ושניהן יושבין בלדה
 חשיב כאלו שניהן מוחזקין בה עכ"ל, נראה דדוקא
 קאמר ושניהן יושבין בלדה, דלמי' אפשי' שהוא
 בסימטא לא חשיב כאלו שניהן מוחזקין בו, והכי מוכח
 בפי' ח"ה דף ל"ה שניהן מוחזקין פרה בחמור ושפחה
 אחרת, וארבע ע"כ אין שניהן מוחזקין בו דלמקמ
 ריש סי' קל"ט, ופרה ושפחה ע"כ מיירי בעומדה בלגס
 ובסימטא כדאפי' ה' השולל דף ק' עכ"ל, וס"ל להש"ך
 דסימטא לא חשיב כמו חז' של שניהן אלא אם שניהן
 יושבין בלדה ומשי' נמי סבירא ליה דוקא ברה"ר או
 בלגס וסימטא הוא דמוקי לה בחזקה מר' קמא ומסו'
 דאין שניהם מוחזקים בהם דלא חשיב בסימטא כמו חז'
 של שניהם, אבל חז' של שניהם כיון דשניהם מוחזקים
 בו לא מוקי לה בחזקה מר' קמא, אמנם לעי' נראה
 דסימטא הו"ל נמי כמו חז' של שניהם ממש ודלמוכח
 בחומ' קדושין דף כ"ו ע"ש שכתבו בשם רבינו חיים
 ע"כ, והיינו עומד דמשבי' קונה בסימטא מרוב דהוי
 כחזירו כיון שיש לו רשות להניח שם הפטיו, ומכי אנה
 ליה מוכר הו"ל חזירו ואחיב כשמשכה לוקח והזיזה
 ממקומו למקום אחר הו"ל חז' של לוקח, ומי' נמי
 לא מהי מסורה בסימטא משום דהו"ל חז' מוכר ע"ש
 כחזירו כיון שיש לו רשות להניח שם הפטיו, ומכי אנה
 יכל אי' יש לו רשות להניח שם הפטיו, ומשי' קונה
 משבי' שם, אלא הא דכחז הרמב"ם ושניהן יושבין
 בלדה היינו משום דנדונים על הא הערומה זה חז' של
 אלא כל דין חז' עלה דסימטא הו"ל חז' דכולי עלמא
 מוחזקין בו יותר מכולי עלמא, ודלמא של אחר הוא,
 אבל במחליף פרה בחמור דאין הספק אלא בין שניהם
 המוכר והלוקח נראה דאפי' אין יושבין בלדה דלא קיימא
 בלגס וסימטא נמי הו"ל שניהן מוחזקין בו, כיון דלגס
 סורח חז' ממש עליה ואפי' לרבנן מוקי לה בחזקה
 מאריה קמא, אי' היא חז' של שניהם דסימטא והז'ר
 של שניהם שוין הן וכמי':

ואפשר

דסימטא אפי' דיש לכל אי' רשות להניח
 שם הפטיו אפי' לאו שניהם חז' כיון דאילו
 משתמר ובעי עומד בלדו, ומשי' כחז הרמב"ם ושניהן
 יושבין בלדה אלא דלפני' בסי' קה"ח סי' ר"ב כר"ו
 דהפיסה מהני אפי' בחז' שאינו משתמר ואינו עומד
 בלדו ומשום דקנין בעי קרא לרבנות. מונח: בידה
 ובעי' דומיא דידו, אבל מונח כחזירו ומוחזק בה כיון
 דמוחזק הוא לר"ך קרא, ובהלמיתין שם ברש' פרק
 הפרה הא לא לר"ך קרא דמאן כדאפי' ליה כחזיה אזיל
 בלדו אפי' וסבירא הו"ל בעי קרא לרבנות. מונח: בידה
 ואינו עומד בלדו כל שעומד הדבר בחזירו מוחזק ופסום
 הוא, ואפי' כשם דמוקי לה בחזקה מאריה קמא
 בסימטא דהו"ל נמי בחזקה שניהם אפי' אינו עומד
 בלדו, וסימטא הו"ל חז' של שניהם וכמי' בשם חו"ס'
 קדושין, אי' היא בחז' של שניהם נמי מוקי בחזקה
 מארי' קמא, ומי' הש"ך להביא ראיה דאלתיה מאי

פר"ך בחזיה מהמחליף פרה בחמור אחרת כיון דלרבנן
 ע"כ אין שניהם מוחזקין ופרה ושפחה ע"כ בדקיימא
 בלגס ע"ש, וזה אינו מוכרח דדוקא בדקיימא בלגס
 דכבר כתבו חו"ס' שם דף ק' וז"ל, ומי' הו"ל נמי
 לשניו דקיימא בכרות הרבים ע"ש, ואין לומר דאפסח
 הש"ך הכי הוא דמאי' פרי' אחרת ימא דפרה ושפחה
 מיירי בדקיימא בלגס מדכתב פרה ושפחה ע"כ בדקיימא
 בלגס, ומשמע מדבריו דהכחש לומר דקיימא בלגס,
 ובחמא אינו הכרח דהא מנינו לומר נמי דקיימא ברה"ר,
 ועוד ולדבריו מי יחא נתי דמא' דלגס וסימטא לא
 חשיב כחז' של שניהם נמא דמיירי דעומד'ן בלדה,
 דהכי ור"י הו"ל שניהם מוחזקין אפי' ל"ל דמתי'
 דמחליף פרה בחמור סחמא הנין בכל דוכתי שיד שניהן
 שוין בו בין בחז' של שניהן בין בחז' שאינו של שניהן
 ואי' מיירי נמי ברה"ר וכמי' חו"ס', ועוד דלג"ס הש"ך
 דבחז' של שניהן לא אמרין אוקי בחזקה מאמי' קמא,
 אי' הא דפרי' בפי' השולל דף ק' שם במחליף פרה
 בחמור ולוקי בחזקה מארי' קמא ומוקי לה כסומוס
 ימא כחכמים ומיירי בחז' של שניהן או בלגס וסימטא
 ושניהן יושבין בלדה, ומי'ו לדעת הש"ך בחז' של
 שניהן יתלוקו בשבועה, וכיון דלא הנין בשמיה דהמחליף
 יתלוקו בשבועה ודכתן במתי' דשניהן אחריון בטליה,
 ע"כ לא מני' מיירי בחז' של שניהן ומוקי לה בלגס
 וסימטא דלא חיקנו שבועה אלא בשניהם מוחזקים,
 ולרבנן דמפרש שם בנמרח בשמא ושמא ותי' זה אומר
 שמא עד שלא מכרתי יזיח שמא פשלקתי, ואפי' בשמא
 ושמא ליכא שבועה נמי לא מני' מוקי לה בחז' של שניהן
 דהוי מוחזקין בו שניהם ככיון דאפי' היכא דלוקח
 הוא מוחזק ממש ועומד ברשותו לבדו לא מהי הפיסחו
 כשטוען שמא, וכמי' חו"ס' שם ד"ה וליהי', ברשותא
 דמאן קיימא ע"ש שכתבו דאפי' מוכר מהני אפילו
 בשמא כיון שהוא מוחזק משעקרו, אבל הפיסח לוקח
 לא מהני בשמא ע"ש ואפי' ספיר פרי' וטוקי בחזקה
 מר' קמא ולא מני' לאוקמי בחז' של שניהן דהוי שניהן
 מוחזקין בו, דמתי' אי' ימא דמיירי' בשמא ושמא
 ודברנא אי' השמא מוחזק לגמרי לא מהי ללוקח
 בשמא, מכ"ש היכא שיד המוכר נמי מוחזק בו דלא
 מהי הפיסח הלוקח להיות מוחזק בשמא, ומשי' לא
 מוקי לה בשניהם מוחזקין ע"י חז' של שניהם דלרבנן
 דמוקי בשמא ושמא לא מהי מוחזק של הלוקח בשמא,
 ולמאי דברי' וברי' נמי לא מני' לאוקמי בשניהן מוחזקין
 ע"י רשות של שניהן, דאי' שבועה בעי ובמסנה לא
 הוי שבועה, ולפי' גם לשיטת הש"ך דס"ל בחז' של
 שניהן יתלוקו ולא מוקי לה בחזקה מאריה קמא הייט
 דוקא בברי' וברי' אפ"ל בשמא ושמא מוקי בחזקה מר' קמא
 דלא מהני הפיסח נגד חזקה מר' קמא בשמא,
 מיהו לפי' שפי' לדעת הש"ע בסי' רכ"ג מהני הפיסח
 לוקח אפי' בשמא אי' הדרא קושין לדפוסי' דמוקי לה
 בחז' של שניהן:

פרק יד

ובעיקר

הדיון בחז' של שניהן נראה לעי' דגם
 בזה מוקמי'ן בחזקה מארי' קמא ולא
 אמרין כיון דלס' הפס ככולה הוי מוחזק בטליה השמא
 דכרשת

נמי מונח בשרות שיש גם ליחומים בשוח הרי הוא
 בחזקת הירושין ולא מהני חפיסה הקודם, ומונח מזה
 דיותר אלים חזקת מרא קמא כשנוגח בשרות שיש גם
 לבעלים הלקו בו, וכיון לרובנן מהני חזקת מריק אפי'
 ברהיר ראו' לומר יותר חזקת מרא קמא כשימטא
 וברשות שניה, וכהאי דשנים אוחזין בעליה פיק דמליטא
 בזה נמי מוקי לה בחזקת מאריה קמא דכל זמן שאינו
 חתה ידו לגמרי הויל כמותה ע"ג קרקע אי לאו למגבי'
 מליטה לחבירו, וכדמוכח פיק דף ח' דמחתי' שם מירי
 דחפסי לה בכרכשאה, ובמזכר ולוקח לא שייך מגביה
 מליטה לחבירו דהבעלים אינן יכולין לזכות אלא ע"י
 אחר וכמ"ס, אבל אם שניה אדוקין בו ממש אז בידו
 מחליטו וזה בידו מחליטו בזה כיון דהויל כמאן דפסיק
 וכדל"י ר"ק דמליטא דף ז' ה"א כורדא כמאן דפסיק
 וזכה כל אחד מאי' דנקט בידיה דידיה הוא ומהני
 הפיסה ודוק:

פרק טו

רפ"ט מ"ש דתתיר של שניהם או אם תפסי בכרכשאה
 כל שאינו מוחזק בכלו אמרינן אוקי' ממונא
 בחזקת מרא קמא, החיישב בזה קושיית בעל המאור
 ריש מליטא גבי' שנים אוחזין בעליה זה ישבע ע"י
 ובגמרא ונימא מגו דחשיד אממונא חשיד אשבעשאה,
 אביי אמר גמל חיישינן שמא מליטה יסייה יש לו עליו, והקשה
 הבעה"מ ז"ל איך נטעון ולימא הכי והכי איה לי גבי'
 בפירוט וזמנו להכי הפיסה ליב כ"ו מיהל שמשנין
 שאין לו לאדם לתפוס בשל חבירו במה שהוא בשרות
 חבירו לטעון ולומר כך וכך היה לי עליו חוב וע"ש,
 ואנן דקיייל דנחמו לטעון עד כדי דמיו וכמבואר בטור
 וש"ע ח"מ סי' ע"ג חשעור קושיית בעה"מ:

והראה לפמ"ש העור בח"מ סי' ק"ן בשם רבי יונה
 גבי משכנות קרקע וז"ל ומיחו כחז הריר
יונה דוקא שאכל כבר הפירות כדי החביעה שטוען
 עליו אז הוא נאמן לעכבם בחובו במגו אבל אם בא
 לחובשו קודם שאכל הפירות אז אינו נאמן לעכב הקרקע
 בידו במגו שלא מליטו מגו אלא במי' שבה לזכות בממון
 מחורף שהיה יכול לזכות בשארם ממון ע"מיה בעטניה
 אחרת, אבל הוא מיד כשהודו שכלו ימי המשכונה
 הקרקע בחזקת בעלים הוא ע"ש, וכן פסק בש"ע סי'
 ק"ן שם ס"ד, ובכ"מ שם הפעם דבקרקע אינו נאמן
 במגו אף שכבר החזיק בה שלם שנים אחר שני המשכונה
 לא שייך בה חפיסה כמו במשכנו דמטלטלין דנאמן
 לטעון כדי דמיו וכן במגו דלקוח, וכיון דמוריה ללא לקחה
 הרי היא בחזקת בעלים עומדת, אלא שיש לו מגו
 ומגו בזה לא אמרינן דהוי מגו להוציא ע"ש, ועמ"ש
 בס' קה"ח סי' ק"ן סק"ב דאפי"ג דקיייל להכחא כרבה
 בלרעא וכרבי דמיו וכן במגו דלקוח, וכיון דמוריה לבי' ומפסרי
 חוס' דבזווי הויל' מגו להוציא אלמא דבקרקע אפי"ג
 דאוקי ממונא בחזקת מארי' אמרינן מגו כיון דליטו
 חוספס בה אידך וכחצו"ס שם דהיינו דוקא אז טוען על
 גופו של קרקע הוא דלמרינן מגו דבקע להוציא
 מחזקת מאריה קמא, אבל אם מודה שהקרקע אינו
 שלו אלא שחוצע חוץ בזה אמרינן חייב' שהודו
 שהקרקע

בשרות שניה הויל' כאלו זה מוחזק בהניה דכל שאינו
 חפוס בטולה הויל' כמו לא חפיס כלום נגד מרא קמא,
 וראה מהא דל"י רפ"ק דמליטא דף ח' אמר רמי בר
 חמא זאח אומרתי המגביה מליטה לחבירו קנה חבירו
 דל"י ס"ד לא קנה חבירו חישבא זו נמי ממונח ע"ג
 קרקע וזו נמי שמונח ע"ג קרקע ולא יקנה זה
 ולא זה אלא לאו ש"מ המגביה מליטה לחבירו קנה
 חבירו ע"ש, ומבואר דל"י לאו דמגביה מליטה לחבירו
 קנה חבירו הויל' כמנוח ע"ג קרקע אלמא דאין הגבשה
 זוכי' לחניה אלא מחד מבניה מליטה לחבירו דלא הויל'
 כאלו מגביה כל אחד חלקו בעד חבירו ואיכ' הכא
 במונח בחצר של שניהם הויל' נמי כמותה ע"ג קרקע
 דרשותו או ידו אינו זוכה לו אלא אם מגביה כולו או
 שהוא כולו בדרשותו והכא כיון דרשות מוכח נמי הוא
 מעבד על הגבשה של אחד חלקו בו והויל' מוכח ע"ג
 קרקע ומוקי לה בחזקת מרא קמא, דבזה לא שייך
 מגביה מליטה לחבירו דבעלים לא מני מזכה לאחר
 אלא ע"י אחר ולא על ידו, וכן מוכח בס' הספיה
 דף פ"ד דהער' שהחפין אין קונין זה מזה אלא במודד
 לאחר קופחו, אלמא דהער' שהחפין אינו קונין מרשות
 בעלים אפי' למחנה, והפיסה תליא בקנין וכמבואר
 ברמב"ן בס' הזכות פ"ט ס' הכוזב וז"ל וכיון דלמדנו
 דרלוית הכרובה שאין נאמן בשטר הכוזב על של חבירו
 לא נזר לקוח הוא בידו ש"מ בין שטען כחש לו או בד'
 שטרי בין שטען אביק הקנה לו כ"ו אינו נאמן אלא
 מליטין השטר מידו, והע"ס לפי שהמטלטלין כיון
 דנקיטן באמירה והגבשה והפיסו ע"מיה שהוא חוספס
 בהן הוא קונה לו ולא חלו לומר לקוח הוא בידו ולא
 משקוני ממונא מידא דמוחזק, אבל בשטר שאין הפיסו
 קנין ואינו מוחזק כלל אלא בנייר שלו אם עטן בענין
 כך וכך נמסר לי עליו הראיה, אלא למי' דאוחזין נקיטן
 בחסירה קטבר רבא כיון דהפיסו קנין דהוא בכל
 מאירה קונה עשאו כשאר מטלטלין דנאמן עכ"ל, הרי
 דהפיסה תליא בקנין, וכיון דרשותו שהחפין אין קונין
 זה מזה היה חפיסה לא מהני זה נגד זה והויל' כמותה
 בדרשות בעלים, ואפי"ג דתתיר נגד י"ג דהפיסה
 עדיפא מקנין לטעין חזר שאינה משתמרת דלפ"י אינו
 עומד בידו מהני להפיסה ולא לקנין היינו משום דעכ"פ
 חבירו מיהא והויל' ליה בשרותו דנימא ח"י הממעה, אבל
 רשות של שניהם לא כלום הוא נגד בעלים והויל'
 כמותה ע"ג קרקע כל זמן שאינו כולו בדרשותו:

ועוד ראה דיותר שייך חזקת מרא קמא היכא
 שניהן מוחזקים בו מריבא דליתו עומד ברשות
 שניהן, וראה מהא דלמרינן פ' הכוזב דף פ"ד ול"י
 סרסין דמחתי' רבא, רב ושמאל דלמרי' מריבא והוא
 שצורין ומונחין ברה"ר אבל בסומטא לא, ופירש"י לא
 אמר ר' טרפון כל הקודם זכה דכיון דמקום הראוי'
 לקנין הוא דלמרינן בעלמא דמריבא קונה החס' אין
 זה הפקר וזכו רבא, ורבי יוחנן ור"ל דלמרי' תרווייהו
 שם כמחזיק בביתו, ורבי יוחנן ור"ל דלמרי' תרווייהו
 אפי"ג בסומטא ע"ש, ומבואר דלר"ב ושמאל אם היה
 מונח ברה"ר משהי חפיסת כל הקודם להוציא מחזקת
 היורשים, ובסומטא משום שאינו מקום הפקר הו'
 כמותה בבית היחומים, ואפי"ג דחוספס נמי איה ליה
 ברשות בסומטא אפי"ג כיון שהיה בחזקת היחומים והשתא

שמעתא ד פרק טו

שהקרקע אינו שלו הרי הוא ברשות בעלים והורל מגו להויא, מה שה"כ במטלטלין אע"כ דהודה שהוא של חבירו וחובע כדי דמיו כיון דמוחזק במטלטלין הוי ליה מגו בחזקת ע"ש וא"כ כיון דאם חפסי ביה חרדווייכו עוקמיה לה בחזקת מאריה קמא כיון דאינו מוחזק בכולו ובת"ש, וא"כ במחיתתא דשנים אוחזין בעליה מייבי דחפסי בכרכשתא דאם היה בידו חליה היה נוטל עד עתה ש"דו מנעה בלא שפועה, וכיון דחפסי בכרכשתא אי"כ אם יטעון כך וכך מגיע לי לא יהיה נאמן הדויל מגו להויא, דהא כל שפועה עוסקים איה ליה דין קרקע לומר בו מגו להויא אם טוען כדי דמיו, אבל אם חופס בטולו שפיר אמרינן מגו דהו"ל להחזיק וזה נכון ודוק :

וב"ש הש"ך דבדברי לא שייך חזקה מרא קמא משום דמעות להויא ניהו, אינו, דלא אמרינן מעות להויא ניהו אלא אם נחמו בהויא, אבל כל זמן בלא נחמו בהויא הדרי' בעיניה ולא מני לשהדורי זוזי אחרניי אלא תריך להחזיר לו אוחז מעות בעיני, וכן מבוצר בחז' פ' המדיר דף ע"ז ד"ה א"כ בעל החמור להביא ראייה כו', אלא טעמא דשמואל דמוקי לפרה בחזקת מאריה קמא כו' וניהו תימא כו' והא שמואל גופיה איה ליה בריש המוכר פירות המוכר שור לחבירו מרא קמא ע"ש, הרי דגם במעות אמרינן לוקי בחזקת מרא קמא, אלא דגם קושיות הו"ס' שהקשו ממוכר שור להבירו ונמלא נגחן לנימא לוקי מעות בחזקת מרא קמא אינו קושיא, לפי"ש בתימוקין ויסק ר"ש המוכר פירות דבמקח טעות הו"ל מעות הלוואה ודינו כבע"ה ע"ש וכן פסק הרמ"א בחז' ב"ס' ר"כ, אי"כ ודאי לא שייך מרא קמא כיון דאינו אלא חוב, וההו"ס' שהקשו דנימא במעות מרא קמא גבי מוכר שור לחבירו היינו לשיטת ר"פ המוכר פירות דמקח טעות הו"ל מעות שקדון ע"ש, וא"כ ודאי שייך מרא קמא, אבל היכא דהפס דבר ודאי שייך ביה מרא קמא וכמ"ש וזה ברור :

פרק טז

בתקפו כהן כו' קביג וז"ל, ודע דבפלוגתא דבביתאחא היכא דמני' לנימיר קיס לי היינו אפי' הוא מיעוט הפוסקים יטול לומר קיס לי בהמועט ולא בהרוב ומהני הפיסתו כן פשטו בדברי האחרונים כגמא דוכח, והויא'ו כן מואה דקוי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב וכדחיתא פ' המניח ובשאר דוכתי ובי"כ בהשבעת מהו"ר'ן ג' לב וז"ל לומר דהיינו בביה מוחזק מעיקרו אבל לא כשהפס דאין טעם לחלק, דכיון דאמרינן דמהי הפיסתו אי"כ הו"ל במוחזק מעיקרו ועוד דכיון דאמרינן דאין הולכין בממון אחר הרוב אי"כ משמע דאין לחלק עכ"ל :

ורענ"ד נראה דבשום לא מני' לנימיר קיס לי דאפי' לידון דקוי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב היינו דוקא במוחזק מעיקרו, ודאי'ה ברורה מהא דאמרו ספיק דכחובות א"כ רוב ישראל לנמא לכתח' אחר רב פפא להחזיר לו אבידה ופיר"ש ברובא היא דמוציאין מיד ישראל הזוכה בו, וכחבו הו"ס' ז"ל ואפי' לפשוטא דלמר אין הולכין בממון אחר הרוב היינו במוכר

שור לחבירו ונמלא נגחן שפיה"ר בא לידו המעות ומדעתו נחנס לו הלווקא אבל הכא מודה דאזלינן בחר רובא עכ"ל, וכן פסק הרמב"ם פ"ז מאיסורי ביאה, וכחז ע"כ הרב המגיד לפי שאין לנמא אבדה לחזקת ממון בה ע"ש, ובי"כ במרדכי ספיק דכחובות וז"ל להחזיר לו אבידה פיר"ש ברובא היא דמוציאין מיד ישראל הזוכה בו, ופ"י ר"י דאפי' למ"ד דאין הולכין בממון אחר הרוב דוקא כשהממון שאנו רוצין להויא בא לידו ברשות בעלים כגון מוכר שור לחבירו ונמלא נגחן, אבל כך מציאה דשמת שלב דכין בא לידו כ"ע מודו דהולכין אחר הרוב ע"ש, ובי"כ הרשב"א בחידושו' ס"ס, וא"כ מ"ש בחקפו כהן דאין טעם לחלק כו' והוי במוחזק מעיקרו הרי לפינוי דנגד רובא ודאי לא מהני הפיסה, ואפי' לשיטת הפוסקים בחובות'י' דלא מהני ס"ס להויא רובא לא מהני חזקה ממון אלא חזקה ממון בהיחר אבל אם בא לידו ע"י הפיסה לא מהני ומש"ה ברוב ישראל מוציאין האבידה מיד הזוכה ע"כ ודוק :

ורפ"ז נראה דה"ה בספק ספקא דאפי' לשיטת הפוסקים בחובות'י' דלא מהני ס"ס להויא ממון משום דלא עדיף ס"ס מרוב ואין הולכין בממון אחר הרוב היינו דוקא במוחזק מעיקרו אבל בחובס דלא מהני נגד רובא היה דלא מהני נגד ספק ספקא, ובה דכחז הר"ש"כ בפי' בי"כ הרגל וז"ל ולדברי האומר דכל תיקו אי' הפס לא מפיקין מניה היג' אם הפס בהכמה משלב הני נזק ואע"כ ש"ס ספק ספקא לחי' נזק דלמלא אורחא הוא ופטור לגמרי ואח"כ השהא מחמת ביעוט קפחי דלמא"ש בטיי' בזהריות לרבי' נזק עכ"ל, ומהו הביא בתי"כ ס"י ק"כ ראי' דלא מהני ספק ספקא בממונא וז"ל ע"כ אלמא חפ"י הפס שלא ברשות לא מפיקין מניה משום ס"ס כ"ש במוחזק מעיקרו עכ"ל, ולפ"מ"ש אי"כ מיד ההו"ס ראו לומר דמוציאין ממנו ב"ס' משום דאפשר שלא כדון בא לידו ואזלינן בחר רובא כה"ג וס"ס' הו"ל ברוב, ומיהו האי דאשרי' אפשר דס"ל דס"ס' בדינא לאו שמהי ס"ס, וכמ"ש בהשבעת מהוה"רין לב פ"ס' של"ש ס"י גיה מדברי חו' שכתבו דגס אונס חד הוא דב"ס' פלוגתא דרבנן ונמי חד הוא ע"ש וא"כ היה ב"ס' שנסחפקו ב"ס' נמי חד הוא אבל היכא דאיכא רוב ממש ודאי מוציאין מיד ההו"ס, או אפשר דס"ל להרא"ש דס"ס' לא הוי כמו רוב דברבו כבר הוכחנו מדברי חו"ס' והרשב"א והמרדכי והס"מ נמא דמוציאין אבידה ברוב ישראל :

פרק י"ז

אע"ג דככל דוכתי אזלינן בחר רובא ביוחסין החמירו חז"ל דלא מהני רובא חל"כ היו ע"ס חרי רובי, והוא ב"ס' בחובות דף ע"ז הולכין אחר רוב העיר והוא דאיכא רוב סיעה בבהה כו', חז"ר גזירה רוב סיעה אע"ו רוב העיר ורוב העיר נמי אי דקא אזלי' אינהי לגבה כל דפריש מרובא פריש לא לריכא דקא אזלי' אינהי לגבייהו דהו"ל קבוע וכמחלה על מחלה דמי, וזי בעינן חרי רובי והתנאי השע חמויות כו' ובנמלא ה"ך אחר הרוב ובי"כ בשא"ן לנחות מדינה נעולות דקא אחי ליה רובא מעלמא והא אי"כ זירא אף עפ"י שלקוחה מדינה נעולות, ומסיק מעלה עשו ביוחסין' ולפי

החיות חסוב קבוע, אבל לעמיד בחמת גלגל עמו
 דברי חס' כחובות דף פ"ז דיה דלמא דכבו וכן גבי
 חיות מושלך בעיר לא חשיב קבוע הואיל ולא נמצא
 בבית, הרי מבוחר דשחוקי אס' אלא חיה לגבייהו
 חף כהחיות שאחה בבית לא חשיב פירש כי אס קבוע
 ודבריהם מוכרח מרבא היל, ומש' ב"ד סו' ק"י ספיף
 ו' ו' גבגביה ולא כהעברה היל, ונמצא ביניהם ביה הבניה
 מותרת גיב ליל דגבי ביה החצר לא נחשב ביה עביל :
ונראה שהבין דהא דחשיב הולד קבוע היינו לפי
 שנמצא אהה בבית וא"כ היבא להשחוקי הלך
 למדינה אחרת ראו להיות מיקרי פריש ולא מלינו חיות
 בין שחוקי שבבית או בשדה, והרואה שהבית בית
 מאיר מהא דכחבו חס' גבי חיות מושלך ללא חשיב
 קבוע הואיל ולא נמצא בבית החס בחיות אס הוא
 בבית ולא פירש כלל ודאי הויל קבוע ממש כיון דכמה
 חיות קבועים בעיר ומספקא לן שמה אה החיות
 הוא מחיות קבועים הסבולים וקבוע כמחזה על מחזה אל
 פניה שילדה אס הולד חשיב פירש אפי' אהה בבית
 כיון דאין הספק אלא שמה נהעברה מפסול וכיון
 דהחיות חשיב פירש הויל דין פירש אפי' בבית ודוק :

פרק יח

אמנם בבית מוהרי"ש נראה הולד לעולם חסוב
 קבוע ואפי' היבא שאין אנו דנין על האס
 ע"ש בחלק אה"ע סו' י"ז במ"ש מוהרי"ן לב בח"א
 שבאטריס הקבועים מכמה דורות היה ראוי להקל משום
 דלפעמים אחד בעיר או אחד מאלף נושאים נשים כותות
 והויל קבוע וכמחזה ביה אפי' היבא ספק היתא
 ספק אס זה היבס האלוס זוקק ליבס כו' וכחז עלה
 המוהרי"ש ז"ל מנא לפי זה הואיל ואנו מספקים באנו
 של יבס זה או באס אמו ואס חזיו מטעמה דקבוע
 מחזיקין ליה כחזקת רבא וחס אהה שאע"פ שהיה בא
 ופירש ובא לכאן ממקומות הללו לא מפני כן הוכשר
 שנאמר כל דפריש מרבא פריש מאהה שיש בו ספק
 בעיקר ליהנו שטולד באיסור מחמת אמו הקבועה הרי
 הולד ספק בכל מקום שילך ספיקו עמו אלא למה זה
 דומה לשחוקי דארמיני רוב כשרים אהה ומשום דקבוע
 איסורו בלידהו דלמא אהה לגבי חיה לגבייהו, ומה
 כדארמיני פ' עשרה ויחסין, ואס היו כאן עשרה מהס
 סברא רובא כשרים סברא דרוב כשרין אלא אמוהיון, ופשיטא
 דמשום דליד חד מינייהו והלך לעיר אחרת לא הוכשר
 דספיקא קביעא ביה בכל מקום שילך, ואף זו כיוצא
 בו עביל, ומבואר דליל למוהרי"ש דולד לעולם חסוב
 קבוע משום דטולד בקביעות כל מקום שהולך ספיקו
 עמו, ואחר דעיין נראה דמש' חז"ל לחלק בין היבא
 דאנו דנין על האס ובין היבא דאין האס לפינוי משום
 ודאי אין סברא לחלק מן החזקה ביה וכמ"ש בס' בית
 מאיר אלא דלרין דברי הגאון גיב ולא מטעמיה :
אמנם נראה בזה לפי"ש הרשב"א בחיה הארריך
 בשער ראשון מדיני תערוכות וז"ל, ומה
 שאמרו כל קבוע כמחזה על מחזה דמי הני מילי בשלקא
 הוא מן הקבוע וכל כהספק נפל לו בקבוע, אבל אס
 לקח אחד מן הקבוע ונפל מידו או שהניחו במקום חוץ
 ממקום

ולפי שהוא עיני עמוק ראיה לבאר האי כללא דיוחסין,
 והנה בחשבה הגאון נודע ביהודה חלק אמרי סו' ז'
 וז"ל פניה שעיברה וילדה ולא נבדקה מהי כהעברה
 וילדה והולד נחגל ובין כך מחה האס מה דיו של
 הולד הוה לבא בקהל אס הוא שחוקי ופסול או לא,
 חשבה לגבר דין זה לר"ך חל לארריך קתה כי בעניה
 אס בזנו לפסול הולד יאז מזה כמה פסולת ואחרתי
 לשום עין ודאי כולל מלמח הפניות שחשבו בבית,
 שיש הפרס בין פניה שילדה ולא ידעינן ממי נהעברה
 ובין חיות הנמצא בשוק אפי' ודאי נולד מפניה כגון
 במקום שאין שם אשה שיש לה בעל ומנא חיות בשוק
 שחיה ודאי עיני הולד מלמח הפניות שחשבו בבית,
 וההפרס הוא שאס ילדהו פניה וידעינן אה אמו שהיא
 ילדהו והוא אלא אמו ויש לנו לדון על האס עלמה מימי
 נהעברה שחז אפי' ברוב כשרים חיישין דלמא אלא
 חיה ודאי נולד מלמח הפניות שחשבו בבית, אבל
 בחיות הנמצא בשוק ואין אנו יודעין אמו מי היא ואין
 לנו עסק לדון על האס כלל רק אנו דנין על החיות
 הזה במנא בשוק ואס יש שם רוב כשרים ומיעוט
 פסולים אפי' נמצא דלמא חיה לגבייהו והויל קבוע מימי
 חיות זה שנמצא בשוק הויל פירש וכל דפריש מרבא
 פריש, ודומה חיות זה לעשר חיות חשבה מוכרות
 בשם שחיה וז"ל בעלה חף דהויל קבוע מימי סבר
 הנמצא בשוק ארמיני כל דפריש מרבא והלך אחר
 הרוב כו', איכ הולד תמיד מיקרי פריש, רק מחוק
 שאנו דנין גם על אמו לריבין לאסור גם הולד כו',
 ומהנה אנו אומר לשחוקי שלא נבדקה אמו כלל עד
 שמהה כו' וכיון שמהה דין לנו שום עסק לדון על האס
 ממי נבעלה ואין אנו דנין רק על הולד והלך מקרי
 פריש כו', איכ אס רוב כשרים הולד כשר כו', ועוד
 נראה לפי ענין סברא דהרי ספק ספיקא עדיף מרוב
 ועדיף לפי גרע מרוב וכמבואר בחשבה הרשב"א סו'
 חיה, והלן אי ספק ספיקא שמה לבשר גמור נבעלה
 והלך לפסול שמה לערבי כו', ובחרי רובי רוב
 השיטות אפי' לא אמרה ברי מותרת אפי' לכתלה כו'
 ועיין כל זה בבית שמואל סו' י' סק"א, הרי לגבי הולד
 חשיב דיעבד ומהוה לביע בחרי רובי, ולדעת הטור
 אלא חיישין מספק לומר דלמא אהה לגבי חיה לגבייהו,
 ודעת הרמב"ם דחיישין מספק דלמא אהה לגבי חיה
 לגבייהו הויל קבוע הרי כבר נבחנו דהיבא דהאס
 ומה הולד מיקרי פירש אפי' לריבין לן אלא חיה
 גבייהו כו', סיומא דפסקא שהולד הזה כשר בקהל
 ישראל וע"ש שהארריך :

לפי זה הא דאמרו בפרק עשרה ויחסין דף ע"ד אמר
 רבא דבר תורה שחוקי כשר, מאי עמא רוב
 כרים, מאי אחרת דלמא אהה לגבייהו הויל
 ספק והחזרה אחרת ממזר ודאי ולא ממזר ספק וז"ל
 שם מיידי היבא דהאס לפינוי וכמו שכתב רש"י שם
 זוקי והאס לפינוי עמי, והיבא דהאס לפינוי דעת
 רש"י הני' דכיון שיש דנין על האס וריבין לאסור
 אס אנו אוסרין גם הולד, אלא דבס' בית מאיר
 ז"ב על דברי חשבה היבא וכתב ע"ה וז"ל ומהני
 ז"ב הא דאמרו גמ' איבא דלמא חיה לגבייהו ומה
 וע' סוף דבר תורה על החיות הנכשר אפי' ואמר
 וברתי סברא דאורייתא מחוק דלנין על אמו חף
 (1)

שמעתא ד פרק יח

ממקום קביעתו ולא נודע אם מן היתר המרובה או מן היתר המועט אין זה קבוע שהרי לא נפל לנו הספק אלא בפירש, ובכל כי האי אמרינן כל דפריש מרובה פריש, והיינו סופא דהייתא ובגמלא הלך אחר הרוב ואעפ"י שדלוחת מדינה נעולות ואין בשר נכנס למקום זה אלא מאותן חיות וכל שבה לבאן מאותן חיות בא אפיה מותר, דהא לא נפל לנו הספק בקבוע אלא בדפריש וכדאמרינן בשלהי פ"ק דכרובות א"ר זרעא אע"פ שדלוחת מדינה נעולות ואעפ"י שגלא ראינו וז"ל מן המקולן אבל ראינוהו לוקח ויוצא מן המקולן הרי נפל לנו הספק בקבוע ואסור כ"ו ע"כ, וכ"כ בשיטה מקובלת לכרובות ספיק שם וז"ל ובגמלא הלך אחר הרוב והע"פ שממקום קבוע לקחה מי שגפלה לו אפיה שרינן, דמימי כשגולד ומוצא ספק בחתיכה זו כד פריש טולד לו ע"כ, ומבואר דין קבוע דספיקו אסור היינו דוקא ספיקא ללוקח וספיקא אסור אפי' לדין, אבל אם נפל מן הלוקח מותר למצאה כיון בדיד המוצא נולד ספק כד פריש, ואע"פ דודאי מן הלוקח באזלא חיה לגבייהו : **ורפ"ז** אתי שפיר דהויל הולד קבוע דלורייתא ומשום דהאשה שנתעברה במקום הקביעות אית לה לאשה דין לוקח על העובר, והויל נלקחה אה העובר ממקום הקביעות, וכיון דהאשה היא הלוקח לפינו אסור לכ"ע, אבל אם אין האם לפינו דהיא הלוקח אע"פ דהעובר ודאי ממקום קביעות בא כיון לדידן הויל פירש ונולד הספק כד פריש איכ הויל כנפל מן הלוקח, דכיון דאין הלוקח לפינו מותר בפריש ומשום דקבוע דאסור אינו אלא מחמת ספיקו ללוקח שלקח במקום הקביעות וספיקו ללוקח אסור אפי' לדידן והאם חשוב ללוקח וכמיש, אבל אם אין האם לפינו שהיא דין לוקח על העובר אע"פ דודאי בא ממקום הקביעות וכמו נגפול מן הלוקח וכמיש דמותר וכמיש המשביא, והא דאמר רבא פ"י יוחסין מאי אמרת דלמא אזלא חיה לגבייהו והויל קבוע היינו משום דהאם מיייר שהיא לגבינו וכמיש רפ"ז שם והויל דאם לפינו הוא דלורייתא ומשום דאם על עוברא כד אזלא חיה לגבייהו במקום הקביעות הויל לאם על העובר דין לוקח וכמיש, ודין לוקח דספיקו אסור לכ"ע אם לוקח לפינו הוא דלורייתא ודוק היטב ובירוסלמי ספיק דכרובות ר' שמואל בר רב יחנן בעי מעשה אין שריין כדנן גמילאל וכ"ו אליעזר אלא כ"ו יהושע חזר ואמר יש שחוקי כ"ו גמילאל וכ"ו א"ר שמואל חומר במדברת באומרת איני יודעת בע"ל והיינו דריג וריא סברי נאמנת לומר לכשר נעולות ואיכ אין שריין, ומסיק דיש שחוקי באומרת איני יודעת או בשותקת, ילכאורה הו"מ לאימר נמי יש שחוקי באינה לפינו נבדקה, והרמב"ם פ"ו מחיבורי ביאה וז"ל פנייה שנתעברה בזנות אמרו לה מהו העובר הזה או היולד הזה אם אומרת בן כשר הוא ולישראל נבעלתי הרי זו נאמנת והבן כשר ואעפ"י שרוב העיר שזניחה בה פסולים, ואם לא נבדקה אע"פ עד שמחה או שחוקי חרשה או אלמת או שונה כ"ו הרי זה היולד ספק ממזר ע"ש, ואיכ בירושלמי למה שבק שחוקי שאין האם לפינו :

ורפ"י מ"ש יוחא דכיון דשחוקי רוב כשרין אלא וכדאי פ' עשרה יוחסין אלא איכא דאזלא חיה לגבייהו הויל קבוע והיינו דוקא אם האם לפינו דהאם נשעה

פרק יט

ובכתובות דף ע"ו הולכין אחר רוב העיר והא דאיכא רוב סייעה כ"ו, ורוב העיר נמי אי דקא אזלא חיהו לגבה כל דפריש מרובה פריש לא גריבא דקא אזלא חיה לגבייהו דהויל קבוע ואפי' לא כל קבוע כמחאה על מחאה דמי, ומי בעינן חרי רובי והתירא חשע חיות כ"ו ובגמלא הלך אחר הרוב, וכ"כ בשאין דלחות מדינה נעולות דקא אחי ליה רובא מעלתא, והא א"ר זרעא אעפ"י שדלוחת מדינה נעולות ומסיקא מעלה עשו ביוחסין, וע"פ גירסת רפ"ז ומשי איכא דאזלא חיה לגבייהו ולא כריסין מאי איכא יש שהולכת היא אלא והויל קבוע הלכך אפי' רוב כשרים או רוב העיר או רוב סייעה פסול כ"ו יהושע ימשום חרי רוב אכשרי ע"ש, והך גירסא דמאי איכא אין לו ביאור כלל, ובשיטה מקובלת שם וז"ל, ובספרים ישנים על הלף מלאחי נוסחא אחרתא, ויש ספרים דגריב מאי איכא היינו סיוס סריכא דשרין מעיקרא ורוב העיר נמי כ"ו, והך פירשא ורוב העיר נמי כ"ו, והיכי גזרינן רוב סייעה אמו רוב העיר והא רוב העיר גופי' אי דקא אזלא חיהו לגבה כל דפריש מרובה פריש, מאי איכא דאזלא חיה לגבייהו דחמי' אפסו משיה נגזור אפי' רוב סייעה משום להא דחיה ומשי דהויל קבוע פ"י דפסול היושב בעיר אע"פ דאינו אלא מיטעו מ"מ קבוע מיקרי וא"ר זרעא כל קבוע כ"ו ע"ש : **ורפ"י** מ"ש נראה דאפי' אזלא חיה לגבייהו לא הו"י קבוע אלא משום דהאם לפינו והספק ללוקח ספיקו אסור לכ"ע, ולשפת רפ"ז שם דסוגיא אלא כ"ו יהושע ואפי' באומרת כ"ו לי דלכשר נבעלתי לא מפ"י אנו חיון, וכיון דרוב כשרים ואיני פועלת כ"ו דלכשר נבעלתי איכ לדידה ליכא ספיקא אלא דהאם לדידן לא מפ"י אנו חיון לדברי ר' יהושע, וכיון דהויל הויל פריש אפי' באזלא חיה לגבייהו אינו אלא משום ספיקא דידה ואיני הא אפנה הרי דלכשר נבעלתי וספיקא דידן דלא מפ"י אנו חיון נמי מותר כיון לדידן כ"ו חשיב הולד אי וספיקא ללוקח היא האם ליכא כיון דהיא אומרת כ"ו דלכשר נבעלתי ולא גרע כ"ו דידה דלכשר נבעלה מריסא חיהו לפינו דחשיב הולד פריש, ובפ"י לר"ך ומר דסברא דהולד לא חשיב פריש משום דכיון דבא בודאי ממקום הקבוע הויל דין קבוע אפי' גלא ספיקא

דבריה באומרת לכשר ובעלתי הוא מפני שם סיוע לדבריה, ולשה מונה בודקה ומונה כו', ואיכ סיוע דסכרא בודקה ומונה מהי כרי דידה כו', ובאלמת לעי' דסוכר הרמזים שכוין שהיא אלמת אינה רגילה כיכ עם בני אדם ואינה בקאה באגשים לידע מי כשר ומי פסול, ולא שייך גבה בודקה ומונה, ועוד שהרי באנוסה לא שייך בודקה ומונה, אלא דאנוסה לא שכיח דאנוס קלא אי' ליה כמבאר בירושלמי ובחסו' כחובות דף ט' העטס דיש לו קול, דמסאמא פסוקא וישמע קול עקתה מרחוק ומחוק כך יש לו קול ובאלמת דאי אפשר לה לעי' ולין לאנוס דידה קלא היימין לאנוס, ולא סמכין. על בודקה ומונה, להכי אפי' אומרת שלכשר בעולה לא מהני כו', אבל אם לא בדקו את האם עד שמחה שפיר אמרין מסאמא בודקה ומונה, איכ היכא דליכא רוב כשרים הולד כשר ועי' ששארין, וגם צה השיגו כס' בית מאיר והעלה בפשוט דגם לעי' הולד צאינס טועמא כרי הולד פסול לקהל עד דליכא תרי רובי עי', עוד השיגו ממי' דבאלמת אפי' מרמזא מזה נעשברי והוא כשר דפסולה לכהונה עי' שכתב דעיניו רואות כל יום אלמים והיה כי יכאוב לו ויהוס אף כי אינו יכול לדבר, אלא דהרמזים דבר צהוב על עיקר הדין ועל רוב הבעל דחול לעלמא, חבל במרמזא מזה הוא הרי הוא כפקחה לכל דבריה וכשירה ועי' :

ספיקא דלוקה, ואיכ הוי קושיית הש"ס אי דאזלא אינהו לגבה כל דפריש מרובא פירש מאי איכא דאזלא אינה לבנייהו דהרל קבוע ואיך זירא כל קבוע כמחאה על מחאה, וכיון דספיקא דלוקה הוא האם ליכא דהא היא אומרת כרי דלכשר ובעלתי עיכ ליל דהולד בלא האם נמי חשיב קבוע כיון דבא בודאי ממקום הקבוע, ומשיה בעינן תרי רובי, איכ מדחשבה כהיג קבוע איכ חקאי והתיא חשע חתיוב כו' ובנמצא הלך אחר הרוב והאם נמי ודאי, ובא ממקום הקבוע דהא איך בשר וכנס אלא מחתיוב ואפי' מותר, וכי' כשאי' לחות מדינה נעולות ולא בא ממקום הקבוע והא איך זירא אפי' שדלחות מדינה נעולות ומוכח דלפי' בא זירא אפי' ממקום הקבוע כיון דהספק לפניו כד פריש מותר וכמי' הרש"א מזה בתי', והובא דברי הרש"א לעיל פי"ח, ואיכ היג אפי' באזלא אינה לגבייהו הויל הולד פירש כיון דליכא ספק מלוקה שהיא האם כיון דהאם אומרת לכהן בעלתי, ובאי דלאו מפי' אנו חיי' הויל פירש וכמ"ל, ולזה מסיק דמעלה עשו ביוחסין ודוק :

פרק ב

עוד שם כתב הגאון בעל יצי' ואלף דאמרין בכתובות דף פ"ו דבעינן תרי רובא ליוחסין וראה לעי' דהיינו ליוחסין דכהונה אבל ליוחסין דשארל סגי בחד רובא כו', אמנס וראה לעי' דלויכה דסגי בחד רובא, שהרי אבא שאול היה קורא לשחוקי בדוקי ואם אמרה לכשר ובעלתי נאמנה ואפי' צרוב פסולין כו', דלגבי הולד הוי כדיעבד, וזו אמירה דידה אפי' צרוב פסולים, שם אהא פוסל הולד אפי' לקהל הוי כדיעבד, ומעשה אינו אומר אם מועיל הולד אמירה דידה בני רוב כשרים כלל ואפי' צרוב פסולים קי' דמהני רוב כשרים אפי' בלא אמירה דידה דהרי רובא ודאי עדיף מחזקה כו', ואיכ רובא דידה החזקה לגמרי ואפי' להקל, ועי' ומש' וספקין לן ביצמות בראשית רבה דף פ"ח אי מהימן במקום דאחזקה איסורא כו', ואיכ מוכח דרובא עדיף מעדות עד אחד אפי' עד כשר ומעשה קס קיז ידאי אם מיעל עדות האם בצאמרה לכשר ובעלתי אפי' צרוב פסולים קיז דמועיל צרוב כשרים מאד הרוב אפי' בלא עדות האם כו' :

אבר היסוד הוא אבר יסקיה כי רוב כשרים אלם טפי מאחריה כרי דידה צרוב פסולים הגה מלחתי סחירה לזה בדבני רבנו הגדול, שהיה בפי' מליסורי ציאה פסק שאם נשאה לא תאל והיינו אפי' צרוב פסולים, וכן מוכח מדבריו פ' טו' שמשכיר העובר עי' אמירה דידה אפי' צרוב פסולים, משום דלגבי העובר הוי דיעבד, ובפי' חכא היתה אלמת או חרטה, או שאומרת איני יודעת למי ובעלתי, או קטנה שאינה מכרה בין כשר לפסול, הרי זה ספק וזהו ואל נשאה לכהן תאל אפי' הוי שני רובין המזיין אלהה כשרים, הרי דבלא אמירה דידה אפי' זירא חד רובא אפי' כדיעבד תאל, הרי דאמירה דידה עדיף מרובא, ואומר איני בזה ששמים לב לדבני רבנו הגדול שכחב היתה אלמת, והדבר תמוה, דמה כקך שהיא אלמת והנה בזה דמת היא ויכולה לרמוז רמזי כו', וכן נראה לעי' דהרמזים סוכר דהא דסומכין על

ומקור הדין בחד רוב אי מהני לכהונה או להכשיר הולד בזה שיטות שילוקה, וזריכין אטו להעתיק לשון הש"ס שם ספיק דכתובות דף י"ד במתני' ארי יוסי מעשה בתינוקת שידה למלאות מים מן העין ונאמנה ארי יוחנן בן זכרי בר רבא אפי' מירא מתי' לכהונה הרי זו חנשא לכהונה, איל רבא לרב נחמן ריבין דאמר כמאן אי כריג אפי' צרוב פסולים נמי מכשי יחי כו' יהושע אפי' רוב כשרים נמי פסול איל הכי ארי יהודה אמר רב בקרובות של לפורי הוי מעשה ספקי' אמי דאמר ר' אמי ויהוה וסיקתא סיעה של בני אדם עוברת לשם כו', מיט' גזירה רוב סיעה אטו רוב העיר, ורוב פירש נמי אי דאזלא אינהו לגבה כל דפריש מרובא פירש, לא ריכיא דקאזלא אינה לגבייהו דהויל קבוע כו', ומי בעינן תרי רובי והתיא חשע חתיוב כו' ובנמצא הלך אחר הרוב, וכי' בשאין לחות מדינה נעולות כו' והא אמר ר' זירא אף על פי שדלחות מדינה נעולות כו' מעלה עשו ביוחסין ואמר רב חייא בר אבא ש' אמר רב הלכה כרי' יוסי ורב חנן בר רבא אמר רב הוראח טעה היתה, מחיב ר' ירמיה ליוחסין לא בעינן תרי רובי וההני מאלה כתיוב מוסלך ארי רוב וכריס עכו"ם אם התיב ישראל' ישראל מעי' ישראל', ואיך לי' אלא להחיות אבל ליוחסין לא, אשחמיתיה הא דארי יהודה אמר רב בקרובות של לפורי הוי מעשה ולרב חנן בר רבא דאמר הוראח טעה היתה אפי' קאי, הא מאן דמתיב הא לא מהני הא עי' בגמ', וביעת בעל המאור דסוגיא דבני תרי רובי הוא הכל אליבא דרבי יהושע אבל לרב צרוב פסולים מהני כרי דידה כדיעבד כיון אם נשאה לכהן והולד לעולם כדיעבד שיהיה מספוליה קהא וצרוב כשרים סגי בחד רוב אפי' אינה טועמא ברי כלל ולי' ליה לרב דמעלה עשו ביוחסין עי', וזה הוא נמי

שמעתא ד פרק כ

שיפת רשי' טס דסוגיא אולא אליבא דרבי יהושע :
זהרמבין במלחמות השניו והוכיח דשי' סוגיא אולא
כריג , ומיירי בזכיר פועת ברי ומסיה

בטי חרי רובא אפי' דיעבד כל שאינה טוענת ברי ,
ואפי' נשחא לנהא חאל כל דליכא חרי רובי ולא טענה
ברי , ועיש שהקשה על שיפת בטיה' דמפרש הסוגיא
אליבא דרי יהושע , מהא דפריך ומי בעינן חרי רובא
וסתניא חשע הניח , עד דמסוק מעלה עשו ביוחסין ,
זלרי יהושע כבר מפורש בבבויחא לעיל דרי יהושע פסול
אפי' ברוב כשרים , וכדאיחא פינן דכתובות דף י"ב ,
אע"פ דסוגיא אולא כריג ומיירי בזכיר פועת ברי ,
ומסיה סיד דטיס דריג לא סבר מעלה עשו ביוחסין
עד דמסוק דים ר"ג סבר מעלה עשו ביוחסין איכא
דלינה טוענת ברי עיש וכן הר"ה' בחידושי' הקשה
על פירשי' דמפרש הסוגיא אליבא דרי חז"ל ומסיה
דהא פירושא לא מתמיהין עלה לקמן ומי בעינן חרי
רובי אבו עד הכח לא שמעינן דרי יהושע פסול בחד
רובא , והא דהדיא אמרינן לעיל לדברי הפוסל פוסל
אפי' ברוב כשרים עיש , עוד הקשה הרמב"ן במלחמות
שס כמה שמכביר בטיה' בחד רובא חללי' אינה טוענת
מהא דאלמנת טיבה שנעמע בה ספק חללי' ואף ע"ג
דדורא כשרים ויורש אחד מהס למקום אחר ונשא שס
עוד הקשה שס מהא דלאמרו פי' עשרה יוחסין ברא
דלגבא שאלו היה קורא בשוקין בדורין הא תנינן חז"ל
זמנא לרוא מדברת כו' , ר"ג וריא אמרינן גאמנת ,
ומשני אי מהתס הוי אימנא הני מילי דברי כשרים
קמיל אפי' ברוב פסולים , והיכי מלינו למימר דמיירי
משני' ברוב כשרים דהא תני ר"ג וריא אמרינן גאמנת ,
ואי ברוב כשרים לא בעינן גאמנות דידה , כיון דאפי'
בזכיר פועת מכביר ר"ג ברוב כשרין , ומזה העלה
דלריג נמי כל שאינה טוענת אינו מכביר עד דלי' חרי
דבוי עיש , וכן הוא שיפת הרמב"ם בפניה מאיכורי
ביאה דלחי' איכא רוב כשרים פסול אפי' דיעבד כל
שאינה טוענת ברי , וכן הוא בש"ע סי' ו' :

פרק כא

ירוישב שיפת רשי' ובעיה' ממה דהקשו הרמב"ן
והר"ה' דמאי פריך ומי בעינן חרי רובי
אבו עד הכח לא ידע דרבי יהושע פוסל אפי' ברוב
כשרין , וראה לפי מה דלי' בירושלמי פיק דכתובות
בסוגיא דרוא' מדברת הוי בעין מימר מה פליגין ברי
יהושע וזילין רבנן במקום שרוב כשרים אכל במקום
שרוב כשרין אף ר' יהושע מודה אחא ר' יעקב בר
אחא בשס רבי יוחנן ורי' אינא בשס רבי אלעזר אפי'
במקום שרוב כשרין הוא החלוקת סבר רבי יהושע
הזונה ראה אחר הפסולין , איך יעירא אכסריא אמרה
אפי' כשרין מזנה , דחני אפי' חסיד שנתסדיים אין
פסולין ר' יהושע אפי' ברוב כשרים ליכא לאקשווי
מתעט הניח , דלמינו למימר עמא דרי יהושע שס
דזונה ראה אחר הפסולים , ואיך ודלי' בפסולים זינהא
אבל למאי דלאמרו איכא דרי יהושע דהוי רובא מחני
מי ליכא למימר משום שעמא דזונה ראה אחר הפסולים
דאיך בקרי רובי נמי שייך הא' שעמא דזונה ראה אחר

הפסולים , ואיך אפי' חרי רובי נמי לא מהני כיון
דאמרה הזונה ראה אחר הפסולים , למה מסוק משום
מעלה ביוחסין הוא דבעי חרי רובי ולא משום דזונה
רעה אחר הפסולין :

עור נראה כיון דשיקרי קושיות הש"ס אי דקא אולא
אינה לגבה כל דפריש מרובא פריש ומשני איכא
דאולא אינה לגבייהו דהויל קבוע ויזר אבו קבוע ,
ולמה מקשה מחשע הניח דלא גזרינן ההס פירש אבו
קבוע , ולפמי' צבית שמואל סי' ד' סיק ליע היכא
דלא ידעינן אס אולא אינה לגבה לא הוי רוב דחיישינן
שחא אולא אינה לגבייהו , ואיך קושיות הש"ס אינו
אלא אס ידעינן בודאי דאולא אינה לגבה דהשתחא ודאי
איכא רוב , והרמב"ם בפ"ג יוס' אפי' דהויל עס
ביאה פסק דכל היכא דזינהא אמרינן בשס שזינהא עס
זה כך זינהא עס אחר עיש , ואיך אפי' ידעינן דאולא
אינה לגבה לא מהני רוב , דהא חיישינן בשס שזינהא
עס זה כך זינהא עס אחר , וכיון דאיכא מיעוט פסולים
חיישינן כשזינהא עס אחר דאולא אינה לגבייהו דהויל
קבוע , ואיך רוב כשרין לא מהני כלל וינחא הא דאמרי
לעיל מאן דפוסל פוסל אפי' ברוב כשרין משום דרוב
לא מהני אלא בזנות שראו אבל בזנות שזינהא עס אחר
ליכא רוב :
אמנם בסוגיא דמקשה רבא לרב גרמן ריבין דאמר
גמאן אי כריג אפי' ברוב פסולים אי כרי'
יהושע אפי' ברוב כשרים נמי , ומתני' דמיירי בנאנסה
דדהן שידה לגמלו' מים ונאנסה דחלומה ליכא הך
חששא דכשס שזינהא עס זה כך זינהא עס אחר , וליכא
חשש אלא בזנות זה , ואיך שפיר אזלינן בחד רוב כשרים
היכא דידעינן הרוב דאולא אינה לגבה , אע"פ דרבי
לא סיל עממא דרי יהושע משום דזינהא עס אחר לא
סיל דרי יהושע לא אזיל בחד רובא כלל אפי' היכא
דאיכא רוב כשרים , ומסיה פריך שפיר מחשע הניח ,
ובירושלמי שביינין שס איך יוס' מעשה שחטוקה רב
יהודה בשס רב כהן בקרובה של עובדא הוי עובדא
רי' ירמיה ורי' חמא בר עובדא דהווייהו אמרי בשס ר'
הניחא בשס ר' ינאי מודה רבי יהושע באטוסה ר' חזקיה
ורי' אבוהו ובשס רבי יוחנן מודה ר' יהושע באטוסה
עיש , ואינו זושן דמי' אטוסה דמיקל ר' יהושע עסי
ואליבא דרי' מחמתי עפי' באטוסה ומשום דברלאן אמרינן
בדוקת ומזנה משאיכא באטוסה אבל להקל עפי' באטוסה
בברלאן לא נתבדר שעמא :

ורפי מיש ניחא דברלאן הוא דפוסל ר' יהושע אפי'
ברוב כשרים משום דאע"פ דלפנינו אולא אינה
לגבה חיישינן פשס שזינהא עס זה כך זינהא עס אחר ,
והניחא אהרן דאפשר דאולא אינה לגבייהו והויל קבוע ,
אבל באטוסה מודה ר' יהושע דמהני רוב כשרים , כיון
דבאטוסה לא חיישינן דזינהא עס אחר רובא דפריך על
מתני' דמיירי נמי בנאנסה אי אמר ר' יהושע אפי'
ברוב כשרין , היינו משום דרביא דנפמיה דביל סי' ס'
אלמנה דלא אמרינן כשס דאפקרה כשס דנבני אחי'
אפקרה נמי לאחא עיש , ובסוגיין שס חתמ' דיה מיל'
דמתני' הא לא מחני הא חז"ל וריא סי' דרב חנן לא
מחני אבל ליוחסין לא וסגי לדודיה לדורות בחד רובא
אבל קשה לרב חנן חיקיי' ר' יוחנן דאמר במאן דסני
בחד רובא דפריך לעיל עביל , ולפמי' חז"ל דסיל לרב

חנן

היכא דלא טענה ברי לא מהני חרי רובי ואפי' דיעבד
 אס ניסח חלא, ומיילא דהיה לענין הולד אפי' דהוי
 כדיעבד כיון דאפי' דיעבד בעינן חרי רובי איכ היה
 לענין הולד לא מתקשר בלא בקהל עבד דליכא חרי
 רובי, ומי' הטעם ביהודה לנשיטת הרמזים מהני חד
 רובא ודאי ליחא, וכמבואר ברמזים וטור ושי' ומש"פ
 כל שאניה טוענת או אלמח וקטנה אס נשאל חלא,
 אלא דמי' הרמזים בחלמח היז ספק זונה דריי' ליחור
 דחלמי' און הוה רמזות, ואמ' גיב משום דלינה מכרת
 בין כשר לפסול, וגם מי' דאניה יכולה לנעוק ככר
 השיגו בזה בסי' בית מאיר, וגם מי' בית מאיר משום
 דמיירי ומשום שאין הבעל לפינוי גס בזה לא נקירא
 דאפי' און הולד לפינוי נמי משכחת רמזיה או לכשר
 אס לפסול, ולכן נראה טעמא דאלמח אס נשאל חלא,
 כיון דהוי דפי' דכחצות דף יג בדברי ריב ורי' זו
 עדות שהאשה כשרה אלמח קרי לה עדות וזו מקבלין
 עדות און האלם אפי' עי' נכונה או עי' רמזיה הול'
 מפי כהנס, כמי' בסמי' סי' מזו ס"ק פ"ח דהרננת
 רחשו לא הוי מפייה ע"ש, ואפי' בעדות דביבן דעת
 במה פוסקים דאלם פסול ועיין בש"ע אה"ע סי' י"ז
 סוף ב' וי"ש ע"ש, וכיון דקרי לה עדות כדדתי זו
 עדות שהאשה כשרה לה בעינן מפייה, וכל שאיני
 ראוי לצילה פסול מפי' כחצו וכמו כן הרכנה ורמזיה
 נמי לא הוי מפייה :

ובעיקר הדין שפלה בשמים יצא להכשיר עפי'
 רוב כשרים לחולא אפי' לא נבדקה אימי'
 הוא נגד דעת רוב הפוסקים, דחד רוב לא מהני היכא
 דאניה טוענת ברי ואפי' דיעבד, ומכל מקום **בנדון**
 השאלה המבואר בחצונה יצא כשכח יצא בלא לפסול
 הולד יא' חזו כמה מבטלים ע"ש, בזה נראה בטעת
 הדחק לסמוך על שיטת רש"י ובעה"מ דכ"ל דסגי בחד
 רוב, וכמבואר, ועוד נראה אפי' לדעת הפוסקים דלא
 מהני חד רוב לא חיישינן למיעוטא אלא היכא דליכא
 מיעוט פסולין בעיר, אבל היכא דליכא מיעוט פסולין
 בעיר כ"ע מודו דכשר הולד, וכמי' ב"ש סי' ז' ס"ק
 ל"א ע"ש, והאידיגא לא שכיח כלל אפי' מיעוט דמיעוט
 מפסולי' קהל מזרי' ואדומי' ונתיבי' כולם נחשבזלו ומשום
 חשש ממזר נמי לא חיישינן היכא דלא קביע ממזר
 בעיר והכל כשרין אלא, ואי' הולד שולד מפסולי' אפי'
 לא נבדקה אימיה כשר אלא דלפ"מ: בנימוקי יוסף סי' פ'
 אלמנה לכ"ג דהיכא דליכא אבי' או אחי' בעיר דהוי' לא
 לידעה חיובי' כריכות והולד ממזר וחיובי' למיעוטא
 ע"ש, ואי' האידיגא נמי איכא למיחש למיעוט דליהי'
 ספק ממזר מיעוט ספיקי' ערוה :

אמנם לפי ע"ד נראה מסתימת הב"י ורמ"א דלא
 הביאו חז"ל דנימוקי יוסף לא ס"ל ואפשר דלא
 חשו לה, ומשום דכיון דככל החורה כולה מהני רובא
 אלא משום מעלת ויחסין הוא דחשו בחד רוב, איכ
 דיקא היכא דפסול קבוע במקומו הוא דדנו חז"ל
 דליהוי כחמה על מחנה אפי' בחילוף אינהו לגבה אבל
 היכא דאינו פסול בעצמו אלא שהוא פסול לזו האשה
 לא דנו בזה דין קבוע להחמיר בחד רוב וז"ל הרמזים
 פי"ח מאיבורי' ביאה כרוה שבעלה בעיר או נחבערה
 בעיר אפי' לא היה שוכן שם אלא עבריה אחד או חלל
 אחד ועבד וביואה בהן חרי זו לא נשאל לכתלה לכהן,
 עכ"ל

חזן נמי כהקד' אמוראי' בירושלמי דמודה ר' יהושע
 באטוסה מה"ט שכתבו, והא' הדלכה כרי' יוסי אפי' ג'
 דקיי"ל כרי' גמליאל היינו משום דלכתלה מודה ר"ג
 דבעינן רוב כשרין ודוק, ומה שהקשה הרמב"ם בהא'
 דמכשיר בעה"מ בחד רובא אפי' ביאה טוענת ברי'
 מהאי' דאלמנה עיסה ואפי' דרובא כשרים ופירש א"ח
 מהם למקום אחר ושם ע"ש, ונראה כיון דלא קריא
 ליה להרמב"ם אלא מפייהם אחד מהם למקום אחר משמע
 דכל שלא פירש למקום אחר הו"ל קבוע וזהו שאלה דלא
 נודע ויכר הקבוע במקומו מ"מ קבוע דביבן מיהא הוי,
 דהא אפילו בעיה חשיבי' קבוע דביבן, וכמי' חו"ט'
 כסנהדרין גבי נסקלין בשטרפין ליתבטל רובא, ויתרנו
 דהו"ל קבוע ע"ש, ואי' אפי' פירש למקום אחר כיון
 דמקומו קבוע הוי, וכן לא מהני פירש, דחיישינן דלמח
 אחר ייקח מן הקבוע וכדאי' ר"ש כל הזכרים, ודעת
 הר"ש והרבה פוסקים דאפי' פירש מיילא נמי גזרינן
 שמה יקח מן הקבוע ולא דמי להשע' הניחא דמותר בסי'
 דכיון דליסוד יכר במקומו ודאי לא אחי' ליקח מן
 הקבוע אבל היכא דהכל מעורב גזרינן שמה יקח מן
 הקבוע ועיין טור י"ד סי' ק"י ובש"ך ע"ש סק"י,
 ובאלמנה עיסה דהכל מעורב במקומו גזרינן אפי' פי'
 שמה יקח ע"ן הקבוע :

פרק כב

ומה שהקשה במלחמות מהא' דאמר' פ' עשרה יוחסין
 אי מתהס הוי אמינא ברוב כשרים דהיכי' מצי'
 למימר דמתני' מיירי ברוב כשרים דהא' הני ריב ורי' א'
 אומרים נאמנה וברוב כשרים לא בעי' נאמנות דידה'
 כיון דאפי' אינה טוענת ברי' מהני ריב ע"ש, ותישב'
 לפמי' הריעיב'ה פ"ק דכחצות דף י"ג בזה דפריך
 לזעירי' דאמר מצי' מדרב'ה וסדורא דהא' אמר רב מלקין
 על היחוד ואין אוסרין על היחוד ימא' דלא כרי' יהושע,
 ובזה הריעב'ה ז"ל למא' דלא כרי' יהושע, פי' דאלו
 לרי' לא קשיא דמוקי' לה בטענה ברי' כו', משום דכי'
 לא טענה הכי' הכי' הוי' כמודה שבעלה בחיבור, מה
 שאי' בשאש איש אפי' אמרה שזינתה אינה נאמנה שמה'
 עיניה נהיה בחדר הלך לא בעי' טוענת עכ"ל, וכי'
 הראיה ע"ס וז"ל הא' דמקשינן מהא' דאמר רב מלקין על
 היחוד כו', וקשיא לן הא' דלא כרי' גמי' הוי', דע"כ
 לא מכשר רי' אלא בטוענת כו', ואלו היכא אפי' ביאה
 טוענת אמרינן אין אוסרין על היחוד, וי"ל דלרי' לא
 קשיא כיון דשמעינן מיהא אליבא דרי' דסחירתה אין
 רחיה על העומאה הלכן בשאש איש לא בעי' טוענת
 כיון דאין סחירתה רחיה ווי' משום אמינה דידה' ליה
 בה משאש, דאפי' אמרה טעמה אי' לך כריכה אלא
 רחיה לדבריה כו', אבל הכא דינא' הוא דנבעי' טוענת
 אפי' דמשום רחיה דסחירה לא מיפסלה דלמא' אמרה
 נבעלה ולפסול בה ומהימנא עכ"ל, ואי' ברוב כשרין
 נמי אפי' דלא בעי' טענה שפיר הא' דהקן רי' ג' ורי'
 אי' נאמנה דבעי' טענה דלמא' אמרה נבעלה לפסול לה
 ומהימנא למשוי' נפשה חכיכה דליסורא אפי' ברוב כשרי':
וכר זה כחצו ליישב שיטת רש"י ובעה"מ דסברי'
 דסוגיא' חילוף כרי' יהושע אבל לרי' בחד רובא
 ואפי' בלא טענה, אמנם דעת הרמזים מבואר דס"ל

שמעתא ד פרק כב

שכל הקבוע כמתנה על מחלה עכ"ל, ומשמע דלא עיסקא
 אלא ע"י פסול הניכר במקומו בפני עצמו ולא ע"י עריות
וכן מוכח לענין מהא דתמן ספיק דלוקוחות ד"ד
 חינוקת טהאנסה איך יוכי אם רוב אנשי העיר
 משיאין לכהונה הרי זו תנשא ע"ש, ואי נימא דחייסין
 לאביה ולקרוביה דאף ליחיה להך כלא אם אנשי העיר
 משיאין לכהונה הרי ליה חסיה משיאין לכהונה, וע"ש
 פירש"י רוב העיר משיאין לכהונה היינו דרוב העיר
 כשרין להשיא בטחיהן ולאמנותיהן לכהונה ומשמע הא
 כל משיאין לכהונה חוליה לן למיחש למידי והרי אביה
 ואח"י משיאין לכהונה בטחיהן ולאמנותיהן אף מוכח
 דלא חשו למיעוטא אלא בפסול שניכר במקומו בפני
 עצמו ולא ע"י שאר עריות, זה הנדרשה לענין, וזהו דאם
 ידוע דלזלזל אינה לגבייהו איח לן למיחש גם לפסול
 קורבא כיון דהויל כמתנה על מחלה אבל כל הפסול
 ידעינן דפירש ומסתמא מי הלך הבעול אלאה כמבואר
 בטור אה"ע סי' ו' ע"ש, איך לא חייסין מדרבנן
 אלא לפסול ידוע, דזה הו' נגדו ומשום מעלת יוחסין
 החמירו, אבל היכא אינו פסול בעלמא אלא ע"י שאר
 ערות ועל ידה כל כה"ג לא חייסין אף מדרבנן,
 וכדמוכח מהך דמשיאין לכהונה דזוק :

פרק כג

ועוד נראה דאפי' באנו לחוש לדברי הנימוקי יוסף
 ולחוש למיעוט קרובי ערות, מ"מ נראה להקל,
 והוא משום דמסתמא איכא חרי רובי והיכא דאיכא
 חרי רובי והד"ו נותר, וכמו שנכתב, וז"ל הטור באה"ע
 סי' ו' כהז הרמזים דוקא שנבעלה בפרשת דרכים שאין
 שם דבר קבוע, אבי רחום שנבעלה בעיר או שנתעברה
 בעיר אפי' אינו שוכן דה אלא עכו"ם או מצד אחד
 לא משא"ל לכתלה שכל הצעות כמתנה על בעול דמי
 ואם נשאה לא תאל האילי יאומרת לכשר נבעלתו ע"כ,
 ונראה דאפי' כחונקת בעיר אם הלך הבעול אליה
 תנשא לכהונה כיון דאיכא רוב העיר רובו סיעה
 כשרים, וא"כ הלכה היא אילי, וסתמא נמי שאין ידוע
 מי הלך נמי נראה דתנשא לכתחלה עכ"ל :

וכתב הב"י ז"ל דברי רבינו הם לפי הב"י שכתבתי
 ולא דקאזלא אינה לגבייהו דהויל קבוע אבל
 רש"י כתב ושמע איכא דקאזלא אינה לגבייהו, וז"ל מאי
 איכא יש שהולכה היא אליו והויל קבוע, והלכך אפי'
 ברוב כשרים או רוב העיר או רוב סיעה פסול ומשום
 דהי רובי אכשרי' ליהא למוגזר מיד, וכן נראה שהוא
 ענין החוס' ודאי ונכוסים למאן דאזלא אינה לגבייהו
 וכ"כ הריטב"א ז"ל, פירש אי' מפורי ובעל הולד
 שחוקי, פ"י אעפ"י שפירש דה"ו ואולי אינה לגביה
 דחרי רובי בעי, וכולה סוגיא רהטא להדיא דאפי'
 ש"עו ודאי דרך דנבעלה אי חד רובא דבערות לא
 מכשרינן לה כלל, ולא כמתן דמפרש דכל היכא דידעתי
 דאולי בני העיר לגביה בני בני ולא בעינן חרי רובי
 אלא היכא דלא ידעינן אי אולי אינו לגביה, וליחיי
 כלל להאי פירושה עכ"ל כו', אך הנה דברי הרמזים
 ז"ל שסתם וכתב דנבעלה בעיר לא תנשא לכה"ג כו'
 ונראה מדבריו דאפי' בדאיכא חרי רובי רוב העיר ורוב
 סיעה כל שנבעלה בעיר לא תנשא לכתחלה ולא מכשרי

וכן נראה מוכח מש"ס מה דפרקי ומי בעינן חרי
 רובי והחזן חשע חיות כו' ובנמצא הלך אחר
 הרוב, וכ"כ בשא"ן דלחוח מדינה נעלות דקא אהו ליה
 רובא מעלמא, והא איך זירא אעפ"י שדלחוח מדינה
 נעלות, ומבואר דכל שאין דלחוח מדינה נעלות הויל
 חרי רובי, ואע"ג דנמצא חוק העיר ולא בפירש דרכים,
 וא"כ היה ביוחסין דבעי חרי רובי ולא בני בחד רוב
 היינו שדלחוח מדינה נעלות אבל אין דלחוח מדינה
 נעלות ורוב העובדים דרך העיר כשרים או הו' חרי
 רובי, אלא דקשי' לי כיון דבעי גזירה משום קבוע,
 והיינו דגזרינן אולי אינהו לגביה אהו אזלא אינה לגבייהו
 דהויל קבוע, וא"כ מה מהני רוב העובדים דרך העיר
 כיון דנבעלה חוק העיר ואלו הו' אזלא אינה לגבייהו
 אע"ג דרוב העובדים דרך העיר כשרים כיון דאיכא
 מיעוט פסולים קבוע בעיר הויל כמתנה על מחלה גם
 נגד רוב העובדים דרך העיר :

אמנם שיעקר הדיון נראה מוכח כדברי הטור מהא
 שאמרו רבין ורבא דלחוח מדינה נעלות
 וכמ"ס, וז"ל דלא גזרו פירש אהו קבוע אלא היכא
 דליכא אהו רוב העיר גירא, אבל היכא דאיכא נמי
 רובא מעלמא חוק העיר דאי אזלא אינה לגבייהו הויל
 ומי' פירש ע"כ בעינן דאי אזלא אינה לגבייהו הויל
 מיעוט דקביעי וכמתנה נגד רוב העיר ואפי' אין דלחוח
 מדינה נעלות דאיכא נמי רוב העובדים דרך העיר דכל
 דאזלא אינה לגבייהו הויל מיעוט פסולים דקבוע בעיר
 כמתנה רובי, והב"י כתב וז"ל וסתמא נמי שאין ידוע
 מי הלך למי תנשא לכתחלה נראה שטעמו דכיון דאין
 זה מן הדיון אלא משום מעלה בעלמא כל היכא דלא
 ידעינן אזלינן לקולא עכ"ל, ותמהני דמעלה אינו אלא
 אם ידוע שפירש ובה אזלא דבעל החורה אזלינן בחר
 חד רוב, ומשום מעלה בעי חרי רובי אבל אם לא
 ידעינן אם פירש או לא הו' ספק חורה :

ואפשר לפי מה דמשמע מדברי הרשב"א והריטב"א
 בחידושם

כחידושם פי' עשרה יוחסין גבי שחוקי רוב כשרין אלה
 הריבא דלא ידעינן אם אילא איהי לגבייהו או לא הויל
 ספק ספיקא , ספק שמה אילא אינהו לגבה דהויל רוב,
 ואחיל דאזיל איהי לגבייהו שמה לכשר בעטלה ע"ש
 ואיכ כיון דאיכא ספקם לקולא אינו אלא משום מעלה
 בעלמא דאמרינן מסתמא הלך הבעל הלך אלה, אלא
 דתחמיית הפוסקים משמע דכה"ג אם אלו מסופקים
 בקבוצ אם פירש או לא, לא הוי סיים דהוי כמו שם
 אום חד, וכמו ספק אחד יחשב, וב"ש בסי' ד' סק"ט
 גבי רוב פסולים דלא הוי ממזר ודאי דלמא אילא איהי
 לגבייהו והויל קבוצ חיל אעיב דכבד העור סי' ו'
 דאמרינן מסתמא הלך הבעל אלה שם אמרינן לקולא
 כן אבל לא אמרינן כאן דבדואי הלך הבעל אלה והוא
 ממזר ודאי ואינו אלא ספק ע"ש, והינין כן משום
 דכסי' ו' אינו אלא משום מעלה בעלמא, ולהכי לקולא
 הוא דאמרינן כן, וכבר כתבנו דאם אילא איהי לגבייהו
 דהויל קבוצ אינו משום מעלה, ויחקר נראה דס"ל
 להטור בין לקולא בין לחומרא דתסתמא הלך הבעל
 אלה אפי' נגד ספק חורה, דהא ספק זוהי מן החורה
 אסורה איהי? דמסבירא אומר כן איכ ה"ה ברוב פסולים
 נמי אמרינן מסתמא הבעל הלך אלה והוי ממזר ודאי,
 ועי' שם בשמעתא ה', וכיון דלדעת הטור כל שאין דלוחה
 מדינה נעלות רוב העוברים דרך העיר כשרים הויל
 תרי רובי, איכ שחוקי נמי האירנה דתסתמי לין לחוח
 מדינה נעלות והויל תרי רובי רוב העיר כשרים, דאפי'
 עבדים הבא על בת ישראל הולד כשר ומיעוט קרובי
 עריזה, וכיון דאין דלוחה מדינה נעלות אפי' רוב
 העוברים נמי כשרין ותרי רובי הו' :

ועוד נראה כיון דבגדון השאלה שכתב ה"ב דיאל
 כמה מכסולים מזה אם באנו לפסול הולד ע"ש,
 וכבר כתבנו דבשעת הדחק כדאי' הוא רשי' ובעי'מ'
 להכשיר בחד רוב, וכמי' שפירקם הקודמים ע"ש, אלא
 אפי' לדעת הפוסקים דבעי תרי רובי מי'מ כל כה"ג
 נראה להקיל דהא דבעי תרי רובי אינו אלא משום מעלה
 בעלמא ואיכ בשעת הדחק טובא ראוי לסמוך בחד רוב
 כיון דאיכא נמי דעת רבינו הגה"ל הובא בחוס' כתובות
 דף מ"ז ד"ה מאן דמתיי הא להכשיר אפי' בחד רוב,
 וכן לפירשי' וחוס' דמפרכי מאן דמתיי הא לא מתיי
 הא דקרוגות של כטורי לא היה אלא חד רוב הלכך
 הוראח שעה היתה ע"ש, וע"ש בלשון רשי' זיל הוראח
 שעה יורד שעה שם, או רוא שם שחר לדדי
 היכר דברים להחיר, אבל לדורות תרי רובי צעינן עכ"ל
 ע"ש, ומדכתיב יורד שעה או שחר לדדי היכר משמע
 דלגורד שעה י"ב מותר אפי' לא היה לדדי היכר,
 ואיכ כידון האומר בחשוקת י"ב ש"א כמה מכסולים
 אם באנו לפסול הולד אין לך יורד שעה יותר והוראח
 שעה אליבא דכ"ע מותר ודוק :

פרק כד
 כתב בשו"ת מוהרי"ן לב סי' ראשון כלל י"ב סי'
 ע"ד וז"ל, ומעטמא דסי'ם היה נראה לכאורה
 לומר דספק מבר להאביל ספק מבר להניח שמה נטל
 רשות מצ"ד, אלא יש מקום לחלוק ולומר דכשם שאין
 הולכין בממון אחר הרוב הי' אין הולכין אחר ספק

כתב הטור בחי'מ סי' תי"ד וז"ל אבל חזו וקם שטס
 מדיקיס

ספיקא , אלא חוקי ארעא בחזקתיה ובחזקת מרס קמא
 דיחומים עכ"ל, ולעני' נראה דכל כה"ג נגד חזקת
 מרס קמא ספיר מהני רוב ואפי' בממון , דכיון דבחוסי'
 ר"פ המיח' כתבו בעטמא דלין הולכין בממון אחר הרוב
 משום דאיכא מיעוט וחזקה חזקה ממון ג"ל אזלינן רובא
 רובא ע"ש, ולכאורה חוקי דכבולה ש"ס קו"ל רובא
 וחזקה רובא עדין, אלא דעטמא דלמח' משום דחזקה
 ממון אלים טובא ועדיפא מכל החזקות , וכדמוכח ס"פ
 התמיר בכוגיא דהוי בה מומין, ומשום דהא דרובא
 עדין מחזקה היינו משום דרוב הוא השתא לפנינו הרוב
 אבל חזקה אינו חזקה דמעיקרא שיהי לפנינו
 כך, לכן אוקמוהו החזקה קמא, אבל רוב הוא עתה
 לפנינו ועדיפא מחזקה דמעיקרא, וחזקה ממון שהוא
 נמי עכשיו מוחזק בממון הוי כמו רוב, ואין מו"חיו'ן
 ממון מחזקה בעלים שהוא מוחזק עכשיו ע"י רובא :

ולכן נראה לעני' בקרקע נגד חזקה מרס קמא מהני
 רובא דחזקת מרס קמא אינו אלא כמו שאר
 חזוקי חזקת אשת איש או חזקה עמא, וכה"ג אמרינן רובא
 וחזקה רובא עדין, וכן נראה בפי' חז"י דף ק"ב בה'
 דלמרו שם הלכתא כריבה בארעא וכר"ב יוסף בוזי' וכתבו
 שם חוס' משום דבזוזי' לא מהני מזו דהויל מזו להוציא,
 אבל בקרקע אמרינן מזו להוציא מחזקה בעלים הראשוני'
 ע"ש, הרי מבואר דחזקה ממון שהוא מוחזק עכשיו
 עדין מחזקה מרס קמא, ובסי' מוהרי"ן לב סי' י"ד
 הקשה בדברי חוס' המוכר דהא בקרקע נמי הויל נגד
 חזקה מרס קמא והיחוס ב"ע, ואינו קושיא משום
 דלעי' דלא אמרינן מזו להוציא היינו נגד חזקה ממון
 שהוא מוחזק עכשיו אבל נגד חזקה מרס קמא אפי' מרס
 מהני מזו, וכה"ג אשכחן בפליגתא דסומכוס וחכמים
 דסברי חכמים ממון המוטל בספק וליכא חזקה מרס
 קמא אמרינן המעט' חוקי בחזקת מרס קמא, ואלו
 בחזקת ממון ממס ג"ל סומכוס מודה דהממנ' , וכמי'
 חוס' בפי' השיאל דף ק', הרי מבואר דחזקה ממון אלים
 ספי מחזקה מרס קמא, ואלעי' דחכמים סברי בממון
 המוטל בספק דמוקמי בחזקת מרס קמא אינו אלא בספק
 אבל היכר דאיכא ומלא עובדה צדא ועימא רוב חזקה מרס
 קמא אעיב דלא מהני מזו נגד חזקה ממון, ומשום
 דחכמים נמי סברי דחזקה ממון ודאי עדין מחזקה מרס
 קמא ואיכ כי היכי דלעינן מזו מחלקין בין חזקה ממון
 לחזקה מרס קמא היה ברוב נמי אעיב דלין הולכין
 בממון אחר הרוב, והיינו דרוב לא מהני נגד חזקה
 ממון אבל נגד חזקה מרס קמא ספיר מהני רובא להוציא
 נגד חזקה מרס, והא דפיריך בש"ס ר"פ המוכר
 פירות לרב דס"ל הולכין בממון אחר הרוב משור שנגא
 אה הפרה ומלא עובדה צדא ועימא רוב פרות
 מחטברות ויולדות ע"ש, ומשמע דלשמואל יחא, והפס'
 מוקי לה בפי' השואל דף ק' בעומדת חלבס ואיכ ליכא
 אלא חזקה מרס קמא, ולשמואל נמי חוקי' ואפשר
 דס"ל למקשה דמיירי בשמא' שמה, היכר דטוען שמה
 ס"ל לסומכוס חולקין אפי' במחזקת ממס דיתלוקו וכמי'
 חוס' שם פי' השואל ד"ה הא מני סומכוס :

כתב בשו"ת מוהרי"ן לב סי' ראשון כלל י"ב סי'
 ע"ד וז"ל, ומעטמא דסי'ם היה נראה לכאורה
 לומר דספק מבר להאביל ספק מבר להניח שמה נטל
 רשות מצ"ד, אלא יש מקום לחלוק ולומר דכשם שאין
 הולכין בממון אחר הרוב הי' אין הולכין אחר ספק

פרק כה

כתב הטור בחי'מ סי' תי"ד וז"ל אבל חזו וקם שטס
 מדיקיס

פרק כו

כתב בשבועת מוהרי"ט סי' קי"א חז"ל ולענין פסק הלכה היה החכם השלם המורה נרדו חקר צוה שלשה חקירות ושלשן חקירת חכם, האי' בספק שבועה בשפוטא דרבנחא אי מלי הגבוע לומר קום לי כמי שפוטרי מן השבועה כי היכי דמי לומר קום לי כמי לפוטרו מן הממון, או למה לא דמי לשבחון דאמרינן מגו לאוקמי ממונא ולא אמרינן מגו לאשטורי משבועה והביא מחשבות מוהרי"ן לב בחיב כו' מ"ז שהכח בשפיטות דכי היכי דאמרינן בממון אוקי ממונא בחזקה מר"ה הי' לענין שבועה לא משבעין ליה כו' אבל היכא שהחובע מוחזק כנדון דידן שמפקיד הפוס בנכסו הנפקד ואומר השבע לי וטול צוה לר"ך ללמד ממקום אחר, ומגא חמיא לו מהאי דפי' הכוחב דא"ר שמעון כל זמן שחובעא כחובתה יורשין משבעין אחוה והר"ף פסק כח"י, ור"ח ור"ת אשכחן פסקו כהר"ש, וכבש הר"ש חז"ל כיון דליכא פלוגתא דרבנחא לא עבדינן עובדא לחייבו שבועה אשפ"י שהשגה בזה להוציא לא מחייבין לה שבועה מספק עכ"ל, ותמיהו דהא מבואר ההיפוך דהיכא דליכא שפיקא בשבועה והוא צ"ל להוציא אינו נוטל אלא שבועה, וכמ"ס הרי"ף והר"ש גבי פוגמא כחובתא בעדים דעלה בחיקוי בפי' הנוקב וכחבו הלכך מספק לא חפרע אלא בשבועה, וכן באיך אינעיות דפוגמא לא חפרע אלא בשבועה, וכמו שמבואר בטור ושע"ט סי' פ"ז, וגם בעיקר ראוה מוהרי"ט שהפלא אחי הכב המו' מוהרי"ד יסודא כהנא ש"ן, דהא חסם שפיקא דשבועה הוא היכא שאינה חובעת כחובתה אם משבעין אחוה שבועה אשפוטרוכס וע"ש ברא"ש, ולהכי כבש שפיר דלא עבדינן עובדא לחייבם שבועה מספק, אבל בחובעת כחובתה ליכא שפיקא כלל, ואיך מה זה שכבש מוהרי"ט אשפ"י שהשגה בזה להוציא:

אמנם כיון דנפיק פשוטה דמוהרי"ט רחמי ליישב והוא, דודאי ליכא דכבש שבועה על הטובל אם ראוה לו לטובל בלא שבועה או בשבועה דוקא ודאי אינו נוטל אלא בשבועה ואינו יכול להוציא שלא בשבועה, והוא הך פוגמא כחובתה בעדים דמספקא לן בלא גופלת שלא בשבועה או אינו אלא בשבועה, אבל גזון דמוהרי"ט שם העובדא הכי הוי דהיה על הנפקד שבועת השומרים אלא שהיה לו עד המסויע, והעלה דאשפיקא דדינא הוא אם עד האשכ"י פוטרי, ואיך מספיקא משבעין ליה אלא שהמפקיד חסם מנכסו הנפקד וחובע שבועה, ובהו כיון דאין הספק אלא אם ראוה לחייבו שבועה אינו מועיל חפיסה מספק ודוקא בחסם ממון וספק אם מגיע לו ממון הוא דמהי חפיסה, ואמרינן כיון דחסם והוי מוחזק אין מוציאין מידו, אבל אם אין לו חביעת ממון אלא חביעת שבועה צוה לא מהי חפיסה, ולזה הוא דמציא ראוה שפיר מדברי הר"ש סי' הכוחב, שכבש דאין לחייבם שבועה מספק ואשפ"י שהשגה בזה להוציא והיינו דהוי דמיירי באינה חובעת כחובתה, מימ צוה להוציא בבבל יום מוונות ודירה, ואיך היורשין מוחזקין במוונות ודירה ולהוי חפיסה מספק עד שהשכש שבועת אשפוטרוכס אלא מוכח דלא מהי חפיסה עבור חביעת שבועה, ושפיר הביא ראוה לר"ן דידה במפקיד שחסם עבור חביעת שבועה דלא מהני

מויקוס יוחר לפי שהן ארוכין ומחליקין ובהם חסם ובהמה אין לו רעות להוציא ואם הוציאם ובהם בזה אחר הכי הן שלו כו', וכל זה לא איירי אלא בזכא בנה אחר לאחר משבעין אלא זכא בהם קודם שהשביחן מיבעי' ולא אשפטא, וכבש הרמ"ה שאין מוציאין מידו, ואיך ז"ל כתב דמוציאין מידו עכ"ל, וכבש הב"י ז"ל, ומ"ס הרמ"ה שאין מוציאין אחרו מידו, כי"ב הרמב"ם פ"ג מה' נזקי ממון, ולפעמיה אול דבכל שפיקא דדינא אין מוציאין אחוה מידו, והר"ש פסק' המניה בדין זה דמוציאין אחוה מידו, ואיך נמי אול לפעמיה דסובר דשפיקא דדינא אם חסם מפקינן מיניה כמבואר עכ"ל ע"ש, ובחקפו כהן השני צוה על הב"י, וכבש דפעמא דהר"ש הוא משום דס"ל כיון דקנס הוא שקנסו של ש"בא וזכא בו יהיה וזכא בו לכן בספק מוציאין אחוה מידו כמ"ס הרמב"ם פ"ב מגניבה, דבקנס אינו יראה לזכות אלא בדין ברור ופסקא עכ"ל:

ולענין יראה דהרמב"ם ז"ל כתב אלא בקנס שקנס' חורה דבעין אשכ' ירשיעון אלקים ואם מודה בקנס פטור, וכן שאין הבי"ד מחייבין אחוה ליכא חיוב כלל, אבל בקנסות שקנסו חכמים כמו בהיקף שאינו יתר, או בדניו דגרמי לדעת הפוסקים דהוא מדרבנן שנתחייב ע"פ הודאח עצמו, וכמ"ס בש"ך בסו' שפ"ח דבקנס דרבנן לא אמרינן מודה בקנס פטור ע"ש שהביא מדברי המרדכי פ' הגזול בחר"ה חז"ל ואם הודו כמה גרמו לא להפקיד חיוב לפרוע כל מה שהודו, דאע"ג דמודה בקנס פטור ודניו דגרמי קנס הוא, הני מילי בקנסא דאורייתא משום דכתיב אשכ' ירשיעון אלקים פרע למרשע איש, אבל בקנס דרבנן מחייב בהודאח עצמו, ושטוס אבידור כו' אליה הכהן עכ"ל, ע"ש בש"ך, ואיך כיון דלא בעינן בקנס דרבנן אשכ' ירשיעון אלקים איך בספיקא דידה מהני חפיסה כמו בשאר ממון, ולזה שפיר כתב הב"י בעטמא דהר"ש דלעטמו דס"ל דלא מהני חפיסה כלל, והוא דכבש הרמב"ם פ"ח מעבדים גבי מכרו לשלשים יום דכבש עלה הרמב"ם ז"ל, איך אין בקנסא חפיסה מועלת ע"ש, והחס נמי קנסא דרבנן הוא, דשאני הך קנס מעבדו לקנס חורה לכל דבריו דהרמב"ם כתב בפ"ח מעבדים חז"ל קנס זה אין גובין אותו ואין דנין אותו אלא בבי"ד מומחין ע"ש, וחלו שאר קנסות דרבנן לא בעי מומחין, ובעיכ ל"ל דקנס זה למכרו לעניים דו' אותו כמו קנין חורה, ומ"ס שפיר כתב בעלה הרמב"ם דמספק אינו מועיל חפיסה שכןא ובאמת הרשב"א זכא כתב על דברי הרמב"ם שכבש במכרו לעניים דקנס זה אין גובין בבבל, כבש עלה ז"ל ותמיהו על הגזון דמה ענין זה לקנסות דאין גובין בבבל דהיינו קנסות שחיבה חורה בעינן מומחין דוקא אבל קנסות שחקמו חכמים למה לא יגבו בבבל ע"ש ברא"ש פ' השולח, אלא כיון דהרי"ף והרמב"ם כתבו דאין גובין קנס זה בבבל ע"כ חבונה להך קנס כמו קנס חורה, ומ"ס כבש נמי הרמב"ם דאין בקנסות חפיסה, אבל בשאר קנסות דרבנן מהני חפיסה ולרמב"ם אש"י ביה קנסא דמוכר עבדו נמי לא גרע משאר קנסות דרבנן ולא בעי אשכ' ירשיעון אלקים ואש"י בהודאח עצמו חייב, ואם כן למה לא מהני חפיסה, ומ"ס"ה הוכרח הב"י לומר דהר"ש לפעמיה דס"ל דלא מהני חפיסה כלל:

איכור שצטלה עדיין חי, ובפי' דחולין דף ט' אמרינן בהמה בחי' בחזקה איכור עומדה עד שיודע לך כמה נשחטה, נשחטה בחזקה היתר עומדה עד שיודע לך כמה נטרפה, ומשמע דוקא לענין ריעותא דאחיילד לאחר שחיטה, כגון בא זאב ועל בני מעים והחזירים כשרם נקובים דלא חיישינן שמא במקום נקב יוקב אבל אם יוגלד הספק מחיים כגון ספק דרוסה לא, משום דנשחטה שגולד הספק היתה עדיין בחזקה איכור, ואורי' דהספ חיישינן לספק דרוסה משום דשכיח ומוכחא מלתא לאיכורא עפי מלהירא, וכן האי דינא לה קין כגון מיט דחיישינן שמא גבריא למאן דחיים לספק דרוסה כו, ומיט מסבירא מלהא לאיכורא עפי מלהירא עכ"ל, ומבואר מדבריהם דהיכא דהוא ספק שקול ואינו שכיח לאיכור יותר מוקמינן בחזקה היתר ואע"ג דיוגלד הספק לא איכורא כיון דאיכור הראשון ודאי חלף חק' לו אין מחזיקין מאיכור לאיכור :

ובדרי' משה י"ד סי' ז'א כהב ז"ל, ומשמע בא לידנו פה ק"ק קראקא בראש בהמה שהיה בו מים, וקודם שידעו היריעות חתמו הגולגולת לנשים, ומקאח המוח מן הגולגולת, ולא היה נודע אם המוח מקיפו או לא וסברו, ויש שהיו רוצים להשכירי המוח דמיטא נשחטה הותרה עד שיודע לך כמה נטרפה, ולא דמי דהואיל ויש כלן ריעותא ברוב מחיים אין להכשיר משום זה, וכן משמע בחסופות פרק ד' אחין דף י"א עכ"ל, וכבר הביג ענין מותר' דלא להשכירי סי' ס"ז, דהא מדברי חסופות מבואר להיפוך, דאפי' בכה"ג שגולד היריעותא מחיים נמי מוקי בחזקה היתר אי לאו דלאיכור שכיח יותר וע"ש, ובש"ך י"ד סי' ג' מיישב דהא דהמ"א ז"ל אצל ניל דדעת הרב הוא דהחיים כהבן כן לרבה דלמר בשי"ם הספ אשה זו בחזקה היתר לשוק עומדה כו', אבל אפי' ה' אקשי' לרבה דהספ מוקד דנפל עליו הבית כו' אמאי נימא אשה זו בחזקה היתר לשוק כו', ומסקי' אפי' ורשא' דלא מוקמינן אשה זו בחזקה היתר לשוק, א"כ הוספיה דממזני דין זה מוכח דכי היכי דלא מוקמינן אשה זו בחזקה היתר הי' לא אמרינן נשחטה הותרה היכא דאחיילד ריעותא מחיים, ואע"ג דלפשר לומר דלמסקנא נמי אמרינן אשה זו בחזקה היתר לשוק אלא דלחומרא אמרינן דבעי חליטה, וכמ"ש הב"י שם כו', מימ כיון דאינו מוכרח ויש פנים לכאן ולכאן וגם פשטא דשי"ם משמע דהספ דאפי' ורשא' אשקרא דלינא פליגי כו', אבל אשה זו ורשא' דקילין בוטיחו יבול להיות חלוקה הווא אמת וקיים עכ"ל, ולשיטת הש"ך מחזיקין מאיכור לאיכור דכיון דגולד היריעותא מחיים מחזיקין מאיכור אמי' לאיכור עריפה :

ובתשובה מוהרי"ע ח"א סי' פ"ב נס הוא העלה הלכה דמחזיקין מאיכור לאיכור ע"ש ז"ל והר"ש ז"ל כהב בהלכותיו בהענין וסיכא דלא החזקה לא היתרא ולא איכורא עד אחד מהימן להסיר וכי' לאיכור, והך מלתא ודאי לא מקרי אחזקה הווא אמת שזה האיש מארץ רחוקה בא ולא ידענו מליצה עס הוא חסול בואו והיום נשא אשה וכמעט שעבר נחלה הדבר עפי' אורה העד שהיה בין עירו ומכירו ובקי באחייו ואימת נחזקו א"כ בלא אחים, ולא קרינן חזקה לשוק אלא כי ידעינן דלית ליה אחין, אלא דמסקנא לן אם

מהי בזה חפיסה מספק, אבל באי' דפוגמת כחובתה בעדים להספק על אחרו ממון עצמו שצ"ח ליעול אם ראוי שלא שצבועה או שצבועה ודאי אינה נועלת אלא שצבועה ודברי מוהרי"ם כוונים :

איברא לפי"ש בקצ"ח סי' פ"ז סק"ד דמסקנא שצבועה דרבנן אין להו רוצה ליטבע אין צ"ד יורדין לנכסיו אלא מגדין אחרו עד שיטבע משה' לא מהי חפיסה, דכוא משום דעבד דינא לנפשי' ובצבועה דרבנן ליכא דין שצבוע על הנכסים אלא כידוי ממילא ליכא דין חפיסה ע"ש, ובצבוע דאין הב"ד מגדין שצב"ד יורדין לנכסיו וליכא' שצבוע דאורייתא כיון למיעבד דינא לנפשיה כמו' דיון לירד לנכסיו וחוספס עבור שצבוע ע"י קיס לי שחיב לי שצבוע החורה, וא"כ נגדון דמוהרי"ם דחפס המפקיד כו' שהיא שצבוע החורה שצבוע השומרין, ובספק אש עד המשיע פוער ואם אינו פוער מגיע לו הממון אם חייב שצבוע החורה דב"ד יורדין לנכסיו ועבד אינא דינא לנפשי', וחו ליחיה לראיה שהביא מוהרי"ם מהאי דהראש"ה דצ"ח הוואל' מונוות ודירה וכמ"ס צבאורו דהספ שצבוע אפטרופסים אינו אלא מדרבנן ואם אינו רוצה ליטבע אין הב"ד יורדין לנכסיו וליכא' שעבוד בנכסים, אי"כ ודאי לא מלו היורשין להפסס מונוות ודירה עבור ספק' שצבוע אפטרופסים, כיון דאין דין הורדה נכסים לשצבוע דרבנן רק הב"ד מגדין לעשות כאשר הב"ד מחייבין אחרו ליטבע, וכיון דכמי' שצבוע אין הב"ד מגדין ולא עבר על דברי ב"ד אי"כ ממילא ליכא חזרת הורדה לנכסים כיון דהיא שצבוע אורייתא, וידוי פשיטא דלא"ישיך ממספיקא, והו נראה לי ברור ודוק :

שמעתא ה

בו יבואר אם מחזיקין מאיכור לאיכור גם יבואר דין חזקה דרבא בקטנה שהגיעה לכלל שנותיה :

פרק א

תנן פ"ד אחין דף ל' וכולן שהיו בהן קידושין או גירושין בספק הרי אלו הותרו חוללות ולא מחייבות, יליד ספק קידושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה זכר ספק קידושין, ספק גירושין כהב בנתי' ואין עליהן עדים, ואמרינן עליה בגמ' ואלו בגרושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה לא קתיי מי"ט אמר רבא אשה זו בחזקה היתר לשוק עומדה ומסקנא אשה בא לאיכורה אל חלסקרה מספק, א"ל אפי' אי הכי צבדושין גמי נימא הכי אשה זו בחזקה היתר ליבם עומדה ומסקנא אשה בא לאיכורה אל חלסקרה מספק, הספ לחומרא כו', וליצה' אפי' נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואינו יודע אינו מהם מת ראשו אל הכי צבדושין ולא מהייבמה, אמאי הי' נימא אשה זו בחזקה היתר לשוק עומדה, ומסקנא אשה בא לאיכורה אל חלסקרה מספק כו', וכהני חוס' צב"ה אשה זו בחזקה היתר לשוק כו', וא"כ דבא מוקמינן אשה בחזקה היתר לשוק אפי' שצטעה שגולד הספק היתה עומדה בחזקה

שמעתא ה פרק א

בדאיה דראשונה מהא דתני ירד להקר עמוד, ליטרה מטומאת מה פמח שחוקת עממח עמא, ואע"ג דטומאת ראשונה כבר עברה ע"י עבולתו כו', מההא לא שמעינן אלא היכא דאיכור השני הוא משום איכור הראשון, וכמו האי דירד לטרה מטומאת מה דראשונה ושניה הם אחד לשניהן טומאת מה, אלא היכא דאיכור השני אינו משם איכור הראשון, ובהאי דמחזיקין מאיכור אשה איש לאיכור ויבמה לטון, ולא איכור אמה לאיכור ויבמה זו מלן, וחדע דהא שם בירד לטבול מטומאת שרן וגמלא מה משוקע בקרקע עבור הוא, וכמיש חוס' שם במיר דף סיג ד"ה כי"ד דין טומאת ההוא ע"ש, שכתבו בירד לטבול מטומאת שרן לא אמרינן שחוקת עמא עמא ומוכרה שם ואיכ' אי מהתם עכ"פ מוכח דמשני שמה חין מחזיקין מזו לזו :

ארא דקושטא דמלתא נראה לפי ענין דאפי' היכא דהוא משם אחד כל שאיכור הראשון חתף הכ"ך הו' חין מחזיקין מאיכור לאיכור וחזקה איכור לא אמרינן אלא היכא דמספקא מלתא אם יאל מאיכורא קמא או לא, והתם במיר לזו מהורה חזקה חזקין עלה כיון דכבר נטרה מטומאתו הראשונה ע"י עברה במקום אלא עממח דמלתא מבוואר בחוב' שם וז"ל שחוקת עממח עמא, דכי גמיירי דטומאת ההוא דמת הותרה היינו דוקא לאדם שלא היה בחזקה טומאת מה שחוקת עממח עמא, כלומר שרגלים לדבר כלומר שטעם גדול יש בדבר הו"אל והוא בחזקה טומאת מה לא הותרה טומאת ההוא אלא ע"י, וביאור דברייה דלאו בחורה חזקה חזקין עלה אלא מסכרה אמרה משנה, דכיון דטומאת ההוא חידוש הוא הלכא למשה לחלק בין טומאת ההוא לטומאת מגולה גמי מיר ועושה פסח, משאיכ' בכל הטומאות חין חילוק בין טומאת מגולה לטומאת ההוא וכיון דחידוש הוא מההבד לומר שלא נחדשה הלכה למיר ועושה פסח בטומאת ההוא אלא לאדם שלא היה בחזקה טומאת מה ולזו משום חזקה חזקין עלה דאין מחזיקין טומאת לטומאת כל שנטרה מטומאתו הראשונה :

וראיה ברורה לזה נראה ממש הרמב"ם פיז מה"ל קרבן פסח וז"ל ע"י שטעמא במח והזה עליו שלישי ושבועי ובשבועי שלו נעמא בקרב ההוא ולא ידע ועשה פסח ואח"כ נודע לו שהוא עמא בטומאת ההוא אינו חייב בפסח שני, שכיון שטבול בשבועי פסקה טומאת הראשונה, אבל אם גמלא טומאת ההוא בשני לטומאתו ולא ידע עד שטעם הפסח הרי זה חייב בפסח שני, שחוקת העמא עמא עד שיהיה פסח ודאי שרגלים לדבר ע"כ, וע"ש בהשגח הראש"ד שהבין מדברי הרמב"ם דוקא בשני הוא דלא הו"ק אלא טומאת ההוא אבל בשבועי אע"י דעדיין לא היה ולא טבל הותר אלא טומאת ההוא ע"ש, ואי נימא בחורה חזקה חזקין עלה איכ' מאי חילוק בין שני לשבועי דודאי כל שלא היה ולא טבל עדיין טומאתו עליו, אע"כ משום רגלים לדבר בלבד הוא הותר טומאת חוס' דכאי שם עליו טומאת מה לא הותר טומאת ההוא, ואיכ' י"ל דוקא בשני אבל לא בשבועי אע"ג דלא היה ולא טבל כיון דעומד ליטרה הי"ם ואמרינן כה"ג נמי הו"ק הלכה וכן אפי' לדעת הראש"ד שם נמי מודה דלאחר הזאה וטבילה ודאי הו"ק טומאת ההוא, ואע"ג דמחוסר הערב שמש ואחתי

נו"ל לו אח"כ אם כדאמרינן בר"ש האשה בחרה, היה לו חמה ליה חושפת שמה ירדה בן דומיטרינן בגמי' משום בחזקה הותר לטוק קיימא או ופירש' לאמרינן פ"ד חזקין בני וכולן שריו להם קידושין או גירושין מספק הרי אלו לרשותיהן חוללות ולא מתיבמות, דאמרינן אלו הן ספק קידושין ספק קרוב לו, ופריכין בגמי' ואלו לבני גירושין ספק קרוב לו לא קמי, ומשני רבה אשה זו בחזקה הותר לטוק עומדת, והיינו משום שהיא לפנינו זרה ערוה ואם נולד ספק בקידושין הערוה מוקמינן לה בחזקה שלא נהרשה, אבל זה שאנו מסתפקים מעיקרה אם יש לבעלה חזקין הלא החזקה, וכי חיימא העמד האשה בחזקה הותר שפחה הזאת בחזקה עומדת עד שלא תנשא ואחר כך שגשגת החזקה בה איכור אשה איש מכל מקום כשמה בעלה איכורא דאשה איש פקע וגשגרה מותרת לטוק כמו שהיה, ח"ן כך לומר כן, אלא אדרבה אשה זו משתקדשה בחזקה איכור לכל העולם עומדת וע"י מיתה בעלה אשה בה להחירה אל החריכה מספקא ולא חיימא ליה איכורא קמייהא פקע במיתה הבעל, ומספקא לא מהחזקין לה איכורא אחריהא דיבמה לטוק אלא עדיין בחזקה איכור עומדת, ומגא חיימא דהקן בכוף נזיר ירד לטבול במערה וגמלא מה בקרקע המערה ירד להקר עמוד, ליטרה מטומאת מה עממח שחוקת עממח עמא וחזקה עמוד עמוד שרגלים לדבר הרי כאן דטומאת קמייהא עברה ע"י עבולתו ממקום ואע"כ כן מספקא מחזקין לה עוממח אחריהא וסותר הקודמים הואיל וזקק לטומאת דאמרינן חזקה עממח עמא, והא דבטומאה ידוע אע"פ ירד להקר עממח היינו עממח משום דהלכא גמיירי לה דמבור במיר ועושה פסח ואע"כ כשירד ליטרה מטומאת מה אמרינן חזקה העממח עמא, והו' אמרינן התם ששצעה דרכים בודקים את ה"ז עד שלא זקק לזיבה, ומספקא ח"ן בודקין אותו אונסו ופי' עממח שרגליה, ומפסח כלומד שפיקו לא חימא ספק חזי ספק לא חזי אלא ודאי חזי ספק מהתם פי' ספק תחמח ראייה, כיון שזקק לטומאה ספיקו עממח חוזר וסותר הקודמים ומביא קרבן עליו וכן מוכח מהא דאמרינן בפי' דחולין בתמה בחי' בחזקה איכור עומדת עד שודע לך כמה נשחטה, וכי מספקא לן אם שהה אם דרם או החליד ואמרינן מספק דמוקמינן לה בחזקה איכורא ולא אמרינן דאיכורא איכור אבר מן החיה הוא ופקע מאי איכורא בנחירה ואשתירא אבר נח, ומספקא אמרי' מחזקין לה אחרי' דבנייה דשרי לכן נח ומעמא במשא אלא חזקה איכור ח"ך כאן משתקפה לאיכור אשה איש בחורה, וכן מוכח מליטתא בגמי' פי' יש נוחלין אש הקילו בבניה ניקל בנשא איש, אלא אחתי חזקה דאשה איש קמי עליה וכן פי' רש"ם ז"ל ניקל בנשא איש דאיכא איכור חורה וברי היא בחזקה איכור עד עתה אל החריכה מספק עכ"ל, והנה מוהרי"ע חקע יתדות להובי' דמחזיקין מאיכור לאיכור ובאברע פינות חקע יתדותיו :

פרק ב

אם חמס ידעתי מיעוט ערכי מיז אחר העיון לענין יש חטובה להשיב וזה יאל ראשונה כמה שהביא

פרק ד

לדעולס אין חורה חזקה אלא במקום ספק לומר אוקי
 לחזקה קמח שנטמא, אבל אם אפי' נטמא ודאי נמי
 עבור במיר ועושה פסח, מה ענין חזקה לודאי עומאה,
 אע"כ כמו שפי' חוס' רגלים לדבר איתו בחורה חזקה
 אלא כמו סברא דלא הותרה לאיס שהיה עליו עומאה
 מה, וכמ"ס בפ"ב וזה ה"ל חזקה אלא הרמזים
 נראה דס"ל דעומאה התהום איתו רק במקום ספק וז"ל
 הרמזים פ"ו מקרבן פסח מי שעבר בדרך ומלא מה
 מושכב לרמזה של דרך אם היה המת עומאת הההום,
 אע"פ שהוא עמא לתרומה ה"ז טהור לפסח ואע"פ
 שהמת שלם והוא מן הקלה אל הקלה ה"ז עושה פסח
 עד שידע בודאי שנטמא בו בדיא כשהיה מהלך רגליו
 שהיה אפשר שלא יגע אבל אם היה רכוב או עטין משא
 ה"ז עמא אע"פ שהיה עומאת הההום, לפי שא"ל שלא
 יגע ובלא ידע ובלא יחיל עכ"ל, וזה ה"ל חזקה כגירסא
 רש"י שהובא במיר ודחאו ע"ש, וכיון דאיתו חזקה במקום
 ספק שפיר שייך דין חורה חזקה, אך גם לפי שיטת
 הרמזים וגירסתו קשה דהא ע"כ לא מייירי בספק
 טמא, דהא בספק השקול בנשות הגביר ספיקו טהור
 וא"כ לתרומה נמי טהור והתם ברה"י מייירי, אע"כ
 דעומאת הההום עבור במיר ועושה פסח ר"ל בספק
 שנטמא יתיר לטמא מלטהר דכה"ג לתרומה עמא ובמיר
 ועושה פסח כל שאפשר שלא יגע טהור, וא"כ חיקשי
 בחורה חזקה נמי יהיה טהור כיון שאפשר שלא יגע
 דהא קיי"ל בכל דוכתי רוב וזוהר רובא עדיף, והא
 הלכה שטהור במיר ועושה פסח לטהר אפי' נטמא יתיר
 לטמא דה"ל רובא לטמא א"כ מ"מ נגד חזקה דטהור:
ועוד קה"ל טובא לשיטת הרמזים דלא אמרינן
 הלכתא במיר ועושה פסח אלא במקום ספק
 שהיה אפשר שלא יגע אבל ודאי לא, דהא אמרינן בפ'
 ביב"ע זולין דף ק"ג שם בה"י דפריך ועומאת הההום
 דיבנה לאו מרלה והתני' ר"י יוסי אומר שומרת יוס כנגד
 יוס שחטו ורקו ועלה בשני שלה וא"כ רתחה אינה
 אורכת ופטורה מפסח שני, מ"ט לאו משום דמרלה
 זמניי כסבר ר' יוסי מכאן ולהבא הוא דמטמא ע"ש
 ומבאר דלמאי דס"ד דעומאת הההום גם ביבנה הוי
 יוחא אע"כ דמטמא למפרע על עומאה ודלית היא וא"כ
 מוכח דעומאת הההום בעומאה ודאי היא ועבור במיר
 ועושה פסח, וא"כ קו' ליכא למומר מחורה חזקה דמה
 ענין חזקה לעומאה ודלית, ע"כ מחורה רגלים לדבר
 ועמברא וכמ"ס חוס':

והנה מדברי חוס' נראה דמחזיקין מאיסור לאיסור
 ע"ש פ' המדיר דף ע"ה, אמר רבא לא חומא
 ר' יהושע לא אילן בתר חזקה דנוסא כלל כו', דהיינו
 אם צברה קודם לשער לבן עמא אם שער לבן קודם
 לצברה עמא ספק עמא, ור' יהושע אמר כו', מ"ל
 כיהה אמר רבא כיהה וטהור, וכתבו חוס' ז"ל הקשה
 ר"ח מ"ט דרבנן דאמרי עמא אמאי לא זלזלין בתר
 חזקה, דהא בפ"ק דחולין מיקרא דזלזלין בתר
 חזקה, ואומר ר"ח דהכא מייירי בשעזק לעומאה פ"ה
 בו נגע אחד שחין או מוכה קודם והיה נוהגט עמט,
 וקודם שנטהר נולד בו ספק, ואחר שנטהר מן הראשון
 לא נשאר בו אלא ספק זה, והשתח מייירי שפיר דלזיל
 ר' יהושע בתר חזקה דנוסא דהעמידנו בחזקה על
 היה בו נגע, אע"כ דליכא חזקה דהעמידנו בחזקה
 עומאה כנגדו, וה"ל הוי אמרינן לעיל אי לאו חזקה
 דממונא עכ"ל, ומבאר מדבריהם דלית ליה מחזיקין
 מאיסור לאיסור, דהא עכשיו כבר נעסר מעומאת
 הראשונה, אך מדברי הפוסקים נראה דלזיל מחזיקין
 מאיסור לאיסור, דהא בספק בשחיטה העלו חזקה
 האחרונה דלא מהני ס"ס משום דלא מהני ס"ס נגד
 חזקה איסור, ועיין ט"ז ופ"ד י"ד ס"י ק"י, ואלו בספ'
 פריפות אפי' אירע עמיתים נמי מהני ס"ס, ובמקום
 ברמ"א בי"ד ס"י ג"ח בספק מחמת חולי ספק מחמת
 קוץ דמותר מנעוס ס"ס, ולי גימא מחזיקין מאיסור
 לאיסור וכחזקה ודלית הוא וכמ"ס מורה"ט בתי דיני
 לפטר עומאת מה עמא, וכמ"ס שרגלים לדבר דלית
 בחורה חזקה ממש, א"כ אפי' בספק פריפות נמי
 ליהני ס"ס כיון דמחזיקין מאיסור אמה לאיסור עריפות
מירה נראה דאפי' גימא דמחזיקין מאיסור לאיסור
 ובחזקה ר"ח פ' המדיר כיון דס"ל לר"ח ע"ל

כיהה וטהור אע"כ דליכא חזקה עומאה ומש
 דמחזיקין מעומאה לעומאה אלא משום דחזקה נגד
 אלים פפי מחזקת עומאה, וא"כ היה בספק עריפות
 כל שהוא ספק השקול מוקמינן בחזקה הגוף, ודבס'
 עריפות ודאי הוי ספק בשנינו הגוף יותר ממומין דה
 חזקה הגוף, ולפ"ז מה שהעלה בר"מ במעשה דק'
 קראקא בספק השקול לכאור משום דמחזיקין מאיסור
 לאיסור ומשום דקדילי ורעא דלית חזקה חזקה
 יתיר דאמר רבא, וכמ"ס הש"ך הובא בפ"א, מ"ל
 ראוי להחיר בספק השקול משום חזקה הגוף דגדיס
 מחזקה איסור, וכמו דעדיף חזקה הגוף בחזקה עומאה
 וטריפות לא גרע ממומין וכמ"ס, אמנן נראה דחוס
 חזרו מפירוטם בפ' המדיר דבבב"ד דף י"ט פירש"י
 פירוש אחר ע"ש, וגם מדברי החוס' פ' אין דנין משמת
 דאין שצמח בחי' בחזקה איסור עומאת חזקה אפי'
 ורקעו דלמ"ה חו"ל הוי כיון דנשחטה ואפי' מתה ס'
 לא הוי אמה"ע"ש, ואי גימא מחזיקין מאיסור לאיסור
 א"כ מחזקה איסור אמה"ע מחזיקין לאיסור נבילה אפי'
 דחוס' סברי אין מחזיקין מאיסור לאיסור, ובבב"ד דח'
 שם מפשטי פ"י אחר ע"ש:

שוב מלאתי בס' אורח מישור לנזיר ושם הביא שיטת
 הרמזים וכתב עלה שהוא חמוס, והעלה דיותר
 נראה לו דטעוה נפל בספרים גם בה' קרבן פסח,
 יכן שמתע בפ"ח מה"ל אבות העומאה שחזר וכתב
 הרמזים כמו שמשמע בנמאם שלנו דלוקא לתרומה
 עמא אבל במיר ועושה פסח אפילו ודאי נגע טהור
 דהוי עומאת הההום, וצריך לומר אחת שפתיים או
 שיעות נפל בספרים או בזהמת מחלה גירסא משובשת
 יהיה לפעו ולבסוף בפ"ק י"ח מצות הטומאה חזר בו
 ומשנה לא זזה ממקומה עד כאן לשונו ע"ש, וכיון
 דנחזר לפעו דעומאת הההום אפי' בודאי עומאה
 א"כ הו' ליכא למומר שחזקה עמא עמא משום חזקה
 וכמ"ס, וא"כ קו' ליכא ראה דלזלין בתר חזקה
 מאיסור לאיסור:

ובעיקר

פרק ה

ובעיקר

הדין שבגמרא מוהרי"ע אשר עליו כרכר כמה כרכורים הוא בזה האיש שבא מארץ רחוקה בלא ידענו מחיזה עם הוא ויהיה נש אשה ובמקום שעבר נחגלה עפ"י אותו העד שהוא בן עירו ומכירו ובין בחייו , ומעולם לא נתחזק זה בלא אחים אי ימנו העמד האשה בחזקת היתר שהאשה הולת בחזקת היתר עומדת עד שלא תשאל ואח"כ נשאת ששהזק בה איכור אשה איש , ומ"מ כשמת בעלה איכורא דא"א פקע ושאלה מותרת לשוק כמו שהיה , זה הוא כפיקו דמוהרי"ע ועליה דן המחזיקין מאיכור לאיכור עפ"י ראוותיו שהיו , פ"א , ומד דייקין בהא מלחא גרמא דכ"ג לא הוי חזקת היתר אפי' נימא דאין מחזיקין מאיכור לאיכור , ור"ה ברבא בר מדרבא החוס' ד"ה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת וז"ל וא"ה תינה כנס כנס גירסא שגבר היה לרת ערה אלא גירסא ואח"כ כנס הא לא הוי בחזקת היתר לשוק , ועוד לר' רימיה דוקא בגירסא ולבסוף כנס מיירי , וי"ל דמימי היא בחזקת היתר לשוק דמוקמינן הערוה בחזקת שלא נהגרשה עכ"ל חוס' , והתבאר מזה ספיקו של מוהרי"ע דאי נימא אפי' באשה דמעולם לא נתחזק בלא אחי נמי הוי חזקת היתר ומוקי לה בחזקת היתר לשוק שהיה לה קודם שנשאת ואח"כ כשנשאת אפ"י שגאסרה לא מרע לה לתקו היתר קמא ומשום דקשמת בעלה איכורא דא"א פקע והדרת להיתרא קמא , א"כ לא הוי מקשו חוס' מידי גירסא ואח"כ כנס מאי איכא למימר , דהא בגירסא ואח"כ כנס נמי הוי חזקת היתר לשוק , דקודם שנשאת היתה מותרת לשוק ואיכורא דא"א פקע במיתה הבעל והדרת להיתרא קמא , ולפיכך החוס' שם אין מחזיקין מאיכור לאיכור לר"ה שם דכ"ל אשה זו בחזקת היתר לשוק , וא"כ כמו בכנס ואח"כ גירסא הוי חזקת היתר כמו כן בגירסא ואח"כ כנס נמי הוי חזקת היתר , אלא ע"כ דאפי' נימא אין מחזיקין מאיכור לאיכור כל כ"ג לא חזקת היתר הוא לומר אוקי בחזקת היתר דקודם שנשאת , וכמו שהוכחנו מדברי חוס' דבגירסא ואח"כ כנס לא הוי חזקת היתר וזה ברירה ברורה :

וביאר

דבר זה דלמה לא יהיה גירסא ואח"כ כנס בחזקת היתר דקודם שנשאת כיון דאיכורא דא"א פקע ואין מחזיקין מאיכור לאיכור לר"ה שם , גראה דודאי כל שגולד הספק בעידן איכורא חו לא מקרי חזקת היתר כיון דגולד הספק בעידן איכורא , ואע"ג דאין מחזיקין מאיכור לאיכור מימי חזקת היתר נמי לא מיקרי כיון דעידן איכורא הוי עלה , אלא דא"א דלמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק אע"ג דהיתה אסורה משום א"א , כבר נתיישב מלשון הקודם שכתב רש"י ז"ל אמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק קודם לכן אש ימות בעלה שהרי לרת ערוה היא עכ"ל , הרי בחזקת היתר דקאמר רבה היינו כמו שהיה קודם לכן מותרת משום בעלה כן על האסורה מספק כשימות בעלה , ומש"ה אפי' בחיי אשה שהיתה אסורה משום אשת איש נמי הוי חזקת היתר , דכמו שקודם לכן היתה מותרת במיתה הבעל כמו כן עשויי אל האסורה במיתה הבעל , ומש"ה בכנס ואח"כ גירסא דעין על האשה חזקת היתר שהיתה לה במיתה הבעל קודם שנהגרשה גירסא

ספק ערוה ואל האסורה במות בעלה אכל בגירסא ואח"כ כנס ליכא חזקת היתר כלל , דהיתר דקודם שנשאת פקע בנישואין ע"י איכור אי , ואע"ג דאיכור היתר הוא ע"פ חזקת היתר חו לא הוי כיון דלמורה מיתה היא , וחזקת היתר לכשימות בעלה ליכא דהא דתיכף בנישואין בעלה אנו מסתפקין אם תהיה לה היתר במיתה הבעל משום איכור יצמה לשוק ומש"ה לא שייך חזקת היתר אלא דוקא בספק דלחר נישואין , וכיון דקודם הספק ודאי היתה מותרת במיתה הבעל כן לא האסורה מספק לכשימות בעלה , אכל בגירסא ואח"כ כנס דתיכף בנישואין בעלה ספיקו עמו אימר לא יהיה לה היתר במות בעלה מחמת איכור יצמה לשוק וחזקת היתר דקודם שנשאת כבר פקע ע"י נישואין באיכור אי"א ואין בעינן חזקת היתר ממש ומש"ה פירש"י חזקת היתר דלמר רבה היינו כשימות בעלה , וא"כ בגירסא ואח"כ כנס ליכא חזקת היתר , והרואהנא מזה דהך ספיקא דמוהרי"ע דהו"ל כמו גירסא ואח"כ כנס דהספק גולד תיכף עם נישואין בעל אש יש לו אחין ודאי לא מוקמינן בחזקת היתר דקודם שנשאת וכמ"ש וזה ברירה דהך מלחא ודוק :

פרק ו

ובזה גראה לישב דברי רש"י צ"י אין לדין בהא דלמר רב הוהא דבמה צפ"י בחזקת איכור עומדת עד שיועד לך כמה נשחטה , דחזקת איכור שבתרי משום אמייה , והקשו חוס' דהא איכורא דאמייה פקע אפי' בחיורה ע"ש , והינו משום דאין מחזיקין מאיכור לאיכור אם איכור הראשון כבר היתר , ולפ"מ"ש ניחא דהא עמאל דרבה דלשה זו בחזקת היתר לשוק אע"ג דגולד הספק בעידן איכורא אלא דמוקי לה בחזקת היתר לכשימות בעלה אל האסורה מספק במות בעלה , והשתא כיון שמת הרי זו מותרת כמו שהיתה מותרת קודם שגולד הספק ע"י מיתת הבעל ודכוותה גולד הספק עריפות אפי' גולד הספק מחיים שהיתה אסורה משום אמייה אפי' מוקי לה בחזקת היתר כמו שהיתה מותרת בשחיטה קודם שגולד אל האסורה מספק כשנשחטה , דהא לשחיטה בחזקת היתר קיימא אכל אש גולד הספק בשחיטה עלמה אש היתה שחיטה ראויה שפיר מחזיקין אותה באיכור מאיכור אמייה לאיכור בעלה , וליכא למימר אוקי בחזקתה כמו שהיתה מותרת קודם לכן כיון דלמורה היתה משום אמייה , אלאמר אוקי בחזקתה לכשישחטה כיון דהספק בשחיטה עלמה אי נשחטה כראוי וכל שלא נשחטה כראוי שחיטה כזו מעולם לא היה מתיר , אכל ספק עריפות שנשחטה כראוי שפיר מוקי לה בחזקת היתר שהיתה מותרת קודם לכן לכשישחטה , הי"א אל האסורה אחר שחיטה כיון דקודם לכן ודאי היה שחיטה כזו מחיר אותה , אכל ספק בשחיטה עלמה לא שייך חזקת היתר לשחיטה כיון דאש לא נשחטה כראוי לעולם לא היתה בחזקת היתר בשחיטה שאינה ראויה וזה נכון היעב ודוק :

והנה ראיתי צ"י כרחי ופלתה צ"י ליג ושם העלה בספק נקובה הסימנין דהוי ספק בשחיטה , וישב לה קון בושע נמי הוי ספק בשחיטה ולא שייך נשחטה חזקה ע"ש מ"ש בזה באווחה לעוטים ולפ"י ע"ש

שמעתי ה פרק ו

או שמוטה בשעת שחיטה דאין השחיטה אפשר שחיה כראוי הרי לא נשחטה כלל, וכל שלא נשחטה כראוי מעולם לא הותר דוק היטב :

פרק ו

הדרן לשמעתי וזיל החוס' פ"ד אהין דיה אשה זו בחזקת היתר לשוק, וא"כ חינה כנס ואח"כ גירש שבער היא יתרה ערוה אלה גירש ואח"כ כנס הא לא הוי בחזקת היתר לשוק, ועוד לר' אבימי' דוקא בגירש ולבסוף כנס מיירי, וי"ל דמת' היא בחזקת היתר לשוק דמוקמינן הערוה בחזקת שלא נתגרשה וא"כ הדבא מוקמינן אשה זו בחזקת היתר לשוק אע"פ שבעה עולה הספק היתה עומדת בחזקת איסור שבעלה עדיון חי ובפ"ק דחולין אמרינן בהמה בחזקת איסור עומדת עד שידע לך כמה נגרפה, ומשמע דוקא לענין ריעוהא דאחיילד לאהר שחיפה הוי בחזקת היתר כגון ב"א זאב ונפל בני מעים והחזירים כשהם נקובים ללא חיישין שמה במקום נקב יוקב, אבל אם נולד הספק מחיים כגון ספק דרוסה לא משום דבעה שניול הספק היתה עדיון בחזקת איסור, ואורי' דהתם חיישין לספק דרוסה משום דשכיחא עב"ל :

ואיכא למידק דמאי קושיא מהא דמוקי הכא בחזקת היתר ובפ"ק דחולין משמע כ"ו, אבל נולד הספק מחיים כגון ספק דרוסה לא כ"ו כיון דכבר נכחו החוס' דהכא אפי' בגירש ולבסוף כנס דהכיג' לאו חזקת היתר ואינו אלא משום דמוקי הערוה בחזקת שלא נתגרשה, ונראה דהא דהוביחו חוספות דמוקמינן אשה בחזקת היתר אע"פ שבעלה עדיון חי לאו מדברי רבה הוא דמוכח כיון דעמדת דרבה ע"כ אינו אלא משום דמוקי הערוה בחזקת שלא נתגרשה, וכמ"ש חוספות מגירש ואח"כ כנס, אלא דהתם איתיב' אביי לרבה נפל הנין עליו ועל בת אחיו ואינו ידוע איזה מיהא מת ראשון היתה חוללת היתה לאו מחייבמת אח"כ הי' ינא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אשה ב"א לאוסרה אל האסרנה מספק, והתם ע"כ אינו אלא משום חזקת היתר דאשה גופא, דליכא היתר משום חזקת הערוה דמוקי לה בחזקת חי' והשתא איך דמה אחרי מות בעלה והא ג"כ הבעל הוא בחזקת חי וינא' השתא הוא מת אחרי מות הערוה והי"ל חזקת נגד חזקת, אע"פ משום חזקת היתר דאשה גופא הוא דקא מוחיב אביי לרבה, ומוכח דמהי חזקת היתר דאשה, לזה הקשו חוס' שפיר מבנה דרוסה ואין להקשות דהיינו מוכח דהיכא דאחיילד ריעוהא מחיים מוקמינן בחזקת היתר דהא בצסק גירושין משום חזקת הערוה שלא נתגרשה הוא, והא דמוחיב אביי לרבה מפל הבית דהוי משום חזקת היתר כנסל הבית לא הוי נולד הספק מחיים אלא לאחר מיתת הבעל הוא דנולד הספק דכה"ג ודאי הוי חזקת היתר, וליחא דע"כ לא אמרינן שחטה הותרה אלא ב"א זאב ונפל בני מעים אחר שחיטה דכבר היה בחזקת היתר משפחה אבל כנסל הבית עליו ועל בת אחיו דנמיתה אבעל נולד ספקו עמו אם הותרה או לא הרי הוא כספק שניול מחיים, כיון דמעולם לא היה בחזקת היתר וכן מוכרח לדברי הס"ד שכתב ליישב דברי

א"ש דעיקר עממא דרבה דאשה זו בחזקת היתר לשוק היינו לומר כמו שהיה מותרת קודם לכן כשימות בעלה כן לא האסרנה מספק כמה בעלה, וא"כ בצסק נקובת הסימין נמי אע"פ דנקובת הסימין לאחר שחיטה נבילה מוקי לה בחזקת היתר שהיה קודם שנוולד הספק והיה לשהמה חזקת היתר לשפוחתנה, דהא שחיטה זו שנעשה בלא שהיה ודרסה אם היתה קודם לכן ודאי היתה מותרת כן לא האסרנה אחר שחיטה, אבל בצסק שהה או דרס א"כ בשחיטה כזו ע"פ שהיה ודרסה לעולם לא היתה מותרת, ור"ל בבורה לזה דלפי' נקובת האשט דליכא למימר אוקי לה בחזקת שאינו זבוח נמי מותר ע"י חזקת היתר שהיה לבהמה קודם שנוולד הספק בסמינן ע"י שחיטה כן עכשיו נמי שנשחטה מותרת בשחיטה זו כמי שהיתה מותרת קודם שנוולד הספק בשחיטה כזו וכמ"ש, והר"ה לזה מהא דאמרנו שם פ"ד אהין ואלו בגירושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה לא קהני מיט' אמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אשה ב"א לאוסרה אל האסרנה מספק, א"ל אביי חי הכי בקידושין נמי ינא' הכי אשה זו בחזקת היתר ליבס עומדת ומספק אשה ב"א לאוסרה אל האסרנה מספק, ומאי קושיא דהא בקידושין ודאי חזקת איסור איכא דהא בחיי בעל ודאי היתה אסורה על אחיו משום אשה אחיו דאיסור איך ואשה אח' בבת אחת חל, וכדי' ודאי הוי חזקה מלווה איסור שהיה ושמה נתקדשה ועדיין איסור אשה אח' עליה, וא"כ מאי פירך בקידושין נמי ינא' הכי דהא בגירושין הוי מאיסור לאיסור מא"ל לאיסור יבמה וכן בקידושין ליבס' הו"ל חזקת איסור משום מאיסור אשה אח' ועדיין לא הותרה מאיסור אשה אח' אם נתקדשה הערוה ואל חתיכה מספק, אע"פ דחזקת היתר הכי הוא כמו שהיתה קודם שנוולד ספק קידושין ערוה בחזקת היתר ליבס כשימות בעלה אל האסרנה מס' בנות בעלה, וא"כ היה ב"כ נקובת הסימין אף ע"כ דהוא מחוור איסור הראשון איסור שאינו זבוח לפמ"ש חוס' ב"פ' אין לדין גבי בהמה בחי' בחזקת איסור אפי' הו"ל לה בחזקת היתר שחיטה לה קודם לכן לכשישחטנה אל האסרנה מספק כשישחטנה כיון דאין הספק בשחיטה עממה וכמ"ש דוק :

והא דאמרינן בחולין דף י' בצסק נשמטה הגברתה ס' קודם שחיטה ספק לאחר שחיטה, והאמרנו עלה כל ספק בשחיטה פסול ולא אמרינן אוקי בחזקת היתר שהיה לה קודם שנוולד הספק שהיתה מותרת בשחיטה כן אל האסרנה בשחיטה, נראה לפמ"ש הר"ן בחידושיו פ"י אלו טריפות בשם הרמב"ן שדמינן שנתקרו שלא בשעת שחיטה שריפה אבל נעקרו בשעת שחיטה הו"ל כבילה, וטעמא דמלתא דכל שה' עוקרין מתחלה אפשר לאוחזם בידו בשעת שחיטה ולשחוט כראוי ומסיה מהני ביה שחיטה לטהר מידי נבילה, אבל נעקרו בשעת שחיטה איך שישחט כראוי, ומסיה הו"ל כבילה שאין השחיטה מערחה עב"ל, וכיון דממוטה בשעת שחיטה דכבילה היינו משום דאף ששחט כראוי והרי הוא כס' הותר או דרס דכל ש"א נשחטה כראוי הרי מעולם לא היה בחזקת שחיטה שאינו כראוי, אבל נקובת הסימין אחר שחיטה עממה שחט עכשיו אם היה שחיטה בזה קודם שנוולד ס' בסמינן היתה מותרת בשחיטה רחוקה עכשיו אל האסרנה בשחיטה הגונה, אבל ספק שהה או דרס

היחר ואע"ג דנולד הספק מחיים משום דל"ן מחזיקין
 מאיסור לאיסור, והא דחוששין לספק דרוסה ובושם
 שמה הכריח היינו משום דעומה יחר לאיסור וכמיש
 חוספות, אמנם דעת הרשב"א ור"ן בספק טריפה
 אפי' בספק השקול אסור ודוקא בזה זכאי ובעל בני מעיים
 הוא דשרי משום דשכיח להיחר יותר הא בסי' השקול
 ספיקו אסור, וכן דעת הר"ר וינה, וכבר נתקנו בזה
 הרמב"ם ור"ם, האחרונים ועיין פ"ח י"ד כ"י כ"ט
 שהל"ך צ"ח, ויראה עמאל דידו דלסרי בספק השקול
 ולא מוקי לה בחזקה היחר, דכברי מחזיקין מאיסור
 לאיסור וכמיש הרשב"א צ"ח ח"ן ע"ס, בזה דלמ"ד

רבה השה"ז בחזקה היחר בשוק וז"ל, איכא דקיימא להו
 והא בריסור אשח אש קיימא הלכך כיון דבחזקה איסור
 הוי קיימא השחא דמת נעמידה בחזקה איסור, ואע"ג
 דליחורא קמא אסתלק להו, דביותה אסתחן בעלמא
 דמחזיקין מאיסור לאיסור כדאמרינן בהמה בתי' בחזקה
 איסור עומדת כלומר בחזקה איסור אמיה עד שיעדע
 לך במה נשחטה, ואע"ג דמשעה שנשחטה נסתלק איסור
 אמיה אפי' הכי חוששין לה משום נבילה, אלמא מחזיקין
 מאיסור לאיסור, ועיין שם בכה"ל לר"ך דהס' כיון
 דלר"ך מעשה להחיר דבמהה מל"ה לא משחרי ור"ך
 מעשה שריפה ובין דבטי משנה הוא דמחזיקין מאיסור
 לאיסור אבל הכא דל"ן לר"ך מעשה להחירו דהא מיסת
 הבעל ממילא מחיר משי' ח"ן מחזיקין מאיסור לאיסור
 וע"ש, וא"כ כיון דס"ל להרשב"א מחזיקין מאיסור
 לאיסור ומחירי אמיה לאיסור נבילה כיון דלא מצי
 להחיר איסור אמיה אלא ע"י מעשה שריפה דלא ממילא
 חירה אסורה משום נבילה, אי' מהי' נמי לעי' טריפה
 מחזיקין מאיסור אמיה לאיסור טריפה, ומשי' ס"ל
 להרשב"א בספק השקול דלסור, והא דבא כיון ועל
 בני מעיים דמות' היינו משום דשכיח יותר להיחר
 מלאיסור, ונעמוד בפוסקים, ודעת הר"ר וינה דס"ל
 נמי בספק השקול דלחיר נמי מחירי מעשה משום
 דמחזיקין מאיסור אמיה לאיסור טריפה:

ויתיישב בזה מה שהקשו המורה"ם לובלין בשו"ב
 ס"י כ"ז בזה דמכשיר הר"ר וינה בהמה
 שנמלאת טריפה ואינו יודע מתי נטרפה החלב והגבינות
 מותרים ומוקינן לה בחזקה היחר לומר היחר הוא
 דעטרפה, ואלו בספק השקול דעת הר"ר וינה לאסור
 ולא מוקי לה בחזקה היחר ע"ש, ולפ"מ' יוחא דלגבי
 חלב דל"ן לר"ך מעשה להחירו ולא שייך בזה מחזיקין
 מאיסור אמיה משי' מכשיר החלב ע"י חזקה היחר,
 אבל בבשר הבהמה מחזיקין מאיסור אמיה לאיסור
 טריפה, וכבר פסק הפר"ח צ"ד בבמהה טריפה
 שנתערבה בין הכשרות ופירש מקלח מהבהמה דלחורו
 מקלח טריפה מותר מטעם כל דשרי' מרובא פריש
 ומקלח שלא פי' לייבא רובא אסור, ובוז' בריאה ליישב
 שיטת הפוסקים בנאצדה הריאה דטרפה משום דסרכות
 הריאה שכיח, וטען רש"י אחרון אכלנו מהלכה ועשוי
 נתחזקה בערפה ע"ש בפי' דמולין דף י"א ופ"מ' י"ל
 דהי' דסרכות הריאה שכיח ע"ש מ"ד ספיקא לא
 נפקא ולא עדיף מספק השקול, וכיון דסרכות הריאה
 בעגלים הרבים לא שכיח מהי' מבשרין נאצדה הריאה
 בעגלים הרבים דלא שכיח סרכות אלא בגזולים ממחמ
 מאלכ"ס, אי' ראו' לומר לוקי' בחזקה היחר, דהא
 בשעה

דברי הד"מ דסובר כצ"י דקפ"י לרבה מנפל הבית
 עליו ועל בנה אחיו כ"י, אלמא ס"ל דלא מהני חזקה
 היחר דלמא בגולדה ספק מחיים, הובא דבריו לעיל
 פ"א, ואי ימלא דנפל הבית עליו כ"י הו"ל כנולד הספק
 לאחר מיסת הבעל וכה"ל דהא זכאי ובעל בני מעיים
 דנשחטה היחר, אי' כצ"י נמי תיקפי כיון דמודה
 בגולד הסי' לאחר שחיטה, אע"כ דכה"ג בגולד הבית
 עליו ועל בנה אחיו דבמיסת הבעל נולד ספיקו עמו א"ס
 וסורה לשוק הו"ל כמו נולד הספק מחיים כיון דעדיין
 לא היחה בחזקה היחר וכמיש ודוק:

פרק ח

ומעתה מבוחר דמוכח מדברי חוספות דספיקא
 דמחיים נמי מהני ביה חזקה היחר משום
 דל"ן מחזיקין מאיסור לאיסור ל"ל דחוי לא כחבו אלא
 לרבה דהא לפ"מ' מהך דרבה אינו מוכח כלא בגולד
 הסי' מחיים דהוי חזקה היחר כיון דע"כ עמל דרבה
 משום דמוקי הערוה בחזקה שלא נהגרשה, כיון דמיידי
 דמי' גירש ולבסוף כנס וכמיש חוס', והלדעה הוכח
 נמי אינו אלא מהא דמוקי' אבי' לרבה, ע"כ ס"ל
 דספק שולד מחיים בחזקה היחר הוא דנפל הבית הו"ל
 כסי' שולד מחיים וכמיש, וכמו שהוכחנו מדברי הש"ך
 פ"א, וא"כ אי ימלא דל"י לא ס"ל חזקה היחר בגולד
 הספק מחיים אי'כ לא מקפי מיד לרבה, כיון דעממא
 דרבה לאו משום חזקה היחר דלמא אלא ממחמ חזקה
 דערוה שלא נהגרשה, ובגולד הבית ליכא חזקה הערוה
 שהיתה חי', דנגדו אי'כ חזקה הבעל שיהי' חי' וכמיש
 פ"א, אלא ודאי עממא דל"י אינו אלא משום חזקה
 היחר, והכי הו"ל דמוקי' לרבה כיון דלמא מחמ חזקה
 לא מלכדה הל"ה, אי'כ בגולד הבית עליו ועל בנה אחיו
 נמי אי'כ חזקה היחר, וא"ס מושיל חזקה שלא נהגרשה
 אי'כ ה"ה חזקה היחר, אע"כ משום חומר' דחלי'ה אינו
 מושיל חזקה כלל, וא"כ ה"ה חזקה שלא נהגרשה לא
 מהני, וא"כ ע"כ עממא דל"י אינו אלא משום חזקה
 היחר, וכיון דנפל הבית עליו כ"י הו"ל כמו ספיקא
 דמחיים, אי'כ מוכח דמחי' חזקה היחר בכה"ג משום
 דל"ן מחזיקין מאיסור לאיסור וזה ברור:

ולשיטת הש"ך דס"ל בעממא דל"י דל"י משום
 חומר' דחלי'ה אלא משום דס"ל דלא מהני
 חזקה היחר בגולד הספק מחיים, אי'כ ע"כ נ"ל דס"ל
 בגולד הבית הו"ל כמו ספיקא דמחיים, וא"כ מתי מוחי'
 דל"י דלמא רבה נמי לא ס"ל חזקה היחר בגולד מחיים
 אלא בספק קרוב לה היינו משום דמוקי' הערוה בחזקה
 שלא נהגרשה, כיון דמיידי נמי גירש ולבסוף כנס
 ובגולד הבית ליכא חזקה וכמו שכתבנו, אע"כ כמיש
 דל"י חזקה היחר בגולד הבית הו"ל כמו נולד
 הספק מחיים, ומוחי' לרבה דס"ל בחזקה אינה לריכה
 חלי'ה דהא בגולד הבית כ"י נמי אי'כ חזקה היחר
 וצ"ריכה חלי'ה, ובפ"כ משום חומר' דחלי'ה לא מהני
 שום חזקה ודוק:

פרק ט

מבואר בפרכים הקודמים בספק השקול מוקי' בחזקה

אחין דף ל"א, ואלעזר דהבעל בחזקה חו ורואי לומר
 השתא הוא דמח אחריו מוח בח אחיו אלעזר כיון דהחזקה
 מנגדוהו ז' לז' דהא בח אחיו גמי ים לה חזקה חו'
 והשתא הוא דמח אחריו מוח בעלה וכמיש פ"ז ע"ש,
 ולכן מוקי לה בחזקה היתר לבוק ואיב היג בשבירה
 ושחוטת דהחזקה מנגדוהו ז' לז' שבירה לשחוטת ושחוטת
 לשבירה, מוקמי לה בחזקה היתר לשיפת חוס' דלן
 מחזיקין מליסור לאיסור :

פרק י"א

בפרה יואל דופן דף מ"ז אמר רבא כל שחיס עשרה
 שנה ממאנת והולכת מכאן וחילך אינה ממאנת
 ואינה חולצת, הא גופא קשיא אמרת אינה ממאנת
 אלמא גדולה היא ואי גדולה היא תהלין, וכי תימא
 מפסקא ליה ומי מפסקא ליה והא איב קטנה הגיעה
 לכלל שנותי אינה לריכה בדיקה חזקה הניחה סימנים
 הי"מ בסתמא אבל היכא דבדקו ולא מצאו לא, אי הכי
 חמאן חוששין שמא נשכו הניחה למיד חוששין שמא
 נשכו אלף למיד דליה מאיל דלחמר רב פפא אמר לי"ח
 שהא נשכו רב פפי אמר חוששין, הני מיילי לעיני
 מילוח חוששין מכלל דמאן דלחמר חוששין הולצת והא
 חוששין בעלמא קאמר, ומסקינן אלף לעולם דלא בדקוה
 ולעיני חליה היישינן וכי קאמר רבא חזקה למילוח אבל
 לחליה בעי בדיקה ע"ש :

ומתבאר מהסוגיא דחזקה דרבא אינו אלף לחומר
 ולא אמרינן דהאי הניחה סימנין משגיגיה כלל שנותיה
 וכן מבואר בטור ושי"ע ח"א ל"ה לעיני עדות דפסול עד
 שיביא שתי שערות אחר י"ג שנים ע"ש, וכן משמע
 בחוס' פ' מי שמח דף קנ"ו ד"ה בודקין לקידושין, וכן
 ברש"ם שם דכל זמן שלא נבדקה לא הוי קידושין ודאי
 אלעזר דהאי כלל שנים ע"ש, ולא כן הוי חזקה דרבא
 אינו אלף להחמיר לעיני שלא תמאן, אבל לשאר מיילי
 מירי כפיקא לא נפקא עד שהביא שתי שערות, וכן
 משמע דף הפוסקים בכמה דוכתי וליבא למידק צפי יואל
 דופן דף מ"ז דשם משמע דחזקה דרבא הוא ודאי ברא
 דאמרו שם הקדוש הוא ואלכו אחרים רב כהנא אמר
 אין ליקון רבי יוחנן ור"ל דלמרי דריווייהו ליקון ובתבו
 חוס' שם ח"א, ואי הוא סבר ר"ל התראת ספק לא
 שמה התראת ח"א, והא התראת ספק הוא דשמא לא
 ביא שתי שערות עד ב' או ג' שנים ומאל דאכתי לא
 הוי מופלא סמוך לז"ש, ואי מיירי שאלכו אחרים לאחר
 שהגדיל איב הו"ל לומר כשאלכו הוא בעצמו וייל
 דאלגנין ביה רוב שמצינן שתי שערות בזמן דמיל
 בני י"ג ויום אחד עכ"ל, וכי חוס' שם דף מ"ד ד"ה
 חלימא לנדריה חז"ל ובלא הביא שתי שערות אפיה
 נדרו נדר אס ידע למי נדר כיון שהיא שנה לפני גדלות
 דמסתמא ביה שתי שערות כשהיה בן י"ג ויום אחד
 כדלחך רבא לקמן חזקה הניחה שערות עכ"ל, ומבואר
 דחזקה דרבא הוא כודאי, דאי לא תימא הכי היכי
 לוקה כשאלכו אחרים קודם שהגדיל, ואפי' לאחר
 שהגדיל נמי הו"ל התראת ספק וכמיש חוס', אלעזר
 דהו"ל כודאי, ולפי' הא דאמרו לחליה לריכה בדיקה
 אינו אלף לחומרא מדרבנן שלא תחלן עד שהבדק אבל

בשעה שגולדה לא היתה כשרותה אלא משום דמחזיקין
 מליסור לאיסור ומחזיקין מליסור אמ"ה לאיסור עריפה,
 ואיב בתלב דלא רמי עיבור אמ"ה משיה מקילין
 בתלב וגבינות :

ובזה יוחא ליישב מה ששמעתי להקשות בשם חכם
 אחד בזה דסב"ל לוי מאיר סמוך מיעוטא לחזקה
 והו"ל פלגא ופלגא לוי ספיקא דלרובייהו, והקשה
 המהרש"א פ"ק דחולין לרי מאיר ייחוש פירה אדומה
 לספק עריפות וימא סמוך מיעוטא לחזקה עמא, ותיזן
 דעריפות מיעוט דלא שכיח ומודה ר' מאיר דלא חיישינן
 למיעוט דלא שכיח ע"ש, והקשה חכם א' דלכתי ייחוש
 למריפות הריאה דהוי מיעוטא דשכיח, ולפמי' דשרכות
 הריאה אינו שכיח בלדחה, דהא בעגלים הרכים מכשירין
 כאלנה הריאה ואינו שכיח אלא בגדולים ואיב כי ימא
 סמוך מיעוטא דשרכות נגד חזקה עמא איבא כנגדה
 חזקה היתר שהיה לה בשעה שגולדה לשיפת הפוסקים
 דלן מחזיקין מליסור לאיסור :

פרק י

בתב בחבואת שור סי' כ"ט חז"ל, וגיל דנשכר ע"ס
 מלרכוכה ולמעלה וכדומה דלא ידע אי מחייב
 געשה או לאחר שהיטה, בכה"ג מודו ההוס' דלא
 מוקמינן לחזקה כו', דלן לומר העמידה על חזקה
 ועשה נשכרה דהא דבהמה בחי' בחזקה שאינה זכוחה
 ובחזקה שאין רגליה שצורים עומדת והשתא הוא שחוטת
 ושבירה, ומאי חזיה דלחמר עתה נשכרה אחר שהיטה
 אימא איכא עתה נשחטה אחר שבירה עכ"ל, ולע"ז
 נראה היכא דרועת זמן השחיטה בליוז רגע מן השעה
 ואין עסק אלא על זמן השבירה משום שלא ראו זמן
 השבירה ודאי אמרינן חוקי החזקה שאינה שבירה
 והשתא ודאי דנשכרה אחר השחיטה, ואין כל לומר עתה
 נשחטה אחר השבירה כיון דידוע לנו זמן השחיטה,
 אלא אפי' אם לא נודע לא זמן השחיטה ולא זמן השבירה
 דכה"ג אפשר לומר מאי חזיה לאחר השבירה, אדרבא
 חלמך לאחר שחיטה, כיון דבחי' בחזקה שאינו זכוחה
 וכמי' דהתיב :

אמנם נראה לפי מה דאמרינן בריש נדה במקוה
 שנמדד ומאל חסר דכל הנהרות שבעש ע"ג
 למפרע עמאות זמן צננות היחיד בין בקפוח הרבים
 משום דהו"ל תרתי לריעותא העמד עמא על חזקה אבל
 חזקה המקוה חסר לפניך ע"ש, ואיב היג מוקי לה
 בחזקה היתר לדעת חוס' דלן מחזיקין מליסור
 לאיסור, וכמבואר בפרקים הקודמים, ועתה הוא
 דנשכרה ואלעזר דליבא כנגדה חזקה שאינו זכוחה ולומר
 דהשתא הוא דנשחטה אחר השבירה כיון דחזקה היתר
 אינו חסר לפניך וחזקה שאינו זכוחה הרי חסר לפניך
 שהרי שחוטת לפניך הו"ל כודאי, ואפי' לדעת הרמב"ם
 דס"ל בתרהו לריעותא אינו אלף ספק וכמיש הרמב"ם
 פ"ח מחלוות גבי חזית, ועמי' בשמעתא ג' פ"א,
 זכוחה כיון דבהמה בחי' בחזקה שאינה שבירה ואינה
 עומדת עומדה והשתא מאלפת שבורה ושחוטת והחזקות
 מנגדות זו לזו, איב מוקמינן לה בחזקה היתר, ורואי
 צבורה לזה מהא דמוחיב אביי לרבה מפלג הבית עליו
 ועל בח אחיו דלרחה הולצת ולא מחייבמה ע"ש פ"ד

מן התורה בלא בדיקה מותרת להלוץ, וכן הא דאמר שמואל בזרקין לקדושין נמי מדרבנן להתמיר שיהיה קידושי שני חופסין בה להחמיר:

ארא מדברי הש"ס מ"ו ל"ה שכתב דקטן ססול לעדות עד שיביא שתי שערות משמע דאפילו יתייה קמן למיבדקה אין עדותו עדות כלל, ונראה מזה דחוקה דרבא אינו חלל להחמיר למתואן, דאי חזקה דרבא היא ודליה ולענין מיתואן וקדושין להחמיר היה מהראוי לעדות ממון לכמוך על חזקה דרבא, וא"כ קשה הא דחללו אחרים דלוקין על הקדשו הא החרתה ספק הוא, ועוד דמופלא סמוך לא"כ משמע דהוא מן התורה והיכי אסרי לה מספק שמה עדיין אינו סמוך לא"כ, ובכפרת לפי דעה הרמב"ם כל הספיקות אין חלל מדבריהם ומן התורה מותר, ולכן נראה לכמ"ס הרמב"ם ס"א מ"ד נדרים וז"ל: קטן בן שנים עשרה שנה ויום אחד וקפנה בת אחת עשרה שנה ויום אחד שגשבעו או נדרו כ"ו אם יודעין לשם מי נדרו כ"ו קודם הזמן הזה ח"ף על פי שאמרו יודעין אינו לשם מי נדרו כ"ו אין נדרין נדר, ואחר הזמן הזה שגשגחו הבן בן י"ג ויום אחד והבנת בת י"ב שנה ויום אחד אעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו ולשם מי הקדשו נדבירה קיימים והקרישן הקדש ונדבירה נדר אעפ"י שלא הביאו שתי שערות, וזו היא עונת נדרים האמורה בכל מקום הוא"ל והגיעו לשנים הגדולים נדבירה נדר אעפ"י שלא הביאו כומטין ועדיין לא נעשו גדולים לכל דבר, ודבר זה מדברי חז"ל שהמופלא סמוך לא"כ הקדשו הקדש ונדרו נדר עכ"ל ולפי שיטת הרמב"ם נדרי איש שאינו לריך בדיקה היינו משהגיע לשנות הגדולים דהיינו בזכר י"ג ובנקבה י"ב ואפ"י לא הביאו שערות משהגיעו לכלל שנים טוב אין נדבירה בדיקה ואעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו ובגדלו והש"ב, ומופלא הסמוך לא"כ היינו משיגיע סמוך לשני הגדלות נדבירה נדקין וכשאמרו יודעין אינו לשם מי נדרו נדבירה נדר וזוהו מופלא סמוך לא"כ, וא"כ הו"ל קשה הייה לוקין ב"ל הקדשו סמוך לא"כ שערות בשנות י"ג דהא אפ"י לא הביאו שערות נמי הוי מופלא הסמוך לא"כ כיון דא"כ דנדרים היינו בשנים בלא שערות, חלל דסוגיית הש"ס פ' יואל דופן דף מ"ה יתקשי להרמב"ם ע"ש, דב ורב תיבא דאמרי תדווייה חוך זמן כלפני זמן ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי דאמרי תדווייה חוך זמן כלאחר זמן, מתיב רב המנונא אחר הזמן הזה אעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו נדבירה נדר כ"ו הא לאחר זמן הוי אינו חלל אפ"י שתי שערות קטן הוא, ופירש"י ואמאי נדרו נדר הא לאו בחזקה גדול הוא כל זמן שלא הביאו שתי שערות, ומופלא סמוך לא"כ נמי לא הוי דהא אינו יודע לשם מי נדר כ"ו חלל לאו דאמרי שתי שערות, ועממא דלאחר זמן הוא דמרי"ה לה למתחא הא חורך זמן כלפני זמן, ועוד מתיב ר' זירא איש כי יפליא לנדור נדר מה ס"ל איש לרבות בן י"ג ויום אחד שאעפ"י שאינו יודע הפליא נדריו קיימים, ה"ד אי דלא אפ"י שתי שערות קטן הוא חלל לאו דליתיה שתי שערות, ועממא דרבן י"ג ויום אחד דהוי איש הא חורך זמן כלפני זמן חיובתא, ולשיטת הרמב"ם דבן י"ג ויום אחד אע"ג דלא אפ"י שערות נדרו נדר אפ"י אינו יודע לשם מי נדר א"כ מתיב

פרק יב

ושיטת הרמב"ם בז"ל דא"כ דנדרים לא בעי שערות, כן נראה מדברי בה"ג בה"ל מיתואן וז"ל אמר רבה שלם מדוח בקטן כ"ו הגיעו לעונת נדרים קטן בן י"ג שנה ויום א' וקפנה בת י"ב שנה ויום אחד נדבירה נדר ויפקדוהו הקדש, וכנגדה בקטנה חוללת ומחלן לא חללה עד דהוית בת י"ב שנים ויום א' והוא דלתיחת שתי שערות כ"ו, ובה י"א שנים ויום אחד נדבירה נדרים כ"ו, קודם הזמן הזה אעפ"י שאמרו יודעין אינו כ"ו, ואין הקדשן הקדש אחר הזמן הזה אעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו כ"ו נדבירה נדר ע"ש, ומבואר מדבריו דאחר הזמן הזה דהיינו שנות זכר ושנות נקבה אעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו נדבירה נדר, משום דא"כ דנדרים בשנים חליל ממתכח והוא דלתיחת שתי שערות דוקא בחלילה משמע דבאיך לא בעי שערות, והיינו דקרי להו עונת נדרים כשהגיעו לשנות הגדלות דמופלא הסמוך לא"כ לא מיקרי הגיעו לעונת נדרים כיון דבעי בדיקה לשם מי נדר ולא הוי הגיעו לעונת נדרים גמורה, חלל לא"כ י"ג לנקבה וי"ג לזכר זה מקרי עונת נדרים ודאי נדבירה נדר אעפ"י שאין יודעין לשם מי נדרו:

ובשיטת הרמב"ם תתיישב קושיית החוס' שהתקשו בפי התקבל דף ס"ה כהא דאמר

רבא שלם מדוח בקטן הגיעו לעונת נדרים נדרו נדר וכנגדו בקטנה חוללת, משמע דקפנה בעונת נדרים ידעה חוללת דהיינו בת י"א ויום אחד, ורבא גופיה ס"ל לחליה בעי בדיקה ע"ש, ולשיטת בה"ג נראה דמפרש

מן התורה בלא בדיקה מותרת להלוץ, וכן הא דאמר שמואל בזרקין לקדושין נמי מדרבנן להתמיר שיהיה קידושי שני חופסין בה להחמיר:

ארא מדברי הש"ס מ"ו ל"ה שכתב דקטן ססול לעדות עד שיביא שתי שערות משמע דאפילו יתייה קמן למיבדקה אין עדותו עדות כלל, ונראה מזה דחוקה דרבא אינו חלל להחמיר למתואן, דאי חזקה דרבא היא ודליה ולענין מיתואן וקדושין להחמיר היה מהראוי לעדות ממון לכמוך על חזקה דרבא, וא"כ קשה הא דחללו אחרים דלוקין על הקדשו הא החרתה ספק הוא, ועוד דמופלא סמוך לא"כ משמע דהוא מן התורה והיכי אסרי לה מספק שמה עדיין אינו סמוך לא"כ, ובכפרת לפי דעה הרמב"ם כל הספיקות אין חלל מדבריהם ומן התורה מותר, ולכן נראה לכמ"ס הרמב"ם ס"א מ"ד נדרים וז"ל: קטן בן שנים עשרה שנה ויום אחד וקפנה בת אחת עשרה שנה ויום אחד שגשבעו או נדרו כ"ו אם יודעין לשם מי נדרו כ"ו קודם הזמן הזה ח"ף על פי שאמרו יודעין אינו לשם מי נדרו כ"ו אין נדרין נדר, ואחר הזמן הזה שגשגחו הבן בן י"ג ויום אחד והבנת בת י"ב שנה ויום אחד אעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו ולשם מי הקדשו נדבירה קיימים והקרישן הקדש ונדבירה נדר אעפ"י שלא הביאו שתי שערות, וזו היא עונת נדרים האמורה בכל מקום הוא"ל והגיעו לשנים הגדולים נדבירה נדר אעפ"י שלא הביאו כומטין ועדיין לא נעשו גדולים לכל דבר, ודבר זה מדברי חז"ל שהמופלא סמוך לא"כ הקדשו הקדש ונדרו נדר עכ"ל ולפי שיטת הרמב"ם נדרי איש שאינו לריך בדיקה היינו משהגיע לשנות הגדולים דהיינו בזכר י"ג ובנקבה י"ב ואפ"י לא הביאו שערות משהגיעו לכלל שנים טוב אין נדבירה בדיקה ואעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו ובגדלו והש"ב, ומופלא הסמוך לא"כ היינו משיגיע סמוך לשני הגדלות נדבירה נדקין וכשאמרו יודעין אינו לשם מי נדרו נדבירה נדר וזוהו מופלא סמוך לא"כ, וא"כ הו"ל קשה הייה לוקין ב"ל הקדשו סמוך לא"כ שערות בשנות י"ג דהא אפ"י לא הביאו שערות נמי הוי מופלא הסמוך לא"כ כיון דא"כ דנדרים היינו בשנים בלא שערות, חלל דסוגיית הש"ס פ' יואל דופן דף מ"ה יתקשי להרמב"ם ע"ש, דב ורב תיבא דאמרי תדווייה חוך זמן כלפני זמן ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי דאמרי תדווייה חוך זמן כלאחר זמן, מתיב רב המנונא אחר הזמן הזה אעפ"י שאמרו אין אינו יודעין לשם מי נדרו נדבירה נדר כ"ו הא לאחר זמן הוי אינו חלל אפ"י שתי שערות קטן הוא, ופירש"י ואמאי נדרו נדר הא לאו בחזקה גדול הוא כל זמן שלא הביאו שתי שערות, ומופלא סמוך לא"כ נמי לא הוי דהא אינו יודע לשם מי נדר כ"ו חלל לאו דאמרי שתי שערות, ועממא דלאחר זמן הוא דמרי"ה לה למתחא הא חורך זמן כלפני זמן, ועוד מתיב ר' זירא איש כי יפליא לנדור נדר מה ס"ל איש לרבות בן י"ג ויום אחד שאעפ"י שאינו יודע הפליא נדריו קיימים, ה"ד אי דלא אפ"י שתי שערות קטן הוא חלל לאו דליתיה שתי שערות, ועממא דרבן י"ג ויום אחד דהוי איש הא חורך זמן כלפני זמן חיובתא, ולשיטת הרמב"ם דבן י"ג ויום אחד אע"ג דלא אפ"י שערות נדרו נדר אפ"י אינו יודע לשם מי נדר א"כ מתיב

שמעתא ה פרק יב

דמפרש עונת נדרים דאמר רבא צפ' התקבל היינו שמת הגדולים ושלא יהיה הנדר נרדף בדיקה והיינו בת י"ב ויום אחד נקיבה ולאכר בן י"ב ויום א' זהו עונת נדרים שאין נרדף בדיקה ואפי' לא הביא שערות וכנגדו בקטנה חוללת היינו דבעי מי גדלות אלא דלהלילה בעי נמי שערות אבל שנים מיחא בעי דחך זמנו כלפני זמני, ובתירושי הרשב"א פ' התקבל דף ס"ג ח"ל הגיעו לעונת נדרים כו', וכנגדו בקטנה חוללת כו' :

ובער ההלכות ז"ל נראה שפי' הגיעו לעונת נדרים נדרים קיימין בין יודעין לשם מי נדרו ובין אין יודעין דהיינו בקטן בן י"ג שנים ויום א' ובחשה בת י"ב שנים ויום א' והוא דלתיחא שחי שערות כדל"י הכח בנדה, ח"ל שכתב בהל' מילין הגיעו לעונת נדרים קטן בן י"ב שנה ויום א' וקטנה בת י"ב שנים ויום א' נדריהן נדר והקדשין הקדש וכנגדו בקטנה חוללת ומיתלף ל' חללה עד היותה בת י"ב שנים ויום א' והוא דלתיחא שחי שערות ע"כ, ונראה דנדריו מדאמרינן הכא נדרים נדר והקדשין הקדש, דאלו קודם הזמן הזה אין נדריהן נדר עד שבדקין אותו ולא קתייב בהו במתני' נדרים נדר אלא נדרים צדקים כו', אלא ודאי מדתקע הכי שגריעו לעונת נדרים שנדרים קיימים אשפי' שאין יודעין וע"ש, ומשמע מדברי הרשב"א שהבין מדברי צביג דמיש והוא דלתיחא שחי שערות קאי נמי להגיעו לעונת נדרים ואם הגיעו לשנים ולשערות לא היה נרדף רבא לומר הגיעו לעונת נדרים צדקים כו' פסיטא גדול הוא לעונתין ולמכות, אלא דברי צביג לומר בהגיעו לעונת נדרים היינו לעונת גדולת לחודיה בלא שערות ואמר רבא וכנגדו פקטנה חוללת היינו שחגיגה לשנים דהיינו בת י"ב ויום א' ומתלף לא חללה עד שחגיגה שחי שערות אבל בעונת נדרים לא בעי שערות לשנות צביג ודוקא בחליה כתב מתלף לא חללה והוא דלתיחא שחי שערות אבל בעונת נדרים לא כתב משערות וזה ברור, ובהגהת מיימוני פ"א מגדריים ז"ל חזו עונת נדרים האמור צפ' התקבל ובכל מקום וכן פירשו צביג, אבל רש"י פ"י שערות נדרים הוא שנה שלפני גדלות נדרים עביל, והיינו דברי צביג שזכרנו מדכתב בעונת נדרים בן י"ב כו', וגבי חלילה הוא דנקט שערות ולא בעונת נדרים, ושייחא צביג והרמב"ם חדא שיטה הוא :

סימנין עשויין להשחיות חז"ל, ואחת לתה יש לנו לומר שיהא קטן כיון שהגיע לכלל שמתיו, והא' אמרינן בנדה פ' ב' דא סומן קטנה שהגיעה לכלל שמתיה חגיגה לריבא בדיקה חזקה הביאה סימנין, וי"ל שחזר שיהיה זמ גדול שהגיע לכלל שמתיו לא היה לו סימני גדלות, והברי חז"ל לסמוקי שמת עדיין קטן היה עביל ומבואר דכיון שלא הביא שערות בזמנו לית ביה חזקה דרבא ואמרינן שמת עדיין קטן הוא, ואפי' מופלא הסמוך לאיש נמי לא הוי דשמת לא יביא אחר שנה בין דלא הביא בזמנו לית ביה חזקה דרבא :

ורפ"ז שהקדיש לשנות י"ג ויום אחד ולא הביא שערות לדעת צביג והרמב"ם נדרו נדר ואפי' אינו יודע לשם מי נדר, ולפיסת רש"י וחוס' בהגיעו לשנות י"ג ולא הביא שערות קיל ליה משנות י"ב ויום אחד, דבשנות י"ב ויום אחד הו"ל ודאי מופלא הסמוך לאיש מדאורייתא, כיון דסמנין על חזקה דרבא בודאי היה לו שערות אחר י"ג, אבל כשהגיע ל"ג ולא הביא שערות אפי' יודע לשם מי נדר לא הוי מופלא סמוך לאיש ודאי, כיון דחי ליכא חזקה דרבא, אי"ב שמת לא יביא שערות עד לאחר שלש או חמש שנים ומספיקא לא מהי נדרו והקדשו ורז"ל לומר אוקי בחזקת היסר מה שהקדיש או נדר :

ובזה נראה לעיני דפרש"י הא דל"י צפ' ויאל דופן דף מ"א בהא דתני אחר הזמן הזה אשפי' שאמר אין אנו יודעין לשם מי נדרנו נדרים נדר כו', וכל לאחר זמן היכי דמי א' דלא חייתי שחי שערות קטן הוא, ופירש"י ומופלא הסמוך לאיש נמי לא הוי דהא אינו יודע לשם מי נדר ומהכי התיי נדרו נדר ע"ש, וליש"י דש"ס דאמר קטן הוא משמע דליתו כלל מופלא הסמוך לאיש ואפי' יודע לשם מי נדר, ולפ"מ שיחא דכיון דהוא לאחר זמן ולא הביא שערות קטן לגמרי הוא ואינו בכלל מופלא הסמוך לאיש דכיון דאחי' לכלל שנים ולא הביא שערות לית ביה חזקה דרבא וכמ"ס, אי"ב מי יודע מהי יביא שערות וכמ"ס, ומספיקא לא מחזיקין בנדריהן וכמ"ס ודוק :

פרק יד

כתב מוהרי"ם בשו"ת ח"א ס"י מ"א בהא דכתב הרשב"א בשו"ת ס"ו אלף ר"זו וזה לשונו הלכך אשה זו כיון שנחסק במספר שנותיה אנו חוששין שמת לכלל שנים הגיעה ומקודשת את החורה, ואם נדקקה ולא מלאו לה סימנין אנו חוששין שמת נשרו וברב"א כו', אלא שיש להחייש"ך כאן לפי שיש צוה ס"ס ספק אם באה לכלל שנים ספק לא ושת"י הגיעה לכלל שנים ספק הביאה סימנין ונשרו ספק לא הביאה, וכלל ס"ס אפי' בשל תורה אזלינן לקולא, ואפי"ה אינו רואה צוה להקל כי יש עוד להחייש"ך בדבר עביל, וי"ל הטעם שאמר כי לא ראה צוה להקל, דאין מקום לומר כאן ס"ס דחז"ל דבאה לכלל שנים טוב אין להסתפק ולומר שמת נשרו, דחזקה אלימחא היא דמשבחה לכלל שנים הביאה סימנין וברב"א ולא אמרינן דלא חייתין שמת נשרו אלא להחמיר בשל תורה בחליה אינו ספק דהחוק אשפי' דלריבא חזקה דרבא, אבל בעל חזקה גדולה היא שהביאה ואין כאן אלא ספק אחד ספק באה לכלל

פרק יג

הנה לשיטת רש"י וחוס' דסברי מופלא הסמוך לאיש היינו סמוך לשערות, ואפי' ע"כ דמופלא סמוך לאיש דאורייתא ולוקין עליו, ומנא ידעין דיביא שערות בשנת י"ג, ע"כ נרדף לומר משום חזקה דרבא אמרינן שהוא ודאי, וכמ"ס בפ"א בשם החוס', ונראה לעיני דלפי' בשנת י"ב ויום א' הוי דאורייתא דאמרינן משום חזקה דרבא ודאי יביא שערות בזמנו ונדריו נדקין כיון מופלא הסמוך לאיש, אבל אם חזקה לשנות י"ג ויום א' ולא הביא שערות אין נדרו נדר כלל, ולא כיון דבין מופלא הסמוך לאיש כיון דלא הביא שערות בזמנו חו ליתא לחזקה דרבא ואפי' מנא ידעין שיביא שערות בשנה שאחריה אפשר יביא שערות אחר ד' ה' ה' שנים, וכן מבואר בחו"י פ' מי שמת דף קנ"ד ד"ה

לכלל שנים כו' , חף כהן כיון דאמרין שבאה לכלל שנים חזקה הביאה סימנין אין כהן ספק דעמי חיבה למימר שהביאה ושערו דשכיח טפי ממה שבאמר שלא הביאה סימנין דאין רגילות שלא חביא כו' , והא בדודקין למיאון בקידושין דרבנן ולא אמרינן חזקה הביאה סימנין ושערו , הסם לאו משום דלא חיישינן לחזקה דרבא אלא כיון דרבנן שחוקו קידושין כפסגה , דהא עמא אמרו שהחלו כל גלגל הביאה שערות לפיטו ומעיקרא הכי חיקו , והא אמרו והא אמרו עכ"ל ע"ש , ומצוואר מדבריו דס"ל דחזקה דרבא לית ביה ספיקא כלל ובודאי יתשב ואפי' נבדקה ואין לה שערות אמרינן דנשנו ודאי , דהא חזקה כשהגיעה לכלל שנים הביאה שערות ע"ש :

ובזה נראה ליישב מה שהקשה בשו"ת גודע ביהודה בדברי חוסי' ביב דף ק"ג ד"ה ועוד סימנין עשויין להשקות , שהקשו והא י"ש לנו לומר שיהיה קטן כיון שהגיע לכלל שנותיו והא אמרינן קטנה כו' חזקה שהביאה סימנין , ע"ש בחוסי' שחילוי דמיירי שבדק אחר שהיה גדול ולא היה לו שערות ולכן חיישינן שמה דדיין קטן הוא , וקטנה כהשבוה וכלל דאי קשה במסקנא דלפוך מיפק ומטיק גוף קניה הכי קאמר ליה ר' יוחנן לריש לקיש בשלמא לדידי דאמינא רחיה בקיום השער היינו דמשכחה לה דנחתי לקוחות לנכסי , אלא לדידך דאמרת רחיה בעדים הכי משכחה דנחתי לקוחות לנכסי כו' , ומאי קושא דלמא מיירי דלא נבדק כלל ואז לביע סגי בקיום השער וכסברה החוסי' הג"ל , אלא ודאי דהא ליתא כו' , ורביה זו היא אצלי גדולה שאין להשיב עכ"ל , וע"ש שהוביח מזה דחזקה דרבא אינו אלא ספק ולפמי"ש מוהרי"ט דלפ"י נבדקה ולא נמאלו שערות נמי אמרינן מהמת חזקה דרבא שהביאה שערות ושערו דרגילות בכך שיגשרו , ואפי' חו לא מינינו למימר דלא נבדק כלל דאיכא מאי מהני בדיקה למשפחה , שגרו ובודוקו ולהראות קטנות , דהא גם חס לא נמאלו לו סימנין אמרינן ודאי הביא ושערו , וגם ר' עקיבא דהשיב למשפחה סימנין עשויין להשקות לאחר מיתה הא אפי' מחיים נמי לא מהני בדיקה דהא אמרינן מסתמא שצרו ומשום חזקה ודאי הביאה סימנין בזמנו אפי' מיירי שבדקו ולא נמאלו שערות , והבדיקה היה באופן דהיה צירור גמור שלא היה לו שערות והיינו שבדק קודם הפרק וממאלו שערות , ואחר הפרק נמי היה בו חוקן השערות שהשחך ודאי קטן היה בזמנו , ועיין ב"ש ס"י קניה ס"ק כ"ט , וכיון דפי' מיירי לה שבדק באופן שלא היה לו שערות בשעה שהיה מגיע לשנים , איב חו ליכא חזקה דרבא , ואפי' הכי משכחה דנחתי לקוחות לנכסי , והמהרי"ט שם פ"ח ס"י י"א כתב שנהפסד הנכסי והמהרי"ט קאשטעל"ץ ז"ל טוב כתב על מה שכתבתי דאין לומר כהן ס"ם משום דאי קים לן דהגיעה לכלל שנותיה טוב לא מספקא לן שמה שערו דחזקה אלימתא היא , דמשבחה לכלל שנים הביאה סימנין , ואמר שריתו לחוק הגמי' דקאמר בעל דאיכא ספיקא דאורייתא , הכי דאיגה ודאי חזקה דרבא , ואני תמה היכן מאי בדברי שאמרתי דחזקה דרבא ודאי היא דהביאה , ואדרבה פירוט ככתבתי ודא אמרינן דלא חיישינן לחזקה דרבא אלא שם להמירי בשל מורה בחליה' אפי' בספקן הרחוק והוא הלשון שחלה בי טעות והאר"ך

דבדברים שאינם של עיקר , הרי שלא אמרתי דחזקה דרבא ודאי היא אלא דספק רחוק לומר שלא הביאה , דרגילות הוא דמשבחה לכלל שנים שביאה סימנין , ובכמה דוכתי אשכחן שהקילו בספק רגיל , בדאשכחן בפי' דפסחים גבי שפחוה של מניח ברמון שהמילה נפל לגור ובה כהן והי"ץ , ובה מעשה לפני חכמים ועהרורו מפני שחולדה וצדלם מלויין שם , וכבחו חוסי' דמגרורו והכלומר הוי ספק רגיל וכן במה דוכתי , אבל הוא נראה מפרש דחזקה דרבא רואה לומר כיון דספיקא דאורייתא לחומרט הו"ל בחזקה שהביא כו' דאי חזקה כלל אין כהן אלא דספק דאורייתא לחומרט הכי מהלך תלמודא בפי' דא סימן בין חוך הפרק לאחר הפרק כו' , דאמרין לאחר הפרק דאיכא חזקה דרבא סמכין אנשים , חוך הפרק לייכא חזקה דרבא לא סמכין אנשים דאין משיאין ספיקו עפי' נשים דחזקה אלימתא היא דמשבחה לכלל שנים ודאי הביאה סימנין כיון דרגילות הוא שהביא כו' , ובתשובת הריטב"א ס"י ק"ב אבז גירא הביא אומר כי אין עדות נשים כלום , וזאת במקצת מקומות שהאמינו , ולענין סימנין שבדקוין על פי השנים כדאי' בפי' דא סימן חזקה משום דגילוי מלחא היא דכל שהגיעה לכלל שנותיה חזקה הביאה סימנין ע"כ מוכח דחזקה דרבא מלחא היא ולא ספיקא לחומרט כמו שעלטה על דעוה , וזהו אמרינן דלא תשבין הכא ס"ם כיון דאי קים לן דהגיעה לכלל שנים אין לומר עוד שמה קטנה היא דאיכא חזקה דרבא עכ"ל ע"ש :

פרק טו

מיהו נראה לעי"ד דלפ"י יומא דחזקה דרבא מלחא היא , מ"מ שבדקה ולא נמאלו שערות לומר מסתמא נשנו מהמת חזקה דרבא ועמי"ש מוהרי"ט ס"י מ"א ע"ש , ודעוה דרגילות בכך שגשרו מהמת הרחוקה וביאלא ע"ש , לענין דאי לא אמרינן דודאי חס שלא נמאלו שערות לפיטו מידי ספיקא לא נפקא אל שערו או לא , ורביה מהא דאי' פ"ק דיבמות דף י"ג בהא דאמר רב צ"ד אין ביטא בלא סימנין ופי"ד וליבדקי' ומטיק דלפ"י למיד לא חיישינן שמה נשנו מהמת לער לידה עבידי דנחתי , וכבחו חוסי' שם דלרב צ"ד למכות ולעושין ספיקא הוי ע"ש , הרי דלפ"י בצער לידה דשכיחי יותר דנחתי דהא אפי' למיד לא חיישינן שמה נשנו מהמת לער לידה עבידי דנחתי ואפי' מידי ספיקא לא נפקא , ואפשר דהסם כיון דעייירי חוך הזמן וליכא רחיה אלא על ידי הצנים דהרי הוא כסימנין משה מידי ספיקא לא נפקא , אבל היכא דהגיעה לכלל שנים אפי' ליכא שערות לפיטו אמרינן מסתמא נשנו ומתמס חזקה דרבא :

א"מ"ם צעיקר מחלוקת שבין מוהרי"ט ודעמיה היה מוהרי"ט קאשטעל"ץ שם , לדברי מוהרי"ט ס"ל בצעל דספק נשנו אינו אלא מדרבנן אבל מן החברה הו"ל ודאי קטנה , ולדברי מוהרי"ט אדרבא מן החברה הו"ל ודאי גדולה דמסתמא נשנו , ומדברי הרב המגיד לדמו לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא דמי' שערו הו"ל ספיקא דאורייתא ע"ש פ"א מגירושין וז"ל , זה שאמרנו ששנין שאותו נשנו לן אוהה רבויי כספק קודמת מן החברה עכ"ל , הרי מצוואר דספיקא הוי והיא ספק דאורייתא

לית ליה הרי הוא בוגרת לפנינו ועממא נראה משום דלוי שם צפי עשרה יוחסין דף ע"ט פלוגתא דרב ושמואל בהרי בוגרת לפנינו לימא רב דלמחר כרי נתן ושמואל דלמחר כרי יעקב כו', אמר לך שמואל אמא דלמרי כרי נתן, עיב לא קאמר ריג אלא דביע בחזקה בריאים ואיהו משק נפסיה מחזקה ע"ט, ואיכ סיל לשמואל דיומא דמשלם שיה לאו רוב הוא כל כך כמו רובא דבריאים, אבל בחזקה דרבא הויל ספק הרגיל ע"ט, ומסיה לשמואל נמי סיל דאם נמלא עבשוי גדול מחזיקין למפרע בגדול, מסיה קאמר שמואל בודקין לקידושין, זה המחבר בעממא דהר"ש וכן פסק בש"ט ה"מ סו' ליה לענין עדות דאם נמלא עבשוי גדול מחזיקין אותו במפרע ע"ט.

אמנם בחידושי הרמב"ן נראה דפליג בזה ע"ט בסוגיא דפ' מי שמח דף קיד וז"ל, שמכר בנכסי אביו ומת פ"י מת מיד פסח היה ח"אין בדיקתו ללקוחות רחמי שמה אחרי כן הביא סימניו, והיינו דקאמרי קטן היה בשעת מיחה עכ"ל, ומזכיר מדבריו דאמרי נמלאו לו שערות א"ן מחזיקין אותו בגדול למפרע עכ"ל, וכבר כתב ב"מ בחזקת סו' מיג אחר שהביא דברי הר"ש ה"ג כהן בשם גמורו הרי"ז כי רב פסק דאם י"הר"ר דוראן חולקין בדבר וכתבו שר"ך שישידו עדים שפסח חסדים היו לה כי שערות, כדלמריין א"ן בין נערות לבגרות כו', וכל זמן שלא ידעו על אי אפי תהא בת ע"ט טנה היא כפסק קידושין ואם פסחה ידה וקבלה קידושין מאחר לריכהגם משניהם, ועיין חידושי הרשב"א פ' מי שמח עכ"ל, והוא מחידושי הרמב"ן ה"גו' פ' מי שמח, והנה גם לשיטת החוס' לריך לפרש שמכר מנכסי אביו ומת דהיינו מת מיד, דהא בתוס' שם הקשו למה יש לנו לומר שהיה קטן הא חזקה שהביא שערות משום חזקה דרבא ותירו דמייירי טענדק דאחז שהיה גדול ולא היו לו שערות ולכך חיישין אמא עדיון קטן היה ע"ט, ואיכ חוקשי מה מהני בדוקה שנמלאו לו שערות יחוש שפסח השתא הוא דהביא, ולמה היה לריך ריע לומר סימניו עשוין להשתנות לאחר מיטה הא אפי' היה ח"א מחני לריחוש גדול הפסח הוא דהביא, ואי משום דלמריין מדהשתא שמואל למפרע נמי גדול, דהא בסוגיא שם סיל דלא כרי נתן דאזיל בשר השתא ובמיש, אלא משום חזקה דרבא אמריין מדהשתא גדול למפרע נמי וכו'ן וכו'ן לנדק אחר שהיה גדול ולא נמלאו לו שערות וכו' ליחא לחזקה דרבא, דהא חזיון שיה לא הביא שערות בשנים, ואיכ מאן ידעיין פסיה גדול למפרע, ואיכ לריך לפרש דמת מיד, וכו'ן דגם לשיטת החוס' לריך לפרש במת מיד איכ אזיל ליה ראיית הר"ש מתך דפ' מי שמח ודוק :

פרק י"ז

והנראה לענין בזה והוא, דשם בהא דלמחר רב הרי בוגרת לפנינו ומדהשתא בוגרת בלפרא נמי בוגרת כהני חוס' בעממא משום דרגילות לבא מלפרא ע"ט בחוס' פ' עשרה יוחסין זכרים דהו וכו' בשב"מ למחן דאזיל בחד השתא היינו נמי משום דרוב העולם בריאים ע"ט, ואם אנו מדמין סימני גדלות לסימני בוגרת לריבין אנו ומחר דגני גדלות נמי רגילות להביא שבנים משום חזקה דרבא, איכ היה לו להרשב"א להזכיר כך חזקה דרבא, ועוד מדכתב ודקנטוס בסוף היום וממלאו גדולים דרך אפי' בדקנטוס לאחר י"י ימים נמי מחזיקין בגדול למפרע משום חזקה דרבא :

ולכן נראה דהרשב"א מפרש מדהשתא בוגרת בלפרא נמי בוגרת היינו משום דסימני גדלות רגילות שיבואו בחתלת היום והיינו בחתלת מעה לעת ואין רגילות שיבואו סימני גדלות באמצע היום וחתלת מעה לעת הוא דקרי לה בשם מלפרא כיון דחתלת מעה עיקשהא אביה בנקר ע"ט, ומסיה אמריין מדהשתא בוגרת מלפרא נמי בוגרת כבר היתה כיון דאין רגילות שיבואו סימני בוגרת באמצע היום או בסוף היום ולזה מדהשתא לסימני בוגרת, דכשם סומיני בוגרת רגילות שיבואו בחתלת המעט לעת ולא באמצע ולא בסופו היה סימני נערות וגדלות רגילות שיבואו בחתלת היום ולא בסופו ולא באמצע, לזה כתב הרשב"א בדקדוק כשדקנטוס בסוף היום וממלאו גדולים ככל חד וחד אמריין מדהשתא גדול מלפרא נמי גדול ואיכ היינו דוקא כשהבדיקה היה באותו היום אבל לאחר ג' ימים או לאחר אותו יום לא מחזיקין אותו בגדול למפרע אלא היום, והא דמריך פ' עשרה יוחסין אלימא חך ששה בהא לימא רב הרי בוגרת לפנינו, היינו כיון דלמחר נמי שיבואו סימני בוגרת חך ששה חיישין נמי שבאו בלא כסדרן ובאו באמצע היום או בסופו, אבל אם באו אחר ששה כסדרן כדרך הנשים אמריין מסתמא בלא בחתלת היום משום דרגילות לבא בחתלת מעה לעת זה הנראה לענין דדוק :

לית ליה הרי הוא בוגרת לפנינו ועממא נראה משום דלוי שם צפי עשרה יוחסין דף ע"ט פלוגתא דרב ושמואל בהרי בוגרת לפנינו לימא רב דלמחר כרי נתן ושמואל דלמחר כרי יעקב כו', אמר לך שמואל אמא דלמרי כרי נתן, עיב לא קאמר ריג אלא דביע בחזקה בריאים ואיהו משק נפסיה מחזקה ע"ט, ואיכ סיל לשמואל דיומא דמשלם שיה לאו רוב הוא כל כך כמו רובא דבריאים, אבל בחזקה דרבא הויל ספק הרגיל ע"ט, ומסיה לשמואל נמי סיל דאם נמלא עבשוי גדול מחזיקין למפרע בגדול, מסיה קאמר שמואל בודקין לקידושין, זה המחבר בעממא דהר"ש וכן פסק בש"ט ה"מ סו' ליה לענין עדות דאם נמלא עבשוי גדול מחזיקין אותו במפרע ע"ט.

אמנם בחידושי הרמב"ן נראה דפליג בזה ע"ט בסוגיא דפ' מי שמח דף קיד וז"ל, שמכר בנכסי אביו ומת פ"י מת מיד פסח היה ח"אין בדיקתו ללקוחות רחמי שמה אחרי כן הביא סימניו, והיינו דקאמרי קטן היה בשעת מיחה עכ"ל, ומזכיר מדבריו דאמרי נמלאו לו שערות א"ן מחזיקין אותו בגדול למפרע עכ"ל, וכבר כתב ב"מ בחזקת סו' מיג אחר שהביא דברי הר"ש ה"ג כהן בשם גמורו הרי"ז כי רב פסק דאם י"הר"ר דוראן חולקין בדבר וכתבו שר"ך שישידו עדים שפסח חסדים היו לה כי שערות, כדלמריין א"ן בין נערות לבגרות כו', וכל זמן שלא ידעו על אי אפי תהא בת ע"ט טנה היא כפסק קידושין ואם פסחה ידה וקבלה קידושין מאחר לריכהגם משניהם, ועיין חידושי הרשב"א פ' מי שמח עכ"ל, והוא מחידושי הרמב"ן ה"גו' פ' מי שמח, והנה גם לשיטת החוס' לריך לפרש שמכר מנכסי אביו ומת דהיינו מת מיד, דהא בתוס' שם הקשו למה יש לנו לומר שהיה קטן הא חזקה שהביא שערות משום חזקה דרבא ותירו דמייירי טענדק דאחז שהיה גדול ולא היו לו שערות ולכך חיישין אמא עדיון קטן היה ע"ט, ואיכ חוקשי מה מהני בדוקה שנמלאו לו שערות יחוש שפסח השתא הוא דהביא, ולמה היה לריך ריע לומר סימניו עשוין להשתנות לאחר מיטה הא אפי' היה ח"א מחני לריחוש גדול הפסח הוא דהביא, ואי משום דלמריין מדהשתא שמואל למפרע נמי גדול, דהא בסוגיא שם סיל דלא כרי נתן דאזיל בשר השתא ובמיש, אלא משום חזקה דרבא אמריין מדהשתא גדול למפרע נמי וכו'ן וכו'ן לנדק אחר שהיה גדול ולא נמלאו לו שערות וכו' ליחא לחזקה דרבא, דהא חזיון שיה לא הביא שערות בשנים, ואיכ מאן ידעיין פסיה גדול למפרע, ואיכ לריך לפרש דמת מיד, וכו'ן דגם לשיטת החוס' לריך לפרש במת מיד איכ אזיל ליה ראיית הר"ש מתך דפ' מי שמח ודוק :

אך קשה לי במה שהעידו בשם הרשב"א נמי דסובר דאין מחזיקין אותו בגדול למפרע, במא דלמריי ביבמות דף ל"ד בשפותע מתוך שלש עשרה לאחר שלש עשרה לחיובו אינה, ויפרשיי ומסתחת לה כעון טעולדו הזכרים בא' בחשתי והקוצות גיב בא' בחשתי לשנה החלה, וביום שקלו י"ב לקוצות חסם י"ב לזכרים מסכן הקידושין שחולו ליום המחרת כשגול עשו גדולים כו', ומלא שגירות והקידושין חלין בבית אחת, ובתנן עלה הרשב"א בחידושו וז"ל הקשה עליו הרמב"ן דהא אין נעשין גדולים בטנה בלבד אלאיכ הביאו שערות

שמעתא ה פרק יז

בצרי מהימני חד נמי להימן מידי דהוי אטבל והקדש וקומנות האי עבל הכי דמי אי דריה משום דבידו לחקט אלף דלחר, מחי קסבר אי קסבר תורס משלו על של חבירו אין לריך דעת בעלים משום דבירוס חסנו, ואי קסבר לריך דעת בעלים ואמר אנא ידענא ביה דחישל מריה עליה הוא גופא מלן, הקדש נמי אי קסבר יש מעילה בקומנות וקדושת דמים נחחא עליה משום דבידו לפדותו ואי קסבר אין מעילה בקומנות ואיסור בעלמא הוא דרכיז עליה אכפתי, אי דריה משום דבידו לאתשולי עליה אלף דלחר ואמר אנא ידענא דאשכח מריה עליה הוא גופא מלן, איך זירא מחוך חומר החוס' והראש' והמרדכי' הביעל' דלחצות איסורא אין ע"א נאמן אפי"כ בידו, אבל דעת הרשב"א בחידושו ליבמות ולקידושין העלה דלמסקנא קיי"ל דאפי"כ הביעל דלחצוק איסורא ע"א מהימן ואפי"כ אין בידו, ועיין שם י"ד סי' קכ"ז, מיהו דבבר שבערוה לגבי אינו פחות משנים וכדגמרי' ריש גיטין אימר דלמרינן ע"א נאמן באיסורין כו', אבל הבא דלחצוק איסורא דאשת איש הו"ל דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים ובמבואר כמה סמויח בשם :

ונראה לגבי דבר שבערוה דנעינן שנים אפי"כ הביעל דבידו נמי אינו נאמן משום דבידו לא בחורח מגו הוא, ובמ"ש הראש' ש' הגזקין ויל"ל דבר שהוא בידו של אדם אפי"כ לחצוק בחורח נאמן על כל דבר שהוא ולאסור ואפי"כ מכחישו או אומר אינו יודע כדנתיב הכא הוה עושה עמו כשהור ואמר לו עהרות ששית עמך נעמאו נאמן, ומפרש הבא עממא דהוי וברשותו הן הכי הוא כשלו ונאמן עליו ולאו מעממא דהוי כשיעמא להו דאי מעמא בעי שלומי, ועוד דמשמע גבי סת' דאי סת' ביד לגבר נאמן לומר לא כדכתיב אזכרות לשמן אף עפי"כ שבער נחצבו, ועוד אמרינן בהאשה רבה דאי סבר התורה משה ואלו חבירו אין לריך דעת בעלים משום דבידו לחקטו, ואעו בשופטי עסקין שיתרוס עבלי על של חבירו אלף כיון שבירו לחקטו היי כבעלי ואפילו חרס משל חבירו עבלי, וכיון דבידו לאו משום מגו הוא, ואלו גבי ממון ודאי לא מהימן רק בחורח מגו ותמו למפרע לא אמרינן גבי ממון, ואלו גבי איסור אפי"כ היה בידו ככר נמי נאמן ואפי"כ היה דבר שבערוה דליפתי דבר דבר ממון הרי הוא כממון ולא מהימני בידו רק בחורח מגו, ואפי"כ באיסור דמתי לו כשהי בידו אבל דבבר שבערוה כיון דליפתי ממון ואינו אלא בחורח מגו ממש וכל שהיה בידו כבר ליח ביה משום מגו דהאמנו למפרע לא מהי, והא דמשמע בסוגיא ריש האשה רבה אפי"כ דבבר שבערוה דמהני בידו דשם ס"ד למילך ע"א בנשה משכל והקדש ודחי לה. הכס בידו ומשמע דבידו על נאמן אפי"כ דבבר שבערוה דהא ע"א בנשה הוי דבר שבערוה, חוס' דס"ד למילך ע"א בנשה משכל והקדש כבר הקשו חס"י שם דהא ע"א בנשה הוי דבר שבערוה ואינו פחות משנים, ודכחו חוס' שם דס"ד בשם דבר שבערוה דבעי שנים היינו דוקא לאיסור אבל להיתר הרי הוא כמו שחר' איסורין ע"ש, ואפי"כ שפיר נמי דחי לה ההס בידו משום דלפי מה דס"ד דבר שבערוה להסירא הכי הוא כשאר איסורין, אבל דלמסקנא דקיי"ל דבר שבערוה אינו פחות משנים. בין לאיסור בין להיתר וכיון

ונראה ראה לדעת הרמב"ן והרשב"א והר"ר דוראן דס"ל דאפי"כ אשכחא גדול אין מחזיקין בגדול למפרע, מהא דאי' בשיב דף כ"ט תינא מעשה דרי' חנינא שהדירו אביו בזמיר והבזו חלוף ר"ג ור"ג ר"ג בודקו יודע אם הביא שתי שערות אם לא הביא, ר' יוסי אומר יודע אם הגיע לעומת נדרים אם לא, אימר לו רבי אל תטעור לבדוקי אם קטן אי אהיה בשביל אבא ואם גדול אי אהיה בשביל עמאי, עמד ר"ג ושקו על דאשו כו', ואמרשם בגמ' עלה דאי חייתי שתי שערות מעיקרא קאי בזמירות דריה ולכסוף קאי בזמירות דאבוס ואי חייתי במינעי מאי הנוחא לרי' יוסי בר'י דאמר עד שוגיע לעומת נדרים אלף לרבי דלמר עד שיהא שתי שערות מאי איכא למומר, אמרו לרבי ליכא חקנחא עד דחייב דליה ויהיב דלביה ע"ש, וכתבו חו' שם דיה' האי חייתי והכי פ' ר' הנאלף אי חייתי מעיקרא כלומר אם בדקוהו בחיוב שמה שבא לפני ר"ג ביום שהדירו אביו ומאלו לו שתי שערות קאי בנדר דריה וכדורו בשביל עמאו, ואי לכסוף כלומר כלומר עכשיו שלא נבדק בחיוב יוס' אם לא ביבא שתי שערות עד לכסוף ל' יוס' דלשכח דללו ל' יוס' היה בשביל אבא אביו אלף חייתי במינעי כלומר נראו בו סימנין כן ששים היחך יואל חייתי בחיובן ששים יוס' שהרי נזרות אביו מהבטל אחר הבאת סימנין ואיך יבא קרבנותו לסוף ששים שהדירו אביו ע"ש, וכן פרש"י שם אי דלייתי במינעי אחר שהדירו אביו קודם שבה לג"ד ולא דליפתי אין הני שבערוה ביה כשהדירו אביו או לא הוי ביה עד השתא ע"כ וימנה שתי נזרות מספיק, דלמלא לא היה ביה שתי שערות מעיקרא עד השתא ע"ש, ומבואר מכל זה דאפי"כ דלמאלו לו שערות השתא אין מחזיקין בגדול למפרע וע"ש בחוס' שכתבו וז"ל ואיך אמאי לא פריך הכי במתני' דמדיר את בנו בזמיר כ"י אייתי צי מינעי מאי כו', אי נמי יש לפרש דלמחתי' ליכא למיפרך דודאי בדיקין בתלאת ימי נזרו ואי מספקין אי חייקי במינעי נדרים ע"ש נקריבם ע"ש, ומבואר מדכרי ר' חננאל ודברי רש"י וחוי' דכולהו ס"ל דאפי"כ דלמלא עכשיו גדול אין מחזיקין אותו למפרע בגדול ונחבאר ליינו דעת הרמב"ן והרשב"א והר"ר דוראן, ועוד יסכימו לדעתם לפי"ש כן דעת הכי דנבואחא ר' חננאל ורש"י ותוס' בזמיר, והמה רובא דמינכר נגד דעת הראש' בהשוואה דס"ל דמחזיקין בגדול למפרע, ומן הסויה כמה פסקא בשם ח"מ ס"ל ליה כדעת הראש' :

שמעתא ו

בו יבואר דין ע"א נאמן באיסורין וספיקא דתרי ותרי :

פרק א

שקלינן וערינן ר"פ האשה רבה מדקתי סיפא נשאלה שלא ברשות ומותרת לחזור לו שלא ברשות ב"ד אלא בעדים, מכלל דריש' כהנא ב"ד ובע"א אלא עד אי מהימן כו', אלא סברא הוא מידי דהוי אחיכה מ' חלב ס' חומץ אשתא ע"א ואמר ברי' לי רשומן הוי מרהימן, מן דמי אשת לא לחצוק איסורא הכא לחצוק איסורא דאשת איש ואין דבר שבערוה פחות משנים, אם לא דמיא אלא לחיכה דודאי חלב כו' הכא כיון דכי אמו

דילפת ממזון כל דין תורת ממון לו ואינו נאמן חלק בתורה מנו ממש, אבל בידו לא מהני ביה וכמ"ס :
וראיה בכורה לזה מהא דא"י פ' י"ז דף קל"ד כי אחא רב יתקב בר יוסף אמר ר' יוחנן בעל שאמר גרשתי את אחי אמי נאמן, ואינו נאמן ר' חייא בר רבין ארז יוחנן בעל שאמר גרשתי את אחתי נאמן, לא קשיא כאן למפרע כאן להבא, איבעיא ליה אמר למפרע מהו להימנעו להבא מי פלגינן דיבורא כו', ומבואר דלמפרע ודאי לא מהימן, ואלו בנעמאוו גרשוך י"ל דכל שהיה בידו אעפ"י שעה אינו בידו נאמן כיון שהיה בידו פעם אחת, וכמו שמבואר בפ' התקין ופ"י האומר דף ס"ה בחוס' ובאש"י שם, וכן פסק בטור וטע"י ד' ס"י ק"ז גבי נתנבך י"ק, וא"כ אמאי אינו נאמן בגירושין למפרע כיון דבידו היה לגרשה, אע"כ דגבי דבר שבערוה אינו נאמן אפי' בידו משום דאית ליה כל דין תורה ממון ואינו אלא משום גבו גבי ממון ומנו למפרע לא מהני ודוק :

פרק ב

ובתום שם פ' י"ט ונחלו דיה למפרע אינו נאמן חז"ל ותימא דמאי קמ"ל פשיטא דאינו נאמן לומר למפרע גרשתי את אחתי, שאם היה נאמן מה הועילו כמתיב בתקנתן שקטנו זמן בניטין שלא יחפה על בת אחותו אם הזנה תחתינו לנעולל יחפה כשיאמר גרשתיה קודם הזנות ויהיה נאמן, בשלמא למ"ד בסמוך לא פלגינן דיבורא איש דאשטרך לאשמעינן דאפי' מכאן ולהבא אינו נאמן כשיאמר גרשתי מקודם, אבל למ"ד פלגינן דיבורא וקאמ'ן: ויהאן ויהבא אלא למפרע אינו נאמן דת"ת דאש"י הוא בעל :

ורפי מ"ס נראה ליישב כיון דכתיב ר"ש האשה רבה דביי למילף ע"ה ב"בא המעל והקדש דדבר שבערוה להחירא הו"ל כמו שאר איסורין שבתורה וא"כ כל שהיה בידו פעם אחת גמי מהימן, דהא לי דחי לה שם ר"פ האשה רבה ע"ל והקדש בידו איכ גבי דבר שבערוה להחירא גמי מהני בידו, ולפי"ז גרשתי למפרע נמי נאמן כמו בנתנבך י"ק כיון שהיה בידו פעם אחת, ובגירושין דלמפרע גמי היה בידו גרשה ואי משום שיחפה על בת אחותו ויאמר גרשתי קודם הזנות נראה דהאם אחר הזנות ולענין מיתה ודאי אינו נאמן אע"כ דלענין איסור נאמן, דהרמב"ם כתב בפ' ט"ז מהל' סנהדרין א"ל דר' יצחק שני עדים לתקנות אלא בשעת מעשה אבל האיסור ע"מנו בעד אחד יוחזק כי"ז אמר עד א' תלב בליות הוא זה כלאי הכנס פירות אלו גרשה או זונה אשה זו ואכל או בעל בעדים אחר שהתרו בו הרי זה לוקה אשה שיקר האיסור בע"כ אע"כ ע"ל, ומבואר דקודם מעשה ע"א נאמן לאסור ולוקין עליו בשאכלו, אבל אם בא לאחר מעשה להעיד דמה שאכל חזק היה והתקוה ודאי אינו נאמן וא"כ היה הבא כיון דודאי בת אחותו היה בעדים ובהתראה ויהא דמיתה טוב אינו נאמן אח"כ לומר גרשתי למפרע משום דע"א למיתה אינו קם וכמו שאינו קם לחייב מיתה, ובדכתיב לא יקום ע"א בז"א לכל עון היה לפטור ממיתה ע"א לא מהני דלא ברע עונש מיתה פעמים ומזן ע"א מהני ביה לא לחיוב ולא לפטור.

פרק ג

ורבר שבערוה היבא לייבא חזקה גמי נראה לענין דאין ע"א מהימן ביה ומשעמא שכתבנו בפ"ב דכיון דלנפין דבר דבר מחזק כל דין תורה מעין אותו, וגבי ממון אפי' ליבא חזקה כלל גמי ע"א מהימן, דהא אמרינן בפ' אלו מציאות סימנין וסימנין וע"א ייבא, והאם ליבא מוחזק כלל ואפי"ה אין ע"א קם לעדות ממון כלל, איכ היה לדבר שבערוה אינו קם ואפילו ליבא חזקה :

אמנם מהשבוש גמיימוני נראה מבואר דהיבא לייבא חזקה שפיר מהימן עד אחד ואפילו בדבר שבערוה עיין שם בהלכות אשוח ס"י ג' וזה לשונו, שאלה על ראונו שעת חלקנו לו את לאה ואלמר בא שמה הוסיב שמעון השליח לחשובי הקהל כמו שרגילים לעשות, והראה להם ההרשעה שמינבו ראונו לקדש לו את לאה, וברדו עדים לקדשה לראובן בפניהם ובעת הקדושתן פשיה לו לומר הרי את מקודשת לראובן ואמר לו העדים למה לא אמרת לראובן, ונשפט השליח ככבוד הייתי שאמרתי לראובן ולא נתכוונתי ב"א לקדשה לראובן כו', וחזר מיד וקדשה לראובן כתיב, ושלח את לריכה גט מן השליח ואם י"ש ממש בקדושי השליח, לקדשה ע"א גט מן השליח, והמתנין לומר חרומה ואמר מעשר עולה ואמר שלמים אינו הקדש והאי חולין גמורים, ומתימן לומר שכן היה בדעתו להוסיף

שמעתא ו פרק ג

להוויא מפיו ופעו והוויא בעיני אחר ואפי' איש
 אחרניא סמוך עליו, ומני שמיו בהמה בחור ולהאביל
 התרומה לזרים, ועיא נאמן באיסורין היכא דלא אחזק
 איסורא, ואעיג דאחזק לנביה איסורא כי כמה דלא
 אמר האטעי' דביבולא הא לא מיקרא אחזק איסורא
 אלא היכא דאף לדברי העד הבא להחיר האיסור מכאן
 ולהבא מורה הוא דמעיקרא אסור היה, וכגון האי
 דריש גיטין גבי צפיג ובפני נחום דאחזק איסורא
 דאשח איש אף לדבי השליה ועוד דאפי' אחזק איסורא
 עיא מהימן היכא דהוא בידו, מיד דהוי אשחיסה
 והפרשת תרומה ומעשרות דאחזק איסורא דאפי' מה
 שהעד מעיד שהוא מותר היה לכתחילה הכל אסור,
 דקודם הפרשה היה הכל עבול ומכרין עליה כי אמר
 שחטתי והפרשתי מעשר משום דהוי בידו, וכן פירשי'
 צפיג דגיטין, וכן משמע ברש"י האפי' רבה, והכי
 מהימנין ליה כמה דאמר טעיתי ולא נחכוונתי לומר אלא
 נחכוונתי לומר אלא לראובן משום דבידו לגרשה, ואעיג
 דבמסקנא בעל שאמר גרשתי אח אשתי איש נאמן,
 שזאי הם דהויל' מגו במקום עדים, דאש אישא דגרשה
 קלא אית ליה למחא כוי' אבל באומר זה בני נאמן הויל'
 בידו לגרשה ליכא מאן דפליג וכו', איכ' בגדול זה כי
 זכיש דנאמן לומר טעיתי ונחכוונתי לומר לראובן הויל'
 ובידו לגרשה כוי' עיש, ומתכח להחיר משום דלא
 אחזק איסורא לדברי העד ואעיג' דהויל' דבר שבערוה,
 ואיכ' משמע דאפי' דבר שבערוה עיא נאמן היכא דלא
 אחזק, והכא מיש ועוד דאפי' אחזק איסורא נאמן
 ולפמי' בפי' דגבי דבר שבערוה לא מהני בידו אלא
 בחורה מגו, נראה דהאי דחשובת מוהרים גמי משום
 מגו אחי עלה כדמייח' מוכ' דבעל שאמר גרשתי דהכא
 בחורה ומגו, דהא משום בידו אין לחלק בין למפרע בין
 להבא אפי' צפיג והכי אית ליה מגו דאי בעי מנגשה:
ובבית שמואל' סי' ליה סיק' כיט' עס' על דברי הרמ"א
 דנאמר השליח לומר שטעה כתב עלה חז"ל,
 ואעיג' דקיייל דאינו נאמן לומר טעיתי אלא במגו כמיש'
 כהנן משפט וכיון דליכא מאן זיל כח' איכא רגלים לדבר
 שטעה דהוא שליח של פי' וחזקה דשליח עושה שליחותו
 עביל, ואזוי מבין מאי קשיא ליה דהא בזה גמי איכא
 מגו דאיבעי מגרשה וכמיש', קח' מי' כהשבוה הגוי' משום
 דלא אחזק לדברי העד אף לין כיון דדבר שבערוה
 מומין יליף וגבי ממון אפי' ליכא חזקה אין עיא נאמן
 וכמיש' בפרק צ' מהאי דסי' וסי' ועיא יתו, ואפשר
 דיערק סתיבת חזבה הגיל על טעמא בחרא דבידו
 לגרשה, ולפי' השליח אסור בקרובותיה דבי מגרשה
 גמי אסור בקרובותיה, וכן אס' המשלח כהן גמי אסורה
 לו כיון דאי מגרשה לה אסורה לבסוף, ועיין בהש"ס צ"ב
 דף ק"ד ובהוס' עס', ואילו מדברי הרמ"א משמע דלעולם
 נאמן ואפי' משלח כהן, ואיכ' נראה דיערק טעמא כמיש'
 בכתובה הגוי', משום דלדברי העד לא אחזק איסורא
 ואמאי הא יליף מממון וכמיש':

ולכן נראה דהא דליף דבר דבר מממון היכא דידוע
 שהוא ודאי דבר שבערוה וכגון דאחזק איסורא
 דערוה, אבל היכא דאינו ידוע עיא יש' כח' דבר
 שבערוה ועיא מעיד' שלא היה כח' דבר שבערוה וככאי'
 דשליח מעיד' שלא קדשה מועלם לעלמו בזה הויל' כמו
 ומהני לא אמרינן מוהרים סי'.

פרק ד

והנה לפמי' בכתובת מוהרים סי' דעיכ' לא אמרינן
 דאחזק איסורא עיא אינו נאמן אלא דוקא
 היכא דאפי' לדברי העד מורה דמעיקרא אסורה היסה
 איכא ליתקן בזה דלמרו ריש דאשה רבה מיד דהוי
 אסבל והקדש וקונמות כוי', קונמות אי' דידיה משום
 דבידו לאתקלי עליה, אי דאחר ואמר דעבד' דאחשל
 מאריה עליה היא גופה מנלן, והכא בחטל' מאריה
 עליה הרי החכם עוקר הנדב שיעקרו ואיכ' לדברי העד
 לא אחזק איסורא כיון דלפי דברי העד לא היה אסור
 געולם, ונראה דוקא בכהי' דשליח שאומר טעיתי ולא
 נחכוונתי לקדשה אלא למשחל איכ' לפי דברי העד לא
 היה איסור כלל מעולם, אבל באומר דעבד' דאחשל
 מאריה עליה היה אסור גס לדברי העד קודם דאחשל
 מאריה עליה לא אחשל מאריה עליה והכי הוא בחזקתו,
אמנם הא קשיא לפי מה שצבואר אש"ל סי' ופי'
 דגבי ממון ודאי לא מהני בידו אלא בחורה
 מגו ממש ואפי' היכא דהיה בירו לא מהני בממון רק
 בחורה מגו ולמפרע לא אמרינן מגו ואפי' אינו להוויא
 ממון

מעוברת, ולא אמרינן חזקה כל מה שיש חיי הרי הוא שלו ומסתמא לא מכרו, כיון דאם לא מכרו הרי הוא נכסי כהן ולא שייך ביה חזקה כל מה שיש חיי אדם הוא שלו ואכתי צ"ע :

פרקה

כתב הרמ"א ב"ד סי' קכ"ז וז"ל, וכל דבר שלא לחזק לא להיתר ולא לאיסור ע"א נאמן עליו אפי' לאוסרו, וכל היכא דלחזק דבר באיסור כגון טבל או חתיכה בשר שאינו מנוקד אין העד נאמן עליו להחירו אח"כ בידו לתקנו עכ"ל, וכתב עלה הט"ז וז"ל, על פה קדוש שאמר כן דדוקא בטבל וז"ל, כי שהוא אסור בודאי כולו לאכול קודם החיקון ולא היה שום היסור בכל הכרי הזה, אמרינן כיון דלחזק איסורא בודאי אין ע"א נאמן להוציא מחזקתו להיתר אבל בשר שאינו מנוקד הא לא לחזקו הבשר לאיסור כלל אלא משום גיד או הלב שיש בו, ודומה ומ"ש אח"כ דאם היו כהן ב' חתיכות, א' של היסור וא' איסור ע"א נאמן להיתר כו' וכן נראה מדברי החוס' פי"ג דקידושין ד"ה ונעמאין וז"ל ע"א נאמן היינו דוקא להיתר כגון בשר זו מנוקדת או חתיכה זו של שומן כו', וזהו ע"כ אפי' אין בידו לתקן כמו גבי שוין, וע"כ לומר דלאו נקראו בכלל שלא הייתה לו חזקה לא וע"כ ולא לאיסור מחלה משה' נאמן בכל גווני, וכן מעשים בכל יום שמאמינים לכל אדם לומר שזהו בשר מנוקד ואוכלים על פיו, ואפי' שאלוה הבשר בידו אינו יכול לנקר, ולפי הנה"ה זו היה לנו לאסור כיון שאין בידו אינו נאמן אלא ודאי כדפירשית עכ"ל :

והשיך נבקי"כ כתב וז"ל, לא קשה מירי דחתיכה בשר שאינה מנוקדת דמ"א לטבל היכא דלטבל קודם חיקונו כולו אסור ואפי' בשתפרים ממנו המעשר הוא מותר היה בחתיכה שאינו מנוקד שקודם היקור כולו אסור ואלחזקו איסורא בהאי חתיכה, ומה לי ע"א שיש כהן ספק איסור סוף חזקתו איסורא פעם א' בודאי בהאי חתיכה, מש"כ ב' החתיכות גדולות לא לחזקו איסורא ודאי בהאי חתיכה אלא כל החתיכה וחתיכה בפני עצמה ספק איסורא הוא כו' ומה שהביא מדברי חוס' קידושין נמי לאו דחיה דהחוס' שם לא נחתי להכי ולא ע"א נאמן דע"א נאמן להיתר דוקא, ומ"ש כגון בשר זו מנוקד, היינו היכא דאיכא כאן שני החתיכות אחת מנוקדת וא' שאינו מנוקד ואומר זו מנוקד כו', ומה שהביא ממעשים בכל יום וכן ידוע דבשר שאינו מנוי לא שייך בו מנכ"כ וכו', וגם אפשר דאם אירע לפעמים שהאמינו לאדם כך ולא היה שלו היינו משום שהיה המנוקד בעיר והיה אפשר לשאלו או אפי' אינו בעיר וידוע שאין מנוקד זולתי אחד או שיש כמה שרביילין בזהם אין כריילין הרינו מקריין בזמן הזה רק א' בעיר ושנים במשפחה שבקראין בניקור, והיו מלהא דעביד'א לגלוי' ולא משקריי איש' ומה שהביא מהרא"ש פ' גיה לאו כראה, דהתם קאי דאם ניקר אחד אמרינן ממתמא מומחה הוא, ובתנן וז"ל, ואינו דומה להא דאמרינן בהמה בחייה בחזקת איסור שומדת עד שיועד לך בהה נשחטה, כי בהמה אין בה שום היסור לפי שאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, ומשה' קיימא כולה בחזקת איסור עד שיועד לך בהמה נשחטה, אבל

ממון נמי לא מהימן בממון וכמ"ש לעיל, איכא הא דאמר הקדש אי קדושה דמים משום דבידו לפדותו והא כיון דבידו אינו משום מגו וכמ"ש הרא"ש פ' הגזקין דלטו בשופטני עסקין ע"ש הובא פי"ב, וה"ל אין זה משום מגו דבידו לפדותו דמ"א דלמא אינו רוצה להוציא ממנו על פירות, וע"כ אינו אלא משום בידו ואיכא מה לי ממון הדיוט או מכרו לשמים והיכי נאמן לאפקועי ממונא דהקדש דהא כתב הר"ן בחידושו פ' ז"ב גבי מי שבא ואמר ואיתי את אביכם שהטמין מעות בשירה חיבה מגדל ואמר של פ' הם של מעשר שני הם, בבית לא אמר כלום בשדה דבריו קיימין, זה הכלל כל שבידו ז"ל וקיי"ל ע"א נאמן באיסורין אפי' אינו בידו, ובתנן בשם הרמב"ן דמשום שני מני אפקועי ממונא הוא, שיהא מוציא ממון מרשות הדיוט לרשות גבוה וע"א לא מהימן אלא באיסורא גרידא ואפי' יש נפקותא בו לענין איסור אפי' אינו נאמן כל שיש בו משום הולאת ממון מרשות לרשות ע"ש, וכ"כ הר"ן פ' האומר ע"ש, וא"כ בהקדש נמי היכי נאמן בהולאת ממון מרשות לרשות דהיינו מרשות גבוה לרשות הדיוט ובידו לפדותו אינו משום מגו וכמ"ש הרא"ש, דלטו בשופטני עסקין שיוציא ממנו בטביל חבירו, ואין אלא משום בידו דנאמן בכל איסורי חורה, ואמאי הא בהקדש י' בו משום הולאת ממון וז"ל :

ורכין נראה לענ"ד מוכרח מזה דהיינו דמעיד להוציא ממון מרשות הדיוט לרשות גבוה הו"ל משום הולאת ממון ואין ע"א נאמן בו, אלא היסודך להשיב מרשות גבוה לרשות הדיוט על איכפת לך בהקדש משום חורה ממון שבו אלא משום חורה איסור שיש בו, לכן אמרינן ביה ע"א נאמן באיסורי היכא דבידו, וכן נראה מדברי חוס' מעילה דף כ"א בהא דתנן סלע של קדש שגבל למים מלא מעות והוציא אחת דמעל מספקא, והקשו חוס' לדיבטל כדבא ע"ש, ומאי קושיא דהא דקיי"ל ממונא לא לבעיל וכדאי' בב"ב פ' משילין הרי שנתערבה לו קב טמין בעשרה קבין של חבירו ואכל הלא וחדו ע"ש, ואע"י דשם אמרינן דליסור תחומין שבו ספיר בטל ע"ש כסוגיא, היינו משום דליסור תחומין הוא איסור בפני עצמו ואינו תלוי באיסור גזל, ואפי' השאלו לו כליו נמי אינו כרגלי העבדים בין השמעות אלא גבי הקדש איסור מעילה הוא תלוי בהם שמעל בנכסי גבוה, וא"כ היכי שייך ביטול כיון דממונא לא בטל הרי מעל מספקא בממון גבוה, אלא ע"כ ז"ל דנכסי גבוה לעולם אין דין בו חורה ממון רק חורה איסור שבו דוק, ואכתי לר"ך עיין בהא דלמא אדם מישראל לומר על בהמה המבכרת שילדה איך שכבר מכר הולד לעבדים כיון דהוא נכסי כהן, וכל שיש בו משום ממון אין לענין איסור שבו אינו נאמן לפי"ש הרמב"ן גבי מעשר שני, והנה אם היינו שמכרו בזהו מעוברת ספיר מהימן משום מגו דיכור למוכרו, דגם בממון מהני מגו, אבל אם כבר ילדה זכר והוא בחזקת דיבור ובעה"ב אומר שכבר מכר, דהו"ל לא הו"ל מגו דלמכרה לא מהני מגו ואינו נאמן אלא משום בידו שריה בידו כבר, ובגו ממון לא מהני בידו וכמ"ש, ואפשר כיון דספק ממונא לקולא והממשיה איכא אין לכתן חלק ממון בו ואין בו אלא משום איסור גרידא ומשה' נאמן לאיסור שבו שכבר מכרו לעבדים שומדת

שמעתא ו פרק ה

אבל ירך כולה בחזקת היתר הוא חוזמן הגיד עכ"ל ,
 הכי לא ברא אלא לחתך בין ירך לבהמה שנתפסה , והיינו
 כיון דידוע שזמן אחד עכ"פ איכ מסתמא יקרו יפה
 אבל הכא כל זמן שאינו ידוע שהיא מנוקרת בחזקת
 שאינה מנוקרת הוא עכ"ל ע"ש :

והנה מה שמתחיל הש"ך בין הך דהכא לבין האי
 דהראש דפי ג"ה , דבריו סתומים , לבין
 דחשיב ליקור חזקה שאינו מנוקד א"כ מ"ש בהמה
 דהו"ל בחזקת איכור אע"ג דידוע ששבת אחד , וביקור
 כל שידוע שיקר אחד לא חשיב בחזקת שאינו מנוקד
 ונראה דודאי חזקה איכור לא שייך בידך בית דירך
 כולה היחיד הוא אלא הגיד שבוכה איכור אלא
 דאפי' חשיב ליה חזקה חזקה שאינה מנוקרת וכמ"ש
 הג"י ב"ח ס"י תל"ז גבי בית ספק בדוק דמוקי הג"ה
 בחזקה שאינו בדוק ע"ש ואעפ"י שאין איכור על הבית ,
 וה"ז גבי ירך אע"ג דלוי איכור בגוף הירך מ"מ ע"א
 אינו נאמן נגד חזקה דמוקי לה בחזקה שאינו מנוקד ,
 אבל כל זמן שידוע שיקרו אחד אע"ג דלא ידעינן אם
 כדון אם שלא כדון עכ"פ יבא מחזקה שאינו מנוקד ,
 כיון דמנוקד אפי"ך , אבל בהמה דהתם בחזקת איכור
 קיימא איכ כל זמן שלא ידעינן אם כדון ששחטה איכ
 בשחיטה שלא כהוגן לא ילאהה מחזקת איכור , והרי
 הוא בליכורו חזקה איכור עד שידוע לך ששחטה כיון
 אבל ביקור ירך לית ביה משום חזקה איכור אלא
 משום חזקה שאינה מנוקרת , איכ כל שהוא בידוע
 שהוא מנוקד עכ"פ בודאי ילאהה מחזקה שאינו מנוקד
 וזה נכון :

אמנם מ"ש הש"ך בדברי החוס' קידושין לפרש דמיירי
 סביי שני החיובות אי' מנוקד ואתה שאינו
 מנוקד ע"ש משמעות לשון החוס' , ועוד קשה מדברי
 חוס' רפ"ק דגיטין ד"ה ע"א נאמן בליכורין וז"ל , פי'
 הקוי' שחרי האמינה תורה כל אי' ויהא על הפרשה
 תרומה ושחיטה ויקור הגיד וחלב גול והיה לו להחזיר
 הפרשה תרומה ושחיטה , דבהני נאמן אע"ג דלחזקה
 איכורה משום דבריו להקטם עכ"ל , ומשמע דיקור
 הגיד יחא ליה , ולפי דברי הש"ך יקור הגיד נמי
 מיקר לחזקה ואינו נאמן אלא משום דבריו , ולכן נראה
 דע"א נאמן בליכורין באחד משני פנים , בלא אחזקה
 וכמו חזקה ספק חלב נאמן אפי' אינו ביד ובאחזקה
 איכורה אינו נאמן אלא היכא דבריו , ויקור הגיד
 צריכין אנו לשני פנים הג"ז משום דאם אינו מסופקין
 אם מנוקד מן הגיד , ואיכ בחתיכה ירך ש"ו בחתיכה
 גיד ביה לא שייך לומר בידו כיון דאנו מסופקין על זה
 גופא אם הוא כבר או גיד ואינו בידו להחזיר גוף הגיד
 אלא להסיר מן הירך , וכיון דאינו בידו בזה צריכין
 אנו לומר נאמנות דיקור הגיד משום דלא אחזקה
 איכורה שזה גיד , ואם אנו בלאו לומר כיון דלחזקה
 הירך בחזקה שאינו מנוקד ואין ע"א נאמן נגד חזקה
 בזה נאמן נגד החזקה מפני השני , כיון דבריו להחזיר
 הגיד מן הירך ובריו לבטל החזקה , ואיכ ביקור הגיד
 צריכין אנו לשני פנים הנזכרים , ומש"ה לא קשיא להו
 לחוס' רפ"ק דגיטין על דברי רש"י רק מהפדשה תרומה
 ושחיטה , דבהני אינו נאמן אלא משום בידו ולא משום
 ע"א נאמן בליכורין , אבל ביקור הגיד אע"ג דבריו
 אפי' אית ביה נמי משום ע"א נאמן בליכורין דהא

כיון דאנו מסופקים במה חלק ירך הוא גיד וגוף הגיד
 אינו בידו להחזיר , ואינו אלא משום דע"א נאמן בלא
 אחזקה , ויחא נמי דברי חוס' בקידושין ד"ה נפמלו
 וז"ל ע"א נאמן היינו דוקא להחזיר כגון בש"ז מנוקרת
 או חתיכה זו של שומן כ"ו , והיינו משום דכ"ו דבריו
 להוציא הירך מחזקתו אבל גוף הגיד אינו בידו להחזיר
 ושמא אוליכין גיד האכור , ואיכ אינו אלא בתורת ע"א
 נאמן היכא דלא אחזקה כיון דהלק זה הר"ל כמו חתיכה
 ספק חלב , אבל הירך להוציאו מחזקתו י"ל משום בידו
 להוציא מחזקתו וכמ"ש , והפרשה תרומה בידו להחזיר
 ע"י הפרשה ממקום אחר :

פרק ו

ומ"ש הפ"ז ממעשים בכל יום שפאמינים לכל אדם
 לומר שזה בש"ר מנוקד ואוליכין על פיו ואעפ"י
 שאורו שהבשר בידו אינו יכול לנקר , ובנקודה הכסף
 כחז דלוי רחיש מדבר שאינו מלוי ע"ש העתקתי דבריו
 פ"ה ואינו קושי' כלל דאע"ג שאינו יודע ביקור הגיד מ"מ
 חשוב בידו , וכמ"ש חוס' רפ"ק דגיטין ד"ה ע"א נאמן
 בליכורין וז"ל , ושחיטה אע"ג דהשתא אינו בידו לחקן
 מנוקרת היה בידו לשחוט כ"ו , ומה שאנו שומעין על
 הגשים בשחיטה אעפ"י שאין יודעינן הו"ל שחיטה כיון
 שבידה ללמוד לשחוט או להשחיר דניסין דיה ע"א נאמן
 כבידה דמי עכ"ל , ואיכ היה צריכין אע"ג דלוי בקי
 ביקור חשוב בידו ללמוד או להשחיר בקי ביקור וז"ל ,
 והא דכתב הרמ"א דלוי נאמן ביקור הגיד אפי"ך בידו ,
 אינו אלא לאפוקי אם הירך מחוקד להחיות קטנים ,
 וכגון שלקחו מחוקד דהשתא לוי היה בידו מעולם לפי
 שלקחו כך מחוקד מעבדים ובה ע"א והעיד שהיה מנוקד
 בבית העברים ובה אינו נאמן כיון דלוי בידו וגם לא
 היה בידו מעולם , כן מוכרח לפרש דברי הרמ"א , אבל
 אם הוא בלאו פניו שבידו לשחוט או ללמוד חשוב בידו , וכמ"ש
 חוס' במה שסומכין על הגשים שאומרים ששחט כהנין :
ובב"ז שם העלה לדעת הרמ"א דלוי נאמן ביקור
 הגיד היכא שאינו בידו שימכרה או שיחנה לזה
 שמעידה עליו , דלז הוא ארץ משום שהוא שלו ואח"כ
 יחזור ויהנהג לנותן ע"ש , ומבואר מדבריו דאדם נאמן
 על שלו אף שלא היה מעולם בידו ואפי' אחזקה ליכורא ,
 וכן ממשע מדברי הרמ"א שבעלים נאמנים בכל ז' מדכח
 שמה בידו נאמן משום דכל שצ"ד הו"ל כבעלים ע"ש
 כפי' הנוקין , ולפי' הא דקטשו חוס' ר"פ האשה ר"ה
 ורפ"ק דגיטין בזה דאשה נאמנת על הספירה וטבילה
 דהא אחזקה ליכורא ע"ש , וחיפוק ליה דהוי מחוקד
 בעלים , וצ"ך לומר דבעלים אין להם האמנות אלא
 בקנין כספס ולא בכל עמון , מיהו קשה מהא דלחמו
 כפי' האשה ר"ה אי עבל דדידה משום דבריו לחקט ,
 וכן שם גבי הקדש אי דרידה משום דבריו לפדוהו וכיון
 דבריו אינו אלא משום דהו"ל כבעלים , והאם אי ידידה
 הא בעלים נאמנין ולמה אר"ך לשעמא דבריו , וגבי
 הקדש אפשר לומר כיון דלחזקתיהו חו לאו דבעלים הוא
 ומש"ה צ"ל אי ידידה בידו לפדוהו או לחתשל עליה ,
 דכל שצ"ד אע"ג דלאו ידידה הוא כמו בעלים , אבל
 גבי עבל שפארו אי ידידה משום דבריו לחקט ודאי
 קשה , חיפוק ליה דבעלים נאמנין בשלמא וצ"ע כעת ,
 ובש"ע

רביה מהא דהני סוף נזיר ירד לטבול במערה וגמלא
 מח בקרקע המערה, ירד להקר טהור לטהר מטומאת
 מח עמא שחוקת הטמא עמא וחוקת טהור טהור טהורים
 לדבר, הרי כיון דטומאה קמיחא טהרה ע"ז טהרה
 במקוה ואעפ"י מספיקא לא מחזיקין לה טומאה אחריתי
 וסבור הקדמיים הו"ל וזקק לטומאה דאמרינן חוקת
 הטמא עמא וע"ש, ולפי דברי הר"ן מוכח דאין מחזיקין
 מאיסור לאיסור כיון שמהיסור הראשון טהרה כשטובלת
 בצוק שצעה, ואי נימא דמחזיקין מאיסור לאיסור אי"כ
 היכי נאמנת בספירה יחוש שמה ראשה אח"כ כיון
 דמחזיקין מאיסור לאיסור, ואי"כ כל שרעה שנתמת
 איסור הראשון הותר אחר כך אין מחזיקין מאיסור
 לאיסור ודוק :

מיהו קשה למ"ש חוס' רפ"ק לגיטין וברין עמא
 דאשה נאמנת על ספירה משום דלינה מוחוקת
 בראיה שיהא רואה כל ימיה, מהא דתני ברי"י בנדה
 דף ס"ו נאמנת אשה לומר מכה יש לי בזאתו מקום
 שהדס יולא ממנה ע"ש, והא עמא דנדה נאמנת אינו
 אלא משום דע"א נאמן בזאורין והוא נגד חוקה והוא
 חוקת הגוף, וכמו בהוי בה מומין דקרי לה חוקת הגוף
 ועדיפא מכל החזקות, כדליתא בסוגיא דהוי בה מומין
 וע"א אינו נאמן נגד חוקה, ומזה נראה לי מוכרח
 בדברי הרמב"ן בחידושי שהקשה נמי איך נאמנת אשה
 על הטבילה ועל הספירה, וכבר בשם חוס' דבידה
 לתקן לפסור ימיה, ואעפ"י שאין בידה לתקן עכשו
 אש לא שלמו ימיה, מ"מ יכולה היא לפסור ולטבול
 ע"ש, והובא לקמן פ"ח, ואי"כ ה"י בידה לפסור ולטבול
 וחשיב לעולם בידה ואעפ"י שאין בידה לתקן עכשו
 אפי"ה חשיב בידה לענין נאמנות, ואכתי חוקאי דמבואר
 שם ובפוסקים ראשונים גם אחרונים ובשם ח"י קצ"ז
 לענין אשה שרואה חמתה שחמיש דלאמנת לומר מכה
 יש לי, וההס' ליחא להך עמא דבידה לפסור ולטבול
 דלש אינו דם מכה אלא דם נדה אין בידה לתקן כלל
 ברואה חמתה שחמיש אכורה בעלה, ואפשר לומר כיון
 דרובא דעלמא איני מן הרוואין חמתה שחמיש ועדין
 מחזקה מסי' נאמנת נגד חוקה לומר מכה יש לי :
 דרובא וחוקה רובא עדין :

פרק ו

והיכא דמיעיד עד אחד נגד רובא וכגון שהיו לפניו
 ב' חתיכות אחת חלב ואחת של שומן ולא
 גודע איזו שומן, והעיד ע"א על חתיכה אחת זו שומן ולא
 לכאורה נראה לדעת חוס' והרא"ש והרמב"ם דאין
 ע"א נאמן נגד חוקה אח"כ בידו רובא דעדיף מחזקה
 נמי אינו נאמן, מיהו כבר התעורר בזה הרב הגאון
 בעל פני יבוסע בחידושי פ' האומר מפתט פשיטא
 ליה דנאמן נגד רובו, ומיהו רביה ממעשים בכל יום
 שאדם נאמן כשיש במקולין רוב טריפות ואומר זו
 הכשרה, וכן בחלב ושומן אע"י דרובא חלב בבהמה,
 ועמא של דבר כזה הגאון הגיל ז"ל דהא דלא מהימן
 ע"א נגד חזקה היינו דוקא היכא שבלא דברי העד
 הוי חזקה גמורה ולא חתרע כלל כו', דחזקה כי האי
 דלא חתרע כלל עדיף מרובא כמיש בבמה מקומות,
 משא"כ היכא שיש מקום ספק בלא דברי העד דלחרע
 חזקה.

ש"ע י"ד ס"י קצ"ז סעיף ה' האומר לחבירו נחסקך
 כך אם הוא בידו נאמן ואפי"ה אם אינו טהה בידו
 כבר הוחזר לבעלים אם בפעם הראשון שמאלו אמר
 נחסקך ייך נאמן אם הבעלים מכחישים אותו ע"ש,
 הוא מפסקי חוס' והרא"ש ומרדכי, וכיון דעיקר עמא
 בידו אינו אלא משום הדולל כבעלים וכמיש הרא"ש
 פ' החזקין ואי"כ הבעלים שמה מכחישים מאי חולמיה
 בידו כיון דלינהו נמי בעלים יגוהו, וז"ל דזה שבידו
 טוב ליה בעלים עפי נגד בעלים האמיחים כיון שזה
 בידו ואכתי ע"ע :

במוהרי"ק יבאר אכל גבי טבילה נדה פשיטא דלא הוי האי עמא
 אלא הטעם משום כיון דבידה לטבול מהני לגרוע חזקה
 פ' החזקין ומה"ש על מיהו דע"א מיהו דע"א בזאורין
 ויבאר הי"א דלא אחזקן איסורא אע"י דאינו בידה משום
 פ' החזקין דבידה לטבול אינו אלא לגרוע חזקה איסור שלה
 מ"מ חזקת מ"מ היכא דליכא חזקה איסור ע"ש, ומבואר
 דה"ל דבעלים נאמנין פה"ש אינו בידו, ומיהו בנדה
 על שבידו וכמיש לעיל, אמנם מ"ש מוהרי"ק דבידו לא מהני
 לטבול אלא לגרוע חזקה איסור לא משמע כן מדברי חוס'
 פ' החזקין דבידו, שפשינו על פירש"י שכתב ע"א נאמן
 פ' החזקין כגון הפרשת תרומה ושחיטה ויקור הגיד
 נאמן וטבול, וכמו דלא היה לו להזכיר הפרשת תרומה
 דשחיטה ודאי אחזקן איסורא ומשום דבידו לתקנה
 ע"ש, ואי נימא דבידו לא מהני אלא לגרוע חזקה
 איסור אי"כ שפיר מוכח דע"א נאמן בזאורין היכא
 דלא אחזקן, אלא ודאי ס"ל להו"י דבידו דנאמן לאו
 נשום עמא דגרע חזקה איסור, והא דע"א נאמן
 לטבול מוספריה לה לאו מעבילה יליך דההם משום דבידה
 לטבול אלא מספירה יליך ומשום דספירה לא חשיב
 אחזקן וכמיש חוס' רפ"ק לגיטין ומשום דלא אחזקן
 שיהא רואה ע"ש :

שוב מלחמי בחידושי הר"ן לגיטין רפ"ק ד"ל ע"א
 נאמן בזאורין, פירש"י ז"ל בכל אחד המטווה
 טהרה על הפרשת תרומה ויקורי הכשר וגי' הכנה
 ושחיטה ולא היה לו ז"ל לומר כן אלא דכהני אחזקן
 איסורא ובי"ה היה בידו חזקן וכמיש ז"ל בסמוך, אינו
 נוח לי, דלישנא דגמרא משמע דכי אמרינן ע"א נאמן
 בזאורין היכא דלא אחזקן איסורא, אי"כ תאמר
 אחזקן איסורא ובידו לתקן שיה כלא אחזקן איסורא
 ואין לתקן, ולפ"ה הוא זו, אלא מוספריה לה
 לעגמה נפקא לך דע"א נאמן בזאורין, ובי"ה פירשה
 נדה עמו במטה מאי איכא למימר בהא אחזקן איסורא
 ליתיה, דכל שראתה טובלת בצוק נאמן ויאלא מאיסורה
 כראיה, אבל שראתה טובלת בצוק נאמן מאיסורה היה
 לו לחוש שמה מראה או לאו ע"א נאמן בזאורין היה
 דלא ס"ל להר"ן דך פשה דמוהרי"ק אלא מספירה
 נקיים הוא דליף ע"א נאמן בזאורין וכמיש :

ומזה רביה ברורה נראה למ"ש שעתה ע"א פ"ב דאין
 מחזיקין מאיסור לאיסור אפי"ה אם הוא מעין
 איסור הראשון, אלא כיון שהאיסור הראשון חלף הך
 לו חו לא מחזיקין מאיסור לאיסור, ובמוהרי"ק ח"א
 ס"י פ"ב בסב להוכיח דמחזיקין מאיסור לאיסור, והביא

שמעתא ו פ"ק ז

חזקה שפיר סמכין אחד וזהו לגבי הרוב כיון
 דליכא מיהו מיעוטא המסייע לדברי העד ואינו אלא
 במזכר המיעוט מתוך הרוב, וע"ש פסיים ועדיין ע"ג
 בכל זה עכ"ל ע"ש, ולענין לא מלאחי בשום מקום
 לומר חזקה עדיף מרובא, והגאון הכי נמשך לשיטתו
 ס"פ המדיר ע"ש שהעלה החזקה ללא אחרת עדיף
 מרובא, והבריתו לזה במה דקשר ליה בגא דקרי"ל
 כל הטולד ספק ברשותו עליו הראיה ומשום חזקה
 הגוף, ואע"ג דגבי רוב קרי"ל דאין מוציאין ממון
 וזתה הוכיח שיטתו דרוב עדיף מחזקה ע"ש, ובכר
 כהנא בזה שמעתא צ" להסג גבי מחט עממא אחרינא
 אית בגוה ע"ש :

ולכן נראה לענין זה דודאי רובא וחזקה רובא
 עדיף אלף הא דע"א נאמן נגד רובא ולא נגד
 חזקה אלא לפי שכתובת מיימونی הל"י איכות ס"י
 ג' גבי שליח שקדם, וזהו לומר הרי את מקודשת לפי
 ואמר לי, ואח"כ אומר שטעה בדבורו, ובכח שס' ז'ל
 דנאמן משום ע"א נאמן באיסורין, ואע"ג דהיכא
 באחזקת איסורא כל כמה דלא אמר לאשע"י בדבוריה
 הא לא מיקרי אחזקת איסורא, אלא היכא דאף לדברי
 העד הבא להחיר האיסור מכאן ולהבא מודה הוא
 דמעיקרא אסור היה, כגון האי דריש גיטין גבי פ"ג
 ובפ"ג דאחזקת איסורא דאשח איש אף לדברי השליח
 עכ"ל, ומצאנו דהא דאין ע"א נאמן נגד חזקה היינו
 דוקא היכא שגם לדברי העד מעיקרא אסורה הייתה
 והוא בא להוציא מחזקה, אבל חזקה שנתערבה בין
 החתיכות לא, הוי רובא אלא למאן דליה ליה ידעיה
 ובכחה א"זו היא, אבל להמביר יודע שחתיכה זו שמתן
 א"ן זה מעיד נגד הרוב, דמאן דאית ליה הכרה א"כ
 הרי היא כמותה פ"גי עממא וא"ן בה הערבות כלל
 למי שמכיר יודע, וא"כ א"ן העד בזה מעיד נגד הרוב
 דלא ש"ך רוב אלא בחטרבות אלא נגד חזקה אע"ג
 דהשאה מותרת לדברי העד מודה העד דעד עכשיו
 אסורה הייתה וזה ברור :

ורפ"ז נראה דהא דעד אחד נאמן נגד הרוב היינו
 ברובא דא"י קמן דא"נו רוב אלא ע"י הערבות
 וע"י ספק שלא נודע כלל מי הכשרה ומי הטרפה,
 ומש"ה במקולין אע"ג דהס רוב שפומ או רוב חב
 כיון דהעד שטודע לו זו הכשרה וזו השפומ א"ן בכלל
 הערבות, א"כ לפי דברי העד אינו נאמן רוב כלל
 אבל ברובא דליחא קמן וכגון רוב בהמות אינן פריפות
 ובה ע"א ואמר שממלא מחט בחלל הגוף וכיוצא נראה
 דא"ן ע"א נאמן להטיד נגד רוב, דהא רובא דליחא
 קמן אינו מחמת הערבות אלא רוב פני עממו והוא
 רוב בטעם, ולדברי רוב ג"כ מעיד נגד הרוב ובין
 דאינו נאמן נגד חזקה מ"כ"ש נגד רובא, ואע"ג דבכל
 דיחא רובא דליחא קמן עדיף מרובא דליחא קמן כיון
 דרובא עדיף, נמי מחזקה, ואפ"ה נגד חזקה אינו
 נאמן ונגד רובא דליחא קמן נאמן ומטעמא שכתבנו,
 וא"כ רובא דליחא קמן בזה שיה לחזקה דאינו נאמן
 ע"א נגד חזקה וזהו נגד רובא דליחא קמן עדיף
 מחזקה, ולפ"ז הא דטבח מעיד שממלא מחט בריאה
 וכיוצא דנאמן ומעשים בכל יום היינו משום דמקרי
 בידו דהא טבח בידו היה לנבלה, וא"כ אחר שאינו
 שוחט אינו נאמן נגד רוב ומ"ש, והא דכתב בש"ע

י"ד ס"י ל"ט הקוה ריאה ואמר שממלא בה טורח
 במקום שהיא טריפה והמוכר אומר שהיה במקום
 שהיא כשרה, כיון שבאו בזה אחת הריהא א"ן נאמן
 עדות והרי זה כשהמה שנאבדה הריאה ע"ש, משמ
 מזה דאי לאו הכחשת המוכר היה נאמן לוקח אע"ג
 דאחזקת היראה מעיד נגד רוב בהמות, דהס כיון
 דלוקח הוא בעלים ובעלים נאמרים אפ"י אינו נידון
 כמ"ש בפ"ז ע"ש :

ואכתיו קשה ממי' אי מייירי מריאה לחוד א"כ כיון
 דלוקח בעליו ודאי בעלים נאמנין יותר מאחר
 ואי מייירי משאר בהמה ולוקח לא קנה אלא הריאה
 א"כ בלא הכחשת מוכר נמי אינו נאמן בשאר בשר כיון
 דלאו בעליו הוא אלא בריאה, וכמ"ש בר"ד ס"י קפ"ו
 גבי נתיכר ייבך של פני שוחפ"ן וחדא נאמרינו ואי א"י
 מאמנו דחלקו של אינו מאמנין מותר, וה"כ חלק
 הבעלים יאסר והשאר יהיה מותר אפ"י אין המבי
 מכחשו, ואפשר כיון דלפמ"ש הרא"ש עממא דע"ו
 דהכיז בעלים וביון דבד"ו מה"י אפ"י היה פסח החל
 בידו ועשה אינו בידו, א"כ מהי בעלים מה"י לא
 שהיה בעליו אעפ"י שטעה אינו בעליו, וא"כ שפיר
 מצינו למימר דמייירי מריאה לחוד ואח"כ מצינו בעלים
 הלוקח שהוא עשה בעליו, והמוכר נאמן ג"כ בהיות
 בעלים כיון שהיה בעליו כבר וכמו בידו מה"י מחמת
 בעלים ואפ"י אין עשה בידו, ואכ"ז ל"ע בזה, ולכאורה
 חיקשי לפמ"ש בהבטח מיימוני דהא דע"א אינו נאמן
 באחזקת איסורא דהיינו דוקא היכא דגם לדברי העד
 מודה דעד עשה הייתה אסורה, א"כ הא דאמרנו בהקד
 דק"ג דהא דאית לקמייהו דרי אמי א"ל ספק מורה
 שכתבתי לפי אזכרות שלו לא כתבתי לשמו, א"ל ס"ה
 ב"ד מי א"ל ביד לוקח א"ל נאמן אחת להפסיד ש"ך
 וא"ן אחת נאמן להפסיד ס"ה ע"ש, והסג לדברי העד
 מעולם לא היה ס"ה כשהיה נאמן אינו מוציא מחט
 קמא, וביון דאפ"י להחיר כה"ג היכא דלדברי העד
 לא הייתה אסורה נאמן, א"כ מ"ש לאיסור כה"ג
 דלדברי העד לא הייתה כשרה מעולם ואמאי אינו נאמן :

ורכ"ן נראה דהרי גווי סוקה איבא ח"י חזקה קמא
 שהיתה עד עשה אסורה או מותרת והוא חזקת
 איסור או חזקת היתר, השני חזקה שהוחזק לפניו
 ובהאי דאמרנו בפ"י שטעה יוחסין וסוקה"ן ופודפין על
 החזקות ע"ש, בנה כדוך דחריה והמוכר נגד שכתבנו
 דלוקחן עליה וזה מיקרי חזקה שהוחזק לפניו ב"ך
 וחזקה זו אלימא עפי מחזקה קמא, מש"ה בפ"ח
 שהוחזק לפניו בחזקת כשרות כיון דכל הסופרים
 נותבין ספריהם לשמו, ומש"ה הוחזקה הס"ה בחזקת
 כשרות, מש"ה א"ן ע"א נאמן להוציא מחזקה, אבל
 ב"ך דהבטח מיימוני בשליח שטעה ואמר לי, וחזר
 ואמר שטעה, דמעולם לא הוחזקה לפניו בחזקת אשח
 א"ש דכיון דאפשר שטעה, וכמ"ש בהבטח מיימוני
 דלדברא כיון דאמר בהחילה שר"ה לקדם למשלו א"כ
 מיקרי לא הוחזק לפניו, וגם חזקה קמא ליכא לדברי
 העד משום הכי נאמן :

וראיה לזה דהא דעת כמה מרבנותא הרשב"א ור"ן
 דפ"ל דאפ"י באחזקת איסורא ע"א נאמן,
 ובש"ך י"ד ס"י קכ"ז כתב שכן גם דעת הרמב"ם וא"כ
 חיקשי הא דרי אמי אמאי א"ן הסופר נאמן להטיד
 שכתב

ולכן מהני עדות אשה שנה מזדדין

פרק ה

כתב בחשוכה מוהרי"ן לב כלל ו' ס' מ"א חז"ל
 מלאכי כחוב בחשוכה רבני פורבניליא במעשה
 שהיה צימיהם בטוליטולה על איש אחד שהוליד קול
 שקידש את בתו בעודה קטנה, ומשבע שקידשה לפני
 ואח"כ עמדה זאת האשה וגשלה לאחר, והביע הדברים
 לכל חכמי פורבניליא ורפת, וקאז מההו היה חומצ
 שהיו חולקין דוקא באשה אמרו בגמי ואם האומצ
 אמתלא לדבריה אבל לא באב, ומשום דאמרין בגמי
 פ' האומר לדודים הימניה רחמנא לדידה לא הימניה
 רחמנא, והאב הימניה בשני עדים בבחו ומסיה אינה
 מועיל אמתלא עכ"ל ע"ש, והיינו מהא דא"י פ' האומר
 דף ג' גבי אב שאל קדשתי את בתי פליגי להו
 מהו ליסקל על ידו רבא אייר אין סוקלין על ידו ורב
 אבי אמר סוקלין, רבא אמר אין סוקלין כי הימניה
 רחמנא לאיסורה לאתלא לא הימניה, רב הכי אמר
 סוקלין וקאז מלחא הימניה רחמנא, אמר רב אבי
 ומודינא באומרת נקדשתי שאין סוקלין, לאב הימניה
 רחמנא לדידה לא הימניה, וביבסי' לדידה לא הימניה
 רחמנא לומר נקדשתי, אלא הא דאכרת משום דשויה
 אנפשא חדיא ולכן אין סוקלין אבל לאב הימניה רחמנא
 לכך נאמן ליסקל ע"ש, ומיהו נמי מתלקין חכמי
 פורבניליא נאמנות האב מנאמנות דידה משום דלדידה
 לא הימניה רחמנא, ומסיה באומרת אשה איש אני
 ונתנה אמתלא לחמנא, כיון דליתו אלא חמנא
 דשויה אנפשא חדיא אבל האב דהימניה רחמנא הרי
 הוא כשנים בבחו, וכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד
 אפי' ע"י אמתלא :

אמנם

גראה מוכח דאפי' היבא דהימניה רחמנא
 מהני אמתלא, מהא דאמרו פ"ב דבחויות
 דף כ"ב, בעי מוניה שמואל מרב אמרה עמיה אני
 וחזרה ואמרה עבודה אני מיה, איל אף בוז אי נתנה
 אמתלא לדבריה נאמנת הנה מוניה אמתלא ונתנה
 לא עבד שמואל עובדא בנפסיה ע"ש, והכי קי"ל
 דמהני אמתלא וכמובאר ברין' וברמזים פ"ב מהל'
 איסורי ביאה ובטור וע"י ר"ד ס' קפ"ה, ואשה נאמנת
 מן הסורה לרומנא הימנה דכתיב וספרה לה, ומהו
 ילפינן דע"א נאמן באיסורין ואפי' מהני אמתלא
 ויהיישז בזה ספיקא דשמואל, דלכאורה היקיש מאי
 לספרה ליה דמי' ממשא איש דלאס נהיה אמתלא
 לדבריה נאמנת כמובאר ע"ש, ובכ"ן ע"ש כבז וז"ל אף
 בזו אס נאמנת ע"א באיסורין דלא בעי ז"מ ואע"י דבידה
 לחקן סמיכין אמתלא ולא אמרינן לה הא מיא בנהרא
 זילי עבלי ע"ש :

ולפי

מש יחא דאמר ליה אף בזה דהימניה רחמנא
 דכתיב וספרה לה לפיה מהני אמתלא, וא"כ
 מוכח דע"כ לא אמרינן כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד
 אלא כהגדת שני עדים ובטור כתיב אס לא גייר ושם
 עונן דבעי הגדה בשני ב"ד וקוב אינו חוזר ומגיד,
 אבל העדושה ע"א באיסורין דלא בעי ז"מ מיה אפי'
 אומר בפני ב"ד יכול לחזור אס נותן אמתלא לדבריו,
 ואפי' ת"ש שמואל ולא עבד עובדא כדא"י בירושלמי
 ומסיה

זו אכרתה שלא לשמן ע"ש, ע"כ משום דהך חזקה
 חזק לפינו עדיפא מחזקה קמא, וכמו בהחזקה
 בשבטותיה, ובראוי דביה כרוך אחריה, ודא"י
 ע"א נאמן להוליא מחזקה זו, ואע"י דבבבא חזקת
 החזק בשאר בשר בעינן חזקה פלגים יום וכניש
 יום, צ"ח מחסורי ביאה וז"ל, מי שהחזק בשאר
 כ"י, אם החזקה בשר שלמים יום שהיא אשתי
 אין עליה ע"ש, הכא בס"י לא בעי שלמים יום
 כיון דרוב סופרים כותבין לשמו הו"ל החזק ע"י
 ולפמי' דע"א אינו נאמן נגד רובא דחזקת קמן
 למימר דקא"י הפוסקים דע"א נאמן נגד חזקה
 דעדיף מחזקה אינו נאמן, אך קשה לפ"י הא
 לאמנת לומר כ"י לי שאין ע"ש זה בא מן המקור
 ואחר בחשוכה נוהרי' וז"ל ס"י כ"ה, והוצא ברמז
 ס"י קפ"ו, ואמרי' הא אמרינן פ"ק דב"ב גבי דם
 דבפרודור כפיקו עמא שחוקה מן המקור ואע"י
 א עליה דמקרה כ"י, עד רוב ומלוי קאמרת רוב
 ליכא למ"ד, וביבסי' דמיו רבוי ותר משל עליה
 שאין חזקתין נלחא ע"ש דף כ"ב, וא"כ כיון דע"א
 נאמן נגד רוב היכי נאמנת שאינו מן המקור אלא
 כיון דרוב ומלוי מן המקור, ואפשר ליישב
 הרמזין דבידה לספור ולעבול ואע"י שאין בידה
 קון עכשיו נמי הו"ל בידה, הוצא דב"ב ס"ו :
 קשה ברוחא מחמת חשמי' היכי נאמנת כיון
 דאס הוא מן המקור אסורה לעולם, והכא ליכא
 דף ספמא שאמרו ספ"ו משום דרוב נהי' אין
 מחמת חשמי' ע"ש, דהא חזין דרוהא דיה
 חשמי', ומה לי מן המקור או מזדדין נפקא
 דל'ין רואין מחמת חשמי' ז"ע, מיהו בנחת
 ה' נדה ס"י קפ"ז ס"ק י"א כבז ע"ש ליישב
 הבי' שכתב דכל שבא דל מן המקור איכ שוב
 ולוק בין האלצעות וכחות דבכולהו תראה דס'
 בחשוכה אמונת שמואל דלבריו קשה למה חזירין
 ע"ש, וכבז ליישב משום דכל שהחזקה לרואה
 ומת' חשמי' אמרינן דלין דך דס לבא מן
 ר ע"י חשמי', וכ"כ ב"י ס"י ק"ה, ותלין לקולא
 מהלדדים, והא דאכרין לראשון טעמ' כיון
 החזקה אלא בעלה הראשון לראות מחמת חשמי'
 בא מהלדדים מ"מ שמה פעם אחת תראה דס'
 ר וחשמי' עס בעלה על כן הנשא לשני, ולפי שאין
 עות שות או"י לא תראה כלל אלא ע"ש, וא"כ
 נמי נאמנת לומר מן הדדדין אפי' דרוב דמיס
 זקור כיון דרוב נהי' אין רואין מחמת חשמי',
 ורואין דרוב מ"מ יוסר כ"יה שחאה מחמת
 מזדדין יוסר מן המקור, אלא דאיכ מאי אהני
 אמנותה, דהיי' דבא מן הדדדין הא אמרינן בלאו
 דמן הדדדין היא אלא דאסורה משום שמה
 אחת תראה ממקור ואס החזקה לשלמי' אגסי'
 לעולם תראה כן ותו ליכא למימר שמה לא תראה
 פ' שאין האלצעות שוין כיון החזקה לכל
 פ, ולכן נראה דמהרי"ו ס"ל דבלא עדותה לכל
 דודאי מן הדדדין בא אלא לפסיקא דמי' לה
 דמיס מן המקור, וגם ריב פעמים אינו רואה
 וקור מחמת חשמי' אלא מזדדין והו"ל ספיקא,

שמעתאז פרק ה

ומשי' חש לה כיון דרחמנא הימנה מוספרה לה וכמ"ס ,
 מיהו ליישב שיטת חכמי פרובניאל דסיל דאפי' באב כל
 דהימניה רחמנא טוב אינו חוזר ומגיד אפי' באמתלא,
 ובאשה דנאמנה באמתלא אפי' דהימנה רחמנא מדכתיב
 וספרה לה היינו לפי מה שיבאר אלליו בפי יוט
 דאשה שאמרה לבעלה עמאה אי און לה דין ע"א, כיון
 דע"א אינו נאמן באיסורין היכא דלחזוק איסורא או
 היתרא, והכא לחזוק היתרא, דכל הנשים בחזקה
 טהרה לבעליהן, כדחקי צנדה כל הנשים בחזקה עברה
 כו' ואין לירכות בדיקה ואפי' נשים שאין להם וסת
 בחזקה עברה לבעליהן בי"ד סו' קפ"ז, ואיכ
 הא דאשה נאמנה לבעלה לומר עמאה איני לך אינו
 אלא משום דשיה אנפשה חדיא, וקרא דכתיב וספרה
 לה אינו אלא בספירה נקיים בזה הוא דנאמנה משום
 דע"א נאמן באיסורין דבספירה נקיים מקרי לא לחזוק
 לא איסור ולא היתר, וכיון דאינו אלא משום דשיה
 אנפשה חדיא בזה ודאי מהני אמתלא :

אבנא לפי שיטת הרשב"א והר"ן אלפסי' הש"ך
 ב"ד סו' קפ"ז דגם הרמב"ם סובר כדמי
 דמהני ע"א אפי' באחזוק, ואיכ אשה שאומרת עמאה
 אי רחמנא הימנה מתורת ע"א ואפי' מהני אמתלא
 איכ היה באב אפי' דהימניה רחמנא מהני אמתלא
 וטעמא כמי' כיון אלא בעי ב"ד לא תשיב הכדה אפי'
 כשמעיד בב"ד, ובפ"ז ב"ד סו' י"ט בהא דהבז בשיע
 אמר הבודק שלא כסדרן היתה ופי' מכהישו ואמר
 כסדרן היתה מעמידן הבהמה בחזקה היתר כו', כיון
 שבאו שיהיה בזה אחר לב"ד אין כאן עדות, והבז
 עלה הטי' זיל, ובשיע קאמר לא זו אף זו דבתהלה
 בסעף י"ז קאמר דהאוסר והמחיר הם מסתמא שיהיה
 לפניהו והוסף אחיב אפי' דבקהו אמר תהלה להמוכר
 שהוא אסור מי' כיון שבאו לב"ד כהלה לא משגיחין
 בזה שאמרי' חזק לב"ד, ע"א, ומשמע מדברי' הדגה
 ע"א באיסורין נמי בעי ב"ד דוקא, ולא נהירא דנראה
 דע"א באיסורין לא בעי ב"ד, דהא ילפינן ע"א
 באיסורין מוספרה לאו וספירתה לאו בפני ב"ד אומרה,
 וכן בע"א בהפרשה חרומה ושחיטה וע"א לאו בפני
 ב"ד, וכן מלאחי בפשיטות בשב"ץ ח"א דע"א נאמן
 באיסורין אפי' שאומר חזק לב"ד עדותו תשיב כשניה
 ואין לחזרו' נאמן ע"א, ובפ"י י"ט נוהלין דף קפ"ז
 האומר זה בני וחזר ואמר עבדי הוא אינו נאמן אמר
 עבדי וחזר ואמר בני נאמן, שזה שאמר עבדי שהוא
 לו כעבד, וחלוטו בזה המכס אמר בני וחזר ואמר
 עבדי נאמן כו', לפי שאמר להבדילו מביה המכס,
 ונראה מוכח מזה דהא לא נאמן אמר ע"א אמתלא דהא
 אב נאמן לומר על בנו שהוא פסול וכדכתיב יכיר,
 וכאם שאלו לומר על בנו שהוא ממזר כמו כן נאמן
 לומר שהוא עבד ובה מן השפחה, ועיין בשיע ח"מ
 סו' רע"ט, ואיכ הרי' נאמן לומר דהא בני הוא
 ולומר דמה שאמר עבדי שהוא לו כעבד, דזה אינו
 אלא אמתלא, ולשיטת חכמי פרובניאל אינו חוזר ומגיד
 במקום דרחמנא הימניה ע"א אמתלא, ונראה על מזה
 דאפי' לבעת חכמי פרובניאל דאינו חוזר ומגיד ע"א
 אמתלא במקום דרחמנא הימניה דהיינו דוקא כשמכחיש
 דבריו הראשונים, דהיינו שאומר האב קדשתי את בתי
 וחזר ואמר אמתלא למה שאמר עתה קדשתי את

בתי ועכשיו חוזר ואומר לא קדשתי מעולם, וכן
 אמרינן כיון שהגיד טוב אינו חוזר ומגיד, אבל בזה
 קדשתי את בתי ואח"כ חוזר ואומר לא קדשתי
 קדשתי בפני פסולים דזה הוי כמו אמתלא לפרש דבר
 הראשונים, כה"ג אפי' דבשני עדים לא מהני ע"א
 חזרה לפרש דבריהם ע"א אמתלא אלא בע"א אפי'
 דרחמנא הימניה יכול לפרש דבריו הראשונים
 אמתלא, ומשי' באומר עבדי כל שחוזר ומפרש דבר
 דהא שאמר עבדי היינו כוונתו שמשפשו עבד מהותו
 ובשיע אה"ע סו' ד' סע"ז כ"ט כהב הרמ"א האב שכתב
 על בנו שהוא ממזר וחזר אח"כ ונתן אמתלא לפרש
 למה דיבר כך מהתלה נאמן ע"א, ומזה נראה טעם
 דס"ל להרמ"א דהוא היכא דהימני' רחמנא דהא לא
 נאמן על בנו שהוא ממזר אפי' חוזר ומגיד באמתלא
 ובשיע אה"ע סו' ל"ז סע"ז כ"ז אב אמתלא קדשתי את
 בתי ואח"כ קדשה לאחר ואמר קידושי ראשון הו'
 כפסול עדות ואינו כלום נאמן, וע"ש בפ"ז שכתב דהו'
 משום דזה הוי כאמתלא ע"א, ומיהו לפי' שכן
 שחוזר ומפרש כוונתו ודאי מהותו, איכ אין ע"א
 מדברי' הש"ע, אך מדברי' הרמ"א סו' ד' מוכח דהו'
 דיכול לחזור לגמרי על ידי אמתלא אפילו בתק'
 דהימניה רחמנא :

פרק ט

ומיהו באומר בני הוא חוזר ואמר עבדי דהו'
 לומר שאמר בני להבדילו ממכס בזה ודאי
 מהימן ע"א אמתלא, ומשום דרחמנא לא הימניה
 בני הוא כל שאינו ידוע בבני אלא משום מגו דהי'
 היבז לו בתהנה נאמן גם לירוש', וכיון דרחמנא לא
 הימניה משי' נאמן כשאומו אחיב עבדי, וע"ש
 קאשי' סו' רע"ט קפ"א, ובתשובת הר"ן סו' ס"ז
 בפשיטות דע"א המעיד חוזר ומגיד ע"א אמתלא ע'
 ומוכח דס"ל ג"כ אפי' היכא דרחמנא הימניה ע'
 חזרה ע"א אמתלא, ודוקא בשני עדים הוא דלא
 אמתלא, ובפ"י האשה ג"כ קרא ש מיהו דהו'
 מרב נאמן, המזכה גם לאשה במקום יבם מהו כ'
 דמיהו ליה זכות הוא וזכין לאדם שלא בפניו או דגם
 כיון דזמנין דרחים ליה הוב הוא לה ואין רבין לזה
 שלא בפניו, א"ל הניחא חוששין לדבריה חוללת ו'
 מתיבמת, והיינו מדתקן שם האשה שהלה היא ובנה
 לבדי' ובנה עמהם ובאשה וזאתה מת בעלי ואת'
 בני נאמנת, מת בני ואח"כ מת בעלי אינה נאמן
 וחוששין לדבריה וחוללת ולא מתיבמת, ובתוס'
 דיה א"ל הניחא וחוששין לדבריו זיל, ואיכ ה"א דמי'
 מתיבמת משום דשיה אנפשה חדיא, וי"ל דד'
 מדקתי חוללת משמע שכן הר"ן מלך קאמר במק'
 לחלוץ, אי שמע דחוללת אפי' נהנה אמתלא לדבר'
 ע"א, ומזה נראה מוכח דס"ל להו' דהיכא דרחמ'
 הימניה לא מהני אמתלא, ודוקא היכא דלא הו'
 אלו משום שיה אנפשה חדיא הוא דמהני אמתלא
 נימא בפ"ט אפי' דבשיע רחמנא מהני אמתלא
 היכי דפשיט לה מדתקן חוללת ולא מתיבמת ומש'
 אפי' נהנה אמתלא, דהא אפי' נימא דלא סניא ל'
 ומהימניה מי' חוזרת ע"א אמתלא, אפי' מוכח דהו'
 להוסי'

פרקי

והנה כבר כתבנו בש"כ בשם חסובת הרין דגם בעדים מהני חזרה ע"י אמתלא, ואיכא למידק במ"ש הרמב"ם שם מהסודרין וזיל, אין לריך שני עדים למלקות אלא בשעת מעשה חבל האיסור עצמו בע"א יוחזק, כיצד ע"א אומר חבל כליות הוא זה כלאי הכרח פירות אלו גרושה או זונה אשה או ואכל או בעל בעדים אחר שהתרו בו הרי זה לוקה אעפ"י שעיקר האיסור בע"א עכ"ל, וזי יומא דמהי אמתלא בע"א היכי לוקין על עדותו, דודאי כל היכא דמהי חזרה אח"כ ע"י אמתלא אין לוקין על פיו, וכדמכות מדברי הרמב"ן והרשב"א גבי החזקה נדה בשבטותיה בעלה לוקה עליה, וכתבו דלא מהני אמתלא דידה מדלוקה עליה, אלאח כהנה דלא משיני לה, ועיין ב"י בי"ד סי' קפ"ה, דהיינו ורש"י היה מהני חזרה דידה ע"י אמתלא לא היה איסור ברור למקו עליה, ואיכ' בע"א כיון דמהי אמתלא היאך לוקין על עדותו:

ובשות חוט השני סי' י"ז האריך בדברי הרמב"ן והרשב"א בראיה שבהיו דלא מהני אמתלא מדבעלה לוקה עליה, וכפ"ז לפרש דאי הוי מהני אמתלא הו"ל החרחק ספק ולא שמיא החרחק ע"ש, והדברים כפשטן דאי הוי מהני חזרה ע"י אמתלא לא הוי איסור ברור למקו עליה, ואיכ' בע"א למה לוקין על פיו, ולכן נראה לעניד בזה לפת"ש הרמב"ם פ"ט מה"ל נזירות וזיל, וכן עד שאמר לאחד בפני נזרה במירוח א"ס הכחשו אינו חייב כלום וא"ס לא הכחשו נזרה במירוח על פיו, אפי' אמר לשני ריחוי אחד מכס שמר ואינו יודע מי הוא הו"ל ואין מבחשין אותו טהנין מירוח על פיו, נהג מירוח עפ"י ע"א ושתי יין או נעמא והתרו בו שנים לוקה אעפ"י שעיקר המירוח עפ"י ע"א עכ"ל, והוא בירושלמי ע"ש, ומדכתב הרמב"ם נהג מירוח עפ"י ע"א ושתי יין או נעמא לוקה משמע דא"ס עדיון לא נהג מירוח על פיו אע"י דהנדר חוקף חל עליו ואפי' בבית הקברות ובמ"ש הרמב"ם פ"ו מנזירות אין לוקין עפ"י ע"א, ומזה נראה דס"ל דע"י ע"א אין לוקין וכדמכות מה"ל דלמרינן החזקה נדה בשבטותיה בעלה לוקה עליה, ומשמע דא"ס אמרה עמאה איך לך אין בעלה לוקה ואף ע"י דהימנה רחמנא כמו ע"א דכתיב וספרה לה, ולדעת הרמב"ם על פיו ותינו שרלנו אותו וזה חזרה מירוח גדל פרע ומחרתק מן המתים ושאר ענייני מירוח הו"ל כהחזקה נדה בשבטותיה דכ"ה לוקה, אבל כל זמן שלא נהג מירוח עפ"י העד אינו לוקה ומשמע דלמרינן כיון דמהני אמתלא, והיה בלומרת עמאה איך לך דנאמרת בחזרה עד ואינו לוקה עד שהחזקה נדה ופ"ז

לחוס' הדיכא דע"א גאמן אינו חוזר באמתלא, ומשי' מוכח לה בש"ס פסיר מדקתי חוללת ולא מחייבמה משמע אפי' ע"י אמתלא, דע"כ אינו משום שו"א אנפשה חד"א מדלא מהני אמתלא, ע"כ דמהימנה בחזרה עד ומשי' לא מהני שום אמתלא, וכמו בשני עדים דאינו חוזר ומייד כלל:

אבנם בעיקר קושיות החוס' השקפו דלמא הא דקתי חוללת ולא מחייבמה הוא משום דשו"א אנפשה חד"א, נראה ליישב כיון דמשעבדא ליה ליבם לא מיתא למשו' אנפשה חד"א, וכמ"ש הרין בסוף דברים גבי עמאה איך לך אינה נאמנת והקשה דהא שו"א אנפשה חד"א, ולא תכח משום דמשעבדה ליה לבעל לא מיתא שו"א אנפשה חד"א ע"ש, ואיכ' הי' ביבם אי יומא דלא מהימנה בחזרה עד לומר יתן לו בן ואיכ' היא בחזקה וקוקה ליה היכי מתי' לאפקועי עמאה ביבם כיון דמשעבדה ליה ליבם, ע"כ דמסקאן לן דלמא קושטא קאמרה, וע"ש בחידושי מוהרש"א שכתב דלפי שיטת חוס' שמעיין דספיקא הוי אי כטיא אי מרמא ליבם משום דך צבא לחודיה דקתי יתן לו בן במדעי חוללת ולא מחייבמה ע"ש, ובחשבוני הרמ"ש כלל ליה ב' שהו"א קול שקידש אשה והיא מקודשת לאחר, ומחמת יראה הלבא האשה וטברה עדי שקר לכתוב ג"ע על שם שהו"א הקול וכחכ בעל דלא הוי כהודאה שקודשה זו, אלא כיון שרחה מחשבותיו של זה עשה ע"כ ע"ש, ובחשבוני ב"י הקשה דהיפוק ליה היכי מהני הודאה למשו' נפשה חד"א לאפקועי עמאה מצעלה, ובדברי משה סי' מ"ז כתב ליישב ע"ש:

ובשות מוהרי"ט ח"א סי' כ"ז חז"ל, וראיתי להחכם השלם בעל ע"י שכתב בזה דלמרינ' בשמעטא דקידושין לאו כל כמינא דלימך כ"י, היינו דוקא משום שהיתה נשואה דלא אמרינן דשו"א אנפשה חד"א ותרא אסורה ליבם ע"ס בעלה דמאחר דעד אותו זמן בלא עליה היתיר א"ל כל כמינה לחוב לבעלה ולאסור עליו מה שכבר קדם לו שהיה ב"א עליה, אבל א"ס הימנה מאורסת ואמרה שקיבלה קידושין מאחר חז"ל ושו"א אנפשה חד"א מונעיה הבעל מלזב עליה, ולמדן כן מדברי רבינו יעשי' שהבאתי למעלה שאמר החס' משום דלא איגידא ביה כי קאסרה נפשה עליה מהימנה ע"ש, ואיכ' אי יומא דבארומה מיתא שו"א אנפשה חד"א, איכ' הקשו חוס' פסיר דבימה שזוקקה אינו אלא כדיון ארוסה, אלא דכבר ליבנו שם שרמ"ט מוהרי"ט ע"ש שכתב, וזיל, ולא ידעתי היאך מלא מקום לנשות לדבריו, לדברנא משם סחירה לדבריו, מדמפליג בין האי דקדשתי מטעם דלא איגידא ביה כ"י, הא א"ס הימנה איגידא ביה אפי' קידושין לא מיתא למשו' אנפשה חד"א עליו, ומחתי' דחזרו לומר שלא הוא אשתו ונתת עיניה בחרה ווקולקת על בעלה אף בארוסה אימא מך טעמא והמדרכי כחבה בפ"י שמעתינן דקדושתא גירדה כדכחכתי זהו עכ"ל ע"ש, וביון דלפילו בארוסה לא מיתא משוי' אנפשה חד"א ואיכ' מחייב קושיות חוס' וכמ"ש דלא מנינו למימר משום שו"א אנפשה חד"א דשומרת יבם משעבדי ליה ליבם דוק:

שמעתא ו פרק י

ורפי גם דברי הרמב"ם פט"ז מסנהדרין שכתב אבל האיסור עלמו בע"א יוחזק כו' היינו נמי יוחזק עפי' ע"א, וענין החזקה בחלב כליות נראה על דרך שכתב הרמב"ם פ"א מאיסורי ביאה וז"ל, מי שהוחזק בשאר בשר דרין עפי' חזקה זו אטפי' שאין שם נראה בדרה שזה קרוב ומלקן ומוקנין וסוקלין עפי' חזקה זו, איש ואשה שבאו ממדינת היא אומרת זה בעלי והוא אומר זו אשתי אם הוחזקו בעיר שלשים יום שהיא אשתו הורגין עליה ע"ש, והנה כתב הב"ח בלש"ע פ"י י"ט דוקא לחייב איש אחר הנא עליה בעיני שלשים יום, משום דקודם שלשים יום יכול לומר הלא היה יודע שהיא אשתו אבל אחד שאמר על אשה אחת שהיא אחרת וזה עליה חייב אפי' חזק שלשים ע"ש, ובהלכת מחזקק השני בזה על דברי הב"ח וכן הט"ם שם, וכתבו דקודם שלשים מהני אמחלא שאומר וכן אשה שאמרה שהיא נדה ועמשה עם בעלה חזק שלשים מהני אמחלא, אבל לאחר שלשים חו לא מהני אמחלא, ואם לבשה בגדי נדות לא מהני אמחלא אפי' חזק שלשים הורגיל ועסקה מעשה עביל, ועיין ב"ש שם, וא"כ היה באיסור כלאי הכוס וברדסה וזונה וכמו כן בחבלה כבולן בעיני החזק והיינו שלשים יום שלשים יום חייב החזק, וזהו כתב הרמב"ם אבל האיסור עלמו בע"א יוחזק, והיינו אפי' דלא החזקו כי אם עפי' ע"א הוי חזקה, וכמו שהחזקה נדה או אמרה עמלה איך דהוי חזקה בשלשים יום אפי' דלא החזקו אלא עפי' ע"א, אבל קודם שהחזקו אין לוקין :

והרמב"ם שכתב בפ"ב מהל' שנגות אם אמר לו ע"א הלך הוא ועתה חזר ואכלו בשוגג מביא חטאת, ואם התרו בו לוקה עליו אטפי' שיעקר האיסור בע"א ע"ש, ולא כתב לזון החזק שמסך עלמו על מ"ש פ"ט מניירות, והג' מירוח על פיו דמשמע דוקא החזק, וכמו כן במ"ש הרמב"ם פ"ט ה' ז' מסנהדרין אבל האיסור עלמו בע"א יוחזק דמשמע דוקא החזק עפי' ע"א, וכן ז"ל במ"ש הרמב"ם פ"ד מאיסורי ביאה וז"ל, מי שבא בזמן הזה ואמר כהן אני אינו נאמן, ואין מעלין אותו לכהונה עפי' עלמו, ולא יקרא עמוה רבאון, ולא יבא את כפיו, ולא יאכל ואלו ה' הבבול, עד שיהא לו ע"א, אבל אוסר עלמו בנדרשה זונה ותל"ה, ואינו מעמא למתיב, ואם נשא אי נעמא לוקה עכ"ל, וזה נמי ע"כ מירוי החזק שלשים יום דאם לא החזקו שלשים יום ודאי אינו לוקה על פ' עלמו, וכמ"ש הרמב"ם פ"א מאיסורי ביאה וז"ל איש ואשה שבאו ממדינת היא אומרת זה אשתי והיא אומרת זה בעלי אם הוחזקו בעיר שלשים יום שהיא אשתו הורגיל עליו ע"ש, וכתב הרמב"ם פ"ד מאיסורי ביאה וז"ל, מי שהוחזק בשאר בשר דרין עפי' חזקה זו אטפי' שאין שם נראה בדרה שזה קרוב ומלקן ומוקנין וסוקלין עפי' חזקה זו, איש ואשה שבאו ממדינת היא אומרת זה בעלי והוא אומר זו אשתי אם הוחזקו בעיר שלשים יום שהיא אשתו הורגין עליה ע"ש, והנה כתב הב"ח בלש"ע פ"י י"ט דוקא לחייב איש אחר הנא עליה בעיני שלשים יום, משום דקודם שלשים יום יכול לומר הלא היה יודע שהיא אשתו אבל אחד שאמר על אשה אחת שהיא אחרת וזה עליה חייב אפי' חזק שלשים ע"ש, ובהלכת מחזקק השני בזה על דברי הב"ח וכן הט"ם שם, וכתבו דקודם שלשים מהני אמחלא שאומר וכן אשה שאמרה שהיא נדה ועמשה עם בעלה חזק שלשים מהני אמחלא, אבל לאחר שלשים חו לא מהני אמחלא, ואם לבשה בגדי נדות לא מהני אמחלא אפי' חזק שלשים הורגיל ועסקה מעשה עביל, ועיין ב"ש שם, וא"כ היה באיסור כלאי הכוס וברדסה וזונה וכמו כן בחבלה כבולן בעיני החזק והיינו שלשים יום שלשים יום חייב החזק, וזהו כתב הרמב"ם אבל האיסור עלמו בע"א יוחזק, והיינו אפי' דלא החזקו כי אם עפי' ע"א הוי חזקה, וכמו שהחזקה נדה או אמרה עמלה איך דהוי חזקה בשלשים יום אפי' דלא החזקו אלא עפי' ע"א, אבל קודם שהחזקו אין לוקין :

דא"ה לוקה פ"ג דהיא שידעח האמת אינה לוקה, וכתב עלה ז"ל ולעגד אדרבה היא לוקה אפי' בלא חזקה כי אם באמירה בעלמא שאמרה אמתא ארי ולא חזרה באמחלא, וראיה מדברי הרמב"ם פ"ד מאיסורי ביאה שהאומר כהן אני וזה על גרושה עביל, וכבר מבואר הדין דמדינת הרמב"ם פ"א מאיסורי ביאה דאין לוקה עפי' עלמו עד שיוחזק שלשים יום וכתב פ"ד מאיסורי ביאה נמי ע"כ בהחזק מירוי וכמ"ש במשנה למלך שם זה ברוב :

פרק יא

ורפי מ"ש דהרמב"ם פ"ד מא"ב מירוי בהחזק שלשים יום ומשמע דכהן הוא דלוקה אם האשה הנבעלת לו אם היא גרושה או זונה אינה לוקה, וכ"כ רב המניד שם דהאשה הנבעלת לו אינה לוקה, וכ"כ ר"ד דהא בש"א מא"ב בא"ש ואשה כו', אם הוחזקו שלשים יום הורגין עליה משום אשת איש לא"ה השוכב, ונראה דההך בפ"ב מא"ב כשאמרו זה בעלי וזאת אשתי והוחזקו אלא העולם בא"ש ואשתו הרי היא בלשה איש ודאי והורגין לא"ה השוכב משום איש, כיון דכבר הוחזקה אלא כל העולם בחזקה איש, אבל כהן המחזיק עלמו ככהונה כיון שאין מעלין אותו לכהונה על פיו ואין קורא בחזרה ראשון, ואינו אובד בקדש גבול, ואדרבה אלא העולם הוא בחזקה ישראל והוא מובדל מקהל כהונה, לכן אין בו משום חזקה אלא לגבי נפשיה כיון דש"א אנפשיה כד"א, אלא דהיה יכול לחזור ע"י אמחלא וכל שחזר באמחלא אין לוקין דלא הוי איסור ברור וכמ"ש לעיל פ"ט, וכשהחזיק עלמו שלשים יום דחו ליתיה בחזרה אפי' ע"י אמחלא משה לוקה, אבל לגבי אחרים כיון שאין מעלין אותו לכהונה עפי' ע"א לא הוי חזקה, ומשה אשה הנבעלת לו אינה לוקה אבל בא"ש ואשה שהחזיקו הו"ל חזקה נמי לע"ה משה הורגין הנא עליה דוק :

ובב"ל פ"ב מא"ב וז"ל, אלא שבדרי הכה המניד קט"ה הם צעניו כפי זה שכתב והנבעלת ספק חללה ביאורו מפסולי כהונה וזרעה ספק, ולפי מה שפירשנו דבהחזק מירוי נהי דאין האשה לוקה על פיו ממה שהחזק הוא עלמו בבכ"ן דמהני מה שהחזיק לגבי ידיה מיהו זרעא ליהוי הלל ודאי דברא כרעא דאחיה עכ"ל, ובכ"ז בפשיטות דאין האשה לוקה ממה שהחזיק הוא עלמו בכהן ולא ביאר החילוק דמ"ש מא"ש ואשתו דמהני מה שהחזיקו עלמם גם לעלמא, אלא דנראה דחלק מ"ש, ומה שחמה בדברי הרב המניד דזרעה ליהוי הלל ודאי דברא כרעא דאחיה, ולא ידעתי איך מצינו סברא זו לומר בכגון זה ברא כרעא דאחיה, ובפי החולק בני מעשה שבא אחד ואמר ערבים אני ומנייתני בני לבין עלמי ואמר לו ר' יהודה נאמן אתה לפסול עמך ואין אשה נאמן כפסול בידך ע"ש, ולא מבואר דלע"ג דהוא אסור בישראלית וכמ"ש חו"י אבל זרעיה כשר ולא אמרינן ברא כרעא דאחיה, והא קט"ה לי דהא קט"ה נאמן אדם לומר בני זה גרושה, וכמבואר במ"ש פ"ז מא"ב, ובפ"ט אר"ב ס"ד, ומשום דקט"ה ר' יהודה דס"ל יכיר רחמנא הימניה לאכ, וא"כ כשאומר על עלמו שהוא כהן וגשא אחת מפסולי כהונה אי"כ לדבריו זרע"ה חל

שמעתא ו פרק יג

ובא הדבר לפני צ"ד והקירוה לישא ושאלא אם בא אח"כ
 עד הראשון ואומר מצודה אני דליתו חוזר ומגיד לכוניא
 אשה מיד אישה, היינו משום דכל שבא אח"כ הדבר
 לצ"ד והקירוה לישא ושאלא עפי' העד הו"ל כנגמרה
 עדותו צב"ד, כיון דכבר נעשה מעשה צב"ד עפי'
 עדותו, ואעפי' שלא העיד צב"ד כיון דנגמרה עדותו
 צב"ד זה הוי כהעיד עדותו צב"ד ושבו אינו חוזר ומגיד,
 ואפשר דלא חשא חשא ממש אלא אפי' הקירוה צב"ד
 עפי' עד מפי' עד שהעיד הו"ל לצ"ד השיב ליה כאלו
 נגמרה עדותו צב"ד אבל כל שלא הקירוה לישא אפי'
 דלא בעי צ"ד חוזר ומגיד כל שלא נגמרה עדותו צב"ד,
 אבל כל שהעיד צב"ד באיסור והיחר לא חזר מדיני
 ומטות דלא בעי דרישה וחקירה ושבו אינו חוזר ומגיד
 כל שנגמרה עדותו צב"ד, וזה הנראה לעיני דוק :

והנה כתב הר"ן בחידושי פ' שבעת העדות בהל'
 דאמר רב פפא הכל מודים צעד מיתה שהוא
 חיוב, והכל מודים צעד מקפה שהוא פטור דאמר לה
 לדידה ולא ליל לצ"ד, וכך בעלה הר"ן ז"ל ולאו למימרא
 שחשא נאמנת אפי' עכשוו שבא העד אמרה בשמו מה
 ואמר שלא מה דודאי כהניא לא ממימנה, שכן הדין
 בכל עד מפי' עד אם הראשון כופר אין השני האומר
 בשמו נאמן, ורואיה לדבר כו', וכי' אי' הכא אמר
 פטור משום דהיא גרמה לנפשה שהצביעה לצ"ד, שאילו
 רצה לומר מה בעלי סחם מצי אמרה הוי עפי' דברים
 של עד מפי' עד אם הראשון כופר אין השני האומר
 אין השני האומר בשמו נאמן מהא דאמרו שם פ' חטם
 טיהר לי הכתם ואשחכה שיקרא, והיינו עפי' הכתם
 ע"ש פ' המדיר, ולפ"מ הר"ן דחזן צב"ד יכול העד
 לחזור ולומר מצודה אני אי' תיפוק ליה דהראשון
 הכופר נאמן יותר מן השני, במגו דהי' בעי אמר מצודה
 אני כיון דעדיין לא הוהרהר הוהרהר צ"ד, ובק"ע למוהר"ח
 ה"ק"ח דהראשון הכופר נאמן יותר מהא דאשמינן רב
 פפא הכל מודים בע"א שהוא פטור דאמר לה לדידה
 ולא אמר לה לצ"ד ואי עמא דהראשון לא מצי להכריח
 אי' אמר קמ"ל רב פפא שהוא פטור תיפוק ליה דהי' כה
 בזה שום כפירה כיון דהיא נאמנת יותר, אלא ודאי
 דהראשון נאמן יותר ומפסדה בכפירתו ואפי' קמ"ל רב
 פפא פטור משום דהיא גרמה לנפשה צמה שהצביעו
 לצ"ד ובמ"ש הר"ן ע"ש, ולפי' חוקי' לדעת המוסקים
 דהראשון הכופר אינו נאמן יותר, וכן א"ל דעת אר"ם
 פ' המדיר דפי' חטם טיהר לי הכתם ואשחכה שיקרא
 היינו צעדים וכדאי' בירושלמי ע"ש, וכי' השב"א
 ואי' לדידה חוקי' קושיית מוהר"ח :

ורפי' מ"ש י"ל דבכל מקום שהראשון כופר נאמן יותר
 ומטעמא שכתבו דנאמן במגו דהי' בעי אמר
 מצודה אני כיון דחזן צב"ד חוזר ומגיד ובמ"ש הר"ן
 בחשבוה סו"מ, אבל בהך דפי' טיהר לי הכתם דלא
 שייך חזרה בירוחא חטם, ומפי' שכתב הר"ם פ' המדיר
 דבעינן אשחכה שקרא בעדים, וכן שם גבי פ' חוקן
 לי אה הכרי דמייירי שאומרת כפטי חוקן לי הכרי הוא
 דמצי לא שייך בו חזרה חזרה, אבל צעד מפי' עד
 הראשון נאמן יותר במגו דהי' בעי אמר מצודה חוזר
 מדבריו הראשונים כל שלא העיד צב"ד ודוק :

ובזה ניחא ליישב מה שהקשו על הר"ם, דכפי'
 המדיר כתב אשחכה שקרא בעדים וכדאיתא
 בירושלמי

שהתוספתא ובהשוכה הרין סליד חז"ל, עוד שאלה
 שאעתיך על דעתו צב"ד כיון שהגיד שוב אינו חוזר
 ומגיד עדות על פה שלא על כהן ירו' על אישה אם
 נאמר בין לאיסור בין להיחר בין לחוב בין לזכות אם
 אחר שבאו לצ"ד וקבלו עדותו כראוי עדות ללא בעי
 חקירה מדינא או מחקנתא ולכך לא עשו חקירה, אם
 יכולין לחזור ולספור עדותן כל זמן שלא יאלו מצ"ד, או
 אפי' יאלו מצ"ד כל זמן שלא נחקרה עדותו אפי' דלא
 בעי חקירה ואפי' לא נעמו אמתלא להם שהעידו
 בראשונה כמו שגראה לכאורה מהאי דמצי בר חמא
 דפי' האשה שנתארמלה כו', אלאמה חזרה בגדה בחקירה
 הילוא מלתא, וכמו שגראה מבורך מן הירושלמי שהביאו
 קת"מ מן המפרשים והביאו הרב בעל העיטור, שהביאו
 שהעידו בין לאיסור בין להיחר כו', וחזרו ואמרו
 מצודין אוו אם עד שלא נחקרה עדותו צב"ד נאמנין,
 אלאמה דבכל עדות אין כל משום חוזר ומגיד כל זמן
 שלא נחקרה, והקשיה על זה אי' הוא שיתכילין הן
 לשחור דבריהם כל זמן שלא נחקרה עדותן בלא אמתלא
 כס' אחר שיאלו מצ"ד אפי' בעדות ללא בעי חקירה,
 אי' אם נפקס הדין ונפרע החוב ונאכל הדבר או נשאל
 הכתם דיתחור העדים ויאמרו מצודין אוו ההשבי סיב
 הממונ ותאל האשה מאיפה, וזה מן החימה, אלו
 דברך, השוכה, דע שהעיקר בזה הוא שמכיון שהגיד
 שוב אינו חוזר ומגיד, וכל שנגמרה עדותו קרוי שהגיד
 אבל שלא נגמרה מפני שעדיין אינו נקרא שהגיד הרי'
 כולו יכול להפך עדותו כמו שיראה, וזהו שאמרו
 בירושלמי שהעדים שהעידו הן לעמא בין לטהר בין
 לנקה בין לקרב בין לאיסור בין להיחר בין לזכות בין
 לחוב אם עד שלא נחקרה עדותו צב"ד אמרו מצודין
 שבו הרי' אלו נאמנין משנחקרה עדותו צב"ד אין נאמנין
 אלא החשוב שנתשמו בזה הלשון אם עד שלא נחקרה
 משנחקרה בדקדוק גמור, ותלמוד ממנו שאפי' בדיני
 מוטות דלא בעי דרישה וחקירה שנתקבל עדותן
 יכולין לחזור בעי' כיון שלר נחקרה עדותן, שזה בודאי'
 אינו, שכיון שנגמרה עדותו ואין אוו לריבין עוד נדבריו
 הרי' הגיד ושבו אינו חוזר ומגיד, אפי' מפני שכל
 עדותו מן הדין לריבין דרישה וחקירה כו', כללו של
 דבר כל שנגמרה עדותו אפי' שלא נחקרה בזהו שאין
 לריבין חקירה שוב אינו חוזר ומגיד, אבל אמרה
 נחקרה עדותו אלא כ"י לחסום הלשון שהוא שיה' כולן
 וזה ברור עכ"ל הר"ן :

פרק יד

הנראה מגיד מהצאר מדברי השוכה הרין כפי'
 מ"ז ובס"י ל"ד, כי מדבריו ס"י מ"ז נראה
 דבכל ענין לריבין דרישה וחקירה לענין שאינו חוזר
 ויני' צב"ד, ואלו כפי' ל"ד נראה מבורך דהיינו דאין לריבין
 חקירה כמו צב"ד ומטות שוב אינו חוזר ומגיד,
 וכן היה באיסור והיחר ועומתה וטהרה דאין לריבין
 דרי' חקירה וחקירה שוב אינו חוזר ומגיד אלא דע"פ
 חוקי' ככולהו שיעידו עדותן צב"ד וכל שהעידו עדותן
 לצ"ד ואפי' באיסור והיחר דלא בעי עדותו צב"ד
 כל שלא נגמרה עדותו צב"ד חוזר ומגיד אפילו
 אמתלא, והא דעד מעיד חזן לצ"ד שמת בעלה

בירושלמי, ואלו בפי שמועה העדות כהז הראש אה
 דברי הרמב"ן דכל שאומר השני משם הראשון דהראשון
 נאמן יותר, וכחז עליו וכן משמע משם הראשון דהראשון
 בפי יוסף, כהז לחלק לענין מחמתו, והב"י ב"ד
 להכפירה כהזבה אין הראשון נאמן יותר אבל בפי
 שמועה העדות מירי לענין איסור, וענין בזה"ע סו'
 קריא בחימו וזכ"ס שם, ולפ"מ יש ליישב ולומר דההא
 בפי שמועה העדות עממא דהראשון נאמן יותר הוא
 משום מגו דאי בפי הדר ביה כל שאומר חוץ לביד
 אבל בהך דפי ממדיר לא שייך מגו ודוק, ובפי הנאמן
 בביאורו יד חלקים בואמר עבל הלא מחוקק אמרו לו
 הלאך ואמר אמרתי לפי לחקתי והלכו ושללוהו ואמר
 לא תקנהו כו' כיון שהוא מודה שלא אמר אלא לחכר
 לחקתי והנה אמר לא תקנהו הכי הוא בחזקה עבל
 צמור ע"ש, ויל דההא נמי מירי שלא ראה התיקן
 אלא שמועה לו לחקתי, ואזכ"ע ע"כ שאמר לו ככר
 הקנהו יכול לחזור ומשיה נאמן במגו דאי בפי הדר
 ביה וכמ"ס, אבל בפי המדיר דבעי עדים מירי שרצה
 בפנימא התיקן, ומשיה לא שייך מגו ובעי עדים
 דלפנימא בקרא, ורש"י מוהר"ש והלכו ושללוהו נאמן יותר
 מהא דאמר רב פפא הכל מודים בפיא שהוא פסור
 בדי, ואי נימא דהראשון לא מצי להכחשה איכ מאי
 קמ"ל רב פפא דחיפוק ליה לדיכא בזה משום כפירה
 כיון דהוא נאמנת יותר אלא ודאי דהראשון נאמן יותר
 ומפסדה בכפירתו ע"ש ואינו ראה לענין דאפי"מ נימא
 דהראשון אינו נאמן יותר אבל הכחשה מיהא הוי
 ואכפי מצי להכחשה והיא אינה נאמנת יותר והיא
 תפסיד כהזבה :

פרק טו

כתב בחוס' ר"ד פי' האומר דף ס"ז גבי אשהו
 זיננה בע"א, רבא אמר הוי דבר שבערונה ואין
 דבר שבערונה פחות משנים וז"ל, ובמעיד על אשה
 שנסבית או שהיא גרושה וכו' לפוסלה לכהונה הוי
 דבר שבערונה וכדמוכח בשמעתין עכ"ל, ולפרש ולבאר
 דליתיה נראה מהאמרינן שם אמר רבא מנא אמנת לה
 דתמן מעשה במגורה של דסקיא ביבנה כו' אמר ר' טרפון
 עסק לעומד ומקריב על גבי המזבח ויודע שהוא בן
 גרושה או בן חלואה עבודה שירה, ארע עקיבא משל
 לעומד ומקריב ע"ג המזבח ויודע שהוא בעל מוס
 עבודה פסולה, ארע טרפון אשה דמיתו לבעל מוס ואני
 שביי לכן גרושה וכן חלואה נראה לני זומה כו' החמיל
 ר' עקיבא לדון מקוה פסולו ביחוד ובעל מוס פסולו
 ביחוד ואל יוכיח בן גרושה על חלואה שפסולו בשנים
 כו', הכי דמי אי דקא מכחש ליה מי מהימן, אלא
 דתתק ודכוותה בן גרושה וכן חלואה דתתק וקתי מקוה
 פסולו ביחוד ובעל מוס פסולו ביחוד ואל יוכיח בן
 גרושה וכן חלואה שפסולו בשנים ע"ש, ומבואר דבן
 גרושה וכן חלואה לפוסלו לכהונה הוי דבר שבערונה
 אבעי שנים, והרמב"ם כהז בפ"ז מהלכות סנהדרין
 ז"ל, אין לר"ח שני עדים אלא בשעת מעשה אבל האיסור
 עממו בע"א יוסף כ"ל אמר ע"כ חלז כליות הוא זה
 כלאי הכוסי והוא חסד פירות אחר גרושה או זונה אשה זו
 ואכל או בעל בעדים אחר שהתרה בו הרי זה לוקה

אעפ"י שטיקר האיסור בע"א עכ"ל, וכיון דמוכח משם
 דבן גרושה וכן חלואה פסולו בשנים ע"כ ז"ל דפסולו
 לכהונה דבבר שבערונה יחסד, וכדמוכח לה בחוס' מעיד
 על אשה שנסבית או שהיא גרושה וחלואה לפוסלה
 לכהונה בעי שנים והוי דבר שבערונה, ואיכ ה"י כהז
 הרמב"ם דגרושה או זונה ע"א נאמן בה לאוסרה לכהונה
ורכן נראה לענין דהרמב"ם ס"ל במעיד על אשה
 שנסבית לאו דבר שבערונה הוא דלחיי מעיד
 זונה אשה זו ע"א נאמן לפוסלה לכהונה ומעיד על אשה
 שנסבית הו"ל כמעיד זונה אשה זו, ואפי' אחתק
 היתרא ע"א נאמן נגד חזקה לדעת הרמב"ם לפ"מ
 הש"ך ב"ד סו' קכ"ז לדעתו ע"ש, והא דבן גרושה
 ובן חלואה פסולו בשנים נראה דלאו משום דבר שבערונה
 דאיכ הו"ל אשה זונה או גרושה נמי דבר שבערונה
 וכמ"ס בחוס' ר"ד, והנה לפיכך דעת הרמב"ם דגרושה
 או זונה על דבר שבערונה הוא ע"א נאמן בה וכמו
 שאר איסורין הוא, אלא דבן גרושה וכן חלואה כיון
 דפסולו בגופו והוא מפסולו כהונה, וכיון דהוא מפסולו
 קבל כהונה זה הוא דבעי שנים, וכמו להעיד על אחד
 שהוא ממזר דודאי בעי שנים לפוסלו לקבל ישראל, דהא
 האב נאמן לומר בני זה ממזר ילף על מדכחיב יביר
 וכמו כן להעיד שהוא בן גרושה וחלואה מדכחיב יביר
 כדלח"ב ע"ש, עשרה יוחסין, ואיכ מוכח דלית ביה
 משום נאמנות ע"א באיסורין, דלא אמרו ע"א נאמן
 באיסורין אלא להעיד על דבר שנתורה במקרה כמו
 להעיד אשה זו נעשית גרושה או זונה דזה הו"ל כמו
 הנאכך ייך אבל להעיד על פסולו קבל בחולדה הן
 להעיד ממזר או בן גרושה וחלואה, דהוא חלל בחולדה
 ולפוסלו מקבל כהונה אי קבל ישראל בזה אין ע"א
 נאמן אלא האב מדכחיב ביה יביר יבירנו לאחריים כדאי
 פי' עשרה יוחסין, והא דמייית רבא רחיה לענין אשה
 זיננה בע"א דהי' ודאי הו"ל דבר שבערונה איינו משום
 דרבה ס"ל דאפי' שותק צ"ד מי מתי' היכא משום
 שנים, ואב"י הולק וס"ל דאע"י דדבר שבערונה בעי
 שנים אפ"ה שתיקא צ"ד מהי, וכמבואר בחוס' שם
 דהי' רבא אמר אב"י, ומייית רחיה דריבא דבעי שנים
 לא מהי נמי שתיקא בע"ד, מהא דבן גרושה וכן חלואה
 פסולו בשנים ומשום דהוא פסול הגוף לפוסלו מקבל
 כהונה ולא מהי אפי' שותק ואיכ ה"י דבבר שבערונה
 לא מתי שתיקא בע"ד, ואיכ לפ"מ לשיטת הרמב"ם
 דמ"א נאמן לומר גרושה או זונה אשה זו לפוסלו
 לכהונה אבל להעיד שהוא בן גרושה וחלואה שהוא פסול
 הגוף ודאי בעי שנים, וזה נראה לענין כוונת הרמב"ם
 בלשונו שכחז גרושה או זונה אשה זו ושבך חללה ולא
 כהז גרושה זונה וחללה אשה זו, אלא כיון חלואה
 היינו בת גרושה או בת חלואה, וזה הו"ל פסולו הגוף
 מפסולו כהונה, וזה ודאי בעי שנים וכדמוכח
 דר' יהודה דאמר יביר נאמן לומר בני זה בן גרושה
 או בן חלואה, ומשעה דלחר אינו נאמן אלא דוקא
 להעיד על גרושה או זונה שהוא פסול שנתורה במקרה
 בזה הוא דע"א נאמן בה, והוא דקדוק נאות ומת
 ודוק היסוד :

והנה כהז הרמב"ם פי' בגירונתו עד אומר מתו
 אומר לא מת ושעה לאחד מעדיה ואומה
 כרי לי לא פלא, והרמב"ן והרשב"א חולקין עליו כן
 משום

והרי היא גדולה אינו נאמן, נשנית ופדיתיה בין כשהיא גדולה אינו נאמן ואמאי אינו נאמן לומר נשנית נהי דרחמנא לא הימניה אלא בחורט נשויין לא ררע מעי'א דעלמא דנאמן אפי' אשה וקרוב באיסורין ואין לומר דמייירי במכששתו והויל עגי' בהכחשה כיון דבעלי'א מכשתי דתינה גדולה קטנה מאי איכא למירא דתא קטנה לא ידעה אם נשנית בעורה בת שלש או בת ארבע ומידי מששא צמילי דקמן ויעי' כעא :

פרק טו

רוב הפוסקים העלו בספיקא דחרי ותרי דהוי ספיקא דבענן ומן החורה אוקי אחזקתיה ועיין הוסי' כחובות דף כ"ז ד"ה אן אחתינן וע"ש ברין וצפי' האומר דף ס"ז, מעשה צינאי' המלך כ"ו ויארר יהודה בן גדידי' לינאי' המלך ינאי' המלך רב' לך כתר מלכות הנה' כתר לינאי' לזרעו של אהרן ששה אומרים אמו נשנית במודיעים, ויבוקש הדבר ולא נמצא כ"ו, ופרקי' היכי דמי לינאי'א דבי תרי אמרי' אשחבאי ובי תרי אמרי' לא אשחבאי מאי חזית דסמכת להני סמוך אחי, וכתיב רש"י ולי' אמרת אוקי תרי להני תרי ואוקי אחתה אחזקתה, הני מילי אי היא קמן וקיתר בינה לבני' להחירה, אבל בנה זה הגדול אין לו חזקה בכשרות שברי מעידין על חתלה ליתו כססול, ובחוס' הקשו דהא אמרינן פ"ק דכחובות דף י"ג לדברי' המכשיר בנה מכשיר בנתה ומשום דמתי חזקה האם לבנה וע"ש בחרושי' הרשב"א ובחוס' ר"ד מי' צוה :

ונראה לפי'ם חוס' בכורות ר"פ הלוחק, ובפיק' דחולין דף י"א ד"ה לא מאיר דחיים למיעוטא וזיל, מדקתמר ל"י מאיר וז"ל קאיתר ביני אבול' בישרא משמע דלא קי"ל כ"י מאיר דחיים למיעוטא, וקשה דבפי' הלוחק פסק ר' יוחנן כרשב"ג דלמחר הלוחק בהמה מניקה מן העכוס' פטורה מן הכזורה כשנתנה בכור' אחתיה דלא מרחמיה אפי' ילדה ולא מיפטר מטעם רוב בהמות אינן חולבות אפי' יולדות אלמא חיישינן למיעוטא אע"ג דליכא חזקה בהדי מיעוטא דאי אמרת אוקי הפרה בחזקת שאל' ילדה אדרבא העמד ולג בחזקה שאינו קדוש כזכורה שהיה חולין במתי' אמו עכ"ל, ובפי' אלמנה להכי'ג ביבמות דף ס"ז גבי בת ישראל שניסת לבית ומה והייתה מעוברת אל' אבול' בעדיה כתרומה ממתי הלוקו עלי' עובר, ואמרי' בגמרא משו דס"ל עובר במתי זרה זר הוא, וע"ש ברי"ף ור"א"ש דפסקו להלכה כן, ואפי' חכמים דפליגי נמי מודו דעובר במתי זרה זר הוא, אלא דס"ל להכוייס עובר אלא בר' ירשה הוא וע"ש ואפי' יוחא דלא מהי חזקה האם לינאי' אע"ג דבעלמא מהי חזקה האם לבנה, היינו משום דכיון דלית לה לאה חזקה כשירות מכירת חזקה זו נמי לספיקא דבת אבל הכל אדרבא איכא חזקה זרות נגד חזקה האם והוא דכיון דבמתי אמו זר היה אוקי אחזקתיה לעדיין זר הוא וכמי' חוס' לענין בכור דקדוש אחר שגולד וכיון דליכא חזקה להיפוך קו' לא מהי חזקה האם כיון דליכא נמי חזקה להיפוך חזקה זרות וכמי' ודוק :

ובזה נראה ליישב דברי' הרמב"ם פ"ק מה"ל איסורי' ביאה דאין ע"א נאמן להאכלי' בתרומה ולהעיד שהיא

משום דע"א בהכחשה לאו כלום הוא והו"ל כמאן דליחא זאם נשאת לא' מעדיה תא, והקשה המורה"ש בקושרם עגונות לדעת הרמב"ן והרשב"א מהא דלי' פי' האשה דף פ"ח, מהיב רבא מנין שאם לא רנה דפטו ח"ל וקדשה בע"כ הוי' דמי לינאי'א דלא ניכח לא' מעדיה ולא קאמרה ברי' לה לריבא למירא דפטו, אלא לאו דניסח לא' מעדי' וקאמרה ברי' לי' וקתי' דפטו, אלמא מסקינן לה מיניה, ומתי' איסור כהונה שאני, ואבע"א כשכחי' עדים ואח"כ נשאת ורי' נגחש ר"י ויכו' הוא, והקשה המורה"ש לשיטת הרמב"ן והרשב"א יומא דמייירי בחד נגד חד ונשאת לא' מעדיה וקאמרה ברי' לי' ומשי' דפטו, דהא בחד וחד לא מחגי ברי' זריה וע"ש :

ונראה לפי'ם ליישב קושיא זו, והוא, דודאי' אי אפשר לומר בחד נגד חד ונשאת עפי' העד שאמר מת ואח"כ בל' לומר עד השני לא מה כשני' כשהי'ג כל מקום שהאמינה טרדה ע"א הרי הוא כשני' ולא תא' מהחירה הראשון, וז"ל דמייירי בנת אחת ונשאת אח"כ מעדיה, וכן נמי אי'ל שעכשו' נודע דודאי' מה אבל לא ידעי' אם מת קודם שנשאת או אח"כ, דא"כ בלא"ה תא' משום איסור א"ה ולא תליא באיסור כהונה וכן פירש' סס, אלא הכי'ג נשאת חתלה לאחד מעדיה ואח"כ ברא' ע"א שיהי' חי בליתו ע"ש, וכיון דמייירי בע"כ באופן דליכא איסור א"ה אלא איסור כהונה גירדא דהא תני דפטו והוא כהן ע"כ דליכא איסור א"ה, ולפי'ם בשם הרמב"ם דמעיד על אשה שהיא זונה אין ע"א משום דבר שבעררה אלא משום איסור גירדא וע"א נאמן בה ובאיסור הכי'ג בחתיכה ספק חלב ספק שומן ודלי' כל שאמר ברי' לי' דשומן הוא מותר לדדידי' אע"ג דלתי' חד ומכחיש ליה כיון דבעל דבר עומן ע"א שהוא מותר ודלי' מותר לבל' לזה שאומר ברי' לי, ומכ"ש אם יש ע"א שמעיד כדבריו שהוא מותר, וע"כ לא כתבו הרמב"ן והרשב"א בחד נגד חד דתא' אלא כדבר שבעררה דלא מהני אלא שני עדים וע"א חתלה בלא' כלום הוא ואפי' הו"ל העד כמאן דליחיה, וכל שהוא כמאן דליחיה העד האומר מת אי'כ ודלי' לא מהימני לומר מת בחזרת בעל דבר, דהא גבי דבר שבעררה צעי' שנים ואפי' בעל דמהימן ביה היינו כל דלא נכחשי ליה אלא כל דמכחשי ליה הרי הוא כמאן דליחיה, ומשי' תא', אבל באיסור כהונה דאין זה משום דבר שבעררה אלא משום איסור גירדא ובאיסורא בעלים מהימני, וכל שנשאת לא' מעדיה ויודעין לית בה איסור זונה מהימני דע"א נאמן באיסורין אפי' נגד חזקה, וכמי' הש"ך סי' קכ"ד צ"ד לדעת הרמב"ם, ואינוהו הבעל והאשה שוודעין דלי' בה איסור זונה בעלים מהימני ואפי' אחי אחד ומכחיש ליה אין ע"א נאמן להכחיש בעלים, ומשי' לא מתי' מוקי' ביה נחד וחד, דכל כהי'ג שאינו אלא איסור כהונה דהוא מחורט ע"א נאמן באיסורין אפי' נגד חזקה, אי'כ אינה מהימני באיסורין ואפי' ע"א מכחיש וזה נכון ודוק :

אמנם קשה לי לפי דעת הרמב"ם במעיד על אשה שהיא זונה או גרושה דנאמן משום דהו"ל איסור וע"א נאמן באיסורין, הא דתני' פ"ק האומר דף ס"ד קדשתי את בתי קדשתי' וגרשתי' כשהיא קטנה והרי היא קטנה נאמן, קדשתי' וגרשתי' כשהיא קטנה

שמעתאז פרק טז

ודאי בן ט' אעפ"י שהיה ספק כשבא עליה לא מוקמינן
לחזקה, לחזקה קמייתא איתרע ליה וכו', ע"כ חורף
דברי מורי הרב זל"ה:

ובמותרים שם הארזין שם המגופה על דברי הרב וז"ל
ונראה דהך דיבמות דמיא לנדא
דמטמאה מעת לעת ולא אזלינן בחד חזקה כדמפרש
עממא בגמ' דכיון דמגופה קא חזיא איתרע לה
חזקה, ופירש"י כיון דמגופה קא חזיא מועדא ועלולה
היא לכך ואין לה חזקה טערה, אלמא כל שהיא
מעומדת ועלולה ומועדת לכך אין לה חזקה, דמטיקרא
נמי להכי קאי, וה"ל בספק בן ט' אין זה חזקה מה
שמחלה קטן היה דמטיקרא נמי להכי קאי וכלל ויס
גדל ולאחאי, ומיהו אם השתא דחתי קמן נמי לא ידעינן
אם הוא בן ט' או לאו ודאי טפי הוי לן לאוקמי אחתא
בחזקה כשרות, להכי כתבו חוס' כגון השתא דחתי
לקמן הוא ודאי בן ט' ובענין שכן הורעה חזקה הראשונה
וחזקה כשרות נמי הורעה שאלמר כמו שהוא עכשיו
אפשר שהיה בן מקודם ונפסלה בביאתו כו', ובהא
דכתבתי ניחא לי הא דאמרין ר"פ האשה רבה כו',
מי דמי ההם אל אחזקו אחרת הכא אחזקו אחרת
דלא אלתא דלא לא מטיקרא איהו דלחזקה אחרת, ובהא
והא ע"א נאמן בחיארין מנדה ילפין כו', וההא אע"ג
לחזקה אחרת הנה ודלית מהימנה להחיר עממה,
איכ יליף בכל דוכתי שהיה ע"א נאמן אפילו היכא
לחזקה אחרת, אלא שיש לומר דהך חזקה הנה
לאו חזקה היא, שיועדים אנו שלכוף ימים ישלמו לה
ימי עומתה, הלכך כי אמרה נמי שלא ראתה עוד
ולא סהרה מנייה מהימנה, אבל חזקה דאחרת דלא
איהו עממה להכשיל וחקקה אלימתא היא, ומוגה לכל
חזקות התלויות בזמן כגון זו שהשנים הם הגורמים לאו
חזקה מקרי, וכיון שהעליו ש"ין כגון חזקה הוי לה
להך אחתא לנדא ספיקא ואזלינן בה לחומרא דומיא
דמעט לעת שבנדא דלולין לא אובלין ולא שורפין היכא
אלינן בה וחיישינן לקידושי שהיה, ע"כ חורף דברי
מוהרי"ט:

והנה כבר הארכנו בזה בשמעתא ג' פ"י וי"א וי"ב
וי"ג לחזקה קטנות אע"ג דעשויה להשתטת
חזקה מעלייתא היא, וגדה דמשתתה מעת לעת אינו
אלא לחומר קדשים ותרומה אבל להולין שפיר הוי חזקה
אע"ג דגדה עמידה ועלולה לעמיד ביה הגדון שכתב
מוהרי"ט הוא, דכיון חזקה קטנות חזקה אלימתא איכ
קידושי רלוון לאו כלום הוא ומשום דמקויה בחזקה
קטנות, וכ"ת אכתי חרי חרי מיהו ספיקא דרבנן הוי
ורבוי לחוס לקידושי שניהם, נראה דהיינו דוקא היכא
דליכא אלא חזקה חדא הוא דהוי חרי וחרי חזקה
דאיתא חרי חזקות אפי' בתי חרי מוקי לה בחזקה,
ומנא חימרא מהא דאפי' פ' בכל מערבין דף ל"ה,
רבה ורב יוסף דאמרין קרווייהו הכא בשני כתי עדים
שפקינן אחא אומרנא מצעד וכו' נעמאה ואחת אומרנא
שמשתתה, רבא אמר רבא בתי חרי חזקה לקולא והכא
חדא חזקה, ופירש"י ז"ל רבא אמר בני נגע בא' בלילה
אפי' יש שני כתי עדים חלוקות אחת אומרנא קודם
נגע בו מה ואחת אומרנא עכשיו מה נמי ר' מאיר
מטרי, ואפי' לא חיקיי חסר חזקה לקולא ינהיה
מטרי ומשיה אזלינן לקולא יחוקי חרי להדי חרי והעמד
מת

שהוא כהן אלא בחרומה דרבנן אבל לא בדאורייתא
ע"ש, והמה עליו הרין פ"ב דכחצות ודאורייתא אמאי
אינו נאמן דהא קיי"ל ע"א נאמן בחיארין ע"ש, ולפמ"ש
יחא דכיון דמיא אינו נאמן אלא בחחובה ספק הלכ
ספק שומן דלא לחזקו אחרת, אבל היכא לחזקו
אחרת אינו נאמן, וכן הוא דעת חוס' והרא"ש פ'
האומר, ועיין בפור ו"ע ס"י קכ"ז ב"ד, וכיון דחזקה
זרות דמעט אמר ודאי זה מוקי בחזקה דעדיין
הוא זר ואין ע"א נאמן במקום חזקה, ואפי' היכא
דאחתי במעיד על חבירו שהוא כהן ואמו כהנת דכה"ג
במעי אמו כהן הוא, דדוקא במעי זרה זר הוא מוקי
ליה חזקה דאבוב דזר היה, דלא אפשר שלא היה
לאבוביו עד אשר הבהן חזקה וזוהי אם הינה אמר
זרה, ומוקי לה בחזקה אבהתי דזר הוא ודוק, והש"ך
שכתב ב"ד ס"י קכ"ז בשעת הרמב"ם דמ"ל דע"א
נאמן בחיאר אפי' נדך חזקה ע"ש, אינו מוכרח, והא
דאמרין פ"ב דכחצות דף כ"ז גבי פלוגתא דרשב"י
ז"ל אליעזר דמוחזק לן בצבוב דהאי דכהן הוא ופיק
עליה קאל דבן גרובה או בן הלולה הוא ואחתייה
ואחא ע"א ואמר ידענא ליה דכהן הוא וסבר רשב"ג
אין אחתיק ואין מחקינן ליה דה"ל דהוי חרי וחרי
ומשום חזקה דאבוב דכהן הוא, ואמאי לא ימא חוקי
כנגדה בחזקה זרות דמעט אינו זר היה, אלא
רש"י נראה דמפרש לה בחזקה אחרת, והוא דמוקי
ליה בחזקה קמא דכבר הוחזק בכהן בשעת דאחתיק
חזקה זו ולא כתב משום חזקה דאבוב משום דנגד
חזקה דאבוב איכא חזקה זרות במעי אמו, אבל חזקה
שהיה לו בשעת שהעיד עליו העד הראשון שפיר הוי
חזקה דהיה ודאי כהן מחמת שהוחזק לן בכהן ע"י העד,
ובחלה היה העד נאמן, דנגד חזקה זרות יש לו
חזקה אבוב ומשיה אנומסקינן ליה ע"א חזקה חזקה ודוק:

פרק יז

כתב בשבועת מוהרי"ט היא ס"י י"א וז"ל, לאה
שחקדשה לראובן ומיאהה בו ועמדה ונחקדשה
לשמעון, וכת אחא מעידה שהיתה קטנה בשעת קידושי
ראובן, וכת אחא מעידה שהיתה גדולה בשעת קידושי
ראובן, יורנו המורה לזדקא אם היא אסורה לפני
מעט ששתי כתות מכתשים זה את זה, או אם נאמר
יגנה ראובן וישא שמעון, או אפי' איפכא, חטובה,
דיש מס' נדה שמאי אומר כל הנשים דיון שעתן הלל
אומר תפקידה לפקידה כו', ומסוגיא דההא משמע
בין שמאי בין הלל היכא דליכא שיעורא מגופה אע"ג
דשתא חרי היא עממה לפינוי אמרינן העמד דבר על
חזקתו, וכך הם דברי חוס' שם, ומינה לניד אע"ג
דלשה זו חרי הוא גדולה לפנינו אמרינן העמד דבר
על חזקתו שהיתה קטנה בשעת קידושי ראובן בחזקה
קמייתא כו', אלא מיהו ביבמות פ' רלמה לכה"ג
שנינו העובר והיבם וחאירוסין וההרש וכן פ' שנים
ויזם אחד פוסלמן ולא מאכילין, ומסיים בסיפא דמתני'
ספק בן ט' ספק אינו בן ט' פוסל ולא מאכיל, והקשו
בס' חוב' ומהל' ע"ג נעמדת בחזקה הראשונה שהיה
סחוט מבן ט' ותירטו כיון דשתא דחתי לקמן הוא

ידה מותר משום חזקה, איכ ה"ה בספיקא דתרי ותרין ואיכא תרתי חזקה סמכינן על תרתי חזקה, ואפי' ספיקא דרבנן לא הוי וכמיש דדוק :

פרק יח

ובמוהרי"ט סי' מ"א גדון שאלה בקטנה שלא מדע מספר שנותיה ואפי' העידו בה שהיא עדיין קטנה כדי שתמאן בצעלה, והפעל דאין הנשים נאמנות כיון דחזקה קטנה לא מיקרי חזקה פניה עשויה להשתנות, חיל ומעתה גדון שלפינו כיון דליכא למימר אוקמה בחזקה קטנה כדפרישיה, וגם אין למר העמידה בחזקה פניה, דמיא לכל הפחות קידושי דרבנן אית עליה אלא שבהא להפקיעה בחילוף של ודאי אית עליה חזקה איסור ומספק אהא בא להתיירא במיאון אל התיירא מספק, שהרי יש כאן ספק של חורה שמשא כשקודשה כבר היתה גדולה ומיילי בה קידושין מדאורייתא, הלכך נראה דיש להחמיר בזה להיכריע גע משני לדים, חדא בזה הוה לאמנות הנשים להעיד על העערות דלעולם נשים אין נאמנות להקל באיסורא דאורייתא כו', ועוד מלד אחר יש להחמיר בה אפי' אם נבדקה יפה עפי' אנשים כו', דכיון דספיקא דאורייתא הוא אזלינן בה לחומרא, ותישיבין שמה שצרו ע"ש :

ונראה מדבריו דחזקה פניה לית בה כיון דעכ"פ נתקדשה קידושי דרבנן, ומה נעשה שלא נוכל לירד לסוף דעתו הרמה, דמה ענין קידושי דרבנן לקידושי תורה, ועיין דליכא חזקה פניה דודאי לא נתקדשה קידושי תורה ואין כאן חשש קידושי תורה ממילא חלה במיאון, ואיך נגלגל מקידושי דרבנן על קידושי תורה, ואיכ ממילא הו ליכא חשש קידושי תורה ממתנות חזקה פניה, ואיכ כיון דליכא חזקה פניה בסי' קטנה ואי' נמי חזקה קטנה לפמיש הפוסקים הקודמים דחזקה קטנות הוי חזקה, ואיכ הויל תרתי חזקה ואפי' בספיקא דתרי ותרי מתיי' סהדי וסמכי דתרי חזקה לקולא וכמו דפרישיתא מעיקר דעירונין דף ל"ב, ויחא ע"ש בזה ליישב הא דאמרינן בפי' דכתובות דף ו', הנמיע דמחוק לן בצבוח דהאי דכהן הוא ופי' עליה קלא דבן גרושה וכן חלושה הוא ואחתייה הוא אחד על אחד ואמר דעשה ביה בהאי דכהן הוא ואסקתייה ואחתי' חרי ואמרי בן גרושה וכן חלושה ואחתיי', ואחא ע"א ואמר ידענא ביה דכהן הוא כו', וכש"כ סבר א"ן אחתיין ואחתי' מסקינן, וכתבו שם רש"י וחס' א"ע"ב דתרי ותרי הוא מוקמינן בחזקתו, וכש"כ פי' חזקה עפי' העד דכהן הוא, וחס' פי' חזקה דאבתייה ע"ש, והקשו שם דתרי ותרי עכ"פ ספיקא דרבנן מיהא הוי, וכתבו חוס' דבתרומה דרבנן הקילו ע"ש, ולפמיש דבתרתי חזקה לקולא אפי' בתרי ותרי, והתם נמי איכא תרתי חזקה לקולא חזקה דאבוח דכהן הוא ועוד חזקה דפרש"י דמוקי לה בחזקה קמייתא דאסקינה עפי' העד הראשון ע"ש :

ייתי'שב בזה הא דפריש"י הק חזקה דעפי' העד, ולא בני ליה בחזקה דאבוח וכמיש חוס', ולפמיש יוחא דלא תיקשי דהא בתרי ותרי ספיקא דרבנן הוי, לזה הוסיף רש"י עוד חזקה דעפי' העד דאסקיני, ובתרי

מס על חזקתו הראשונה כל הלילה ואי היה, ועוד כעמד טנג על חזקתו הראשונה ומהור היה, הכא בתמי' חדא חזקה היא דליכא למימר העמד תרומה על חזקתו, ומשום חדא חזקה לא מרעינן סהדי הלכך אזלינן לחומרא עכ"ל ע"ש :

ומבואר דהיכא דליכא תרי חזקה מרעינן סהדי ושפיר סמכינן על תרתי חזקה לארועי סהדי, והכא כ"כ נמי תרתי חזקה הוא דהוי, חזקה קטנה לאשכ דהויל חזקה מעליא וכמיש, ועוד חזקה פניה הויל תרתי חזקה לקולא ומרעי' סהדי דדוק, ואם שלא מאלתי כעת כלל זה בדברי הפוסקים הלקל בתרתי חזקה בתרי ותרי הללע"ג כחצתי מוכח מדברי הש"ס והא דמשמע מדברי חוס' פי' עשרה יוחסין דף ע"ט דליכא דהיא אשת איש ממני או משום קידושי אביה או משום קידושי ידיה לית בה משום חזקה פניה והשפין לקידושי שניהם ע"ש, כבר כתב הגאון בעל עמנוט יוסף שם דאין ללמוד מדברים לאשה שנתקדשה קידושי ספק ואיכ קידושי ודאי ע"ש, ואיכ חזקה פניה חזקה מעליא היא ובתרי חזקה מרעי' סהדי וכמיש, ואין להקשות מפיד א"ן דף ל"א שם, והלו בגירושינן ספק קרוב לו ספק קרוב לה לא קתיי' מע, אמר רבה אשה זו בחזקה היתר לשוק עומדת כו', ואשקו עליה ואלו בגירושינן ספק קרוב לו מי לא הני, והתני היתה עומדת כה"ר וזרקו לה קרוב לה מגורשה כו' מתנה על מחנה מגורשה ואינה מגורשה, ואמרינן למאי הלכתא דאי כהן הוא אסורה לו ואי ערוה זרחה בני הלילה כו', ומשני הא אהמר עליה רבה ורב יוסף דלאמרי תרתייהו הכא בשני כתי עדים עסקינן אחת אוברת קרוב לו ואחת אומרת קרוב לה דהויל ספיקא דאורייתא ומתני' דהכא בבת אחת דהויל ספיקא דרבנן ע"ש והתם נמי איכא תרתי חזקה, חדא העמד זרע בחזקה היתר לשוק, וחדא העמד ערוה הערוה שלא נתגרסה דהוי חזקה מעליא, וכמיש חוס' שם דיה אשה זו בחזקה היתר לשוק וזיל, ואיכ תינה כנס ואיכ גירש אלא גירש ואיכ כנס מאי איכא למימר, וייל דמיא חיה בחזקה היתר לשוק דמוקי הערוה בחזקה שלא נתגרסה ע"ש, ואיכ בכנס ואיכ גירש איכא תרתי חזקה חזקה הגרשה בחזקה היתר לשוק, ועוד חזקה הערוה שלא נתגרסה, דהא למיד מיהא תפלה מיירי אפי' בכנס ואיכ גירש, ועמיש בשמעתא ה' פ"ה :

אמנם נראה דודאי למיד תרי ותרי הוי ספיקא דאורייתא ומשום דתרי סהדי מפקי מחזקה איכ מה לי חדא חזקה או תרי חזקה, כשם דתרי סהדי מפקי מחדא חזקה כמו כן מפקי מאלה חזקה ולשול מיד ספיקא לא נפקא, אלא לדידן דקיייל תרתי ותרי ספיקא דרבנן אבל מן החורה מוקי לה על חזקה קמייתא, בזה הוא דס"ל בחדא חזקה מדרבנן להחמיר, ובתרי חזקה לא ר"ל כמיש להחמיר, ורבה ורב יוסף דס"ל ספיקא דתרי ותרי מדאורייתא מתיי' לא מתלקין בין תרתי חזקה לחדא חזקה, ולמסקנא שם דקיייל אפי' בבת אחת ספק קרוב לו דלתייה חליה ולא מוקי לה בחזקה היתר ומשום חומרא דחליה לא מהי חזקה, וכמיש בשמעתא ה' פי' ע"ש, איכ ה"ה בספיקא דתרי ותרי אפי' לדידן דבתרתי חזקה מרעי' סהדי אבל משום חומרא דחליה לא מהי אלא היכא דבכת אחת ספיקא

שמעתא ו פרק יח

ובחתי חזקה מצוי סהדי ובחידושי מוהרי"ט בקידושין פ"ק וז"ל, אבל הר"ף כתב בצ"ע, כלל ורץ אחריה לקמן בספרקין דסלקא בחיקו והר"ל ספיקא דלורייחא ולחומרא והקשו עליו אמאי לא נימא חוקי אחתא אחזקה פטויה, ונראה לי דכי דמיין העמד דבר על חזקתו היינו אחזקה גנופה דלא איתרעי עד השתא, אבל חזקה פטויה הוא אצלנו לה שפיר פשטה ידה וקובלה קידושין, אלא שאנו מסופקין במעשה הקידושין ומאזתה שעה שפשטה יאלתה מכלל פטויה שיהיה מקודם לכן, ושוב אין להעמידה על חזקה שהיא מתורת מן התורה, דלא כפי"ב דכחובות גבי פטים אומרים נתקדשה ופטים אומרים לא נתקדשה הרי זו לא הנשא ואם נשאת לא קאל, ומפרש לה אצ"י בעד אחד, והקשו שם בחוס' אמאי לא הנשא לכתלה, הוי לן לחוקמה על חזקה וי"ל כיון שאנו יודעים שזרע לן קידושין ומספקא לן אי קרוב לו אי קרוב לה, וכיון דודאי זרע לה קידושין לית לן למימר חוקמה אחזקה להחירה לכתולה, ואשפי' שהם תפסו בלשונם להחירה לא כפי למימר דחומרא דרבנן היא, אלא הכי קאמר לית לן למימר דמדלורייחא חזקה אחזקה להחירה לכתלה אלא שאם נשאת לא תאל, שאין בכך להויתיה מתחת בעלה אם לא היכא דאחזקא איסורא דחרי ודרי דהוי בלשם חליי, כדאמר'י ההם לעיל מכדי דחרי ודרי וניהו באל עליה בלשם חליי קאי, ודעי ליה שהנים שאומרים נתקדשה קרי אחזק איסורא, אבל הכא נהי דאחרע חזקה דהחירא אכתי לא אחזקא איסורא, דאמרין בפי"ק דחולין מגלן דאליין בתר חזקה, מדכתוב ויאל הכהן מן הבית למלא אנדפיא ואחי בצ"ר ליה שיגורא ואלה הם נמי הורעה החזקה שהרי חסר לפניך, ההם איכא למימר השתא הוא דחסר אבל קודם לכן לא הורעה עביל, ולפי"ז בנדון דידן נמי שנתקדשה בעדים ונסתפקו בזמני שנותיה לויכא חזקה פטויה, ואמנם דברי מוהרי"ט שגבן ממני דודאי חוס' לא כיוונו כלל לאיסור חורה ומטולם לא שמענו לחלק בדלורייחא בין לכתלה לדיעבד, ובחוס' כוונתם לחלק בין לכתלה לדיעבד מדרבנן, והוא דפי"פ אין להחירה לכתלה מדרבנן וזה פשוט וברור:

ורבאורה נראה מדברי חוס' דשויא אנפשה חדיא אינו אלא לדידה ע"ש בחוס' כיפ בתרא דנדרים וז"ל, ואית ועמאה איני לך אמאי לא מהימנא הא שויא אנפשה חדיא כו', וידין הובי רפ' אליעזר דלא מצינו זונה שהיא אסורה לכהן, דודאי הוא מוזתר עליה אבל היא אינה מוזחרת עליו, הלכך גם לדבריה אינה אסורה בו ע"ש, ומשמע מדבריה דשויא אנפשה חדיא אינה אסורה לדידה, ואמנם אי נימא עמא שויא אנפשה חדיא מתורת נדר, הובא ע"ש זה במוהרי"ט ח"ג סי' א', איכא כמו שיכול לחשוב אדם על עצמו כמו כן יכול לאיסור עצמו וממנו על אחרים, אלא דכבר דחה שם המוהרי"ט כע"ס זה, דלא משום נדר איני לכתלה עליה, ואע"כ דאינו מתורת נדר ע"ש, ואיכא אין לאיסור אלא לעצמו ולא לאחרים, אלא דממילא אסור לכל אדם לבא עליה כשאמרה אשה איש איש משום לפני עור,

איברא דלפ"מ דעמאה איני לן אינו בחזרה נאמנת אלא משום שיש אנפשה חדיא קשה מסוביא רפ' ידעושת הטומאה, דחנן ההם איזו מלות עשה שבגדה, היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ויפרש מיד חייב, ואע"כ דלא ידע בנדחה אלא על פיה, ואם אינו מלך נאמנת אלא משום שויא אנפשה חדיא בעל אמנת מחייב קרבן, ומשום לפני עור לויכא קרבן ואפי' למאן דמוקי לה ההם בשעת וסבה לא אחרע חזקה מן החורה דלא קיי"ל וסחות דרבנן ס"פ כל היד, והכי נאמנת היא לחייב הבגל קרבן, ואפשר כיון דהבגל שותק אמרין שתיקה כהודאה, וכדאי"ל ר"פ האשה רבה, גבי אמר לו אלנת חלב ושותק דחייב קרבן, ובתנא קתא מביבואה דאפי' במקום דלא הוי ליה לידע נמי אמרין שתיקה כהודאה ואפי' אחזקא היריד, ועיי' ש"ך י"ד סי' קצ"ז דוקא במכתשי לו בעעלים, דהיינו שאמר לפד איני מאמיך אבל בשותק אפי' בדבר שלא היה לו לידע דעת

ובחתי חזקה מצוי סהדי ובחידושי מוהרי"ט בקידושין פ"ק וז"ל, אבל הר"ף כתב בצ"ע, כלל ורץ אחריה לקמן בספרקין דסלקא בחיקו והר"ל ספיקא דלורייחא ולחומרא והקשו עליו אמאי לא נימא חוקי אחתא אחזקה פטויה, ונראה לי דכי דמיין העמד דבר על חזקתו היינו אחזקה גנופה דלא איתרעי עד השתא, אבל חזקה פטויה הוא אצלנו לה שפיר פשטה ידה וקובלה קידושין, אלא שאנו מסופקין במעשה הקידושין ומאזתה שעה שפשטה יאלתה מכלל פטויה שיהיה מקודם לכן, ושוב אין להעמידה על חזקה שהיא מתורת מן התורה, דלא כפי"ב דכחובות גבי פטים אומרים נתקדשה ופטים אומרים לא נתקדשה הרי זו לא הנשא ואם נשאת לא קאל, ומפרש לה אצ"י בעד אחד, והקשו שם בחוס' אמאי לא הנשא לכתלה, הוי לן לחוקמה על חזקה וי"ל כיון שאנו יודעים שזרע לן קידושין ומספקא לן אי קרוב לו אי קרוב לה, וכיון דודאי זרע לה קידושין לית לן למימר חוקמה אחזקה להחירה לכתולה, ואשפי' שהם תפסו בלשונם להחירה לא כפי למימר דחומרא דרבנן היא, אלא הכי קאמר לית לן למימר דמדלורייחא חזקה אחזקה להחירה לכתלה אלא שאם נשאת לא תאל, שאין בכך להויתיה מתחת בעלה אם לא היכא דאחזקא איסורא דחרי ודרי דהוי בלשם חליי, כדאמר'י ההם לעיל מכדי דחרי ודרי וניהו באל עליה בלשם חליי קאי, ודעי ליה שהנים שאומרים נתקדשה קרי אחזק איסורא, אבל הכא נהי דאחרע חזקה דהחירא אכתי לא אחזקא איסורא, דאמרין בפי"ק דחולין מגלן דאליין בתר חזקה, מדכתוב ויאל הכהן מן הבית למלא אנדפיא ואחי בצ"ר ליה שיגורא ואלה הם נמי הורעה החזקה שהרי חסר לפניך, ההם איכא למימר השתא הוא דחסר אבל קודם לכן לא הורעה עביל, ולפי"ז בנדון דידן נמי שנתקדשה בעדים ונסתפקו בזמני שנותיה לויכא חזקה פטויה, ואמנם דברי מוהרי"ט שגבן ממני דודאי חוס' לא כיוונו כלל לאיסור חורה ומטולם לא שמענו לחלק בדלורייחא בין לכתלה לדיעבד, ובחוס' כוונתם לחלק בין לכתלה לדיעבד מדרבנן, והוא דפי"פ אין להחירה לכתלה מדרבנן וזה פשוט וברור:

פרק יט

אמנם לפי מה שביארנו דחזקה קטנות אע"כ דשטוי להשתנות הוי חזקה, ונדה דשטויה להשתנות נמי הוי חזקה, והא דמעמאה מעת לעת אינו אלא לחרומה וקדשים אבל לחולין הוי חזקה אע"כ דעלוה ומועדה לך דשטויה להשתנות, וכמי' בפס"ז וכבר הארכנו בזה בשמעתא ג' ע"ש, ולפי' קשיא לן הא דאשה נאמנת לומר לבעלה עמאה איני לך דכיון דהא דאשה נאמנת אינו אלא בחזרה ע"א נאמן באיסורין ומשום דכתוב וספרה לה, והא דנאמנת על ספירת שבעה נקיים אע"כ דאחזקא איסורא ואין ע"א מהימן נגד חזקה כבר כתבו חוס' רפ"ק דגיטין וברי"פ האשה רבה ליי"ט, הובא דבריהם בשמעתא ג' פ"י ע"ש, אבל היכי נאמנת לומר לבעלה עמאה איני לך כיון דכל הגשים בחזקה טמרה לבעליהן ואין ע"א מהימן נגד חזקה, ואין לומר דנאמנת מתורת בעלים דנאמין בשלמא ואפי' נגד חזקה, דאיכא לא מקשו חוס' רפ"ק

ס' ע"ב, הובא דכרוי לעיל פ"ב, וכבר כתב הר"ן דזה אינו אלא פסרה, הובא לעיל פ"ו, וא"כ הדרכא קושיא לדוכתה, דל"ך הבעל חייב קרבן עפי' מאמר האשה נטמאתי כיון דע"א אינו נאמן נגד חזקה וכל הגוים בחזקה טברה, ומשום שיה' האשה חד"א אינו בר קרבן ע"א :

ולפי' מ"ש דאשה שנאמנת לומר נטמאתי בנדה דל"נו אלא משום שיה' אנפשה חד"א ומשום דל"נה נאמנת נגד חזקה עברה דל"ן ע"א נאמן במקום חזקה, ודוקא לאפקועי נפשה מצעלה הוא דל"נה נאמנת אבל כמה שראתה אינה מפקיעה עלמה אלא עוד חשוב ל"נו אחרי עברה, או בשוק ומאמין לה וכמוצאר, אי"כ נראה בנשה שאמרה שראתה אחר שהמים יצאו וכן בצלפנה פמיים וא"ן הבעל נאמין לה אינה נאמנת כיון דהוא נגד חזקה עברה וא"ן ע"א נאמן במקום חזקה והכא שמתקיעה עלמה מצעלה ע"י כן אינה נאמנת :

וירתישב' בזה מה שהקשה ב"מ כתיב ופליח ה' נדה ס"י קפ"ט, בזה דה"ן נאמנת ופליח ה' לך למשנה אחרונה אינה נאמנת שמה עיניה נתנה באתר ונז' והשילוי חכמים בחקתם הלא הובל להערים וליקח עמה במטה מ"ך מלוכב' בדמים ולומר דנאמנה על העד לאחר קנייתו כבד' א"ת יום פ"י מ"ד ונאמנת לומר פ"י בזה היא דהטורה האמיינה, וא"כ ע"כ האל ולא חפסיד כחובתה, ומז' השילוי חז"ל ע"ש, ולפ"מ' אינה נאמנת כה"ג כל שהוא לאפקועי עלמה מצעלה והבעל אינו נאמין לה דוק :

פרק ב

כתב' תרומות הדשן ס"ו של"ד דע"א מסייע פוטרו משבועה אפ"לו במודה במקנת ושבועה שומ"ן ועד אחד מכחשו והא"ך בראיות ע"ש, ובס"ך ח"מ ס"י פ"ז סקט"ו משיב על דבריו חז"ל, וכל דבריו לא נתחוו"ו לו, אלא נראה דלוקי' חד לגבי חד וסלק עדות"ן כמז' ליתא חייבי שבועה דאורייתא משום שבועת השומרים אי משום מודה במקנת כו', ועוד נראה דגם בשני כתי' עדים המכחישים זא"ז אמרינן סלק עדות"ן כחז"ן ליתא וא"י הוי חייב ש"ד בלא עדות"ן כגון שבועת השומרי' או מודה במקנת או היסת שהא' נמי משבעת הך שבועה, והיכא דנחתיב תחלה שבועה דאורייתא משום ע"א אחד אפ"י בזה עד המסייע אחר שפסקו לו ה"ב' ש"ד נראה דמי' עד המסייע פוטרו, וכ"כ היעומק יוסף שם שכן העלה הר"ן בחידושו, ואע"ג דדברי הר"ן לא נתחוו"ו אל"י במ"ש דכל' שלא נעשה מעשה עד פ"ו אע"ג שבזו בזה אחר זה כבזו בזה אחר דמי, דמפירש"י בטובה פ"ו מי שקינא וחס' שם וכן מחוס' דכרייתו ר"פ אמרו לו וזהו מקומו' לא שם וכן אמר כל' שבאו בזה אחר זה אע"ג דלא נעשה מעשה עפי' הראשון אמרינן דהראשון הר"ל כתי' וא"ן דבריו על השני שהוא כחד כלום כנגד שני, מ"מ נראה דרש"י וחס' שם לא מיירי אלא היכא ש'הראשון נאמן כתי' ולא השני כגון גבי טובה דגלי לן קרא דעד שאומר נטמאת פניי ולא גלי קרא דעד שאומר בזה אחר כשני, וכן בשאר דוכתי ופסיק' מיירי בכה"ל גונגא, וכן הר"ן לשיטתו חז"ל דס"ל דעד המסייע

דעת הרשב"א בתשובה ס"ו שפי' והר"ן פ"י האומר והריעניא והי"י ר"פ האשה רבה דאפי' לא אמר לו כחזק י"ך בפניך ולא היה לו לידע וסחק ג"כ העד נאמן ע"ש, וא"כ דאשה שאמרה לו נטמאתי אע"ג דכל הנשים בחזקה עברה נבעליה חייב הפעל קרבן מחמת שתיקה אבל לעת חוס' והר"ש ומהר"י אהר"י קידושין ללא אמרו שתיקה כהודאה אלא דוקא באומר לו נתנסך י"ך בפניך ללא מדשקן הוי קמ' בגלים לדבר, וכיון שהיה לו לידע חשיב שתיקה כהודאה, אבל נתנסך י"ך שלא בפניך אע"ג שח"ך שתיקה אינה כהודאה, דמשי' שח"ך לפי שאינו יודע בירור הדבר ע"ש, וה"י אשה שאמרה נבעליה נטמאתי כיון דלא היה לו לידע לא הוי שתיקה כהודאה, וא"כ הד"ל קובל לדוכתי' בזה דחייב הבעל קרבן עפי' האשה, וכיון דלא הגיס' בחזקה עברה נבעליה אין העד נאמן נגד חזקה, ומשום שיה' אנפשה חד"א אין מקום לחייב הבעל קרבן וכמ"ש :

ולכן' נראה לפ"מ' חוס' פ"י האומר דף ס"ד בזה דתיב' בני זה ב"ן י"ג שנים ויום אחד נאמן לנדרי' ולחרמים ולהקדשות, וכתבו שם חוס' ז"ל הוינה ה' א"ן ע"א נאמן באיסורין אלא כדבר שבירד וי"ל כיון דסופו ליגדל עשאוהו כדבר שבירד עכ"ל וה"י כיון מועדת ועלולה לכך שנתנה וסופה שנתנה אע"ג דהשתא אחזק עברה הו"ל כדבר שבירד כמו חס' בסופו ליגדל, ובירודו' פני יהושע כח' לפרש דעשאוהו כדבר שבירד אינו אלא חומרא דרבנן, וע"ש מה"ל קדשי' ל"ה בזה דה"ן נמי נאמן לקרבן והי"ח ב"ע :

ורעניד' נראה דעשאוהו כדבר שבירד הוא מן הטורה וכמו כן מ"ינו בחידושי' הרמב"ן רפ"ך דגיטין חז"ל ע"א נאמן באיסורין, ויש מפרשים משום דכתיב וכפרה לה אע"ג חס' האתחזק איסורא מפני' פרסה נדה עמו במטה או שילדה סופרה לעלמה ונאמנת על עבליה ונגמור מיניה דע"א נאמן באיסורין אפי' האתחזק איסורא כו', ובחס' חירו' דהס' בידה לתקן השפוח והטובל אע"פ שא"ן בידה לתקן עכשיו אם לא שלמו ימיה, מ"מ יכולה היא לספור ולטבול, וכל שבירה לתקן ע"א נאמן אע"ג דאתחזק איסורא כדאמרינן פ"י האשה רבה עכ"ל, ונראה מדבריו דאע"ג דהשתא אינו בירד דהא לא שלמו ימיה אין בידה לתקן אלא ע"כ הכוונה כיון שסופה ליער הו"ל כמו בידה וא"כ הא' דאב נאמן לשני לקרבן נמי כיון שסופו ליגדל הו"ל כמו בירד, אלא דל"נו נטמעת ב"ן מדברי חס' שפלימו שכתבו ר"ס גיטין חז"ל וא"ה דע"א נאמן באיסורין מני', וי"ל דילפינן מוספרה לה, וא"ה אי"כ אפי' אתחזק איסורא וי"ל דל"נה בחזקה שהיא רואה כל שעה וכשעברו שבועה עברה ממילא ולא אתחזק איסורא וגם בידה לעבול עכ"ל, ומשמע מעבירה סוף היעבילה בידה אבל הספירה אינו בידה אלא דהספירה לא חשיב אתחזק איסורא דל"נה מוחזקת שהיא רואה לעולם, וכמ"ש ביאור דבריהם לעיל שמתח' ג' פ"י, ועוד דאי נימא דגדה הכל בידה הספירה והיעבילה ומשום דעתידין שיטלמו ימיה וכמ"ש, אי"כ מניל דע"א נאמן באיסורין בלא אתחזק איסורא היכא דל"נו בירד כיון דגדה חשיב הכל בידה, ואפשר דהרמב"ן ס"ל שבירה אינו אלא לגבי חזקה איסור וכמ"ש המהרי"ק

זעדות אשה דמדינא בעי שנים ומזיל האמינותו כשנים
 ואין דבריו של אהרן במקום שנים והסם גבי עגלה
 ערופה יליפין מקרא דלא נודע מי יהיה דע"א מהימן
 וכדא"י הקם, ולפי"ד י"ל הרמב"א מודה ליהרשב"א דלורין
 בשבועה קמיירי דגלי קרא דקם לשבועה עכ"ל, הרי
 דס"ל דבאיסורין הראשון כחרי ומכ"ש בשבועה דגלי
 קרא והוא הריפוך ממה ששנה כאן, אלא דלעילוי דינא
 נראה עיקר לענין כמיס הרמב"א ובייעוהו, דבאיסורין
 דסניי בחד לא אמרינן כל מקום שהאמינה תורה כיון
 דהשני נמי כשנים, ומי"ש הש"ך צ"ד ר"ח מדבני
 המחבר דפסק צ"ד ס"ס א' נראה דודאי היבא שהאמינה
 בתורה הראשון והלא לשני כמו צ"ד מיתה אז הוא דהוי
 הראשון כשנים, ולפי שג"ח אחר זה הוי כחד ואינו
 כלום, אבל אם בלא צדק אמת דלא הו"ל ע"א בהכחשה
 והו"ל הראשון כמאן דליחא ובסופה הראשון שאומר
 נעמאה התורה האמינו מדכתיב ועד אין בה וכדיליף
 בסופה, והו"ל דבכל מקום דכ"ש שבערונה אינו פוחת
 משנים גלי קרא ועד אין בה שיהיה ע"א נאמן בה,
 אבל השני שאומר לא נעמאה דלא גלי קרא שיהיה
 נאמן הרי הוא בכלל אין דבר שבערונה כחות משנים,
 ובדבר שבערונה הן לאיסורין כמו צ"ד מיתה אז לא כלום
 הוא, וא"כ הראשון בלבד הוא דנאמן מדכתיב ועד אין
 בה ולא השני, מתי"ה כל מקום שהאמינה תורה הרי
 הוא כשנים, אבל באיסורין בחתימה ספק חלב הרי זה
 שאומר מותר נאמן כמו צ"ד שאומר אסור הו"ל ע"א
 נאמן בשנים, ומי"ש ש"ע ס"ס א' בשמות שהע"ל ענין
 ע"א ששחט שלא כהוגן והוא מכחישו דע"א בהכחשה
 לאיסורין הוא היינו משום דלחזקת איסורא ואין ע"א
 נאמן בו אלא משום צידו וכמבואר בחוס' ורמב"ם ס"ק
 דחולין, והיינו משום צידו לשחוט כהוגן, והה"ש צ"ד
 דהו"ל כמו בעלים וכמי"ש הרא"ש, ונאמן זה שצידו
 יותר מבעליו האמינים וכמבואר בפור' ושי"ע י"ד ס"ו
 ק"ז, ומכ"ש אחר שתינו נאמן להכחיש לזה שצידו,
 אבל היבא דשני אין צידו נאמן כמו הראשון דנאמן

ובור, נסתלקה השגת מוהר"ש ל פרק קמ"א דחולין והבי"ח
 כפי"א על השי"ע דפסק דהשוחט נאמן מדברי
 הרמב"א בשם רבו דבאיסורין נאמן השני כמו הראשון
 ע"ש, ומשום דכ"ן השוחט שצידו לשחוט כהוגן נאמן
 אפי' בעלים מכחישינן אותו מכ"ש נגד אחר, ויחא
 נמי בזה ליישב מה שהקשו בדברי ש"ע ס"ס א' דמשמע
 נמי מדברי אפי' בלא צדק אמת, וכה"ג לכ"ע לא אמרינן
 כל מקום שהאמינה התורה אחר הרי הוא כשנים עיין
 שם, וגפ"ש טעמא דמלחא משום דלא היבא שצידו
 הוא נאמן יותר ואפי' בהכחשה בה אמת:

פרק כא

ומי"ש הש"ך ונראה לי ראייה מסוף סוטה גבי ע"א
 אומר ראייתו ההורג וא' אומר לא ראייתו
 דאמרי' נמי הסם כל מקום שהאמינה התורה ע"א הרי
 הוא כשנים, הסם אין ע"א נאמן בו מ"ד ע"א נאמן
 באיסורין, דהא לקרבן אין ע"א קם, ותדע מדאמרי'
 שם בנ"מ סוף סוטה טעמא דמכחשי ליה הא לא נאמן
 ע"א מהימן מיל', א"כ לא נודע מי הכהו ע"ש, וא"כ
 מוכח דלאו משום איסורין הוא דליסורין מוספיה לה
 י"ל

המסייע אינו פוטר משבועה להכי אכתיבך לטעמא לא
 נעשה מעשה על פיו כו', אבל לדין דקרי"ל עד המסייע
 א"כ נאמן מדאורייתא כמו העד המחייב והוא כהרי לגבי
 הרי לגבי חילוק בין בלא צדק אמת בין והוי בלא אלא
 בכל ענין אוקי סהדי לגבי סהדי וסלק עדותן כמאן
 דליחא, ונראה דהיא איפכא היבא שפטרופו צ"ד בחד
 משום עד מסייע וא"כ בה ע"א והכחישו אמרינן אוקי
 חד לגבי חד וסלק עדותן כמאן דליחא וא"כ שבוטה
 דאורייתא או היבא בלא זה השתא נמי הייב, ולא אמרינן
 כיון דכבר פטרופו צ"ד עפי"א הו"ל כבא צדק אחר
 זה דאמרינן פ' האשה שנתארמלה ובפ' האשה שגוס
 דסהדא בחדא הו"ל כחד לגבי חרי דשתיי הסם דסהדא
 קמא מהימן כחרי ולא סהדא בחדא, אבל הכא ה"ך
 סהדא בחדא לענין שבועה מהימן כמו הך סהדא קמא
 כן נראה לי ברור בדיוט הללו עכ"ל:

והנה מי"ש דכח לגבי חד או אפילו בחד ויהי היבא
 שהיה מחייב שבועה דאורייתא או היבא דאמרינן
 סלק עדותן כמאן דליחא כבר הארכנו בזה בס' קה"ח
 סימן פ"ו סק"ה דלא אמרינן סלק עדותן והיבא דחרי
 אמרי על שטר שהוא פרוש וחרי אמרי אינו פרוש לא
 אמרינן סלק עדותן אלא ארדה השטר פרוש מספק
 וכמי"ש ח"ק בבי"א ע"א וא"כ ע"כ מוכח דחרי וחרי
 כמאן דליחא דמי, וא"כ היה לענין שבועה פסול
 דבי היכי דמהני הפיסה למחזק בחדו וחרי לממון איכ
 ה"ה לענין שבועה אלא שכתבו בה שבועה שא"כ כל
 שהוא חייב אינו יוא"ל ודי שבועתו על אלא כשהבדר
 עפי"א שנים או עפי"א המסייע נאמן דס"ל עד המסייע
 פוטר המסייע לא הוי אלא כשנודע צדירות שהוא מסייעו,
 אבל כל שבועה אלא ניקח מיד שבועה דכל עיני
 שבועה אינו אלא לברר האמת וכל ספק כפך שבועה
 ולא ידעי אמאן סמכי אריך שבועה ע"ש, ועמי"ש שם
 כפי"ב סק"ט:

אמנם מן החימה על הש"ך שסחר משנתו ששנה לנו
 צ"ד ס"ו ק"ז סק"ד ע"כ נסחר הניח דברי ניומוין
 יוסף ר"פ האשה רבה בשם הרמב"א שכתב בשם רבו
 ז"ל, דוקא בעדות דבר שבערונה דבעינן שנים והאמינו
 לזה שאומר מה כשנים אבל באיסור דעלמא דסניי בחד
 כיון שלא האמינותו אלא כחד בן אחי אחריו ומכחשי
 ליה הוי הכחשה כחד לגבי חד כו', עכ"ל, ואחריו
 נמשכו מוהר"ש ל פ"ק דחולין ס"ו ע' וב"ש ס"ס א' ופסקו
 דלא כמורה"ק שורש ל"ג שפסק על אחד שאמר על
 השוחט ששחט שלא כהוגן השוחט מכחישו שהשוחט
 כשירה מעשה כיון דהאמינו לשוחט הו"ל כשנים ואין
 דבריו כל א' במקום שנים, אבל המחבר ס"ס א' פסק
 כמורה"ק, וכן נראה להדיא מדברי הרא"ש פ' הנזקין
 ומדברי ס"ה האשה רבה כו' ונראה לי ראייה לדבריהם
 מסוף סוטה גבי ע"א אומר ראייתו ההורג ואחד אומר
 לא ראייתו דאמרינן נמי הסם כ"מ שנאמן ע"א הרי הוא
 כשנים, ואפ"כ לומר דע"א הרמב"א וסייעתו דוקא
 היבא דגלי קרא דע"א נאמן הו"ל כשנים, דהא התורה
 האמינה כשנים אבל היבא דלא גלי לן קרא אלא כשה"ה
 או מהקנת החמים הוא נאמן כיון חתימה ספק חלב
 ספק שומן ואמר ע"א שהוא שומן, או היבא דל"ל נהב"ך
 ייגר והוא שוחק וכה"ג ובכל דוכתי דאמרינן ע"א נאמן
 באיסורין כיון דלא גלי לן קרא אינו חשוב כשנים אלא

אלא להעיד על הדבר הן לאיסור הן להיתר אבל להכחיש
 לראשון ולומר לא רחית דזה אינו ענין לאיסורין אלא
 בהכחשה לגוף העדות וכל שבא ראשון שוב אין השני
 נאמן להכחישו ולומר לא רחית אלא איב מעיד בתורה
 עדות להפוך האיסור להיתר בזה השני נאמן כמו
 הראשון זה הנראה לעיני :

ודע שראיתי בשיטה מקובצת ריש גימ' בעיני עד
 מהסייע פוער משבועה ובמה שהוכיחו דלכ"כ בין
 מיישי בהכחשת עדים מקיז מעי' לפרוך מה לעי' שכן
 אינו בהכחשה כיוצא בו אפי' דעד המסייע פוער
 וכחז שס דלפי' למד' אין עד המסייע פוער מי'מ
 מכחיש הוא הראשון וכיה אכתי איכא למיפרך שכן
 אינו בהכחשה כיוצא בזה אחר זה דכל מקום שהאמינה
 התורה עי'א הרי הוא כשנים דהיינו דוקא כשנעשה
 מעשה על פיו אבל לשבועה אף עי' דפסקו לו צ"ד
 שבועה על שלא נשבע עדיין כללו בזה אחת דמי'
 עי'א חורף דע"כ עי'א, אמנ' לעי'ד נראה דהא
 דאמרין כל שבאו בזה אחת על בהכחשה לראו כלום
 היינו דוקא ב'איסורין שהאמינה התורה אפי' לאשה
 וקרוב, ומש'ה כל שהוא מוכח'ס הויל עי'א בהכחשה
 ולא כלום הוא אבל עי'א הקס לשבועה בעינין שיני'ד
 בפני צ"ד והוא שהיה כשר זה אינו בתורת הכחשה
 כלל, והעד דהא בכל מקום עי'א בהכחשה לאו כלום
 הוא ואפי' אם בעל דבר מכחישו, ואלו עי'א לשבועה
 דבע"ד מכחישו ואפי' עי'א נאמן לשבועה, ומש'ה נמי
 אין עי'א אפי' כשר נאמן להכחישו אי' לאו עד מסייע
 פוער משבועה ומשום דעי'א לשבועה כשנים לממן,
 ומש'ה אפי' בלו בזה אחת אי' נמא' דעי'א קס לשבועה
 לחיוב ולא לפטור איב אפי' בזה אחת הויל השני כמו
 קרוב ואשה דאין בדבריהם כלום לעד שהאמינה תורה.
 וזה נראה לעי'ד ברור :

ובן נראה מדברי מוה"ר' מרובנבורק הביאו הראש
 בראייתו דעד המסייע פוער משבועה, מדלא
 פריך מה לעי'א ש'איו בהכחשה כיוצא בו, מלמ'א
 בראש' רפי'ק דמליע'א, ומבואר מדבריו דאי' לימא עד
 המסייע אינו פוער אפי' בהכחשה אינו ואפי' בזה
 אחת, והוא מטעמ'א דאמרין, דלא אמרינן עי'א בהכחשה
 לאו כלום הוא אלא היבא דפסול ואשה נמי מעיד בה,
 ומש'ה כל שבא אחד והכחישו בזה אחת הויל עי'א
 בהכחשה, אבל עי'א דקס לשבועה עיקרו בהכחשת
 בע"ד אפי' אינו נאמן להכחישו, ומשום דעי'א
 לשבועה כשנים לממן ואין בו תורת הכחשה, אלא אי'
 נמא' עד המסייע פוער, וזה ברור :

ויתיישב בזה מה שמקשה אחי הרב המופלג
 מוה"ר' יהודה קניא ש'ן בדברי תורתנו
 הדפן סי' של'ד שכתב דעי'א מסייע פוער משבועה
 אפי' משבועה מורה במקצת ושבועת שומרי'ן ועי'א
 מכחישו, והקשה אחי הנו' דהא קיייל דעי'א בהכחשה
 לאו כלום הוא ואיב אין המסייע פוערו כל שיש אחד
 המכחישו דנהי דיב'י תורה נאמנה' לעי'א לפטור
 משבועה היינו דוקא היבא דאין אחר מכחישו כמו בכל
 מקום דעי'א מהימן, ואם אחר מכחישו אין בעדותו
 כלום, והבואו דבריו עי'א בהכחשה לאו כיוצ' אלא
 ולפמי' דלא אמרינן עי'א בהכחשה לאו כיוצ' אלא
 במקום דעי'א קרוב ופסול ונוגע נמי יכולין
 להכחישו

ד'יף דעי'א מהימן, וכיון דלקרנן בעינין שנים, איב
 הראשון דמהימן מדכתיב לא נודע הא השני דלא גלי
 קרא אינו נאמן לקרנן, ועוד נראה לעי'ד דהא
 בעגלה ערופה כיון ששני אומר לא רחית אינו מעיד
 שום עדות אלא שמכ"ש הראשון לומר לא רחית, וכל
 מקום שהאמינה התורה אין השני נאמן להכחישו,
 ודוקא בהכחשה סי' חלב שהראשון מעיד עדותו שהיא
 שומן והשני כמו בן מעיד שהוא חלב, וכשה הראשון
 נאמן בעדותו, כך השני נאמן בעדותו, וכה"ג נראה
 בעי'א שאומר נחשכ'ן ייך זה לזעת כמה פוסקים דעי'א
 נאמן ב'איסורין ואפי' אחזק היתירא ובה השני והכחישו
 ואומר לו ביום פי' העדת שרית'ת בן ביום נחשכ'ן אי'
 אומר לא רחית, כה"ג אין השני נאמן בהכחשה בזה
 אחר זה, והתקבל כבר עדות הראשון ומשום דהשני
 שבא אחר זה אינו נאמן אלא להעיד ולא להכחיש לזה
 שכבר האמינו התורה, ולפי' בשבועה נמי דעי'א מסייע
 פוער והשני נאמן כמו הראשון איב כל בא הראשון
 לחייב שבועה ובה השני והעיד לפטורו אפי' בזאחי'ז
 השני נאמן כמו הא' :

ואחי הרב המופלג מוה"ר' יהודה כהנא ש'ן אמר
 דאפי' נמא' ב'איסורין כל שבא הראשון שוב אין
 השני נאמן, וכדעת בי"ד סי' קמ"ז, היינו דוקא
 ב'איסורין דאינו נאמן אלא בספק חלב ספק שומן וכיון
 שהאמינה התורה לראשון שוב אינו נאמן השני נגד
 החיבה שהוא ודאי חלב או ודאי שומן עפי' הראשון
 משאיב' לענין שבועה כיון דהעד ב'אמינה לא האמינו
 התורה רק לחייבו שבועה, ואיב השני נאמן לפטור
 משבועה פוערו גם משבועה דלתי על פי עי'א, ואפי'
 אי הוי משכחת פתרי' שהיו שנים מחייבים אותו שבועה
 כיון ששני' אלא שבועה השני כפוערו, דעד מסייע
 פוערו משבועה, ודבריו נכונים ודוק :

אחר כתבי זאת מלתי' כדבריו אלה בתשובת השב"ץ
 סי' כ"ב פי' זיל, והענין אינו אלא אם
 האוסר בא ראשון והמתיר בא אחרון, אם דומה לעי'א
 שבא ואמר נעמא' ואח"כ בא השני ואמר לא נעמא'ה
 אם הוא דומה לזה כו' אבל נראה ודאי שאין זו דומה
 לזה שלענין נעמא'ה לא האמינה תורה אלא האומר
 נעמא'ה וכן לענין עגלה ערופה לא האמינה תורה אלא
 האומר ראיתי עגלה ערופה משי'ה אם בא הוא ראשון הוי
 כשנים והמכחישו הוי אחד במקום שנים ואם בא אחרון
 אינו נאמן אבל לענין איסורין צ"ן להיתר עי'א נאמן
 שאעפי' שלא הוצרכה תורה לזו אלא להכי' וכדכתיבנה
 בלא ספק הרי' עי'א נאמנה'ו אלא עפי' מן התורה,
 וכי' הוא ש'אם להיתר נאמן קיז לאיסור ודבר הבא
 מקיז דאוריית'א הוא ש'אם דן קיז מעמ'א, והכי אי'
 בכתירות עי'א נאמן לומר חלב הוא זה והאכולו לוקה
 אעפי' שלא הוחזק ה'איסור אלא עפי' עי'א, וכי'
 הרמב"ם זיל בהל' שנגזר ובהל' סנהדרין פמ"ז, ואיב
 אפי' בא האוסר ראשון והמתיר אחרון הוי כבה אחת
 או כשני עדים המכחשים זה את זה עכ"ל עי'א, מיהו
 מ'ם או כשני עדים המכחשים זה את זה לא לפני'
 הפרש י'ם צ"ן עד נגד עד ובין שני עדים נגד שני עדים
 והוא דבשני כתי' עדים המכחשים זה' אפי' בזה כח
 השני ואמרו לכת ראשונה לא רחית' נמי הוי הכחשה
 צ"ן דקבי ודאי ינהו, אבל ב'איסורין אפי' דעי'א נאמן

שמעתא ו פרק כא

הכא שאומרים קטנים היו או קרובים היו משולדו עד עתה שנהרחקו ליכא למימר אוקמינהו אחזקיייהו, דהא פסלי אותן משולדו עביל, והרביה בירושוי הקשה דהא בקטנים או פסולי עדות מחמת קורבה משולדו נמי היכא חזקה דלין העדים חותמין על השטר האריב נעשה בגדול, וכדאי' פיק דכחכות דף י"ח, דפירשי' דכל מעשה שטר בגדולים המוכר והלוהק והעדים ע"ש, ולפמי' ניחא דהך חזקה דלין העדים חותמין אריב נעשה בגדול לא היו חזקה אלא מחמת סברה, וכמו דהך חזקה דלין אדם פורע חוך זמנו, וסברא לא מכרעת כלום במקום עדים, ומידי ספיקא לא נפקא, אלא דוקא חזקה קמייהא כמו חזקה כשרות וכיוצא חזקה קמא הוא דמהי בספיקא דדרי ודרי וזה נראה לי ברור ודוק :

פרק כג

נסתפקתי בספני טומאה ברשות היחיד ובה ע"א והעיד' שידוע בבירור שלא נטמא אם נאמן ע"א בזה, לפי מה שמצוה מדברי רוס' והראש' והטור דע"א אינו נאמן אלא היכא דלא אחזקו כמו בחתיבה ספק' חלב אבל נגד חזקה אין ע"א נאמן, וכיון דהפק טומאה ברה"י ספיקו טמא אפי' היכא דאריב חזקת טהרה, והוא מצוהר אלינו בשמעתא א' פ"ז, וכיון דאפי' חזקה לא מהני בספק טומאה ברה"י כל שכן דלא מהני, דע"א נאמן גרע מחזקה, כיון דלין ע"א נאמן נגד חזקה והא דכתיב וספרה לה דמינה שמעינן ע"א נאמן והיא עומדה ברה"י והו"ל ספק טומאה ברה"י ואפי' נאמנה, דכבר כתבו רוס' אפי' נדה דלא ילפינן ספק טומאה ברה"י אלא דוקא ספק מנע דומיא דסוטה ולא ספק' ראייה ע"ש, ואין להביא ראייה דע"א אינו נאמן בספק טומאה ברה"י אומותה גופא דהכתוב עימא כדאי, ואפי' דכונה היא אומותה לא נעמחתי וצריכותין ע"א נאמן אפי' ע"א עמו, דהא וספרה לה כתוב, דייל דסוטה חשוב כחשוד לאוסו דבר דאינו נאמן כיון דקיימא לה ונפחרה ועברה על יחוד שהוא ספק החזקה, ועוד דהו"ל דבר שבעבור כדלקמן:

אמנם נראה להביא ראייה דע"א נאמן בספק טומאה ברה"י מהא דאמר' ריפ"ק דחלוין הכל שוחטין הכי קתני הכל שוחטין ואפי' פמא בחלוין שנעשו על עהרס הקודש כיצד הוא עושה, מביא ספין ארובה ושוחט בה כדי שלא יגע בצמר, ובמוקדשים לא שוחט שמה יגע בצמר ואם שחט ארובה ברי לי שלא נגעתי בה שחיטתו כשירה כו', אלא אטמא במוקדשין צברי לא סגי, ומשני דליחא קמן דלשיילי, וכיחו שם חוסי' דיה דליחיה קמן וזיל ואפי' דעזרה רה"ר היא כדאמר פיק דספיקו, לא דמי נאמן ספק טומאה ברה"י, משום דרוב פעמים לא יכול ליהרר מליגע ואי איידי בצמה אחי' שפיר עביל, ואי נימא דע"א אינו נאמן בספק טומאה ברה"י אריב צמה דהו"ל רה"י היכי סגי לה צברי כיון דע"א אינו נאמן ליהרר בספיקא ואריב צעינן שפיר אחר' רואין אוהו, ומאי פריך צברי לי סגי, אפי' מוכח מזה דע"א נאמן בספק רה"י, אלא דבזה יש להשיב כיון דבידו נאמן אפי' נגד חזקה וזה דהו"ל בידו ליהרר מליגע משה צברי לי סגי, אבל

להכחשו, אבל ע"א דקם לשעשה בשנים לממן ליחא כלל בהכחשה אלא דע"א המכחשו הו"ל נמי עד והו"ל עד נגד, וס"ל לתרומה דהשן דכריב לא אמרינן סלק עדותן כמאן דליחא אלא כמאן דליחיהו דמי ופוער מספיקא ודוק :

פרק כב

זנה בהא דקיי"ל חרי ודרי ספיקא דרבנן אבל מן החורה אוקי אחזקה קמייהא ונסתפקתי היכא דליבא חזקס אלא רובא כיון דרובא עדיף מחזקה אריב לא ליהוי נמי אלא ספיקא דרבנן כמו בחזקה, אמנם דהיכא דליבא חזקה אלא רוב הו"ל ספיקא דלאורייתא, ומשום דחרי סהדי עדיף מרובא ואין הרוב יכול להכריע בחרי ודרי, ודוקא חזקה קמא הוא דמהני מן החורה משום דכיון דלפינו ספיקא דחרי ודרי אזלינן בחר חזקה, ואיך יכול להו"ל מן החזקה קמא עד דאחזבר טי"א מחזקתו הראשונה, אבל רובא אינו אלא ראייה הגונה להחיר יותר מלאיסור, אבל כיון דאיבא חרי ודרי לעולם ספיקא דלדורו ספק שקול אפי' במקום רוב, ומשום דרוב אינו מכריע במקום עדים כלום משום דחרי כמאה ומכ"ש חרי ודרי ורובא דלא עדיף מהרי, ולפי' נראה בשנים שאומרים שנמלא יתרה בבהמה ושנים מכחישים שלא היה יתרה, כיון דחזקה ליבא דהא לפי דברי העדים שנמלא יתרה נולדה עריפה מצען, אפי' דאיבא רובא אינו מכריע נגד עדים, והו"ל ספיקא דלאורייתא וכמי', וכן מוכח מדברי רוס' מרובא ופי' חזיה שכתבו בהא דאמרין מאי חזית דסמכת אחי' להדימני לבחראי במגו דפסלי לקמא' בגזלנותא, ויחירו דמגו נגד עדיף מעדים, דהא מגו במקום עדים אריב אמרינן ודרי כמאה והיה חרי נגד חרי ואיבא רובא צדידי' ואריב אפי' רוב ביהמות חזקת עריפות אבתי הו"ל ספיקא דלאורייתא, אלא דוקא חזקה כיון דהו"ל ספק קמן מוקי לה בפקה קמא, ומיהי ערה דהיה חרי אמרי פרע חוך זמנו ודרי אמרי לא פרע אין הלוה חייב לפרוע, ולא אמרינן אוקי חרי להדי חרי ואוקי אחזקה דלא פרע אינש בו זימני', דהך חזקה אינו אלא כמו סברה דלא פרע ועדיפא מרובא, ואפי' ראיית וסברות לא מהני בחרי ודרי אלא דוקא חזקה קמא הוא דמהני :

ובתום פ"ב דכחכות דף כ' ה"קו בהא דאמרין גבי שנים חותמין על השטר ובזא שנים מן השוק ואמרו ידענו שכתבי' הוא זה אבל אלוסי' היו קטנים היו פסולי עדות היו אם יש עדים שכתבי' וזא במקום אחר אין אלו נאמנין, ואמרין ענה דחרי ודרי כינהו ואוקי ממוגה בחזקת מארי', והקשו בתום דהי' אלא אמר רב חזקת אוקי להדי חרי וזיל, ואי' ולרב נחמן אמאי לא מגבינן ביה בשטרא הא סבר רב כחמן כרב הוא בשני כתי' עדים המכחישין ואי' דכל אחת צאה בפני עגמה ומעידה אפי' לפני עדות כל אחת חברה פסולה לכל ערתי חרי וזיל, ומכחישין אותן לומר שלא ליה כלום אלא אומרים אינכס נאמנים בדבר הזה דפסולין הייחס ליחשברי ואמאי לא מגבינן ביה בשטרא, וייל דהתם צאה כל אחת בפני עגמה מעידה משום דמוקמינן כל אחת בחזקת כשרות, אבל

אבל במקום שאינו בידו דליתו נאמן במקום חזקה היה דליתו נאמן ברה"י כיון דספק עומאה ברשות היחיד לא מהני חזקה היה ע"א לא מהני :

ולכאורה נראה ר'איה דלא מהני ע"א מהא דלית בסוטה ט"פ מי שקינא דף ג"א עד דאומר נעמאה ועד דאומר לא נעמאה אשה אומרת נעמאה ואשה אומרת לא נעמאה היחה שותה, ופרקי בש"ס וכיון דמדלורייחא ע"א מהימן אידך היכי מלי מכחיש ליה והא אמר עולא כל מקום שהאמינה התורה ע"א הרי כאן שנים, אלא אמר עולא הני לא היחה שותה, ואי נימא דע"א נאמן לטרה בס' רה"י איכ לפי מ"ש הירושב"א הובא בני ר"פ האשה רבה דוקא בעדות דבר שבערוה בעי שנים והאמינו לזה שאומר שנת כשרים אבל באיסור דעמאל כיון אלא האמינוהו אלא כחד כי אחי אחרניא ומכחיש הוי הכחשה כחד לגבי חד עביל, ואיכ בסוטה שהוא ספק עומאה ברה"י דנאמן ע"א לטרה איכ להימני' לשני כמו לראשון, אלא דליהיה דטובה הויל דבר שבערוה ויל דבר שבערוה פחות משנים וכו' ודל"ף דבר דבר מממון וגבי ממון אין ע"א נאמן בין להקל בין להחמיר אלא דעד שאומר נעמאה התורה הימניה מדכתיב ועד אין בה אבל השני אינו נאמן בטהרה, כיון דהויל דבר שבערוה אינו נאמן בטהרה, אבל עמאל ויל ע"א נאמן בטהרה בספק רה"י, אלא דלפמ"ש לעיל פ"ט דהא דלית ע"א מעיד דדבר שבערוה היינו היכא שיהיה לפינוי דבר טובה ואתחוק דבר טובה וכגון להעיד על גירושין או על לקדושין הוא דבר שנים דוקא אבל אם עד מעיד שלא היה כאן דבר שבערוה כלל ע"א נאמן ע"ש, איכ היה בסוטה כשאומר השני לא נעמאה וטהורה ואין בה דבר שבערוה אחי אינו נאמן, מיהו נראה דלפי מ"ש הירושב"א דוקא בעדות דבר שבערוה דבעי שנים והאמינו לזה כשנים אבל באיסור דעמאל דסגי בחד כיון שלא האמינוהו אלא כחד כי אחא אחריו ומכחיש הוי הכחשה כחד לגבי חד ולכאורה נראה מדברי הפוסקים באיסורין שמה נאמן השני כמו הראשון כיון דבא' סורין העד מעיד בחתיכה ספק חלב ספק שומן הן לומר חלב הן לומר שומן, והובא לעיל פ"ט פ"ב ע"ש, ואיכ למה צריך הירושב"א לומר נעמאל מהו דבעדות דבעי שנים והאמינו לזה כשנים לא היה צריך לחלק אלא משום דדדבר שבערוה השני אינו נאמן :

וכן נראה דלא תיקשי דגבי סוטה ראי' לומר דהשני נאמן כמו הראשון דזה שאומר לא נעמאה אינו מעיד דדבר שבערוה כיון דלא אתחוק דבר שבערוה, וכמ"ש לעיל פ"ג, לזה קאמר דוקא דדבר שבערוה דבעי שנים ואיכ האמינה תורה לזה שאומר נעמאה כשנים, והשני אע"י דנאמן משום דלא אתחוק דבר שבערוה ומעיד בטהרה אינו אלא בערוה ע"א והראשון שאומר נעמאל דלא אתחוק דבר שבערוה וזה מעיד נעמאה והוא דבר שבערוה כמו במעיד שנתקדשה לזה דלי בעי שנים וכיון דהאמינה התורה לראשון במקום שנים אין השני שיהא במקום ע"א נאמן נגד שנים, ובגמ' ויק' י"ב ע"ב הובא דברי הירושב"א לגבי סוטה ע"ש :

ועוד נראה דהשני השני שאומר לא נעמאה אין הפירוט שיעיד בודאי לא נעמאל אלא עהורה ב"א, דאיכ היכי הוה ספק אחד דאומר נעמאל

ושנים אומרים לא נעמאל היחה שותה, ואמאי שותה כיון דשנים אומרים עהורה היא אלא הסם שנים אומרים לא נעמאל היינו בפניך לא נעמאל שראינו יחד הסתירה ופנינו ובפניך לא היה עומאה, אבל יכול להיות אח"כ עומאה באותה סתירה כשהלכנו משם, וכה"ג הוא דשותה וכדפירש"י ע"ש, והיכא שאינו מעיד על טהרה אלא להכחיש הראשון כה"ג אפי' באיסורין נמי עד הראשון מהימן, ואין השני הבא להכחישו אח"כ נאמן כיון שהאמינה התורה לראשון וע"א דנאמן באיסורין אינו אלא דשותה וכדפירש"י ע"ש, והיכא היחר, וכמ"ש בפ"ט ע"ש, אבל להכחיש אינו נאמן לזה שבא בתחלה והאמינו תורה, וה"ג עד דאומר נעמאה ועד דאומר לא נעמאה אין השני מעיד שנתקדשה אלא מעיד בהכחשה לומר שאין הפיר' לא נעמאל, ובכה"ג אין השני נאמן וכמ"ש בפ"ט ע"ש :

אמנם נראה ר'איה דמהימן ע"א לטרה בספק עומאה ברה"י מהא דתמן בטהרה פ"ה עד דאומר נעמאל ועד דאומר לא נעמאל שנים אומרים נעמאל ושנים אומרים לא נעמאל ברה"י טמא ברה"י טהור, והסם ע"כ מייירי דכדכ' נסתפק הספק ברה"י או ברה"י אם נעמאל או לא, דליכא לימיר דהס' נטהרה עפ"י העדים, איכ בעד דאומר נעמאל שנים אומרים לא נעמאל טמא הוא אין ע"א מהימן היכא דאתחוק היתרא ואפי' לדעת הפוסקים דמהימן אפי' אתחוק היתרא ע"כ היכא דבאו בבת אחת הויל ע"א בהכחשה ולאו כלום הוא ואמאי טמא ברה"י, ע"כ מייירי דכדכ' נסתפק אם נעמאל, ומשמע דוקא רשום שאומר עד נעמאל אם לאו עד שאומר נעמאל היה נאמן ע"א לומר לא נעמאל בספק עומאה ברה"י ודוק :

שמעתא ז

בו יבואר דיני ע"א במיתה ודיני מסל'ת ודיני פוטיוני וטב"ע בגופו ובכליו :

פרק א

קיימא לן ע"א במיתה מהימן, ונעמאל כחבו תוס' דליתו אלא מדרבנן, ואע"ג דלית כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה מ"ה כיון שדומה הדבר הוון להאמינו משום חזקה דייקא ומכסה, ומתוך חומש שהחמיר עליה בסופה ודבר שיש קצת טעם וסמך לא חשיב עקור דבר מן התורה ע"ש בחוס' ר"פ האשה רבה, ויטענת ע"כ בשבט דף קמ"ה דלוקילי צה רבה משום עגונה, וכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מיהו ע"ש, ומיהו לביע' אם שום עדים אח"כ שהוא חן חייבת לקדושין, ובמבואר בש"ס פ' האשה רבה דף ק"ג ליתיה למחני' מדחי' גיה מדרשא ע"ש, ולא אמרינן הא כבר עקרוה רבנן לקדושיהו מיהו משום דלא עקרוה אלא משום דלאו חכמים להאמינן לעד שאומר מה, אבל כל שנתברר בודאי' ששקר העיד העד וחי היה לא עקרוה לקדושיהו, אלא כשהיה הדבר עומד כמו שהיה בהעדאת העד, אבל כשהתברר הדבר לא עקרוה לקדושיהו והויל הולך ממזר ומייבת קרבן :

ובשיטת

שמעתא ז פרק א

ומבאר דאטיג דאיתו עד בכל מילי מימ להאי מלחא דראוי להעיד חייב קרבן איכ אשה נמי בעדות מיהא דראוי להעיד אחאי לא מחייבה קרבן, וכו' חוסי יתיב להרב מוהרס חייב רפ יתיב חד על דברי חיים הוא חזיל חה לא אפטר כמה אפי, הכא דמרן ברמ פ"ג מהל' מלכים כחז דמלך אינו מעיד אפי' בעדות נפשות, והביא ראי' לדבריו ע"ש שכחז וכו' דאפי' הימא דמלך חייב בדיני נפשות מימ לא מהרלא קושא דבתי, משום דבשבעות אינו אלא בעדות ממון, כמיש' הרמב"ם פ"ט מהל' שבועת העדות, ומאד איני תמה על חייט איך נעלם ממנו דין זה, דהא לא אמרה אדם מעולם לחייב קרבן בשבעת העדות בעדות נפשות דאיהו אלא בעדות ממון ע"ש :

וריישב דברי חייט דולרי בעדות נפשות לחודיה ליכא דין שבועת העדות דאיתו אלא בעדות ממון, מיהו משכח לה בעדות נפשות שיש בו דין ממון כגון שיש לבעל עדים שיזנה אשתו וכן להפסידה כחובתה דכתיב המלך חייב קרבן שבועה, כיון דחובת עדות ממון כיון דמחוייב להעיד מחמת נפשות שבו, שאין חכמה ואין תבונה נגד ד' ולר"ך להעיד, וממילא מחוייב קרבן שבועה על חביעת החובת בממון שבו, וכיולא נזה טובא עדות נפשות שיש בו דין ממון, ומה שהקשה מוהר"ם חייב מדברי הכסף המשנה דמלך אינו מעיד אפי' בעדות נפשות וע"ש ראייתו ואינו מוכרח, ובחוס' סנהדרין ר"פ כהני כחבו להדיא דאפי' כיג ומלך חייבים להעיד לאפדוסה מאפסורא, ומדברי הרמב"ם אין הכרח דפליג בזה על דברי חוס', כמיש' המשנה למלך פ"א מעדות ע"ש, ומימ קטיא הך דאיתו נוהג בשנים, דהא אטיג דבעלמא אינה עד, דהא מלך נמי בעלמא אינו עד, ולמאי דחזי מסהיד וחייב קרבן שבועה ומימ, ולכן נראה דאטיג דאשה ועבד בשנים בעדות מיתה אינו בתורת עדות דאין עדות לפסולים, אלא שראו חכמים להאמין בתורת אומדנא ודיעה, וכמו שאמרנו בשם בפסולי עדות הלך אחר רוב דיעות, ומשהי' עד כבר אומר מת ואמרי' נרות אומרות לא מת חרי זה כמחלה על מחלה, ועיין שיע' אהי"ע כ"י י"ז ובחז"מ ובשי"ט שם, ומבואר דאפי' במקום שנאמרים אשה וקרוב ופסול וכשר הילוקי ביניהם דבפסולי עדות אחר רוב דיעות, ומשום דהא לאו בני עדות נינהו אלא אומדנא ודיעה שראו הזיל להאמין, ומשהי' הלך אחר רוב דיעות, ועד כבר שהוא בגדר עדות ממש הרי הוא נגד מלאה פסולים כמחלה על מחלה, וכיון דפסולים אינו בגדר עדות אלא בתורת אומדנא ודיעה, משהי' לאו בר קרבן בשבעת העדות אימיה, וכדאמרה גירושלמי, והוא עד לאפוקי אומר הרי את מקובל עלינו כשנים ומשום דאיש עד והוצא ר"ן ר"פ שבועת העדות, וכיון דאיתו בתורת עדות דפסולים לאו בני עדות נינהו אלא בתורת אומדנא ודיעה, כיון קרינא לה וגסרהה בסותה או בעד מיתה משום דייקא ומנכבא ומחך חומר כו' ראו חכמים להאמין בתורת אומדנא ודיעה, וכיון דאיתו בגדר עד אטיג דמהי' ומעיל בדבריו אינו בשבעת העדות, וכמו שבה ר"ן פקולב עלינו כשנים, אבל עד כבר דהוא בתורת עד אלא היכא דאיתו נאמן ולא מהי' עדותו לממון אינו בשבעת העדות, והיכא דנאמן הוא עדיפ' מדרבנן הול' בתורת עד ומחייב קרבן שבועה, וכמיש' חוס'

ובשיטה הרמב"ם נחלקו הפוסקים אם דעתו לומר דע"א מהימן במיתה מן התורה ומשום מלחא דעבירא לגלויי לא משקרי איש, ועיין בהשנות הריב"ש כ"ו קרי' וכו' קטיא וקפי"ב, ומוהר"ק שורש ל"ב כחז חז"ל, דפשיטא ב' ניוטו' אין לנו להקל משום ענוה אלא במקום שהקילו חכמים כגון בעדות אשה שהם היה כח בידם להקל, או משום דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש כמיש' הרמב"ם, או משום דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כו' דכפי' חוס' או משום דאפי' מדאורייתא נאמן ע"א כיון שהבד' עשוי להגלות כ"משמע מחך דברי דבית משה, ואף גם זאת אינו משום משום ענוה כדמוכח ר"מ האשה רבה דף פ"ה גרס שם איך זינא מחך חומר שהמרת בסופה כו' ופריך לא לתמור ולא ליקול, ומשני משום ענוה אקילו בה רבנן, משמע להדיא דאי לאו משום מחך חומר כו' לא היינו מקיל'ם משום ענוה דלא הדר ביה ר' זינא, מדלח קאמר אלא משום ענוה, ובשום ספר לא גרס אלא עכ"ל ע"ש, ובבאר דבריו ליישב דלא חיקשי' לשיטת הסבורים דע"א מהימן במיתה מן התורה משום ילחא דעבירא לגלויי, ואיכ' למה אמרו בש"ס משום ענוה ומשום חומר כו', לזה מפרש דהי' דמן התורה נאמן אשה היה ראוי להכמיס להחמיר משום חומר דא"א, אלא משום ענוה ומחך חומר כו' ודייקא ומנכבא העמידו על דין חורה, ומיכ' הירש"א בחידושי' בשיטת הסבורין דמן התורה מהימן, דהא דאמרו משום ענוה אקילו בה רבנן היינו בזה שלח החמירו בזה משום חומר דא"א יותר משל תורה ע"ש :

ובשורה מודע ביהודה כו' לגי הוכיח דע"א מהימן מן התורה, מהא דאמרו בפי' שבועת העדות

אמר רב פפא הכל מודים בג"א במיתה, ותיקשי הא דהנן שבועת העדות אינו נוהג אלא באנשים ולא בנשים, והא משכח לה בשנים בעד מיתה, דאשה נמי מהימא, אלא ודאי דאשה אינה נאמנת מן התורה בעד מיתה, אבז' ע"א דהא נאמן מן התורה ע"ש, ויהי' גם לפ"ז חיקשי' מהא דאמר"י שם הכל מודים בעד אי' בעד סוטה וזה ודאי מן התורה אפי' מפי נשים, וכבר נתקשה בזה הגאון המחבר בספרו שם, אלא דכבר הקשה דבר זה במשנה למלך בס' כשעת דרכים בגדר מזויח' כו' ק"ל, בזה דמין אינו נוהג בנשים דמשכחת בעד מיתה, ומחך לה דכיון דאשה אינה ראויה להעיד בעלמא אף ע"י דלקח מלחא נאמנא להעיד אינה הייבשת בשבעת העדות ע"ש, וכענין זה מלחא כחז אלו' בחייט פ"ב הערוות דאפילגי חזק וכו' עקיבא בש"ס אש הייב קרבן שבועת העדות, דהיך כ"ל דהייב ור' עקיבא ס"ל דפסור, וכחז שם הו' חזק מחייב בש"א היינו בעדות נפשות, דהא רחל אינו מעיד, וכו' עקיבא ס"ל דפסור דכיון דאיתו רחל להעיד בעלמא אטיג בדבריו נכפשו מעיד אינו עד להחייב עליה קרבן שבועה ע"ש :

מיהו אכתי' חיקשי' כיון דההא קיי"א דשי"א חייב שבועה וכמיש' הרמב"ם פ"ה מהי' בגוונא המלך וכו' משום מתיא חייב קרבן על שבועת העדות ועי' מייב' דבתי נפשות, דבדיני ממונות אין המלך מעיד וכדא"י ר"פ שבועת העדות דאיתו נוהג אלא בדבריו להעיד, ואמר רב פפא למעוטי מלך, ועי' ל"ל דמייב' דבתי נפשות,

דאורייתא, ואיכא למידק בזה דהא בירושלמי שם מקשה על עגמה לא תהא נאמנה, ומסיק מחוך שהיא יודעת שלא עשו דבריה רשעם אלא תכרהה אף היא אומרת אמה, והקשו שם בירושלמי מנחם אפי' על זרעה תהא גאמנה, ותינונו זרעה חזרה ללקוליה לארסון חזרה היא לקלקל גמנה כדי לקלקל תכרהה, ועיין בדברי הרב המגיד פ"ב מהל' גירושין הובא שם, ואיך השתא דלינה נאמנה על חברה ויודעת שלא יעשו דבריה רשעם ואומרת מה בעלי איך ודאי האמת אומרת, כיון שחברה לא תנשא, ואיך אמאי חתכל בחרומה כיון שודאי אמת שמה בעלה וליכא למימר שמקלקלת עגמה בשתאחא גררהה שלא חתכל חברהה בחרומה ולהפסידה לאכילת חרומה דלכא לרי' עקבה דסלי שם בשניה אין זו דרך מויליא מדי עבירה עד שחאה אסורה לינשא ואסורה מלאכול בחרומה ע"ש, ואיך גם היא לא תנשא דמיא דאומרת כן כדי שלא תחבל חברהה בחרומה אנכי דלא חישינן אלא לקלוקל זרעה בקלוקל בעלמה חבל בקלוקל בחרומה משום לא חתכל חרומה ולהפסידה עגמה :

ועוד דהא לפמי' חוס' לומר דלא תחבל בחרומה דאורייתא משום דחדא עבדה איסורא, ואיך היאך תנשא היא עגמה ימא דאמרה כן כדי לקלקל זרעה מחרומה ואורייתא, ע"כ לא אמרינן הכי שמתבוננת לקלוקל זרעה אלא כדי שתנשא ולקלקל על בעלה, ואיך הדרא קושיין לדוכייה היאך תחבל בחרומה דאורייתא כיון שהשתא דלא תנשא זרעה ויודעת שלא יעשה דבריה רשעם ואומרת למתויתאך תחבל זרעה חרומה דאורייתא, ואפשר משום חזקה דדייקא ומוסבא לא אסרי לזרעה לאכול בחרומה כיון דלינו מוכח בבירור, דאע"ג דמחירין לינשא ע"י חזקה זו אכל אינו צרור בזולא דהא אין האחין יורדין לנחלה על פי', ומשי' לא אסרינן לה לזרעה לאכילת חרומה מתמת חזקה דדייקא ומוסבא, דהיא גופה אינו אלא להקל משום עגונה ודוק, ובחוס' שם שכתבו ועל זרעה אין להאמינה ואוקמה אחזקה א"ל, מייד דהוי אשני שבילין, מיהו איכא הכא דעביד איסורא מיידי ובעבדי לא ילפינן מסוכה כדמוכח רש"י נדה ע"כ ודבריהם סחומין בלי ביאור, דהא גבי שני שבילין נמי איכא חד דעביד איסורא, דהא אחד הלך בזולא בשביל עגמה ואחיה שניהם עתרינן וכל חד וחד מותר לאכול דתפוחים וגם מאי עינן סוסה לבאן :

ונראה ביאור דבריהם דברים נדה ד"ה והלא וז"ל, ודוקא ספק נגע ספק לא נגע הוי ודאי עמא, אבל עמא שנגע בחד מן החביות ואינו יודע באיזו מהן נגע הוי שניהם עומאים מספק ואין עומאים שניהם בזולא דלא גמרי מסוסה אלא דבר שיכול להיות והכא האחד עתור בזולא, וכן משמע מירש מירש דקחני אמר להם רחמי' אחד מהם שנתפא ואינו יודע איזו מהם מביאים קרבן עומאה וקרבן עברה, ולא מייחי כל אחד קרבן עומאה משום דלא גמרינן מסוסה אלא דבר שיכול להיות, והא דפריך ההא אמאי מייחי קרבן עומאה לייחי קרבן עברה חרומה דאורייתא דה"ל שלשה רבין רשות הרבים והספק עתור אע"ג דלינו יכול להיות שיהו שניהם עתורים דהאחד ודאי עמא, וכן גבי שני שבילים פיק דספקים מנהרינן שניהם בבאול בזה אחר זה אע"ג שבזולא נעמא האחד, ההם לאו מסוסה גמרינן אלא דמוקמינן כל אחד בחזקה עתרה עכ"ל, ורי'

חוס' פ' שבעה העדות, דאפי' לרב ספא דס"ל משחק בקוביא מחזי חזי ומדאורייתא אפי' ס"ל דהיכא דנאמן מדרבנן דלזיל נמי חבר דרבנן לחומרה, ומשי' ס"ל בעד מיחה דמחייב אע"ג דלא חזי אלא מדרבנן ע"ש, ואיך היינו דוקא עד כשר הוא בגדר עד אלא פסולי עדות אפי' מדרבנן אינו בגדר עד, ומשי' בפסולי עדות הלך אחר רוב דיעות ובעד כשר נגד מאה פסולים כמתנה על מאה, ומשי' אינו בשבעה העדות אלא בחרויין להעיד וכמ"ש ודוק :

פרק ב

מיהו נראה לע"ג בשיטת הסוברין דע"א במיתה אינו אלא מדרבנן, דאי משום מלחא דעבידי לגלויי גרסה כיון דדבר שבערה ילפינן דבר דבר מממון, וגבי ממון לא מהימן ע"א אפי' במלחא דעבידי לגלויי, וכמו שהוכיח הריב"ש בס"י ק"ה ובס"י קפ"א, וכן ספק הרמ"א בחי"מ ס"י ל' דממון לא מהימן ע"א במלחא דעבידי לגלויי ע"ש, איך היה דבר שבערה לא מהימן במלחא דעבידי לגלויי, ולפי' אפשר לומר במי' בס"י ק"ה בזמן הזה חרס ר"ג שלא איש על אשמו, דאין ע"א נאמן שמהא אשמו דהוי דבר שמוחק באיסור ואין ע"א נאמן שמהא אשמו ע"ש, ולפמי' י"ל דע"א נאמן בזה ומשום מלחא דעבידי לגלויי ונאמן ע"א מן הסורה אפי' היכא דהתחקא דזה לא הוי דבר שבערה, והא דאין ע"א נאמן לומר מת בימי שנתפא לשוק שם בס"י ק"ה, ההם נמי דבר שבערה מיקרי וכמ"ש המדרכי ע"ש, ובחוס' פ' האשה שלום דף ק"ה א"ן האחין יורדין לנחלה על פיו וז"ל, והא דאמרינן בפי' המפקיד ק"ב ליח שבעתו בו שמה כע לא פליגי דמורידין קרבן לנכסי שניו, מני לאוקמי שבעתו בשיני עדים, דאי צע"א מיירי הא אשה דהכא בע"א דמיא ואפי' אין האחין יורדין לנחלה על פיו, ואיך מימ חיקטי אדמתיקה בע"א כי פליגי בשלל שבעתו בו שמה פ"י בשיני עדים אלא בע"א, דאי לא שמו כלל פסיפא דאין מורידין, וי"ל דהכא מיירי לירד ולמכור, וההם מיירי לאכול דמשמע ההם עכ"ל :

וראיתי במהרר"ם שהקשה בזה דפריך ההם מהא דתמיא הוי בניכס יתומים ונשותיכס האלמנה כו', בניכס דומיא דנשותיכס כו' ע"ש פ' המפקיד דף ל"ח, וכיון דמיירי בע"א הרי התירו הש"ס ע"ש ע"א, וע"ש שכתב שכבר הקשה קושיו זו מוהריב"ל והינה בקושיא ע"ש ולפי שיטת חו' בעדות אשה אינו אלא מדרבנן ומדאורייתא אין ע"א נאמן איך שפיר מידרש קרא בניכס דומיא דנשותיכס א"ן להם דהקני עפ"י ע"א, ובחוס' פ' האשה שלום שם צ"ה דאין האשה שהלכה היא ובעלה ומדע"י ואמרה מה בעלי תנשא ותחול בחובתה וזרעה אסורה, היתה בה ישראל לכהן תחכל בחרומה, וכתבו חוס' עלה וז"ל, מספקא לרי' אי דוקא בחרומה דרבנן אי נמי בחרומה דאורייתא דאוקמה אחזקה דדייקא ומוסבא ולא זרעה א"ן להאמינה ואוקמה אחזקה א"ל מידי דהוי אשני שבילין, מיהו איכא הכא חדא דעביד איסורא ממ"ג ובעבדי לא ילפינן מסוסה כדמוכח ריש נדה עכ"ל, ומדפרי הרמב"ם פ"ט מכל' תרומות שסתם משמע דאבלת גם בחרומה

פרק ג

בפרק שבועת העדות אמר רב פפא הכל מודים בעי'א בניה, והכל מודים בעי'א שווא פטור דאמר לה לדידה ולא אמר לב'ד, וכתיב שם הר'אן בשם הרמב'ם בכל עד מפי עד אם בא הראשון וכפר אין השני שאמר בשמו כאמן, והא' דאמר לה לדידה ולא אמר לב'ד עלמ'א דהראשון כאמן יוחר, היינו משום דהיא הפסידה לעגמה כמה שזוועמו להעיד בב'ד כיון דלא זריכה ליה ע'ש, ועיין בתשובה ב'י בדין מסליח סי' ז' שכתב שם שו"ז, ואפי' כשהעד הראשון כשר ועד שני מפסולי עדות משמע ב'י שבועת העדות ששומעין לדברי העד ששעד ששמע כן מפי האחר אפי' שוואו האחר מכחישו, דלחמירין החם הכל מודים בעד מיסה שווא פטור דאל' לדידה ולא אמר לה לב'ד כו', וקאמר שאם אמר לה ע'ש מח בעל'ך וכשרתה להביאו לב'ד כפר והשביעוהו אינו חייב קרבן שבווע, לפי שלא הפסידה ממון בזה שאלו העיד לה, דמאחר שכבר שמעה מפי שמה בעלה בזה לב'ד ואומרת כן מחירין אותה ליב'א, ואעפי' שהעד כופר ושבע שז'י' יודע שמת לא משגיחין ביה, והא' הכא דעד זה בחזקת שכרות הוא, ואשה מפסולי עדות היא ועוד שהיא נוגעת בדבר, ואי מהימני לה ולא משגיחין בדברי העד הכשר הכופר עד כאן לשונו:

ותמהני כמה שכתב בן בנפשימות גנד דברי הר'ן שקיבל בן מפי' הרמב'ן, ובי' הר'א'ם פ' שבועת העדות ע'ש, ובתשובה שארית יוסף סי' ל'ב כתב דאפי' עד הראשון פסול כגון שפחה ועבד הראשון כאמן יוחר ע'ש, ובשג'א גבורים פ' שבועת העדות כתב נמי דאמר לה לדידה ולא אמר להו לבת דפטור משום דהיא נאמנת יותר ע'ש, וזה כדברי השו"ב ב'י והוא גנד דברי הר'ן והר"ם, ועיין בשג'א סוף יבמות, ובקצ'ע למוחרת'ם הובאו דהראשון כאמן יוחר, מהא דאשמעינן רב פפא דאמר לב'ד בעי'א שווא פטור דאמר לה לדידה ולא אמר להו לב'ד, ואי דלא מני להכחיש הראשון איכ' מאי קמ'ל רב פפא דפטור, חיוב'ך ליה דליב'א בזה שום כפירה ממון כיון דהיא נאמנת יותר, אלא ודאי דהראשון נאמן יותר ומפסדה כפסירתו ואפי' קמ'ל דפטור דהיא גרמה לעגמה כמה שהשביעוהו ובגמרתה הביאוהו לב'ד וכמ'ש הר'ן ע'ש:

ואפ'שר ליישב דקמ'ל רב פפא דפטור אפי' דליב'א פסירה ממון, דהא נאמנת יותר דהוי אמינא כיון דל'י' שם ב'י' דבעות העדות בזה דקמ'ן אינו טהב אלא בראוי להעיד, דאמר רב פפא לאפוקי מ'ך, אבל משחק בקבוצ'א לא, כיון דמדלורייא'א מחז' חי הו'ל' עד ע'ש, ולפי שיטת הסבורים דע'א בניהא כאמן רב פפא דאמר ע'ש, אבל עד מפי עד לב'ש אינו אלא מדרבנן, ואי' נהי דהיא נאמנת אכתי הו'ל' כפירה ממון, כיון דמדלורייא'א מחז' חי העד הראשון דמדלורייא'א הראשון הוא העד ולא ה'א עד מפי עד, וקמ'ל רב פפא דאפי' פטור, ומשום דהם משחק בקבוצ'א הטעם מבוחר בחידושי' הרשב'א דהתמה עלה מה בכך דמדלורייא'א חי כיון דלפילו עידי' אינו מיעיל כלום מאחר דרבנן פסלוהו, וכתיב עלה דמכאן גזות.

וה'י ר'ו חוס' לומר דלר'תה מותרת אפי' בתרומה דלורייא'א והיא תנשא מידי דהוי אשני שבלין דכל חד וחד פטור אף ע'ב דסקרי אהדדי דאי אפשר להיות שניהם טהורים, וחזרו וכתבו מיהו איכא הכא דעבד איסורא ע'ב, ובכ'ה'ג לא ילפינן מסוטה, וביאור הדברים דכל היכא דלנו מורין הוראה ודאי אי אפשר להורות הוראה ודאית בדבר דסקרי אהדדי, ומ'ה'ע בשני זמרים אי אפשר להורות הוראה ודאית שיהיו שניהם עמאים מכללא דסקפ עומאה ברה'י ודאי עמא כיון דאי אפשר להיות שיהיו שניהם עומאה ודאית, אבל בשני שבלין הא דטהורין שניהם לאו הוראה ודאית מיקרי, אלא דאין לא עמאין אותו מספקא כיון דלכל אי' חזקה טהרה וכל היכא דליב'א חזקה טהרה אין אתה יכול לעמאו עד שנדע ש'א מחזקתו:

וה' נמי כוונת חוס' ריש נדה גבי שני שבלין מטהרין שניהם, אפי' שבו'דאי נעמא, החם לאו מסוטה נמרינן אלא דמוקמין כל אחד בחזקת טהרה, ואפי' דחזקה דילפינן ב'ים הוא מדכחיב וי'א הכהן מן הית' דלמא' אלכסיק ואחא ב'ר ליה שיעורא ע'ש פ'ק דחולין דף י', ואי' בחזקה נמי נימא דוק' היכא שיכול להיות כן, ולא כן בשני שבלין דאי' אפשר שיהיו טהורין שניהם, אלא דחזקה אינו הוראה ודאית אלא דאין הוא דלא מסקי מחזקתו, ולכל אחד ואי' אין אנו יכולין להוציא מחזקתו, ועיין חזקה עיין ב'י' התפירות להרמב'ם ס'פ בתרא דז'ר' וז'ל, שחזקה עמא עמא שרגלים לדבר, והטעם בזה מה שאמר שחזקה עמא עמא ופי' רגלים לדבר, שהענין י'א לדבר שאין לו חלית כל זמן שגל'ך אחר האפשריות, ואנאם העיקר כשהתקיים חיזה עיני' שיהיה נתיחה בחזקה עד שיבא דבר מבוחר שיבטלו מוצא החזקה, וכל דבר שיהיה בו ספק והפסדות אחר כרי' זה לא יסתלק החזקה עכ'ל, הרי דחזקה אינו הוראה ודאית אלא שאנו מתיחין אותו בחזקה עד שיבא דבר מבוחר שיבטלו מוצא החזקה אבל כל היכא דליב'א הוראה ודאי' אין אנו מורין אלא צדק שיכול להיות, ומ'ה'ה כתבו החוס' מיהו איכא הכא דעבד איסורא ממ'י, ובכ'ה'ג לא ילפינן מסוטה, וה'י כיון דליב'א הוראה ודאית ששנשא, ואי' ודאי' מה וזו האכל בתרומה, ואי' ודאי' חי, וכל כ'ה'ג לא ילפינן מסוטה לענין עומאה ברה'י, משום דאי אפשר הוראה ודאית בדבר שאי אפשר להיות אלא דוקא בשני שבלין דהוא מחמת חזקה, או זונה הוראה ודאית ומ'עמא' שכתבנו, דחזקה אינו ודאי' אלא שאנו מתיחין הדבר בחזקה, ואין עמאין אותו מספקא, ולפי שאין אנו הולכין אחר האפשריות וכמ'ש, ואי' אין לחזקה הוראה ודאי' ודוק היפ'ך, ולפי שיטת רש"י והרשב"א שווא במוהבי'יק דהא דע'א כאמן בעדות אשה היינו משום דלאשכחיהו רבנן לקידושין מיניה, ניחא דהאכל בתרומה דלורייא'א וליכא חדא דעבדה איסורא, דזו שהנשא עקרוס רבנן לקידושין מיניה ולא עבדה איסורא וזו שחאכל בתרומה דלורייא'א ולא תנשא לא עקרוס רבנן לקידושין מיניה עומא, פתח הרמב'ם פ'ט מה'י לר'תה דהאכל בתרומה, ומשמע אפילו בתרומה דלורייא'א וליכא איסור כלל לא זו ולא לזו ודוק ועמ'ש פ'א:

ל"ד סקיג בשם הכסף משנה עדים משלמין כאשר זמם אם הפסידו לענין הפיסה , דנקל יכול לחפוס דא"כ גראה מהו דמכוס הפיסה לחוד הו"ל ממין , דא"כ אחאי משלמין כאשר זמם , וא"כ הדרא קושיין , לדוכתא דלחייב צמדליק גדישו בשבת משום הפיסה , וכן בחאי זוק משום הפיסה לחודיה וא"ע :

אמנם בעיקר דברי הב"י בהשגחה והשיג שכתבו עטמא דרב פפא הכל מודים בעד מיתה שהוא פטור היכא דא"ל לדידה כ"ו , משום דלא מפסדה מידי כיון דהיא כוללת אמתת יוסר , וקשה דלא על כל פנים הראשון מכחש אותה ועד א' אינו כלום בהכחשה , וגם הר"ן לא קשיא ליה הא דא"ל לדידה אלא לפי קבלת הרמב"ן הראשון נאמן יוסר , ומשום דא"ל לאו דהראשון נאמן יוסר ליה ניחא ליה , ואמאי הא אפי' ניחא דהראשון אינו נאמן יוסר עכ"פ בהכחשה מיהא הו" , ועי' בהכחשה לאו כלום הוא ואב"י מפסדה בכפרתו , אריך נמי לומר משום דהיא גרמה בהם שהזיחו לביד , וא"כ מאי תליא זה בקבלת הרמב"ן , ובחלקת מחוקק סי' י"ז ס"ק י"ז כתב ז"ל , אבל אם בא העד שאמרה שמו , פ"י אפי' בא אחר שהתירו ליגשא דאם בא קודם שהתירו ליגשא אפי' עד אחר נמי לא הנשא ע"ש , ואין לומר דהך דאמר לה לדידה אי"צ מניחש שגבר התירו ליגשא , ומש"ה לא מפסדה מידי דלחייב נאמנת יוסר אי לאו קבלת הרמב"ן , וכן בהשגחה ב"י ובי"ג נמי נאמר כן דמייירא דא"ל לדידה ויבצר התירו ליגשא , דלחייב יוקשי לפי"ש הרמב"ם פ"ד מניחש דאם אשה אומרת מה לו היא עממה שאומרת מה בעלי והתירו ליגשא ואח"כ בא עד כשר הלא מהתירה הראשון ע"ש , ובשנוה"ה העדות ע"כ בעד כשר דלחייב נוהג בנשים , ועמ"ש פ"א , וא"כ הכא שהיא עממה אומרת מה בעלי בשם הראשון הכשר , והא דהכ"ה מכחשה לא מהני מה שהתירו ליגשא , ואפי' הרמב"ן והרשב"א שחולקין על הרמב"ם באשה מודים בהיא עממה בלא מהני התירו ליגשא , ומשום דהיא עממה אינה צדקה עד לומר דה מקום שהאמינה התורה עד א' , וכן פסקו בחי"מ ובי"ש סי' י"ז סעיף י"ח ע"ש :

ועוד קשה דאפי' בהתירו ליגשא משמע שביד דבאבוי' דלכתחלה לא הנשא כל שבה עי' להכחיש , וע"ש בחום התירו ליגשא לא תלא מהתירה הראשון היינו לענין דלא תלא אם נשאת , אבל לכתחלה לא הנשא משום הכי מנך קשקות פה , וי"ש הטור אה"ע סי' י"ז והרמ"א שם סעיף ל"ז , וכל היכא דלכתחלה לא הנשא אינה גובה כחובתה לעת הרמב"ם והראש"ה , ומשום דלא קרינן ביה לכשתנשא לאחר חטלי' מש"כ ל"ב , ועי' ב"ש ס"ק כ"ז , ובפ"י שנועת העד דמייירא לבחובה וא"כ אמר לדידה אחאי פטור הא הפסדה כתיבתה אפי' אם התירו ליגשא אם מכחיש הראשון כיון דלכתחלה לא הנשא אין לה כחובה , ואפי' לדעת הגה"ה מיימוני ודעת הש"ע סי' י"ז סעיף ל"ה דגובה כחובה במ"ס שאין להם סוף אפי' דלכתחלה לא הנשא , ככך כתבו בחי"מ וע"ש שם דוקא כ"ש שני עדים על זה , כגפ"ל למוס בחי"מ להם סוף , דבממון סוף לא סמכינן על ע"ש ע"ש בדבריים , והב"ד דליכא שני עדים אלא על פ"י דאין האחין יורדין לחלה , ומה שגובה כחובתה אינו אלא משום חנאי כחובתה לכשתנשא לאחר , והיכא דלכתחלה

דכלל הני פסולי דרבנן אם הפס אפי' בעדים לא מפיקין מיניה , ומש"ה מחייב משחק בקוביא כיון דע"פ עדותו הו"ל מהני ליה הפיסה וחשיב ליה כפירה ממון , והב"ד אפי' דמדאורייתא מחזי חזי כה"ה כה"ה אינה נאמנת אפי' הקורה כיון דהיא עד מפי' עד והראשון הוא העד מי"מ כיון דסוף סוף לא מהני כלום דהא מדרבנן היא ג"כ עד , וצ"ה ניחא לי"ש"ב מה שהקשה מוה"ר"ש על הרמב"ם במה שלא הביא בהלכותיו סיפא דרב פפא דפטור היכא דא"ל לדידה ולא אמר לה פפא דפטור אינו אלא דהא עיקר מה דלשמעינן רב פפא דפטור אינו אלא משום דק"ד כיון דמן התורה הוא העד ולא היא , ורב פפא ס"ל כיון דמדאורייתא מחזי חזי , אבל הרמב"ם שפסק בפ"י מהל' שבועות כרב אחא בר יעקב דמשחק בקוביא מני פטור , ואזיל בתר דרבנן , וא"כ הש"א דתקון רבנן עד מפי' עד נאמן א"כ פשיטא דפטור , כיון דלא מפסדה מודי , כיון דהיא נאמנת שנתאר לה מה בעלה , וכדעת שו"ת ב"י ושלטי' גבורים :

אמנם במ"ס הרשב"א בחידושי'ו בעטמא דרב פפא דמשחק בקוביא כיון דמדאורייתא מחזי חזי והלא אינו מפסיד כלום בשתיקתו כיון דהוא פסול מדרבנן והעלה בעטמא דלמחא משום דכלל הני פסולי דרבנן מהני הפיסה , וא"כ מילך בהא דהנן פ' שבועת העדות משביע אני עי"כ שכתבואו והעידוגי שהדליק גדישו בשבת פטור ע"ש , ומשום דלא כפירח ממון הו"ל דק"ל בדרבנא מיניה פטור , וכיון דנקים ליה בדרבנא מיניה מהני הפיסה , וכמ"ש רש"י ב"י הפועלים דף ק"א ע"ש , דק"ל בדרבנא מיניה אינו אלא דביד לא מחייבי משום שתי רשעות אבל מחייב הוא לנאח ידי שמים והא הפס לא מפיקין מיניה ע"ש , וא"כ לחייב קרבן שבועה דהו"ל כפירה ממון כיון דמהני בעדותו לחפיהם וכמו דמשחק בקוביא וכן יוקשי' בהא דאמרין פ' שבועת העדות דף ל"ג , איבעיה להו משביע עדי קנס מהו כ"ו , ה"ס חזי זוק ע"ש , והא בחאי זוק דעת הרשב"ד אפילו מודה ביה מהני הפיסה , ומשום דקרבן אי"ת ליה גביה אלא דלא כ"יפי ליה בי דינא וכשתפס אידך לא מפיקין ואפי' תפס בשה"י , מש"כ בשאר קנסות , וכ"י הרשב"א בחידושי'ו ל"ב פ"ג ע"ש , וא"כ היכי פטע ליה מחזי חזי , הא עטמא דמשביע עדי קנס דפטור אינו אלא משום דכי מודה מקמי דלחוי סהדי מפטר , ובחאי זוק עכ"פ בתפס מהני וכל היכא דמהני הפיסה מחייבי קרבן שבועה כמו דמשחק בקוביא :

ואפשר דגם הרשב"א לא קאמר בעטמא דפסולי דרבנן דמחייבי קרבן שבועה משום הפיסה אלא היכא דמדאורייתא מחזי חזי , והו"ל עד מש"כ כלל הפיסה אלא דלא מהני כלום בעדותו מין דהכחיש פסלוה , לזה אמרין כיון דעכ"פ הפיסה הו"ל מפסיד בעדותו , ועד מיהא הו"ל מהתורה אפי' בלא הפיסה , אבל היכא דלחוי עד כלל ולא מהני כלום בעדותו לחייב לא מדאורייתא ולא מדרבנן , ואינו מועיל לחפיהם אלא משום דחייב קרבן שבועה , ועד גראה מוכת מדברי רב פפא דאמר דמשחק בקוביא כיון דמדאורייתא מחזי חזי , והיפוך ליה דמועיל לחפיהם , אלא משמע דלחוי מחויב להעד משום הפיסה אלא היכא דהוי עכ"פ עד מדאורייתא וכמ"ש , ח"ך קשה לפי"ש ב"י קה"ה סי' (מ)

שמעתא ז פרק ג

לכחחלה לא תנשא לא יכא תנאי כחובתה, והדרא קושא לדוכתיה במי' בתשובה וסגי' לפרש דלמך לדידה משום דלא מפסדה מידי, ומאמי לא מפסדה כיון דהראשון מחמי', ואיכ' אפי' התיבא לישא אין לה חובה, וגם מדברי הרין משמע דאי לא קבלת הרמבין כיון מפשט עממא דלמך לדידה משום דלא מפסדה ע"י הכחשת הראשון, ומאמי נקי דאין הראשון נאמן יותר הכחשה מיהא הוי, ואפי' התיבא לישא אין לה כחובה וכמי':

ורבן גראה דאי לאו קבלת הרמבין דהראשון נאמן יותר אמרינן דהיא נאמנת יותר, משום דעד מפי עד כיון שהאמינו חכמים שאמר כן הראשון איכ' הוי'ל השני כמו חרי לענין זה, ואפי' לא התיבא לישא דנאמן הראשון להכחיש, היינו דוקא לומר לא מה אבל בה שאמר מפי הראשון והוא בחזקה שאמר הראשון כן הו' אינו יכול להכחיש ולומר לא אמרתי כן דהוי'ל בחזקת חוזר ומגיד, וכמי' בעדים החותמים על השטר דלמרינן כיון שהגיד טוב אינו חוזר ומגיד ואפי' לא העדים החותמים לא חתמו, כיון דהעדים החותמים על השטר כמי' שנחקרה עדותן בדי' דאין לריך קיום מן החורה טוב אינם נאמנים לומר לא חתמנו, ואלו עדים אחרים מהימי לומר מזויף הוא ומשום דלאו עדים החותמים כיון שלא דין חתמו דהוי'ל כמי' שנחקרה עדותן בדי', איכ' כשאמרו לא חתמנו הוי'ל חוזר ומגיד, אבל עדים אחרים שפיר מהימי לומר מזויף, והינן זה הראשון שאנו דנין מפי השני שאמר משמו איך שהשיר טוב אינו נאמן הראשון לומר לא העדתי, דכיון שהגיד טוב אינו חוזר ומגיד, ועמי' בסי' קא'הא סו' מי' סקיה ולפי' מי' בחלקה מחוקק ס'ק י"ז חז'ל, אבל אם בא העד שאמר משמו, פי' אפי' בא ארס שהתיבא לישא דאם בא קודם שהתיבא לישא ואפי' ע"א נמי לא תנשא ע"ש, ולפי' אינו לריך לזה, הלא אפי' קודם שהתיבא לישא אי לאו דהראשון נאמן יותר היה השני נאמן יותר, משום דכיון שהוא בחזקה שהגיד טוב אינו חוזר ומגיד, והשני מהיטן כבשרי אפי' קודם שהתיבא לישא שהראשון אמר כן ואכתי' יע':

פרק ד

כתב המזל פי"ב מגירושין חז'ל, נסתפקתי בהא דקוייל דחמש נשים אין מעדות או הו' אשת איש גמורה, דכיון דאין מעדות מוקי לה בחזקה חיי' ואינה נמי מוקי לה בחזקה אי'ל, או דלמא נדחי' דקוייל דאין מעדות היינו משום דמספקא לן ש"א מתוך שאלה העידה ומחבונות לקלקלה, ומשי' אינה יתרת בעדות זו, איך לעולם מידי ספיקא לא נפקא דלמא העידו אחת, ונפקא מינה לניי שקודם אשה זו שהעידו עליה אחת, מחמת נשים אם ואכר בקרובותיה דלמא הקידושין חלו ואכר בקרובותיה כו', ונראה שדין זה הלוי בפלוגתא שנחלקו רבינו והראב"ד פ"ט מהרומות בכת ישראל הנשואה לכהן שהעידו עליה אחת מחמת נשים הללו שמת בעולם, דרבינו ט"ל דאובלת בתרומה בחזקה דבעלה קיים והראב"ד פסק כרי' עקיבא דאסורה לישא ואסורה לאכול בתרומה, ולדעת רבינו נראה

דחשיב לה כאלא גמורה, ומשי' מותרת לאכול בתרומה, ואיכ' לדידיה מי שקודם אותה לא נאכר בקרובותיה, ולדעת הראב"ד דס"ל דאסורה לאכול בתרומה אלא לחי' ליה דהוי ספק אשת איש, ואיכ' לדידיה מי שקודם אותה נאכר בקרובותיה, ואם זינאה הולד ספק ממזר ואסור במזמור עכ"ל:

ורענ"ד נראה בזה דודאי אין כאן קידושי חופסין כלל והוא דכיון דמדינתא אין ע"א בדבר שבטעור, ועיקרא דמלמא שראו חז"ל להאמינן ע"א אלא משום עגונה כדאי' ר"פ האשה רבה ובתו חוסי' דיע כח ביד חכמים להאמינן במקום שהדבר הגון, ועקרוה דבר מן החורה ע"ש, ורשי' והרשב"א כהנו משום עגונה הקלו ועקרוה לקידושין מהימי, ועמי' צפי' וכיון דחמש נשים אין אלו מניין מפי'ן חו' ליכא משה עגונה וכיון דליכא משום עגונה ממילא הדרא לדין חורה דאין דבר שבטעור פחות משנים, ודאי' ליה נראה דכיון דלרה אינה נאמנת אפי' להכחיש וכדאי'הא ס' האשה שלא דף קייח, דכל לא מת בעדות אשה לאו הכחשה, והיינו דהכחשה נרה לאו הכחשה ומשי' תן שם אחת אומרת מה ואחת אומרת לא מה זו שזומרת מה תנשא והטוב כחובתה וזו שאומרת לא מה לא תנשא ע"ש, ואי ימא דמידי ספיקא לא נפקא עדות נרה ומשי' לא תנשא, איכ' אמאי לא מהני דברי נדחי' להכחיש כיון דאמרת שמה אחת כדבריה, אפי' כמי' דכיון דמדינתא אין דבר שבטעור פחות משנים בין להקל בין להחמיר ומשי' עגונה בלבד הקילו חכמים וכן בידם, וכמי' משעמי' הי'ל אבל ברה שאל ראו חכמים להאמינן הוי'ל כמאל דליתיה אפי' לא מהני דברי נדחי' להכחשה, והא דס"ל להראב"ד דאסורה לאכול בתרומה, הגה וצ"ל מה דאי' בירושלמי בהא דתנן האשה שאלכה היא ובתיה למדי' ובאה ואמרה מה בעלי תנשא והטוב כחובתה ויתרתא אפי' לא מהני דברי נדחי' להכחשה, והא דתנן מחוך שהיא יודעת שלא עשו דבריה רובם אלא חברתה אף היא אומרת אחת, ומקשה מעתה אפי' על נראה תהא נאמנת, ויתרו איכ' חורה לקלקלה הראשון חשודה היא לקלקל עגמה כדי לקלקל חברתה ע"ש, איכ' י"ל דלרה לא הוי'ל עד כלל, ומשום והא דאסורה לאכול בתרומה היינו משום דכיון דלרה לא תנשא ויודעת שלא עשו דבריה רובם חו' אינה חשודה משום שקלקל ומשי' היא עגמה תנשא, ומי' נמי אסורה נרה בתרומה כיון דהשתא לא עשו דברים רובם, וזה לא אמרינן דמחמת שאלה מקלקלה עגמה כדי לקלקל אח' חברתה שלא תחלב בתרומה, דלא מהי'ל בשם שקלקלו כזה, וכמי' צפי' ע"ש, או אפשר משום דחדא עבדה איסור ממין כיון דחברתה תנשא משיה נראה לא תחלב בתרומה, וכמי' חוסי' ס' האשה שאל דף קייח דאפי' לרי' ערפו' דס"ל דתחלב בתרומה אי'ל אלא בתרומה דרבנן אבל תרומה דאורייתא לא תחלב משום דחדא עבדה איסורא ממין ע"ש, ואיכ' הא דס"ל לרי' עקיבא דלא תחלב בתרומה נמי מהי'ע הוא:

ועוד נראה הא דס"ל לרי' עקיבא דלא תחלב בתרומה והראב"ד פסק כחוי'ה היינו משום דאיכ' נאמן באיסורין וכשם שנאמן אדם לומר ס' זה כהן לאחילנו בתרומה משום דע"א נאמן באיסורין וכמבואר ברין פי"ב דקבוצות

שונא בזה , ועוד דהאחרונים חולקין בזה על דברי תשובה הגו' , ולכן נראה דוקא בעד כשר הוא דשונא כשר להעיד , אבל הפסולים להעיד דכשר בסומא אינו אלא משום אומדנא והוכחה דקושטא האמרי כיון דקילא לה וגסחרה , וכל ששונא ואיכא למימר דמחמת שגאה קאמר פסול להעיד , ומסיה אין הנדה נאמנת להפסיד כחובתה :

פרק ה

כתב בשעת שהי' סו' י"ז סעיף ו' בשעת הגזרות מחירים נשים עפי' בעלי תשובה שמעידים מה שראו בשעת לרה אפי' שהמירו דתן מכה אויב והוא מתשובה הראש' כלל י"ד סו' א' ע"ש , דלא תי תחלתא בפסול כיון דלנוסים היו ואיכא למידק בזה דנהי דכתב הרמב"ם בחלו שלג עבירות , שעליהם נאמר יסרג ואל יעבור דאם עבר ביטל מזוה עשה ונקדשתי , ומשמע דאינו אלא עשה אכתי ראו' להיות פסול לעדות , ואע"ב דרשע לא מיקרי אלא בעובר עבירה שיש בו מלקוח או מיתה כ"ד אבל מבטל עשה אינו רשע להיות פסול לעדות איינו היכא דעשה להכעים דאין בו חשש חימוד , אבל כל ששעה משום חשש חימוד אפי' לא עבר עבירה שיש בו מלקוח פסול להעיד משום רשע דחמס , וכמבואר בסו' ל"ד , והני גמי שאין עושין להכעים ראו' לפסול משום רשע דחמס כיון דעושין להאבון , ולאכן נראה דעיקר הטעם דחמס משום דיירו חקפו , ולאכחן בגמי' פ' ז"א בני כשרים לעריות דס"ל לרב נחמן דכשר לעדות , ופי' מקלח מפרשים אפילו ודאי עבר משום דיירו חקפו ואיכ' מיכ"ש בחלו שאלאינו בגנפין דיירן חוקפן , ואע"ב דבא על ערוה פסול היינו משום דהחם מני עפי לבוף יצרו אבל בלוגים הריגה אע"ב דעבר דאמירא דרחמנא אינו פסול להעיד משום דיירו חוקפו , ובכוחו נודע ביהודה חלק אהי' שם תשובה אחת מהרב הגאון החכם מוהר"ר יצחק ב"ר יצחק דוד הקשה בזה מה דלא צ"ל : דאמרי פ"ב דה"ב כה"ב כה"ב ר' מאיר אין נאמנין לפסולו ואיך חסדא קסבר ר' מאיר עדים שאמרו להם החמו שקר ואל תהרגו יסרגו ואל יחתמו שקר , ומבואר דכתיב דלנוסים כל ששונא ואל יעבור פסול לעדות ע"ש :

ובבר כתבנו בזה בס' קה"ת סו' ל"ה ס"ק ד' דלא קשה מידי דאע"ב דלנוסין אין פסולין בכך לעדות מימ' כל שעשו שלא כדון כחורה אין אדם משים עצמו רשע לומר ששעה שלא תכורה הולכה , וכמי' שם ראי' לזה מהא דאמרו בעדים שאמרו אמה היה דבריו אין נאמנים משום דעולה הוא ואין אדם משים עצמו רשע , ולא מנינו פסולין עדים שחתמו עצמן על אמה , ואע"ב דלפי' דמקום ס"ל נפסול לעדות כל שאינו כחורה הו"ל משים עצמו רשע ואין אדם נאמן על עצמו בכך ע"ש , וכעת הנה נאמתי כדבריה אלה מפורש בחידושי הרשב"א פ"א דחלוכות ע"ש בזה דלמר דר' חסדא קסבר ר' מאיר עדים שאמרו להם החמו שקר ואל תהרגו יסרגו ואל יחתמו שקר וז"ל , ואע"ב דקיי"ל אין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש אלא שלשה דברים כו' , מימ' מדות חסידות הוא דליקטליה ולא יחתמו שקר , ופי' אלא הכי משוי

דחלוכות הי' ראו' לומר בע"א שמעיד שמת בעלה ללא חאלב בתרומה מדינא , ומסיה אפי' נרחה נמי נאמנת כה כיון דאשכח דלא חמרה לשגאה והו"ל ע"א מדינא , אבל ליגשא דהו"ל דבר שבערוה למדינא בעי שנים אפי' במקום דליכא חשש שגאה ואינו אלא מדרבנן ומשום עגונה הקילו , וכל שלא נשאל דליכא עגונה ממילא אוקמה על דין חורה דבעי שנים וכמי' , וגם כיון דאין הדבר דומה להאמין בדירור או ליכא חקנת חכמים בזה כלל ומסיה אפי' ספק קידושין לא הו' , והרמב"ם דפסק דחאלב בתרומה כרי' ערפון אע"ב דע"א נאמן בחיסורין , ולפמי' השיך בס' ק"י' ביד אפי' אחזק היראה או חיסורה ע"א מהימן , ולכאורה ראו' לומר שלא חאלב בתרומה מחמת ע"א דהא אינו ברור שהאמר מחמת שגאה וכמו שביאר הקמן , נראה לפמי' חמיר בחידושי פ' ז"ב דף ל' בהא דלפי' שם בע"א שאמר המעות של מעשר שני הם לא אמר כלום אם הם בבית , וכתיב עלה הרי' ז"ל ואע"ב דע"א נאמן בחיסורין והיה בדין שיהיה נאמן לענין מעשר שני , אפשר ששעדות זה של מעשר שני דין ממון יש בו שהמעשר שני ממון גבוה והוא בא להיטיב הממון מחזקתו ודבר שבממון אינו פחות משנים , ואע"ב שיש חיסור בדבר , וכן דעת החו"י ז"ל ע"ב , ועמי' בשמעתא פ' י"ג , ואיכ' היה בעד המעיד שמת בעלה כיון שעדות זו בדבר שבערוה הוא מעיד דהו"ל דין ממון , דהא יליף דבר דבר ממון תו אינו נאמן אפי' לחיסור שבו דהיינו אכילת תרומה וכמו היכא דלית ביה דין ממון אינו נאמן אפי' לחיסור שבו ומסיה חאלב בתרומה מדינא אין ע"א נאמן בה אלא מדרבנן , ועדות נרה דאין הדבר לחכמים ראו' להאמין אוקמה דאינא וכמי' ודוק :

ובבנהנת למת' פ"א מסייע פהכ הרב המגיד דבהא דחמס נשים ששאלוח זו אח זו מעידות זו על זו לומר שנתמאת , וכתיב עלה ז"ל עיין בדברי הרב נחמנד לעיל פי"ט מגירושין שכתב לדעת הרמב"ם הני נשי' למדו לכוס' דכר שקר וחשבינה כהא א"ס גמורה , זמורתא וזמורתא דבב' בתרומה ופי' זה צריך לדעת אמאי הכא נאמנת לאוסרה על בעלה לדעת הרב"ד שפסק כרי' עקיבא דאוסרה לאכול בתרומה , נראה דהי' נאסרה על בעלה מטפס קולא שתייה אסורה עליו בודאי ע"ב , ולפמי' ניחא דע"א נאמן מה בעלה מדינא בעי שנים דאין דבר שבערוה פחות משנים ואפי' לחיסור שבו והוא אכילת תרומה , כיון דעיקרו דבר שבערוה דהו"ל כדון דין ממון וכמי' , וכיון דלא ראו חכמים להאמין אוקמה דלחרייאה , ואפי' ספק קידושין ע"ב ושפחה נאמן בה אלא דחמו חכמים בחמש גמי' שמתת שגאה אמרו אבל מידי שפיקה לא נפקה דאם אין כאן שגאה הרי זו נאמנת דבר חורה כסותה ומסיה נאמנין לומר נעמאת לאוסרה על בעלה ולא להפסידה כחובתה ודוק , אלא דהיא נופא טעמא בעי , דכתב הרמב"ם פ"א מחטוה דחמס נאמן אינן האמינים להפסיד כחובתה והא מדינא ע"א חסר בשועה ופ"י ע"ב ושפחה מדכ"ב ועד אין בה , אלא משום חשש שגאה , ודברי ממונות שונא גמור נמי כשר להעיד , דכתב מוהר"ש"ל בשו"ת דשונא גמור שהוא אורי ומתקיים דעתו פסול להעיד , אינו מוכרח לרבה שהיה בנדר

פרק ו

בתשובת מוהריב"ל נסתפק בעד שלא היה רואה

להעיד עדותו המועיל להתרחק האשה עד שיחתו לו סכר הרבה, וע"ש שחקר את פסול וטבל סכר להעיד הוי מדרבנן, איכ בעדות אשה כשר, ואם פסולו מן החורה גם לעדות אשה פסול, וכווננו גופיה נמי מספקא ליה אם פסולו משום דחשדין ליה למשקר משום דהשדין ליה למשקר בשביל שכרו, או ימא פסול משום דאדם קרוב אל עלמו אבל לא חשדין ליה למשקר ואיכ טעל סכר מן החורה, וע"ש שכח דאי ימא טעל סכר להעיד פסול מן החורה, וימא דנוגע נמי פסולו משום משקר, איכ הא דנוגע סכר להעיד עדותו בטילה מדרבנן היינו דוקא היכא שאינו טעל אל סכר טורחו דבר מועט, אבל טעל סכר הרבה יותר מכדי ערחתו פסול מן החורה ע"ש, וכבר נהבנו מזה בס' קצתיה ס"י ל"ד ס"ק ד', ובטו"ח טורח ניהודה חלק אה"ע ס"י כ"ז כתב שלדעת הרמב"ם ס"יב מניירותו בעטמא דע"א מבימה משום מלהא דעבידי לגלויי לא משקרי אינטי איכא למיפסג מהאי דיבמות דף ע"ז, דפר"ך ומי מהימן והאמר ר' אבה א"ר כל תיח שמורה הלכה ובה א"ל קודם מעשה אמרה כ"ו ואם לאו אין שומעין לו, ומשיי שאי הכא דשמואל ובי דמי קיים ופירש"י ומלחא דעבידי לגלויי לא משקרי אינטי וע"ש שיחרא הוא נוגע בדבר שיהי נר"ך לאותו הגורא שיהי בה ע"א וא"ש, אלמא דבמלחא דעבידי לגלויי אפי' נוגע לאמן, איך ש"ס לעדות נרגא בהוראה וכו', דהרי אמרו דיבמות פ' החולץ דף מ"ז גבי פלוהא דר' יהודה ורבנן גבי גר חגי' ראה, ופסקו הרמב"ם והרא"ש שאפי' אמר נאגיריה בפני ב"ד של פ' לא מהימן, ואף שהוא מלחא דעבידי לגלויי ע"ש, ואיני בעניי איני רואה קוביא מזה מהאי דנאגירתי בב"ד, דאע"ג דהוא מלחא דעבידי לגלויי כיון דהתם ע"כ מייב"י שיהי בחזקת עברים, דאם היה בחזקת ישראל וע"א לאמן נבגו, וכמי' שם הרמב"ם בחידושו פ' החולץ וע"א, וכיון דהוא בע"א בחזקת עברים אי' ליתיה בעדות כלל ואפי' במלחא דעבידי לגלויי, ואינו נאמן בשום עדות במשוח ולפי' תומו ומשום עגונה ופסול :

אמנם בעד מיתה אפי' לדעת הרמב"ם נחלקו הפוסקים, וס"ל להרמב"ם נמי אינו אלא

מדרבנן, וכמו שנראה מדברי הרמב"ם ס"ב מהל' עדות דאשה וע"א אינו נאמן מן החורה אלף בשני דברים בעגלה ערופה ובסוטה ע"ש, אלף דבע"א בש"ס בעטמא דע"א זיבמה עיקרא במלחא, ובמי' הר"ב"ש בס' קוביא וקפ"א ע"ש, אבל משום מלחא דעבידי לגלויי לא מלאווייחא אלף בעטמא דתקנה שתיקט שיהי ע"א מהימן מא"זה ע"ש חיקנו כך, אי משום דייקא ומנסבא ומנסבא וחי מייבומ עיקרא במלחא, ובמי' הר"ב"ש בס' קוביא וקפ"א ע"ש, אבל משום מלחא דעבידי לגלויי לאווייחא דבר מממן ובמי' בפ"א, אבל בהוראה ספיר מהימן במלחא דעבידי לגלויי כמו ר' דשמואל ובי ד קיים, ואיכ נבוגע י"ל דאע"ג דהוי מלחא דעבידי לגלויי כיון דבעדות

משוי נפשיה רשיעא, וקסבר ר' מאיר דאפי' בכה"ג אין אדם משים עלמו רשע שאינו חסיד עכ"ל, ומבואר דאפי' היכא דליכא חסור תורה אלף שאינו חסיד בכך הו"ל נפשו נפשיה רשיעא, ומכ"ש היכא דעובר על דת שמחויב לעשותו הו"ל משוי נפשיה רשע וזה ברור ודוק : ר"ו

זבתומים הקמה מחשבת הרשב"א ס"י א' ר"ו

שכתב באומר איני זניתי עם אשךך ללא פלגין דיבורא לומר לאונסו, דלגוס לא משכחת דאין קיטוי אלף לדעת ובאנסוהו גוי'ס יסרג ואל יעבור, הרי דמיפסל לעדות באלו פירגין ואל יעבור ע"ש, ובס' קצתיה ס"י ל"ה שם יסבחי ג"כ צוה דלוינו תאמר לומר איני זניתי עם אשךך, דאפי' באנסוהו ללא מפסל לעדות, אבל אכתי משים עלמו רשע כיון שבדין היה לו ליהרג ולא לעבור ואין אדם משים עלמו רשע אפי' בדבר דלא מיפסל על ידו ע"ש, וכעת התבוננתי בדברי הרשב"א ליכא למימר הכי, דהא מוכח בש"ס דהיכא דלא מיפסל לעדות משוי נפשיה רשע, ורואיה מהא דאמרנו דיבמות פ"ב דף כ"ה בהא דחנן הרגתיו לא ימא א"ת אשכו, הוא ה"ל ימא הא לאחר השא, והאמר רב יוסף פ' רבעי לאונסי הוא ואחר מאטרסיה להורגו רשע הוא והחורה אמרה אל תשח ידך עם רשע להיות עד חנם וכ"ש שאני עדות אשה דלוקלו בס רבנן, דהאמר רב מנשה גזנן דדברי חורה פסול לעדות אשה ע"ש ומשמע דלוי גזנן דדברי חורה כשר לעדות אשה מהימן לומר הרגתיו, ואע"ג דמשי' עלמו רשע, וכן שפמט בהא דאמר רב יוסף גלוינו רשע הוא והחורה אמרה אל תשח ידך עם רשע, ומבואר דוקא היכא דפסול לעדות ולוי דאין אדם משים עלמו רשע, ולכן נראה דהא דכתב הרשב"א בהא דאמר רב חסדא קסבר רבי מאיר עדים שאמרו להם החמונו כו', וקסבר ר' מאיר אפי' בכה"ג אין אדם משים עלמו רשע שאינו חסיד, היינו דוקא התם דאין נאמנים לומר בחזרה עדות אלוהים היינו נאמנה נפשות דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד, אלף כל שאין כתי' ואלף ממקום אחר ואמרו כתי' הוא זה, אבל קטנים היינו פסולי' עדות היינו אין נאמנים להכמי' אלף משום דמנו מגו לא מהני ולר' מאיר שם אין נאמנים מחמת דתרח מגו לא מהני כיון דשלא כדון עבדי הו"ל מגו במקום חזקה דאמרינן מפסחה בדין וכשורה עבדי, וריינו בתנו הוא דלא מהימי בכך, אבל כל היכא שגמאן בחזרה עדות עמוש לא מיפסל אלף היכא דמשוי נפשיה רשע הפסול לעדות, הא היכא דמשוי נפשיה רשע ללא מיפסל לעדות הו"ל ספיר עד וכמו שהוכיחו מהך דיבמות דף כ"ה, וקושי' שהקמה החכם מוהר"ר יאחז בכה"ג דוד תרישבה ופי' דברי', דהא דבברי ר' מאיר כיון דאין נאמנין בחזרה עדות אלף בחזרה מגו, וכיון דלא כדון עבדי לא מהימי בחזרה מגו דהו"ל מגו במקום חזקה, ולכן מהסבר דהרשב"א בחזרה חולק, וס"ל דלחובי' מו כל היכא דירבה ואל יעבור פסול לעדות ואף על גב דלא ביטל אלף מלוח עשה דנקדשהי, מכל מקום כל שרוא לתיאבון מיפסל אפי' בעבירה דרבנן, ומי'ש בעבירה דאורייתא והרא"ש בתשובה דמכשיר היינו מעטמא שכתבנו דלירי חוקפו, וכמי'ש לעיל ודוק :

בעדותא אשה לא מהימן צוה לחודיה וכמ"ס דיליף
 דבר דבר מממן, ובממן לא מהי מלה דעבידי לגלוי
 וא"כ אינו אלא משום תקנת חכמים וא"כ ספיר י"ל
 דנטול לא האמינו חכמים, משא"כ בהוראה ירחא
 דנאמן מן החורה, וע"ש שכתב שיהיה ז"ל,
 ועדיין יש לנו לחקור אל היפה ולומר דנוגע כבר
 לעדות, והדבר ת"י בשא"י מרבני בפלוגתא הע"ס
 והסמיע והש"ך, והנה בחשן משפט ר"י סו' ל"ז בד"ן
 גוגע כתב הע"ס דפסול גוגע אינו משום דחשוד למשקר
 רק משום דחדס קרוב אלא עלמא ופסול עגזרה הכתוב,
 והסמיע והש"ך הגמרו וכתבו הע"ס משום דחשוד
 ומשקר כו' :

והנה אומר ח"י שלדנה לנכות דהע"ס משום קרובה
 לא שייך פסול גוגע בעדות אשה, כיון דקרוב
 כבר לעדות אשה ובעדות אשה לא צינן עדות רק
 שיהיה הדבר אמת ולא שיהיה עדות בטעלה מקתנה כיון
 דגוף הדבר אשה, הגע ע"מ קרע דאורחיה פסול
 לעדות אשה ובמסל"ה נאמן כיון דמסל"ה אומר האמת,
 וע"כ ששה"ר צוה, וכלהו מדבריו שלא היה לפניו
 השבוע מוהריב"ל הגו' דכל ספיקו אינו אלא בספק
 שכתב דנוגע, דאי נימא משום דחשוד למשקר אי"כ
 בנטול סבר נמי חשוד למשקר, ואי נימא משום דקרוב
 אלא עלמא אי"כ בנטול סבר כבר מן החורה והיינו משום
 דנטול סבר להעד אע"ג דהנהו מעדות זה, אבל אינו
 מעיד עלמא ואינו נוגע בגוף העדות, ולפי מ"ס הג"כ
 דלפי טעמו של ע"ס דנוגע פסול משום קרוב בעדות
 אשה כבר, כיון דקרוב נמי כבר ודאי לפי טעמא של
 ע"ס משום קרוב אי"כ נוטל סבר להעד אינו פסול
 משום קרוב, דעדותו אינו עלמא, וכלי בירורו הי"ט
 דין נוגע ודין נוטל סבר להעד ב"י קת"ה סו' ל"ז
 סק"ה ע"ס, וע"ש עוד כ"כ שכתב ח"י, ואומר ח"י
 עוד שיש להביא ראיה שנוגע כבר לעדות אשה, מנ"ס
 ב"ש ג' ע"ס דהיינו ז"ל ב"ב לאמין, והנה ב"ן
 בעלה הוא נוגע גמור שהרי, ב"ב"ה שמה אביו אי"כ
 יטול חלק ירושחו אלא"ה דנוגע כבר לעדות אשה, ואין
 לומר כיון דלענין ירושה אינו נאמן כמבואר שאין האחין
 יורדין לנחלה על פי ע"א אי"כ אינו נוגע דברי הש"ך
 בח"מ סל"ח ס"ק כ"א כתב דגבי נוגע אף דפלגינן
 דיבורים מ"מ חיישינן שהוא משקר ובשביל עלמא אומר
 כ"י ע"ס, וא"כ מה בכך שאין ח"י מעידין אשה לנחלה
 מ"מ יחוש דליהו משקר בשביל ירושחו, אי"כ מוכרח
 להיות דנוגע כבר לעדות אשה ע"ל :

פרק ז

והנה צענין נוגע אם כבר לעדות אשה נראה דכשר,
 וכן משמע לענין מדברי ר"י ח"ג ני"ב כ"ג
 ח"ל ודוקא כשהיא עומה אינה מסיימה לאשה ראשונה
 אבל היא עומה מסיימה ואומרת ברי לי שמה או"ל
 שנים עשר ולא חלא, אבל הבעל עומה על ש"ה
 אינו מנתקף ע"י שום אחד דנוגע בעדות היא אבל היא
 עומה מתקפת אע"פ דנוגע בעדות דמשום עגובה
 אקילו צה, ומשום חומר שהחמרה עליה בסופה ע"ל,
 ומזה מבואר דנוגע כבר לעדות אשה, דהא האי
 דעגובה ומשום חומר שהחמרה עליה בסופה נאמר

בעדות ע"א ובעדות עומה :

אמנם ביותב הדין כמי שאינו רואה להעיד עד
 ביותב לו שכרו בכדי שיעיד עדות האו"ל
 להחירה, בראה לענין דפסול ולאו מטעמיה דנוגע הוא,
 דהא לפמ"ש נוגע כבר לעדות אשה, אלא טעמא
 אחרתא דהיא ב"ה, והוא לפי מה שאמרו ב"י האשה
 שלום מת בעלי והחורוני לישא מחירין אוחה ונחשין
 לה כחובתה, מת בעלי והחורוני לישא חתן לי ונחשין
 איבעיא להו ב"ש"ם ופסקו הרא"ש והסו"ר דאין מחירין
 אוחה, וגם אין נחשין כחובתה, ובנימוקי יוסף שם
 כתב בשם הר"ע"ה דהיא אם הביאה ע"א לביד להעיד
 שמה בעלה וחובתה כחובתה כיון דלדעתה דלחובתה
 אחאי לא שרינן לה ע"ס, והב"י ב"י י"ז כתב עלה דאין
 דבריו נראה ע"ס, אבל הב"ש כתב בטעמא דמשום
 חימוד ממון לא דייקא ומנסבא וע"א אינו נאמן אלא
 משום חזקה, דהיא דייקא ומנסבא ע"ס, ומבואר דאף
 ע"ג דבעלמא נוגע מיקרי אפי' בדרך נפלאה ורחוקה,
 ואפי' לא הזכיר ד"מ ממונו וכמבואר בש"ע ח"מ סו'
 ל"ז, אבל בעדות אשה כל שבלה סהס לביד ואומרת
 החורוני לישא חתן שרינן לה כלל ומחירין אוחה, וכל
 שמזכרת חזקה כחובתה שרינן לה בחימוד ממון
 ומשקרה, וא"כ היה צ"ל שבה להעיד ואומר שלא
 יעיד עד שיתנו לו שכרו משלם, וכל שחובת ממון
 צפירות שרינן למשקר בשביל חימוד ממון, וכן שחלוק
 עדות אשה משאר עדות דלבעלמא אפי' אינו מזכיר ד"מ
 ממון כלל הראוי אליו, כל שהוא נוגע אפי' בדרך נפלאה
 ורחוקה פסול לעדות, ובעדות אשה כל שאינה חובתה
 כחובתה צפירות אע"ג דנוגעת היא צדו"ת אפסול
 כחובתה כשהיא היא, וכל שחובתה ממונה בידו"ת פסולה,
 היה נמי צ"ל אם אינו מזכיר ד"מ ממונו, וכמו בהאי
 דש"ג דבן בעלה אע"ג דנוגע הוא לירושא כבר לעדות
 אשה, ואם אמר צפירות חנו לי ירושתי הו"ל נוגע
 והש"ך למשקר בשביל ממון :

ארא דלפי פירש"י שם פ' האשה שלום חנו לי כחובתי
 אדעתה דכחובה אחאי, וכתב רש"י ח"ל אדעתה
 דכחובה ולאפוקי ממונא בעי העדה ע"ל ומשמע מדברי
 רש"י דכל ששקר העדות להחיר אז מעילא ונחשין לה
 כחובתה ומשום עגובה הקילו להחיר ומגיה על כחובה
 מזד הנאי כחובתה לנשתיא לאחר כו', אבל אומרת
 חנו לי כחובתי הו"ל כעיקר העדות לממן ובממן בעי
 העדה והיינו שנים עדים יקום דבר, וא"כ בהאי דש"ג
 נמי בבן בעלה שמעיד אם צ"ה לצד ואומר מת אחי וחנו
 לי ירושתי הוי נמי שיקרו לממן ובעי העדה ע"פ שנים
 עדים, אבל כהאי דמוהריב"ל דעדותו ודאי אינו אלא
 להחיר אלא שאומר שיתנו שכרו ואין זה מעיד על ממון
 לומר דבממןו בעי העדה ולמשתק לא חיישינן לפירש"י
 אפילו הזכיר ממון, אלא דלפי דעיקרו על ממון קאי
 בעי העדה, ולא שייך זה בנטול סבר להעיד וכמ"ס :

ובמהרה"ש בסוף הקונטרס כתב שחלה טעמא
 דהר"ע"ה שכתב דהיא אם הביאה
 ע"א לביד להעיד שמה בעלה וחובתה כחובתה דלא
 שרינן לה, כתב משום חימוד ממון חשוד למשקר, וכתב
 עוד דאיכא לומר דהר"ע"ה נמי מפסיק אדעתה דכחובה
 אחאי כפירש"י, דכיון שצ"ה להעיד על כחובתה דהוי
 ממונא דאפוקי ממונא בעי סהדי, וה"ל כיון שהביאה
 לביד

שמועתא ז פרק ז

וקטן מסליה, ופירש'י הבעלים מרדפין אחריהן קודם דבר הקטן דרגלים לדבר שהן שלו, ואין פירושו קודם דבר הקטן הן מרדפין והקטן והאשה משיבין על דבריהם או על דריפתן, דליכ אין זה מסליה אלא האשה והקטן מדבריהם מעתמן בני ידיעה שהבעלים רדפו כלל אחריהן עכ"ל, ותמיהני כמה שלא הביא כלל דברי תשובת מיימוני והס'ד ומוהרי"ק הגוי שכתבו להדיא דאפי' ידעו מרדפת הבעלים חשיב מסליה ואם שאלוהו בחלה ואמר אחרי זמן במסליה, כתב בגי' דכה"ג הו"ל מסליה ע"ש סי' י"ז סק"א וז"ל כתב בחי"מ גראה מלשון הגי' אס יסודי אחד שאל לבויה איה פ' והשיב מת וזמן רב אחר זה הגיד הכותי מסליה שמה פ' אי' אינו נאמן, אך בלחמה חומר'א גדולה היא זו ובי כשביל שאשחקד שאלו אחוה לא יביה נאמן עתה עכ"ל:

ובתשובת אמר דק"ס סי' מ"ב כתב להוסיף דכל ששאל גוי זה לא הוי מסליה אפי' זמן רב אח"כ, ור"איה לזה מה'א דכתבו האחרונים בפשיטות היה מוהיר"א מזרחי סי' ע"ג שהם היה הכותי מחלה מסליה ולא גי'אר דבריו לגומריו יכולין לשאלו אח"כ אפי' שכתיים ימים אח"כ, ובתשובת בנימין זאב סי' י"ז, הרי מבוזר כשהיה חתלה הגדת הכותי לפי תומו סמכין אהגדרו אח"כ, ואמרינן כל מה שהגיד אח"כ הוא על סמך מסליה חתלה, והיה נמי להיפוך כשאומר חתלה ע"י שאלה הו' לא מהני הגדרו במסליה אפי' זמן רב אח"כ, דהכי מבוזר בב"י להדיא וז"ל, וכבז עימוקי יוסף בשם המפרשים דכן נמי לדי דבי הי'י דכל שחתלה לומר במסליה אפי' ששאלוהו לבסוף והגיד להם עפי' שאלתם נאמן כן נאמר דכל שאומר לו איה פ' כל מה ששיב להם מכאן ואילך אינו נאמן במסליה, וכי' הרב המזין בשם הרשב"א וע"ש, וא"כ כיון שביארנו דפשוט הוא לאחרונים דאס היה מסליה מחלה אפי' דבזמן רב אח"כ שאלוהו הו' הכל במסליה, מכל מה שהגיד אח"כ היינו על מסליה שהיה מחלה הגיד, הי' י"ל בהיפוך בשלל היה מסליה אלא עפי' שאלה כל מה שביד אח"כ במסליה אפי' זמן רב אח"כ לא מיקרי מסליה אלא הלינן לומר על סמך שאלה ששאלוהו מחלה מגיד אח"כ עכ"ל, ומדבריו מבוזר שסובר דהא דאינו נאמן כל שהיה שאלה בתחלה ואפי' מסליה אח"כ אינו מהמה חומר'א אלא דינא הכי, וכמו שביאר בפעמו בראיה ואפי' לא אמר מה בתחלה כששאלוהו ואמר אח"כ במסליה נמי חו' לא הוי מסליה, וכדמוכח מקור ראייתו מדברי הנימוקי יוסף בשם המפרשים והרב המגיד בשם הרשב"א, וע"ש לדי הגיד כלום שבעת שאלה, אלא ע"כ במסליה אפי' אינו נאמן, ומשום דכל מה שהגיד אח"כ הכל על סמך שאלה ששאלוהו בתחלה:

אבות לעגד נרחין דברי החי"מ והש"ס, והא דכל מה שהגיד אח"כ במסליה אפי' שהיה שאלה בתחלה הו"ל מסליה מדינא, ולהשיב על ראיית אמר דק"ס לריבין אנו להסתחין לפנינו לשון השי"ם מקור הדיו הגוי בשלהי ימות בתשמיש שה, אמרו לו מעשה בני לוי ובלבו ליעור בית התמרים והלא אחד מהם ובשאלוהו כפונדק ובחזרה אמרו לפונדקיה איה חבדיו אמרה להם מת וקבצתיו והביאו את אשתו ולא חתה כהנה כפונדקיה אמר להם לבשחלה הפונדקיה נאמנת הפונדקיה הו"איה להם מקלו ותרמילו כו', ואמרינן עלה בנמי מלי

לב"ד לחבוע כתובתה ובמונה בני העדה עכ"ל ע"ש, וא"כ בנוטל שכר להעיד כשר לפ"ז, אבל בהאי דשיב בן בעלה כשחובע יושחו הוי עיקרו לממון וכמיש, אמר דליכא למידק בהא דלמרינן פ' שבעת העדות אמר רב פפא הכל מודים בעד מיתה שהוא חיוב, ופירש"י בעד מיתה בע"א הו"ע שמה בעלה והשביעיתו שיער בה כדי שחטול כתובתה מיוספין ע"ש, והוכרח לכרם כדי שחטול כתובתה דאס השביעיתו להעיד שמה בעלה והיחירה לנישא אין כלי כפירה ממון, ושבעת העדות אינו אלא לממון, ואפי' דממילא חטול כתובתה דאזלין בהר עיקר הדבר חבישה וכדלמרינן בהאי דא"ס ופסיח' אה בחי דפליגי ר' שועון ורבנן מר סבר עיקרו קום קא חנע דלא שבק מידי דקן ורבע מידי דלא קן, ורבנן סברי עיקרו בושא ופנסקא הבע דלא שבק איש מידי דאי מודי לא מופטר והבע מידי דכי מודי מופטר ע"ש, ומשי' פירש"י והשביעיתו להעיד כדי שחטול כתובתה, והיינו דעיקרו לממון הנבע אה העד להעיד, דשבעת הפקדון שבעת העדות בני כפירה ממון ואזלינן בחר עיקר הדבר וא"כ לפמי' הרשב"א דבע"א שאל להעיד שמה בעלה והיא חובעת כתובתה דלא שרינן לה, א"כ היכי משכחה לה דהכל מודים בעד מיתה, דממי' אס עיקרו והיחירה בה והוא לא חנע להעיד על ממון כתובתה אין כאלן כפירה ממון, ואפי' דממילא בא לה כתובתה כיון דאזלין בחר עיקר חבישה, ואס דענה בפ' להשיב אה העד להעיד שחטול כתובתה וכמו שפירש"י א"כ אין העד נאמן כלל ולא שרינן לה ולא חטול כתובתה וע"ע:

פרק ח

אבור רבנן עובד כוכבים שהסוח לפי תומו כשר לעדות אשה, וכתב בשבועת מיימוני ה"ל גי'ס וז"ל, ושנסתפקתם מאחר שהקדוים הוליו קול בכל העיירות שסבדי דמי קת' איה חבדיו לך דמי, דהאס שייג' דהיה אכל הכא דלא שיליה להאי עכו"ם גופיה מיקרי שפיר מסליה, אפי' ידע שמרפסין אוהו ע"ש, וכי' בהאי פכסקו סי' קס"א וז"ל ובהי' מיקרי שפיר מסליה הו"ל ולא שאל כלום מאחו עכו"ם המסליה, אפי' דגופי קול דשלה כדאי' בשבועת מוהרי"ם ע"ש, וכי' מוהרי"ק שורש קכ"א והביא ר"איה לדברי השועת מיימוני מה'א דלמרינן פ' הגוזל בתרה דף ק"ד שהרי שניי' ש' א"ר יוזנן בן ברובה נאמנת אשה וקטן לומר מכאן י"א נחיר ז"ל ופרי' ואשה וקטן בני עדות נינהו ומשי' א"ר יהודה אמר שמואל הבמי' שהיו הבעלים מרדפין אחריהן וסיו מסליה ואמרי'ס מכאן י"א נחיל זה, אפי' חשיב מסליה, ואפי' ששטמה מפי הבעלים עמאן שאמרו שהוא שלהם כיון שלא אמרו לה דבר ולא שאלוהו להעיד להם, דדחה הוא להעמידה דוקא בגלל שמשו הרדפה הבעלים מל"ז פ"י התמוד, וזלרבה מדקאמר כגון שהיו מרדפין אחריהן והיו מסליה משמע דעי' רדיפת הבעלים הכרחו עכ"ל, ומוהרי"ל ב"ש"ס ב"ק פ' הגוזל סי' כ"ח וז"ל, אשה וקטן בני עדות נינהו, ומשי' כשבעלים מרדפין אחריהן ואשה

אז זה מקלו ותרמילו לאו דוקא, והעלה שברכה יותר
 ללאו דוקא מקלו ותרמילו ע"ש, ולפי' איש' דברי
 הרי"ף שלמד מינה לשאר דוכתי כיון ללאו דוקא הא
 דזה מקלו ותרמילו, ובפונדקית עיקר בעמא משום
 החלה וא"כ בשאר דוכתי נמי מהני, ואמ"ש בלמ"ש
 האחרונים שהפוזותיהם דהא דפונדקית זכירוה הוכחה
 דמקלו ותרמילו הוא דהוי מסל"ה, וכמ"ש בנ"פ מוהרי"ק
 ותה"ד ומוהר"ם לובלין וז"ל סי' מ"ב ע"ש, אי"כ הד"ס
 קוש"ין לדוכתיה דהיי' למד מינה הרי"ף לשאר דוכתי
 ליהויה מסל"ה ע"י החלה:

פרק ט

והנראה לעיני' בזה דודאי רבנן דר' עקיבא מודו
 דכושי' אינו נאמן חלל במסל"ה, ונרי"ך
 להבין הא דמביאין רבנן ראייה מהך דפונדקית כיון
 דפונדקית ע"כ במסל"ה היה ורבנן מיירי מחורח עדות
 חלל דמוהר"ם לובלין בהשגחה חכב לפרש דיבור תו'
 שם והעלה לרבי' דכ"ש צבילי הבכ"י לא נחשב
 מסל"ה משם חלל החלה קא"ת, וס"ל לחכמים דבכל
 הני הוכחות דקא' צב"א וגם כמה שבידה מקלו ותרמילו
 לא גרע מעדות עד אחד, ולכך הביאו חכמים ראייה
 מכאן דאי אמרינן דלש"ה נאמנת בהורה עדות ס"כ
 ניהא שהחורח בכל הני הוכחות משום דע"י כל חלו
 הוכחות הנזכרות אשפי' ללא הוי מסל"ה גמור לא גרע
 כע"א לא הוי מתירין אותה, ור' עקיבא ס"ל דע"י
 הוכחות דמקלו ותרמילו נמי מסל"ה גמור צבירוף
 דקא' צב"א מעיקרא ע"ש, והיינו דודאי מסל"ה גמור
 עדיף מעדות אשה, דהא ר' עקיבא הכי ס"ל עדות
 אשה אינו מועיל ומסל"ה גמור מהני אפי' בעובים, חלל
 אשף דאינו מסל"ה גמור חלל צבירוף הוכחות לא עדיף
 מעדות אשה, ומש"ה ילפי' חכמים מינה לעדות אשה
 ור' עקיבא ס"ל דע"י צירוף הוכחות הוי כמסל"ה גמור
 ועדיף מעדות אשה, ולהכי קאמר ר' עקיבא דפונדקית
 הוי'אם מקלו ותרמילו, והיינו דע"י הוכחות ואומדנות
 הו"ל כמו מסל"ה גמור, זה המחבר בבעמא דרבנן
 ור' עקיבא לפי שיטת מוהר"ם חלל דאכתי צריך צב"א
 הא דאיר' עקיבא דפונדקית הוי'אם מקלו ותרמילו,
 כיון דלחכמים נמי מהס' אינו משום הול'א חלל
 ותרמילו, חלל דרבנן סביר דע"י הוכחות אכתי לא
 הוי מסל"ה גמור, חלל דהאמיניהו ע"י אומדנות
 והוכחות הוא בגרד עדות אשה, ולר' עקיבא הוא
 בהורה מסל"ה גמור ע"י הוכחות, וא"כ מה הוסיף ר'
 עקיבא בלאומרו הוי'אם מקלו ותרמילו כיון דלחכמים
 נמי ע"י מקלו ותרמילו:

מאי' גריעותא דפונדקית אמר רב כהנא פונדקית עובדת
 כבדים היתה ומסל"ה היתה זה מקלו כו', ופרך וזה איש
 חבירו קאמרי לה, כיון דחתי' הכי צב"א אמרי לה
 איש חבירו אמרה להם מה וקברתי, וכתבו חוסי' זיל
 דיה פונדקית, וא"כ מאי מייטי רבנן ראי' מן הפונדקית
 דהא מסל"ה היתה וי"ל חלל היתה משם מסל"ה, דמה
 שהוי'אם מקלו ותרמילו היתה יכולה לנשות כל לעדות,
 ור' עקיבא אמר להם כי אין זה ראייה דודאי אין לך
 מסל"ה גדול מזה כיון דקא' צב"א, כן משמע קא"ת
 מירושלמי דקאמר עשו אותה כמסל"ה משמע שלא היתה
 משם מסל"ה חלל שביאין ראייה חלל גרע מע"א עב"ל,
 ובאלפסי' שם כתב צבאי' דאמרו כיון דחזיניהו. צב"א
 וז"ל שמת מינה מיהא היכא דמחלי הגוי מסל"ה אש"ג
 דהדיקין ומגליין למתא נמי ספיר לא נפיק להו מחורח
 מסל"ה חלל נאמן ומשיאין על פיו עב"ל, וזכ"ה למידק
 בדברי ר' עקיבא שח"ה הפונדקית הוי'אם להם מקלו
 ותרמילו כו', ומשמע דע"י דקא' צב"א לא הוי מסל"ה
 גמור, כיון דאכתי לא מגליין למתא עד שאמרו לה
 איש חבירו, חלל כיוון שהוי'אם להם מקלו ותרמילו
 דאיכא אומדנות מוכיחות. ומשטרף למאי דקא' צב"א
 מעיקרא, ונעשה מזה כמו מסל"ה, וא"כ היכא לויכא
 הוכחות ואומדנות כה"ג מנגן דמהני החלה העובים
 במסל"ה אש"ג דהדיקין ומגליין למתא, ומוהרי"ק
 בשו"ת סי' עקיבא שח"ה הפונדקית הוי'אם כרחין אין
 לחלק בין האי' דפונדקית לשאר דוכתי מדיליף הרי"ף
 מהאי' דפונדקית ע"ש, ובזה קשי' לי לחס' אין לחלק
 אי"כ למה הולך רבי' עקיבא לומר הוי'אם להם מקלו
 ותרמילו, כיון דאפי' בלא הוכחה נמי הוי מסל"ה עובים
 דבחר ההרלה אזלין, ובאמת בהה"ד סי' קל"ט בפסקיו
 שם נראה מבוחר דהאי' דפונדקית צב"א דהוי'אם מקלו
 ותרמילו היה קא"ת הוכחה למאי צב"א מעיקרא ע"ש,
 וגם בתשובת מוהר"ם הא"ח אחריו הולידו ג"כ
 מהך דפונדקית דכל היכא חלל הוי מסל"ה גמור וא"כ
 הוכחות ואומדנות משטרף ליהויה מסל"ה, ומוהרי"ק
 גופיה בסי' הנז' כתב וז"ל, ועוד שיש כאן הרבה
 הוכחות שהוא הוי'אם שכל הבודים שמתא' החלל וכו',
 וגם נמלמו כליו וספריו צב"א כו', דדמי להאי דזה
 מקלו ותרמילו עב"ל, וע"כ אינו סומך להחיר על חלו
 הוכחות לבד, חלל כוונתו שם שאף אם תמאלא לומר
 שמתאם ששאלו הו"א שכלו הריגוה הודע חלל נחשב
 מסל"ה משם, אפי' כיון שיש הוכחות מטרפין למסל"ה
 וכמו צבאי' דזה מקלו וזה תרמילו דשם נמי לא היה
 מסל"ה גמור חלל צבירוף הוכחת דמקלו ותרמילו ע"ש,
 וגם בתשובת מוהר"ם לובלין סי' ק"י העלה היכא
 דהוי מסל"ה קא"ת ח"כ ע"פ שאינו גמור חלל צבירוף
 אומדנות המוכיחות ח"ל, וכן נראה מדברי מוהרי"ק
 סי' קכ"א שכתב וז"ל ועוד שכלל הרבה הוכחות שהוא
 הוי'אם כו', וגם נמלמו כליו וספריו צב"א כו', דדמי
 להאי דזה מקלו ותרמילו עב"ל, וע"כ לזין ר"ל שיש
 לסמוך ולהחיר על חלו הוכחות לבד כו' ע"ש:

ובכ"ה הלזן מוכח דהאי' דפונדקית לא היה מסל"ה
 גמור חלל ע"י הוכחה מקלו ותרמילו, וא"כ
 קשה צב"א הרי"ף דהיי' למד מינה לשאר מסל"ה,
 ובתשובת צ"י סי' ו' כתב להסתפק בעובדא דפונדקית
 אי משוגה משאר מסל"ה, ובעי' דוקא זה מקלו ותרמילו.

מקא"ת

שמעתא ז פרק ט

ובתשובה צ"י במסל"ת סי' ז' כחז דרבנן סברי דמא
 שטוילא מקלו ותרמילו מנרע מסל"ת דידה, ונראה
 הכונה להעיד, ולאו קשיא ליה דל"כ מקלו ותרמילו
 מסייע לרבנן ולא הוזכר בדבריהם אלא בדברי ר'י
 עקיבא שהיא עונה מנגדח לו, ומה שהיה ז"ל דהיינו
 חזיניהו דבכ"ח לא הזכיר וע"ש שהיה צ"ע ולפ"מ
 יהא דשטמא דרבנן דודאי החס לא הו' מסל"ת גמור
 כיון דלח"כ היה ע"י שאלה, אלא ע"כ משום חזקה
 דייקא, ומהו למדו נמי להחיר נמי עדות של אשה
 ור' עקיבא ס"ל דהתם משום מקלו ותרמילו דהו"ל
 הוכחה ואומדנא, ומהו משוי ליה כמו מסל"ת גמור
 וכמ"ש ודוק :

פרק י

ולכאורה נראה ליישב צוה דברי מוהרש"ל בי"ש
 ס' הגזול במ"ש דלמ האשה והקנין יודעין
 מרדיפת הבעלים לא הוי מסל"ת, והוא נגד דברי
 מוה"ר"ם בתשובת מיימוני וזה"ל ומהרי"ק דכתבו להדיא
 אע"ג דידע עכו"ם מרדיפת הבעלים לא נפיק מכלל
 מסל"ת, כבר נהנהו דברי מוהרש"ל פ"ח בתומה, ולפי
 מ"ש דשיקר הטעם במסל"ת גרוע דהיינו התחלה או
 כשיודע מרדיפה דל"ו אלא משום חומר ומשום חזקה
 דייקא, וא"כ היכא דלא שייך חזקה זו לא מהני
 מסל"ת כשיודע מרדיפה, דהא עיקר הטעם משום
 חזקה דייקא, וכמבואר מחשבות מיימוני סי' ט' והתם
 צ"י הגזול להעיד מכאן יא' החיל זה לא מהני כל
 שידעו הבעלים מרדיפה, כיון דהתם ליכא אומדנא
 זו, וא"כ אינו סותר לא לדברי תשובת מיימוני ולא
 לדברי ח"ד, אלא מחשבות מוהרי"ק משמע דהתם נמי
 גבי מכאן יא' החיל זה מהני מסל"ת אפי' יודע מרדיפה,
 והוא דבריו לעיל פ"ח ע"ש :

מקתה מסל"ת רק משום חזקה דייקא ומנסבא, וא"כ
 ה"ה עדות אשה, ומשום דלא עדיף מקתה מסל"ת
 מעדות אשה, ור' עקיבא הוא דהש"י דהתם הו"ל כמו
 מסל"ת גמור בזירוף הוכחה דהויל"ה להם מקלו ותרמלו,
 ומסל"ת גמור ודאי עדיף מעדות אשה, ולפ"ז א"ש
 דמדיח דייקא ראה דמהי בכל דוכתי מסל"ת במקתה,
 דהא להכריע דקיי"ל כוותיהו החס לא משום מקלו
 ותרמילו אלא משום חזקה מסל"ת, ומשום זירוף חזקה
 דייקא ומנסבא, וכן נראה מחשבות מיימוני שמ"ך על
 חזקה דייקא ומנסבא להאמין אפי' במקום שאינו נראה
 מסל"ת גמור ע"ש צ"י ס' שהעלה דלפי ידע העכו"ם מן
 הרדיפה שרדפו הקרובים דמהי, כיון דלא שיליה להאי
 גוי גופיה וז"ל, אכל הכא דלא שיליה להאי עכו"ם גופיה
 מקרי שפיר מסל"ת אע"ג דידע שמחשפין אותו, דל"כ
 היכי מהימנין לשום עכו"ם מסל"ת בעדות אשה שהלך
 בעלם למדה"י נמא ללמא משקר, ולפי שידע שחלך
 למדה"י ואי אפשר לה להנשא עד שיעידו לה שמת אומר
 כן כדי לקלקלה, ודאי לא פליגי רבנן בין עכו"ם המכיר
 בדת יהודית ובין עכו"ם שאינו מכיר, אלא סמכינן
 אכל עדות עכו"ם בששעה שבאו ללמנו הוא מסל"ת
 מאלו מהימנין ליה מתוך חומר שהחמרת עליה בסופה
 הקלנו עליה בתחלה משום ענווה וכדברי משמע בדברי
 רבינו האלפסי שכח צ"ב דיבמות וז"ל, גזין דדברי
 תורה כו' מסל"ת משיאין אשה על פיו דלא גרע מעכו"ם,
 ואע"ג דהתם כל ישראל יודע שהחלה עפי' ע"א,
 ואפי' פסול ואפי' ע"י עכו"ם מסל"ת וקרינן ליה
 מסל"ת, ויליף לה דמהימן מק"ו מעכו"ם אלא דבני
 עכו"ם כה"ג שרינן בעדות לפי תומו אפי' יודע דלא
 פלוג רבנן רק כל היכא דבשעת עדות לא מוכחא מלמא
 בדבריו דנכחיון להחירה או לעדות או למלחא אחריתי
 מהימן עכ"ל :

ומבואר דהא דסמכינן בעכו"ם מסל"ת אף שאינו
 מסל"ת גמור כיון שידע מן הרדיפה או
 שידע ומכיר בדת יהודית אינו אלא מתוך חומר
 שהחמרת, והוא חזקה דייקא ומנסבא דהוא במקום
 הוכחה דלהו' מהימן, ומה"ש נמי ה"ה במסל"ת במקתה
 כגון האי דכתיב משיקרא שהחלה היה עפי' מסל"ת,
 אע"פ שבגמרא היה ע"י שאלה הכל משום חומר שהחמרת
 ומשום חזקה דייקא והוא במקום הוכחה ואומדנא,
 וצ"ב אין אנו זריכין להוכחות אחרות, ורבנן הוא
 ללמודה מפוקדתי לעדות אשה כיון דהתם נמי לא היה
 מסל"ת גמור, דכיון דהיה רק התחלה במסל"ת הגמור
 ע"י שאלה אלא משום הוכחה דייקא ומנסבא, וא"כ
 בעדות אשה נמי מהימנא משום כך הוכחה דייקא
 ומנסבא, ור' עקיבא ס"ל דלאו משום חזקה דייקא
 ומנסבא אלא הפוקדתי הויל"ה מקלו ותרמילו, וא"כ
 אין זה ראה לעדות אשה, וכיון דקיי"ל כרבנן דר'
 עקיבא אי"ב והוא משום מקלו ותרמילו, אלא חזקה
 דייקא והוא ואומדנא במקום הוכחה ומס"ה למד
 הרי"ף שפיר בכל דוכתי דמהי החתלה מסל"ת, ולפ"ז
 מה שהחמירו אחרונים בתחלה מס"ה לפי תומו דבעינן
 נמי אומדנת והוכחות וכמו בהך דפוקדתי מקלו
 ותרמילו ולפי מה שכתבתי כל הוכחות ואומדנות הו'
 חזקה דייקא, והוא א"כ ליכא דרבנן במקום הוכחה
 וכמ"ש, זה הנראה לע"ז במחלוקת דרבנן ור' עקיבא,

נראה כיון דבתשובת מיימוני משמע כל שידע
 ומכיר בדת ישראל אינו אלא משום חומר
 שהחמרת בסופה ומשום חזקה דייקא, וקשה לפ"ז הא
 דהאמינו בתרומה במסל"ת ואפי' על פי עמו כדאי'
 בכתובות דף כ"ו, וכן בפסחה מסל"ת ע"ש, ואע"ג
 שיודעין ומכירין בדת כהונה והתם לא שייך האי עעמא
 דחומר שהחמרת כו', ובתשובת מיימוני מדמה יודע
 עיני הרדיפה עם מי שידע ומכיר דה ישראל, ולכן
 נראה דעכו"ם מסל"ת גרע משראל מסל"ת, ומשי'
 בעכו"ם מסל"ת כשיודע מרדיפה לזה הוא דלחי עלה
 בתשובת מוה"ר"ם משום חזקה דייקא ומנסבא, והבי'ו
 ראה מידע מדת יהודית דהו' הו"ל כמו יודע מהרדיפה,
 הא אי לאו משום חזקה דייקא לא היה עכו"ם מהימן
 במסל"ת כ"ל שידע מרדיפה או שידע ומכיר בדת
 יהודית, אכל במסל"ת ישראל אפי' יודע מהרדיפה או
 יודע בדת שלו בזה שפיר מהימן אפי' בלא כך חזקה
 דייקא ומנסבא, ותדע דהא מוה"ר"ם בתשובה הבי'ו
 ראה מדברי רמ"ף שכתב בגזין מסל"ת לא גרע מעכו"ם,
 ומשמע דעכו"ם דומיא דשראל מהימן אע"ג דכל ישראל
 מכיר ויודע דמשיאין על פיו, ולמה לא דייק מגזין
 גופיה דמהימן במסל"ת כיון דשראל ודאי יודע ומכיר
 בדת א"כ דבישראל לא מנרע מסל"ת דידהי בזה שידע
 מרדיפה או בזה שידע מדת יהודית ולא הו"ל להבי'ו
 ראה

טוב לרע היז קטן וזו היא סברה מעליא כו', וכחז
 על זה בהשגחה שער אפרים זיל ואזי אומר שיש קלח
 הכרה מבוגרא דימירי בקטנים שאין מבינים, דמקשי
 בגמי' ודלמא קמלא שבדי ואסקו ליה בשמא, ואמרינן
 בגמרא דשבת המוציא חבד חי טמא כל שהוא שמעניעין
 אותו לקטן חייב וכו' ורי' יהודה חי מייח קטן מספדי
 ליה כו', ואזי כשאזי מנייע לקטן לשחוק מיירי בקטן
 לגמרי כי בלש הגדיל קלח אין מדרך העולם שאיניע
 לו אביו הגב לשחק, וכבר אמרו עד בר שיה לא תקבל
 מימן ואילך ספי ליה כחורא ואזי גם ביבמות מיירי
 בקטן כזה שמעניעין לו הגב לשחוק בו וקטן מספדי
 ליה, ואזי קטן כזה אין לו הבנה עביל ע"ש, ולפמ"ש
 הע"ז באה"ע ס"י י"ז דהא דקטן חאמן במסלית היינו
 דוקא בקטן שהגיע לעונה הפעוטות דמקא וממיר שלו
 קיים אבל פחות מזה לא מהי אפי' מסלית ע"ש, ואזי
 ואזי בקטן שהוא פחות מכן שם לא מהי מסלית ע"ש, ואזי
 ע"כ מיירי בקטן שיש לו הבנה קלח :

פרק יא

והנה המדרכי בסוף יבמות כבז וזיל, בירושלמי
 דיבמות גרבינן איהו מחביון, ר' יוחנן אמר
 כל שמזכירין לו אשה, ר' שמעון בן לקיש אמר כל
 ששולחין אותו והוא משיב כו', ובגמרא לדין דר' יוחנן
 מחמיר ולא מכסיר אלא במסלית, וריש לקיש מיקל ולא
 פוסל עבוס אלא במחביון להורי, לכן לר"ך לפי
 הירושלמי לר' יוחנן אפי' אין שולחין אלא מזכירין
 שם האשה שמה צבחה לא הוי מסלית, ומיהו צבחה
 וחו אמרי איה חבירנו מודה ר' יוחנן דהוי עדות, ולריש
 לקיש כיש דליש טפי הא דפריך והא איה חבירנו
 קאמר, אבל בירושלמי מעשה דפונדקיה גרסינן ר' אחא
 אמר עשו אוחה כחיה שחוראה על אהר, ר' שמואל
 בר כוכוראה עשו אוחה כגון שמסלית, חד אריסטון
 צעי קומי ר' מנא לית הדין דפליג על שמעון בן לקיש
 דאמר כל ששולחין אותו והוא משיב, פי' דאי חבירנו
 הוי שולחין אוחה והיינו מכתוב להעיד דלית עדות,
 ליה כחן אוחה ר' שמואל בר כוכוראה, אחא בן כהני
 דר' אחא דאמר עשו אוחה כחיה שנאמנה על אהר,
 פי' לר' אחא אפי' שולחין אוחה איה חבירנו דלאו
 מהלית נאמנה דומיא דחי, כדאי פי' בהרא דקידושין,
 ובעמא שמוס שחי מראה פניה לדבריה במקלו והרמיה,
 ובגמרא דין אוקמינא לפונדקית שהיה מסלית והייט
 כ"י שמואל בן כוכוראה עביל ע"ש :

וקשה ליה טובא, דהא בש"ס דילן דמטי דין קולא
 בכיו מני חיוי מסלית גמור אלא עשו אוחה
 כמסלית ע"י הוכחה ואומדנות מקלו ותראילו לכמ"ש
 בשבועת מוהר"ם ליבלין הובא בפ"ה עשו אוחה בההלכת
 מסלית כמו מסלית גמור, הובא בפ"ה, וגם לכמ"ס בפ"ט
 נמי להחלת מסלית בשנין הוכחה אלא דלפמ"ש בהוכחה
 דחזקה דייקא נמי ע"פ הוכחה צעינן, עמ"ש בפ"ט,
 כהבו דהיינו כמו דליחא בירושלמי עשו אוחה כמסלית,
 ואזי מאי פריך, לריש לקיש מהאי דר' שמואל בן
 סבוראה אלא דהא דר' שמואל היינו משום דקא ביה
 ואין לומר בירושלמי סובר דהחלת מסלית לא מהיר
 כלל, אלא טעמא דשמואל משום דסיל דאפי' ע"י שאלה
 לגמרי

רליה אלא מעבוס דומיא דישראל דמהי והוא משום
 חזקה דדייקא ומנסבא אבל בישראל שפיר מהני מסלית
 אפי' בלא חזקה דדייקא, ומש"ה בהרומה שפיר מהני
 מסלית בישראל או אפי' בשפחה אפי' שידועין בזה
 כהונה, ואזי תחס בחילי של דבורים דאשה וקטן מהני
 מסלית אפי' יודעין מהרדיפה דמה לי יודע מהרדיפה
 או כשיודעין בזה ישראל דשוי הו' לפי מהבאר
 מהשגחה מיימוני דז"ק :

ובזה יתיישבו דברי הרמיה והב"ה צ"ד ס"י ס"ט
 שכתבו דעפוס יודע ומכיר בעיני ישראל
 ואומר שהדוח הכשר לא הוי מסלית, ובש"ך דפי' מהא
 דמומר כשר לעדות אשה ח"ך ע"ג דיועד ומכיר בטוב
 ישראל ע"ש, ולפמ"ש ישראל פסול שאני, אבל עבוס
 שידוע ומכיר בזה יהודית אינו נאמן אלא לעדות אשה,
 ומשום דייקא ומנסבא, וגבי מליה צעינן צעבוס
 שלא ידע מימי ישראל, וצ"ע פי' הגזול בהרא ס"י
 כיח שם וזיל, ויש לי חומה כבוגרא זו. מאי פריך רבינא
 לרב אפי' דאמר אין מסלית כשר אלא לעדות אשה,
 והרי נחיל של דבורים דכשר מסלית, ומשני שאני נחיל
 דקנין דרבנין הו', דהרי נחיל של דבורים לא איירי
 במסלית לחוד אלא לר"ך ח"ך רדיפה הבעלים אחרים,
 וע"ש שהעלה מזה דלין לר"ך רדיפה הבעלים אלא
 בכדי שיהיה יודע שלא נתייאשו הבעלים ואזי צ"ע דהסח
 לא מייאש הכא כיון דלין לו אלא מסלית לכדי לר"ך
 צירור שדודאי לא נתייאשו הבעלים, ואולי ח"ך רש"י פי'
 כן דרגלים לדבר שפן שלו כלומר שלא נתייאשו ע"ש,
 ומשמעו לשון רש"י אינו כן, אלא רגלים לדבר שפן
 שלו היינו כן, וזה הבעלים מרדפינן רגלים לדבר לר"ך
 מסלית, ובשיעור מקובצת שם וזיל, ובפי' הגזול האמינו
 קטן לומר מכאן יאל נחיל זה, ומשום דהכח הנין דרבנין
 ובכ"ה' שהבעלים מרדפינן אחרים והם מסלית רגלים
 לדבר דקושטא קאמר כו', הריעבא זיל עביל :

ומבואר דהא ריפיה צעלים הוי רגלים לדבר
 דקושטא קאמר, ואזי דהרא קושטא
 מוהר"ם' צ"ע' דלכחי' דמאי פריך והרי נחיל דהא
 תהם לא מהני מסלית אלא ע"י רגלים לדבר דקושטא
 קאמר מחמת רדיפה צעלים, אלא דכבד הקשה קושטא
 זו מוהריב"ל היא ס"י ג' ומוהרש"ם חלק אה"ע ס"י
 קס"ה, ולפמ"ש כיהא כיון דבעדות אשה נמי איכא
 הוכחה ואומדנא רמת חומר שהחמרת דדייקא ומנסבא
 אין לך רגלים לדבר ויהי מזה, ומדקאמר דלין מסלית
 כשר אלא לעדות אשה משמע דכשאר דוכחי ח"ך ע"ג
 דליחא נמי רגלים לדבר דומיא דעדות אשה לא מהימן,
 ופריך והרי נחיל דמהני ע"י רגלים לדבר דרדיפה,
 ומשני נחיל של דבורים שאני דהוא לדבר דליחא
 בשו"ת שער אפרים ס"י ק"ג, ושם הביא מ"ש בשבועת
 מוהרש"ם ס"י קס"ה בשם הרד"ז שהשיג על מוהרי"ך
 בראייתו שצ"ע נחיל של דבורים לתשובת מיימוני,
 דאזי ריפיה מן הדברים דמשמע אפי' בהבעלים
 מרדפינן בפני האשה ומתוך כך נתעוררה האשה, והובאו
 דברי מוהרי"ך לעיל פ"א ע"ש, ושהשיג מוהרש"ם
 דמשמע אשה דומיא דקטן שאין הקטן יודע רדיפה
 הבעלים ואזי ע"ש שאני אין שיעורו כלום לא אשה
 גדלה שמעה, והכס א' שם בהשגחה ששיג על הרד"ז
 דאדרבה נקט קטן ואשה מה אשה שומעת ומבנתה בין

לגמרי נמי עשו אותה כמסלית; וסליגא דריש לקיש
 דהוא ס"ל דכל עיי שאלה לא הוי תו מסלית, עכ"פ
 נראה מדברי הירושלמי דריש לקיש פליג אדרי שמואל,
 וס"ל דרי שמואל ס"ל דאפי' עיי שאלה הו"ל מסלית,
 ואיכ היכי תכחו חוסי' משמע דש"ס דילן ס"ל כרי' שמואל
 והיכי מיזנו להשוותן יחד, כיוון דירושלמי מבוחר
 להדיח דמזן דס"ל עשו אותה כמסלית לית ליה רי"ש
 לקיש ורי"ש לקיש כרי' אחא מוקי לה ומטעם דעשו אותה
 כחיי' דלמנח על אחי' :

והנראה לעיני דבזה הלפ"ם בחשובת מוהירא מזרחי
 ס"י ע"ב, ובחשובת בנימין זכ"ל דכל סביה
 התחלה במסלית אפי' אחר כמה זמנים לא גפיק מכלל
 מסלית ע"ש, וזה ודאי כל מה שהגידה הפונדקית אחר
 שאמרו לה איה חבירו לאו כלום הוא כיון דהיה עפ"י
 שאלה, אלא דמהי התחלה מסלית והיינו דעשו אותה
 כמסלית גמור בצירוף הוכחות ועשו מקלח מסלית כמו
 כולו מסלית והוכחות לה או משום מקלו ותדמילו וכמ"ש
 מוהירא לזבלין, או לפי דרכיו הוכחה דלייקא ומונסבא,
 והמריץ' לא לב חז"ג בחשובתו ס"י ע"ב שם דהיכא דהיכא
 דכותי מסלית קודם שבא לב"ד ואיכ"ב בא לב"ד להעיד
 לא אמרינן דהוכיח סופו על חלחלו ונאמן, אבל אם
 בפעם השני נחביון העכ"ס להתיר שהוא גרע מנחביון
 להעיד דחשפק דיל' בזה הוכיח סופו על חלחלו ע"ש,
 והיה לרש לקיש דס"ל כל ששולחין אחוה אינו נאמן,
 ע"כ ז"ל דס"ל לרי"ש לקיש דכל ששולחין אחוה ומשיב
 כוונתו להתיר, לדיכא למימר דס"ל דע"י שאלה איח
 ביה דין כוונה להעיד, דהא ר"י שמטון צן לקיש ס"ל
 דאפי' מחביון להעיד כבר ואינו פסול אלא במחביון
 להתיר וכדא"י בש"ס דילן שלהי יבמות ע"ש, וכיון
 דס"ל דע"י שאלה דין כוונה להתיר איח ביה איכ ע"כ
 פליג אדרי שמואל דאמר נ"סו אותה כמסלית, ומטוס
 דקא בביא עשו מקלח מסלית ככולו וכמ"ש, ואי יומא
 דע"י שאלה כוונתו להתיר ובמחביון להתיר אמרינן
 הוכיח סופו על חלחלו, ואיכ אפי' מקלח מסלית
 ליכא דכיון דהוכיח סופו על חלחלו הרי חלחלו
 דקא בביא נמי הכוונה עד שם סופה להתיר, ומסיה
 מוקי לה ללא כריז, וע"כ לרי"ל משום דרי' אחא ונאמנת
 משום חיי' אבל בש"ס דילן דס"ל דשאלה לא מהני
 וכדפריך והא איה חבירו אמרו, אלא דלאו מדין
 כוונה להתיר פסול ששאלה אלא משום דכל עיי שאלה
 כוונה להעיד, וש"ס דילן ס"ל דמחביון להעיד פסול,
 ומסיה משני לה שפיר כיון דקא בביא מעיקרא, והיינו
 דהו"ל התחלה מסלית ובמחביון להעיד לא אמרינן
 הוכיח סופו על חלחלו ואיכ חלחלו ודאי מסלית ומהני
 ליה מקלח מסלית ככולו ולנחטיון להתיר לא חושבין
 אפי' עיי שאלה, ואיכ בש"ס דילן שפיר מהני בהתחלה
 מסלית ודוק:

פרק יב

ומתוך מ"ש מבוחר דע"כ הא דקא בביא לא הוי
 מסלית בע"ס, דאי הוי מסלית איכ היכי
 מייחי רבנן רחיה מיטע לעדות אשה כיון דמסלית גמור
 ודאי עדיפא מעדות אשה, אלא דלפמ"ש דהוא מוכיח
 הוכחה ואומדנא סגי לה במקלח מסלית והוכחה, או

משום מקלו ותדמילו, או משום דלייקא ומנסבא, הכל
 מבוחר לעיל פ"ט, ולפי' הא דכתב הירמוקי יוסף בשם
 המפרשים דבי היכי דכל שהחיל במסלית לומר אפי'
 ששאלוהו לבכוף דנאמן כן נאמר דכל שאמרו לו אי'
 פי' כל מה שיציר מיומן ואיך אינו נדון כמסלית ע"ש,
 דזה אפי' חיי' אמרינן דהאי דקא' ויהי' התחלה מבוחר
 דנדון ע"י ההחלה כמ"ש מסלית גמור, ואיכ מוכח
 דלזילין בחר התחלה איכ ממילא להיפוך נמי כל
 שהתחלה היחה ע"י שאלה אף עפ"י שקלחו השני היה
 במסלית ללא מהני, כיון דלזילין בחר התחלה כן ז"ל
 לגדרי י"ש מפרשים:

אמנם לפי מה שמבואר מדבריו דהתחלה מסלית לא
 מהני ככולו אלא בצירוף הוכחות ולפי מ"ש
 מוהירא לזבלין מקלו ותדמילו, או לפמ"ש הוכחה
 דדייקא ומנסבא סמכו במקלח מסלית, ואיכ כיון דהיי
 הוכחה הוא דסמכין במקלח מסלית, איכ כי היכי
 דמהי מקלח מסלית בהתחלה ע"י הוכחה ואומדנא,
 הי' מהני קלחו השני מסלית ככולו ע"י צירוף הוכחה
 ואומדנא, ואין חילוק צן קלחו הראשון לקלחו השני,
 ולפי מה שמוכרח בש"ס לפרש עומא דרבנן דרי' עקיבא
 שלמדו עדות אשה מהך דפונדקית ע"כ אינו מסלית
 גמור אלא בצירוף הוכחה ומ"ש פ"ט, ואיכ אין
 התחלה עושה הכל אלא דסגי לה בקלח מסלית ע"י
 צירוף הוכחה ואומדנא ואיכ היה השני מהני
 ודוק, ובנאמח דק"ס ס"י מ"ב הביא דברי הירמוקי בשם
 י"ש מפרשים הני' וכבש עלה שכתב כן הרב המגיד בשם
 הרשב"א הובאו דבריו לעיל פ"ח ע"ש, והמעין בדברי
 הרב המגיד שם אינו ע"כ פ"ב מגירושין וז"ל, וכבש
 הרשב"א מדמקשו והא איה חבירו שמעינן דכל שאמרינן
 לו איה פי' שהיך עמד אין זה מסלית עכ"ל, והיינו
 לומר אפי' דלא שאלו אחוה א"ח ח"י א"ס מה אלא סתם
 איה פי' נמי חשיב שאלו, אבל מדין מסלית מזה לא
 הוזכר שם ע"ש:

ועיין בחשובת מוהירא ס"י ע"י וז"ל וא"ס נפשי' לומר
 כיון שלא העידו רי' עקב ורי' אלא מה ששמעו
 מרי' ומרי' לישדר להם למידת ברנדיבורי' ונשאלניהו
 גופיה מאי דקאמרי' אי דניא הכי, איכ חבית דקתי
 אפי' שמע מן הנשים אומרות מה פי' דיו רי' יהודא
 אומר אפי' שמע מן התינוקות כו', וסיפא דמתני'
 דקתי והוחזקו להיות משיאין עד מפי' עד ואשה מפי'
 אשה, וכן הרמב"ם שהבאנו לעיל בא אחד ועד אחרו
 לי כו', בכל הני מתני' והרמב"ם אמאי לא אמרי'
 לשיילניהו אינהו גופי' ודוחק לומר דכלהו איירי
 בליהנהו עכ"ל, ובת"מ ס"י ס"ק י"ח הקשה מסוגיית
 הש"ס דפריך דלמא קמלא גיבוי ואיכיו ליה בשמא,
 ואי הוי מיירי שהמה בעיר נשאלה א"ח פיהם ע"ש,
 והנה לפי מה שמבואר שם במוהירא בשם אי' דקטן
 אינו נאמן אלא במסלית ע"ש, איכ תו לא מיזנו לשאלו
 א"ח פיהם, דכל עיי שאלה לא הוי מסלית, והא דמהני
 בפונדקית דקא בביא ונע"ג דסופו ע"י שאלה כבר
 כתב בחשובת מוהירא לזבלין דהוי משום מקלו ותדמילו
 ועשו אותה כמסלית גמור ע"ש, ואיכ היכא דליכא
 הוכחה ואומדנא לא מהני מקלח מסלית, אלא לפמ"ש
 צפ"ס דהוכחה ואומדנא הוא דלייקא ומנסבא ובכל דוכתי
 מהני מטעם זה מקלח מסלית אפי' דקלחו השני ע"י
 שאלה

רק דלפי פי' ראשון מחתי' מיירי דוקא כשאין גופו שלם כלל, ולפי' שני מחתי' מיירי אף כשגופו שלם, וכי קאמר דלפני שיש סיי' בגוף פרעוף ללא להטי הייט מחורה סיי' בלא טביע' פי' היכל שאין מכירין אותו בגופו רק הסימן לבד אבל בטביע' מהי, ומחתי' הכי קאמר ארעפי' שיש סיי' בגופו ובכליו אין מעידין מחורה סימן רק בטביע', ומשכחה לה פרעוף פנים עם החוטם והי' דהוי למימר טביע' בגופו עיי' סימן, אלא שדיבר בהוי' דטביע' מלהא דשכיח הוי' בפרעוף פנים, או דוקא פרעוף פנים דמשכחה ברו' טביע' בלא סיי', אבל בגוף לא משכחה טביע' בלא סימן, והחלא לא נחית למימר רק דאין מעידין מחורה סיי' אלא עיי' טביע' ע"ש :

ורענר נראה להבין טוונת חוס' מחוק דברי ריב' שהובאו בתשובת מיימוני להלכות אישות סימן כ"ו ז"ל, ע"כ הוי' אין מעידין אלא עד ג' ימים לאו אלאס ידוע ויכר למעידין דלפי' עד ד' ימים מהני כיון שידעין שזה הוי' ארע"כ שאין ידוע אלא עיי' סימני פרעוף ופדחתו וחוטמו כו', וכ"כ בהיג' כו' עכ"ל ריב' ועוד הרריך הרבה ואחי קלרתי, אלמא אס המעיד עליו היה מכירו מחיים ומעיד עליו לאחר מותו שהכירו בטביע' מהימן אף לאחר מותו כמה ימים עכ"ל תשובת מיימוני עיין שם, ונראה מדבריו דריב' מפרש משתמו שאינו ידוע ממש למכירו וטביע' אלא שראו אדם מת ואמרו סימני פרעוף וחוטמו והיינו פרעוף עגול או ארוך, וכן בפדחתו וחוטמו ומכירו בחייו ואף שלא ראו אותו ידעין אכן עיי' העדים אלו שמכירין אותו כסימנין הללו שהיו ראובן, ויבאר עוד לפני' אלא שראיתי במוהר"ח שם שהביא תשובת מיימוני הגו' וכחב עלה לבאורה נראה שהכוונה דלאו באלס ידוע ויכר למעידיו אלא שלא הכירו אותו רק שראו אדם מת ונחתו סימני פרעוף ופדחתו וחוטמו עגול או ארוך וקצר וכן סימני וכו', והשומעין דברייהם שהיו מכירין בו בחייו אמרו שזה ודאי' ראובן שהיה לו פרעוף כזה. אמנם זה ודאי' לא אפשר דכיון שהמעידין לא הכירוהו בחיים רק שנתנו סימני פרעוף וחוטמו הא ודאי' דסימנין אלו הוי' כמו ארוך וגוף דלמתי' בגמרא דלא הוי סימן כלל, אמנם יראה הכוונה דלאו באלס ידוע ויכר למעידיו כלומר שגופו ופרעופו קיים. דכ"כ הוי' בנז"ל ודאי' ניכר למעידיו בלי' שום עיון ודקדוק דלא אפי' לאחר ג' ימים מעידין, אבל מחתי' בשאין גופו שלם או שאין כל הפרעוף שלם אלא שנשארו הלחיים והפדחה של פרעוף וחוטם ופדחה, ובזה אין מעידין אלא עד ג' ימים, וחשבתי' לומר כוונה לאחרת דלאו אלאס ידוע ויכר כלומר חצירו חצירו הרגיל עמו דלא יוכלין להכירו במוחו אף לאחר שלשה ימים, אלא מיירי שאין ידוע להם בחיים חיותו עיי' שהיה רגיל עמו אלא שהיה ידוע להם עיי' פרעוף וחוטמו פשהו רואין אותו וכו' :

אמנם מה שכתבתי חתלה נראה יותר עכ"ל :

פרק יד

ורבי אומר לי מה שרבו הפירושים בדברי ריב' וחס' כל התלמה אשר מלאמנו בדבריו הוא היות שדברי

שאלה, ואיב' בחינות דכבר היו מדברים בהחלה במס' א"כ יוגמר דבריהם עיי' שאלה, והדרה קושיית חז' לדוכחה ומיהו נראה לפנים בפסקי מוהר"א סיי' ר"ך דלא מהני דברי חינות אלא ללאחר שאמרו עכשו באנו מהספד פי' אבל לאחר זמן לא מהני דבריהם כלל, וכן פסק הרמ"א סיי' י"ז, א"כ חו' לא מלינו בשאלה אח פיהם דלא מהני אלא ללאחר וכבר עבר זמן :

פרק יג

ביבמות דף ק"ב חק' מנין מעידין אלא על פרעוף פנים עם החוטם ארע"כ שיש סימנין בגופו ובכליו וכתבו החוספות ז"ל, ואומר ריב' היינו דוקא כשאין שם אלא הפרעוף אבל אס כל גופו שלם אפי' אין אכן פדחה וחוטם ניכר היטב על ידי סימני הגוף, ועוד דשמא דוקא כסימנין הוי' דקאמר הכי, אבל עיי' טביע' ניכר היטב עיי' סימני הגוף, כיון שיש כל גופו ואפי' אחר כמה ימים עכ"ל, ובתשובת ביי' סיי' ו' כתב לפנים דברי ריב' שיכולין להכיר בטביע' לדעת ריב' אפי' בלא סימני הגוף, וטעמו נפל בכל הספרים מ"ט עיי' סימני הגוף, וכדמוכח מדברי העור שכתב שניכר בטביע' ולא הזכיר על ידי סימני הגוף ע"ש :

וראיתי תשובה אחת מיוחסת להגאון מגיני שלמה והוא בתשובת גאוןי בתרתי סיי' כ' שכתב, דהא דכתבו הרא"ש ויטומקי יוסף בדברי ריב' טביע' עיי' סימני הגוף ר"ל סימן דטביע' שמכיר גופו שהוא ר"ך וכן, וכן משמע מאלו כתבו טביע' וסימני הגוף עכ"ל, והיבא דליתיה לפרעוף פנים עם החוטם נראה דמעידין אפי' אין שם גוף כלל, דבתשובת מוהר"ח לב הביא בשם בנו דפרעוף פנים בלי בנין הגוף כלל לא מהני ע"ש, וכבר כתב עלה מוהר"ח ב'קוטרס' ענינות דלא נהירא ע"ש, וכן נראה מוכח מהא דמרינן פי' יש צבור דף מ"ה אמר ר"ל פדחה לכל פועל חוץ למנהל דכתיב יכיר וכו' ויחנן אמר אף לנחלה, ואקשי' עלה ממשנתנו דאין מעידין אלא על פרעוף פנים עם החוטם כו', ומשמע דלריב' לקי' שיחא דלית ליה פדחה אינו פועל וצבור כל הראש, ותיקשי' מני היכי פועל ביציאת ראשו ואפי' ראשו כולו כיון דלא מיכר בלא גופו ועדיין לא יאל גופו, מיהו אפשר דהיבא דנפרד הראש מן הגוף הוי' דלא מהני הכרה שפרעוף, אבל היבא דמחובר הראש עם הגוף אלא שאל יא' עדיין כל הגוף שפיר מיכר בראשו לחודה :

אמנם מ"ש חוס' ועוד דשמא דוקא כסימנין הוי' דקאמר הכי אלא עיי' טביע' ניכר היטב אין

לזה ביאור כלל דמשמע בפרעוף פנים מהני סימנין אפי' בלא טביע', וקשה טובא כיון דמחתי' מיירי בסימנין שאין מובהקים כלל לכה לישנא דסי' דאורייתא ומוקי לה בש"ס ללא דתנן ארע"כ שיש סימנין בגופו ובכליו דמיירי בצדק וגון, ואיב' בראש היכי מהני סימנין כהאי, וכן גמי' להך לישנא דסי' לאו דאורייתא ומוקי מחתי' ארע"כ שיש סימנין בגופו ובכליו כסי' בינוני גמי' קשה היכי מהני ע"ש בינוני בפרעוף כיון דסי' לאו דאורייתא, ומוהר"ח כתב שהאריכו בזה מוהר"ר לב והרב מוהר"ד ב'פסקיו ולא ראה בפירוטם ובדבריהם וכתב מנפשיה פי' חוס' והוא דאין הפדס בין פי' ראשון לפי' שני,

שמעתא ז פרק יד

דדברי ר"ח המה בקיטור ולא כמו הפתח נצוח שערוי
 ואחר העיון היסב בדברי ר"ח כמו שהובאו בחשוכה
 מימוטי דברי ר"ח ועלה כחב סוף כחב דב"ג וגם דברי
 הלכות גדולות לא הביא מקומו היה ואחר היפוס
 והעיון בדברי בה"ג נראה יגעתו ומאלו דברי בה"ג
 אשר עליהם דברי ר"ח נסמכין, והנה ז"ל בה"ג (דף
 ס') נפל במים שדרי להם סוף כחב כחב עדים ודלי מימיה
 מייה, לגבי ממון נחתינן יורשין לנכסוי, לגבי אשה
 אחמירו ביה רבנן עד דלמרי סימני פדתו וחוטמו ושאר
 סימניו שלו עביל ע"ש ומדכח בה"ג סימני פדתו
 וחוטמו ושאר סימניו שלו מוכח דמפרש משנתו כולה
 דלין מעידין אלא על פרוטו פנים וחוטם דלאו עבדיע
 מיירי אלא כסימני פדתו וחוטמו, ומשום דכל שמעיר
 כסימניו כל פרוטו ופדתו וחוטמו זה הוי כמו סימן
 מובהק, כיון שאומר כל סימני הפרטין יחד וזהו הכרח
 פניהם עתה גם ע"י סימניו ולא עבדיע ומאי דכח
 בה"ג ושאר סימניו שלו אי ס"ל כ"י דאורייתא היינו כ"י
 מובהק ממש, והוא הדרך הראשון לרש"י נפשי כמה
 שעלה בחתלה על דעת מוהר"ש, ואם כי אחר היתה
 ושלחה, לדעתו הוא הדרך הנכון, ומה דקשיא ליה
 למוהר"ש דאריך וגוף לאו סימן הוא, נראה דהיינו
 בשאר הגוף אבל בפרטו הו"ל סימן מובהק ממש,
 וזהו שכתב ר"ח בחשוכה איכ האי א"ן מעידין לאו
 אלא ידוע ויכר למעידו, דאפי' עד ד' ימים מהני
 כיון שידעין שזה הוא אלא ע"כ שאינו ידוע אלא ע"י
 סימני פרטו כ"י, וכ"כ בה"ג כ"י, ולא מינוי דדברי
 בה"ג ראה לדברי ר"ח וזל דברי בה"ג הני' והיינו
 מדכח בה"ג סימני פרטו וחוטמו, ומשמע דמפרש
 למשנתו בסימניו, ומשה ס"ל לרי"ח דהיינו דוקא בסימני
 פרטו כיון דהינו אלא סימני חמונה וזו"ר חוטמו
 ופרטו וזהו הוא דלמרינן דנשתה לאחר ג' ימים
 מלורחו ומחמונו, אבל עבדיע מהני אפי' לאחר שלשה
 ימים והיינו נמי דברי ר"ח שכתובין לפניו וז"ל, ועוד
 דשמו דוקא בסימניו הוא קי"מ הכי אלא ע"י עבדיע
 יכיר היטב ומשום דדוקא סימני חמונה הוא דנשתה
 אבל עבדיע לא נשתה, ומדברי בה"ג שכתב עד דלמרי
 סימני פרטו וחוטמו ושאר סימניו הוא, וזהו הכרח
 פניהם ואינו סובל פירושו של מוהר"ש שפי' בדברי ר"ח
 אינו סובל בלשון בה"ג וכיון דרי"ח נשת על דברי בה"ג
 איכ דברי ר"ח נמי על דרך האמורא, ובקיע של
 חלקה מחוקק הביא בשם הראש ס"י ל"ז שכי בשם
 בה"ג דמהני עבדיע אפי' לאחר ג' ע"ש, ונראה שהבין
 מדברי ר"ח שכי בחשוכה וכ"כ בה"ג וקא"ו על דך דינא
 דמהני עבדיע לאחר ג"י ואנחנו לא מלאנו בדברי בה"ג
 שזכיר זה דעבדיע מהני לאחר שלשה אלא דרי"ח שכתב
 וכ"כ בה"ג ז"ל לומר דמיירי בסי', וכמו שמלאנו בדברי
 בה"ג שכתב עד דלמרי סי' פרטו וחוטמו, ואיכ
 מילתא ופ"ל לומר דעבדיע מהני אפי' לאחר שלשה
 ימים, גם במוהר"ש כתב וז"ל, לרי"ח מעידין אפי'
 לאחר ג' ימים שבעמ"ד יכולין להכיר וכ"כ בחשוכה
 בשם רב יהודאי גאון והריב"ש הביא ג"כ בשם ר"י
 עביל, והבין יכר דרי"ח כתב בשם אלו דעבדיע
 מהני לאחר שלשה ימים ולפני"ם שחב פירושו האמר
 בדברי בה"ג אלא מכלל וכמי':

זבת שובת מוהר"ש אלשקאר סי' כ"ז הביא חשוכה
 פרק טו
והנה במ"ס ר"ח דעבדיע מהני אפי' בלא פדתח
 וחוטם היכא שכל הגוף קיים ושלם ומשנתו
 כשאיין הגוף קיים, חלקו עליו רוב הפוסקים והעלו
 דלא מהני עבדיע בשאר הגוף אלא בפרטו פנים עם
 החוטם, ולענין נראה דרי"ח לדברי ר"ח דמהני עבדיע
 בכל הגוף, מהא דלמרינן בפי' י"ם כבוד דף מ"ה א"ר
 ריש לקיש פדתח לכל פוטרי חוץ מנחלה דכתיב יכיר,
 ר"י יוחנן אמר אף לנחלה, ופריך עליה דר' יוחנן
 דמשנתו דלין מעידין אלא על פרטו פנים עם החוטם
 ופירש"י וקשיא לר' יוחנן, ומשני משום חומרא דלי"א
 ע"ש ע"ש וק"י לר' יוחנן וכמבואר בטור ושי"ע ח"מ
 סי' רע"ו והא דראש פוטרי היינו בי"א כחיקונו אבל
 איכ י"א שלא כחיקונו אינו פוטרי עד שי"א רובו, ובנדע
 פי' המפלת דף כ"ח ר"ל דר' יוסי ס"ל בי"א מסורס לא
 נפטר ברובו, ופריך עלה והא רובו ככולו ע"ש ואי
 נימא דלא מהני עבדיע בכל הגוף אלא דוקא בפרטו
 פנים עם החוטם, איכ י"א מסורס לא נפטר לנחלה
 ברובו כיון דבעינן יכיר וצנוף ליכא הכירא, ולא מילת
 בשום מקום ליכא דלא מסורס אינו פוטרי ברובו, ומלשון
 השי"ס פי' המפלת דפריך והא רובו ככולו משמע
 בפשיטות דרובו ודאי מהני לכל מיני, ועוד דאיכ הו"ל
 לר"י ור"ל לומר רוב לכל פוטרי חוץ מנחלה דר"י גופי'
 נמי כוונת יכיר אלא מסורס דליכר ע"י פדתח, וגם
 מכתימת הפוסקים משמע דרובו ככולו לעין נחלה,
 ואיכ מוכח דמהני הכרה בכל הגוף, ואע"ג דמדברי
 ר"ח נראה דבעי כל הגוף שלם, כבר כ"י הגאון בעל
 מגיני שלמה דלרי"ח רובו ככולו, הובא בחשוכה באגוני'
 כהר"א סי' וז"ל אעפ"י דלרי"ח בעינן כל הגוף
 שלם

שלא וכאן חסר קצת אפשר דרובו ככולו ע"ש :
ורענ ד מזה ראה ברורה דע"י רוב הגוף נמי
 מכיין אוחו בעיביע, דאי לא תימא הכי
 איכ יאל רוב ומסורס לא יפטר לנחלה כיון דבעי יכיר,
 ואע"ג דרובו ככולו לאו בר הכירא ודאי לא מהני
 כלל, דהא פדחת נמי לכל פוטרי ולכל מילי כילוד דמי
 אפי' לנחלה אינו פוטרי לר"ל אומר דנחלה בעי יכיר,
 ור' יוחנן דפליג ס"ל דפדחת נמי בר הכירא, ואיכ
 דרוב נמי אי לאו בר הכירא הוא לא הוי פוטרי לנחלה,
 וכיון דמשמע סתימתה הפוסקים דרובו ככולו גם לנחלה,
 מדלא אשחמט חסד הפוסקים רשאים לומר דרוב אינו
 פוטרי לנחלה, מזה נראה מוכח דרוב הגוף נמי בר
 הכירא, וכן בש"ס לא פליגי ר' יוחנן ור"ל אלא בפדחת
 ולא אשחמטין בש"ס ברוב אינו פוטרי לנחלה לכ"ע אלא
 דאיכא דליכא עוד נדדים להקל ראוי ללרף דעת ר"ח
 דמהני טביע בכל הגוף, ובש"ע ח"מ סי' רע"ו כתב
 דבטור לנחלה הוי מבי יאל הרוב פדחתו בחיי אביו,
 ובסמ"ע ש"ן וז"ל אף ע"ג דברוב פדחתו לא הוי יכיר
 מי מניין דרובו ככולו הו"ל כאלו יאל לא פדחתו ע"ש,
 וקשה דאיכא מאי פריך לר' יוחנן ממשנתו דאין מעידין
 אלא פרוף פנים עם החוטם נימא עממא דר' יוחנן
 דאמר פדחת פוטרי לנחלה משום פדחת הו"ל רוב ראשו
 וכדאי"פ ה' המפסד פ' כ"ח, יאל כדכרע בט"א רוב
 ראשו, ואיזה רוב ראשו משי"א פדחתו ע"ש, וכיון
 פדחת הו"ל רוב ראשו וימלא דר' יוחנן דאמר פדחת
 פוטרי היינו כל הפדחת איכ הו"ל רוב ראשו ורובו
 ככולו והו"ל כאלו יאל כל הראש, ובכל הראש ודאי בר
 הכירא הוא, אלא ע"כ דלא מהני הך כללא דרובו
 ככולו לנחלה כל דליכא בהכירא ומשום דכתיב יכיר
 והא דמהני רוב פדחת לר' יוחנן היינו משום דלר'
 יוחנן כי היכי דהוי בר הכירא בכל הפדחת הו"ל
 בר הכירא ברוב פדחת ודוק, אמנם הצי"ח ט"ס מוסיף
 חיבת רוב אלא פדחת וכח"ל דלא מהני רוב כיון דליהיה
 בהכירא ע"ש, ונראה כדכריו, ורש"י מדברי חס"י
 ט"ס דיה חזן מן הנחלה וז"ל תימא דפדחת לרבני יכיר
 למה לי הא אינפריך לכדכחא, גם לר' יוחנן דס"ל אף
 לנחלה היינו משום דזה הוי בכלל יכיר ע"ש, ומאי
 קושיא, דהא לר' יוחנן דין נחלה אינו חלוק כלל
 משאר דברים, דממי' א"ל לא יאל רוב פדחתו אינו
 כילוד לכל דבר וא"כ יאל רוב פדחתו הא פוטרי לנחלה
 נמי אע"ג דס"ל דרוב פדחתו אינו פוטרי לנחלה ואשאר
 דברים הו"ל כילוד, ואיכ אכתי בעי יכיר גם לר' יוחנן
 לרוב פדחת, ואין לומר דלר' יוחנן בעי יכיר לרוב
 גופו ביאל מסורס, דבבר כחגבו לשיפת חוס' מהני
 הכירא ברוב גופו, ועוד דמשמעת סתימתה הפוסקים
 דמהני רוב גופו לנחלה וכמ"ס לעיל, ואיכ יכיר לר'
 יוחנן אינו אלא רוב פדחת וכמ"ס ודוק :

אביו אינו ממעט בחלק בכורה מיט וילדה לו אמר
 רחמנא והא ליכא, בכורה מחני הכי בפומבדיתא מחני
 הכי, אמר מר ברביה דרב יוסף משמיה דרבא ברוב
 שגולד לאחר מיתת אביו אינו נועל פי שנים מיט יכיר
 אמר רחמנא והא ליחיה דיכיר, ובתנא ט"ס חוס' וז"ל,
 מיט יכיר בעינן, קשה לר"י דאמאי לא פדחת ליה
 מיולדה לו דלעיל ע"ש וא"ל תימא דרוב פדחת הו"ל
 כילוד לכל מילי אלא דגבי נחלה כבור בעינן יכיר
 וברוב פדחת לא מיכיר, וכדברי הב"ח הג"ז, איכ הכי
 אינפריך יכיר למעט רוב פדחת לר' יוחנן ולר"ל אפי'
 כולו פדחת נמי אימעט מיכיר ודוק :

פרק טו

ש"ס בצבורות בהא דפרקי לר' יוחנן ממשנתו דהק
 אין מעידין אלא על פרוף פנים עם החוטם
 ומשני התם משום חומרא דט"ס : איש כו' ואע"ג דאיכ
 למד והכרת פנים לחוד, ופירש"י יכיר לחוד מי
 כתיב יכיר פנים להקך ע"י בהכרת פדחת ע"ש, ולכוד
 סתומים דממי' א"ס יכיר ע"י הפדחת לחודיה בלא הפנים
 איכ אמאי אין מעידין אלא על פרוף פנים עם החוטם,
 וכיון דיכיר הפדחת הרי נודע מי הוא ולא גרע מבימינ'
 ולגיה הירך התנא להיכר פנים וא"ס אינו יכיר ע"י
 הפדחת היכי הוי יכיר לנחלה כיון דכתיב יכיר וליחיה
 בהכרת טביע, ובגוף הייתי בזה עד שמתאחי חשובה
 אחת מיוחסת לאח"י הגאון בעל ח"ע הובא בהשגות
 הגאונים בתראי סי' י"ו ושם הביא לשון הש"ס וז"ל,
 ואע"ג דאיכ יכיר לחוד פירש"י כו' והשתא לסי הגאון
 אין לנו הא דאקילו רבנן בכופה אלא דמן הסהא אין
 הכרה אלא בפניהם, דקתאמר קרא הכרת פניהם
 עתה כ"ס ועל הסהא נאמר, אבל בלידה כתיב יכיר ולא
 פניהם קרא משה"ד דל"י אלא פדחת לחוד ולמה לא
 הוי מילי דסברא נמי שבתחלת לידת החינוק יכיר
 מפדחת לחוד עכ"ל :

ונראה מדבריו שהרגיש לפרש לנו דברי הש"ס אמנם
 לא ירדתי לטובותיה הרמה כי לבחורה נראה
 כוונתו דהא דאין מעידין אלא על פרוף פנים עם
 החוטם היינו בסתם הכרה, דאינו אלא בפניהם וכדכתיב
 הכרת פניהם, אבל לזימנא נמשכת חמי הכרה בעניע
 ע"י הפדחת לחודיה, וכיוצא בזה כתב המדברי בהא
 דתנן אין מעידין אלא על פרוף פנים ואין מעידין אלא
 עד ג' ימים, דהיינו בסתם אבל אם מעיד שזודע בבירור
 בעניע שהוא זה מהיו ע"כ ע"ש, ומש"ה פדחת
 לחודיה כשזודע בבירור יש לו הכרה בעניע, והמקשה
 ס"ד כיון דתנן אין מעידין אלא על פרוף פנים איכ
 יכיר דכתב רחמנא קפיד קרא דליהוי דוקא בסתם
 הכרה ובעינן הכרת פנים ולזה משני יכיר לחודיה,
 והיינו מאלא כתיב יכיר פנים גלי קרא דלא בעי סתם
 הכרה אלא כל היכא דל"י בהכירא באפשר מהני ומלי
 מכיר בבירור פדחת לחודיה :

ורפ"ז שמע מיניה דא"ס עד בא להשיב אשכרי
 בבירור טביע אח המת פדחתו פדחת לחודיה אע"ג
 דליחיה לפרוף פנים עם החוטם נמי מהני כיון דאפשר
 להכיר פדחת לחודיה, וזה דין מחודש שלא מלינו אוחו
 בפוסקים לומר דמהני הכרה בבירור טביע פדחת
 לחודיה

ומיהו בכסף משנה פ' עשירי מה"ל אבל כתב דלא
 הוי כילוד ברוב פדחת אלא בכל הפדחת והו"ל
 רוב ראשו ע"ש, ואיכ לפי' לא בעי יכיר לר' יוחנן
 דא"ס לא כל הפדחת בר הכירא הוא, וא"ל לא יאל
 רוב רובו לא הוי כילוד כלל ולא בעי יכיר ואל קשה
 קושיית חוס' ודוק, ובפ' מי שמת דף קמ"ב אמר מר
 ברביה דרב יוסף משמיה דרבא בן שגולד לאחר עיתה

שמעתא ז פרק טז

לחודיה, ולפי המבואר משים על דרך פי' התי"ט איכ
 ז' דבפדחת לחודיה יחיהה בבהרה ומיש חייט ולמה
 לא היו גמי מילי דסבדא שבחלת לידה חיתוק יוכר
 בפדחת לחודיה, קשה לי, איכ דיש חילוק בין חיתוק
 לגדול איכ לא היו לשים למימר יוכר לחודיה והכרת
 פנים לחוד, כיון דעיקר החילוק הוא בין גדול לקטן
 ועיקר חסר מן הפסוק וצ"ע :

והנה לפנים בעיל פ' י"ד בספר רות ובשיטה דביג
 דמפרטי למשנתו דלון מעידין אלא על פרטוף
 פנים עם החוטם דהיינו בסימני פרטופו וחוטמו אבל
 טביע מהני בכל הגוף ע"ש, איכ חיקטי מאי פריך לרי'
 יוחנן ממשנתו כיון דמשנה מיירי בסימני ויכיר
 פסיר משכחה לה בטביע ויש לו הכרה בטביע בפדחת
 לחודיה, וגולה כיון דכחם הכרה דכתיב הכרת פניהם
 היינו בסימני פרטופו וחוטמו ועל דרך פסירשנו עם
 דברי דביג ור"ח, ואיכ יכיר דכח רחמנא גבי כבוד
 כמי מיירי בסחם הכרה דהוא הכרת פנים והיינו ע"י
 סימני פרטופו וחוטמו כרוחב וגובה וכמ"ס, ולזה משני
 בשים פסיר יכיר לחודיה והכרת פנים לחוד, והיינו
 מדלא כתיב יכיר פנים גלי קרא ללא בעי הכרת פנים
 שהוא בסימני פרטופו וחוטמו אלא יכיר דבהרה
 שיוכל להכיר והיינו בטביע ומשנתו מיירי בסחם
 הכרה דכתיב הכרת פניהם דהוא על ידי סימני
 פרטופו וחוטמו וכמ"ס שם, אלא דכבר נהבנו
 לעיל דמדברי כל הפוסקים נראה דס"ל דלא
 מהני שום הכרה בסימני פרטופו פנים אלא ע"י טביע
 דוקא, אבל ע"י סימני פרטופו קצר או עגול או ארוך
 לא היו סי' כלל, דארוך וגון לאו כלום הוא אפי' בכל
 הפרטוף יזיר תמונתו ותוארו לא מהני :

פרק יז

כתב בחשונה מבי"ט סי' קל"ח, אם נאכד יהודי
 בדרך שלך ממקום פ' למקום אחר ואח"כ
 באותו דרך נמצא הרוב ע"ש שהעלה דמן החורה הליגן
 שזה הוא הנאכד ועדיפה ממים שאין להם סוף ע"ש,
 והוא תמוה בעיני האחרונים, ובחשונה שניאקב
 הדין דאיה לזה מפלוגתא דרבי ורבנני בשה נאכד
 בה קבר דס"ל לרבי דהיינו קבר שאכד היינו קבר
 הנמצא ע"ש, ולענין ש' להשיב דהתם דקבר כיון דאש
 לא היה ידוע בודאי שנאכד קבר בשה זו וקבר לא היו
 מחזיקין מספק דום בטומאה בשה, וכיון דלא הוזכר
 בטומאה אלא מחמת קבר שאכד ונמצא קבר אחד חו"ל
 מחזיקין שמה היה עוד שם קבר אחר, כמו דלא
 חיישינן בכל הדות שלא הוזכרו בטומאה, אבל הכא
 למ"ז לא נכר דום בטומאה הרוב איש אחר והאיש שלך
 דרך זה כבר הלך מזה לדרשו ועוד דע"כ לא אמרו
 דקבר שאכד הוא שנמצא אלא היכר שאכד קבר ונמצא
 קבר או כהאי דבבורות דף כ"ה שנחשב על מוס בין
 בהמות ונמצא בעל מוס, ובזה גמי אמרינן היינו
 שנמצא כיון דהנמצא הוא ממש כמו הנאכד, אבל היכא
 שנאכד אדם חי ונמצא אדם מת בזה שלא נמצא מה
 שנאכד שזה חי וזה מת בזה לא אמרינן היינו כך ובינא
 בזה אמרו גמי חמץ שנאכד כבר ונמצא כבר אמרינן הוא
 הנאכד הוא הנמצא אבל נאכד כבר ונמצא פרוינין אפי'

ובנודע ביהודה שם הקשה מהא דכחבו הפוסקים
 בהאי דלשלויה ליה ונמצא רגל דמיירי
 שהיה סימן מובהק ברגל הנמצא הא לאו סי' המובהק
 שברגל חיישינן שמה אחר או שחזוהו בחבל וכמ"ס
 הרשב"א, ואחאי לא יומא היינו קבר הנמצא איהו קבר
 שנאכד, ואיכ אפי' ליכא סימן ברגל גמי יומא היינו
 שנאכד ע"ש, ולא קשה מידי דאפי' בנאכדו עשה
 ונמצאו השעה כל שהיו מקושדים אמרינן דק"י ט"ה
 הנמצאות אחרות יניחו, וכמבואר בא"ח סי' ס"ג,
 ומכ"ס בזה שנמצא רגל מן הגוף השלם המקושב באבריו
 דלא אמרינן היינו האי וכולוהו חד טעמא דלא אמרינן
 דף שנאכד הוא נמצא אלא כשנמצא דומה ושוה לנאכד,
 אבל היכא שהנמצא אינו שוה ודומה לנאכד אמרינן
 זה הנמצא אחר אלא בכבר שנאכד במקום שדרין לפרט
 דהי"ל כנאכד פרוינין וכמ"ס, עוד דאחיה שם בנוודע
 ביהודה שכתב להתיב בלעז שנמצא שם לאחר שלשה
 ימים מעטס כאן נמצא וכאן היה, אש אחת אומת
 שזה אחר הוא איכ לא היה כאן מתחלה וזה הלל
 מחדש הוא, ולזה אמרינן כאן נמצא וכאן היה והוא
 הראשון הנלב, משאיכ בהאי דמי' במצאו עצמות בגוב
 אריות או בכבשן אמרינן אלו עצמות מאדם אחר שהיה
 זמן רב קודם שנפל ר"ה לוך הצור, וע"ש שכתב ישיב
 בזה דברי הרמ"א בנמצא טבע בנדביו, ולהיות סי'
 בכלל זה דכאן נמצא וכאן היה דביס מדמינן ועשוין
 מעשה, ולבני לא כן יהיה לכן קר"ד ח"י דלאריך
 קלה היה :

הנה הרמ"א בא"ח סי' סס"ז בנמצא חמה בעיסה
 אוסרת הכל דלמרינן כאן נמצא וביה, וע"ש
 בטי"ז שכתב דלמדו איסור טבוחה דלמרינן נטע בלחם
 בליה כו', ורוב האחרונים השתמשו בחזקה זו בין
 להקל בין להחמיר, ואמ"ס מבואר בחס"י ריש ג' נדה,
 דקר

דקדק דנגע צאי' בילה וכן כל הטומאות כשעה מציאון
 אינו אלא לחומר תרומה וקדשים, וכן בקופה שמתאל
 שדן דטמאין הטהרות למפרע הכל לאו אלא לתרומה
 וקדשים, אבל לחולין אוקמוס לחזקה קמייהא, ואמרינן
 השתא הוא דחירע, וגדה הוכיח דקיייל כל הנשים
 דיין שעתן, ואפי' לבית דאמי מפקידה לקבירה אינו
 אלא לתרומה וקדשים, ואפי' מוצא' ללא אמרינן כאן
 נמצא וכו' היה אפי' מוצן לזמן אלא לחומר תרומה
 וקדשים, וכבר הארכנו בזה בשמעתא גי' פיה ע"ש,
 אלא דנראה לכאורה מדברי הרמב"ן והנימוקי יוסף
 שהשתמשו נמי בחזקה זו דכאן נמצא וכו' היה, ואריכין
 או לפרש דבריהם והוא, לאמר פ' האשה שלום דף
 קפ"ו יתח ר"ג בר אחתיה דרב ביבי הוי קאזיל
 מקורטובא לאספמיה וטבי, שלחו מההי יתח ר"ג בר
 אחתיה דרב ביבי הוי קאזיל מקורטובא לאספמיה וטבי
 מי חיישין לחרי יתח או לא, אבי אמר חיישין,
 רבא אמר לא חיישין, אמר אביי מנא האשה לה דהאי
 גיעא דאשתה בנהרדעא וכתיב עלך קל יא מחא אנה
 לארדיוניא, נהרדעא פטריא ותרובת ית פלוית אחת,
 ושלחו אבוב דשמואל לקמיה דרב אורא נשיא ושלח
 ליה חיבובא נהרדעא כולה כו' אמר רבא מנא אמיתא
 לה דרנהו חרי שפתי דנפקי במחוזא וכבר זהו חבי בר
 ננאי וננאי בר חבי וננאי זהו רבא בר אבוב זוי,
 והא חבי בר ננאי וננאי בר חבי במחוזא שפתי טובא
 כו', וכבר הרמב"ן פ' אביי סבר חיישין דהאי שירית
 מנייה הוי וקיי' במקום שהשירית מנייה אפי' שלא
 הוחזקו כו', ורבא סבר כיון שהעדים שראו בו שמת
 העידו שהיה הולך מקורטובא לאספמיה, הרי שראו
 אורו בקורטובא וכיון שכן אומרים כאן נמצא, וכאן היה
 ואין חוששין שמת במקום אחר בה לבא ואורו יתח
 שהוא מכאן הלך לו למקום אחר, אלא חולין שזה
 הנמצא שראו אורו עכשיו בקורטובא הוא הידוע שהיה
 דר עיר קורטובא וע"ש בחידושי, ומזה משמע
 דאמרינן כאן נמצא וכו' היה:

ומה שהקשה ה"ב דהא גבי חשם שאלה וגבי סימנין
 הקילו יותר בזמון, אינו קושא דכבר אמרו
 בש"ס ס"פ ז' דמצינא למיד סימני' לאו דלורייתא
 היכי מהדרין אבידה בזמנין ומסיק משום חקת
 חכמים ומסוס דניחא ליה לבעל אבידה כו' ע"ש, וכן
 גבי מהדרין פירות בכלי' ללא חיישין לשאלה, כבר
 כתבו חוס' והרא"ש שם ספ"ק דמצינא דחקת חכמים
 הוא להחזיר פירות בכלי, וכמו שתיקנו לענין סימנין
 משום דניחא לבעל אבידה ע"ש, ואפי' אין זה משום
 קילחא דמזון אלא חקת חכמים הוא דהוי, ומסוס
 דניחא ליה לבעל אבידה, ולפ"מ ה"ב לחלק משום
 דגבי אבידה אין סוס אדם מוחזק, איב מאי פירך
 למיד סימנין לאו דלורייתא היכי מחזיקין אבידה שראו
 דסי' לאו דלורייתא דוקא בלשח איש ומסוס חזקה
 אשת איש משא"כ בזמון דאבידה דלוי' גוס איש מוחזק
 אפי' דלוי' לחלק בכך ועיקרו אינו אלא משום חקת
 חכמים שראו לחלק בזמנין להחזיר ואפי' פירות בכלי'
 דלא נחוש לשאלה וזה פשוט וברור:

פרק יח

אמנם כמה שכתב הנימוקי יוסף לחלק בין איסור
 למזון אינו נראה כן מדברי הרמב"ן בפי'
 המלחמות פ' האשה שלום ע"ש בשטוחו בחרי יתח משום
 כאן נמצא, ומותיב לנפשיה דלפי מה דקיייל כרבה בחרי
 יתח איב' בהאי דשומעין דליפסק לבלחא דחיישין
 שמה פינן, והא לרבא לא חיישין לכך, משום דאמרינן
 כאן נמצא כו' וע"ש מ"ש בזה, ולפי מ"ש בניי לחלק בין
 איסור למזון איב' מאי קושא ממזון לאיסור:

ורבן נראה לעיני לולי דברי ה"ב י"ג ש מאי דקשיא
 ליה מפי' המדיר, דודאי כאן נמצא וכו' היה
 סיל וכדלפי' פ' המדיר לרב אשי והכי קיייל כרב אשי
 שם, ומ"ס הרמב"ן בחרי יתח, ללא חיישין לה משום
 כאן נמצא, ביחוד דבריו נראה לפ"מ הרמב"ן בחידושי
 פ' לא יחפור בסוגיא דרוב וקר בבה דאשתה חביחא
 דחמרא כפרדיסא ע"ש בש"ס, אבל עיני' מלני' כו',
 וכבר עלה הרמב"ן ז"ל פ' עבידי דמלני' ואפי' לרי'
 חגיגה דס"ל רוב עובדי רבא ארר הרוב הבא אשך דכי
 הא לאו קרוב ב... וד הוא אלא במקומו ממש, וחזקה
 כאן נמצא וכו' היה והכי מוכח בקידושי' פ"ק דאמרינן
 בבביתא כרס טעו ירק וירק נמכר חוזה לו בחרך
 אשור, והיינו משום דדרבן על כל הנכנין למכור על
 פסחי גנותיהן הלך כמו שהוא במקומו דמי, וכיון
 דמקום שהוא מקומו ומלוי ליבא למיד רוב עדיף עכ"ל
 והיי' בזה שאנו מוספקין בזה יתח קורטובא אם הוא
 יתח שהוא מקורטובא או ממצא אפי' קורטובא קאזיל
 לאספמיה, ואמרינן כיון שהוא במקומו ממש הו"ל קרוב
 שהוא

דקדק דנגע צאי' בילה וכן כל הטומאות כשעה מציאון
 אינו אלא לחומר תרומה וקדשים, וכן בקופה שמתאל
 שדן דטמאין הטהרות למפרע הכל לאו אלא לתרומה
 וקדשים, אבל לחולין אוקמוס לחזקה קמייהא, ואמרינן
 השתא הוא דחירע, וגדה הוכיח דקיייל כל הנשים
 דיין שעתן, ואפי' לבית דאמי מפקידה לקבירה אינו
 אלא לתרומה וקדשים, ואפי' מוצא' ללא אמרינן כאן
 נמצא וכו' היה אפי' מוצן לזמן אלא לחומר תרומה
 וקדשים, וכבר הארכנו בזה בשמעתא גי' פיה ע"ש,
 אלא דנראה לכאורה מדברי הרמב"ן והנימוקי יוסף
 שהשתמשו נמי בחזקה זו דכאן נמצא וכו' היה, ואריכין
 או לפרש דבריהם והוא, לאמר פ' האשה שלום דף
 קפ"ו יתח ר"ג בר אחתיה דרב ביבי הוי קאזיל
 מקורטובא לאספמיה וטבי, שלחו מההי יתח ר"ג בר
 אחתיה דרב ביבי הוי קאזיל מקורטובא לאספמיה וטבי
 מי חיישין לחרי יתח או לא, אבי אמר חיישין,
 רבא אמר לא חיישין, אמר אביי מנא האשה לה דהאי
 גיעא דאשתה בנהרדעא וכתיב עלך קל יא מחא אנה
 לארדיוניא, נהרדעא פטריא ותרובת ית פלוית אחת,
 ושלחו אבוב דשמואל לקמיה דרב אורא נשיא ושלח
 ליה חיבובא נהרדעא כולה כו' אמר רבא מנא אמיתא
 לה דרנהו חרי שפתי דנפקי במחוזא וכבר זהו חבי בר
 ננאי וננאי בר חבי וננאי זהו רבא בר אבוב זוי,
 והא חבי בר ננאי וננאי בר חבי במחוזא שפתי טובא
 כו', וכבר הרמב"ן פ' אביי סבר חיישין דהאי שירית
 מנייה הוי וקיי' במקום שהשירית מנייה אפי' שלא
 הוחזקו כו', ורבא סבר כיון שהעדים שראו בו שמת
 העידו שהיה הולך מקורטובא לאספמיה, הרי שראו
 אורו בקורטובא וכיון שכן אומרים כאן נמצא, וכאן היה
 ואין חוששין שמת במקום אחר בה לבא ואורו יתח
 שהוא מכאן הלך לו למקום אחר, אלא חולין שזה
 הנמצא שראו אורו עכשיו בקורטובא הוא הידוע שהיה
 דר עיר קורטובא וע"ש בחידושי, ומזה משמע
 דאמרינן כאן נמצא וכו' היה:

אמנם לענין דברי הרמב"ן יחפרשו כדפי' שלא חיקטי'
 כלל למ"ש, והנה בנימוקי יוסף פ' האשה
 שלום הקשה על דברי הרמב"ן ה"ז בבה דקיייל כרבה
 בזה, והא הוא מטעם כאן נמצא וכו' היה הרי עיקר
 דין זה בפי' המדיר ושם לא קיייל כרבה דס"ל כאן
 נמצא וכו' והא היה אלא כרב אשי שם ללא סיל כאן נמצא
 כו', וע"ש שכתב לחלק בין איסור למזון, דדוקא גבי
 איסור שמינין על האי מצדא אחר בה לבא אבל לא גבי
 ע"ש, וכחשובת ג"כ ס' ל"ז הקשה על דברי ה"ב וקיי'
 שמחלק בין איסור למזון דהאי גבי שאלה וגבי סימנין
 מהני יותר בזמון, ואפי' אדרבא ממון קיל ליה מאיסור
 אשת איש וכתיב ליישב דכוותה הנימוקי' שמחלק בין
 איסור למזון דדוקא להוליא ממון מחזקה חמיר יותר
 מאשת איש, אבל בהאי דכתבו חוס' ללא חיישין לשאלה
 היינו במואל פירות בכלי וכן באבידה בזמנין, כיון שזה
 שמצא וכו' אינו ע"ל שנו מוציאין משום חזקה אדם
 ע"ש ונראה מדבריו שהוא מחלק בין האי דהמדיר משום
 דהוא להוליא ממון מחזקה, ומשמעין בסוגיא שם
 בהמדיר יתח מוציא דלרב אשי דפליג על רבא בחזקה
 דכאן נמצא כו' ס"ל דאפי' להחזיק לא מהני חזקה נמצא
 כו', דהא רב אשי הוכיח שם ממחני' דנמצאו מומין

שמעתא ז פרק יח

מסתברא דהסא ליכא לספוקי אלא בחד גברא והכא
 ליכא לספוקי כגולי עלמא, גס מהא חין ראהי ללא
 ילפינן חיסורא דלשחא לגמלא פרחא, דהא גבי גס סיל
 לרבא דחיישין לגמלא פרחא, ובפיק דמכות סיל לרבא
 ללא חיישין לגמלא פרחא וקלינן להוא עכיל, ומתני
 דהוא נגד דברי חוסי' במקומו שס פ' האשה שלום
 שהקשו קושיא זו, דרבא סיל דחיישין לגמלא פרחא
 ובפיק דמכות סיל לרבא גבי עדים זומינן ללא חיישין
 לגמלא פרחא, וחירו צוה שני חירוים ע"ש, ולא
 חילקו כלל בין עדים זומינן ללשחא חוס, ומסקנא דמלחא
 בתורהויו שס וזיל, כיון דחזינן דמר שוקד וחדד טובא
 על שריעותא דהאי אחתא, נחתי גס חני אל לבי לחור
 ולדרוס, ובינוני בספריס וינעתי ומלחתי סביד לדרבך,
 הנה זו תשובה של הראשון כו', ואוהה עובד ומלחתי
 צבור דהאי כו', דוק בתשובה ותמלחה כבוד וזיל,
 ואלו המעשים יש לידע שהריבה הקילו חזיל בעדות
 אשה משום עגונה, כמעשה הראשון דלא הכיר העכוס
 את היודי ולא ידע את שמו אלא אמר שיהודי שנתלוה
 עמו מת, והיו עדים יודעים שאותו יהודי נתלוה עם
 זה העכוס, ובלו לפני ביד, ואמרו שנתלוה עם זה
 העכוס, והנה העכוס אמר שמה והיהו זה אחת
 כו', אלא כיון שאותו העכוס נתלוה עמו תלינן בודאי
 שאותו היה שמת עכיל, הנה צעודא דידן כיון שבדואי
 ידעינן שאותו יהודי היה על הדרך תלינן שאותו יהודי
 נהרג עכיל מוהריו, ואיך היה צדון דמצינן נמי
 מהיט ים הסחיר, דכיון שהיה זה בודאי עלי דרך

שמעתא הובג אמרינן חין ספק מוציא מידי ודאי
ארא דאכתי יש לחלק מהאו דתשובת הראש הנזכר
 דבאי דמצינן כיון דהשפירות מצינות הויל
 כמו ודאי וודאי דהא צבור לנו שגס רביס הלכו שס
 עלי דרך זה, ובהאי דאשרי כיון דידוע שאורו יהודי
 נתלוה עם זה העכוס וידוע שהנתלוה עם העכוס
 מה לא אמרינן שמה אחר גיב נתלוה עם זה העכוס
 והראשון הלך כיון דזה ודאי נתלוה ואידך ספק ואין
 ספק מוציא מידי ודאי ודאי ואע"י ששירות מצינות ועבדו
 רביס דרך שס אבל אינו מוחזק שהתלוה שמה נתלוה
 עם זה העכוס לכן הוי ספק וודאי, אבל בהאי
 דמצינן אפיג דודאי ידוע שזה הלך דרך זה, כיון
 דרביס בוקעים דרך שס כיון ששירות מצינות הויל ודאי
 וודאי ובמיס, ומהאי דמוהריו דלא נתלוה אלא שהלך
 על הדרך ההוא והסיר נמי לאו ראהי, דהסא דעת
 שהאל היה להסיר כיון שהיה צ"י ימים אחר היס,
 ודאי ריח הוא דלס אלא אדם אחר לא היה בלא מנין
 בלוהו זמן, ומוהריו דחה זה דמה ראהי היה האמר
 יהודי אחר היה והקרה לו מקרה צדד שלא יכול לבא
 למנין עכיל ע"ש, ואיך כיון דלוי אלא על דרך מקרה
 שיהיה שס הויל במקום שאין ששירות מצינות יהיו
 יהודים מצינן שס בצופן הימים בלא מנין, ומשה
 אמרינן דאין ספק מוציא מידי ודאי, דאותו יהודי
 איבער בודאי, ואמר ספק היה שס בלוהו דרך, אבל
 צעלמא היכא שהשירות מצינות לא הוי ספק וודאי אלא
 ודאי וודאי ובמיס, ומימ נלחה דהיכא דנמלא הרוב
 ציער במקום שאין השירות מצינות וידע בודאי שזה
 הלך דרך היער צוה כיון דאין השירות מצינות הויל
 ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי ודוק:

ובתשובת

שהוא מקומו וקרוב כזה שמאל במקומו עדיף מרובא,
 ובינו כאלו נמלא וכאלו היה דכן הוא נקרה דך חזקה
 כל שמאל במקומו הויל כאלו נמלא, ובמיס הרמב"ן גבי
 טינבי מנעני דבמקומו ממש חזקה כאלו נמלא וכאלו היה,
 וסיי גבי אדריגילאי נהרדעא כיון שהוא במקומו ממש
 הויל קרוב שהוא מקומו ואמרינן כאלו נמלא וכאלו היה
 ועדיף מרובא, ואיך חו לא קשה מידי מסוביא דפי'
 המדיר בהא דלא קיייל כרבא בחזקה דאלו נמלא אלא
 כרב אפי' המדיר, משום דהסא גבי זומינן ליכא דך
 פעמא דקרוב אלא חזקה זומין זמן, וחזקה כי האי
 לא סיל דלדרבא מוקי לה בחזקה קמח והסאה הוא
 דלחצה אל בתרי יתקן צמיתה ובגט פעמא אחריני
 הוא דליכא, ומשום דקרוב שהוא במקומו עדיף מרובא
 והוא הנקרה כאלו נמלא וכאלו היה, וכמו שביאר הרמב"ן
 פעם זה לענין טינבי מנעני, ואם השמות שוין הענינים
 חלוקין ומפרדין לא קשה מידי מחזקה דקמין כפי'
 המדיר, והנהר לפעניד כמותה דמנין:

ולפי' נראה בדרך דוגמא שכתב רבינו בפי' י"ז במנאל
 עלמות בגוב אריות דים להקל עפי חזקה זו
 דכיון שהספק במקום הזה אדם ראוי לומר דהיינו הוא
 ממש והמה עלמותיו, ולא חיישין שמה כבר הויל הוא
 אדם אחר דכתיב לא אמרינן, ובמיס הרמב"ן פ' לא
 יתפור בהא דאמר רב נמלאה כנגד עיר טרובה ישראל
 מותרת וזיל, וקס"ד משום דקבבר רוב וקרוב קרוב
 עדיף ליכא למיחן דלמח עכוס שבלוהו דל של העיר
 שס א קרוב חין הישראלים דרביס שס, כיון דרוב ישראל
 לית לן החזק קרוב אלא הקרובה לפניך עכיל, ואיך
 סיגליה לן להחזק קרוב אלא הקרוב שהוא לפנינו
 ואלו האדם שהספק שס, ומיחו אפשר לחלק דכיון
 דאין זה מקומו ממש אלא שהספק שס בחזקה, ודך
 נלמא עלמות בגוב אריות ממש רבות, הויל כאלו החזק
 קורבה לפנינו ולכן יש לחוש שמה מאדם אחר כיון דשכיחי
 שס עלמות משאיכ בתרי יתקן שאינו אמורים זה ששמו
 יתקן קורבנה הוא מוחזק העיר לפי שהוא מקומו
 פעם מהך דבדאי שס דלאו מקומו הוא וואלין בחד
 קרוב הנמלא במקומו ממש:

פרק יט

ובעיקר הדין של המצינן הובא בפי' ע"ש במנאל
 הרוב עלי דרך אשר הלך שמה נראה להקל
 מעתס אחר, והוא לפניס כיולא צוה בתשובה מוהריו
 פ' ע"ש ע"ש, ודאי עלה משום דאין ספק מוציא מידי
 ודאי, דכיון שידוע כי זה ודאי היה שס בלוהו דרך
 ואחר ספק היה שמה בלוהו דרך הויל ספק וודאי ואין
 ספק מוציא מידי ודאי יע"ש אלא שזה הוא דעת השולא,
 ומוהריו שהבי עמו מהא דרביס לית ליה פ' האשה
 שלום דחיישין דלמח בגמלא פרחא אחא, גבי האי
 גיטא דלשכתה צבוריא מחא ענן בר חייא נהרדעא כו',
 אפיג דלמח חזמה אמר רבא דלא חיישין לגמלא
 פרחא וקסלינן להו לשהדי כדאי' שס דמכות, מנימ
 לענין גע חיישין ע"ש ובתשובה מאחרים שס כתב עוד
 מה וזיל, ומה שהבאתי ראהי דחיישין לגמלא פרחא
 מרבא פ' האשה שלום והשפעה על זה שאין הסא דליכא
 גברא לקמן דליכא לספוקי ביה, ואהא אימיה איפכא

ובתשובת

חכם נבי סיי קליד וזיל וממילא למדתי מדברי התשובה הלזו של הראש וזיל ענין מועיל מאד לנודן שלפנינו, והוא פסח פסח לרוחה שפסח הראש בסוף התשובה השניה של מכלול וזיל, כי נמאלו הרגוים ואין דרך כו', אלא מוליכין אותו למקום יחוד והרגוין אותו שם, הלכך לא שכיחי שייחא ולא הוחזקו עכ"ל כו', ונקטינן מינה דלפי' ביביש דחיישינן לשי יוסף בן משען משום דליתו סימן מובהק היכא דנבי לן שהיה במקום פי' יב"ש והוא אחרת דלא שכיחי שייחא ולא הוחזק לן בחדא דשריא אחרת לכ"ע, ובגיד דך הם הדברים שהלך ייער והוא מקום דלא שכיחי שייחא מחמת מורא ופחד של הגרפסו כו' ובזוהר ייער ההוא שגאלוהו קסור בזילין וזלי' סמכינן על רוסס המלח אף שאינו סימן מובהק ולא חיישינן לאחר כיון שלא הוחזק ובלא שכיחי שייחא, וזה כדאי להחיר אפי' בלא היכר בגדים, וכ"ש בצירוף היחא בגדים כו' עכ"ל ע"ש, ולפמ"ש במקום שאין שירות מציאות וידוע שהלך בדרך ההוא, אפי' ליכא סימן כלל אמרינן אין ספק מציאות מירי ודאי, והוא דתשובת חכם נבי שכתב להחיר במקום שאין שירות מציאות ע"י סימן אמלטי נפקא מינה היכא דליתו ידוע שהלך בדרך הזה, ובזה הוא דעטינן סימן אמלטי :

פרק ב

והנה

במשו דליתו סימן מובהק, נראה מתוך סברה הרבה דין ליב"ש כמו סימן, אלא שאינו סימן ויובהק כיון דליכא עוד יב"ש, אבל סימן בינוני עכ"פ הוי הפך שמה דיב"ש, והחייבש בזה לעגיד קושיית חוס' אפי' דמליעא, בזה דנפק רבה דק ואשכח כל מעשה ביד הרי זה יחזור, ואמרו עלה בש"ס היכי פשיט מר איסורא ממנוא, והקשו חוס' דהא אדרבה ממון מחיר דלין הולכין בממון אחר הריב' ע"ש, ולפמ"ש מדברי חז"ר דבי"ש הויל סימן אלא שאינו סימן מובהק, וכיון דגבי ממון אפי' ס"י בינוני נמי מהני דהא חיקו הכמים להחיר אבידה אלא, בינוני, אבל באיסורא דלא מהני ס"י אמלטי, ה"ה בלא מהני יב"ש וחיישינן לשי יב"ש, וספיר קאמר היכי פשיט איסורא ממנוא כיון דבי"ש הר"ל כמו ס"י בינוני, ובממון כבר חיקו ס"י בינוני אבל לא באיסורא :

אלא

דבעיקר דמיונו שדממה הגאון ח"ז יב"ש לסי' בינוני, ונב"י לא קן ידמה, דלא בלאו לדמות ס"י אמלטי לשי יב"ש איכ' נימא נמי כי הרי' דבש"י יב"ש אפי' שכיחי שירות כל שלא הוחזקו חו ליכא איסור חורה, וכמ"ש חוס' שם ספיק דמליעא דליתו אלא מדרבנן ע"ש, ואיכ' כמ"ש ולבמ"ש שם אפי' אין שם ס"י כלל נמי מחריין הוחזק עוד בסומן כזה דמי ליכא חשש מיה, דהא ס"י בינוני הויל כמו ז' יב"ש וקשה לפ"ז דהא דפרקי לך ליטנא דסי' דרבנן היאך מחירי אבידה כו' ומאי פריך הא כיון שבה' בינוני דליתו ואומר כו' בינוני איכ' חו ליכא למיחש שמה זו אחרת כיון שלא הוחזק אבידה אחרת כזה בסומנין, דלא בלא הש"י ואומר גיכ ס"י אפי' פשיטא דלפי' למיד סימנים דלורייחא כל שזה אומר ס"י זה ואמר ס"י הויל ס"י וסי' ויח' כדאיכא פ' אלו מציאות,

(י)

וכן כל השקלא וטריא שבש"ס כפי' דלורייחא או דרבנן לענין עדי' מיחא או גמ', והא לא הוחזק עוד כפי' כזה, ועוד דהא בחרי' יתחך פסק הראש' דכל שלא הוחזקו לא חיישינן לחרי' יתחך אפי' דשכיחי שייחא, ודוקא בגמ' חששו משום דאפשר בגמ' אחר ולענין עדי' מיחא כל שלא הכירו אותו כפי' מובהק אין מחריין על ידו, ואפי' דלא הוחזק שמת אחר כפי' כזה :

ולכן

נראה דהא הוחזק חיישינן לפני יב"ש בלא דלא הוחזק פירש"י פ"ק דמליעא שהיה מוחזק וידוע שאין בלאו שוירי אלא יב"ש אחד ע"ש, והרמב"ן בחידושו פי' כל הגמ' דף כ"ז וזיל, ורש"י פי' ולא הוחזקו שני יב"ש בזהוה העיר דלא בירר דכדיו, ובמליעא פ"ק מפרש שהיה מוחזק וידוע שאין בלאו שוירי אלא יב"ש אחד עכ"ל, ואיכ' גבי סימנין לא שייך למימר מוחזק וידוע דלא שייך זה אלא בשם שהוא נודע ומפורסם ושייך לומר הוחזק שאין בלאו שוירי אלא יב"ש אחד, אבל בסומנין ליכא למימר הכי, דמי' הוא חתה כדיו בגמ', ומי יודע אס' יש עוד אדם כפי' כזה, וכמו כן באבידה אין נודע דאס' יש עוד אבידה כפי' כזה, ומסי' כפי' בינוני אפי' דממדה הגאון ח"ז לפני יב"ש לעולם חיישינן בעדי מיחא ואמר דאם אדם אחר נא והיה לו ס"י כזה, וכן בגמ' ואמר עוד גמ' כזה נפל כיון דבס"י לא שייך הוחזק כמו ביב"ש לומר מוחזק וידוע שאין עוד ס"י כזה וכמ"ש אלא דלכתי' חיקר' מהיכא דלא שכיחי שירות דלפי' הוחזקו שני יב"ש לא חיישינן לרבה שם פי' כל הגמ' דף כ"ז, ואס' אנו בלאו לדמות ס"י בינוני לפני יב"ש איכ' היכא דלא שכיחי שירות נימא דמהי ס"י בינוני מן הסורה ומיהו לפמ"ש חוס' שם פי' כל הגמ' דף כ"ז בזה' דהוחזקו ולא שכיחי שירות דלא חיישינן לרבה, דממא ידעי' דנפל מיב"ש זה ולא מחלף, וזכרנו כיון דידוע שזה ודאי אבד גמ' לא חיישינן שמה יב"ש אחר גיכ' אבד גמ' ע"ש, ואיכ' גבי מיחא ואבידה ליכא למימר הכי, דכיון דשכיחי נמי סימנין כזה איכ' מנלן לומר דזה הוא שמה, דלמא אדם אחר כפי' כזה, וכן באבידה הוחזק אלא מחמת כיון שלא נודע שכן אבד אבידה כפי' כזה :

והמהרה"ש

כתב בשעת הראש' והטור, דגם בחרי' יתחך כל שמוחזקו ולא שכיחי שירות מקרעובא לאסמי' מתר כנו בלא הוחזקו, ומשום דכיון דידענו שזה שאנו מבקשין לזה אשחוי הלך לאספמיא, ומעידין שמי' שהלך לאספמיא מת חו לא חיישינן דלאחר גיכ' הלך לאספמיא כיון שאין חשיבות מציאות ע"ש, ואיכ' ה"ה במי' שידוע שהלך דין יערה והוא מקום שאין חשיבות מציאות ונמאלו לו פי' אמלטי דלא גרע ס"י בינוני משם יתחך דלא חיישינן לחרי' יתחך במקום שאין שירות מציאות, ודבריו הגאון ח"ז משמע שהיה ידוע שהלך דרך שם ע"ש, ואיכ' לדברי' מוהרי"ו הובא כדכ"ס ולבמ"ש שם אפי' אין שם ס"י כלל נמי מחריין במקום שאין שירות מציאות כשידוע שהלך שם משום אין ספק מציאות מירי ודאי, ומכ"ש בש"ס ס"י אפי' אמלטי דיש להחיר, דלא גרע ס"י בינוני מחרי' יתחך, דלא חיישינן במקום שאין ש"י :

והנה

לפמ"ש רש"י בשני יב"ש דלא חיישינן בלא הוחזקו דהיינו שמוחזק וידוע שאין בלאו שוירי אלא יב"ש אחד, ומשמע דאם לא נודע כלל חיישינן לפני יב"ש, ובכ"פ דעטינן בזה דאמרו שם סתם כפי' דרייני מיגמר גמירי

שמעתא ז פרק ב

גמירי ורבנן הוא דלארריך כחברשי זיל ורבנן הוא דלארריך
 למיחש למלחא משום דליכא דאסכתא כתוב ועומד , כגון
 שקבא לש א' מצני עירו שמנו כשמו ושמה בשמה ונמלך
 לגרש כעל , והקשו דלשמו פסול לגרש לר' מאיר כיו דבני
 שני יבש אפי' נכתב לשמו פסול לגרש לר' מאיר כיו דבני
 שיהיה מוכח ומחובו כיו ע"ש וכן הרשב"א והר"ן בחידושי
 כתבו זיל , ואעפ"י שאין הוספין לשני יבש אלא הומוקין
 כיון דליכא נמי מיעוטא דמיעוטא דעביד לא חיישין לשני יבש
 חיישין ע"ש , ולפמ"ש רש"י דעביד לא חיישין לשני יבש
 כדלג הומוקין אלא כהומוקין שאין שם עוד יבש אחר ,
 א"כ היכא דלא נודע כלל שפיר חיישין לשני יבש :
אמנם קשיא לי בדברי הו"ס שזכרנו , במ"ש פ' כל
 הגט בזה דהומוקין ולא חיישין שירוח דלא
 חיישין , ומשום דזה ודאי אבד זה לא חיישין דלח"ב ג"כ
 אבד , דא"כ מולא אבידה במקום שאין שירוח מנייה
 וידוע שזה אבד אבידה נתיימא דמחזירין לו משום דזה
 ודאי אבד , ודבוח' פ"ב דמ"טע"א דף כ"ב ד"ה א' דליכא
 ס"י זיל , ורש"י שפ"י דמולא מכו"ז מקום שלאמר מלחתי
 חפץ במקום פ' והוא יאמר חפץ פ' ויקחנה , קלה קשה
 דהא חפץ בפרקין אחר אבידה ולא אחר סימני' לא אחר
 כלום , אלמא כמה שמכוין החפץ אינו כ"י , וי"ל דהסא
 נמי לאו משום שהוא רשוד למשקל אלא משום דל"ל כי
 היכי דאח אבדה חפץ הי' אחר אבד אבל הכא
 מהדרין אהין ברילוח ששני בני אדם אבדו חפץ כזה
 במקום אחד עכ"ל ומשמע דחיישין אפי' במקום שאין
 שירוח מנייה מולא חילקין בזה בחב"ד , ואפשר דבני
 גט ידוע שנאבד הגט במקום הזה , ובמקום אחד לא
 חיישין וז"ע בכל זה :

פרק בא

כתב הטור בזה"ע ס"י י"ז מלאו הרוב ומכירין אותו
 בעביע ואין יודעין מתי נהרג , י"א שחולין שנהרג
 חוץ שלשה ימים ומעידין עליו , ודעת המחזירין הוא ר"ח
 ודע"מיה וס"ל דהא דתן אין מעידין אלא עד שלשה ימים
 הא לאחר שלשה אין מעידין מחשש שמא חפס ואינו אלא
 מדרבנן , וכמבואר ברעב"א , והי"ל ספקא דרבנן
 לקולא , ודעת הרשב"א והחז"ן להחמיר בספק משום
 דס"ל ללחך שלשה ימים מן החרון אין מעידין והי"ל
 ספקא דלורייחא לחומרא ובע"ז ב"ד ס"י ט"ז בקשה
 בדעת האוסרין דלמאי לא נימא אוקי אחזקתו חזקה חי
 והסבא הוא דנהרג והי"ל חוץ שלשה , וע"ש שהטעם דבני
 מה אלא לחזקה חי ואדרבא כיון שמלאויהו מה א"ח א"ח
 למימר שמתחזקו מה א"ח א"ח , וכבר כתבנו מזה
 בשמעתא ג' פ"ח דגס במה אמרינן אוקי אחזקה חי
 והסבא הוא דמת , והא דלוסרין בספק חוץ שלשה ,
 כבר כתב שם בנקודה חזקה משום דליכא כנגדו חזקה
 א"ח ע"ש והב"ש ס"י י"ז ס"ק פ"ד הביא קושיית ה"ט
 שהקשה ב"י שלשה אמאי לא נימא אוקמוהו אחזקה חי
 והסבא הוא דמת , וכחב ע"ה ז"ל וי"ל כאן מיירי שראובן
 הלך מיכן ואינו ידוע היכן הוא ואוקמוהו לראובן בחזקה
 חי , ומת זה אעפ"י שגראל פ"ה שהוא ראו"ן אמרינן
 שהוא מה קודם שלשה ימים ונסתנה והוא איש אחר
 אשר לא ידענו אותו ולא ש"ך לומר אוקי אחזקתו
 לראובן הוא חי עכ"ל :

ובתשובת ר"ב החפלא עליו וכחב ע"ה ז"ל שוחא
 דמר לא ידענא דמה חזקה חיים יוחר
 מלאש אחר מן החיים שחזמר שראובן הוא חי עדיין
 משום דאוקמינן איהו אחזקתו וכ"י , אדרבא אני אומר
 תן לראובן א"ח א"ח מי שיהיה עב"ש חזקה חי שעדיין
 הוא חי , ומת זה הנמלא ע"ה אינו אדם אחר רק לראובן
 הוא שמה , וע"ש ב"י כ"א שהאר"ך צ"ה לומר משום
 חזקה שלא נבדדה והדר ביה ל"ש שלא נבדדה ע"ש ,
 ולד"ד לא קשה מידי , ודוא"ל אפי' היכא דהחזוק
 מנגדוט זו לזו מוקי כל חד וחד בחזקה הראבונה ,
 וכמבואר בכמה מקומות בש"ס אמרו בש"י שבילין א"י עמא
 ולי' פסור והלכו בו שנים דכל חד וחד מוקי ליה בחזקה
 פהרה ופניהם טעורין אע"י דהחזוקת מנגדוט זו לזו ,
 וכן בש"י כתי עדים המכחשין זו א"ח זו אע"י דכ"א א"י
 ודאי פסולין מי"מ כל כת וכח בזה בש"י עמא ומעידה
 ומשום דמוקי כל כת וכח בחזקה כשרות , אע"י דחזקה
 כשרות יודעה מנגדוט מזו לזו , וא"כ היה הכא לא נסיק
 לראובן מחזקה חי יודיה בשביל האחר שיש לו ג"כ חזקה
 חי , ובפרט דאוחו אחר שאנו אומרין עליו שמה אינו
 לפנינו ואין אנו דנין עליו , אלא שאני אומר דהיה בשתי
 ג"ש שהלכו בעליהן למדה"י ואמרו עדים מה צעלה של
 אחת מהן ואין יודעין א"ח צעלה של זו או של זו דענין
 הי"ל ודאי בחזקה אשה איש , ומשום דמוקי צעלה של
 כל אחת מהן בחזקה חי , וכמו בש"י שבילין ואפי' בלו
 לשאלו בבת אחת , דבש"י שבילין עמא אינו אלא לחומר
 אבל מה החזקה ה"ן לחלק בין בלו לשאלו בבת אחת או
 בזה אחר זה , והה"ל לא אמרינן כמה שבאלו לשאלו בבת
 אחת , ולפ"ז אפי' נימא דחשש חפס עמא לאחר שלשה
 אינו אלא מדרבנן וכמ"ש הריב"ז פ"י מי"א לאסור בספק
 חוץ שלשה , משום דמקום חזקה לא אמרינן ספקא
 דרבנן להקל , והכא א"כ חזקה חי לראובן , וכמ"ש
 הב"ש , וגם חזקה אשה איש כמ"ש הנקודה הס"פ ,
 ועמ"ש שמעתא א' פרק י"ט :

פרק כב

בפ"ב ד"מ דף כ"ז איבעיא להו סימנין דלורייחא
 או דרבנן , מאי נפקא מינה לאהדורי גט אשה
 בסימנין , י"א אמרנא דלורייחא מהדרין , ו"א אמרנא
 דרבנן כ"י עבד רבנן תקיפתא בממונא אבל באיסורא לא
 כ"י , ח"ש אין מעידין אלא על פלו"ץ פנים עם הוטס
 אעפ"י ש"ס כ"י בגופו ובכליו ש"ס כ"י לאו דלורייחא ,
 אמרי גופו דלרוך וגון כליו דחיישין לשלה , ומזה
 העלו הפוסקים דאין מעידין עדי מיחא ע"י סימנין ,
 כיון דמספקא לן אי ס"י לאו דלורייחא אלא ע"י ס"י
 מוכהק ודאי מעידין , דס"י מוכהק ודאי דלורייחא ,
 וכדמוכח לה בש"ס שם , ובס"י כליו אין מעידין אפי'
 ע"י ס"י מוכהק משום דחיישין לשלה , אבל למ"ד ס"י
 בחשוכה כחב דע"כ לא אמרו בש"ס דחיישין לשלה
 אלא למ"ד ס"י דלורייחא וקשה מהשנהגו דאין מעידין
 אעפ"י ש"ס כ"י בגופו ובכליו והוכרח לתרץ גופו דלרוך
 וגון , ובכליו משום דחיישין לשלה , אבל למ"ד ס"י
 דרבנן דלא קשיא ממח"י א"כ לא צריך למימר גבי כלים
 דחיישין לשלה וגו' הטלה דהיכא דהיה ס"י ביוטו
 בגופו וס"י מוכהק בכליו או בע"ע בכליו דמותרת ממ"ש
 למ"ד

וארנקי חיישינן לשאלה, כיון דליתו מובהק ביוחר, כיון
דלפעמים מושלי גס הנך, ואיב רך ברייתא דכיס
וארנקי מירי שמאלו בעמלו ואומר שלא השאיל לשום
אדם ונאמן במנו, אבל בעדות אשה דליכא למימר מנו,
וריתו אפי' שני עדים ממירין בבית וארנקי ליה לילכ
למימר מנו, דהא אין יודעין אם השאיל, והנך כיון
דלפעמים מושלי אינשי חו לא הוי סי' מובהק ואין
מעידין עליו:

אמנם עיינתי היגע בחשובה ב"י וראיתי שלא לחנם
הרעישו הני תלמידי סגני דאורייתא על הביי,
וזיל הביי שם בחשובה, וכ"ה איב מאי הילי דפסח
הראש כלל רב סי' ז' ואחוז שמאלו ויכירו הבתי
שקיים שלו כיון מלבושים לא הוי סימן דלפעמים משאיל
אדם מלבושיו לאחרים עכ"ל, ומשמע מלשונו דעמאל
דסימן דכלים לא הוי סימן, היינו משום דחיישינן
לשאלה ואם כן בארנקי ויב' וטבעה דליכא למיחש
לשאלה יומא דהוי סימן, וינרך לומר דלרבנא נקט
דלפעמים משאיל אדם מלבושיו לאחרים לומר דאפי'
למ"ד סי' דאורייתא מודה צבכ"ג דלאו סימן הואמשום
דחיישינן לשאלה, אבל כיון דמסקתא לן סי' דרבנן
אפי' בכלים דליכא למיחש לשאלה לא הוי סימן עכ"ל
הביי בחשובה ע"ש וחי יבנה טעמא דביי כיון דארנקי
משום דלפעמים מושלי גס הנך, וכמ"ש הביי ולא הוי
מובהק ביוחר, איב מאי קשיא ליה להביי בחשובה
הראש בחשובה כהב טעמא דשאלה ומדיק מיניה הו'
כיס ומרקי דליכא למיחש לשאלה כו', כיון דבכיס
וארנקי נמי משום שאלה אית ביה ולכן הבינו הנך
תלמידי סגני דאורייתא טעמא דביי בכיס וארנקי דלא
מהי לאו משום חשש שאלה אלמא דאין סי' מובהק
בכלים אלו, וצב"ע נא מהי משום דליכא מנו, ומשיה
קשיא להו להנך גאופי בחכאי דאשתי הויל להפוסקים
להביא היחר בשני עדים ודודאי נאמינן, ועוד דאפי'
בעיא מהימן כיון דלא שייך ופסולו מהנך טעמי דפסול
צנע וכמ"ש מוהר"ם ולכן נהירו הנך רבנן דבני הביי
צב"ע, והביי שכתב צב"ע ב"י לכמ"ש הרע"ב צב"ע
הוי סימן מובהק משום דלפעמים מושלי אינשי גס הנך
כלים, והרי לפנינו מוכח מהשבות צ"י דלאו מהאי
טעמא אשתי עלה דאי משום שאלה איב מאי קשיא ליה
להביי דמרבי חשובה הראש וכמ"ש, לכן לדברי הביי
לא ירדנו לפומק דעמו, וכמו שהניחו הנך רבנן דבני
הביי בקומה, גם ת"ש הביי שדברי הביי שפירא כפינה
הרע"ב צב"ע שובא, וכן מלאחי שון ז' בדחורונים שכתבו
שהו' שיטה הרע"ב צב"ע, וכולהו גרידי נחד [בחד] דבני
צ"ע, ואנחנו לא מלאנו שיטה הרע"ב צב"ע ולא
בחשובה צ"י:

ורבן לדינא העיקר כדברי מוהר"ם ומג"ש וצ"ח
שכתבו בפשיטות דבכיס וארנקי וטבעה דלא
מושלי אינשי לא חיישינן לשאלה, והיה צב"ע אפסי
דליכא למיחש לשאלה, וכמו הילי שכתבו צב"ע סי' ק"ט
צעד שהעיד שהכיר הסידור שלו ששאלה אחוה דכל
כה"ג לא חיישינן לשאלה דאין השאל רשאי להשאיל
וכיוצא דמהי' בעדות אשה כל שהיה סימן מובהק
בכלים אלו או בעצת עין, ובחשובה אחס הארנקו בנך
דלמא זדק, כיון דהוא המעיד שהכיר הסידור שהשאיל
לו הכיר הוא יבוגע שרואה שחוזר לו הסידור ובעצת
טוב

למ"ד סי' דאורייתא ע"י סי' בינוי שצב"ע, ולמ"ד סי'
דרבנן ע"י טבעת או סי' מובהק שכליו ע"ש, וצ"ע
סי' י"ז סי' ט"ב כתב עלה וז"ל, מהיו איתו מוכרח
כי י"ל לפי אוקימתא דסי' דרבנן דאז בעינן סי' מובהק
ביותר דלא ממילא חיישינן לשאלה דבעינן סי' מובהק
ביותר ותיכא דאי חשש שאלה לא הוי סי' מובהק
ביותר, וארנקי וטבעת דלמרי' בגמי' שם דלא מושלי
אינשי פסק בחשובה צ"י דחיישינן לשאלה, ובחמי'
מסופק צ"ח וז"ל ג"כ כמ"ש לפי החירון סי' דרבנן
אז בעינן סי' מובהק ביותר, ואז אפי' בכלים דלא
מושלי אינשי ליכא סי' מובהק ביותר. דלעפ"י דאין
שכיה להשאיל אחס מ"מ לפעמים משאיל. והא דאי'
שפ"ס דלא חיישינן לשאלה בכלים אלו היינו דוקא
לאוקימתא דסי' דאורייתא דאז אין נרדך לסי' מובהק
ביותר, ואז לא חיישינן לשאלה בכלים אלו אבל לאוקימתא
דסי' דרבנן חיישינן לשאלה גם בכלים אלו, והיינו
שטעם הרע"ב צב"ע שובא צב"ע ע"ש:

והנה ז"ל הביי בחשובה סי' ז' מדלא הביאו היחר
הרמב"ם והרא"ש ע"י טבעת של כליו, משמע
דסי' דחיישינן לשאלה, וכן שם א' מוהפוסקים לא
הזכיר דמעידין א"ם מוכרין כיון וטבעת וארנקי שלו,
ומשמע דסי' להפוסקים כתי' אחר שכתבו הויל דמעיקרא
כי באלו לחייבי מברייתא דמלאו קטור בכיס וכו' דסי'
דאורייתא הוי ס"ד דאדם אחר מלאו ומחזירו ע"י סי' זה
שקטור בכיס, ולנך צ"ע למיפסח דסי' דאורייתא, וכי
אמר רבא דכ"ע סי' דרבנן סבר דמיייר שמאלו בעמלו
ומכיר הכיס צב"ע, ונאמן במנו שכול לומר לא
אבדוהו, והכי אוקי הרא"ש הא דהנך פ' כל הגט מלאו
בתיסה הו' עמלוסקמא אם מכירו כשר, דהיינו דוקא
בשמאלו הוא עמלו ויכירו ונאמן במנו בעמלו
ואיב גבי עדות אשה דליכא מנו אין מעידין אפי' על
כיס וארנקי וטבעת עכ"ל הביי בחשובה:

ונראה שיטתו כמ"ש הביי דסי' כפינה הרע"ב צב"ע
למ"ד סי' דרבנן לא סמכין אפי' על כ"ס
וארנקי וטבעת, ואע"ג דהנך לא מושלי אינשי לא מהני
סברא זו אלמא למ"ד סי' דאורייתא אבל למ"ד סי' דרבנן,
דבעינן מובהק ביותר איב מאי הנך כלים נמי כיון
דלפעמים מושלי אינשי חו לא הוי מובהק ומוהר"ם צב"ע
בש"ה סי' י"א הקט"ס כ"ה בהא דרבנן הביי בחשובה אבל
בעדות אשה דליכא מנו כו', דהא טעמא דבעי מנו ואי
לא לא מהימן, היינו גבי שליח שאבד הגט, וככה ה"ן
דחיישינן דלמא משהק משום הפסד שברו, והרע"ב צב"ע
כתב משום דלא ליה מארי דבינה תרעומות עליה, ואיב
הכל גבי עדות אשה שמעיד במכיר צב"ע דליחיה
להאי ששאל דמעידין צב"ע על דליכא למיחש לשאלה,
והו' שכל הכרח הרב ז"ל הוא שלא הזכירו שמעידין
בכיס וארנקי, וכן יז"ל הרב מ"ה, הרי אפי' לדבריו
שאין מעידין אטב"ע גבי עדות אשה דליכא מנו היינו
צעד אחד אבל בשני עדים שפירא גמור פשיטא
שנאמנים ע"ש, וכן דר"תי בחשובה הביי סי' פ"ז הביא
שכותב הביי ומהו ע"י ג"כ צ"ח, וכן שכתוב המיוחס
להגאון מגיני שלמה והוא בחשובה הגאונים בחראי סי'
כ"א ג"כ תמה צ"ח, וכמו שכתב מוהר"ם והנך גאופי
בחראי כולס ראו וכן תמהו בחשובה צ"י, אמנם דברי
הביי שפושטין, כיון דסי' למ"ד סי' דרבנן אפי' בכיס

נוגע כבר כחצונו בפ"ז, ושם העליית דאס הנוגע אינו מזכיר הביעה ממון שלו שפיר כשר לעדות אשה אע"פ דבכל דוכתי נוגע אפי' בדרך רחוקה פסול, אבל היכא שזכיר בפרט הביעה ממון שלו הוי נוגע ופסול, וכמו שבארר שם בפ"ז:

פרק כג

ביבמות דף ק"ב אף עפ"י שיש ס"י בגופו ובכליו כ"ו למימרא דסימנים לאו דאורייתא זרמינהו מלאו קשור בכיס והרנקי ובעטעה או שמתאו בין כליו אפי' לזמן מרובה כשר אמר אביי לא קשיא הא ר"א בן מהבאי הא רבנן, דתריז לאו מעידין על השומא ר"א בן מהבאי אומר מעידין מאי לאו בהא קמפלגי, דמר סבר ס"י דאורייתא ומיס ס"י דרבנן, אמר רבא דכ"ע ס"י דאורייתא הכא בשומא מזוי' ב"בן גילוי קמפלגי כ"ו, ואיכא דלמרי אמר רבא דכ"ע ס"י דרבנן הכא בשומא ס"י מובהקת קמפלגי מי' ס"י מובהק ומיס לאו ס"י מובהק, ובחוס' ד"ה אמר רבא דכ"ע ס"י דרבנן ח"ל, ואיך ברייתא דמלאו קשור בכיס כמאן אוקמה ע"ש:

ולכאורה הוא שפה יתר דלמר רבא דכ"ע סומן דרבנן, ולג היה לר"ך לומר אלא דכ"ע ס"י לאו כלום הוא, ובפ"ב דבבא מיעאיש י' לומר דקאמר לעיני אבידה דמחזירין בשמינין, ומשם דס"י רבנן והספק ב"ד הספק, אבל גבי איסור מאי נפקא מיניה דס"י דרבנן או ליחיה אפי' מדרבנן, אלא לפי דבריהם דמחזירין איסור דרבנן בסי' אמנעי, איכ' נימ' להחיר איסור דרבנן, ולפ"ז חיישב קושיית החוס' בהך איכא דלמרי דלמר רבא דכ"ע ס"י דרבנן איכ' ברייתא דמלאו בחפיסה ובדלוסקמא כמאן אוקמה ד"ש לומר דמייירי ששליח מירר אח הגט בטביע ומשיה מלאו קשור בכיס כ"ו מהני אפי' סימן שאינו מובהק וכמי' דכיון שמייר בטביע איכ' חו ליכא חשש רק מדרבנן משום חרעמוות או משום שכרו וכמי' דלמרי אלא מדרבנן ומשיה מהני דרבנן אפי' בסי' אמנעי כיון דמהני ס"י מדרבנן, והמקשה דמקשה מברייתא דמלאו קשור בכיס דק"ט א' ס"י לאו דאורייתא גס מדרבנן לא מהני, ואיכ' לא מהני אפי' באיסור דרבנן עד דלמר רבא דכ"ע ס"י דרבנן וכיון דס"י דרבנן מהני ליה עכ"פ באיסור דרבנן מייירי ברייתא בגווי' דמחתי', דמכיר השליח דרבנן הגט בטביע והויל' איסור דרבנן וכמי' ומיהו באיסור דרבנן סימן דרבנן:

מירהו בעיקר הדין במיס שאין להם סוף דלמרי אלא דרבנן וכיון באיסור דרבנן אי' עורר סימנין שאין מובהקים, הגה הביא הגאון מוהרי"ר עורר ר"ה דמהני באיסור דרבנן, מהא דלמרו במואל' חצית י' ואומר ישראל בה סימן דמוחר בשתיה, ומוכח דמהני ס"י באיסור דרבנן, גס מהרי"ם איכ' הביא ר"ה ז' ע"ש, מיהו בחידושי הריב"צ בפ"ז דמיעאיש ר"ה ע"כ כהא דלמרו בבשר שמתעלם מן העין דמהני סימנין, והקשה דהא ס"י לאו דאורייתא, ותיכף משום דבשר שמתעלם מן העין אינו אלא משום חומרא בעלמא ע"ש, וגר"ה דייטו דוקא דבשר שאינו אלא חומר בעלמא, והיינו נמי עמא שמתעלם מן העין דהא חומרא בעלמא באיסור **לשח** איש דעיקרו דבר חורה וחכמים החמירו בספיקו אפי' בדבר שרובו למיחה כמו במשאל'ם וכיוצא איכא למימר דלא מהני ס"י אמנעי ואדרבא כיון שחשו אפי' בדבר שרובו למיחה מכ"ש שחשו

ונראה לפמ"ש הרמב"ם פ"ג מגירושין מלאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר וע"ש שכתב דכ"ע ס"י בחפיסה וגס שיהיה מכירו והר"ן חמה עליו כיון דל"י ס"י בחפיסה למה לר"ך שיהיה מכירו ע"ש, ודעת רש"י נמי דחרתי בעינין ע"ש ובגהה דל"י כל הגט בשם איז דחרתי בעי שיהיה יודע ס"י בכלי שהוא שלו וגס שיכיר הגט בטביע ע"ש, וליישב דבריהם דכ"ע חרתי נראה לפמ"ש הרשב"א והר"ן דלא מלאו אחר ודאי נאמן בטביע שמייר הגט, אלא שליח הגט אינו נאמן אלא בסי' ומשום דהשליח חשיב כנוגע משום דלא יחא ליה ליהוי' מארי' דגיטא בחרעמוות עליה, והר"ן וכן משום דחיישינן דמשקר בשביל הפסד שכרו ובסי' דכ"ע ס"י קליב':

והנה לפמ"ש הרשב"א משום חרעמוות איכ' מן החורה ודאי נאמן וכמבואר אצ"לנו בספר קה"ח ס"י ל"ז סק"ד בשם מוהרי"ם הג"ק ח"מ ס"י פ', שהוכיח בראיות נוגע לו את אלא בגניעה ממון והא דכתב הרמב"ם דהוי נוגע אפי' בדרך נפלאה ורחוקה נמי מייירי בגניעה ממון דוקא, וע"ש במוהרי"ם שהוכיח מדכתב המרדכי דנראה מעיד על הרוחא אי"ז דהוי זכויה גוואל' הדס, והרא"ש בחטובה כלל אי"ז כהא דקרוני גוואל' אין יכולין להעיד על הרוחא וקרוני גוואל' הדס יכולין להעיד והקשה מוהרי"ם ממי' אי חשיב זכויה גוואל' הדס איכ' קרוני גוואל' הדס אמאי מעידין, ולי לא חשיב זכויה גוואל' הדס איכ' קרוני גוואל' נמי יעוד, ולחא העלה בטעמא דהרא"ש דס"ל כיון דלא הוי הנאח ממון די' בזה לפסול גוואל' הדס גופיה, אבל קרוני גוואל' הדס שפיר מעידין ע"ש וע"ש בקה"ח, וכיון דחרעמוות אין בו משום גניעה ממון, ואיכ' אינו אלא מדרבנן, וכן לפמ"ש הר"ם דחשוד למשקר בשביל שכרו נמי נראה לפי מה שפעלתי בקה"ח ס"י ל"ד סק"ד דטעל שכר להעיד גופיה אינו פסול אלא מדרבנן, אבל מן החורה אפי' חטל שכר להעיד כשר מן החורה ע"ש, ואיכ' מכ"ש כמה דחיישינן

סימנין ושלא יהיה רמאי כדרך שמחזירין אבידה דרשה
 אם הוא רמאי ע"ש, וזכו שב' הנימוקי' בסימן מובהק
 שמחזירין בהם אבידה והיינו במקום המולנע, דאם
 בעל אבידה רואה וסימנין באבידה אינו נאמן ולומר
 שאבד כסיו' כזה ואיב סימן מובהק ממש ודאי בעיני,
 אלא שנוסף לזה הלריך הנימוקי' שלא יהיה רמאי,
 ושיהיה הסיו' במקום המולנע כמו באבידה, ולזה שפיר
 מייטי הנימוקי' רחיה מפי' האשה בחרה דסיו' מובהק
 מהני מהך דשני תיח, דהחם נמי סיו' מובהק ממש
 בעינין אלא שיהיה בלופן שמחזירין בהם אבידה והיינו
 במקום המולנע וזה ברור בדברי הנימוקי', ותמה אני
 על מהרש"ם מה שנתקשה בדברי הנימוקי' והמט'
 פשוטים וברורים כמיש' :

ומעתה נפל יסודו של מוה"רם איש אשר בנה על
 קושיא הנז' בדברי הנימוקי' ולפני' מוכח
 להיפוך דבעינין סיו' מובהק אפי' במים שאין להם סוף
 הוא מדרבנן, דעובדא דשני תיח דקאמרי סימנא
 דכחב הנימוקי' דהיינו סימן מובהק והחם משאל'ם הוא
 דהוי, וכן מלאחי בחידושי פני יהושע לגיטין, הוכיח
 דאפי' דרבנן לא מהני סיו' בינוני, מהא דאפי'
 דבכורות דף מ"ו גבי פדחת דהא דלריך פרוף פנים
 עם החוטם דהיינו משום חומרה דאשח' אש, ועלה
 חנן אפי' שיש סימן בגופו ובכליו ע"ש, מיהו רחיה
 זו רחיה מוכרחה, דשם בבכורות אמרו שם ואבע"א
 יכיר לחוד והכרת פנים לחוד, ולהב' אבע"א איב' מן
 החורה בני פרוף פנים ולחי' הראשון שבגמרא משום
 חומרה דאשח' איב' הוי מפרש להך דלעפי' שיש סיו'
 בגופו ובכליו כהך ליבנא דמפרש בש"ס להך ליבנא
 דסיו' דלורוי' דאף ע"ש שיש סיו' בגופו ובכליו היינו
 ארוך וגון :

עוד הביא בפני יהושע רחיה מהא דאמר רב אשי
 נקב יש בו בלד אות פ' וחטטא דשני יב"ש
 אינו אלא מדרבנן, מדלא מיישנין לחרי' יחחק כפי'
 האשה שלום, ומוכח דאפי' החזקו אינו אלא מדרבנן
 ע"ש, וגם זו אינו רחיה לפני' הרש"ש, דהא דלא
 קייסינן לחרי' יחחק אינו אלא משום עגונה, והרבה
 הקילו בעגונה על דבר חורה אפי' מפי' עבד ופסחה
 מיהו מדבעי נקב בלד אות פ' אפי' בלא החזקו ובמיש'
 הרשב"א שם דממוקי' רב אשי נקב בלד אות פ' מוכח
 דסיל בשי"רוח מאויות אפי' דלא החזקו דלא"כ לוקמה
 בללא החזקו וכיב' שם הר"ן, וכן מבוחר בדברי
 הרמב"ם דשני נקב בלד אות פ' ואפי' לא החזקו ע"ש,
 וריבא דלא החזקו ודאי אינו אלא מדרבנן וכמיש' חוט'
 להדיא ספי' דמזיעא, בהא דנפק רבה דק ואשכח
 ע"ש, וזה רחיה ברורה, ועמיש' בעינין סיו' דלורייתא
 כס' קלהיח סיו' רניט פקיב' :

שחשו לדבר ללא מהני סיו' אלמעי' :
זמורה"ם איש כסיו' הנז' בנה יסודו במה שנתקשה
 מהרש"ם בדברי הנימוקי' יוסף שכתב
 עובדא דשני תיח דמוקי' רב בש"ס דקאמרי סימנין
 וכתב שם הנימוקי' דקאמרי סיו' מובהק כדרך שמחזירין
 אבידה ומשמע דהיינו מובהקים קאם כמו גבי אבידה
 דאינו מובהק לגמרי, ובפי' האשה בחרה עלה דמחתי'
 דאין מעידין אלא פרוף פנים עם החוטם, ואף ע"ש
 שיש סיו' בגופו ובכליו כחב הנימוקי' יוסף ז"ל, ומיהו
 ודאי אם יש סיו' מובהק מעידין עליו לכל מקום שבגופו
 וכדאמרינן בריש האשה שלום גבי עובדא דשני תיח
 דקאמרי סימנין כלומר בסימנין מובהקים וכו', ומשמע
 דהכא מיידי בבובהקים לגמרי וסותר למיש' כאן בריש
 האשה שלום דכתיב סימן מובהק כדרך שפוחתים קאם אומה
 משמע ללא בעי' הכא סיו' מובהק לגמרי רק סיו'
 דאבידה עכ"ל, וכיב' הנימוקי' יוסף בסוף האשה
 בחרה, שזדס שהשליכוהו לים והעלו רגל אחד אין
 מעידין עליו וא"כ יש לו בהם סיו' מובהק, שאלי אומה
 רגל אחר הוא, וכדמוכח מעובדא דשני תיח כו' ומיהו
 סימן מובהק בידו או ברגלו כו' נמי משמע סיו' מובהק
 דהא סיו' אלמעי' לא מהני בעדי מיהו ע"ש בבובה"ה
 שהיה שני הנימוקי' יוסף בלע"ז, ומהרש"ם איש הלריך
 ליישב דברי הנימוקי' יוסף עפי' מה שהעלה דבמים
 שאין להם סוף מהני סימן אלמעי' וע"ש בישובו :

ואחרי' נשיקות פסדות וזה לו למוהרש"ם אין כאן
 קושיא כלל בדברי הנימוקי', ודאי מיש'
 הנימוקי' פ' האשה שלום עובדא דשני תיח דקאמרי
 סימנין דהיינו סיו' מובהק היינו ודאי סימן מובהק ממש
 דבעינין בעד מיהו, וכמיש' הנימוקי' פ' האשה בחרה,
 ומיש' כדרך שמחזירין אבידה הוא לכוונה אחרת ז"ל
 הנימוקי' סיו' מובהק שמחזירין בהם אבידה והיינו במקום
 המולנע עכ"ל, וכיב' הרמב"ן בחידושי ז"ל בדאמר
 סימנא עסקינן כלומר סימן מובהק כדרך שפוחתין סיו'
 לאבידה ולא שידעו פ' ופי' עבדו והכרתו בהם כסיו'
 פ', דאיב' לא התימני כו', אלא כגון שלא היו מכירים
 בהם או שאמרו סימן שיש להם במקום המולנע שמחזירין
 אבידה בעינין הזה, ואין לחוש לרמאי ע"ש, והיינו
 משום דהחם בעי' ע"א במלחמה ופי' חוס' וכן
 הרמב"ן דע"א לא היו אבריהו דרדמי אלא איבע"א
 מבוס דאשה לא דייקא בהר מלחמה, וחייסינן דלמא
 משקר ע"ש, ואיב' אילו הווי ידעי' הנשים מן הסימנים
 דהיינו שיאמרו בעת שעלו מן הים אנתו מכירים בהם
 בסימנין שיש לנו בהם לא היו מהימני' כיוון דחיישינן
 למשקר, אלא דאמרי' סימן במקום המולנע וכדרך
 שמחזירין אבידה דבעל אבידה אומר סימני' וכיון דאמרו
 סימנין במקום המולנע חו לא חיישינן למשקר, וכיב'
 הרמב"ן כס' מלחמות עובדא דשני תיח דקאמרי

תושלבע

